13.10.L.79

Hipp. de Mar. Braſſea.

Exellẽtiſſimi ac toto terrarũ orbe famoſiſſimi vtriuſq; Juris interpretis do. Hippolyti de Marſilijs Bononienſis Commentaria ſuper titu-
lis .ff. ad. l. cor. de ſica. et ad. l. pompe. de
parici. et ad. l. corne. de falſis: in
Bononien gymnaſio lucu-
brata: cũ Sũmarijs &
Repertorio no-
uiter addi-
tis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

1538

Venũdant Lugd. p Jacobũ Giuncti.

¶ Excellentiſſimi ac toto ter-
rarũ orbe famoſiſſimi vtriuſq;
iuris interpretis dñi Hippo-
lyti de Marſi. Bononieñ. cõ-
mẽtaria ſuper titulis. ff. ad. l.
cornel. de ſicar. ad. l. pompe. de
parici. Et ad. l. corne. de falſis
feliciter incipiunt.

Qui bona
cuncta mortalib⁹
tribuit et fons eſt
ſapiẽtie omniũq;
ſciẽtiarũ elargitor
De⁹ pater et fili⁹
et ſpũs ſctũs ille
ſit a dextris meis
z mẽtẽ meã illuminet linguãq; meã di
rigat i lectura pñtis anni. 1519. dicere
z exprimere valeam ea q̃ maieſtati ſue
grata ſint auditoribus delectent: eoſq;
inſtruãt ad laudẽ z gloriã ſue incõpre-
henſibilis diuinitatis necnõ ei⁹ bea-
tiſſime matris totiuſq; celeſtis curie.
¶ Deputat⁹ hoc ãno. 1519. Ego Hippo
lyt⁹ de marſilijs iu. vtriuſq; doc. bono-
niẽ. ꝑ reuerẽ. d. legatũ ſeu ei⁹ vicegerẽ
tẽ: z ꝑ magnificos reformatores hui⁹
almi ſtudij bononiẽ. necnõ ꝑ magnifi-
ca regimina eiuſdẽ ciuitatis ad lectu
rã quotidianã criminaliũ ꝑ annos q̃-
tuor ꝓxime ſequẽtes lecturã ipſaꝫ hu
militer vt ſubditos z ſeruos decet ſu-
ſcepi vt eiſdẽ ſuperiorib⁹ obedirẽ z rem
gratam magnifico dño rectori vtriuſq;
vniuerſitatis efficerẽ z pariter morem
gererẽ plurib⁹ et plurib⁹ ſcholaribus
q̃s vti filios paterno amore ꝓſequor
q̃ cupiebãt lectiones meas in crĩalib⁹
audire z reportata mea ſuꝑ eiſdẽ talia
q̃lia ſunt hẽre q̃ lectura ſuſcepta mihi
elegi titulũ. ff. ad. l. cor. de ſica. tãq̃ titu
lus inter alios materiã criminalẽ ꝯti-
nẽtes vtilior ceteris: in q̃ deo duce vi-
debim⁹ q̃plura notabilia quotidiana
z vtilia. Jd reſecatis ſuꝑfluis venio ad
ipm titulũ. Et qm̃ titul⁹ iſte re et fama
notabilis eſt: iõ nõ eget aliq̃ cõmẽda-
tione: q: ſatis ſeipm cõmendat iuxta. l.
j. ff. de in inte. reſtitu. z. l. j. ff. de exercis
to. z. l. j. §. fi. ff. de dot. ꝑleg. z. l. q̃bus die
bus. §. qd dotalẽ. ff. de cõdi. z demõ. Et
q: vt dixi titulus iſte continet materiã
quotidianã z valde lucroſam: ideo ad
eũ venit diligẽter aduertẽdũ vt habet
in. l. legaui. ff. de lib. leg. et in. l. j. ff. de
exhib. et in. l. iuſto. in princ. ff. de vſuca.
Et lz ſcholares oĩbus lectionib⁹ vaca
re debeant z toto poſſe illas capeſcere
attñ plurimũ vacare debẽt iſtis lectio
nib⁹ tã criminalib⁹ q̃ ciuilib⁹. Primo
q: in ciuilib⁹ tractat̃ de ꝑiculo ſeu ꝑiu-
dicio rerũ z bonoꝝ: in criminalib⁹ aũt
tractat̃ de ꝑiculo ꝑſonarũ: iõ tanq̃ ma
gis ꝑiculoſa diligẽtib⁹ in ipſa materia
eſt inſiſtẽdũ. arg. c. vbi ꝑiculũ. de elec.
lib. vj. Jtẽ q: q̃libet pena ꝑſonalis etiã
minima eſt maior quacunq; pecunia-
ria. vt in. l. in ſeruorũ. ff. de penis. Jtẽ ẽt
q: continet digniorẽ materiã q̃ cauſe
ciuiles cum homo cunctis rebus hu-
manis ꝑferat̃. l. in pecudũ. ff. de vſu. §.
in pecudũ. inſtitu. de rerum diui. Jtem
etiam q: magis cauſe criminales ſunt
lucroſe q̃ ciuiles: z ideo dixit Joan. de
imo. in. l. ij. in. v. colum. ff. de publi. iudi.
q vbi occurrũt pericula ꝑſonarum ibi
fluũt pecunie: qd etiam dixit do. Alex.
in cõſil. ſuo. xxxix. ſm or. meũ incipien-
te in cauſa inq̃ſitionis zc. et dixit Bal.
in addi. Spec. in ti. de ꝯfeſ. in ver. con-
feſſio iſta non debet. q in cauſis crimi
nalibus ſtat pondus diei et eſtus. Ve-
nio igitur in rubricam.

Hippolyt⁹ de marſil. iur. vtriuſq; doc.

1 Sicarij qui dicantur.

2 Venefici qui dicantur.

3 Homicidiũ grauius eſt q̃ adulteriũ: et plus eſt hoiem veneno extinguere q̃ gladio occidere.

4 Jlla q̃ licite fieri poſſunt ſi fiunt clam nõ carent ꝑſumptione fraudis.

5 Limitari debẽt leges dicẽtes q ſerus vel ruſticitas excuſat niſi act⁹ fiat clã: quia tunc non excuſat.

6 Tutor emẽs occulte rẽ pupilli ꝑſumit̃ mala fide verſari.

7 Profeſſus q̃ relicto clauſtro ꝯrit clam

matrimoniū ſuſpectus eſt de hereſi.
8 Iudex recipiens pecuniam publice a
litigatore vt pro eo ferat ſnīam nō tē
netur de barataria: ſecus ſi eam clam
recipit.
9 Clandeſtinitas eſt maxima coniectu-
ra contractus ſimulati.
10 Delictū factū de nocte acri⁹ punitur
q̄ illud qd̄ eſt factū de die.
11 Vēdēs equū ⁊ exprimēs vitia patētia
⁊ latētia tenet̄ tñ de vitijs latētibus.
12 Stāte ſtatuto ꝙ bannitus poſſit impu
ne occidi: nō poterit tñ impune vene-
no occidi.
Fallit niſi eſſet bannitus pro crimine
leſe maieſtatis.

Rubri. ad. l. cornel.

de ſica. ¶ Iuxta morē meū conſuetum
omittam continuationē huius rubri.
cū (vt ſolitus ſum dicere) nullā vtilita
tem vnq̄ percipi ex cōtinuatiōe rubri-
carum: quia ſcientia ⁊ experiētia legū
non conſiſtit in continuatione rubrica
rum: iuxta ea que habentur in. l. ſcire
leges. ff. de leg. Attamē ſi quis ſcire cu
pit materiam continuationum rubri-
carū videat moder. in rub. ff. ſi cer. pe.
Quero tñ circa hāc rub. antequā ventā
1 ad nigrū q2 ſum⁹ in ti. de ſicarijs. † qd
ſint ſicarij. in quo dicas ꝙ ſica eſt gla-
dius vtrinq3 incidens. ⁊ ideo dicunt̄ ſi
carij q̄ hoies ferro occidūt: l3 etiā hoc
nomen ſicari⁹ ꝑ quocūq3 occidente cū
gladio ferro fuſte vel lapide accipiat.
vt dixit gl. inſti. de publ. iudi. in. §. item
lex cornelia. in v̄bo ſicarij. de quo etiā
vide gl. in. c. ſicut dignū. in. §. hi quoq3
de homi. Et q2 in hac rubrica etiā dr̄
2 de veneficiis: q̄ri pōt † q̄s dicat̄ venefi-
cus: in quo dicas ꝙ venefici dicunt̄ q̄
hoies veneno vel incantatiōib⁹ occi-
dūt vel ēt q̄ venena vel alia mala me-
dicamēta vēdunt q̄ tāq̄ ſicarij vltimo
ſupplicio puniunt̄. vt inſtit. de pub. iu-
di. in. §. eadē lege. et habet̄. j. e. in. l. iij.
3 in. §. peñ. vbi videbim⁹ deo duce. † Et
ſcias ꝙ graui⁹ ē homicidiū q̄ ſit adul
teriū. tex. eſt in. c. ſi q̄d verius. xxx. q. ij.
Et etiā ſcias ꝙ pl⁹ eſt hominē veneno
extinguere q̄ gladio occidere. ita di-
xit gl. in. d. §. eadē. l. in. ſ. glo. allegat le-
gē. j. C. de malefi. ⁊ math. et ratio eſt q2
occidēs veneno ꝓditorie ⁊ clā delinq̄t
⁊ nō pōt fieri aliqua defenſio ab ipſo
recipiēte venenū: qd̄ ſec⁹ eſt in illo qui
gladio occidit a cōiter accidētib⁹ q2 il-
le q̄ occidit̄ gladio pōt reſiſtere ⁊ ali-
quā defenſionē facere: ideo magis dr̄
delinq̄re veneficus q̄ ſicari⁹: vt in. d. l.
j. C. de malefi. et mathe. Et ideo dixit
Bal. in. l. nemo cleric⁹. C. de ſum. tri. ꝙ
venenās aliquē dr̄ eū ꝓditorie occide
re. qd̄ etiā dixit ipſe Bald. in. c. j. in. vij.
col. v. q̄d de reb⁹ ⁊c. q̄b⁹ modis feud.
amit. vbi etiā ſubdit ꝙ etiā dr̄ ꝓditor
ille q̄ occulte offendit. Et iō nimirū ſi
magis dr̄ delinq̄re venefic⁹ q̄ ſicarius
ꝓpter clādeſtinitatē q̄ aggrauat deli-
4 ctū. ¶ † Quinimo illa q̄ licite fieri pñt
ſi fiūt clā nō carēt ꝑſumptiōe fraudis
⁊ doli ſm Bal. in. l. ciuile. in fine. C. de
fur. ⁊ ꝓbat tex. in. c. vnico. vt eccl. bñfi.
facit. l. cū ipſe. C. de 𝔷hen. emp. et. l. do-
natio. §. j. C. de dona. ⁊. c. cū ihibitio. de
clāde. deſpō. ⁊ voluit do. Barto. cep. in
tractatu ſuo de ſimulatiōe cōtract⁹. in
ix. char. in. iij. colū. et in conſi. ſuo. xxvi.
incip. magnifice. in. iij. col. vbi dicit qd̄
ille q̄ emit rē clā ꝑſumit̄ fur. ad qd̄ alle
gat Paul. de ca. in. l. in ciuilē. C. de fur.
⁊ alia de q̄b⁹ ibi ꝑ eū. ⁊ dixit Bal. in. l.
5 j. C. de inter mat. † ꝙ. ll. dicētes ꝙ ſex⁹
vel ruſticitas excuſat debent limitari
niſi fiat clā act⁹ q2 tūc nō excuſat. ꝑ gl.
ibi: ꝙ etiā voluit Alex. in. l. cū de inde-
bito. ff. de proba. ⁊ do. Alex. in. l. ſi q̄s id
qd̄. in. ij. col. in ver. Itē nota. ꝙ ruſtici-
tas ⁊c. ff. de iuriſ. om. iu. vbi alleg. ⁊ ibi
Bal. in. d. l. j. C. de interdi. mat. pro quo
faciūt dicta ꝑ Bart. in. l. j. in ṗn. ff. ad. l.
iul. de amb. Et dixit Bart. in. l. pupill⁹.
6 in. §. fi. ff. de auto. tuto. † ꝙ ſi tutor emit
clā rē pupilli ꝑſumit̄ mala fide v̄ſari.
vt in. d. §. fi. ⁊ hoc ꝑ legē nō exiſtimo. ff.
de admi. tuto. et dixit Bal. poſt Ia. bu.
in. l. iij. C. de ſumma tri. et Abb. in. c. de
hoc. extra de cele. miſ. ⁊ in. c. cū q̄dā. de
7 iureiu. † ꝙ profeſſus q̄ relicto clauſtro
𝔷xit clā matrimoniū eſt ſuſpectus de
hereſi: ſed ſi hoc palā facit ꝑſumit̄ po-
ti⁹ error q̄ malitia. ⁊ dixit Archi. in. c.

non recte.xj.q.iij.et Bald.in.c.fi.na.de
8 app.†qđ iudex recipiēs pecuniā palā
publice a litigatore vt ꝑ eo ferat ſen≈
tentiam nō tenet de barataria:ſecus ſi
eā clā recipit:de quo etiā ꝑ Bertha.in
verbo iudex punitur.in.v.col.in.ix.no≈
ta.Et dixit Jo.de imo.in.l.poſt ẜctū.ff.
9 de dona.†q clādeſtinitas eſt maxima
cōiectura ẜctus ſimulati.ꝑ tex.in.l.fi.
de ritu nu.ꝛ ꝑ.l.ab anaſtaſio.ver.ſi q̄s
aūt oculte.C.mā.vbi idē no.Bald.pro
qb⁹ facit glo.in.d.l.j.C.de interdi.mat.
quā ſequit Bal.in.l.q̄cūꝙ.iij pe.col.C.
de ſer.fu.ꝛ Jo.de ana.in.c.cū ex iniun≈
cto.in.ij.col.de here.ꝑ quib⁹ facit.d.c.
cū inhibitio.de clā.deſpō.ꝛ gloſ.in.l.q̄
ẜ.C.de incep.nupt.in gloſ.in ẜbo acer≈
10 rimo.†Nā dicimus q delictū factū de
nocte acri⁹ punit ꝙ illud qđ eſt factū
de die.vt dixit gloſ.in.l.ſi vt allegas C.
e.de ſic.ꝑ quo facit.l.furere.ẜ.eo.Et fa
cit etiā ad ꝓdicta:nā ille q̄ tenet rōne
alicui⁹ defectus rei nullo mō tenet qñ
ille defect⁹ eſt patēs.l.ea q̄ cōmēdādi
ẜ.fi.ẜ.de ꝯhē.emp.ꝛ.l.q̄rit.in.fi.eo.tit.
et voluit Ang.de are.in.c.in duplum.
in pen.colū.inſti.de act.Et hic ſumpta
11 occaſione dicūt doc.†q ſi aliq̄s vendit
equū ꝛ dicit q ipſe equus hꝫ oēs defe
ctus ꝛ aliquos defect⁹ euidētes expri
mit q tūc ꝓpter defect⁹ euidētes non
poterit agi redhibitoria.ſꝫ ꝓpter defe
ctus occultos poterit agi:ita dixit Jo.
and.in addi.ſpe.in ti.de emp.ꝛ vē.in.ẜ.
nūc vidēdū in addi.inci.q̄d ſi vendas.
ꝛ Ang.ꝛ Ale.poſt alios in.l.ſi quis cū
aliter.in vlti.col.de ver.ob.ꝛ.Pau.de
ca.in.l.paciſci.ẜ.de pac.et ibi Ange.et
Ān.in.l.ꝑatores.ẜ.de publica.et Ab.
in.c.iniuſtū.de rerū permuta.ꝛ Bald.ꝛ
Salt.in.l.j.C.de edil.act.de quo latius
per Alex.in.d.l.ſi q̄s cuꝫ aliter.vbi vi≈
deas.Et inquātū dixi.ẜ.q plus eſt ho≈
minē veneno extinguere ꝙ gladio oc≈
cidere.ꝑ text.d.l.j.C.de male.ꝛ mathe.
per rationem illā q venenans aliquē
12 dicitur ꝓditorie ꝛ clam facere ꝛc.†Te
ne menti perpetuo vnum quod ſtante
ſtatuto quod bannitus poſſit impune
occidi non tñ poterit impune veneno
occidi.ꝛ ille qui bannitū occiderit ve≈
neno non iuuabitur ſtatuto:quoniam
ſtatutū permittens bānitū occidi poſ≈
ſe non intelligitur eum proditorie oc≈
cidi:ſed aliter ꝛ ideo q̄ tali caſu bāni≈
tū occiderit clā ꝛ proditorie non iuua≈
bit ſtatuto.Ita ſingulariter ꝛ mirabi≈
liter dixit Ang.per illū text.in.l.fi.C.de
delatorib⁹.li.x.ꝛ hoc niſi eſſet bānitus
ꝑ crimine leſe maieſtatis qđ dictū pro
valde nota.refert ꝛ ſequit do.Bar.ce
po.l ꝯſ.ſuo.xxxiiij.inci.ſi vnꝙ ꝛc.in.iij.
col.ver.ꝑterea ꝛc.qđ eſt ſingul.not.et
hoc etiā procedit quia iura abhorrent
ꝓditores ꝛ proditiones vt late dixi in
ſingulari meo.xvj.incip.proditores ꝛc.
vbi etiam rettuli dictū Ang.vbi.ẜ.Pro
quib⁹ facit nā ſi ſtatutū permittit oc≈
cidere bannitum ꝛ plus ſit veneno eū
extinguere ergo cū ſit plus non videt
ꝑmitti a dicto ſtatuto ſꝫ occidere tātū.
tene menti quia eſt dictū meū nouū:et
vide circa hanc materiam q plus ſit
quē veneno occidere ꝙ gladio.d.Nel≈
lū in tracta.bannitorū in tertia parte
ſecundi tempo.in octaua queſtione.
Hippoly⁹ de marſi.iur.vtriuſꝙ doc.

1 Occidēs hominē etiā volentē te≈
netur de homicidio.ꝛ nu.3.
2 Ille qui non occidit ſed vulnerauit vt
occideret pro homicida dānādus eſt.
4 Submittere ſe nemo pōt torture.
5 Occidēs illū qui poterat impune oc≈
cidi ex forma ſtatuti ſi tñ erat carcera≈
tus debebit puniri de homicidio.
6 Affines occidētes veneno affinē q̄ pe
na mortis veniebat puniendus quali≈
ter puniantur.
7 Occidere inimicū in bello licito poſt
ꝙ eſt captus nō eſt ꝑmiſſum.
8 Acceſſus ad publicas meretrices non
nuptas eſt impunibilis de iure fori.
9 Occidēs bānitū qñ banū eſt nullū pu≈
nit ac ſi occidiſſet non bannitum.
10 Occidēs bānitū qui ſtatim eſt reban≈
niendus dꝫ puniri nō obſtante ſtatuto
qđ bānitus poſſit occidi.
11 Statutū volēs q muliere decedēte in
matrimonio ſine liberis vir lucretur
certā partē dotis nō hꝫ locum in ſpōſa
ꝑ verba de pñti matrimonio nondum
cōſummato ꝑ carnalē copulam.

12 Occidēs aliquē ignorāter ſcriptum in libro bānitorū qui nō poterat banniri nō excuſatur.
13 Occidēs bānitū qui tolerabiť p ciuitatē a ſuperiore debet puniri nō obſtante ſtatuto ꝙ bāniti poſſint impune occidi.
14 Occidēs bānitū qui cōi exiſtimatiōe reputabať pro non bānito dʒ puniri lʒ ſit ſtatutum ꝙ bannitus poſſit impune occidi.
15 Occidēs reum condēnatū dū duciť ad iuſtitiā dʒ puniri de homicidio.
16 Si alius ꝙ̄ verus delinquēs ſit punitus non obſtante tñ ſi reperiatur verꝰ delinquens puniri debet.
17 Mandās fieri homicidiū puniť etiam ſi homicidiū non ſequatur.
18 Homicida cōtumax in loco delicti poteſt puniri in loco tractatus habiti de homicidio committendo.
19 Homicidiū non pōt puniri pena pecuniaria etiā ex forma ſtatuti.
20 Occidēs furē vel latronē qñ aliter ſe ꝛ ſua euadere non poteſt non punitur.
21 Maritus occidēs adulterū vxoris ſue deprehenſum in adulterio qñ eſt vilis perſona nō punitur.
22 Pater pōt occidere filiā in ptāte:ſi eā deprehenderit in adulterio.
23 Occidens tráſfugā vel hoſtē ciuitatis nō punitur de homicidio.
24 Maritus pōt impune occidere illum quē habebat ſuſpectum de adulterio vxoris ſue ſi ei ter ꝓteſtatꝰ eſt corā teſtibꝰ ꝙ ſe nō intromittat cū vxore ſua.
25 Occidēs nocturnā depopulatorē agrorū vel aggreſſorē publicarū viarū vel deſertorē militie non punitur.
26 Occidens inimicū ſuū in duello licito non punitur.
27 Miniſter iuſtitie nō tenetur de homicidio qñ aliquē cōdēnatū occidit.
28 Judex nō habēs miniſtrū iuſtitie non teneť de homicidio qñ aliquē condēnatum occidit.
29 Qñ ſunt plures rei cōdēnati ad mortem an poſſit vnum liberare et alios occidere.
30 Judex an poſſit facere gratiā reo morituro:dūmodo ꝑpetuo vel ad tēpus ſit magiſter iuſtitie.
31 Aggreſſus qñ eſt deangulatꝰ ꝙ aliter nō pōt euadere mortē pōt impune occidere aggreſſorem.
32 Clericꝰ ad altare celebrās ſi aggreditur pōt dimittere miſſam ꝛ ſe defendere:ꝛ ſi ſe defendendo aliquem occidat pōt redire ad altare ꝛ miſſam ꝑficere.
33 Defenſio eſt de iure naturali ꝛ tāꝙ̄ iuris naturalis non pōt tolli a principe.
34 Statutū tollens defenſionē intelligiť de ciuili nō autē de naturali.
35 Papa nō pōt tollere defenſionē introductā a iure naturali:ſʒ bñ a iure ciuili.
36 Occidēs aggreſſorē ſe defendendo nō diciť cōmittere maleficium.
37 Deangulatus impune pōt aggreſſorem occidere ſi aliter nō pōt euadere: ꝛ quomodo q̄s dicatur deangulatus.
38 Eoipſo ꝙ pbo ꝙ aliquis veniebat cōtra me cū gladio euaginato ꝛ ego tūc occidi eum probata eſt defenſio mea.
39 Percutiēs aliquē anteꝙ̄ ab eo percutiať dūm ipſe eſt in actu ꝑcutiēdi ꝙ ille dicitur feciſſe ad ſuā defenſionem.
40 Defenſio licet debeat fieri cū moderamine inculpate tutele:tñ ille q̄ defendendo ſe exceſſit modū nō dʒ puniri pena mortis ſed alia mitiori arbitrio iudicis.
41 Homo dolore vel timore inuento premotus non dicitur in plenitudine poteſtatis.
42 Aggreſſorē ſe defendēdo occidēs an puniri debeat pena mortis.
43 Inſultatus quo caſu debeat ſe defendere et ſalutem ſuam tueri.
44 Inſultatus vbi pōt ſine periculo vite et pſone aufugere debet:fallit vbi inſultatꝰ eſt nobilis ꝛ inſultās ruſticus.
45 Aggreſſus ſemp ꝑſumiť repercutere ad ſui defenſionē nō ad vindictam.
46 Furioſi ebrij dormientes ꝛ ſimiles an puniantur pena.l.corne.de ſica.
47 Furioſus cōmittēs delictū añ furorē nōt pōt puniri tempore furoris.
49 Ebrius delinquens vel occidens hominē an puniri debeat.
49 Dormiens non dicitur peccare ergo nec eſt puniendus de homicidio.
50 Uiolentiam faciens ꝙ ſit excōicatus

quomodo intelligatur.

51 Homicidium cõmittens nõ alo ſeu propoſito nec dolo.an.l.corn.de ſica.puniatur.

52 Bannitum occidẽs animo eſt morte puniendus.

53 Statutũ pmittens bannitum impune poſſe occidi an ſit tenendum.

54 Statutũ pmittẽs bãnitũ impune poſſe occidi an intelligatur de occidente ignoranter.i.neſciens eſſe bannitum.

55 Occidẽs bãnitũ cãcellatũ indebite de banno an puniatur.

56 Occidens bãnitũ licet non puniat̃ de iure ciuili ſec⁹ tamen de iure diuino.

57 Bãnitũ occidẽs eſt infamis.

58 Occidẽs aliquẽ motus magno dolore an ſit pena.l.cor.puniendus.

59 Homicidã quẽ impulit iracundia põt iudex deportare.

60 Pena illius qui iuſto dolore accẽſus deliquit aliquãtulũ debet temperari.

61 Prouocatus verbis iniurioſis ſi prouocantẽ offendat cũ gladio quis illorũ debeat ſubueniri.

62 Familia poteſtatis volẽs aliquem ex cauſa capere ſi ille reſiſtẽs occidat̃ an ſequi debet punitio.

63 Uiliſſime pſone cognoſcẽtes ſe nõ puniendos ex hoc reddunt̃ audaciores.

64 Familia poteſtatis quo pacto non teneat̃ de homicidio cõmiſſo in perſona reſiſtentis.

65 Judici volenti cõtra appellationem exequi ſilam capitalem an de facto poſſit reſiſti.

66 Clerici vidẽtes aliquẽ iniuſte condẽnari ad mortem poſſunt etiã de facto eripere de manibus familie.

67 Eximẽs cõdẽnatũ ad mortẽ de manibus familie quo caſu nõ teneatur.

68 Judex inferens alicui grauamẽ irrecuperabile iniuſte agere dicit̃.

69 Spoliatus ipſo iure eſt reſtituendus

70 Letaliter vulnerãs non punitur pena mortis vbi poſt eũ alius totaliter occidit.

71 Uulneratus vnico vulnere in rixa et neſcitur a quo an ſequi debeat punitio.et nume.72.

73 Minor ſeu impubes doli non capax ſi homicidiũ cõmittat quo puniatur.

74 Timore mortis aliũ occidẽs an morte puniatur.

75 Facta cõtra volũtatẽ faciẽtis nõ imputantur ipſi facienti.

76 Stante ſtatuto ꝙ quicũqꝫ prebuerit auxiliũ bãnito certa pena puniat̃ an intelligatur de teſtificãte ꝓ bannito.

77 Sponſa violenter cognita a ſponſo an poſſit monaſterium ingredi:vt antea poterat.

78 Statutum quo bannitus de vna ciuitate ſi ad illã reuertat̃ decapitari debeat:an extendatur ad bãnitum alibi captũ et vi ad illam ciuitatem ductus ſit de qua bãnitus erat.

79 Emptor rei compromittens litem ſibi motam ſuper re empta et ſuccumbit an regreſſum habere poſſit de euictione contra venditorem.

80 Receptãs bannitum ſi prohibere non poteſt an pena teneatur.

81 Statutum puniens intrantem palatium certo tempore an extendatur ad impulſum.

82 Occidens non punitur ſi conſuetudo permittit homicidas in tali loco.

83 Cõſuetudo etiã mala excuſat a pena.

84 Conſuetudo excuſat notarios a pena falſi.

85 Conſuetudo de ſcribendo et ſigillando contractus prelatorum nomine eorum per ſuos notarios ad hoc deputatos an poſſit exponi etiã ipſis ignorantibus.

86 Conſuetudo permittens pueros colluctari an ſeinuicem vulnerantes excuſantur a pena.

87 Homicidium quodlibet a iure diuino prohibetur:nec poteſt conſuetudo ius diuinum tollere.

88 Conſuetudo cõtradicens iuri diuino naturali vel gentiũ non dicitur cõſuetudo ſed vſurpatio.

89 Conſuetudo mala ꝗ̃tumcunqꝫ longeua non eſt obſeruanda licet ab omnibus obſeruata.

90 Pater occidens filium cauſa ing[illegible]titudinis committentem an incurr[illegible]t penam.l.pompe.de parici.

91 Creditor an impune poſſit occidere

debitorē fugientem ꝛ telo vel alias ſe defendentē ꝛ nu.92.

93 Carceratus iniuſte ꝑ cauſa capitali ſi aliter euadere nō pōt an impune poſſit cuſtodē carceris interficere.

94 Carceratus iniuſte nō tenetur ad iuramentū de redeūdo ad carcerem.

95 Vulnerans aliquē qui nolens medicari moritur an teneatur de morte.

96 Inſultans cōſanguineū cū armis an impune a cōſanguineo inſultati occidi poſſit.

97 Occidēs ſeruū in fragrāti crimine repertum qua pena teneatur.

98 Incendiū faciens vel dolo fieri iubēs qua pena puniatur.

99 Incendiū et furtū nō pꝛeſumūtur ſine culpa inhabitantium.

100 Locata parte inferiori domus vni et parte ſuperiori alteri ſi in parte ſuperiori reperiat̄ incēdiū qūo ꝓſumet̄.

101 Imponēs ignē tenetur ad dānum ex illo ſequutum.

102 Imponēs ignē in ſtipulas ſuas ſi vētus inflet ignem in ſtipulas vicini an damni teneatur.

103 Domo vicini cōburēte an liceat viciniā diruere ne alie vicine cōburantur.

104 Diruēti ꝓpriā domū vt alie ſaluētur ab igne an illi quorū domus ſaluate ſunt debeāt dānū ſoluere.

105 Stāte ſtatuto ꝙ villa teneatur emendare dānum alicui de villa datū an intelligitur in caſu fortuito.

106 Statutū ꝙ villa teneatur denūtiare dānū ſub pena vel illud emēdare quo caſu locum habeat.

107 Seruꝰ an teneatur de morte dñi clā veneno occiſi.

108 Affectus an poſſit nō ſequuto effectu puniri.

109 Magiſtratus dās operā vt ſententia falſa proferatur ſeu innocēs cōdēnet̄ qua pena teneatur.

110 Rectores et poteſtates terrarū cogētes teſtes per tormēta ad falſum teſtimoniū qua lege puniantur.

111 Superiores mādata magiſtratibꝰ faciētes ad aliquē mori faciendū nō obſtātibꝰ oppoſitionibꝰ q̄ lege teneant̄.

112 Iudex iniuſte iudicās non excuſatur allegatiōe mādati ſuperioris iniuſti nec ipſum talia releuant.

113 Iudex nō tenet̄ ſequi cōſiliū mali ſapientis etiā eo caſu q̄ ex forma ſtatuti debeat ſententiare cū cōſilio ſapiētis.

LEge cornelia de ſic. ¶ Lex iſta not. eſt et continet caſus no. ꝛ multū q̄tidianos et iudicio meo eſt male cōmētata a doctoribus reſpectu eiꝰ materie. nā Barto. ꝛ Ang. qui tantum inter oēs doctores quos ego viderim ſcribunt ſuper iſto titulo ſuccincte valde pertranſeūt nec aliquis ipſorū ſummat hanc legē. Ego aūt ꝓ poſſe cōmētabo hunc titulū ꝛ hanc legem ꝛ eā vobis reddā vtilē ꝙ magis potero. Ideo vos rogo diligenter aduertere. Sūmū igit̄ principium huius legis hoc modo valet. Occidens hominē ꝛ ille cuius dolo factū eſt incendiū ꝛ q̄ furtiue cum telo ambulauerit animo occidēdi aliquē. Itē iudex qui operā dedit vt innocēs ꝯuenīatur vel condemnetur tenet̄. l. cor. de ſic. h. d. l. iſta: vſq ad. §. ꝓterea. q̄ lr̄a ſatis eſt clara. Caſus in terminis ꝛc. ¶ Nota ex
1 iſto tex. primo. † ꝙ occidens hominem volentē punit̄. l. cor. de ſic. q̄ pena regulariter eſt pena mortis vltimi ſupplicij. licet qn̄qꝫ ſm cōditionē perſonarū loco pene mortis ſubroget̄ deportatio vt in. l. iij. §. pe. ꝛ fi. ſ. in hoc ti. ꝛ inſti. de publi. iudi. in. §. itē lex cor. ſed vt dixi regulariter ꝛ maxime ſm ſtatuta Italie homicida punit̄ pena vltimi ſupplicij: vt hic. ꝛ ad idē eſt tex. in. l. qui vltimo. cū ibi no. ꝛ in. l. reſpiciēdū. §. fi. ſ. de penis. et l. c. oīs. iij. di. Et ideo dixit tex. no. l. l. nemo. C. de epāli audi. ꝙ homicida expectet illud qḋ alteri fecit. ꝓ quo facit illud qḋ dixit xp̄s petro. ſ. q̄ gladio ferit gladio perit. Sāguis em̄ interfectorū ſemper ꝛ cōtinue clamat ad deū: iuxta illud. Clamitat ad celum vox ſanguis ꝛc. ꝛ ſcribit̄ in apocalypſi. Ecce poſt hec vidi alas iterfectoꝝ clamātes ad deū ꝛ dicentes. vſqꝫ quoꝰ dñe nō dās iudiciū ꝛ vindicas ſanguinē noſtrū de interfectoribꝰ noſtris qui ſunt

In terris ⁊c.qđ refert.d.paris de puteo
in tractatu ſuo ſindi.in.10ᵒ.char.in.j.
col.ꝙ ego retuli i cōſi.meo inci.ſum̄
2 mi celi deᵘ.circa prin.†Et p̄dicta am
pliant vt nō ſolū habeāt locū in illo q̇
holem occidit effectualiter ſed etiā in
illo qui nō occidit ſ; vulnerauit vt oc
cideret q: talis p homicida dānādus
eſt:vt.j.in hac.l.in.§.diuus. Quinimo
fortius.nā ⁊ ſi q̇s cū telo ambulauerit
hoīs necādi cā l; nō occiderit tñ tenet
l.cor.de ſica.ita pbat iſte tex.⁊ hꝛ in.l.
is q̇ cū telo.C.eo.et in.§.itē lex cor.in
3 ſti.de pub.iu.¶†Itē amplia etiā iſtuz
text.ſ.ꝙ occidēs holez punit hac.l.qđ
veꝝ eſt etiā ſi occidat volētē.ar.l.liber
hō.ff.ad.l.aq̇l.vbi d: ꝙ nemo eſt dñs
mēbroꝝ ſuoꝝ.⁊ idē dicimᵘ in pcutiēte
volentē q: punit:qđ intellige de graui
pcuſſiōe nō de leui:ita dixit Bar.in.l.j.
§.vſq; adeo.ff.de iniur.⁊ voluit Ang.⁊
Paul.de ca.⁊.d.Ale.in.l.ꝗuis.ff.de in
ius voc.⁊.d.Feli.in.c.ſolite.in.ij.colū.
de maio.⁊ obe.p q̇ eſt tex.in.c.ꝯtingit.
4 el.j.de ſen.excōi.† Et facit.nam nemo
pōt ſe ſubmittere torture ⁊ dicere:dñe
iudex ego nō habeo indicia vł pbatio
nes aliq̄s ꝯ iſtū de tali delicto ſ; volo
ſtare ſecū in tortura ⁊ taliter hoc ſibi
pbare certe iudex nō p̄t hoc facere ſ;
d.Frā.bru.i ſuo tra.de idi.⁊ tor.in.xvj.
char.l.j.col.de q̇ latiᵘ dixi i.l.pe.l.j.col.
5 v̄.dat ⁊ tertia lectu.j.de q̄ōni. ¶†Itē
amplia iſtū tex.vt pcedat etiā in illo q̇
occidit illū q̇ poterat ipune occidi ex
forma ſtatuti ſi tñ erat carceratᵘ ⁊ in
fortiā iudicis q: nō poterit ipune occi
di ſed talis occidēs eū debebit puniri
pinde acſi occidiſſet nō bānitū:⁊ rō eſt
q: carcerati ſunt ſub ptectiōe curie:vt
in.l.fi.C.de cuſto.reo.ita dixit Bart.i.l.
in laqueū.ff.đ acq̇.re.do.⁊ i.l.iij.§.fi.j.
in hoc ti.⁊ in.l.legis iulie.j.ad.l.iul.de
vi p̄ua.⁊ Bal.in.l.libertas.ff.de ſtatu
6 ho.†vbi ſubdit ꝙ ſi captᵘ ⁊ carceratᵘ
eſt bannitᵘ:⁊ debet ex forma iur.ſuſpē
di qđ ſi affines ſui eum venenāt in car
cerē ne vituperentur qđ puniri debēt
tanq̄ paricide:⁊ idez dixit Jo.de ana.
in.c.cum iuramento.in vlti.col.de ho
mi.Et idē de bānito carcerato tenuit

Bald.in.l.fi.C.de male.⁊ mathe.⁊ in.l.
fideicommiſſa.in.§.ſi q̇s.ff.de leg.iij.⁊
in.l.j.C.vñ vi.in pe.col.⁊ Bar.in.§.ar
ripiat.in aut.vt oēs obe.iu.⁊ Joā.an.
in addi.ſpec.in tit.de accuſ.in.iiij.par
te.in.§.ſequit.in addit.magna.in.iij.
col.⁊ Jo.de imo.in.l.publius.§.j.ff.de
cōdi.⁊ demō.⁊ Jo.de ana.in.d.c.cū iu
ramēto.⁊ in.c.j.in fi.extra de ſortileg.
Pro quibᵘ etiā faciūt dicta p Paul.de
ca.in cōſi.ſuo.cxciij.inci.viſo pceſſu.in
7 ij.col.†vbi dixit qđ etiam in bello lici
to nō eſt licitū occidere inimicū poſtq̄
eſt captᵘ.p.d.l.libertas.ff.de ſtatu ho.
8 †Et facit etiā nā acceſſus ad publicas
meretrices non nuptas eſt impunibi
lis de iure fori.vt hꝛ in.l.ſi vxor.⁊ ibi p
Bar.ff.de adul.⁊ i.l.ſi in ea.⁊ i.l.q̇ adul
teriū.⁊ vtrobiq; per Ange.C.de adul.
⁊ hꝛ in.l.verū.ff.de fur.vbi hoc voluit
Bar.dicēs ꝙ coitᵘ cū meretrice eſt im
punitᵘ.allegat.l.j.C.de cōcubi.qđ etiā
voluit Alber.gādi.in tra.maleficioꝝ.
ſub rubꝛ.de aliquibᵘ q̄ōibᵘ varijs.in
j.col.in fi.ver.q̄ō de facto ⁊c.Attñ ſi pu
blica meretrix eſt carcerata nō poterit
aliq̇s libidinis cauſa ad eā accedere
imo accedēs ad eā ⁊ habēs rē ſecū pu
nit ac ſi acceſſiſſet ad mulierē honeſtā
ita ſingulꝛ dixit.d.paris de put.in tra.
ſindi.l.xvj.char.ſub v̄bo adulteriū.de
q̇bᵘ latiᵘ dixi in ſingula.meo.cl.inci.
9 acceſſᵘ ad meretrices. ¶†Amplia ēt
iſtū tex.in occidēte bānitū q̄ñ bānū eſt
nullū q̄m hoc caſu dz puniri tāq̄ ſi oc
cidiſſet nō bānitū l; extaret ſtatutū vo
lens ꝙ bānitᵘ poſſet ipune occidi.Ita
voluit Bar.in.l.iij.§.ſi ſeruᵘ.ff.de acq̇.
poſ.⁊ ibi Raph.⁊ Bal.in.l.ij.ff.de iure
iu.⁊ in.l.eū q̇ duas.C.de adul.⁊ in.l.j.
C.ſi a nō cōpe.iud.⁊ Bal.in aut.q̇ ſup
plicatio.C.de p̄cibᵘ impera.⁊ in.l.lite.
C.de li.cau.⁊ i.l.q̇ a latronibᵘ.§.j.⁊ ibi
Jo.de imo.ff.de teſta.⁊ doc.in.l.ſi q̇s fi
lio exheredato.§.ꝙ ſi q̇s.ff.de iniuſto
teſta.⁊ in.l.non putauit.in.§.non que
ris.ff.de cōtratab.⁊ in.l.iiij.§.cōdēna
tū.ff.de re iudi.⁊ Cepo.in ꝯſi.xxxix.in
ci.baptiſta.in pe.col.⁊ vide do.Alex.in
cōſi.ſuo.cxiiij.inci.ponderatis his ⁊c.
in.ij.col.in.j.volu.⁊ in cōſi.ſuo.cccj.in

cipi.viſſo dubitationib⁹ ꝛc.in.ij.col.et
Ang.de are.in tractatu male.in ꝟbo q̇
iudex ad ꝓbationē ſue inq̇ſitiōis.in.j.
10 col.❡ † Amplia etiā hūc tex.i eo q̇ oc-
cidit bānitū q̇ ſtatim eſt rebānien̄dus:
nā punit pena huius legis lȝ ſtatutū
ꝑmittat ꝙ bāniti poſſint impune occi-
di:ita ſingulr̄ dixit Bal.ꝑ illū tex.in.l.
j.§.ſerui.ff.ad ſillcia.qđ dictū ꝓ nota.
refert et ſequit̄ do.Bart.cepo.in cōſi-
lio ſuo.xxxix.incip.baptiſta.in.v.col.ꝓ
quo dicto ipſe adducit tex.in.l.mulier.
§.non eſt dubitandū.ff.ad trebel.vbi
dixit Pau.de caſtr.arg.illius tex.ꝙ ſi
bannitus ſperat infallibiliter debere
rebāniri vt q: obtinuit gratiā licet ad
huc non ſit cancellatus nō tñ poterit
offendi tanꝗ̄ bānitus:ad qđ allegat.l.
ſi nō ſortem.§.labeo.cū ibi no.ff.de cō-
dictiōe inde.ꝛ.l.creditoris.C.de fidei-
cō.vbi hoc idē tȝ Pau.de caſt.ꝛ in.l.iij.
§.ſi ſeru⁹.ff.de acq.poſſeſſiōe. Ego aūt
vltra.d. Ber.cepol.in dicto conſil.ſuo
xxxix.adduco ad corroborationē dicti
Bald.in.d.l.j.in.§.ſerui nota.et ſingu.
11 verbū.Nā tu ſcis † qđ ſtatutū volēs ꝙ
muliere decedente in matrimonio ſi-
ne liberis vir lucret̄ certā partē dotis
nō habet locū in ſponſa per verba de
preſenti matrimonio nondū cōſummā-
to carnali copula ſm̄ Pet.de anch.in
repe.c.j.in.xlvij.char.ver.q̄ro de q̄ōne
q̄ mihi occurrit ꝛc.ex̄ de cōſti.ꝛ Bal.in
l.non ſine.in prin.C.de bonis q̄ lib.ꝛ in
aut.dos data.in.ij.colū.C.de dona.an-
te nup.et Abb.in cōſi.ſuo.xxix.inci.vi-
det̄ primo.in.iij.vol.ꝛ in.c.tertio loco.
de preſumpt.ꝛ in.c.ex publico.de con-
uer.coniug.ꝛ alij doctores in diuerſis
locis tenent hāc partē quos retuli ac-
curatius in ſing.meo.cvj.incip.qui de
proximo ꝛc.attamen ſi mulier eſſet du-
cta domum viri vt viro carnaliter con
iungeretur et ante ipſam coniunctio-
nē mulier decedat quod hoc caſu vir
lucrabitur partem dotis debitā a ſta-
tuto quia tunc pro coniuncta ꝛ copu-
la habetur quia de proximo erat co-
pulanda:ita ſingulariter dixit Sali.in
l.cum te.in fina.verbis.C.de dona.an-
te nup.quod dictum refert ꝛ approbat

d. Feli.in.d.c.tertio loco.in.iiij.col.in
ver.ꝛ retenta ꝛc.ſed vltra cum dicas
ꝙ hoc voluit ꝛ pro hac parte conſuluit
Abbas in cōſi.ſuo.lxxix.inci.vr primo
in.ij.col.in.ij.vol.ſuoꝝ conſiliorum.de
quo copioſius dixi in.d.ſing.meo.io6.
incip.qui de proximo ꝛc.❡ Et in mate
ria p̄dicta bannitorū tene menti qđ di
xit Bal.in.l.j.in.iij.col.in prin.C.ſi a nō
12 compe.iudi.vbi dixit † quod ſi aliquis
eſt ſcriptus in lib.bānitorū qui non po
terat bāniri:ꝙ occidēs eū ignoranter
nō excuſat̄:qđ dictū refert ꝛ ſequit̄ do.
Bartho.cepo.in conſil.ſuo.xxxix.inci.
bapt.ꝛc.in.iiij.col.ad qđ etiam allegat
Bal.in.l.ex quacūq̧.in.iiij.col.ver.mo
do quero.ff.ſi q̇s in ius vocā.non ier.
iſtud tñ dictū non credo verū per ea q̄
dicā in limitationibus ad hunc tex.et
etiā q: in lectu.mea Bal.nō dicit hoc.
13 ❡ Amplia etiā hūc tex.i eo † q̇ occidit
bannitū q̇ tollerabat̄ per ciuitatem a
ſuperiore q: talis dȝ puniri pena hu-
ius.l.nō obſtante ſtatuto quo ꝑmittit̄
qđ bāniti poſſint impune occidi.Ita
ſingu.dixit Sali.in.l.nullus.C.de iu-
deis.qđ dictū refert ꝛ ſequitur Joā.de
ana.in.c.ſicut iudei.in.iiij.colū.de iu-
de.ꝛ ibi do.Feli.in pe.col.ꝛ illud dictū
refert ꝛ ſequit̄ do.Alex.in cōſi.ſuo.j.in
vlti.colū.in.ij.volu.vbi plura adducit
ꝓ illo dicto:ꝛ illud etiā refert ꝛ ſequi-
tur ipſe.d.Alex.in cōſi.ſuo.cvij.inci.ꝓ
inueſtigatione.in vlti.col.ꝛ in.l.fin.ff.
de adulte.ꝛ do.Feli.in.c.q̄ in eccleſiā-
rum.in.iij.col.verſi.quartus caſus.de
conſti.et in.c.j.in.vij.colum.de treug.
et pac.de quo latius locutus ſum in
ſingu.meo.lxxvij.incipit̄.patientia ꝛc.
14 ❡ † Amplia etiam hunc textum vt ha
beat locū etiā in occidente bannitū q̇
tamen cōmuni exiſtimatione reputa-
batur pro nō bānito:quia talis dȝ puni-
ri pena huius.l.lȝ exiſtat ſtatutū ꝑmit-
tens qđ bannitus poſſit impune occi-
di.ita dixit Ang.in.l.ſi duo.ff.de acq̄r.
here.pro quo faciūt.ſ.proxime dicta.
Et facit etiā:nā ſi q̇s diu ſe geſſit pro
notario ꝛ multa acta ꝛ inſtrumenta fe
cit talia acta ꝛ inſtrumēta valebunt li
cet appareat illū nō eſſe notarium ſm̄

Bar.in.l.barbarius.circa.fi.ff.de offi.
pꝛeſi.ꝛ cū eo ibi trāſit Bal.in.x.col.de
quo etiā per Barto.in.l.actuario.C.de
actuarijs.li.xij.ꝛ p Bal.l.l.ij.C.de ſen.
ꝛ in.l.repetita.C.de ep̄is ꝛ cle.ꝛ in.l.j.
in fin.ff.de in.ꝛ iu.l.ad teſtiū.ff.de teſt.
ꝛ in.l.j.in.v.col.eo.ti.ꝛ Bald.in.l.q̄dā.
§.nūmularios.ff.de edē.ꝛ Bald.in.l.j.
15 in pꝛi.C.ad mace.¶ †Amplia etiā hūc
tex.in occidente reū etiā condēnatum
ad moꝛtem dū ducit̄ ad locū iuſtitie qꝛ
talis occidens tenet̄ pena hui⁹.l.etiā
ſi hoc facit aliq̄s de familia iudicis.li
cet haberet dubiū q̄ eriperet̄ ſibi per
viā qꝛ tenet̄ de occiſo niſi haberet hoc
in mandatis.ita dixit Bald.in.l.adi-
tos.C.de epi.au.ꝛ Bal.in.l.fideicōmiſ-
ſa.§.ſi quis.ff.de lega.iij.ꝛ in.l.fi.C.de
maleſi.ꝛ mathe.vbi eſt text.de hoc.de
quo etiā p Bar.in.l.cuiuſq͂.ff.ad.l.iul.
maie.ꝛ p Alex.in.l.iij.§.trāſfugas.j.in
16 hoc.ti.¶ †Itē etiā amplia iſtū textū q̄
habet locū etiā ſi alius q̄ā verus de-
linquens ſit punitus qꝛ tunc hoc non
obſtante ſi reperiat̄ verus delinquēs
ipſe punitur hac.l.ita dicit tex.in.l.qui
ſeruū.ff.de inter.actio.ꝛ ita dicit Bal.
per illū text.in.l.res inter alios.C.qui
bus res iu.non nocet.in fin.verbis:et
Bald.in.c.j.§.iniuria.in.vlt.col.de pa-
ce iur.fir.et Abb.in.c.q̄uis.in.ij.colū.
ver.vij.q̄ro.de re iudi.ꝛ idē voluit An-
ge.are.in tract.maleſi.in verbo dādis
ꝛ ſoluēdis.in fi.verbis vbi dicit ita vo
luiſſe Ange.in.l.quoties.§.j.ff.ſo.ma.
ꝛ idem tenet Lud.ro.in.l.ſemel moꝛa.
eo.tit.de quo ego lati⁹ dixi in.l.j.in.§.
fi.in.xvj.col.j.de q̄ſtio.¶ Modo vltra
dictas ampliationes teneas menti q̄
adeo iura habent odio homicidium
17 †quod mandans fieri homicidium pu
nitur etiā ſi homicidium nō ſequat̄.c.j.
ꝛ ibi glo.ꝛ doct.de homicidio.in.vj.vo
luit Alex.in.l.ꝛ ſi amicis.ff.de adulte.
Contrariū tamē tenuit Ang.in.l.item
apud labeonem.in.§.ſi curauerit.ff.de
iniurijs.de quo latius dixi in.l.q̄ fal-
18 ſam.j.in hoc ti.¶ †Item homicida cō-
tumax in loco delicti pōt puniri in lo-
co tractatus habiti de homicidio.ſm
Bart.ꝛ Alex.in.l.ſi amicis.ff.de adult.
ꝛ Barto.in.l.ſepulchꝛi.de ſepul.viola.
19 ¶ †Itē homicidiū nō pōt puniri pena
pecuniaria etiā ex foꝛma ſtatuti cū de
iure communi ſit decapitandus ſm
Arch.xxiij.q.iiij.c.duo iſta nota.ꝛ in.c.
fin.ne cle.vel mo.in.vj.hoſt.ꝛ Jo.and.
in.c.fin.de ꝯſuetu.Bal.in.c.j.§.iniuria.
de pace iur.fir.et in rub.extra de con-
ſtitu.de quo p Bar.in.l.j.in.iij.colū.de
public.iudic.¶ Et allegat rationem
Archi.vꝫ qꝛ de iure diuino eſt:nō oc-
cides:ꝛ qui gladio ferit ꝛc.ergo ſtatu-
tū nō pōt tollere.l.ſuperioꝛis.¶ Item
alia eſt ratio qꝛ ſi imponeret̄ pena pe-
cuniaria pꝛo homicidio inuitarentur
hoies ad delinquēdū:vt pꝛobat text.in
c.pauper.xj.queſtione.iij.de quo tn̄ vi-
de Ange.de are.in tracta.ſuo maleſi-
cio.in ver.ꝛ ex interuallo dictus titius
ex dictis vulneribus moꝛtuus fuit et
eſt.in.iiij.colū.v.ꝛ aduerte qꝛ pena ꝛc.
et ibi in addi.et dixi de hoc latius in
rub.extra de homicidio.¶ Hunc tamē
text.et ſimiles volētes quod homici-
dia puniatur pena moꝛtis:limito ego
20 ſolus ꝛ vnicus pluribus⁹ modis.¶ †Et
pꝛimo limito in occidente furem vel
latronem q̄n aliter ſe ꝛ ſua euadere nō
poteſt.ita habetur in.l.furem.j.cod.
vbi deo duce dicemus latius:et in.c.
ij.extra de homicidio.et in.l.ſi pigno-
re.§.furē.ff.de fur.ꝛ vbiq͂ per doct.et
in.c.ſi perfodiens.extra de homici.
21 ¶ †Secundo limita hūc tex.nō habe-
re locum in merito occidente adulte-
rū vxoꝛis ſue depꝛehenſum in adulte-
rio q̄n talis adulter eſt vilis pſona:vt
habet̄ in.l.marito.j.reſponſo.et in.l.ſi
adulterium.§.pe.ff.de adulte.et in.l.
22 gracch⁹.C.de adulte.¶ †Tertio limi-
ta in patre occidente filiā in poteſta-
te ſi eam depꝛehenderit in adulterio:
ꝛ idē ſi occidat adulterum dummodo
etiā filiā occidat:ita habet̄ in.l.patri.
ꝛ in.l.nec in ea.ꝛ in.l.q̄d ait lex.§.pe.et
fi.ff.de adul.de quibus latius dixi in.l.
patre vel marito.in.j.col.j.de queſtiō-
23 bus.¶ †Quarto limito hūc tex.ꝛ alios
ſimiles in marito occidente hominem
quem de adulterio vxoꝛis ſue habe-
bat ſuſpectum ꝛ cui ter denūtiauit ſeu

proteſtatus eſt in ſcriptis ⁊ coram tri-
bus teſtibus fidedignis ꝙ nõ deberet
ſe intromittere cum vxore ſua: quia ſi
poſtea inuenerit cũ loquẽtẽ vel ſe in-
tromittentẽ cũ eius vxore poterit im-
pune eũ occidere. tex. eſt not. in aut. ſi
qs ei quẽ. C. de adulte. ⁊ l aut. vt liceat
matri et auie. in. §. is quoq;. vbi dicta
aut. ſumitur ⁊ p doctores vtrobiq;: qđ
not. p quo facit optime tex. in. c. ij. ex-
tra de coha. cle. ⁊ muli. ¶ Quinto limi-
24 ta hũc text. † vt nõ habeat locũ in oc-
cidẽte tranſfugã: vel hoſtem ciuitatis:
ita dixit text. in. l. iij. §. fi. ꝭ. co. p quo fa-
cit tex. in. c. cũ homo. xxiij. q. v. ⁊ qđ ha-
betur. in. l. proditores. ꝭ. de re militari.
25 ¶ † Sexto limita hũc tex. nõ habere lo-
cum in nocturno depopulatore agro-
rũ ⁊ aggreſſore viarũ publicarum: ⁊ in
deſertoribus militie. nã tales oẽs poſ-
ſunt impune occidi ita habeť in. l. j. et
ij. C. quãdo liceat ſe ſine iudi. vindica.
26 ¶ † Septimo limita hũc tex. ⁊ ſimiles
nõ habere locũ in illo q̇ eius inimicũ
interficit in duello licito ſm Bald. et
alios in. c. j. de pace tenẽ. in vſi. feu. in
vj. colũ. cũ ſequentibus: ⁊ doc. maxime
Joan. de ana. in rubri. de cleri. pug. in
duellũ. ⁊ Jo. de lig. in trac. ſuo de bel-
lo. ante fi. ⁊. d. Lau. q̇ plura in materia
allegat in conſ. ſuo. ij. incip. licet iſta
27 materia ⁊c. ¶ † Octauo limita hunc
text. in miniſtro iuſtitie q̄ ſi interficit
hoiem cõdemnatũ ad mortẽ nõ puniť
hac. l. nec aliqua alia pena: text. eſt in
c. cũ homo. ⁊ in. c. homicidiũ. xxiij. q. v.
28 ¶ Et incidenter ſcias † ꝙ poteſtas ſeu
iudex nõ habens miniſtrũ iuſtitie: ſeu
carnificẽ põt p exequenda iuſtitia vel
ſnia capitali capere vnum hoiem qui
faciat officiũ carnificis dũmodo ſit vi-
lis perſona: ita dixit do. Flor. in. l. liber
homo. in. ij. colũ. ff. ad. l. aquil. vbi dicit
hoc voluiſſe Guil. de cu. in. l. fi. §. fin. ff.
de pig. act. ⁊ ibi hoc expſſe tenet Bart.
⁊ ſubdit ibi Bar. quod etiã qñ officia-
lis vult facere aliquã iuſtitiã põt face-
re accipere aſinũ vel aliud animal vt
trahat vel portet malefactorem ad iu-
ſtitiam qđ etiaz voluit do. Flo. in. l. ita
vulneratus. in. v. col. ff. ad. l. aql. ¶ Pro
quibus faciunt dicta p Jo. and. in ad-
di. Specu. in tit. de execu. ſnie. in rub.
vbi dicit ꝙ priuatus põt cogi vendere
locũ ad erigẽdum furcas ad iuſtitiam
exequẽdã. de quo etiã p ſcribẽ. in. ꝭ. itẽ
ſi verberatũ. ff. de rei vendi. et per do.
Alex. in. d. l. fin. de pig. act. ¶ Et de iſto
magiſtro iuſtitie et plura in materia
executoris iuſtitie vide per. d. pari. de
puteo in tra. ſin. in. lxiij. char. in. j. ⁊. ij.
29 colũ. † vbi ponit an qñ ſunt plures rei
cõdemnati ad mortem an poſſit iudex
vnum liberare vt alios occidat. ¶ Itẽ
30 † ponit etiã an iudex poſſit facere gra-
tiã reo morituro: dũmodo ppetuo vel
ad tps ſit magiſter iuſtitie. ¶ Et an qñ
alius nõ põt haberi poſſit cogi vnꝰ de
familia ptãtis ad faciendũ officiũ ta-
31 le: vide plene p eũ ibi. ¶ † Nono limi-
ta hũc tex. nõ habere locũ in illo q̇ ab
inimico fuit aggreſſus ⁊ erat deangu-
latus adeo vt aliter mortẽ euadere nõ
poterat niſi interficeret inimicũ: qm̃ ſi
illũ occidit ad defenſionẽ perſone ſue
nõ puniť hac. l. nec etiã alia pena. text.
eſt et ibi doct. in cle. vnica. de homi. et
in. l. ſi ſciẽtiã. in. §. q̇ cum aliter. ff. ad. l.
aquil. ¶ Quinimo talis occidens nec
etiã cõmittit pctm̃ taliter occidendo.
Et ideo dixit not. Jo. de lign. in tract.
32 ſuo de iuſto bello † ꝙ ſi clericus ad al-
tare celebrãs inuadiť ſeu aggreditur
ab aliquo ꝙ iuſte dimittit celebratio-
nẽ: ⁊ ſi i illa rixa ſe defendẽdo occidit
aggreſſorẽ ꝙ põt icõtinẽti redire ad al-
tare ⁊ miſſam pficere: qđ dictũ refert ⁊
ſequiť Abb. in. c. clerici. el. j. circa prin.
de vita ⁊ hone. cleri. quos refert ⁊ ſeq̇-
tur. d. Mari. ſozi. in repeti. c. ad audiẽ-
tiam. in. xxxj. col. de homi. in ver. xxvij.
33 ¶ † Et ratio eſt q̄ defenſio eſt de iure
naturali ⁊ tãq̃ iuris naturalis compe-
tit nedũ hoibus ſed etiã aialibus bru-
tis: vt habeť in. l. j. in. §. ſed cũ arietes.
ff. ſi qua. pau. fe. dica. et talis defenſio
tanq̃ iuris naturalis nõ poteſt tolli a
principe ſiue ſupiore. text. eſt ⁊ ibi oẽs
doctores in. §. ſʒ naturalia. inſti. de iu-
re natura. ⁊ voluit Bart. in tract. ſuo q̇
ſunt rebelles. in vlti. colũ. et in. l. facul-
tas. circa princip. C. de iure fiſ. lib. x. et

Old̄r.in conſi.ſuo.xliij.incip.queritur vtrū ⁊ rō ⁊c.⁊ Ang.in conſi.ſuo.clxxvij. incip.in facto ꝓponit.¶ Et ideo dixit Bal.in.c.a nobis.in fi.extra de excep.
34 †ꝙ ſtatutū tollēs defenſionē intelligitur de ciuili nō autē de naturali:quod etiā cōfirmat.d.Feli.in.c.cū dilecti.in .v.col.de except.¶ Et dixit Dn̄icus de ſancto Gemi.in.c.non ſolū.in pꝛinc.de
35 appel.in.vj.ꝙ papa †nō pōt tollere defenſionē introductā a iure naturali ſ3 bene pōt tollere illā q̄ introducta eſt de iure poſitiuo.Et dixit Bal.in.l.j.in .iiij.col.C.q̄ accuſ.nō poſ.ꝙ ius nature permittit qđ q̄s defendat ſe p fas ⁊ nefas:⁊ ꝙ naturalis viuendi dulcedo ſic
36 inſita eſt.¶ Et iō videm⁹ † ꝙ occidēs aggreſſorē ſe defendēdo nō tenetur de occiſo ſ3 doc.in.l.C.vn̄ vi.⁊ in.l.vt vim. ff.de iuſti.et iur.et in.l.j.C.q̄n liceat ſe ſine iudi.vin.⁊ in.l.j.§.cum arietes.ff. ſi qua.pau.fe.dica.⁊ in.l.ſi is q̄ aggreſſorē.C.eo.de ſicar.⁊ in cle.j.de homicidio:⁊ habetur per Ang.de are.in trac. maleſi.in verbo.et dictus titius ſe defendēdo.⁊ ibi latius in additionibus. ¶ Et rō pꝛedictoꝝ pōt eſſe q2 occidēs aliquē ſe defendēdo nō dicit cōmittere maleficiū ſm Bald.in.l.data opera. in.iiij.col.C.q̄ accu.non poſ.¶ Et alia pōt aſſignari rō quā aſſignat Ab.in.c. clerici.el.j.poſt pꝛin.de vita et ho.cle. vbi dixit ꝙ ſi aggreſſoꝛ eſt moꝛtuus ab aggreſſo ſe defendente videt magis a ſeipſo occiſus q̄ ab aggreſſo occiſus. ¶ Et in hac no.materia defenſiōis tā ꝓ pꝛactica q̄ theoꝛica cauſaꝝ crimi-
37 naliū ſcias †inquantū dixit ꝙ deangulatus quādo nō pōt aliter euadere niſi occidat aggreſſorē ꝙ occidit tūc impune ꝙ necdū q̄s dicit deāgulatus ⁊ in diſcrimine vite cōſtitut⁹ reſpectu loci ſed etiā reſpectu armoꝝ.¶ Nā q̄s dicitur in periculo vite cōſtitut⁹ eoipſo ꝙ terroꝛ armoꝛum ſibi infertur:ita habetur.in.l.iij.§.armati.ff.de vi et vi arma.⁊ in.l.ſed ſi quecūq3.in.pꝛinc.ff.ad l.aquil.vbi glo.hoc voluit.d.Floꝛia.et in.l.ſcientiam.in.§.qui cum aliter.eo. ti.⁊ voluit.d.Bar.cep.in cōſi.ſuo.xxix. incip.viſo pꝛoceſſu.in.v.colū.et Ange. de are.in tracta.ſuo maleſi.in verbo ⁊ dict⁹ titi⁹ ſe defendēdo.in.ij.char.in.j. col.in ꝟ.⁊ aduertas ꝙ q̄s ⁊c.ibi alleg. Bald.in.l.ſi ex plagijs.in.§.tabernarius.ff.ad.l.aquil.¶ Et ideo dixit Bar to.multum not.in.d.l.ſed ſi quecunq3. in pꝛincip.ff.ad.l.aquil.in pꝛincip. ꝙ
38 †eoipſo ꝙ pꝛobo ꝙ aliquis veniebat cōtra me cum gladio euaginato ⁊ ego occidi eum ꝙ tūc ꝓbata eſt mea defenſio:quod dictū refert ⁊ ſequit.Joan.de ana.in.c.ſi perfodiens.in vlti.colū.de homici.vbi etiam dicit ꝙ viſus armoꝛum affert iuſtum timoꝛem moꝛtis.Et illud dictū Bar.etiā refert et ſequitur d.Bar.cep.in cōſi.ſuo.xxix.pꝛeallegato.in.v.col.pꝛo quo dicit eſſe text.in.l. ſi percuſſoꝛem.C.eo.ad.l.coꝛ.de ſicar. Et facit optime pꝛo pꝛedictis not.verbum Bar.in.l.ſi ex plagijs.in.§.tabernarius.ff.ad.l.aquil.quē refert ⁊ ſequitur Ange.de are.in.§.iniuria.in.j.col.
39 in ſi.inſtit.ad.l.aqui.vbi †dixerunt ꝙ ſi percutio te anteq̄ percutias me dum tu es in actu ꝑcutiēdi me:ꝙ dicoꝛ tūc feciſſe ad meā defenſionē:qđ ēt voluit Ang.in.l.quēadmodū.ff.de inoffi.teſt. quē refert ⁊ ſequitur do.Anto.coꝛſe.in notabilibus ſuis.in verbo metus.in.j. nota.⁊ idē etiā voluit Ange.de are.in dicto tract.in verbo ⁊ dict⁹ titi⁹ ſe defendēdo.in.j.char.in vlt.ver.circa me. vbi ſimiliter alleg.Bald.in.d.§.tabernari⁹.⁊ Bal.in.l.j.C.vn̄ vi.⁊ idē etiā dixit.d.Alex.in.cōſi.cccxiij.inci.in caſu ꝑdicto.in.iij.col.ver.circa ſcđm ⁊c.de quo lati⁹ dixi in.l.pe.in.iij.et.iiij.colū. ff.de q̄nib⁹.in illo arti.vc3 ꝙ idē operat potentia in habitu qđ operat ipſa potentia in actu.vbi plura alia adduxi
40 circa materiā iſtā.¶ Jtē ſcias etiā qđ l3 debeat fieri defenſio cū moderamine inculpate tutele vt habetur in.l.vt vim.ff.de iuſti.⁊ iur.et in.l.j.C.vnde vi. tamen ille qui defendendo ſe exceſſit modum inculpate tutele non debet puniri pena moꝛtis ſed alia mitioꝛi arbitrio iudicis:et ſic non debet puniri pꝛo toto ſed tantum pꝛo exceſſu.ita dixit Joā.an.in.c.ſignificauit.de peni.et remiſ.in nouel.⁊ Bal.in.c.j.§.j.ad fin.

de pace iura.fir.ꝛ in.c.j.i.ij.col.de pace
tenē.et Joā.an.in addi.Spec.in tit.de
homi.ꝛ idē firmat Bal.in.d.l.vt vim.ꝛ
Ludo.ro.in ſingu.ſuo.iiij.et do.Flo.in
l.ſcientiā.in.§.q cū aliter.ſ.ad.l.aql.et
Pe.de anc.in cle.j.de homici.et Pau.
de caſt.in cōſi.cxcij.incip.in cā incarce
ratorū.in vlt.colū.ꝛ idē tenet do.Alex.
in cōſi.lxxvj.incip.viſa inquiſitione.in
j.ꝛ.ij.col.in.j.volu.ꝛ do.Barto.cepo.in
cōſil.ſuo.xxix.inci.viſo proceſſu.in pe.
col.ꝛ in conſi.xxxiiij.incip.ſi vnq̄ ꝛc.in
xj.col.ꝛ Ang.de arc.in li.maleficiorū.
in verbo ꝛ dict⁹ Titius ſe defendēdo.
in verſ.aduertas etiā.ꝛ ibi in addi.et
do.An.et Joan.de ana.in.c.ſignifica-
ſti.el.ij.de homici.ꝛ voluit gloſ.xxiii.q.
j.in ſumma.¶ Et ratio quare in tali ca
ſu excedens modum inculpate tutele
nō punit̄ de toto ſed ſolū de exceſſu.et
ſic nō pena mortis ſ3 alia mitiori pena
eſt ſm Bald.in.d.l.vt vim.quē refert ꝛ
ſequit̄ Cepo.in cōſi.ſuo.j.in.iij.col.vc3
q2 ictus ſeu vbera non poſſunt dari cū
mēſura ꝛ defendēs ſe non pōt habere
ſtaterā in manib⁹ et mēſurare ictus:p
quo eſt text.no.in.c.fin.de homi.lib.vj.
¶ Et hoc tāto magis eſt verū quia me
tus improuiſus inſtantis periculi tol-
lit rectū iudiciū ꝛ conſiliū deliberādi.
¶ Hō em̄ intēſo dolore vl̄ timore ꝑmo
tus nō eſt in plenitudine intellectus.
ita dixit Bal.in.c.j.§.j.in fi.de pace.iu.
41 fir. ¶ † Pro q̄ facit illud vulgare vc3
homo aſaltato mezo perduto qd̄ vul-
gare refert ꝛ cōfirmat Augu.de ari.in
addi.Angē.in tract.malefi.in char.l.ij.
vbo ꝛ dictus titi⁹ ſe defendendo in.ij.
col.in col.illi⁹ addi.¶ Quinmo vnum
42 dico q̄ eſt forti⁹ vc3 † q̄ nedū ille q̄ ſē
defendendo occidit aggreſſorē non eſt
puniēdus pena mortis ꝑ rōnes.ſ.ad-
ductas ꝛ ꝑ iura ꝑallegata ſ3 etiā ille q̄
occidit cū etiā non ſe defendēdo nō d3
puniri pena mortis ſed miti⁹:vtputa ſi
ꝑcuſſus ꝛ iā vulnerat⁹ inſequat̄ vulne
rantē q̄ fugiebat ꝛ cū occidit nō tenet̄
vt homicida q2 eſt poti⁹ in culpa q̄ȝ in
dolo.Iſtud fuit ſingulare dictū Ja.de
are quod refert et ſequit̄ do.Ant.in.c.
olim.el.j.ad fi.de reſti.ſpol.ꝛ ibi Ab.in
x.col.quā doctrinā etiā refert et ſequi-
tur dn̄s Frā.de arc.in cōſil.ſuo.xxxiiij.
inci.viſis diligenter teſtibus ꝛc.in fi.ꝛ
in cōſi.lxx.incip.ſicut decet ꝛc.in fi.et
idē tenet Ange.de are.in tracta.male-
ficiorū.in vbo ꝛ dict⁹ titi⁹ ſe defenden
do.in vbo q̄ritur titi⁹ vulnerauit ꝛc.et
pro hac parte in cōtingentia facti cōſu
luit Bald.in ciuitate Papie:vt refert
Pau.de caſt.in ꝯſil.ſuo.cxcij.inci.in cā
incarceratorū.in vl.col.Et idē etiā fir
mat Jo.an.in additio.Spec.in titu.de
homic.ſup rub.vbi dicit q̄ l3 excedens
modū in ſe defendendo teneat̄ de cul-
pa.c.ſignificaſti.el.ij.de homic.tn̄ ſi in
illo exceſſu occidat aggreſſorē non te-
net̄ vt homicida:qd̄ dictum refert ꝛ ſe
quit̄ do.Ale.in cōſi.ſuo.lxxvj.inci.viſa
inquiſitione.in.ij.col.in.j.volu.ꝛ idem
videtur tenere Bal.et Sali.in.d.l.j.C.
vnde vi.ꝑ quibus faciūt dicta per Al-
ber.de roſa.in ſcd̄a parte ſtat.queſtio.
cccclij.¶ Et illud dictū Jaco.de arc.
d.Ant.ꝛ ſequacium refert ꝛ ſequit̄ do.
Feli.in.c.dilecti filij.in.viij.col.de ex-
ce.vbi refert etiā alios tenentes hanc
partem ꝛ alia plura circa hoc facien-
tia ibi refert ſubdens quod de hoc di-
cto nunquam debes obliuiſci quia vix
poſſet eſſe notabilius . Et idem dixit
ipſe do.Feli.in.c.ſignificaſti.el ſecun-
do.de homi.in penul.colū.de quo ego
etiā dixi in ſingu.meo.c.inci.occidens
43 aggreſſorē3.¶ † Et circa hāc materiā
defenſionis ſcias etiā qd̄ licet dubite-
tur an inſultatus teneat̄ fugere qn̄ fu-
ga importat periculum vite et ſalutis
ipſius inſultati vt q2 inimicus eſt ſibi
ad ſpatulas ꝛ terga vertēdo poſſet de
facili vulnerari nā tali caſu nō debet
fugere:ſed d3 reſiſtere ꝛ ſuā ſalutē tue
ri:ita dixit Bal.in.l.j.in.v.col.ver.ſed
pone q̄dā.C.vn̄ vi.ar.tex.in.l.ſciētiā.§.
q̄ cū aliter.ꝛ ibi Bal.ſ.ad.l.aq̄.vbi di-
cit ipſe Bal.q̄ iſta eſt defenſio neceſſa-
ria ꝛ ꝑfeſſa q̄ omiſſa ꝑſona eſſet veriſi-
militer peritura vel deterior effectura
ergo licitū eſt reſiſtere ꝛ non fugere.ꝛ
idē t3 Ang.de arc in dicto vbo.ꝛ dict⁹
titius ſe defendēdo.in.iij.char.ver.ex
his infert ꝛc.ꝛ do.Bart.cepo.in conſi.

Bo.xxix.incip.viſo proceſſu.in.vj.col.
vbi mouet etiam ad hoc dicendū alia
ratione:vꝫ q̄ aliquem fugari eſt iniu-
ria.l.ite apud labeonē.circa prin.ff.de
iniu.ideo ad propulſandā dictam iniu
riam licitū eſt reſiſtere.vt not.Bart.in
l.j.C.vnde vi.ꝛ ibi Sali.in vlt.col.ver.
preterea leue eſt ꝛc.¶ Secus aūt eſſet
qñ inſultatus poſſet ſine periculo vite
ꝛ perſone aufugere:qꝛ tunc debet au-
44 fugere ſꝫ doc.in dictis locis.¶ †Qđ
verum puto niſi inſultatus eſſet nobi-
lis ꝛ inſultās eſſet ruſticus:nam tunc
nō tenet fugere:qꝛ eſſet ſibi verecūdia
ꝛ dedecus:qꝛ fuga reddit quē viliorē:
ꝛ crudelis eſt qui negligit famā ſuam:
ita dixit Cyn in.l.ſi ex plagiis.in.§.ta-
bernarius.ꝛ in.l.ſcientiā.§.qui cū ali-
ter.ff.ad.l.aq.l.in ſuis addi.quē refert
ꝛ ſequit Bal.in.c.j.in.vij.col.in ver.di-
cūt quidā ꝛc.de pa.tenen.p quo dicit
qđ facit.l.in eadē.ff.ex q̄.cau.maio.idē
tenet Joā.de ana.in.c.porro.in pe.col.
ver.refert ꝛc.extra de cle.pug.in duel.
ꝛ Ang.de are.in trac.malefi.in verb.ꝛ
dictus titi⁹ ſe defendēdo.in.ij.char.in
j.col.in fi.et in eodē v̄bo.in.iij.char.in
iij.col.in verſi.ex his infert ibi Bal.ꝛc.
ibi plura ad hoc alleg.de quibus ibi p
eum ꝛ ibi in addi.¶ Ultimo p nūc in
45 hac materia defenſionis†tene menti
perpetuo vnū:vꝫ q̄ aggreſſus ſeu pri-
mo pcuſſus ſemp pręſumit repercute-
re ad ſuā defenſionē nō autē ad vindi
ctā:ita habet.l.ij.ꝛ ibi hoc voluit Bal.
C.eo.de ſic.vbi p hoc alleg.not.in.c.ſi-
gnificaſti.el.ij.de homici.ꝛ in cle.j.eo.
ti.ꝛ hoc etiā voluit Bart.in.l.ſi ex pla-
giis.ff.ad.l.aquil.ꝛ in.l.ſed ſi quecūq̃.
eo.ti.ꝛ in cōſi.ſuo.inci.vanuci⁹ petri.ꝛ
Pe.de anc.in.d.cle.j.de homi.ꝛ.d.Ale
xan.in cōſi.ſuo.lxxvj.inci.viſa inquiſi-
tione.in vlti.col.in.j.vol.ꝛ in alio cōſi.
ſuo nondū impreſſo.inci.et vt oportet
cōſideratis.in.ij.char.ꝛ.d.Feli.in.c.di-
lecti filij.in.ix.col.de excep.q̄ oia tanq̄
notabilia tene mēti in hac materia de
fenſionis:qꝛ eſt materia quotidiana et
lucratiua:de quo etiā latius dixi in.l.
vnius.in.§.cognituri.in.x.col.j.de q̄ſ-
tibus.ꝛ in practica mea cauſaꝝ crimi

nalium.in.lx.char.ꝛ in pluribus char.
ibi ſequē.ꝛ in cōſi.meo inci.vltra ea q̄
alias ꝛc.¶ Redeūdo modo ad tex.no-
ſtrū dico q̄ tex.iſte poteſt limitari alio
46 modo:ꝛ†ſic decimo mō valet in furio
ſo:ebrio vel dormiēte:nā tales occidē-
tes hoiem nō puniunt hac.l.ꝛ hac pe-
na mortis:ita hꝫ in cle.vnica.extra de
homi.ꝛ in.c.aliquos.xv.q.j.et in.c.ibi
ſequen.ꝛ in.c.nec is.ꝛ in.c.ſi quis inſa
niēs.ea.cā ꝛ q̄.ꝛ in.l.infans.j.in hoc
tit.¶ De furioſo habet p Bal.ꝛ alios
in.l.furioſum.C.q̄ teſt.fa.poſ.ꝛ in.l.di-
uus.ff.de offi.pſi.et in.l.pe.j.de parici.
¶ Nec hoc eſt mirū nec incōueniēs nā
furioſus nō obligat nec pōt condēna-
ri p ſnīam ſm Spe.in ti.de ſententijs.§.
iuſta.verſ.itē eſt nulla rōne litigatorū:
ꝛ voluit Bal.in aut.ꝛ oīno in.v.col.C.
ne vxor p ma.¶ Itē nō vꝫ ei⁹ confeſſio
ſm Spe.in titu.de ꝯfeſ.§.ſequit.verſi.
xiij.Itē nō pōt intrare religionē.vt hꝫ
in.c.ſicut.de regula.ꝛ eſt gl.in.c.ex co.
de cle.in.vj.¶ Itē cōparat ignorāti.l.
ſi.fa.la.j.et ibi Barto.ad fin.ff.de teſta.
¶ Itē equiparat pdigo.l.j.et ibi Nic.
de neapo.ff.de cur.fur.et Bart.in.l.is
cui.ff.de teſt.item equiparat abſenti.l.
ſꝫ ſi vni⁹.§.fi.ſa.ff.de iureiu.ꝛ.l.ij.§.fi.
ff.ſo.ma.ꝛ in.l.ij.§.furioſus.ꝛ ibi Bart.
ff.de iur.codi.ꝛ Bart.in.l.j.§.dati.ff.de
pcu.ꝛ in.d.l.furioſum.¶ Itē furioſus
non obligatur iuramento ſm Bart.in
l.q̄ hꝫ.in.§.ſi pupill⁹.ff.de tutel.ꝛ Bal.
in.l.ij.in.x.q.C.de reſcin.vēdi.¶ Item
equiparat mortuo ſꝫ Bal.in l.hūanita
tis.in.iiij.colū.C.de ipub.ꝛ aliis ſubſti.
47 ¶ †Et ideo nō punit pena mortis ſi
cōmittit homicidium:imo etiā ſi ante
furorē cōmiſit delictum nō pōt de illo
puniri tempore furoris:ita dixit Bald.
poſt Aluaro.in.c.j.in.fin.pn.in titu.an
ille qui interfe.fratrē dñi ſui etiā ſi fuit
cōdēnat⁹ añ furorē ſm Bar.in.l.ex fa-
cto.in.v.col.v̄.q̄nto recōrſt.ff.de vul.et
pu.vide tñ Barb.q̄ tꝫ ꝯtriū in.c.l̄ris.in
pe.col.ver.ꝛ inquātū ꝛc.extra d̄ reſcri.
de quo etiā in tractatu violātes.l v̄bo
mortui.in.ij.col.vbi videas.¶ Sꝫ p̄di
cta poſſent forte limitari in furioſo fa-
ciēte maximū delictū ꝛ atrociſſimū cri

men q2 hoc caſu credo q poſſet puniri nõ obſtãte furore. Ad qd dicendũ mo- ueor ex no. doctrina Inno. in c. j. de cõ ſti. vbi dixit q propter enormitatẽ deli cti licitũ eſt iura tráſgredi: quã doctri- nam ſequunt ibi docto. et illa etiam ſe- quũtur legiſte et etiã canoniſte in plu- ribus locis quos adduxi in l. vnius. in §. cogniturum. in. xiiij. col. j. de queſtio. pro quo dicto et limitatione eſt tex. no. l. c. mulier. xv. q. j. vbi dicit q ſi animal irrationale habet rẽ cũ muliere q ta- le animal cũ dicta muliere dz cõburi: ſi ergo ppter enorme crimẽ alal brutũ omni ratiõe et ſenſu carẽs punit: ergo eodem modo et furioſus qui eſt homo. Pro quib9 facit optime qd voluit Ioã. an. in. c. cum nõ ab hoie. extra de iudi. vbi dixit q clericus faciẽs atrociſſimũ delictũ põt ſine degradatione puniri nõ attẽta diſpoſitione dicti. c. Et idem dixit Dñicus de ſctõ Gemi. in. c. j. in fi. per illũ tert. de homici. in. vj. et Pet. de anc. in cõſi. ſuo. clvij. incip. ex narratis in facto. in. v. col. Et dixit Bald. An. et Raph. in. l. qd ergo. in. §. ſi heres. ff. de lega. j. q ſi maritus reperiat clericũ in fragrãti crimine cum filia vel vxore q poterit eũ occidere nec incurret ſentẽ tiam. c. ſi quis ſuadẽte. xvij. q. iiij. et idẽ voluit Ang. de are. in tracta. maleſi. in verb. che ay adulterata la mia dona. in. viij. char. ver. quid ſi pater. pro quo eſt text. cũ gloſ. ſm do. Augu. ibi in. c. ſi vero. el. j. de ſenten. excõ. Et p iſtis fa- ciunt q latiſſime dixi in repe. mea. l. ſi. C. de probatio. in. lxxiiij. char. et in. l. j. in prin. in. viij. col. j. de qd. et in. l. vnius. §. cogniturum. in. xiij. col. eo. ti. vbi vide. Et hac ratione et cauſa vtputo ſereniſ- ſima regina hiſpanie iã mortua fecit occidere quendã furioſum qui acriter vulnerauit ſereniſſimũ regem hiſpa- nie eius conſortẽ ne tantũ ſcelus eſſet
48 impunitũ. ¶ † Quo antẽ ad ebriũ de- linquentẽ vel occidentẽ hominẽ qnod nõ puniat eſt tex. in. c. ſane. cũ duobus ca. ibi ſequen. xv. q. j. et voluit Sali. in l. j. c. eo. de ſica. et Alexã. poſt Bart. in l. reſpiciẽ. ff. in. §. delinquunt. j. de pe- nis. et gloſ. in. c. inebriauerunt. xv. q. j. et Bart. in. l. aut facta. j. de peñ. et Ange. de are. in trac. maleſi. in ver. ſcienter &c.
49 ¶ † Quo aũt ad dormientẽ q non pu niatur de homicidio voluit Bart. in. l. pe. j. de parrici. et do. Flo. in. l. qui occi- dit. §. in hac. ff. ad. l. aquil. et in. l. ſi ſer- uus ſeruũ. §. ſi fornacarius. eo. titu. q2 dormiẽs equiparatur furioſo. c. maio- res. in fi. de baptiſ. et voluit gloſ. et ibi Cardi. in. vj. q. in cle. j. de homici. pro quo facit etiã: nã talis dormiẽs nõ di- citur peccare ſm glo. in. c. teſtamentũ. vide Dy. ¶ Et ecõtrario tene menti q ſicut dormiẽs nõ punit de delicto p eũ cõmiſſo ita nõ punit vigilãs faciens in
50 iuriã dormiẽti. ¶ † Et iõ lz faciẽs vio- lẽtiã clerico etiã in veſtib9 ſit excõica- tus ſm glo. in. c. ſi qs pulſat. de pe. di. j. et gloſ. in. c. ſi qs ſuadẽte. xvij. q. iiij. Vbo manus. et tenet Ium. in. c. nup. de ſen. ex cõi. quẽ refert Bart. in. l. j. in. §. hoc aũt interdictũ. de ope. no. nũ. et in. l. licita- tio. §. qd illicite. ff. de pu. et Bal. in. l. j. §. hec vba. ff. de his q deiece. vel effu. q tñ eſt verũ et locũ hz dũmõ ipſe cleric9 ſit excitatus et ſentiat: ſec9 ſi dormiret. nã tũc lacerãs ſibi veſtes vel faciẽs ſi- bi aliquã aliã violẽtiã in ipſis veſtib9 nõ eſt excõicat9: ita notãter dixit Car. in cle. j. in prin. in. vj. q. de penis. qd di- ctũ refert et ſequit. d. Feli. in. d. c. nup. de ſen. excõ. in vlt. col. de q lati9 dixi in ſingu. meo. clxxxviij. incip. cap. Et de iſto dormiẽte adde. d. Nellũ in tra. bã- nito: ſi. in. ij. parte ſcdi tẽp. q. xxxiij. vbi circa ſi. ponit ſing. Vbũ in materia dor mientis quẽ vide. ¶ Undecimo limi- ta hũc text. nõ habere locũ in illo q cõ
51 mittit homicidiũ nõ ex aloz dolo ſz ſi- ne alo et pposito et ſine dolo: ita probat tex. in hac. l. j. §. diuus adrianus. et in. c. nõ eſt. et in. c. nec is. et in. c. ibi ſequẽ. xv. q. j. de q videbim9 deo duce late in. d.
52 §. diu9 adrian9. ¶ † Duodecimo limi- ta etiã hũc tex. et ſimiles nõ procedere nec locũ habere in illo q occidit bãni- tũ q ex forma ſtatuti põt impune occi- di: nã talis nõ puuit hac. l. nec etiã pu- nit aliqua alia pena tpali cũ ſiat. l. per
53 mittẽte. ar. l. gracch9. C. de adul. ¶ † Et tale ſtatutum pmittẽs bãnitũ impune poſſe

poſſe occidi valet et tenet ſm Jo.and.
in addi.ſpe.in ti.de cõſt.§.j.circa pe.et
vlti.col.et idẽ tenet hoſti.in.c.fi.de cõ
ſue.in eo ꝙ eſſet bannitus pena corpo
rali: et voluit Bart.in.l.oẽs populi in
iiij.q.prin.ff.de iuſti.et iur.et in.l.ij.per
illũ tex.C.qñ lice.ſe ſine iudi.vindi.et
Bar.et Bal.in.l.vt vim.ff.de iuſti.et iu.
et Albe.de roſa.in vlti.parte ſtatu.q.
xvij.et Bald.in.d.l.gracchus.et.in.l.ſi.
C.ſi cõtra ius vel vti.publi.ꝛ Bal.in.l.
vnica.C.de cõfeſ. in.xiij.col.et in.l.j.C.
de ſum.tri.in.ix.col.et in.l.j.C.ſi a non
cõpe.iudi.ꝛ do.Joã.de imo.ꝛ in.c.q̃ in
eccleſiarũ.de cõſti.quos oẽs refert ꝛ ſe
quitur.d.Alex.in conſi ſuo.cxliij.incip.
põderatis.in.j.col.in.j.vol[illegible].ꝛ idem te
net Alex.in conſi.ſuo.cclxx[illegible]ix.incipiẽ.
attenta diſpoſitione ꝛc.in.j col.de quo
etiã vide in trac.violãtes.in verb.mor
tui.in.xiij.char.in.j.col.ver.itẽ dubita
tur q2 ꝛc.et per.d.Nellũ in trac.bãni.
54 in.j.par.ij.tẽpo.in.j.q.❡†Et ſcias etiã
ꝙ predicta de bannito habẽt locũ etiã
in occidẽte bãnitũ ignorãter:q2 neſcie
bat eũ fore bãnitũ.nã ad hoc vt quis
nõ puniat̃ de homicidio ſi occidit bã
nitũ non attẽdit̃ an ſciuerit illum eſſe
bãnitum necne:ita dixit Bar.in.l.in
ter oẽs.§.recte.in vlti.colũ.ff.de fur.et
Bar.in.l.genero.per illũ text.ff.de his
qui not.infa.quẽ refert ꝛſequit̃.d.Ale
xã.in cõſi.ſuo.cxliij.incip.ponderatis.
in.iij.col.in.j.volu.Itẽ ſcias etiã ꝙ oc
cidẽs bãnitũ qui erat rebãnit⁹ ſed nõ
erat adhuc cãcellat⁹ ḋ bãno nõ debet
puniri ſm Pau.de ca.in.l.ſi duo.ff.de
acqui.poſ.q2 ſufficit ꝙ eſſet deſcriptus
in lib.bãnitoꝝ:q2 excuſat̃ autoritate
publice ſcripture.de quo lati⁹ per do.
Alex.in.d.conſi.cxliij.in. iij.col.pro quo
facit etiã qḋ voluit Bald.in.l.labeo.§.
j.in fi.ff.de pac.vbi dicit ꝙ lz bannitus
ſoluerit condẽnationẽ ſeu penã:tñ niſi
ſit cãcellat⁹:de bãno adhuc poterit im
pune occidi:de quo lati⁹ p.d.Alexã.in
dicto conſi.cxliij.in.j.vol.in fi.ꝛ in cõſi.
cclxxxix.incip.attẽta diſpoſitione.in.j.
55 col.vbi omno vide.❡†Scias etiã aliud
ꝙ occidẽs bãnitũ cancellatũ indebite
de bãno non punit̃ ſicut ſi non fuiſſet

cancellatus.Ita not.dixit Bal.in.c.j.in
prin.in ti.hic finit.l.corrar.ꝛ incip.con
ſuet.reg.et in.l. ſcrinearios.C.de teſta.
mili.et Joã.and.in.c. veniẽs.de accu.
in nouel.et do.Nel.in tracta.bãnitoꝝ.
in.j.parte tertij tẽpo.in.iij.q.et voluit
do. Bar.cepo.in cõſi.ſuo.vij.incipien.
quidam fuit Padue condẽnatus ꝛc.in
ij.col.vbi dicit ꝙ idẽ voluit Rainerius
in.l.ſi nõ ſerui.per illũ tex.ff.de dona.
inter vi.et vxo.Et tene mẽti ꝙ qs pre
ſumit̃ indebite cancellat⁹ de bãno qñ
nõ apparet cã propter quã fuit cãcella
tus ſm Bald.in.c.cũ ſup.in vlt.col.de
re iud.et in.l.ſi nõ fortẽ.§.adeo.ff.de cõ
di.inde.et in.l.ſi preſes.C.qño ꝛ qñ iu.
56 in fi.vbi nõ lõ.❡†Scias tñ ꝙ lz talis
occidens bãnitũ nõ puniat̃ aliqua pe
na hoc eſt verũ ſm humana iura:ſec⁹
aũt eſt ſm ius diuinũ q2 talis homici
da punit̃ pena eterna q2 venit contra
ꝑceptũ diuinũ in quo ḋr nõ occides ꝛc.
de quo dixi in.l.patre vel marito.in.j.
57 col.in fi.ff.de qõ.❡†Itẽ etiã ſcias qḋ
lz talis occidẽs nõ puniat̃ aliqua pe
na vt dixi tñ eſt infamis.ita not.dixit
Bal.in.l.decuriones. C.ex qui.cau.in
fa.irro.quẽ refert et ſequit̃ Jo.de ana.
in.c.ſi perfodiẽs.in.iij.col.de homi.de
quo dicto feci mentionẽ in ꝯſi.meo.in
cipiẽ.adiuua me ꝛ ſaluus ero ꝛc.in.ix.
char. ❡Et facit etiã qḋ dixit idẽ Bal.
in.l.j.in.ij.col.C.ſi a non cõpe.iudi.vbi
dixit ꝙ oẽ homicidiũ habet in ſe deli
ctum ꝛ dolũ quantũcunq3 ꝑmittatur a
ſtatuto.Et facit dictũ Bal.in aut.ſi di
catur.in vlt.col.C.de teſti.vbi dixit ꝙ
homicida ḋr vilis ꝑſona adeo ꝙ in fa
cto graui nõ põt recipi in teſtẽ ſine tor
tura:qḋ eſt multũ no.pro quib⁹ faciũt
dicta ꝑ me in.d.l.patre vel marito.in
ij.col.j.de qõ.q̃ non refero hic breuita
tis cauſa.Ad q̃ vide etiã dicta in trac.
violantes.in ꝟb.mortui.in.lij.col.verſi.
adde ẽt ꝙ lz occidens ꝛc.ꝛ vide q̃ dixi
58 l.c.ij.in.iii.char.extra de homi.❡†De
cimotertio limita hũc text.vt non ha
beat locũ in occidẽte aliquẽ magno do
lore motus.nam tunc nõ punit̃ hac.l.e
tanq3 homicida ſed punit̃ alia minori
pena.Iſte eſt tex.multũ no.in.l.ſi adul

terium cū inceſtu.in.§.imperatores.ff.
de adul.quē text.p not.alleg.Ange.de
are.in tracta.ſuo maleſi.in verb.ꝛ diſ
ctus titius ſe defendēdo.in.iij.char.in
verb.aduertas ꝛc.et Pau.de caſt.in cō
ſi.ſuo.cccij.inci.in cauſa incarcerato
rum.in vlti.col.et Frā.are.in cōſi.clxv.
inci.ſicut Jo.in vlt.col.et idē pbat tex.
in.§.ſi.j.in hac.l.ꝛ tex.in.l.ſi de in gra
ui.in.§.ſi tñ maritus.ff.ad ſille.et in.l.
gracchus.C.de adul.Et voluit gloſ.in
l.nec in ea.§.fi.ff.de adult.Et hoc vo
luit Abb.in.c.dilecti filij.extra de ex
cep.ꝛ in.c.j.extra de iniu.et in.c.cū te.
in.xj.col.de re iudi.per.d.§.imperato
res.qui tex.alleg.rationē dicēs ꝙ diffi
cillimū eſt iuſtū dolorem tēperare.Et
idē etiā tenuit Lud.ro.in.l.ſi cum mu
lier.in.xxxij.col.ver.aduerte qꝛ etiam
59 offenſa.ff.ſolu.mat.vbi dicit † ꝙ lꝫ ho
micida debeat occidi.vt in.c.iij. C.de
epi.aud.tñ in ptāte iudicis eſt homici
dam deportare quē impulit iracūdia
etiam orta aliter ꝙ̄ ex facto offenſi.ad
qđ alleg.text.no.in.l.lex iul.in fi.ff.ad
l.iul.repe.quem text.etiā p not.alleg.
Bal.in.l.aditos.C.de epi.au.et idē di
xit Pau.de caſt.in cōſi.ſuo.cccij.incip.
in cauſa incarceratoꝝ.in vlt.col et ad
idē eſt text.et ibi dicā in.l diu' adria
nus.j.ti.j.Pro quib' etiam facit qđ vo
luit Abb.in.c.olim.in.ij.col.de reſcri.
60 vbi dat regulā gñalē:vcꝫ † ꝙ quoties
quis iuſto dolore accenſus delīqt tunc
pena debet aliquantulū tēperari p.d.
§.imperatores. Et per dictū Spec.in
ti.de accu.in.§.i.ver.quid ſi me vocaſti
latronē ꝛc.vbi ſing.dixit ꝙ ſi dicto vel
facto feciſti mihi iniuriā ꝛ ego taliter
prouocat' a te tibi intuli iniuriā dicto
vel facto ꝙ ex hoc nō ſum condēnan
dus ſed mitius puniendus:lꝫ Abb.nō
alleget in quo loco hoc dicat Spec.qđ
dictū etiā refert et approbat.d.Flo.in
l.j.in.§.cuꝫ arietes.in vlt.col.in prin.ff.
ſi quadru.pau.ſe.di.et Ange.de are.in
trac.ſuo maleſi.in vb.verba contume
lioſa.in.ij.char.in ver.qđ ſi aliquo di
cto vel facto ꝛc.Pro quo dicto eſt text.
in.l.qui cū maior.in.§.libert' ff.de bo.
lib.ver.ignoſcendū eſt eis ei ſi voluit
ſe vlciſci prouocatus ꝛc.Pro quo faciūt
dicta p.d.Alex.in.l.ſi.in vi.col.ver.vlti.
no.ff.qđ quiſq3 iur.¶Et facit etiā ſin
gu.verbū Ange.in.d.§.imperatores.
61 vbi dixit † ꝙ ſi cum verbis iniurioſis
prouocaſti me ꝛ ego nō cū verbis iniu
rioſis offendi te:ſed cum gladio qđ eſt
fortius ꝙ tñ debeo ſubueniri:qđ dictum
refert ꝛ ſequit.d.Ange.are.in ſuis ad
di.ad trac.Ang.de are.in trac.maleſi.
in verb.verba cōtumelioſa.in addi.ſu
per ver.qđ ſi aliquo dicto vel facto.et
in codē trac.in verb.et idē Titi' ſe de
fendendo.in.iiij.char.ſup verb.incipi.
querit an ex ſolis minis ꝛc.atñ Ange.
hoc nō dicit in lect.ſua ꝙ̄ forte eſt imp
62 fecta.¶†Decimoquarto limita hunc
text.non habere locū in familia ptātis
volēte aliqñ p aliqua cauſa capere re
ſiſtentē ꝛ nō permittētē ſe capi vel du
ci.nā ſi hac de cauſa interficiat ab ali
quo de familia nō eſt puniēdus hac.l.
vel alia pena.tex.eſt ꝛ ibi Bar.et alij in
l.ſi ſeru'.C.de his q ad eccl.cōfu.ꝛ in.l.
quēadmodū.§.fi.ff.ad.l.aql.ꝛ facit tex.
in.l.ſi.C.qñ lice.ſe ſine iudi.vindi.ꝛ vo
luit Bal.in.l.j.C.de exhi.re.et Bal.in
l.j C.vnde vi.ꝛ bal.in.l.nec timorem.ff.
qđ met.cau.et Bal.et Ang.in.l.vt vim.
ff.de iuſti.et iur.ꝛ hanc partem tenuit
Pau.de ca.in cōſi.ſuo.cccliij.incip vi
ſo ſupradicto puncto.in.ij.col.vbi alle
gat etiā hoc voluiſſe Jaco.but.in.l.ſi.
C.de his q latro.ꝛ hāc partē etiā tenet
Alb.de roſ.in.iij.parte ſta.q.xxxvj.in
cip.adhuc ꝙ̄rit.et idē tenet.d.Catal.in
trac.ſindi.in ver.cccxxxix.incip.adde
ꝙ baroari'.et in eo.trac.ver.ccv.incip.
adde ꝙ ſi familia.et idē firmat An.de
are.in li.maleſi.in vb.fama publica.in
63 ver.verum qꝛ.¶†Et hac cā iſti baro
rū poltroni ꝛ vitiſſimi ſunt audaciores
qꝛ ſciūt nō poſſe puniri ſi aliquē reſiſtē
tem occidāt:vide tñ Bal.in aut.ꝛ olim
C.ne vxor p ma.Ubi limitat pdicta no
tāter ꝛ aliā limitationē:vide etiā p An
ge.in.l.itē apud labeonē.in.§.ſi qs.vir
ginē.ff.de iniur.de quo ēt in trac.violē
tes.in vb.mortui.l.xiiij.char.in.ij.col.
64 ver.ſꝫ iuxta pdicta.† Iſtud tñ qđ dixi
de familia ptātis ꝙ nō tenet de homi

cidio cōmiſſo in pſona reſiſtentis ꝛ qui
nō pmitteret ſe capi p aliq̄ executione
limita ꝛ intellige habere locū vbi talis
familia iuſte pcederet:ſecus autē ſi in-
iuſte ꝛ temerarie ꝛ de facto procederet:
qꝛ ſi tunc aliquē occideret teneretur de
occiſo tāq̄ q̄libet priuatus.rō eſt:qꝛ il-
le ꝯtra quē iniuſte ꝛ de facto fit execu-
tio per iudicē vel officialē poteſt de fa-
cto reſiſtere ipſi iudici vel officiali ſm
Bar.per illū tex.in.l.phibitum.C.de iu-
re fiſ.li.x.ꝛ in.l.pe.C.de execu.ꝛ exacto.
lib.xij.ꝛ voluit Inno.in.c.cum olim.de
priui.et Inno.in.c.ſi qn̄.de offi.deleg.
quē refert ꝛ ſequitur Bald.in.l.aditos.
65 in.ij.col.C.de epiſ.audi.†vbi dixit ꝙ ſi
re⁹ cōdēnatus appellat vel eius amici
vel affines pro eo ꝛ nō obſtāte appella-
tione iudex vult exequi ſuā ſententiam
capitalē ꝙ poterit ſibi reſiſti de facto.
ꝛ idē dicendū puto in eximēte captum
indebite a familia p debitis ciuilib⁹:
qꝛ nō tenet creditorib⁹ licet alias eſſet
ſec⁹ ſi eſſet iuſte captus.de quo dixi in
ſing.meo.cxxxvij.incip.in iure ꝛc. Pro
q̄b⁹ etiā faciūt dicta p Alb.de ro.in.d.
66 l.aditos.C.de epi.aud.†vbi dixit ꝙ ēt
clerici ſi vidēt aliquē iniuſte cōdēnatū
ad mortē poſſunt eum de facto eripere
de manib⁹ familie.allegat.c.hi q̄.xiiij.
q.vi.ꝛ Archi.in.c.cū hō.xxiij.q.v.Et fa-
cit gl.in.c.nō dz.xi.q.iij.ꝛ gl.in.c.ex lſis.
67 in verbo irritā.de offi.deleg.¶†Et ex
ſupradictis alias limitaui vnum:vꝫ
ꝙ lꝫ eximens condemnatū ad mortē de
manibus familie teneat pena mortis.
l.cuiuſꝗ.et ibi Bar.ſ.ad.l.maie.et in.l.
aditos.C.de epiſ.au.et dixi in ſing.meo.
cclxxiij.incip.notiſſimum th̄ hoc limita
tur niſi talis cōdemnatus ꝛ ductus ad
mortē eſſet illegitime cōdēnat⁹ ꝛ inde-
bite ductus ad mortē:qꝛ talis eximens
non teneturita dixi ego per pdicta et
plura alia iura.in.l.i.in pn.in.vi.col.in
fi.ꝛ ſeq.ibi.ſ.de q̄ni.Et ad predicta fa-
ciunt dicta per Cy.in.l.C.vn̄ vi.in fi.vbi
68 dixit ꝙ†quando iudex iniuſte agit in-
ferendo grauamen irreparabile:vt eſt
tortura et alia ſimilia tunc licitum eſt
ſibi de facto reſiſtere.allegat in ar.l.ij.
ſ.de ep.reci.et in.l.ſi quis prouocatio-
ne.cum ibi not.C.de app.Et idem etiā
voluit Bal.in repe.d.l.i.C.vn̄ vi.in.xiiij.
col.vſi.xij.quero an iudici poſſit reſiſti
ꝛc.ꝛ Pan.de leaza.in cōmēto rubꝛ.ex-
tra de reſtit.ſpo.ꝛ Bal.in.l.vt vim.vij.q.
ſ.de iuſt.ꝛ iure.quos refert et ſequitur
do.Alex.in ꝯſi.ſuo.cxliiij.inci.poſt red-
ditū pmū ꝯſi.ꝛc.in.i.co.in.ij.vo.¶Et p
iſtis ēt facit optime rō.nā qn̄ iudex pce
dit ꝯ aliquem iniuſte ꝛ ſine debita cau
ſe cognitiōe cenſet tanq̄ priuat⁹ ꝛ non
tanq̄ iudex ideo ſibi obediēn.non eſt.
ita dixit.d.Car.in cle.i.in fi.de cele.miſ.
per not.in.c.cōquerēte.de reſtit.ſpo.et
hoc dictum refert ꝛ approbat do.Feli.
in.c.eccle.ſctē Marie.in.xiiij.col.verſic.
vi.no.de conſti.vbi dicit ꝙ idem dixit
Abb.in.c.dilectus.el.i.de reſcript.Pro
q̄bus etiam ipſe do.Feli.vbi ſ.dicit ꝙ
bene facit gloſſa.fi.in.c.cauſam.el.i.de
offic.deleg.per quam colligit ibi do.
59 Abb.†ꝙ ſpoliatus virtute ſnīe reſtitui
tur ante omnia:qḋ etiā not.do.Ant.in
d.c.eccle.ſancte Marie.de cōſti.Et ad
predicta faciunt etiam optime dicta
per do.Alexan.in addi.ſuis ad Barto.
in.d.l.prohibitum.C.de iu.fiſ.vbi inter
cetera alleg.Innocē.in.c.cum olim in
ver.per portarium.de priui.vbi dicit ꝙ
etiam merus executor pape vel impe-
ratoris non debet nec poteſt officium
ſibi iniunctum iniuſte exequi alias ei
poſſet de facto reſiſti ſicut cuicunq̄ al-
ter exequenti de facto qḋ intelligit niſi
tali executori cōmiſſum ſit ꝙ violenter
exequatur.et in materia iſta vide bo-
nam gloſ.in.l.toties.ſ.de pollicitatio.
in gloſ.fin.et gloſ.multum ſingula.in
c.non debet.xl.q.iij.¶Quando autem
iudex ſeu officialis dicatur iniuſte fa-
cere dicit ꝙ tunc quando non ſeruat
ordinem iuris:ita dixit Joan.andr.et
Gemi.in.c.dilicto.de ſenten.excom.in
vi.et Ange.in.l.i.ſ.ne quis cum.et An-
gel de are.in inſtitu.de actio.in.§.qua-
drupli.in.iij.char.de quo dixi etiam
latius in.d.l.i.in princip.in.vi.et.vij.
70 colum.ſ.de queſtionibus.¶†Decimo
quinto limita hunc text.non habere
locum in illo qui aliquem mortaliter
vulnerauit qui poſtea fuit in totum

extinctꝰ ſeu exanimatus ab alio:nam
ille primo vulnerans mortaliter nō te-
netur pena mortis:ſed ille qui poſtea
eū cōpleuit occidere ⁊ examinauit eū
in totū tenet̄ de occiſo ⁊ primus tenet̄
tantuꝫ de vulnerato.ita dixit text not.
in.l.itē mella.in.§.celſus.ff.ad.l.aquil.
licet videret̄ contrarium:qꝛ mortifere
vulneratus habet̄ ꝑ mortuo ⁊ ei equi-
paratur ſm Bald.in.c.j.in prin.q̄bus
modis ſeu.amit.pro quo facit glo.in-
ſtitu.de lege fuſi.cani.in verbo morien
tibus.Et idem dixit text.in.l.huic ſcri-
pture.eo.titu.ff.ad.l.aquil. ¶ Et illum
text.in.d.§.celſus.dixit Bald.not.in.l.
ita vulneratus eod.titu.ad.l.aqui.vbi
ſubdit ꝙ quidā aduocatꝰ vulnerantis
dedit ſibi conſiliū ꝙ faceret per alium
in totū examinari vulneratum mortiſe
re:eo qꝛ poſtea ipſe non teneret̄ niſi de
vulnere:⁊ dicit ibi Bal.ꝙ dignum pre-
mium dicti aduocati fuiſſet laqueus:⁊
eū refert do.Feli.in.c.decetero.de ho-
mici. ¶ Et de mortifere vulnerato an
habeatur pro mortuo:vide Bal.in.d.c.
j.in prin.q̄bus modis ſeu.amit.et in.c.
j.§.iniuria.in.ix.col.de pace iur.fir.⁊ in
trac.violantes.in verbo mortui.et in
practica mea cauſarū criminalium.in
cxciiij.chart.⁊ que dixi in rubꝛ.extra de
homi.circa mediū. ¶ Ego ſuperioribꝰ
diebus allegaui.d.§.celſus.et.d.l.huic
ſcripture in cōtingentia facti ad vnum:
videlicet ꝙ agentes ⁊ cōſentientes ſeu
auxiliū dātes pari pena nō puniūtur:
qḋ optime ⁊ expreſſe probant illa iura
ſi bene ponderent̄ ⁊ conſiderētur licet
regula ſit in contrarium:habet̄ in.l.ſi
quis.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.l.cuiuſqꝫ do-
lo.ff.ad.l.iul maie.et in.l.ij.§.eo.conſi.
71 ¶ † Decimoſexto limita hunc tex.et ſi
miles in caſu certitudinis:vꝫ quādo
homicidiuꝫ eſt certū:ſed homicida eſt
incertus vt puta:qꝛ plures fuerunt in
rixa ⁊ vulneratꝰ nō habet niſi vnicum
vulnꝰ vel minora vulnera et pauciora
ꝗ fuerint rixantes:naꝫ iſto caſu nemo
ipſorū rixātiū debet puniri pena huꝰ
legis.Ita not.voluit glo.in.l.item mel-
la.in.§.ſed ſi ſeruuꝫ plures.ff.ad.l.aql.
quam glo.refert et ſequitur do.Alex.ī.

dicens fore ſingu.in conſi.ſuo.ccxxvij.
incip.ponderatis narratis in thema-
te.in.ij.col.vbi dicit ꝙ dictā glo.ſecu-
tus eſt Dy.conſulendo:qḋ cōſi.Dy.re-
fert ⁊ ſequit̄ Pet.de ancha.in conſi.ſuo
ccxvij.incipiente nos Bartholomeus
de Sali.Et idēꝫ qḋ voluit.d.glo.voluit
Specu.in titu.de homici.§.j.verſi.po-
72 ne ꝙ quatuor homines ⁊c. ¶ † Et ꝙ
nemo in dicto caſu puniat̄ pena mor-
tis firmauit Joan.de ana.in.c.ſignifi-
caſti.el.ij.in.xiij.col.de homici.⁊ Bar-
ba.in conſil.ſuo incipi.clementiſſimi
dei patris ⁊c.in antepe.col.et idem te-
nuit domi.Alex.in conſil.ſuo.xv.incip.
viſo proceſſu inquiſitionis.in.ij.et.vl.
colum.in primo volu.vbi allegat hanc
partem tenuiſſe.Sandi.in tracta.ſuo
maleficiorū ſub rub.de homici.in.iiij.
colū.verſi.pone queſtionem ⁊c.et in ti-
tu.de penis reorum.in.xxiiij.col.in ver-
ſicu.pone etiam.et voluit Ludo.rom.
in conſi.cccci.incip.eo preſuppoſito ⁊c.
et idem tenet Bal.in conſilio ſuo.lxxij.
incipiente preſuppoſito quod in ciui-
tate.in.v.volumi.vbi refert ſe ad dicta
per Specu.in dicto verſicu.quod qua-
tuor homines.et in conſil.ſuo.cccxj.in-
cip.quidam rumor.⁊c.in.iiij.volu.et in
conſilio ſuo vlti.in.ij.volu.incip.dici-
tur qḋ certi ⁊c.et hanc partē tenuit Ra
pha.cu.in conſil.ſuo.cxxxiiij.incip.vi-
ſis ⁊c.in.ij.col.et Bald.in ſuo reperto-
rio.in verbo vulneratus vno vulnere.
in primo verſi.vbi allegat dictam gloſ.
in.d.l.item mella.in.d.§.ſed ſed ſi ſer-
uum plures.quā dicit ſingu.⁊ alibi nō
reperiri.⁊ idem firmat do.Alex.in con-
ſi.ſuo.cclvij.incip.ponderatis his.et
in conſilio.ſuo.cccxc.incip.copioſe.et
idem tenet Specu.in titu.de diſpen-
ſationibus.§.iuſta.in pe.col.in verſic.
quid ſi aliquis in rixa.⁊ ibi Joan.and.
in additio.⁊ domi.Feli.in.c.ſignifica-
ſti el.ij.extra de homici.in.iij.colū.de
quo ego latius dixi in repetitione mea
rubꝛ C.de proba.in.lxxxiij.col.cum ſe-
quenti.Ubi videas quia latiſſime po-
ſui materiam incertitudinis. ¶ Deci-
73 moſeptimo † limita hunc text.in mi-
nore impubere non doli capace quia

si talis occidit hominẽ nõ punitur pena huius legis:sed mitius:vt habetur in.l.infans.et ibi de hoc latius dicemus deo bene iuuante.j.eodem.et habetur in.l.j.§.impubes.ꝛ in.l.excipiuntur.ff.ad sillc.ꝛ per Bal.ꝛ doct.in.l.ad ministrantes.§.qui corporis.ff.de accusatio.tuto.et per Bald.in aut.sacramenta puberum.in penul.col.C.si aduersus vend.ꝛ per Bald.in.l.sed si quẽcunqꝫ.in.§.iniuriã.ff.ad.l.aqui.ꝛ in.l.ꝛ si seuerior.in.ij.col.ver.ex predictis.C.ex quibus cau.infamia irroga.et in l.si arrogati.ff.de tute.de quo tetigi aliquid in.l.de minore.in princip.in vlt.
74 colũ.j.de q̃stiõib⁹. ¶†Decimooctauo limita hunc tex.non habere locum in illo qui alium occidit ex timore mortis:vt si aliquis potens dicit alicui nõ potenti:occidas talem alias occidam te tunc si nõ poterat aliter euadere vitam suam nisi illum interficeret si enim interficiat nõ punitur aliqua pena fm Bald.in.c.j.§.iniuria.in vltima colũ.versi.sed pone quidam potens ꝛc.de pace iura.fir.vbi allegat ad hoc pet.et Cy.in.l.scientiam.in.§.qui cum aliter.ff.ad.l.aquil.et allegat etiam glos.fina.in.l.si familia communis.ff.si fami fur.fe.dica.in versic.et si seruus.et alia de quibus ibi per eum:qđ dictum etiam refert et sequitur Alexand.in.l.liber homo.ff.ad.l.aquil.pro quo faciunt optime dicta p do.hiero.tortum in cõsilio suo qđ fecit in fauorem cõis Florentie qđ incip.in nomine patris ꝛ filij ꝛc.in.xv.col.Et illud dictũ etiã refert ꝛ sequit̃ do.Lau.calcha.in consi.suo.ij.incip.licet ista materia ꝛc.in.xj.col.Et idẽ dixit ipse Bald.in repertorio suo.in verbo homicidium.in vlti.versi.ꝛ in.l.j.in versi.xj.querit̃.C.vnde vi.et Jaſ.in.§.si minus.insti.de actio.in antepe.col.ver.nunqđ aũt ꝛc.pro quibus
75 facit regula tilla ꝙ facta cõtra voluntatẽ facientis nõ imputant̃ ipsi facienti.c.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ.c.ita ne.xxij.q.v.c.presbyteros.l.di.c.j.xv.q.vj.et probat.l.cura.versi.nec si per vim.j.de muneri.ꝛ hono.ꝛ facit dictũ Bald.in.l.eã quã.C.de fideicõmis.in.viij.col.vbi dixit ꝙ si tyrann⁹ habet rẽ cũ aliqua muliere per vim qđ filius inde natus nõ dicit̃ spurius quo ad matrẽ:qđ etiã dixit Bald.in.l.si qua illustris.in versi.qđ si mater.C.ad orfi.Et facit dictum Bar.in.l.post legatũ.§.his vero.ff.de his quibus vt
76 indign.vbi dixit†qđ stante statuto ꝙ quicũqꝫ prebuerit auxiliũ bãnito puniat̃ certa pena:modo aliqs testificatus est p bãnito an debeat puniri:ꝛ dicit distinguendũ esse vcꝫ qđ aut fecit sponte aut coacte:si sponte punitur:si coacte non punitur:et adduci potest nota.et singulare verbum Ange.in l.j.§.remouet ff.de postulãdo.vbi dicit
77 †qđ sponsa violenter cognita a spõso põt ingredi monasterium eo inuito sicut antea poterat.Et facit qđ voluit Bal.in aut.itẽ nulla cõmunitas.C.de
78 epis.ꝛ cleri.in fi.vbi dixit†ꝙ si statuto cauet̃ qđ bãnitus a ciuitate Bononie si venerit ad ipsam ciuitatẽ debeat decapitari nõ habet locũ in bannito qui fuit captus Mutine ꝛ per vim fuit ductus hic Bononie:qđ etiã voluit Jac.but.in additio.ad tracta.Gandi.sub rubri.de bannitis pro maleficio.in.v.colum.in princi.Et facit etiam ad predicta qđ voluit Barto.in.l.si dictum.§.si compromisero.ff.de euictionibus:vbi
79 dixit quod ille.§.volens†qđ si emptor rei cõpromittat litem sibi motam super re empta ꝛ succumbat quod tunc non habet regressum de euictiõe cõtra venditorem nõ habet locũ in emptore qui causam cõpromisit statuto eum cogente.¶Item facit ad predicta dictuꝫ do.Flori.in.l.in omnibus.ff.de nota.vbi dixit quod ille text.facit ad questio-
80 nem†de receptante bannitum qđ non teneat̃ si receptauit qꝛ prohibere non potuit:quia.x.vel.xx.banniti simul congregati vadunt ad domum alicuius rustici ꝛ dicunt si nõ aperis nobis portam imponemus ignem in hac domo qui rusticus timens aperuit ꝛ eos receptauit qđ hoc casu nõ tenet̃ de receptatione.Et facit dictũ Bal.super statutis in verbo pena.in.viij.col.in pe.
81 ver.vbi dicit ꝙ†si statutũ punit intrãtem palatiũ certo tẽpore ꝛ aliqs fuit

impulſus ſeu ſpinctus ire illo tempore
in palatio quod nō cadet in aliquā pe
nam qi hoc nō fecit volūtarie ſed coa-
cte. Item facit optime qđ dixit Alb. de
roſa. in. ij. parte ſtatuto. q. xj. incipit. itē
quero ſtatutum vbi ponit contingen-
tiam facti inter regem Francie ⁊ regē
anglie de quo ibi per eum. et faciunt
quam plura nota. dicta q̄ alias ſimul
reduxi ad iſtud propoſitum in. l. j. in
§. preterea. in. iij. nu. et. v. columna. ff. de
82 queſtionib⁹. vbi videas. ¶ † Decimo-
nono limita hāc tex. niſi in loco homi-
cidij eſſet cōſuetudo tolerans homici-
dia qm̄ occidēs tūc aliquē nō punitur
83 hac. l. † qꝛ mala conſuetudo excuſat a
pena ſm glo. ſingularem. in. c. cum ve-
nerabilis. de cōſuetudine: quam gloſſ.
ad propoſitum dixit ſingul. Ludo. rom̄.
in ſingula. ſuo. xx. incip. an conſuetudo
vbi illā dicit eſſe verā quo ad penā tem
poralē ſecus quo ad penam eternā. ad
qđ allegat gloſſ. quā dicit in. iiij. diſt. c.
denique. ¶ Ad qđ etiā vide tu aliā glo.
in. c. ſane. de tempo. or. Et. d. glo. in. d. c.
cum venerabilis. dixit ſingu. Alexan.
in conſilio ſuo. cvij. incip. pro inueſtiga
tione. in vlti. colū. in. ij. vol. ⁊ eam di-
xit ſing. Barba. in. c. prudentiam. in. ij.
col. de offi. delega. et Iaſ. in. l. j. in. j. col.
ff. q quiſque iur. ⁊ latius per eum. in. l. de
quibus. in. ij. colū. ff. de legi. Pro qua
gloſ. facit dictum Hoſtien. in. c. q̄to. de
his que fiunt a prela. ſine conſen. capi.
84 vbi dixit † q conſuetudo excuſat nota-
rios a pena falſi. quod dictum refert ⁊
ſequitur Bald. in. c. j. in princip. de feu.
cogn. et Ludo. roma. in ſingulari ſuo
ccclxxij. incip. fui interrogat⁹. et idem
tenet Ang. de are. in tractatu ſuo ma-
leficiorum. in verbo falſario. in verſic.
quero quot modis. circa princi. ⁊ Bal.
in. l. j. in. xj. colum. C. de confeſ. et Bald.
in. l. j. C. de edil. actio. et idem voluit
Hoſtien. Ioannes andr. et domi. An.
85 in. c. ij. ad fin. de fide inſtrumen. † Ubi
dicunt q ſi conſuetudo eſt q contra-
ctus prelatorum ſcribentur et ſigillen-
tur nomine ipſorum prelatorum per
ſuos notarios ad hoc deputatos q̄uis
ipſi prelati de hoc nihil ſciant tamen
excuſantur ipſi notarij propter talem
conſuetudinem. pro quibus etiam fa-
cit quod dixit Bald. in. l. vnica. C. que
ſit longa conſuetu. in ver. modo ſequi-
tur alia queſtio. et Innocen. in. d. c. ſa-
ne. de tempo. ordi. et Bald. in. l. de qui-
bus. in penult. chart. in verſi. viſo de
cauſis. ff. de legibus. et faciunt optime
dicta per do. Philippum decium. in
conſilio ſuo. clxxv. incipiente in cauſa
falſitatis. in. ix. colum. et per eundem
latius in conſilio ſuo. ix. incipien. diu-
no ⁊c. in. ij. colū. ¶ Et facit optime qđ
voluit Pet. de anchara. in conſilio ſuo
cclxxij. incipiente iure ſtricto et conſue
86 tudine ⁊c. vbi ſing. conſuluit q ſtante
te conſuetudine hic Bononie q pue-
ri xvj. annorum ⁊ abinde infra faciunt
adinuicem coadunationes inuicē col
luctando et preliando cum lapidibus
vna pars contra aliam proiicendo: q
ſi cōtingat q in tali collucttatione vn⁹
alium percuſſerit vel vulnerauerit ex-
cuſabitur a pena q̄uis reſpectu eta-
tis non veniret excuſandus per. l. j. cū
ibi nota. C. ſi aduerſus delictum. et per
l. impuberem. ff. de furt. Et hanc do-
ctrinam refert et ſequitur Alexand. in
conſilio ſuo. cvij. incipien. pro inueſti-
gatione. in vlti. colum. in. ij. vol. ¶ Et
idem etiam dixit ipſe Pet. de anchar.
in. d. c. cum venerabilis. et eum refert
et ſequitur domi. Franc. de cre. in no-
tabil. ſuo. cxlix. incip. mos eſt puerorū
Bononie. ⁊ idem tenuit Ioan. de ana.
in. c. felicis. in prin. de torneamentis.
vbi allegat Pet. de ancha. in. d. conſi.
incip. iure ſtricto ⁊c. ⁊ idem voluit Bar
ba. in. d. c. cum venerabilis. in. v. col. de
cōſuetu. de quo etiā per eundē Barb.
in. c. cum conſuetudinis. in. iiij. col. de
cōſuetu. de quo lati⁹ dixi in repe. mea
l. ſi. C. de probatio. in. vj. q. extraordi-
naria. in prin. ¶ Et licet predicta iura
et doctrine fortiter ſtringunt pro hac
parte tñ ego ſemꝑ dubitaui q iſta non
habeāt locū in caſu noſtro: ⁊ ſic in cau
ſa homicidij et in aliis caſibus a iure
87 diuino prohibitis. ¶ † Nam ius diui-
num prohibet homicidium vt patet in
decē preceptis in quibus dicit nō oc-

ſidee abſurdum eſſ videretur ꝙ con
ſuetudo tolleret ius diuinū qd̄ a quo
cūq̄ principe tolli nō pōt.vt in.c.cū in
ferior.de ma.et obedien.glo.in.l.fi.C.ſi
contra ius vel vti.publi.et in.l.j.ff de
conſtitu.prin.ʒ.xxv.q.j.c.cum ſint qui
dam.poteſt tñ moderari ſm gloſ.in.d.
l.fi.ʒ Alexan.in.l.cum mulier.ff.ſo.ma
tri.pro quo facit quia ius diuinum di
citur ius naturale vt dixit glo.inſtit.de
oblig.q̄ ex delicto na.in prin.ʒ Alexan.
in.l.iul.ff.de condi.ʒ demonſtra.¶ Et
ius naturale nō pōt tolli a pncipe nec
per eū ſuppleri ſm Ange.in.l.adoptio
non iure facta.ff.de adopt.ʒ etiam alij
plures hic tenent quos retuli in ſingu
lari meo.lxxx.incip.confirmatio ſupe
rioris.¶ Et ideo dixit Ange.in.l.iniu
88 riarū.§.fi.ff.de iniur.† quod cōſuetudo
que ɔtradicit iuri diuino naturali vel
gentiū non dicitur cōſuetudo ſed poti⁹
quedā vſurpatio:qd̄ dictum retuli in.l.
ſi quis ne queſtio.in.xvj.colū.in fi.j.de
queſtionib⁹.¶ Itē ꝙ talis conſuetudo
nō obſtat quin talis occidens puniat
pena huius.l.facit.¶ Nā male adin
uenta ʒ male cōſuetudines neq̄ ex lō
go tempore neq̄ ex longa cōſuetudine
cōfirmantur.Ita dixit tex.nota.in auť.
vt nulli iudicum.§.j.verſic.male enim
adinuenta.quem tex.allegat Gandi.in
tractatu ſuo maleficiorum.in vlti.rub.
in.j.ver.in.ij.colum.in princ.p quibus
faciat text.in auť.omnes peregrini.C.
communia.de ſucceſſio.vbi gl.allegat
dictū.§.et facit etiam not.text.in cle.ij.
in fi.de rebus eccle.non alie.ʒ ibi gloſ.
quam ibi no.Pet.de ancha.ʒ Joan.de
Imo.¶ Et faciūt etiā no.verba Ange.
in.d.§.j.in auť.vt nulli iudic.vbi dixit
89 † quod mala conſuetudo quantūcūq̄
longeua ʒ ab omnibus obſeruata non
debet obſeruari:de quibus dixi in.l.ſi
quis ne queſtio.in.xvj.colum.poſt me.
j.de queſtionib⁹.¶ Ex quib⁹ puto qd̄
in caſu homicidij quia homicidiū eſt
cōtra ius diuinum cōſuetudo mala et
iura ſuperius allegata non habeant
locum.Tamen cogita quia poſſet for
te dici ꝙ talis conſuetudo licet ſit ma
la excuſaret a pena homicidij in caſu

predicto qr in talibus ludis prohibitis
cōcurrit multitudo perſonarum:vt ex
perientia docet:et propter multitudi
nem perſonarum inducitur diſpenſa
tio eti⁹ qd̄ alias eſt ꝓhibitū:vt eſt text.
et ibi gloſ.in.d.c.ſane.de tempo.ordi.
ad quod glo.ibi allegat.c.vt conſtitue
retur.l.diſtinc.et.c.quoties.el.ij.j.q.vij.
et.xliij.diſtin.c.comeſſationes.et.c.nō
poteſt.xxiij.q.iiij.ʒ poſtea illa gloſ.alle
gat vnum carmen ad hoc:vʒ.Ob po
pulum multum crimen pertrāſit idul
tum ʒc.¶ Et hac ratione credo ꝙ pro
cedat gloſ.in.d.c.cum venerabilis.et
alia.ff.allegata vide que dixi in.l.fin.
in verſicu.vlterius adde quod predi
90 cta regula.j.in hoc titulo.¶ † Uigeſi
mo dico qd̄ pōt limitari iſte text.vt non
habeat locū in patre occidente filium
qui cōmiſit vnam de cauſis ingratitu
dinis contra ipſum patrem qr tūc pa
ter non puniť pena.l.pō.de parici.que
eſt pena mortis:ita dixit Barto.in.l.di
uus.j.ad.l.pōpe.de parici.ʒ idem dicit
eſſe ecōtra ſi fili⁹ occidat patrē qui cō
tra ipſum filiū cōmiſit cauſam ingrati
tudinis.de quo dixi in.l.ſi ds viduam.
91 in.v.col.poſt me.j.de qōnibus.¶ † Ui
geſimoprimo limito hūc tex.ʒ hanc re
gulā in creditore volente capere debi
torē ſuū fugiētē q̄ capi pōt ab ipſo cre
ditore vt legiť ʒ not.in.l.ait pretor.in.§.
ſi debitorem.ff.q̄ in frau.credi.ʒ in ca
ptura ſi talis debitor telo ſe defendat
ʒ reſiſtat poterit ab ipſo creditore im
pune interfici:ita multum ſingulariter
dixit Bald.ʒ Salic.in.l.ſi vt allegas.in
vltimis verbis.C.co.ad.l.corn.de ſicar.
ʒ do.Alexā.in.l.furē.j.in hoc tit.¶ Ex
quo ego infero ꝙ nō solū hoc caſu im
pune poterit occidi talis debitor fu
92 giens a creditore ſuo vt dixi ſed etiā
poterit occidi a ꝓcuratore ipſius cre
ditoris cū ipſi ꝓcuratori creditoris li
citū ſit capere debitorē dn̄i fugientē ſi
cut ipſi domino:vt dixit gloſ.vnica.et
ſingu.in.l.j.iuncto tex.C.vbi quis de cu
riali vel cohortali ʒc.in gloſ.parua.in
verbo ab his quā glo.ad hoc refert et
ſequitur do.Iaſ.inſti.de actio.in princ.
in.xv.col.verſ.aduerte etiā ʒc. ¶ Pre

qua glo. ego ſolus allego text. in. l. refe-
ctionis gratia. in verſi. ego fabricę mei
&c. ff. cōmunia predio. & ibi Pau. de ca.
ſumme notat illum text. de quo dixi la-
tius in ſingu. meo. cc.xliij. incipien. ſatis
notum. et in ſing. clxxv. incip. conceſſo
vno &c. tene menti. vide tamen in hac
materia. d. Ange. are. in addi. ad Ange.
in tractatu maleſi. in ver. fama publi-
ca. in. viij. char. in additio. incip. tu au-
93 tem in hac materia teneas &c. ¶ † Vi-
geſimoſecundo limita iſtū tex. non ha-
bere locū in illo qui fuit iniuſte capt⁹
& carceratus pro cauſa capitali qui ſi
non poteſt aliter euadere licitū eſt ſibi
occidere cuſtodes carcerū nec tenetur
de homicidio: ita ſingu. dixit. d. Paris
de puteo in tractatu ſuo ſindi. in. xxv.
char. in. iij. colū. & in eo. tracta. in. lxxxi.
char. in. iiij. col. vbi pro hac allegat tex.
in. l. nihil. ff. de capti. et. l. capitalium. §.
ad ſtatuas ff. de penis. & glo. in. c. ius gē
tiū. j. di. & l. j. ff. de his qui ante ſen. mor.
ſibi conſci. vbi dicitur ꝙ licet quomo-
dolibet redimere ſanguinem ſuum: qđ
etiam dixit Bal. in. l. ſi legibus. C. ſi con
tra ius vel vti. pub. et Oldra. conſi. iiij.
incipiē. conſueui dubitari. in vlti. colū.
¶ Et allegat etiā. d. paris. vbi. ff. glo. in
clementi. ij. in verbo violentiam. de re
94 iud. que dicit ꝙ † licitum eſt iniuſte car
cerato rumpere iuramentum in quod
fecit de redeundo ad carceres: de qua
doctrina. d. paridis dixi in. l. j. in prin. in
95 vij. colū. ff. de queſtionibus. ¶ † Vigeſi-
motertio limita ꝙ vulnerans aliquem
qui ex illo vulnere mortuus eſt non te-
netur pena mortis qñ ipſe vulneratus
noluit medicari a medicis peritis ſed
fecit ſe incantari: ita ſingulariter dixit
Sozi. in conſil. ſuo. clxxvij. incip. primo
aſpectu &c. in vlti. col. ꝙ puto ego verū
in vulnerato non mortaliter ſed ſecus
credo in mortaliter vulnerato cui non
ꝓdeſſent etiam peritiſſimi medici ideo
fruſtra expectaret illud cuius euentus
nihil operaret. l. hec ſtipulatio. §. diu⁹.
96 ff. vt leg. not. caue. cū ſi. ¶ † Vigeſimo-
quarto limita in occidēte illum qui cū
armis fecit inſultū cōtra cōſanguineū
vel affinē ipſi⁹ occidētis qꝛ ꝓpter tale
homicidiū non punit aliqua pena. ita
dixit Bald. in. l. raptores. in. §. not. C. de
epiſ. & cle. & in. l. vt vim. ff. de iuſti. & iur.
quos refert & ſequit Ja. in. l. j. in. j. col. C.
97 de indicta vidu. tol. ¶ † Vigeſimoquinto
limita in occidente ſeruum repertum
in fragranti delicto. tex. eſt no. in. l. qui
ſeruum. ff. de verbo. oblig. quē dixit ſin-
gularem Bal. in reper. ſuo ad literam.
l. j. vij. col. vel impune permiſſum &c. ſꝫ
dicas tu ꝙ ſimilis eſt text. in. l. quid er-
go. §. heres. ff. de lega. j. & in. l. eleganter.
§. ſi. ff. de pigno. act. ¶ Tene menti pre-
dictas limitationes ad hunc text. et ſi-
miles quia eas ſimul reductas alibi
vſqꝫ in hanc horam non inuenies apud
98 aliquem. ¶ † Redeo modo ad text. et
ex eo dico notandum eſſe quod faciēs
incendium vel qui dolo facit fieri per
alium punitur hac. l. ad idem eſt text.
in. l. ſi qs dolo. ff. eo. ¶ Et intellige quā-
do incendium fit dolo. ſecus ſi lata cul
pa quia tunc non punitur hac lege. vt
dic in gloſ. ¶ Et licet doctores hic ni-
hil dicant circa hanc materiam in-
cendij attamen quia incendia ſepius
occurrunt et ſepius contingunt. ideo
aliqua ſtatui hic ponere circa materiā
99 ipſius incēdij. ideo ſcias primo † quod
incendium et furtum non fit nec pre-
ſumitur fieri ſine culpa inhabitantiū.
l. ſi vendita. ff. de peri. et commo. rei vē-
di. l. qui inſulam. §. fina. ff. locati. l. j. & ibi
Barto. et Alexand. ff. de officio prefec.
vigil. l. ſi ſeruus. §. fornacarius. ff. ad. l.
aquil. voluit Bald. in conſil. ſuo. cxl. in-
cipiente quidam reſtorus de Tortona
in quinto volu. Bald. in. l. ſi creditor. C.
de pigno. actio. vbi dicit poſt gloſſ. ibi
qđ debet probari culpam abeſſe. alias
preſumitur quod culpa preceſſerit in-
cendium. et idem tenet Bald. in. l. que
fortuitis. in. ij. colum. et ibi Salic. C. de
pigno. actio. et notatur in. l. ſi vero. §. qđ
ex mediano. ff. de his qui deiece. vel eſ-
fu. et dominus Bartho. cepo. in conſil.
lxx. incipi. circa primum &c. in princip.
¶ Quod eſt verum niſi demonſtraret
ille qui talem ignem immiſit. per. l. do-
mini horreorū. & ibi Bart. ff. loca. & in. l.
ſi ita. §. ſi. ff. de fundo inſtruc. & l. nec io.

ff.de incend.rui.et naufrag.¶ Itē ad-
de quod illud quod dici qđ incēdium ⁊
furtum preſumitur prouenire ex culpa
inhabitantium quod iſtud intelligit
ſcilicet ex leuiſſima culpa.ſm glo.not.
in.§.preterea.in fine.inſtituta quibus
modis re contrahitur obliga.quam ſe-
quitur Salt.in.d.l.que fortuitis.⁊ Ce-
pol.in dicto conſilio ſuo.lxx.de quo etiā
per Alexand.in.l.ſi quis.in.§.ſi.ſupra
100 de eden.¶ †Item circa hanc mate-
riam incendij poteſt queri ſi locata ſit
pars inferior domus vni ⁊ pars ſupe-
rior alteri ⁊ in parte ſuperiori reperia-
tur incendium a quo conductore pre-
ſumatur impoſitum.de quo vide Bal.
in.l.tertia.§.cognoſcit.ſupra de officio
prefect.vigil.et dominus Alexan.in cō-
ſi.ſuo.lvj.incipiē.viſis et oportune.in.j.
ſecunda et tertia col.in primo volumi.
101 ¶ †Scias etiam quod ſi incendium
eſt in aliqua domo et vt vlterius non
progrediatur diruuntur domus con-
tigue vicinorum quod ille qui impo-
ſuit talem ignem tenetur ad emenda-
tionem damni domini illarum domo-
rum.ita habetur.in.l.qui occidit.in.§.
in hac.ff.ad.l.aquil.et voluit Salice.in
d.l.que fortuitis.de pigno.actio.⁊ Ang.
de aretino.in tracta.malefi.in verbo in-
cendiario.in.ij.chart.verſicu.cuius rei
102 gratia.in principio.¶ †Et adde quod
eodem modo tenetur ad emendatio-
nem damni ille qui poſuit ignē in ſti-
pulas ſuas.⁊ ignis propter ventum cō-
buſſit etiam ſegetes vel vites vel arbo-
res vicini:ita habetur in.l.qui occidit.
in.§.primo.cum glo.ff.ad legem aquil.
⁊ ibi per doctores.⁊ eſt tex.in.c.ſi egreſ-
ſus.extra de iniurijs et dam.dato.et in
c.fin.eodem titu.et voluit Cepo.in tra-
cta.de ſeruitu.ruſti.predio.in tit.de for-
nace.et in.l.ſi ſeruus ſeruum.in.§.ſi for-
nacarius.ff.ad legem aquil.et Bald.in
lege.j.C.depoſiti.et in conſi.ſuo.incip.
punctus talis eſt quidam habens ⁊c.
103 ¶ †Scias etiam quod ſi quis vidit
domum vicini comburentem et inter
talem domum comburentem et domū
ſuam eſt quedam alia domus quod
hoc caſu licet illi tertio propria autori-
tate diruere illam domum vicini exi-
ſtētem in medio:ita dixit Ange.de are-
tino.in tractatu ſuo maleficiorum.in
verbo incendia.in.ij.char.in verſic.cu-
ius rei gratia ⁊c.a.leg.l.ſi quis fumo.
§.primo.et ibi dominus Floren.ſupra
ad.l.aquilian.et.l.tertia.§.q̄ ait pretor.
ff.de incend.rui.naufrag.quod tamē
intelligit verum ſi omnino illa domus
erat comburenda aliter teneretur ad
intereſſe domini domus.allegat textū
in lege ſi alius.in.§.eſt autem et alia:
ſupra quod vi aut clam.ibi eque peri-
104 turis edibus.¶ †Et ſi aliquis diruit
propriam domum vt alie ſaluentur ab
igne debent tales qui ſaluarūt domos
ſuas ſoluere ſibi damnum:et ita dixit
dominus Augu.ari.in additio.ad tra-
cta.Ange.de malefi.in verbo incendia-
rio.in vltima additio.magna.vbi alle-
gat hoc voluiſſe Albert.de roſa.in.l.j.
ff.ad ſilleia.et in.l.j.ad.l.rhod.de iactu.
105 ¶ †Teneas etiam mēti perpetuo qđ
ſtante ſtatuto quod villa teneat emē-
dare damnum alicui de villa datū qđ
ſi ex fortuito caſu fuit factum incēdiū:
vel aliter datum damnum caſu fortui-
to quo villa non tenebitur ad emen-
dationem.tex.eſt et ibi Bar.in.l.ſi quis
fundum.§.j.ff.loca.et voluit Albert.de
roſa.in ſecunda parte ſtatuto.queſtio-
ne.lxxxi.incipien.ſed quid ſi incendiū.
vbi dixit quod alias ita fuit iudicatum
Padue in quodam igne caſu fortuito
facto in loco montagnane.Et in q̄ſtio-
ne ibi ſequenti dicit idem eſſe quando
incendium vel aliud damnum eſſet da-
tum occulte vel de nocte:quia tūc vil-
la non tenetur ad emendationem dā-
ni.allegat ad hoc plura iura de quibꝰ
ibi per eum.¶ Et hoc etiā voluit Bal.
in conſi.ſuo.xxxvij.incipien.caſus talis
eſt.alias incipit premittendum eſt ad
euidentiam ⁊c.in.j.volumi.et Alexan.
in conſi.clxxij.incipiente ſuper caſu.in
vlti.colum.in principio.in.v.volumi.et
Bald.in.c.quoſdam.de preſump.et do-
minus Franciſcus de areti.conſi.lvij.
incipiente diligenter.in.ij.columna.et
Ludouicus roma.in conſilio ſuo.vij.
incipiente viſis neceſſarijs:in facto.et

Barto.in.l.aunus.ff.de calumnia.et fa-
cit textus in.l.iiij.§.ii maritus.ff.ad ſil-
leia.et vide Ange.in.l.neceſſarios.§.ſi.
eo.ti.t.z do.Feli.in.c.eccleſia ſancte ma
rie.de cõſtitu.in.xlvj.col.in verſic.adde
etiã.zc.z Ang in.l.j.in.§.occiſorũ.ff.ad
ſilleia.z do.Lan.calca.in conſi.lxiiij.in-
cip.preclare.in quarta z quinta col.et
in conſi.xl.incipien.ſtante zc.in.ij.col.
et Bald.in conſi.ſuo.ccccij.incipiente
quidam zc.in prima colũ.in.iii.volu.et
Ange.in.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa.vbi
106 predicti doctores dicunt † quod ſtan-
te predicto ſtatuto quod villa teneatur
denuntiare damnum ſub pena:vel il-
lud emendare non habet locum quan-
do tale damnum eſt datum caſu for-
tuito vel quando non poteſt ſciri quis
dederit damnum:vt puta quia fuit da
tum de nocte quod eſt menti tenendũ:
quia ſepiſſime occurrit.et idem dixit
Bal.in cõſi.ſuo.xxxvij.incipiente caſus
zc.in.j.volumine. ¶ Et circa dictã ma-
teriam incendij vide plura not.dicta
per do.Auguſti.de ari.in dicto tracta-
tu maleficiorum.in verbo incendiario,
in vlti.addi.magna.et vide etiam Bal,
in conſil.ſuo.xiij.incipiente factũ que-
ſtionis zc.in primo volumine.et in con
ſi.cclxxv.incipiente ad euidentiam.et
in conſi.ccclxxiij.incipien.quidam ma-
107 giſter.in tertio vol. ¶ † Et adde quod
idem eſt etiã in maleficio commiſſo de
nocte vt dixi vel in multitudine homi-
num.ſm glo.not.in.l.ſi cum exceptio-
ne.§.in hac.in ver.agnouiſſem.ff.quod
metus cã.quam dixit ſingularem Bal.
in.c.ſi.in.iij.colum.de offic.dele.et Lu-
do.roma.in conſi.ſuo.vij.incipien.viſis
neceſſarijs in facto vbi allegat bonum
text.in.l.j.§.occiſorum.ſupra ad ſilleia.
vbi eſt text.quod ſerui non tenentur de
morte domini quando dominus clam
veneno fuit occiſus.et alia etiam alle-
gat ibi Ludo.roma.ad hoc.de quo ta-
men vide Ang.de areti.in tractatu ma-
leficiorum.in verſi.fama publica in.xi.
108 char.ver.vij.circa predicta. ¶ † Ulte-
rius nota ex iſto tex.quod punitur affe
ctus licet non ſequatur effectus.nam
ille qui occidendi animo cum telo am-
bulauerit interficiendi cauſa punitur
hac lege.concordat.l.is qui cum telo.
C.eo.et in.§.item lex.inſtit.de publi.iu-
dic.et in lege ſi quis non dicam rape-
re.C.de epiſcopis z cleri.et habetur de
peniten.diſtinctio.j.c.omnis iniquitas.
et in.c.homicidium.z in.c.ſi proſ icrea.
et in.c.j.inuenta glo.de preſump.et in
c.quoniam multi.in verſi.conatus fue-
rit.xiiij.q.iiij.et in.c.his.de ver.bo.ſigni-
fica. ¶ Quod tamen hodie non habet
locum cum ex forma ſtatutorum ſit p-
uiſum cõmuniter per italiam vt nõ pu
niatur affect⁹ niſi ſecuto effectu: quod
etiam concludunt doctores de iure cõi
vt late examinat dominus Feli.in ſuo
tract.de conatu quem poſuit poſt titu-
lum de appel.vbi ponit etiam aliquos
caſus in qbus ſola voluntas habetur
pro facto.De qua materia affectus nõ
ſecuto effectu latiſſime locut⁹ ſum in.l.
109 qui falſam.ff.de falſ.s. ¶ † Nota vlti-
mo ex iſto textu quod magiſtratus qui
dedit operã vt falſa ſentẽtia proferre-
tur z innocẽs cõdemnaret z puniretur
dz puniri pena hui⁹ legis.Et ſic no.qꝺ
delinquẽs z dãs cauſam delicto pari
pena puniẽt.ita optime pbat iſte text.
nã certũ eſt qꝺ iudex proferens falſam
ſententiã z indebite condemnans ali-
quẽ punitur.vt.C.de pena iudicis qui
male iudicauit.et.ff.de falſ.Item ille q
dedit operã tali indebite condemna-
tioni vt hic.pro quo facit in argumen-
tum regula illa videlicet:qui cauſam
damni dat damnũ dediſſe videtur.de
qua in.l.qui occidit.ff.ad legem aquil.
cum ſimilibus.Et dicit Barto.hic per
iſtum textum quod ſi poteſtas vel ali⁹
magiſtratus facit cum iudice vt ferat
malam ſententiam tenetur lege corne-
lia de ſicarijs.Et idem dicit eſſe ſi prio-
res hoc facerent cũ poteſtate vt falſam
ſententiam ferret quia tenenẽ hac lege.
Item dicit quod etiã tenenẽ lege iulia.
de vi publica:vbi allegat legem q dolo
malo.ff.titu.ſecundo. ¶ Et ſubdit etiã
ipſe Barto.quod aliqui exponũt hunc
textum in illo verbo.quo quis falſum
iudicium proferretur:id eſt falſum te-
ſtimonium proferret.Et ex hoc habe-

textum ſecũdum eum contra rectores
⁊ poteſtates terrarũ qui cogunt teſtes
per tormenta vt dicant falſum: quoniã
tenentur hac lege. ⁊c. et faciunt dicta
per Bald. in. l. nouiſſime. poſt princi-
piũ. ff. quod falſ. tuto. auct. ¶ †Et hãc
legem bene noſcant ſuperiores facien-
tes mandata magiſtratibus vt talem
mori faciant non obſtantibus aliqui-
bus in contrarium facientibus: q2 ta-
les ſuperiores teneñ in foro conſciẽ-
tie ⁊ etiã pena huiꝰ. l. ⁊ ſimiliter recto-
res ſeu iudices exequẽtes talia man-
data ſi iniuſta ſunt teneñ hac lege ſi
ille talia de iure nõ debebat mori. nec
excuſanñ pretextu illius mandati: q2 mã-
mandatũ iniuſtũ ſuperioris nõ excuſat
ſubditũ exequentẽ illud qđ eſt iniuſtũ.
l. nemini ecrint. ⁊ ibi per doc. C. vnde vi. l.
ſi. C. ſi p vim vel alio modo. voluit Bar.
⁊ Bald. in. l. iuſte poſſidet. ff. de acquirenda
poſſeſſione. ⁊ Bal. in. q. ſua incip. accu-
ſatꝰ de vi turbatiua habeñ in. l. ſeruus.
⁊ ibi per ſcribentes. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊
voluit Bald. in aut. oẽs peregrini. C.
communia de ſucceſ. in vlti. col. ⁊ Ludo.
roma. in conſil. ſuo. cccxx. incip. circa
primũ ⁊c. in vlti. col. ⁊ dñs Felin. in. c.
eccleſie ſancte marie. in. xiij. col. verſi.
ix. extra de cõſtitutiõibus. ⁊ pet. de an-
cha. in conſi. ſuo. cclxxi. incip. in primo
dubio ⁊c. in ſi. penulti. colũ. et voluit
Ange. de are. in tracta. maleſi. in verſi.
ſemproniũ mandatorẽ. in ver. quarto
quero. vbi dicit ꝙ filius vel ſeruus non
excuſantur ex mandato patris vel dñi:
⁊ faciunt q̃ habeñ per gloſ. ⁊ doc. in. l.
liber homo. ff. ad. l. aquil. ⁊ per. d. Alex.
in conſi. xxxvj. inci. viſis his. in. ij. col. in
j. volu. ⁊ p. d. Alex. in. l. cetera. in. §. ſed
ſi parauerit. ff. de leg. j. vbi dicit ꝙ mã-
datum teſtatoris nõ excuſat heredẽ ve-
nientẽ cõtra ſtatuta pro q̃bus facit tex.
valde ſin. in. l. ſi vendicari. C. de penis.
quem vide. ¶ †Nec haberet excuſare
iudicẽ vel officialẽ in ſindicatu ſi ipſi
dicerẽt ſequutus ſum mãdatũ iniuſtũ
ſuperioris q2 erã eius ſubditus ⁊ tene-
bar illi obedire: tũ ratiõe ſubiectionis
tum etiã rõne iuramẽti qđ feci in ma-
nu eiꝰ ſuis de obediendo eĩ. ¶ Quia re-
ſpondeo ꝙ iſta eum nõ releuant q2 po-
tius debet renuntiare officio q̃ facere
iniuſtitiã ſm theologos quos refert. ⁊
ſequitur. d. Feli. in. c. cõſanguinei. in ſi.
j. col. de re iu. de quo dixi in. l. j. §. fina.
in. xvj. col. ff. de queſtionibꝰ. ¶ Nec ob-
ſtat iuramentũ factũ per ipſum magi-
ſtratũ de obediendo ſuperiori: q2 ridco
quod tale iuramentum intelligiñ de li-
citis ⁊ honeſtis: vt habeñ in. c. quãto. ⁊
in. c. ad noſtrã. el. ij. ⁊ in. c. quintauallis.
de iureiur. ⁊ in. l. ſi libertus ita iuraue-
rit. ff. de oper. liber. ¶ Fateor tñ ꝙ vbi
immineret periculũ vite niſi ſic obedi-
ret ⁊ exequereñ mandatũ iniuſtũ ꝙ tũc
excuſañ illud exequẽdũ ſm Bald. in. c.
j. §. iniuria. in vj. col. de pace iura. fir.
quẽ refert ⁊ ſequitur do. Alex. in. l. liber
113 homo. ff. ad. l. aquil. ¶ †pro q̃bꝰ faciũt
in ſimili quod diciñ qđ iudex non teneñ
ſequi malũ conſiliũ ſapientis etiã caſu
quo ex forma ſtatuti debeat ſententia-
re cum conſilio ſapientis alias ſi tale
conſiliũ malũ ſequatur facit litem ſuã
quia nõ excuſatur ſequendo illud ſm
Barto. in. l. j. in. §. ſi plures. in. ix. colũ.
in ſua repetitio. ff. de exercitoria. vbi
plura iura ad hoc allegat. et idem te-
net ipſe Barto. in. l. ſi cum venerit. ff.
de re iudi. et in. l. in bonorum. in fin. ff.
de bo. poſſeſ. ti. generali. ⁊ voluit Spe-
cul. in tit. de requiſi. conſi. §. j. ver. quid
ſi iudex poſtq̃ ⁊c. et ibi Joan. andr. in
additio. ⁊ Joan. and. in regula nullus
ex conſilio. de regu. iur. in mercu. ⁊ idẽ
tenet Bald. in. l. mancipia. C. de ſer. fu-
giti. ⁊ in. l. manifeſtiſſimi. §. ſed cum. in
ij. colũ. C. de fur. ⁊ in rub. C. de exerci. et
Cy. Bal. ⁊ Jmol. in. l. cum tale. §. ij. ff. de
conditio. ⁊ demonſtratio. ⁊ Angel. in. l.
j. §. queſitum. ff. de appel. et in. l. ſi filius.
ff. de iudi. et volunt Cano. in. c. ſi pro
debilitate de officio delega. ⁊ in. c. nec
ipſi. de tempo. ordi. et quali. or. Et ex
iſtis redduntur expedita textualia.
¶ Igitur venio ad glo. ⁊ capio gl. pri-
mam in verbo factum erit. que glo. di-
cit quod recte loquitur tex. dicens qđ
ille teneñ de incendio pena huius le-
gis ex cuius dolo factũ fuit incẽdium
per text. in. l. ſi quis dolo. ff. eodem. nam

ſecus eſſet ſi factū eſſet incendiū culpa etiā lata. allegat. j. eadē. l. Itē allegat pro concordantia huius text. ff. de incen. rui. ꝛ naufra. l. qui edes. ꝛ. l. fi. et C. qui accu. nō poſ. l. data opera. et. ff. titu. ꝗ. l. qui cetu. ꝛ. J. de penis. l. aut facta. in. §. fi. ꝛ. C. eodem. l. eum qui. ꝛ. ff. ad l. aquil. l. ij. ꝛc.

¶ Alie gloſ. ſunt clare. Ideo ſequitur §. preterea.

¶ Hippolyt⁹ de marſilijs iuris vtriuſqꝫ docto. Bonon.

1 ¶ Uenenum vel aliud dans necandi cauſa: aut doloſe falſum dicēs teſtimoniū in cauſa: capita. l. cor. de ſic. tenenꝫ

2 Fabricans rē indebitā aut ea indebite vtens qua pena teneatur.

3 Doloſe ferens falſum teſtimonium ꝑ quod quis capite punitur. l. cor. de ſica. tenetur. et nu. 6.

4 Portans ſcienter literas homicidij ſi homicidiū ſequaꝫ ipſe nunti⁹ tenetur pena homicidij: lꝫ actu nō occiderit.

5 Proſoneta cōtractus vſurarij tenetꝫ ad reſtitutionem vſure.

7 Submittens aliquem queſtioni per pecuniam ad quid teneatur.

8 Iudex ponens aliquem ad torturam propter aliud ꝙ propter pecuniam an aliqua pena puniatur.

9 Iudex an teneatur vbi reo infert terrorem propter quem moritur.

10 Dolo malo dicens falſum teſtimoniū quo qui publico iudicio dānetur qua lege puniatur.

11 Delictū ſine dolo nō punitur.

12 Statutū imponens penam perſonalē ꝓ homicidio intelligēdū eſt in doloſo.

13 Falſum teſtimonium ſine dolo factum an puniri debeat. ꝛ nu. 29.

14 Falſum teſtimonium doloſe dictum ſi non valet aut nemini nocet an puniatur lege cor. de ſica.

15 Falſificans ſcripturam que nullā fidem facit aut indicium an puniri debeat de falſo.

16 Mandatū inualidū quod nulli parat preiudiciū an ſit punibile.

17 Statutū puniēs excipienꝫ an extendatur ad excipientem inepte.

18 Statutū de impune occidendo bānitū an intelligitur de rite bannito.

19 Statutū dicēs ꝙ inſtrumentū guarentigiatū habeat executionē paratā an extendatur ad inſtrumentum inualidum.

20 Statutū tollēs exceptionē cōtra geſta ꝑ ſuperiorē quō intelligi debeat.

21 Dicto teſtis inualido exiſtente nihilominus pōt pars ꝓbare et alios teſtes producere. ꝛ nu. 22.

23 Emphiteota alienans rem irrequiſito dn̄o quo caſu nō cadat a iure ſuo.

24 Matrimonio primo exiſtēte inualido an puniri debeat ſecundo contrahens.

25 Statutū volens oīa banna executioni mādari quō ſit intelligendū.

26 Mādatū poteſtati factū de recipiēdo oēs accuſationes ſub certa pena quō debeat intelligi.

27 Conſtitutio primi procuratoris an renocetur ꝑ ſecundam.

28 Scriptura vel cedula etiā nullius fidei vel vtilitatis ſi ab eo qui eā ſcripſit fuerit falſificata ſequi debet punitio.

30 Notarius cōficiēs inſtrumentū nulliū aut inualidum qua lege ſit puniēdus.

31 Teſtis dicens falſum ſuꝑ acceſſorijs et nō ſuꝑ facto principali punitur tn̄ crimine ſtellionatus.

32 Taciturnitas qualitatum in materia bn̄ficiali quo caſu noceat vel non.

33 Falſitas expreſſa in ſupplicatione q̄ tn̄ nō inducit ſuperiorē ad citius cōcedēdū an vitiet cōceſſionem.

34 Teſtis falſum dicens teſtimonium an poſſit puniri de facilitate ab eo iudice coram quo depoſuit.

35 Delictū in actu iudiciario a quocunqꝫ cōmiſſum puniri pōt ꝑ iudicē.

36 Differentia an ſit inter cōditiones incurrētiū penā ꝓ maleficio homicidij.

37 Confeſſio rei inquiſiti de veneno alicui dato an ꝓiudicet ipſi inquiſito vt ipſe ex tali confeſ. poſſit condemnari ad mortem.

38 Cōfeſſio impoſſibilis aut nature contraria an noceat confitenti.

Preterea. ¶ Et hoc intēdit. † Qui fecit venenū vel factuꝫ alicui necandi cauſa dedit. Et ꝗ doloſe falſum teſtimoniū dixit vt ꝗs capitali pena damnareꝫ ꝛ iu-

dex q̃ p pecuniã aliquem ſubegit tortu
re vt re⁹ mortis fieret ⁊ q̃ hominẽ occi-
derit hac lege tenet nulla differentia
habita cuius cõditionis hominẽ occi-
derit.h.d.iſte tex.vſq; ad.§.diu⁹ adria-
nus.Caſus eſt ⁊c.¶ Nota ex iſto text.
q̃d faciens venenũ ad venenandũ ho-
mines tenet hac lege.¶ Item q̃d dãs
venenũ alicui punitur hac eadez lege:
de quo etiam.j.e.l.iij.Et ſic probat iſte
2 tex.†q̃d fabricãs rem indebitã ⁊ vtens
ipſa re indebita eadẽ pena punit.Ad
q̃d facit q̃d dicit de fabricante falſum
inſtrumentũ ⁊ de vtente illo ſciẽter q̃d
ambo teneãtur pena falſi.vt habet in
l.maiorem.⁊ in.l.qui falſos.C.de falſis.
et voluit Ange.de areti.in tracta.ma-
leſi.in verbo falſario.in.vj.char.verſic.
⁊ ſcias.⁊ ibi in additio.¶ Nota ſecun-
3 do q̃d †qui doloſe tulit falſum teſtimo-
nium in cauſa capitali punit pena hu-
ius legis.ita dicit text.iſte not.et iſtum
text.dixit ſingula.Bald.in.c.j.in.ix. co-
lum.verſicu item quod falſo ⁊c.de pa-
ce tenenda.in vſibus feu.vbi dixit q̃d
falſus teſtis punit eadẽ pena qua pu-
niretur reus de crimine intentato pe-
na capitis vel furcarum ſi crimen fuiſ
ſet vere probatum.et allegat hunc tex.
Et idem dixit ipſe Bald.per hunc text.
in.l.preſbyteri.in.ij.colum.verſic. extra
quia materia.C.de epiſco.et cleri.vbi
etiam allegat gloſſ.quam dicit or.in.c.
j.ij.queſtio.iij.¶ Pro quo etiam ſecun-
dum eum ibi facit in argu.text.in.l.j.
§.fina.ff.ad.l.iuli.pecu.Et idem etiam
per iſtum textum dixit Bald.in.cap.j.
in.§.iniuria.in fi.verbis.ff.de pace iu-
ramen.firman.⁊ idem etiam dixit Bal.
in cap.ſicut.extra de teſtibus.vbi di-
cit quod ibi videtur eſſe caſus de hoc
quem ibi refert et ſequitur dominus
Felin.in.iij.notabi.vbi etiam dicit pro
hoc eſſe bonum text.in.c.hec imago.
xxiij.q.v.et in .§. reuerendiſſimus . in
aut.de ſanctis epiſcopis. et gloſ.in.c.
nihilominus.ij.q.ix.et in.c. nemo pe-
ritorum.xi.q.iij.et dicit quod hanc par-
tem etiam tenuit Bald.in titu.de pace
conſtan.in.xij.col.in.l.data opera. in.x.
colum.C.qui accuſa.non poſ.et in.d.l.
preſbyteri.et alios etiam adducit de
quibus ibi per eum.Idem tenet Ioã.
de ana.in.c.j.de crimine fal.et ibi ego
dixi.¶ Pro quib⁹ etiã facit in ar.regu-
la illa vez qui cauſam damni dat dãnũ
dediſſe videtur.l.qui occidit.ff.ad.l.
aquil.in.l.nihil.j.eod.titu.et in.l.ante-
penul.§.fiñ.ff.vi bo.rapto.cum simili.
4 ¶ †Hinc eſt q̃d diximus q̃d portãs ſciẽ
ter literas homicidij licet alter faciat
homicidiũ vigore illarum literarũ tñ
ille talis nũtius qui portauit dictas li-
teras eſt puniẽdus pena homicidij cũ
dederit cauſam homicidio:ita ſingu-
lariter dixit Cyn.in.l.non ideo minus.
C.de accu.⁊ Bald.allegans Cy.in.l.j.§.
ne aũt.in.v.col.C.de cadu.tol.et voluit
etiã Barto.in.l.j.in.§.incidit.ff.ad tur-
pilia.¶ Pro quib⁹ etiã facit glo.in.l.ſi
ſciente.j.ad.l.pompeiã:de pari.q̃ dicit
5 q̃d †proſoneta cõtractus vſurarũ tenet
ad reſtitutionem vſure.quod etiã videt
tenere ipſe Bar.in.l.aut q̃ aliter.§.fi.ff.
q̃d vi aut clam.et idẽ expreſſius voluit
Ang.de are.in tracta.ſuo maleficiorũ.
in verbo ſemproniũ mandatorem.in
iij.char.verſic.vj.quero.⁊ Lu.ro.in ſin-
gulari ſuo.cclxxiij.incipiente fui inter
rogatus.Pro quibus faciũt latius di-
cta per me in ſingulari meo.clxxxj.inci
6 piente mandãs fieri ⁊c.¶ †Sed quero
poteſt pone quod in cauſa capitali ali-
quis dicit falſum teſtimonium contra
fiſcum in fauorem rei accuſati vel in-
quiſiti an hoc caſu talis teſtis puniri
debeat pena huius legis. In quo vide
retur dicendum quod ſic:q2 conſidera-
tur falſitas in teſte:que falſitas ita cõ-
mittitur ſi teſtis dicat falſum contra
fiſcum ſicut contra reum:immo magis
deberet priuari hoc caſu quia ſi quan-
do deponit falſum contra reum ⁊ con-
tra priuatum debet puniri pena mor-
tis:ergo multo magis qñ deponit fal-
ſum cõtra fiſcũ ⁊ rempublicam vt iuſti
tia non exequat.ar.aut.multo magis.
C.de ſacroſanctis eccleſiis.cum ſimili.
¶ Attamen contrarium credo verius
ſcilicet quod talis teſtis ſit puniendus
de periurio ⁊ nõ pena mortis.¶ Nam
longe eſt differentia inter iſtos caſus

qꝫ ſi dicit falſum contra fiſcū nihil au-
fert fiſco realiter.ſed ſi falſum dicit cō-
tra reū aufert ſibi vitā:ideo non debet
tali caſu puniri hac lege.Et hoc videt
ſatis ꝓbari ex iſto textu ſi recte ponde
ret in verbo quo quis publico iudicio
damnaret:et ſic ſe extendit ſolum iſte
text⁹ ad caſum in quo quis condemna
tur et ſic videt excludere alios caſus:
vt.l.cum pretor.ff.de iudi.ꝛ.l.maritus.
C.de procuratoribus.cum ſimili.❡Ex
quibus concludo qꝺ licet talis teſtis
poſſit puniri de periurio nō tamen po-
7 terit puniri pena mortis.❡†Nota vl-
teri⁹ ex iſto tex.quod qui per pecuniā
aliquem ſubmittit queſtioni tenetur
hac.l.vt hic.et in.l.eadem.§.fina.ff.ad
l.iul.repetunda.
8 ❡†Sed ego quero an iudex ponēs ali
quem indebite ad torturam propter
ignorantiam vel propter aliud quam
propter pecuniam an puniatur aliqua
pena:in quo dicas quod Bal.in rubri-
ca.C.de pena iudi.qui male iudica.in
ver.quero qualiter:dicit quod talis iu-
dex non punietur ſimilitudine ſuppli-
cij et ſic non punietur ſimili tortura:qꝛ
non reperitur iure cautū quod tortu-
ra imponat alicui pro finali pena de-
licti:ideo talis iudex tenebitur actione
iniuriarum pro motu iudicis.allegat
l.iniuriarū exiſtimatio.ff.de iureiuran.
Bald.autem in.l.decuriones.C.de que-
ſtioni.inducit illam legem in arg.quod
de quacunqꝫ tortura quam iudex do-
lo malo facit.ꝛ ſine cauſa ſit pena capi
talis.de quo ſe remittit ad nota.in.l.i.
C.de priua.carce.et dicit quod plus eſt
torquere quam in priuato carcere reti
nere.l.i.C.de cuſto.reo. ſed pena priua-
ti carceris eſt pena vltimi ſupplicij et
leſe maieſtatis:ergo pena indebite tor-
ture erit pena mortis.Ange.autem in
d.l.decuriones colligit quod iudex qui
torquet non torquendum:capite punit.
et idem tenet Io.de ana.in.c.i.in.vij.
colum.de cle.percuſſo.Item hanc par
tem ſcilicet quod tali caſu iudex ſit ca-
pite puniendus tenuit Ange.de aret.
in trac.maleficiorū.in verbo fama pu-
blica.in.xv.car.verſic.tertio quero.vbi
dicit quod idem voluit Bald.in.l.i.C.
de priua.carce.qꝺ dicit eſſe bene notan
dū a iudicibus.❡Pro quibus faciunt
dicta per Bald.in.l.milites.C.de que-
ſtionibus.vbi dixit quod iudex non po-
teſt ſemel tortum amplius torquere et
ſi iudex repeteret tormenta:et tortus
decederet quod iudex acriter puniret.
Et idem videtur tenere domin⁹ Paris
de puteo in tra.ſuo ſin.in.c.char.in.ij.
colum.ante finem.vbi allegat Bald.in
d.l.milites.Et vide Salice.in.l.fina.C.
de pena iudic.qui male iudi.vbi tenet
opinionem Bal.in rubrica illius titu-
li.Et idem Salice.in.l.ij.C.de exhiben-
dis reis tenet quod iudex ponens in-
iuſte aliquem ad torturam puniatur
pena capitis:que opinio videtur ma-
gis communis:de quo latius dixi in re
petitione mea.l.ſi.C.de probatio.in.xx-
vij.char.ꝛ in.l.queſtionis mouendum.
ff.de queſtionibus.in ſi.pro qua opinio-
ne facit.nam maior et grauior eſt tor-
tura quam vtriuſqꝫ manus abſciſio.
tex.eſt in.§.ſi.in aut.vt nulli iudi.et di-
xit Bald. in repetitione.l.i.in penult.
colum.C.vnde vi.quod cruciatus cor-
poris equiparat morti.Et vide Bald.
in.l.i.in.v.colū.C.ex delict.defun.vbi di-
xit qꝺ iudex in criminalibus ꝓcedens
iniuſte fauore vel odio tenetur.l.corne.
de ſicarijs.alleg.tex.in.l.iul.de repetū-
dis.§.ſi.ff.ad.l.iul.repetū.quem tex.di-
9 cit eſſe mirabilē.❡†Quando autē iu-
dex nō torquet reū ſed infert ſibi terro-
rem velle facere eū decapitari vt ipſe
cōfiteat ſi ex terrore reus moriat an te-
neat ipſe iudex:dixi in.l.de minore.in
princ.in.iij.colū.ff.de queſt.❡Vlterius
dico qꝺ eſt pōderādū verbū dolo malo
10 poſitū in hoc textu inquantū dicit qꝫ
ille qui dolo malo dixerit falſum teſti-
moniū quo quis publico iudicio dam-
netur puniatur hac.l.ergo a cōtrario ſi
falſum teſtimonium dixerit ſine dolo
non punietur hac lege.Probat ergo iſte
11 textus†qꝺ delictū ſine dolo non punit
qꝺ patet vt dixi.ff.in princip.in furioſo
in ebrio in dormiente in minore ꝛ ſimi-
libus.Et voluntas ꝛ propoſitum diſtin
guunt maleficia.l.qui iniurie.ff.de furt.

l.qui reipublice.ff.de iureiuran.l.j.C.
eod.de ſicar.c.ſignificaſti.el.ij.extra
de homicidio.et iō dicim⁹ q̄d affectio
operi nomen imponit:vt in.l.ſi nō con-
uitij.C.de iniurijs.¶Et ideo ſi quis cō
mittit delictum ſine dolo nō debet pu
niri:ſal'em vera ⁊ directa pena ipſius
delicti:ita probatur hic a cōtrario ſen
ſu.et probatur in.l.qui edes.et in.l.ſi
fortuito.ff.de incen.rui.et naufragio.⁊
voluit Bald.in.l.data opera.in.iiij.co:
lum.C.qui accuſ.non poſſunt.vbi di-
12 xit † quod quoties ſtatutum imponit
penam perſonalem pro homicidio vt
quia dicit quod occidens occidatur
niſi occidens occiderit doloſe ⁊ ex pro:
poſito non habebit locum pena ſtatu:
ti:vel.l.ſed aliter debebit mitius pu-
niri.Et dixit Bald.in.l.quicunq̄.in.v.
colum.C.de ſer.fugi.quod vbicunq̄
lex vel ſtatutum loquitur de pena cor
porali ſemper ſubintelligitur dolus p
nota.in.l.in actionib⁹.ff.de in litem iu:
ran.et inſti.de ſuſpec.tuto.in.§.ſuſpe-
ctos.Et idē tenet Pau.de caſtr.in.l.j.C.
vbi ſenato.vel cla.vbi exclamat cōtra
iudices ignorātes q̄ neſciunt averbia
ſtatuti recedere ⁊ volūt punire delictū
nō diſtinguēdo an ſit cōmiſſuꝫ p dolū
an p culpā:cōtra quos allegat Bal.in
d.l.data opera.⁊ dicit ibi Pau.de caſt.
q̄d ſi nō fieret talis diſtinctio ſequeret
q̄d de homicidio caſuali deberet quis
decapitari q̄d eſſet cōtra oēm edtatē ⁊
ideo dicit ipſe ibi ſe pluries p hac par
te cōſuluiſſe et a morte aliquos defen:
diſſe.Et idē dicit ipſe Pau.de ca.in.l.
⁊ ſi ſeuerior.in.vi.col.C.ex quib⁹cauſis
infamia irrogat.⁊ do.Bar.cepo.in con
ſilio ſuo.xix.inci.viſo proceſſu.in an:
tepe.col.vbi refert Bal.in.l.data opa.
et Pau.de caſt.in.d.l.j.C.vbi ſeno.vel
cla.et refert ibi ipſe ſe alias p hac par
te cōſuluiſſe et etiā alios ita iudicaſſe
in ciuitate Veronę:et ſimiliter etiā re:
fert Bal.p hac parte cōſuluiſſe de quo
ibi latius per eum.⁊ idem ipſe dixit in
conſi.xliij.in verſic.ſi ſtatutum dicat
quod homicida:⁊ in ver.ibi ſe.et idem
ipſe firmat in conſilio ſuo.xxx.incipi.
ragacij ſcholarium in.ij.colum.et in

conſilio ibi ſequen.in antepe.col.et in
conſil.ſuo.xxxiij.incipi.multa poſſent
in.ij.et.iij.col.⁊ in cōſi.xxxiiij.incipie.ſi
vnq̄.in.ix.col.⁊ in cōſil.xxxvij.incip.viſ
ſa inquiſitione.in.ij.col.in quib⁹ locis
plura et plura ad hoc adducit de q̄b⁹
ibi per eū.quam opi.etiam tꝫ Paul.de
caſt.in.l.nemo.in.ij.col.C.de epiſcopa
li audi.et Bart.in.l.j.§.j.ff.ſi quis te-
ſtamen.liber eſſe iuſ.fue.Et hanc par-
tem etiam tenuerunt aliquę gl.et plu-
res alij doctores i diuerſis locis quos
ſimul reduxi in.l.de minore.in princi
in.vj.colum.ff.de queſtionibus.¶Ul-
terius circa hanc materiam falſi teſti-
monij de qua in hoc text.aliqua ve-
niunt dicenda et examinanda.Et ideo
13 † dico quod adeo ſunt vera ſupradi-
cta quod falſum teſtimonium ſine do-
lo factum nō punitur quod ſi quis cre
dit dicere veritatē et iurat non eſt per
iurus licet veritas ſit in contrarium.
Ita nota.dixit Bal.in.l.ij.in.§.quod ob
ſeruari.in.iij.not.C.de iuramento ca-
lum.per illum tex.q̄d dictum ſequitur
Pet.de ancha.in.c.ij.de iuramento ca
lum.in.vj.quos refert et ſequitur do.
Feli.in.c.j.circa fin.de litis conte.vbi
etiam ſubdit q̄d crudelitas vehemēs
habetur pro certitudine.ad quod alle
gat.Inn.in.c.ſi.poſt me.de iura.calū.
et in.c.ex litteris.de iureiurā.et Arch.
in.c.beati.ij.q.vij.¶Ultra pmiſſa po-
teſt hic ſatis oppotrune queri de duo
bus.nam dicitur in tex.noſtro q̄d ille
qui dicit falſuꝫ teſtimoniū in cauſa
14 capitali.punit̄ hac lege.¶† Sed que
ri poteſt quid de illo qui dixit falſum
teſtimonium doloſe q̄d teſtimonium
tamen non valuit aliqua de cauſa vel
dixit falſum teſtimoniū q̄d nemini no:
cuit an iſtis caſibus talis teſtis punit̄
hac.l.vel alia pena:in quo dicas quod
nō punit̄ hac.l.ſm glo.et doct.in.l.di-
uus adrianus.ff.de fal.et not.in.l.de-
mus.C.eo.de fal.et not.Bar.in.l.j.§.ſi.
ff.de fal.⁊ eſt de mente gl.in.c.quanto.
in gloſ.pe.de iureiur.⁊ voluit Tācre.
in cōpendioſa ſua ſub rub.viij.q.ix.et
Pet.de ancha.in conſilio ſuo.clxxij.in-
cip.circa primū poſt prin.vbi not.lod

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tur. Et pro hac parte optime facit tex.
in.l. fundum.ff.de euictio. Et hãc par-
tem firmat do. Alexan.in cõſil.ſuo.lxx.
incipien.viſo proceſſu ꝛc.in viii.col.et
in cõſi.lxxiiij.incip.viſo teſtamento.in
vj.col.in.j.volu.ꝛ Tãcre.in cõpendio-
ſa ſua.in rubꝛ.vij.q.v.ver.preterea ꝛc.
Et idem tenet Ange.de are.in tracta.
ſuo maleficiorum.in verbo falſario.in
ver.quero quot modis ꝛc.ibi habeas
tamen pro fundamẽto ꝛc.ꝛ hanc partẽ
firmat Paul.de caſt.in conſilio ſuo in-
cip.ſi quis falſificauerit ꝛc.et in conſi.
clj.incip.videtur dicẽdum qꝺ dictus
15 preſbyter ꝛc.vbi † dicit qꝺ vbi ſcriptu-
ra nullam fidem facit ſeu plenam ſeu
indicium: ſi quis eam falſificat nõ pu-
nitur de falſo.allegat gloſ.quam dicit
or.in.l.damus.C.de fal ꝛ idem dicit te
nere Bart.in.l.j.§.qui in rationib⁹.eo.
titu.de fal. Pro quibus facit qꝺ voluit
Bal.in.l.vnica.in.viij.col.C.de confeſ.
vbi dixit qꝺ ex cõfeſſione inualida cui
nõ creditᷣ quis nõ poteſt pati damnũ
nec comprehenditur ſub ſtatuto faciẽ
te mentionẽ de cõfeſſione.ꝛ dixit Bal.
in conſilio ſuo.xiiij.incip.ſi Iuſſa.in.ij.
volumi.quod vbi nemini damnũ in-
fertur ibi non dicitur eſſe crimen.alle
16 gat iura de quibus ibi per eũ. ¶ † Et
facit etiam. nam mandatum inuali-
dum quod nulli parat preiudiciũ non
eſt punibile.caſus eſt ſingu.ꝛ ibi Bal.
in.l.fi.ff.quod fal.tut.auct.et idem di-
xit Bald.in.l.diuus.C.de fal. Et ideo
dixit Bal.ꝛ poſt eũ ibi Sali.l aut.ꝫ q̃
ꝓpriã.C.de nõ nu.pecu.ꝙ mẽdiciũ qꝺ
nõ nocet ſꝫ nugatoriũ nõ penale ꝛ idẽ
dixit ipſe Sali.in.l.fundũ eius.§.fi.ff.
17 de euict. † Et facit etiã dictũ Bal.in.l.
j.ff.ꝙ q̃ſ iur.vbi dixit ꝙ ſtatutũ pu-
niens excipientẽ non punit excipientẽ
inepte: pro quo faciũt dicta per Bart.
in.l. non putauit.in §.non queuis.ff.
de bo.poſ.ꝯtratabu.ꝛ in.l.filiũ.§.ſi de
bonorũ.ff.de lega.preſtan.et per Bald.
in.l.ij.C.de eunuchis.et per Barto.et
alios in.l.iiij.in.§.condẽnatũ.ff.de re
18 iudi.vbi dicũt † ꝙ ſtãte ſtatuto qꝺ bã-
nitus poſſit impune offendi debet in-
telligi de rite ꝛ recte bannito.qꝛ ſi ban
nũ eſſet nullũ nõ poſſet impune offen-
di. Et faciunt dicta per Bald.in.l.ſcri-
nearios.C.de teſta.mili.ꝛ per Barto.in
l.j.§.et parui.ff.qꝺ vi aut clã.ꝛ in.l.di-
uus.ff.de teſta.mili. Ita ergo in ꝓpoſi
to ſi teſtis dixit falſum teſtimoniũ qꝺ
tñ eſt inualidũ nõ punietᷣ: qꝛ inualida nõ
ſunt in cõſideratione. Et iꝺ dixit Bal.
in.l.ſi abſentis.C.ſi cer.pet.ꝛ in.l.etiã.
19 C.de execu.rei iudic.ꝙ † ſi ſtatutum di-
cit ꝙ inſtrumentũ garentigiatum ha
beat executionẽ paratã non extende-
tur ad caſum qñ inſtrumentũ eſt inua
lidum. Et dixit do.An.in.c.ij.de offic.
20 delega. † ꝙ ſi ſtatutũ tollit exceptio-
nem contra geſta per ſuperiorẽ intelli
gitur ſi illa geſta ſunt valida. Et facit
dictũ Bart.in.l.qui per ſalutẽ.ff.de iu-
21 reiuran.vbi dixit † ꝙ ſi dictũ teſtis eſt
inualidũ licet pars didicerit teſtifica
ta vel publicatũ ſit illud dictum teſtis
ꝙ hoc caſu adhuc pars poterit ꝓbare:
ad qꝺ allegat.l.quoties.ff.qui ſatiſd.
cog.vbi paria ſunt nõ facere vel min⁹
legitime facere. ¶ Et facit etiã nam lꝫ
publicatis teſtib⁹ nõ poſſint amplius
produci teſtes ſuper eiſdẽ capitulis.c.
22 preſentiũ.de teſtib. † tñ hoc fallit niſi
publicatio ſit nulla ꝛ non rite facta: qꝛ
tũc poterũt produci teſtes.glo.eſt not.
in.cle.j.in verbo recte.de teſti.et gloſ.
ibi ſequens in verbo publicatis.ꝛ idẽ
videtᷣ velle gl.in.c.p tuas.eo.ti.in an-
tiquis.ꝛ hoc tenet Bal.ꝛ alij in aut.at
qui ſemel.C.de pbã.ꝛ voluit.d. Alex.
cõſi.ſuo.ccccxxxj.incip.conſideratis.in
23 i.ꝛ.ij.col. ¶ † Et ꝓ p̃dictis facit etiã nã
lꝫ emphiteota alienans rẽ irrequiſito
dño cadat a iure ſuo.l.fi.C.de iure em
phi.cum ſi.tñ hoc fallit niſi talis alie-
natio ſit inualida: qꝛ hoc caſu ipſe em
phiteota non cadet a iure ſuo: ita not.
dixit bal d.in.l.ij.C.de epi.au.ꝛ idẽ di-
cit do.Fran.de crema.i ſing.ſuo.cxij.
incip.ſtatuto cauetur ꝛc. Et facit etiã
no.cõſiliũ Bal.in nume.103.incip.ver
24 ba matrimonij.in.iiij.volu.vbi † cõſu
luit ꝙ ſi titius contraxit matrimoniũ
cum eius cõſanguinea in gradu ꝓhi-
bito ꝛ illud cõſummauit cũ carnali co
pula poſtea cõtrahat cũ alia non con-
ſanguinea:

ſanguinea:et ſimiliter cū copula dicit
ꝙ nō punietur pena.l.cū qui duas.C.
de adul.qꝛ pꝛimū matrimoniū fuit in=
ualidū:allegat iura et rationes de qui
bus ibi per eum.Et facit dictū Bal.in
l.ij.in.§.qđ ait.ff.qui ſatiſd.cog.vbi.di⸗
25 cit†qđ ſi ſtatutū vult ꝙ oīa lauda exe
cutioni mādētur debet intelligi de va
lidis:ꝛ idem videtur dicere ipſe Bal.
in.l.tale pactū.in §.qui pꝛouocauit.in
repe.in.xi.col.ff.de pact.ꝛ Paul.de ca.
in.l.inter oēs.ff.qui ſatiſda.cog. Et fa⸗
cit etiam quod voluit Bald.in.l.j.in §.
quod ait.ff.de offic.pꝛefec.vrb.vbi in⸗
26 quit†ꝙ ſi mandatur poteſtati ꝙ reci
piat oēs accuſationes ſub certa pena
qđ debet intelligi de accuſationibꝰ va
lidis non de inualidis:ꝛ idē videt̄ ſen
tire Barto.in extrauagā.ad repꝛimen.
in verb.per accuſationē.Et facit dictū
Ludoui.ro.in.l.ſi vero.in.§.de viro.in
27 xxxiij.fallen.ff.ſolu.mat.vbi dixit† ꝙ lꝫ
per cōſtitutionem pꝛocuratoꝛis tollat̄
pꝛima.l.ſi quis cuꝫ pꝛocuratoꝛio.ff.de
pꝛocu.qđ illud eſt verū ſi illa ſcđa con
ſtitutio fuit valida.ſecus ſi fuit inua⸗
lida:qꝛ tunc nō erit reuocatus pꝛimus
pꝛocurator:lꝫ gloſ.in.c.ſi duo.de pꝛo=
cura.in.vj.de hoc dubitauerit et reliq̄
rit indeciſam. ¶ Sed contrariā parteꝫ
ſcꝫ ꝙ talis teſtis puniatur de falſo te=
nuit Ang.in.l.qui veluti.C.de fal.vbi
28 per illā tex.dicit † ꝙ ſi quis ſcripſerit
cedulā manu pꝛopꝛia que non facit fi=
dem nec pꝛodeſt ſcribenti:vt in.l.inſtru
menta.et in.l.exēplo.C.de pꝛoba.atth̄ ſi
talis ſcriptura fuerit falſificata per eū
qui eam fecit ipſe punitur de falſo:qđ
dictum refert ꝛ videtur ſequi Ange.de
aret.in tracta.malefic.in verbo falſa=
rio.in ver.quero quot modis ꝛc.in fi.
vbi dicit ꝙ idē tenet gloſ.Barto.et An
29 ge.in.l.damnus.C.de fal. ¶ † Pꝛo cōcoꝛ
dia potes dicere ꝙ teſtis qui dicit fal
ſum qñ eius dictū eſt nullū:vel quan=
do talis falſitas nemini nocet nō pu⸗
nitur.ſ.pena oꝛdinaria falſi:et ita pꝛo⸗
cedant iura pꝛimo allegata:tamen ta
lis teſtis punitur extra oꝛdinarie cri⸗
mine ſtellionatus:et ita ꝓcedat dictū
Ange.et ſequaciū:et hoc ꝙ talis teſtis
non puniat̄ pena falſi oꝛdinaria:ſed
pena ſtellionatus. tenet Cyn.in.l.j.C.
de ſepul.vio.et Joan.an.in regula nō
eſt ſine culpa.de regu.iur.in mercu.et
Bald.in.l.iuſiurandi.C.de teſti.in.fi.et
idem tenet Alberi.de roſa.in.ij.parte
ſtatuto. in queſtione.cxlvij .incipien.
item quero tres queſtiones vbi not.ar
guit in hac queſtione pꝛo ꝛ cōtra.Dy.
cōcludit ꝙ talis punit̄ pena ſtelliona
tus.et dicit ꝙ hanc partē tenuit Gui⸗
do de ſuza.Marti.de fa.Jaco.de aret.
et Dy.de muſel.ꝛ cōiter alij doct. ꝛita
dicit ipſe ibi in fi.verbis ꝙ ita vidit cō
muniter obſeruari:quam partē etiaꝫ
tenet Gandi.in tracta.ſuo malefic.ſub
rubri.de fal.in.iiij.col.in verſi.ſubijcia
mus.ꝛ ibi in.ix.colū.ver.vltimo quaſ⸗
dam.vbi dicit ꝙ hec eſt cōmunis opi.
doc.et hāc partē etiam tenet Bald.in
l.data opera.in.xij.col.C.qui accu.non
poſ.et Bal.in.l.fi.C.ſi ex fal . inſtru. et
idē tenēt docto.in.dictis locis†in no⸗ 30
tario conficiente inſtrumentū nullum
vel falſum dūmodo talis falſitas non
noceat alicui de qua etiam queſtione
vide Bart.in.l.ſi quis legatū.in.iij.co=
lum.ff.de fal.et Salı.in.l.j.C.de ſepul.
vio.ꝛ q̄ ego dixi latius in repe.mee.l.fi
na.C.de pꝛoba.in .xj.queſtione extra⸗
oꝛdinaria. in materia criminali . De
qua queſtione vide etiam Soꝛi.in con
ſi.ſuo. ciij.incip.in facto pꝛeſupponi⸗
tur ꝛc.per totum:ꝛ ibi in cōſi.ſequen.
¶ † Et incidenter in hac materia falſi 31
teſtis teneas mēti ꝙ teſtis dicens fal⸗
ſum ſuper acceſſoꝛijs ꝛ nō ſuper facto
pꝛincipali pꝛobat ꝛ valet eius dictum
et tali caſu nō debet puniri pena falſi:
ſed crimine ſtellionatus . Exemplū ſi
aliquis eſt mihi affinis aliqua leui vel
longa affinitate ꝛ deponit in quadam
cauſa mea ꝛ ſuper interrogatoꝛijs ſibi
factis ſi eſt meus affinis dicit ꝙ non:
certe eius dictum valet : qꝛ omnino ſi
expꝛeſſiſſet illam affinitatē leuem non
repelleretur:nec ſibi minueretur de fi
de : ſed bene debet pꝛo tali mendacio
puniri crimine ſtellionatus:ita Angu.
dicit Jaco.but.in.l.luciꝰ.ff.de infami⸗
bus.qđ dictū ꝑ valde notabi.refert et
ſequit̄ Ange.in conſil.ſuo.cxc.incipiē.
viſis pꝛoceſſibus cauſe ꝛc.in fi.ij.col.

quod dicit eſſe not.dignū:de quo ego
dixi in repeti.mea.l.fin.C.de probatio.
in.xlv.char.poſt prin.et in ſingul.meo
lxxvj.incip.cōmunis cōcluſio doctorū
eſt ⁊c. ¶ Et pro hoc dicto facit optime
text.in.c.dudū.in.§.nos igitur. in ver.
conſiderantes.de prebē.in.vj.vbi dicit
32 in materia beneficiali † ꝙ taciturni-
tas alicuꝰ qualitatis nō expreſſe qua
expreſſa nihilominus princeps literas
cōceſſiſſet nō vitiat literas:que omnia
et alia plura adducit ad hoc do.Feli.
in.c.ſuper literis.in.ij.col.verſi.prima
concluſio.de reſcrip.Et facit etiam qḋ
voluit Inno.in.c.in noſtra.in fi.de re-
ſcrip.et in.c.noſtris.de conceſ.preben.
quē referūt do.de rot.quos refert et ſe
quitur do.Feli.in.d.c.ſuper literis.in
33 vi.col.ante fi.de reſcript.vbi dicit † ꝙ
falſitas expreſſa in ſupplicatione que
tñ non inducit ſuperiorē ad citius con
cedendum nō vitiat conceſſionē.pro
quibus etiā faciūt dicta per domi.Fe
li.in.c.in noſtra.in.xvj.col.ver.vigeſi-
34 mum.extra de reſcrip. ¶ † Quero etiā
an teſtis qui dicit falſum coram iudi-
ce poſſit ab ipſo iudice corā quo depo
ſuit falſum puniri de tali falſitate: in
quo videtur dicendū ꝙ ſic:per text.no
tabilē.in.l.nullum.C.de teſti.et per gl.
in.l.ſi lis.C.de fal.vbi Barto.et Bal.te-
nent hāc partem: et idem tenet Bart.
in.l.ſi ꝗs obrepſerit.in fi.ff.de fal.vbi
35 dicit † quod quādo in actu iudiciario
fit aliquod delictū coram iudice:vel a
parte:vel a notario : vel a teſte: vel ab
aduocato:tunc iudex ex officio poteſt
eos punire.ad quod allegat plura iu
ra:et idem tenet Bald.et alij in dicta.l.
ſi lis.et do.Anto.in.c.verū.in.viij.col.
de fo.competē.et tenet gloſ.in.l.queſi-
tum.ff.de teſti.et Spec.in titu.de acto
re.§.j.verſic.item quod eſt corruptus.
Contrariā tamē partem ſcilicet qḋ nō
poſſit puniri ab illo iudice coram quo
depoſuit falſum tenet Barto.in.l.di-
uus.ff.de fal.et Innocen.in.c.fin.extra
de penis.et Bald.in.l.fina.C.de ſportu
lis.⁊.Bal.i.c.ex parte.extra de reſcrip.
et dominus Anto.in.c.vnico.extra vt
eccleſi.benefi. ¶ Sed pro concordia di

cas quod aut teſtis dixit falſum corā
iudice habente merum ⁊ mixtū impe-
rium:et tunc poteſt ab eo puniri:et ſic
procedūt iura primo loco allegata ⁊c.
¶ Aut teſtis dixit falſum coram iudi-
ce nō habente imperiū:⁊ tunc non po-
terit eum punire ſed tenebit eum re-
mittere iudici habenti poteſtatem pu
niendi:⁊ hoc modo procedant iura ſe-
cundo loco allegata:ita videtur diſtin
guere ⁊ tenere Ange.in repeti.ſua.l.ſi
vacantia.in tertio membro principali.
de bo.vacan.libro.x.et ita dicunt Mo-
derni in.l.ij.ff.de iuriſditio.om.iudi.et
in.l.fina.ff.de ius vocan.⁊ ita etiam vi
detur tenere Angel.de aret.in tracta.
maleficiorū.in verbo.falſario.in verſi.
quero teſtis ⁊c. Et Ange.in.l.quoties.
de iudic.et Salice.in dicta.l.nullum.
C.de teſti. ¶ Uel potes etiam dicere
quod teſtis deponēs falſum coram iu-
dice habente poteſtatē puniēdi punie
tur ab ipſo iudice pena ordinaria fal-
ſi:ſecus ſi falſum deponat coram iudi
ce non habēte talem poteſtatem : quia
ab eo punietur pena extraordinaria ⁊
non vera pena delicti:et hanc concor-
diam videtur approbare Ange.in di-
cta.l.quoties.C.de iudi.et Franciſ.de
rampo.in.l.iij.C.de condi.ob turpem
cau. Et ideo dixit Ange.de aret.in di-
cto loco quod ſi teſtis deponit falſum
corā arbitro vel arbitratore quod non
poterit per eos puniri : ſed punietur per
iudicem habentem poteſtatē.allegat
ad hoc text.in.l.fina.C.de teſtibus.con
iuncta gloſ.et ita dixit voluiſſe Ange.
in dicto.l.ſi vacantia. Et de hac que-
ſtione vide Joannē de ana.poſt alios
in.c.j.de cri.fal.⁊ in.c.qualiter ⁊ quan-
do.in.§.fina.circa finem.de accuſa.et
Joan.de ana.in.c.j.in fine.extra de ra-
ptoribus.vbi refert Ange.in dicta.l.ſi
vacantia.⁊ vide etiā Salic.in.l.ſi quis
decurio.C.de falſis.et Pet.de ancha-
ra.in conſilio ſuo.clxxij.incipiente cir-
ca primum.in.j.colum.de qua queſtio
ne dixi in repetitione mea.l.fina.C.de
probationi. in duodecima queſtione
extraordinaria vbi videre poteris. Re
deo modo ad textum iſtum ex quo di-

eo ꝙ poteſt notari ex iſto textu in fin.
36 †quod nulla differentia eſt inter homi
nes cuiuſcunqꝫ conditionis quo ad pe
nam incurren.ꝑ maleſi.homicidij. Eſt
tamen verum quod quandoqꝫ magis
punitur homicidiū quam aliud ⁊ ideo
magis punitur occidens chriſtianum
quam infidelem ſecundum gl.in capi-
tulo rebaptizare.de conſecratione di-
ſtinctione quarta.quod tamē ſecus vi-
deretur:quia occidens infidelē perdit
animā ⁊ corpus ipſius infidelis:ſecus
autē eſt in occidente chriſtianum quia
poteſt anima ſaluari licet corpus per-
datur.Et ideo dixit gloſ.in.c.ſi habes.
xxiiij.q.iij.quod maius peccatū eſt in-
terficere paganum quā chriſtianuꝫ bo-
num.¶Itē etiā magis punit̄ occidēs
infanteꝫ quā virum perfecte etatis:qꝛ
magis eſt execrabile ⁊ crudele homici-
dium in infante quā in maiore.ita di-
xit Sali.in.l.pen.C.eo.de ſicarijs.per il-
lum textum ibi.Item magis punitur
occidens clericum quam occidens lai
cum:ita dixit gloſſ.in.c. ſicut qui.xvij.
queſtione.iiij.et idem dicit ibi glo.eſſe
in monialibus:quia occidens monia-
lem magis punit̄ quā occidens aliam
feminā.Itē magis punit̄ homicidium
recens quā homicidiū antiquū:ita di-
xit gloſ.in.l.ſi diutino.ff.de penis.Item
magis punitur occidens ſeruum quā
occidens liberum:quia occidens ſer-
uum tenetur domino ad pretium ſer-
ui et punitur hac.l.pro homicidio:ſed
occidens hominem liberum ſolum te-
netur de homicidio.⁊ ſic pena huius.l.
tantum.de quo per Specu.in ti.de in-
iurijs.et dam.dato.in.§.ij.Et inquantū
in h[illegible] tex.dicitur qđ ſi quis dederit ve-
nenū alicui qđ punit̄ pena huius.l.te-
37 neas mētit†perpetuo vnum circa hanc
materiaꝫ dati veneni vcꝫ qđ licet dicat̄
ꝙ nulla maior ꝓbatio ꝙ̄ partis cōfeſ-
ſio:⁊ in cōfeſſum nulle ſunt partes iu-
dicis niſi in condēnendo vt habet̄ in.l.
proinde.ff.ad.l.aquil.et in.l.ſi confeſ-
ſus.ff.de cuſtod.reo.cum ſi.⁊ lꝫ ſatis ſit
ad aliquē cōdēnandū qđ quis ſit con-
feſſus vel conuictus:vt habet̄ in.c.nos
in quemꝙ̄.⁊ in.c.multi.ij.q.j.et in.c.lo-
tharius.xxxj.q.ij.et in.c.prohibentur.in
fi.ij.q.j.⁊ in.l.qui ſententiā.C.de penis.
Uel cōtra ſe habeat preſumptionē iu-
ris.et de iure:vt dixit Paulus.de caſt.
in cōſi.ſuo.cxcvij.incip.viſa inquiſitio-
ne circa princi.Attamen in caſu vene-
ni dati cōfeſſio rei inquiſiti do veneno
alicui dato nō preiudicat ipſi inq̄ſito.
vt ipſe ex tali cōfeſſione ſua poſſit con-
demnari ad mortē:ratio eſt qꝛ talis cō-
feſſio eſt impoſſibilis.qꝛ ſi reꝰ cōfeſſus
ſit ſe dediſſe alicui venenum ex quo ve-
neno ipſe mortuus eſt ipſe inquiſitus
cōfeſſus eſt illud qđ eſt ſibi impoſſibi-
le ſcire:ſcꝫ quod ille mortuus ſit ex illo
veneno:naꝫ impoſſibile eſt idiotis ſcire
operationem quaꝫ fecit res in corpore
que ſumit̄ per os et cū difficultate hoc
ſciūt medici qui etiā multū laborāt ex
ſignis exterioribus cognoſcere opera-
tionē interiorū:ideo cum ſit impoſſibi-
le inquiſito ſcire an mors illius fuerit
ſecuta ex illo veneno talis cōfeſſio ei nō
preiudicat.Ita dixit do.Alex.in conſi-
lio ſuo.cccxxxix.incip.in cauſa inqui-
ſitionis formate.in.j.colum.¶Nec ob-
ſtat ſi diceret quis poſtꝙ̄ ille eſt mor-
tuus poſt venenum ſumptum preſumi
tur mortuus ex ipſo veneno quia vali-
dum eſt arg.ab affectu ſm Bal.in.l.con
uenticulam.C.de epis et cleri.⁊ exitus
acta probat.l.rem non nouam.§.fi.C.de
iudi.⁊ in prima conſtitu.digeſtorum.in
fi.⁊ voluit Bal.in.c.j.in ꝟ.ſexto querit̄
quibus mod.feud.amittatur.⁊ facit.l.
aut facta.§.euentus.ff.de penis:qꝛ hoc
non habet locum in caſu iſto qm̄ vide-
mus per experientiā qđ quandoqꝫ ali-
quis ſumit medicinam que tamen ni-
hil operatur ideo confeſſio predicta
que poteſt eſſe vera et falſa non nocet
confitenti.pro quo dicto facit optime
quod dixit domi. Anto.in.c.fina.in.vj.
colum.verſicu.queritur.extra de con-
feſſis.⁊ dicta per Ludo.roma.in conſil.
ſuo.cclx.incipiē.in propoſito caſu ante
finē.et in conſilio ſuo.cxiij.incipien.ꝑ
38 deciſione ⁊c.in fi.vbi†dicit quod con-
feſſio nature contraria:ſeu impoſſibi-
lis non nocet confitenti.ad quod alle-
gat ꝙ̄plura de quibus ibi per eum et

faciunt dicta per eundem in conſi.ſuo clxvij.incipi. Antonius accuſatus ₹c. in.ij.col. in princip.et dixi latius in.l. j.in princip.in.xiij.colū.ff.de queſtionibus. Et ex iſtis reſtant expedita omnia textualia. ¶ Uenio igitur ad glo.et capio gloſ.primā.in verſic.publico iudicio que dicit qđ ad hoc vt iſte text.habeat locum:ſcilicet qđ teſtis puniatur hac.l.duo ſunt neceſſaria:videlicet qđ ille reus contra quem ipſe teſtis dixit falſum teſtimoniū eſſet accuſatus vel inquiſitus de crimine publico ₹ capitali:alias ſi vnum iſtorum tantum concurreret non haberet locum pena huius legis ſ₃ haberet locum.l.j.ff.de fal. in prin.₹ in.§.j.₹ illa pena eſt deportatio ₹ omniū bonorū publicatio in libero homine: vt in.l.j.§.fina.ff.eo.titu. de fal.₹ idem dicit eſſe in iudice licet aliqui dicant idem eſſe in cauſa ciuili qđ tamen nō affirmat glo. ¶ Gloſſ.in verbo hominē dicit ꝙ ſiue ille homo quem quis occidit ſit liber vel ſeruus. Item ſiue ſit in dignitate vel non et ſiue ſit maſculus ſiue ſit femina nō ſit differentia.allegat.l.inde Neratius.in.§.ſi dolo.ff.ad.l.aq̄l. Et ſic redditur expedit⁹ iſte.§.Sequitur.§.dinus Adrianus.

Hippolytus de Marſi.iur. vtriuſq₃ doc.

1 ☞ Maleficia diſtinguunt̄ p volūtatē et propoſitum.

2 Punit̄ affect⁹ licet non ſequat̄ effectus.

3 Animus hominis cognoſci poteſt per actus et verba.

4 Certa pena licet ex delicto veniat imponenda:iudex tñ pōt ex cauſa augere vel minuere.

5 Diſpoſitio ſtatuti de ſuſpendendo fure etiam pro furto an poſſit a iudice mitigari.

6 Epiſcopus pōt ex cauſa penitentiam quā papa iniūxit mutare vel minuere.

7 Iudex an poſſit homicidam alia pena ꝙ̄ pena mortis condemnare.

8 Delictū homicidij caſu cōmiſſum non alio aut volūtate nō eſt morte puniēdū.

9 Delinquens vltra propoſitū nō eſt directa pena delicti puniendus.

10 Statutū puniens leuātes rumorem an extēdat̄ ad eleuatū ex ꝑcuſſiōe inimici.

11 Aggreſſus occidens mediatorē₃ ſe defendendo an de homicidio debeat puniri.

12 Delinquens magis ꝙ̄ cogitauit qua pena puniatur.

13 Animus occidendi ꝑcipitur ex genere armorum quo quis percutit.₹ nu.14.

15 Animus occidendi preſumitur ex loco vbi quis percutitur.

16 Animus ₹ intētio attēdit̄ in ſimilibus.

17 Preſumptio vna tollitur per aliam.

18 Iudicium vnum tollitur per aliud.

19 Coniectura vna tollit aliam.

20 Malefactum ſemꝑ preſumitur prauo animo factum.

21 Uulneratus moriēs an ſemꝑ preſumēdus ſit mortuus ex vulnere.

22 Cōſulēs vel mādans alicui maleficiū cōmittere qui alias id erat factur⁹ an preſumendum ſit contra cōſulentem.

23 Cōfeſſio ſe habens ad delictū et nō delictum qua parte ſit interpretanda.

24 Percutiens aliquē in capite quo animo preſumatur percutere:et an puniri poſſit ſecundum preſumptionem.

25 Condēnatus ex preſumptionibus non punit̄ ꝑa pena delicti ſed alia mitiori.

26 Suſpitio ſola non ſufficit ad cōdemnationem pene.

27 Peritis ſup vulnere diſcordantib⁹ iudicandum eſt contra percuſſorem.

28 Percutiens aliquē cū baculo in capite ꝑſumit̄ habere animū occidendi:₹ ſi moriatur ꝑcuſſus que pena ſequatur.

29 Pena mitior ꝙ̄ pena mortis que intelligatur.

30 Pena minorata vbi de fure venit mors infligenda an intelligatur corporalis vel pecuniaria.

31 Percutiens affinem vel amicum cum quo nullam habebat controuerſiā an preſumatur facere animo occidendi.

32 Animus ₹ intentio attēdi debet in delictis:niſi contrarium ꝓbetur:₹ nu.37.

33 Intendens incendere vnam domum tantum an teneat̄ de alijs cū illa combuſtis.

34 Amator dans pregnāti poculū ꝓ futura abortione ſi alius inde moriatur q̄d iuris.

35 Mandans et iubens aliquem verbe

rari ſi verberatus moꝛiatur an man-
datarius de moꝛte teneatur.
36 Ingredienti aliquam poſſeſſionē ſi re
ſiſtatur et ex vna vel altera ꝑte quis
occidatur an ingrediens teneat̃ tan-
ꝙ cauſa occiſoꝛum.
38 Inſtrumentum quo mandatari⁹ ver-
berauit aliquem poſtea moꝛtuū quo-
modo debet attendi.
39 Occidens preſumitur doloſus vbi con-
ſtat ipſum alias ſimile feciſſe.
40 Statutū puniēs rapientem per vim
mulierem pena moꝛtis quo caſu limi-
tatur.
41 Semel malus ſemꝑ preſumit̃ malus.
42 Homicidiū non ex animo commiſſum
quod debeat abſolui quomodo intel-
ligatur.

Diuus Adrianus.

¶Et hoc intēdit. Quicqd agāt homi-
nes intentio iudicat omnes. adeo ꝙ
quādoqꝫ occidens non punitur et non
occidens punitur vt homicida et ex
qualitate rei cuꝫ qua quis percutit cō
prehenditur an habuerit animum oc-
1 cidendi. h.d. Caſus ⁊c. ¶†Nota pri-
mo ex iſto tex. quod voluntas ⁊ propo-
ſitum diſtinguūt maleficia. concoꝛdat
l. qui iniurie. ff. de furtis. ⁊ l. quod rei
publice. ff. de iureiuran. ⁊ l. j. C. de ſica.
cum ſimi. ¶Et ideo decimus quod
affectio operi nomen imponit: vt in. l.
ſi non conuitij. C. de iniurijs et vide. d.
Nellum in tractatu bannito. in ſecun-
da parte ſecundi tempo. q. xxvj. incip.
2 gayus ſcribat. ¶†Item not. quod pu-
nitur affectus licet non ſequatur effe-
ctus: ita probatur hic et in. l. is qui cuꝫ
telo. C. eo. ⁊ in. l. ſi quis non dicam ra-
pere. C. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ habetur de pe-
niten. diſtinc. j. ⁊ in c. j. iunctura gloſ. j.
de preſumptio. ⁊ ibi Abb. ⁊ in. c. j. in ver
bo molitus. xiij. q. ij. et in. c. quoniam
multi. in verbo conatus fuerit. xiiij. q.
iiij. et habetur ꝑ glo. in. c. ſuper eo. et in
c. fina. de eo qui duxit in matri. quam
pol. per adulterium. et in. c. in his. de
verboꝛum ſigni. et per glo. in. c. j. de di-
uoꝛtijs. ⁊ in. c. j. de cōuer. in fide. ⁊ gloſ.
in. l. fina. ff. de rerum diuiſio. et in. c. ſi.
de deſponſa. impube. et gloſ. in. l. gene-
raliter. §. j. et ibi Bart. ff. de calumnia.
et in. c. penul. de renunctia ¶Et quod
conatus puniatur etiam non ſecuto
effectu tenuit Bald. in aut. nouo iure.
C. de pena iud. qui male iudi. vbi dixit
quod conatus coꝛrumpere iudiceꝫ pu
niatur etiam ſi non coꝛrumpat. per text.
in. l. imperatoꝛ ſeuerus. verſicu. tenta-
uit. j. de iure fiſci. et. d. l. generaliter. de
calumnia. ¶Item preſtans domum
pꝛo adulterio etiam non ſecuto. ⁊ ſolli-
citatoꝛ alienarum nuptiarum etiaꝫ ſi-
ne effectu punit̃. text. eſt nota. in. l. j. in
prin. ⁊ in. fi. ff. de extraoꝛdi. crimi. ¶Itē
mandās fieri homicidiū punitur etiā
ſi homicidiū non ſequatur. c. j. de homi
cidio. in. vj. et ibi gloſ. et docto. et Ale-
xand. in. l. et ſi amicis. ff. de adulter.
¶Item dans pecuniā pꝛo homicidio
fiendo punitur etiam illo non ſecuto
ſm Gandinū in tractatu ſuo malefi-
cio. ſub rub. de homicidiarijs. in. iiij.
col. verſic. ſed pone qđ ego ⁊c. ¶Et de
materia huius conatus an ⁊ quando
puniat̃ nō ſecuto effectu. vide late per
domi. Feli. in tractatu ſuo de conatu:
vbi not. loquitur ad quem me remitto
nec curo hanc materiam vlterius exa-
minare quoniā hodie per Italiā ſunt
ſtatuta ſuꝑ iſto conatu volentia qđ co-
natus nō puniat̃ nō ſecuto effectu qđ
videt̃ iuſti⁹ et equius: de quo etiā per
do. Ang. de are. in ſuis addi. Ange. de
are. in tracta. malefi. in verſic. et ex in-
teruallo dict⁹ titius moꝛtu⁹ fuit ⁊c. in
pe. addi. et dixi ego latius olbus foꝛ-
te in. l. qui falſam. j. de fal. ¶Nota vl-
terius ex iſto tex. in verſi. nā ſi gladium
3 ſtrinxerit ⁊c. †qđ per actus exterioꝛes
cognoſcit̃ anim⁹ hoīs ⁊ nō ſolū cogno
ſcit̃ animus per actus. ſed etiā ꝑ ver-
ba cognoſcitur animus loquētis. l. la-
beo. §. idem tubero. ff. de ſup. lega. vbi
habet̃ qđ nemo preſumitur dixiſſe qđ
mente non agitauerit. ad idē eſt text. in
l. nepos pꝛoculo. j. de verbo. ſignifi. et
facit tex. in. l. vnica. C. ſi quis impe. ma-
ledixe. Et ideo dixit Bald. in. c. man-
datum. de reſcrip. qđ lingue imperatoꝛ
eſt coꝛ. Et dixit idē Bald. in. c. j. de teſti.

allegans Caſſiodorū qđ nullū maius
mentis noſtre teſtimoniū eſt ꝙ quali:
tas expreſſa verboꝝ:qđ etiā dixit ipſe
Bald.in.l.generaliter . in princip.C.de
non nume.pecu.et in.c.i.in fi.de contē.
inter me ⁊ dominum de portio.feu.et
Barba.in.c.omnipotēs deus.in .ij.col.
de accuſa. ¶ No.etiam ex ver.lenien:
4 dum penam ⁊c.† qđ licet ex delicto ve:
niat de iure imponenda certa pena ta:
men ex aliqua cauſa iudex poteſt ta:
lem penā mitigare ſeu minorare:ita
optime probat text.iſte.Et ideo ſcias
qđ licet iudex non debeat eſſe demen:
tior lege:vt in.§.oportet.in aut.de iudi:
ci.⁊ in.l.reſpiciē.ff.de penis.⁊ in.l.fin.C.
ne manci.chriſtianum.et voluit Bald.
in.l.cum fratrem.C.de his quibus vt
indig.⁊ in.c.i.que fuit prima cauſa be:
nefi.amit. ¶ Attamen hac regula non
obſtante iudex ex cauſa poteſt augere
vel minuere penam:ita habet per om:
nes . in.l.hodie.ff.de penis.⁊ in.l.quid
ergo. in.§.pena grauior.ff.de his qui
notantur infamia.⁊ per Bal.in.l.⁊ ſi ſe
uerior.C.de infamibus.⁊ voluit Bald.
et Ludo.roma.in.l. quod ſeruus.ff.de
condi.ob cauſam.de quo late per An:
gelum de aret.et ibi in additio.in tra:
ctatu maleficio.in verbo quas ſi non
ſoluerit infra decem dies ſoluat cum
quanto pluri ⁊c. ¶ Et ideo tene menti
notabilem deciſionem Ludo . roma.
in conſil.ſuo.ccccxxix.incip.conſidera:
to in propoſita ⁊c.vbi per plures opti:
5 mas rationes conſuluit† quod licet ex
diſpoſitione ſtatuti fur pro paruo fur:
to poſſit furca ſuſpendi:tamen iudex
poteſt moderare penam illius ſtatuti
citra mortem:quod dictum refert ⁊ ſe:
quitur Augu.de ari.in ſuis additio.
ad Ang.de are.in tracta.malefi.in ver:
ſi . quas ſi non ſoluerit . in.ſi additio.
6 ante fi. ¶ † Pro quo facit nā licet epi:
ſcopus factum pape tanꝙ ſuperioris
mutare non poſſit:vt habetur in.l.mi:
nor autem magiſtratus.ff.de minori:
bus.et in.c.cum inferior.de maiori.et
obedien.⁊.xxi.diſt.c.inferior . tamen ex
cauſa penitentiā quam iniunxit papa
minuere poterit : ita dixit gloſ.ſingu:

laris.in.c.tempore plenitudinis . xxvi.
q.vij.quem refert ⁊ ſequitur Ludo.ro:
ma.in cōſi.ſuo.ccccxxviij.incip.in ter:
minis ⁊c.in fin.de quo etiam per do.
Feli.in.c. accuſaſti.circa fin.de accu:
ſationi.Et pro hoc faciunt plura alia
que alias adduxi in ſing.meo.cixxxix.
7 incip.iudex nō debet. ¶ Et facit etiam
nam licet homicida puniat̃ pena mor:
tis vt dixi.ff.in princip.huius legis ta
men eſt in poteſtate iudicis non con
demnare homicidam pena mortis ſed
deportare ipſum homicidam quē im:
pulit iracundia orta etiam aliter quā
ex facto offenſi.per tex.in.l.lex iulia.§.
fina.ff.ad.l.iuliam repe.ita dixit Ludo.
roma.in.l.cum mulier . in . xxxij . colū.
verſi.aduerte tamen quia etiam offen
ſa ⁊c.ff.ſoluto matrimonio . Quod di:
ctum pro valde notabili ⁊ mirabili re:
fert et ſequitur domi.Feli.in.c.dilecti
filij.in.viij.colū . verſic.ſecunda decla:
ratio.extra de exceptio.vbi etiam plu:
ra not . adducit . Et illum text.d.l.lex
iulia.§. fina . pro valde notabili alle:
gauit Bald . in.l.aditos.C . de epiſco.
audien.et Ang.de are.in tract.ſuo ma
lefi.in verbo preſente Sayo.et appel:
lante.in verſi . quid autem ſi non ob:
ſtante.de quo dixi etiam in ſing.meo
cclxx.incip.homicida ⁊c.et in ſingu.c.
8 incip.occidens ⁊c. ¶ † Nota vlterius
ex iſto text.in verbo magis caſu ꝙ vo:
luntate ⁊c.quod ſi delictum homicidij
non ſit factum voluntate ⁊ ex animo et
propoſito ſed caſu quod non debet fa:
ciens puniri pena mortis ſʒ debet mi:
norari pena quoniam tunc dicitur de
lictum ſine dolo.quod non punitur ve:
ra et ordinaria pena ipſius delicti ſm
Barto.⁊ alios in.l.diuus.ff.in hoc titu.
et in.l.omnes populi . circa.xx.colum.
ff.de iuſtitia ⁊ iure.⁊ in.l.non dubium.
in.iij.colum . C.de legi.et in.l.in.l.cor:
ne.ff.eodem . et Barto.in.l.ſi quis ſer:
uo.C.de furt . et Bald . in.l.venia.C de
in ius vocan.et in.l.ſi quis per calum.
de epiſco.et cleri.et volunt plures alij
ſcribentes in pluribꝰ alijs locis quos
adduxi in ſingu.meo.clxxvi.incip . vo
9 luntas ⁊ ꝓpoſitum. ¶ † Et in materia

Iſta tene menti perpetuo ꝙ adeo eſt ve
rum hoc:vz quod delinquens vltra
propoſitum et ſic non ex animo non
punitur directa pena delicti ꝙ ſi aliq̄
aggrediuntur aliquem animo et in-
tentione eum baſtonandi et ita baſto-
nando eum interfecerunt ꝙ tales in-
terfectores de occiſo non tenentur:ſed
aliter minus punientur cum vltra eo-
rum animum et propoſitum deliq̄ue-
rint:ita ſingu.et per optimas rationes
conſuluit Paul.de caſtr.in conſil.ſuo
cxcij. incip.in cauſa incarceratorum.
vbi ipſe reſpondet ad omnia contra-
ria que adduci poſſent:quod conſilium
refert et ſequitur do.Auguſt.de ari.in
ſuis addi.ad Ange.de aret.in ſuo tra-
cta.maleficio.in verbo et appenſate.in
fin.vlt.addi.et in verbo.et dictus An-
dreas armatus.circa fin.de quo dicto
locutus ſum in ſing.meo.clxxvi.incip.
voluntas ꝛc.in qua etiam materia ad-
10 duci poteſt optime no.verbum†.Nam
ſi ſtatutum punit leuantes rumorem
et vnus percuſſit inimicum ſuum ex
quo incidenter eleuatus fuit rumor
hoc caſu ille talis q̄ percuſſit non ca-
det in penam ſtatu.q: ipſe nō fecit hoc
animo et intentione eleuandi rumo-
rem.Ita ſingula.conſuluit Bald in ci-
uitate Aſſiſij.per text.in.l.ſi q̄s inge-
nuam.in.§.in ciuilibus.ff.de capti.qḋ
dictum refert et approbat dn̄s Catal.
in tracta.ſuo ſindic.in verſic.cccxciiij.
incip.adde tamen quod ille nō dz tur-
bare ꝛc.quod dictum etiam approbat
do.Feli.in rub.de treuga et pace.in.ij.
colum.in fi.de quo ego dixi in ſingula.
meo.ccxlviij.incip.p̄ncipale propoſitū.
11 ¶†Facit etiam pro iſtis:nam occidēs
mediatorem quando non dabat ope-
ram rei illicite vtputa q: aggreſſus ſe
defendebat vel aliter dabat operam
rei licite non debet puniri de homi-
cidio ſm Auguſt.in.l.ſi cum ſeruo.ff.
de iniur.et voluit Barto.recte intuen-
ti in.l.reſpiciē.in.§.delinquunt.ff.de pe
nis.in fin.et in.l.diuus.in p̄nc.ff.in hoc
12 titu.¶†Et vltra predicta an et quan-
do quis delinquit magis q̄̄ cogitaue-
rit puniat̄ ꝛ que pena vide etiā Ange.
de are.in tracta.maleſi.in verbo et ap-
penſate.in vltimo verbo.ꝛ ibi omnino
in addi.et do.Flor.in.l.in lege aq̄l.ff.ad
l.aq̄l.et Joan.de ana.in.c.de infanti-
bus.extra de his q̄ filios occi.in fin.iij.
colum.et Ange.de are.in dicto tracta-
tu maleficio.in verbo ſcienter et dolo-
ſe.in.iij.colum.ꝛ in verbo che ay adul-
terata la mia dona.in.x.chart.verſi.ha
bens etiam ꝛc.in fin.et do. Barto.ce-
po.in conſi.ſuo.xxxiij.incip.multa ꝛc.in
13 penul.colū.¶†Item ſcias quod ani-
mus occidendi colligitur ex genere ar-
morum quo q̄s percutit vt hic in text.
iſto.et in.c.ſignificaſti.el.ij.de homici.
et not.Bart.in.l.diuus.j.eodem.et Cy.
in.l.is qui cum telo.C.eod.et in.l.j.vbi
Bald.et alij.C.de emenda.ſeruorum.et
in.l.eum q̄.C.eodem.de ſicarijs.¶Itē
non ſolum colligitur animus occiden
di ex genere armorum:ſed etiam colli-
gitur ex modo percutiendi cum ipſis
armis.Et ideo ſi quis habet roncham
in manibus et percutit aliquem cum
calce vel cum haſta non preſumitur
percutere animo occidendi. Ita pro-
bat tex.ꝛ ibi omnes ſcriben.in.d.l.eum
q̄ C.eodem.¶Et idem dicimus in eo
qui habet enſem in manibus ꝛ percu-
tit aliquem cum pomo ipſius enſis nā
talis non preſumitur habere animum
occidendi et ſi occidat non tenetur de
ſicarijs.ita dixit Ang.de are.in tracta.
maleficio.in verbo ſcienter ꝛc.in pe-
nult.verſic.ad quod etiam vide gloſ.et
doctores in.c.ſicut dignum.in ſi.de ho-
micidio.et Soz.in conſil.ſuo.clxxviij.
incip.primo aſpectu ꝛc.in p̄ncip.et vi-
de etiam Auguſt.hic et in.d.l.is qui
cum telo.C.eodem.et vide etiam Ang.
de are latius loquentem circa predi-
cta in dicto tracta.maleficio.in verbo
et ex interuallo dictus Titius mortu⁹
fuit.et eſt in ſecunda char.in verſic.ſed
aduertas.et ibi in addi.Et vide etiam
Bald.in proemio digeſtorum.in.iij co-
lum.vbi dixit ꝙ percutiens cū baculo
non tenetur de vulnere mortali cū non
preſumatur habuiſſe animum occidē-
di.pro quo faciunt in argu.dicta per
eundem Bal.in.l.ſolam.in.v.colum.C.

de teſtibus.Et circa predictam mate-
riam quod ex genere armorum com-
prehendatur anim⁹ occidēdi firmauit
domi.Franci.de are.in conſi.ſuo.lxxij.
incipiēte ſicut decet ⁊c.in.iij.col.et in
cōſi.cxlvij.incip.viſa conſultatione ⁊c.
in.vj.colū.vbi ſingula.loquit in dictis
conſilijs.Et vide etiā Alexand.in cōſi.
ſuo.cxl.incipiente videtur ⁊c.in ſecūdo
volumi.et Soci.in conſil.ſuo.clxxviij.
incipiēte primo aſpectu.¶ Modo cir-
ca materiam huius legis queri poteſt
de nota.⁊ quotidiana queſtione quam
non memini me vidiſſe tactam ab ali-
14 quo videlicet.†Dicitur in text.iſto qđ
ex genere armorum cum quibus quis
percutit percipitur animus percutiē-
tis.Et ideo dicunt doctores qđ ſi ha-
bens enſem et poteſt cū enſe percute-
re:ſed pcutit cū pomo vel habet ron-
cham ⁊ percutit cum haſta qđ nō pre-
ſumitur percuſſiſſe animo occidendi:
quoniā ſi voluiſſet occidere nō voluiſ-
ſet haſtam ſed percuſſiſſet cum ferro:
ita pbat iſte tex.⁊ text.in.c.ſignificaſti.
el.ij.de homici.⁊ in.l.eum qui.C.eo.de
ſica.⁊ vbiqȝ per docto.⁊ ita dixit Bald.
in.l.ſed ſi quecūqȝ.§.ſi magiſter.ff.ad.L.
aquil.⁊ volunt docto.in.l.j.C.de emen-
da.ſer.de quo etiam per Bar.in.l.diu⁹.
j.eo.⁊ per Cy.in.l.is qui cum telo.C.eo.
et per glo.⁊ omnes ſcri.in.l.j.C.eo.de
ſica.⁊c.⁊ voluit Ange.de are.in tracta.
maleficiorum.in verbo ſcienter in pen.
col.⁊ Bal.in proemio.digeſtorum.in.iij.
15 col.⁊ dixi.ff.latius.¶†Item eodē mo-
do dicunt doctores qđ preſumitur ani-
mus occidendi ex loco corporis vbi qs
aliquem percutit:nam ſi percutit ali-
quem in capite pſumitur habere ani-
mum eum occidendi.textus eſt.et ibi
omnes doctores in.d.c.ſignificaſti.el.ij.
in fi.de homicidio.et voluit Barto.hic
et Ange.de are.in tractatu ſuo male-
ficiorum.in verbo ſcienter et doloſe.in
pe.ver.et ibi in verbo.et dictus titius
ex interuallo ex dictis vulnerib⁹ mor-
tu⁹ fuit.⁊ eſt in ver.ſed aduertas ne er-
16 res ⁊c.¶†Modo quero:titius pcuſſit
ſeyum cū haſta partexane vel roche ⁊
non cum ferro ſed cum pcuſſit in capi-
te ex qua percuſſione mortuus eſt an
ipſe titi⁹ ſit puniēdus pena mortis:cir-
ca qđ plura adduci poſſunt pro vtraqȝ
parte.Et primo ꝙ non debeat puniri
pena mortis facit.nā anim⁹ ⁊ intentio
in ſimilib⁹ debet attendi.vt in hoc tex.
cū ſi.Sed iſte nō habuit animum occi-
dendi:ergo nō dȝ puniri vt homicida.
¶Qđ aūt non habuerit animū occidē-
di probat preſumptiue ex hoc qꝛ pcuſ-
ſit cū haſta cū potuiſſet percutere cum
ferro:ergo ex hoc reſulta iuris pſum-
ptio ꝙ nō fecerit animo occidēdi meri-
to non dȝ puniri pena mortis per iſtū
textū ⁊ ſimiles.¶Sed in contrariū fa-
cit nā ſi voluiſſet occidere nō percuſ-
ſiſſet in capite et in loco periculoſo
vbi a cōiter accidentibus homines ex
percuſſionib⁹ capitalib⁹ moriunt etiā
ex modico ictu.vt dicit tex.in.d.c.ſigni-
ficaſti.el.ij.in fi.⁊ ibi hoc tenent omnes
doctores.¶ Cum ergo ex preſumptio-
ne iuris taliter percutiēs in capite ha-
buerit animum occidendi et animus
⁊ propoſitū attendatur.vt hic et in lo-
cis.ff.allegatis ergo ſequitur neceſſa-
rio quod iſte erit puniēdus pena mor-
tis.¶Nec obſtare videtur dicta pre-
ſumptio quod percuſſerit cū haſta li-
cet potuerit percutere cum ferro:quia
iſta percuſſio in capite operat ꝯtrariū
effectū vt dixi:ſcȝ qđ habuerit animum
17 occidēdi.†Et vna pſumptio tollit aliā.
l.diuus.ff.de in integrum:reſtitut.c.au-
ditis.extra de crimine fal.c.tuam.⁊ ibi
glo.de ſponſa.voluit Bal.in.l.pacume-
uius.ff.de heredi.inſtitu.Joan.de ana.
in cōſi.ſuo.xix.incip.viſis inſtrumētis.
in tertia col.Alexan.in cōſi.ſuo.ciij.in-
cip.videtur.in.vij.colū.in.j.vol.⁊ Cy.in
l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſo-
luto matrimonio.⁊ Specu.in tit.de ex-
penſis.§.iiij.ver.in hoc ⁊c.circa me.do-
cto.in.l.q̄ adulte.C.de adulte.⁊ in.l.ſue
poſſidetis.C.de probatio.⁊ hr in.l.ma-
18 ter.⁊ ibi Ang.⁊ Sali.C.de calū.¶†Et
idem dicimus in indicijs videlicet qđ
vnum indicium tollit aliud ſecundum
Alexā.in conſi.ſuo.lxxvij.incip.in cau-
ſa accuſationis.in vltima colū.in pri-
19 mo volumi.¶†Et idem dicimus in cō

ſecturis:qꝛ vna cõiectura tollit aliam
ſm Bald.in conſi.ccij.incip.proponi-
tur ꝛc.ante finem.in.ij.volu.et Ful.in
conſi.clxxiij.incip.in cauſa.et Ange.in
l.iniuriarum.in.§.ſi quis de honore.ff.de
iniur.Item pro hac parte quod talis
percutiens:vt ſ.debeat puniri pena mor
tis et preſumatur feciſſe animo occi-
20 dendi facit.†Nam in iſtis criminali-
bus dicimus ꝙ omne malefactum pra-
ue preſumitur actum.l.ſi non conuitij.
C.de iniurijs.et habetur per doctores
in.l.j.C.eod.de ſicarijs et in.l.j.C.ſi quis
imper.maledixe.Et ideo dixit ſingula.
Bal.in.c.j.in princ.in.vj.colum.quibus
21 cauſis feudum amit.quod†quando du
bitatur an vulneratus ſit mortuus ex
vulnere:et ſuper hoc ſunt examinati
plures medici qui diuerſimode depo-
nunt:et ſunt in diuerſis opinionibus.
quod hoc caſu iudicatur contra per-
cuſſorem:ſcilicet quod fuit mortuus ex
vulneribus:et ſic iudicatur in durio-
rem partem:quod dictum refert et ſe-
quitur do.Felin.in.c.preſbyterum.in.j.
colum.in fi.de homici.et Catal.in ſuo
tracta.ſindica.in verſi.cclxxxvij.incip.
adde ꝙ quãdo.Pro quo dicto mihi vi-
detur text.in.d.c.ſignificaſti.el.ij.in.§.fi.
22 de homicidio.†Et facit etiam:nam ſi
dubitatur vtrum ille cui datum eſt cõ-
ſilium vel mandatum ad committen-
dum maleficium eſſet alias illud factu
rus necne tunc in dubio preſumitur
contra conſulentem vel mandantem.ꝛ
ſic ꝙ ille nõ fuiſſet alias facturus.Ita
ſingulariter dixit Dy.in regu.in obſcu-
ris.de regu.iur.in ſexto.quem refert et
ſeqtur Bal.in.l.ob hec verba.circa me.
ff.de his q̃ notan.infami.quos refert et
ſeqtur do. Alexan.in conſi.ſuo.ciij.in-
cip.videtur ꝛc.in.vij.colũ.in primo vo-
lu.vbi dicit ꝙ hoc idem voluit Bal.in
d.l.data opera.in.xiij.colum.C.qui ac-
cuſa.nõ poſ.Pro quo dicto faciunt opti
me dicta per do.Bartho.cepo.in con-
ſi.ſuo.xxxiiij.inci.ſi vnquam ꝛc.in.xviij.
colum.ꝛc.Et facit etiam quod voluit
Ioan.de ana.in.c.cum dilecti.in.ij.col.
per illum tex.de accuſationibus vbi di
23 xit quod†quando confeſſio poteſt ſe

habere ad delictum et non delictum
quod interpretatur in deteriorem par-
tem:que omnia latius poſui in ſingu-
lari meo.ccxvij.incip.regulam habe-
mus ꝛc.Ita videtur ex iſtis dicendum
in propoſito quod in caſu noſtro ſtante
dubitatione an talis percutiens per-
cuſſerit animo occidendi:necne quod
iudicandum ſit quod percuſſerit ani-
mo occidendi:ꝛ per conſequens tanꝗ
homicida puniatur pena mortis.Et li
cet predicta ſatis ſtringant et conclu-
dant pro illa parte tamẽ mihi videtur
24 concludendum eſſe in contrariũ†ſci-
licet quod taliter vt.ſ.percuriẽs in ca-
pite non punitur nec puniri poſſit de
iure:vt homicida pena mortis.Ad qđ
dicendum moueor.Nam negari non
poteſt quod caſus iſte non dependeat
ab animo iſtius percutientis:vt hic:et
ſi fecit animo occidendi punitur vt ho
micida ſecus ſi non animo occidendi.
¶Et iſte animus tanꝗ quid in corde
tacens a ſolo deo q̃ nouit intrinſeca co
gnoſcitur:vt dixit gloſ.in.l.ij.ff.de inter-
roga.actio.et animus non poteſt pro-
bari per teſtes ſm Innocen.in.c.ſuper
hoc de renuntia.quem refert ꝛ ſeqtur
Bald.in.l.ſi quis filio.§.eius q.ff.de inïu-
ſto.rup.irritoqꝫ teſtamento.ꝛ ideo talẽ
animum non poſſumus comprehen-
dere nec percipere perfecte niſi ex pre-
ſumptionibus ſupradictis. Sed caſu
quo etiam ex preſumptionibus veriſi-
milibus colligeretur quod iſte percuſſiſ-
ſet animo occidendi tamen non debe-
ret puniri pena mortis vt homicida.
25 ¶†Ratio eſt quia quotieſcunqꝫ quis cõ
demnatur ex preſumptionibus tunc nũꝗ
ſibi debet imponi vera pena delicti ſed
alia mitior pena:ita dixit Innocẽ.in.c.
quia veriſimile.extra de preſumptio.qđ
dictum pro valde notabili referunt et
ſequuntur doctores in.c.afferte.eo.tit.
et Bal.in.l.nõ eſt veſimile.ff.quod me-
tus cau.et in.c.j.in fin.quibus modis
feu.amitta.ꝛ in.l.eius.§.j.in fi.ff.de te-
ſtamen.et Abb.in.c.audite.in antepe.
col.extra de preſcriptio.Et voluit Pau
de caſtr.in conſil.ſuo.cxcvij.incip.viſa
inquiſitione.ꝛ illud dictum Inno.etiam

ſeq̄tur domi. Anto. et Abb. in. c. quan-
to. de preſumptio. ⁊ in. c. conſtitutus. de
teſti. ⁊ Oldr. in conſi. ſuo. cxcij. incip. vi-
ſo diligenter. et hoc voluit etiam Spe.
in titu. de preſumptio. §. ſpecies. ver. in
ſumma. ⁊ Pe. de anch. in regula. ſemel
malus. de reg. iur. in ſexto. et volūt alij
q̄ plures doctores referentes ⁊ ſequē-
tes illud dictum quos accuratius re-
tuli in. l. repeti. in. vi. col. in fi. ff. de cōni-
bus. Pro quo faciūt dicta p Bald. in. l.
preſbyteri. in. pe. col. C. de epiſ. ⁊ cle. vbi
26 dicit † quod quando iudici nō liquet de
falſitate teſtis ſed ſuſpicatur de eo tūc
debet ſententiam tēperare cū procedat
ex ſola ſuſpitione: q̄ ſuſpitio ſola nō ſuf-
ficit ad condemnationē: quod etiā vo-
luit Dominicus in. c. habuiſſe. in ꝑmo
not. xxx. diſt. Et ſic ex iſtis dico qđ in ca-
ſu noſtro dictus percutiens non po-
terit puniri vt homicida pena mortis.
¶ Alia etiam ratione hāc opinionem
affirmo: nam negari nō poteſt quod in
caſu huius queſtionis non cōcurrant
preſumptiones pro vtraq; parte: et ita
preſumptio que reſultat ex percuſſiōe
capitis tollitur ex preſumptiōe armo-
rum cū q̄bus ille percuſſit: ſicut econ-
trario preſumptio armorū cum q̄bus
ille percuſſit tollit preſumptionē ex p-
cuſſione capitis: immo debemus dice-
re quod iſta preſumptio armorum cū
quibus ille percuſſit debet magis tol-
lere contrariam preſumptionē q̄ ecō-
tra: q; in dubio promptiores ⁊ facilio-
res debemus eſſe in abſoluendo q̄ in
cōdemnando: vt in regula in penis. de
reg. iur. in. vj. in. l. ſemper in obſcuris. ff.
de regu. iur. in. l. arrianus. ff. de act. et
oblig. et in. c. eos vero. l. diſt. et in. l. me-
rito. ff. pro ſoc. l. fauorabiliores. ff. de reg.
iur. ⁊. l. abſentē. ff. de penis. cū ſi. ¶ Nec
obſtant doctrine Bal. in. d. c. j. q̄bus mo
dis feu. amit. ⁊ Dyn. in dicta regula in
obſcuris. et Joan. de ana. in. d. c. cum di
lecti. q; dico quod illi ſunt caſus ſpe-
ciales: ſed regulariter contrarium pro-
cedit ex regulis iuris vt apparet in di-
ctis iuribus proxime allegatis. Et ma-
gis in ſpecie dico q̄ nō obſtat illud di-
ctum Bald. in. d. c. j. in ꝑnc. in. vj. colū.

q̄bus mo. feu. amit. ⁊ ſequacium volen-
27 tium † quod quando periti aſſumpti ſu-
per vulnere diſcordant: ⁊ ſunt in diuer-
ſis opinionibus quod tunc iudicandū
eſt contra percuſſorem: q; contrarium
expreſſe tenuit ipſe Bald. in conſi. ſuo
ccxlv. incip. an vulnus ⁊c. in. j. volumi.
in duobus locis illius cōſilij: ⁊ Rapha.
cu. in conſi. ſuo. cxxxiiij. incip. viſis ⁊c. in
ij. colum. ante med. et Sozi. in conſil.
clxxviij. incip. ꝑmo aſpectu ⁊c. in. iij. col.
¶ Ex q̄bus omnibus mihi videtur qđ
talis q̄ potuit percutere cum ferro: et
percuſſit cum haſta licet percuſſerit in
capite ex qua ꝑcuſſiōe ſit ſecuta mors
non puniatur tanq̄ homicida per pre-
dicta: ex q̄bus infero q̄ Barto. hic ſen-
tiens contrarium. ⁊ Ang. de are. in tra-
ctatu ſuo maleficiorum. in verbo ſciē-
ter. et doloſe ⁊c. in ꝑnc. ver. et in eo. tra-
ctatu. in verbo. et ex interuallo dictus
titius ex dictis vulneribus mortuus fuit
⁊ eſt in. ij. char. in verſi. ſed aduertas ne
erres ⁊c. non recte loquuntur. ¶ Bene
28 fateor † q̄ ſi aliq̄s non habens alia ar-
ma ſed ſolum habens baculum vel li-
gnum in manibus percutiat aliquem
in capite taliter q̄ percuſſus moriatur
q̄ ipſe erit puniendus pena mortis: q;
omnis preſumptio eſt contra eū quod
fecerit animo ⁊ intētione occidendi et
nulla preſumptio cōcurrit pro eo. Et lʒ
percuſſerit cū ligno ⁊ non cum armis
aptis ad occidendum: hoc euenit q; nō
habuit alia arma. Sed ſecus q̄n habe-
bat alia arma vt in caſu noſtro: ⁊ noluit
illis vti: q; tunc cōcurrit preſumptio p
eo q̄ magis debet operari quā contra-
ria preſumptio percuſſionis capitis.
Tene mēti q; eſt caſus quotidianus non
examinatus: vt. ff. ab aliquo doctore. Sed
ſtante hoc pro firmo quod talis vulne-
rās nō debeat puniri pena mortis ſed
29 minori pena querendū eſt † vtrum de-
beat puniri pena corporali vtputa in
abſciſione manus vel ambarū manuū
vel in eruptione vnius oculi vel abſci-
ſione auricularū vel naſi vel debeat bu
lari in fronte vel in facie. ¶ Et certe vi
deretur dicendū quod ſic quoniā ne-
gari non poteſt quod tales pene non

Erit minores quelibet ipſarum quem
pena mortis quod ſatis de ſe patet:ſi
ergo ſunt minores et poſſit imponi mi
nor pena:ergo altera dictarum pena
rum imponi poterit. Sed contrarium
credo verius videlicet quod iſto caſu
non poterit talis vulnerans ſeu per
cutiens puniri etiam in mutilatione
alicuius membri nec in aliqua pena
30 corporis afflictiua. ¶ † Nam quando
pro delicto vel ex homicidio venit de
iure imponenda pena mortis et ex ali
qua cauſa minoratur pena tunc dicta
pena minorata nõ intelligitur eſſe cor
poralis ſed pecuniaria vel alia que nõ
ſit corporis afflictiua:ita optime pro
batur in.l.ſi adulterium cũ inceſtu.§.
imperatores.ff.de adul.ꝛ ibi doctores.
et probatur etiam in hac.l.in §.fi.hic
ſequens.in.l.ꝛ ſi quis in graui §.ſi ta
mẽ maritus.ff.ad ſille.ꝛ in.l.gracchus.
C.de adulte.et in.l.lex iul.§.fin.j.ad.l.
iul.repetun.quem text.pro not.allegat
Bald. in.l.aditos.C.de epiſcopali au
di.ꝛ in.l.j.in.v.col C.ne de ſta.defun.et
in.l.ſi quis filio.ꝛ §.hi autem.ff.de in
iuſto rup.irritoq; teſtamẽto.ꝛ Ang.de
areti.in tracta.ſuo maleficio.in verbo
preſente ga.po.ꝛ appellante.in ver.q̃d
aũt ſi nõ obſtãte ꝛc.primo. ¶ Quinimmo
dico aduertendum eſſe quia licet poſ
ſit hoc caſu puniri talis percutiens cũ
haſta in capite pena pecuniaria:atta
men hoc fieri põt in illo qui eſt aptus
et potens ad ſoluendum talem penam
pecuniariã.ſecus in paupere qui non
eſſet habilis ad ſoluendum talem pe
nam pecuniariam quia ei non poterit
imponi talis pena pecuniaria ſꝫ alia
pena erit ſibi imponenda vt exilium
vel carcerum penam:vel aliam ſimilẽ
non corporis afflictiuam. ¶ Et ratio
quare in tali caſu pauperi non poterit
imponi pena pecuniaria eſt:quia poſt
quam illam non ſolueret lueret in cor
pus per regulam.qui non habet in ere
in maleficijs luat in corpus:vt in.l.ſi
quis id quod.§.j ff.de iuriſdi.om.iud.
l.ſi.ff.de in ius vo.l.qui edes.ff.de in
cen.rui.et naufra.habetur in.l.j §.fi.j.
de penis.cum ſi.et ſic illa pena que di
recte et expreſſe et non poteſt imponi
de iure imponeretur tacite et per obli
quum quod fieri non poteſt per regu
lam illam:quod prohibito vno omnia
intelliguntur prohibita.per que deue
nitur ad illud.l.oratio ff.de ſponſa.c.
cum ad vna via.de reg.iur.in.vj.cum
31 ſi. ¶ † Poteſt modo vltra predicta cir
ca materiam hanc.ſ.que an percu
tiens affinem vel amicum vel illum cũ
quo nulla erat controuerſia vel inimi
citia videat̃ facere animo occidendi:de
quo vide docto.in.d.l.j.C.eo.et Domi.
Fran.de are.in.d.conſi.ſuo.cxlvij.inci
pi.viſa conſultatione ꝛc.in vlti.col.ꝛ vi
de etiam ad predicta que dixi late in
quodam conſi.meo incip.ſummi celi
32 deus ꝛc.circa mediũ.† Et ſcias quod
licet attẽdatur animus propoſitum et
intentio in delictis per hunc tex.ꝛ per
alia ſuperiꝰ allegata tamẽ aliqui ſunt
text.q̃ probant contrarium ꝛ multum
ſtringunt pro parte cõtraria q̃bus nõ
video omnino bonũ nec cõgruũ reſpõ
ſum.Primꝰ eſt eſt tex.in.l.j.§.ex incen
dio.cum ibi notatis.ff.de incendio rui.
33 et naufra.vbi dicitur † qꝺ ſi q̃s animo
incendendi vnã domũ tantum miſerit
ignem in ipſa domo ꝛ cõbuſte fuerint
plures domus vel ex aliis domibꝰ bo
na fuerunt exportata qꝺ talis q̃ impo
ſuit ignẽ tenet̃ p̃ oibus domibꝰ cõbu
ſtis ꝛ pro bonis exportatis.ex quo text.
apparet qꝺ nõ inſpicit̃ animꝰ ſeu pro
poſitũ ſed effectꝰ. Alius eſt caſus in.l.
ſi quis aliq̃.§.qui abortiõis.j.de penis
34 vbi † ſi amator qui reddidit pregnan
tem amatricẽ dederit ei poculũ p̃ fu
tura abortione ſi tamẽ mater ipſa vel
pater moriat̃ tenetur de occiſo ꝛ ſic nõ
inſpicitur intentio amatoris:ſed triſtis
ꝛ malus euentus q̃ ſequutus eſt. Ter
tio pro hac pte eſt tex.not.in.c.ſi.de ho
35 mici.in.vj. vbi dicitur † quod ſi quis
iuſſerit verberari clericum ꝛ manda
tariꝰ exceſſerit mãdatũ quia verberã
do interfecit ipſum clericũ tenet̃ ipſe
mãdãs de occiſo quia debuit cogitare
qꝺ illatio verberum aliq̃n infert mor
tem Quarto p̃ hac opinione vr̃ caſus
in.l.qꝺ multa facinora.C.ad.l.iul. de

36 vi publ.ubi habet† qd ſi quis ingreſ-
ſus fuerit poſſeſſionē aliquam ⁊ facta
ſibi reſiſtētia occiſi ſunt aliqui ex vna
vel altera parte quod teneatur talis in-
greſſor quaſi dederit cauſam mortis il-
lorum occiſorum:⁊ tamen ipſe nolebat
inferre mortē alicui ſed nolebat ingre
di poſſeſſionē ſuā:ergo ex iſtis iuribus
videtur dicendum quod in maleficijs
nō inſpiciatur animus ſed euentus et
quod maleficia cum dolo vero vel pre-
ſumpto debeant puniri pena.l.vel ſta-
tuti imponētis penā tali delicto.Alius
eſt caſus in.l.iij.§.adiectio.in fin.j.eo.
de quo ibi dicā deo duce.¶ Sed iſtis
iuribus nō obſtantibus teneo tamen
37 primā opinionē videlicet† qd in deli-
ctis dʒ attēdi animus ⁊ nō euētus:nec
obſtant illa tria iura primo allegata
qm̄ in illis dabat opa rei illicite iō nō
eſt mirū ſi ſequuto homicidio vel incē-
dio ille tenet:⁊ ita tenēt doct.in.d.l.ſi
is qui cū telo.⁊ in.d.l.j.C.de ſica.et in.l.
diu⁹.j.eo.⁊ Aug.⁊ alij.in.l.ſi cū ſeruo.
ff.de iniurijs.Nec etiam obſtat tex.in
d.l.qm̄ multa ⁊c.qꝛ ille textus loquitur
in illo qui violēter ingredit ⁊ vidit re-
ſiſtentiā ſibi fieri ⁊ veriſimiliter ſi vo-
luiſſet recedere ⁊ ſe abſtinere a violen-
to ingreſſu poſſeſſionis alteri⁹ nō fuiſ-
ſent ſequute cedes aut maleficia ſed
cū voluerit ſuā violentiā cōtinuare et
reſiſtētes ſibi opprimere conſequenter
voluit cedes ⁊ maleficia cōmitti.Ideo
ex iſtis videt qd talis ingrediēs fuerit
in dolo vel ſaltē in culpa:ita ſoluit di-
cta contraria dictoꝝ quatuor iuriū do.
Bart.cepo.in conſi.ſuo.xxxvj.incipi.in
caſu iſto ⁊c.in.ij.⁊ iij.col.de quo etiam
aliquid per Alex.in conſi.ſuo.cxl.inci-
pien.videtur in caſu ⁊c.in.ij.volumi-
ne.Et ad intellectum.d.c.ſi.de homici-
dio.in.vi.vide Bal.in.l.cū mandatum.
38 C.mandati.in fi.vbi dicit† qd ille text.
procedit qn̄ inſtrumentū cum quo ille
mandatarius percuſſit erat aptum ad
mortem inferendā alias ſecus.⁊ vide
etiam Rapha.cu.in conſi.ſuo.cxxxiij.
incip.viſis ⁊c.⁊ dñs Maria.ſozi.in re-
petitione.c.ad audientiam.in.xix.colū.
extra de homi.⁊ Cepola in dicto con-
ſilio ſuo.xxxvj.in fin.ij.col.et do.Alex.
39 in.d.conſi.cxl.in.j.colū.¶ †Et teneas
menti perpetuo vnum ſingulare ver-
bum quod in dubio quis preſumitur
doloſe et ex animo occidiſſe aliquem
quando conſtat quod alium alias in-
terfecit adeo quod ſibi tunc incumbit
onus probandi quod non fecerit dolo.
Ita ſingula.dixit Gandi.in tracta.ma-
leficio.ſub rub.de homicidijs.in vlti.
colum.in ver.iſtud autem ⁊c.pro qui-
bus facit optime not.⁊ ſingulare ver-
bum paul.de caſt.in conſil.ſuo.cccv.
incip.viſo dicto ſtatuto ⁊c.vbi conſu-
40 luit † quod ſtante ſtatuto quod ra-
piens mulierem per vim puniatur pe
na mortis quod ſi aliquis rapuit mu-
lierem ſolutam que fuit alias deflora-
ta ab aliquo non cedit in penam ſta-
tuti quia non preſumitur quod eā ra-
puerit per vim cum alias conſenſerit
alteri quod eſt ſingulariter no.Et idē
voluit Albe.de roſa.in.iu.parte ſtatu-
torum.in.q.lij.inci.ſed pone aliqs ⁊c.
et Alberi.⁊ Gandi.in tract.malefi.ſub
rubri.de aliquibus queſtionibus va-
rijs in maleficijs in.j.colum.in fine.in
ver.quero de facto fuit ⁊c.pro quo fa-
ciunt dicta per Iaco.but.in additio-
nibus ſuis ad tracta.Gandi.ſup ma-
leficijs ſub rubrica quomodo de ma-
leficio cognoſcat per inquiſitionem.
in.ij.col.verſi.vnde quamq̄ ⁊c.de qui-
bus latius dixi in ſingul.meo.lxxiij.
incipiē.tu habes regulam ⁊c.Et facit
etiam ad predicta not.dictū Salic.in
l.fi.in vlt.colum.verſi.quero an ſuffi-
ciat.in fi.C.de qōnib⁹.¶ Nam tu ſcis
quod quando plures fuerunt in rixa
et vulnerarunt vnum ⁊ neſcitur quis
ipſorum eum vulnerauerit nemo ipſo-
rum poterit puniri pena mortis:vt la-
tius dixi.ff.in hac.l.in prin.in.xvj.limi-
41 tatione.¶ †Attamē hoc caſu poterit
iudex deuenire ad torturā cōtra illum
et alios q̄ fuerūt in rixa q̄ alias alteri
intulit vuln⁹ non obſtāte incertitudi-
ne delinquētis:qꝛ q̄ ſemel mal⁹ ⁊c.ita
ſing.dixit Sali.in.d.l.fi.in vlt.col.verſi.
q̄ro an ſufficiat ⁊c.C.de q̄ſtio.quod etiā
voluit Gandi.in tract.ſuo malefi.ſub

inci.poſtq̄ iſte tutor ꝛc.et poſt Abb.in
c.decetero.in fi.extra de teſti.ꝛ p Bald.
in.l.j.in.xxij.col.C.qui accuſa.non poſ=
ſunt.Modo expeditus de notabilibus.
¶ Quero: dicit in iſto textu quod ſtu=
prans per vim poteſt impune occidi.
9 ¶ † Sed pone q̄ ipſa mulier ſtuprata
ex illo coitu violēto eſt effecta p̄gnans
an fili⁹ inde nat⁹ ſit baſtardus.in quo
Bal.in.l.cū quā.in.viij.col.C.de fidei=
com.dixit quod ſi tyrānus habet rem
cum aliqua muliere per vim q̄ filius
inde natus non dicet̃ ſpurius quo ad
matrē.ꝛ idem dixit idē Bal.in.l.ſi qua
illuſtris.in verſi.q̄d ſi mater.C.ad orfi=
cia.ꝛ hoc per rationē illā videlicet q̄
facta contra voluntatē faciētis nō im=
putantur ipſi facienti:vt in.c.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ
in.c.ita ne.xxxij.q.v.et.c.preſbyteros.
l.diſt.et optime probat text.in.l.cura.
in verbo nec ſi p vim.j.de mu.ꝛ hono.
Et facit nota.verbum Ange.in.l.j.§ re=
mouet.ſ.de poſtu.vbi dixit quod ſpon=
ſa violenter cognita a ſpōſo poteſt in=
gredi monaſterium eo inuito ſicut an=
tea poterat.Ita dicēdum puto in que=
ſtione iſta quod ſi mulier ex ſtupro vio
lento effecta fuerit pregnās q̄ filius
inde natus non dicet̃ ſpurius quo ad
ipſam matrē licet ſecus ſit quo ad pa=
trem.Et facit etiam notanter verbum
Bald.in aut.item nulla communitas.
C.de epiſcopis et cleri.in fin.vbi dixit
10 † quod ſi ſtatuto cauetur quod banni
tus in ciuitate Bononiēſi ſi ad eā ve=
nerit debeat decapitari:q̄ non habet
locū in bannito qui fuit captus Muti
ne et per vim fuit duct⁹ huc Bononie.
q̄ etiam voluit Jacobus butri.in ad
ditionibus ſuis ad tractatum Gandi.
ſuper malefi.ſub rubrica de bannitis
pro maleficio.in.v.colum.in princip.
Et facit quod voluit Bartol in.l.poſt
legatū.§.his vero.in fi.ſ.de his quib⁹
11 vt indign.vbi dixit † q̄ ſtante ſtatuto
quod quicūq̄ prebuerit auxiliū ban=
nito puniatur certa pena modo aliq̄s
teſtificatus eſt pro bannito an debeat
puniri: in quo dicit diſtinguendū eſſe
videlicet q̄ aut hoc fecit ſponte: aut
coacte:ſi ſponte debet puniri.ſi coacte
ſecus.Et facit optime text.et q̄ dixit
ibi do.Flo.in.l.in omnibus.ſ.de no=
12 xali.vbi dixit † q̄ ille textus facit ad
queſtionem de receptante bannitum
q̄ teneatur ſi receptauerit q̄ prohibe
re non potuit:puta q̄ decem banniti
congregati vadunt ad domum ruſticī
ꝛ dicunt:ſi nō aperis nobis portā im=
ponemus ignem:qui ruſticus timens
aperuit oſtium certe tunc excuſatur q̄
non poterat eis reſiſtere:q̄ dicit eſſe
menti tenendū.Et poſſent pro hac par
te adduci plura ꝛ plura not.dicta que
alias vltra omnes cumulaui in.l.j.in
§.preterea.in.iij.iiij.et.v colum.j.de
queſtio.vbi videas.et dixi etiam.ſ.in
principio huius legis.in.xviij.limita=
tione.¶ Uenio modo ad gloſſam ꝛ ca
pio primam gloſſam in verbo dimit=
tendum.que gloſſa clara eſt.nam alle
gat concordantes.l.iſti quidem.§.p e=
13 nul.† vbi plus eſt ſtuprum quā mors
et maior eſt timor ſtupri quā mortis.ꝛ
allegat.l.iij.§.ait pretor.ſ.de incendi.
rui.et naufrag.Glo.ſecunda dicit q̄
iſte textus debet intelligi ſecundum
diſtinctionem poſitam in.l.marito.in
princip.ſ.de adulte.vbi videas.Gloſ
ſa finalis etiam clara eſt.nam allegat
concordantias ad hoc de marito occi=
dente vxorem in adulterio deprehen=
ſam.quod non puniatur pena mortis
ſed alia mitiori pena.¶ Poſtea dicit
gloſ.videri quod maritus in hoc caſu
in aliquo etiā leui nō puniat̃ per text.
in.l.ſi quis in graui.§.ſi maritus.ſ.ad
ſilleia.Solu.glo.fatetur q̄ ignoſcitur
marito ſꝫ nō in totū vt hic.Et ex iſtis
remanet expeditus iſte.§.et per conſe=
quens lex iſta.Sequitur lex inauditū.
¶ Hyppolit⁹ de marſilijs iuris vtriuſ
q̄ doctoris.
1 ☞ Pater non poteſt filium etiā enor=
miter delinquentem occidere.
2 Uerus pater magis diligit filium pro
prium q̄ ſeipſum.
3 Relaxatur de carceribus non dicit̃ li
ber ſi filium ſuum cogitur in carceri=
bus pro obſide relinquere.
4 Uiolentia ſi fiat patri et filius aliquid
faciat vt eum liberet quid iuris.

5 Prohibitus alienare in potentiorẽ an poſſit in filium potentiorem alienare.
6 Pater ⁊ fili⁹ cenſẽt vna ⁊ eadẽ ꝑſona.
7 Iuramentum vaſalli de defẽdẽdo dominũ ſuũ cõtra omnes an extendatur etiam contra filium.
8 Vaſall⁹ nõ iuuãs partẽ domini ſui habetur ac ſi ipſum dñm nõ iuuaſſet ⁊ ſic eſt feudo priuandus.
9 Feudũ ſimpliciter receptũ a patre an intelligatur receptũ ꝓ ſe et ſuis filijs.
10 Patre ⁊ filio ſimul ꝺ delicto accuſatis quis eorũ debeat prius torqueri.
11 Pater non poteſt in filium ſeuire vt eum occidat.
12 Pater preſentans imperatori filiũ qui commiſit crimen leſe maieſtatis an ſit credendus aut filius decapitandus.
13 Filio an liceat accuſare patrẽ de crimine coram iudice.
14 Pater põt occidere filiam in adulterio deprehenſam.

INauditũ filiũ

Et hoc intẽdit. Pater nõ poteſt ꝓ aliquo delicto occidere filiũ lꝫ poſſit eũ accuſa-
1 re.h.d. Caſus ⁊c. ¶ † No. ex h tex. q pater nõ põt occidere filiũ: lꝫ commiſerit enorme crimen qm̃ eſſet contra oẽm legẽ naturalẽ ⁊ eſſet res crudeliſſima immo ſi reperiretur aliquis pater qui ex quacũqꝫ cauſa occideret filiũ poſſet dici qꝺ nõ fuiſſet vere eius filius ſed magis fuiſſet fili⁹ ſuppoſitus qꝛ pater faciẽs actũ impiũ cõtra filiũ nõ preſumitur vere pater. Et ideo dixit multum egregie Albericus de roſa.in.l.cum qui probabilem.C.de epiſcopis et cle-
2 ricis.per illum text.quod † ſi filius verberat patrẽ ⁊ ſi pater ſtuprat filiã nec ille filius nec ille pater preſumitur: immo verus pater magis diligit filiũ ꝓprium quam ſeipſum.l.iſti quidem ff. quod metus cauſa.et ideo pater et filius cenſentur vna et eadem perſona. l.cum ſimus.ad finem.C.de agricolis et cenſi. libro.xi.et in.§. aduerte.xxv. q.ij.cum ſimilibus. Et ideo dixit do. Maria. ſozi.in conſilio ſuo quinquageſimotertio.incipiente.magnifice ca-
3 pitanee. † quod non dicitur quis liber relaxatus de carceribus quãdo cogitur relinquere filiũ in carceribus pro obſide.quod eſt not.ad materiã.l.qui in carcerem.ff.quod metus cauſa. Et dixit Ludouicus romanus in.l.j.ff.in ius voc.vt eant.vel ſatis quod etiam vbi electa eſt induſtria perſone poteſt quis ſeruire per filium.allegat textuꝫ in.l.ſciendum.in.§.legati.ff.de legatis. Et dixit not.Inno.in.c.cũ locũ.in princip.de ſponſa.
4 † quod ſi patri ſit violentia corporalis ⁊ filius aliquid fecit vt liberaret patrẽ quod ille actus dicitur factus per metum ac ſi talis violentia eſſet illata a filio. Et dixit Baldus in.l.ca lege.in.viij.colũ.C.de con-
5 ditione ob cauſam † quod prohibit⁹ alienare in potentiorem poteſt alienare in filium quamuis potentiorem. allegat glo.in.l.ſi ita quis.in.§.eadem l.ff.de verb.obliga. ¶ Et adeo eſt hoc verum quod pater ⁊ filius cenſentur
6 vna et eadem perſona † quod ſicut nõ valet confeſſio facta metu tormentorum vel renuntiatio litis: vt not.in.l. j.ff.de queſtionib⁹: ita nõ valet cõfeſſio ſeu renuntiatio facta ob metum torquendi filium ſecũdum doctores poſt gloſſam.in.c.afferte.de preſumptioni-
7 bus †. Et facit etiam ham ſi vaſallus iurauit adiuuare dominũ contra omnes homines non tamẽ tenetur eũ iuuare contra filiũ: ita dixit Bald.in.c.j. de noua for.fide.et in.l.j.in.xxiij. q.ff. de rerum diuiſio.et in.l.j.§.ne autẽ.C. de cadu.tol.pro quo facit tex.in.§.fin. inſti de noxali.in verſic.quis enĩ patiẽ filium ſuũ. Et facit etiã dictum Augu. in.l.j.§.ſi pater.cl.ij.per illum textũ.ff.
8 ad ſille.vbi dixit quod † vaſallus qui non iuuat partẽ dñi ſui: ita priuatꝰ feudo ſicut ſi non iuuaſſet dñm ſuum. Et adde etiam hic not.verba do.Feli.in materia iſta in.d.c.et afferte.in.l.col.⁊ per eundem in.c.ſi vero.in.j.col.extra de ſen.excõica. Et vide nota.verbum Andr.de iſernia.⁊ Bald.poſt glo.ibi in c.j.in princi.in ſi.verbis.quibus mo-dis feu.conſtitui poteſt † vbi dixit qꝺ adeo eſt verum hoc quod pater et fili⁹ cenſetur

rubri.de preſumptionibus et indicijs
dubitatis.in pe.verſi.Et idē dixit Gui-
do de ſuza.in tract.ſuo de tormentis in
iiij.colū.verſic.que ⁊ qualia indicia ⁊c.
circa fi.De quo latius dixi in ſingula.
meo.ccxvij.inci.ter vel quater.et in.l.j.
§.fi.in vlti.col.verſic.in hoc paſſu.j.de
queſtionibus.Et pro predictis etiā fa-
ciūt plura ⁊ plura alia que cumulaui
in materia regule.ſemel malꝰ ⁊c.l ma-
ritus.in.vj.vij.et.viij.colū.j.de queſtio-
nibus. que hic non refero breuitatis
cauſa.vide ibi.Et per iſta eſt expeditꝰ
iſte.§.quo ad tex. ¶ Uenio igiť ad gloſ.
⁊ capio gl.primā in verbo abſolui poſ-
4 ſe que dicit ꝙ lz tex.iſte dicat † ꝙ poteſt
abſolui ab homicidio ille q̄ cōmiſit ho
micidiū nō ex aīo occidendi ꝙ hoc de-
bet intelligi a pena mortis non autē a
toto ſed alia mitiori pena allega.tex.in
l.lege.§.j.j.eo.vbi habeť ꝙ ille qui per
laſciuiam aliquem occidit ſeu cauſam
mortis prebuit debet per quīnquenniū
relegari ⁊ ſic nō debet in totū abſolui:
⁊ allegat etiā glo.l.j.⁊.l.eū.C.eo.⁊ text.
in.l.cū aūt.§.excipitur.ff.de edil.edic.
¶ Capio gloſ.in verbo caſu que ſup-
plet ad tex.dicens culpa tñ precedente
⁊ tunc qñ culpa precedit caſum tūc pu
nitur caſus allegat.l.in rebus ff.com-
mo. Uel dicit gloſſ.caſu.i.negligentia
qđ verbum ita exponiť.ff.de incen.rui.
et naufrag.l.qui edes.in.§.j.et ſic talis
negligentia dicitur culpa.Et ideo di-
cit glo.iſta ꝙ niſi culpa precederet ca-
ſum caſus nō eſſet puniēdus alleg.l.j.
C.eo.et.l.eū qui.⁊.l.illud.C.de iniurijs.
et.l.ſi non cōuicij.⁊.ff.de iureiu.l.illud.
¶ Ex quibus redditur expeditus iſte
§.ideo ſequitur.§.item diuus.

Hippo.de marſilijs iuris vtriuſq̧ doc.

1 ☞ Occidens filiam ſtuprantem vel
vxorem in adulterio deprehenſam qua
pena puniatur.
2 Iuſtum dolorem tolerare difficile eſt.
3 Filio an liceat adulterantem matrem
occidere.
4 Uxor committens adulterium perdit
dotem ⁊ eius actionem.
5 Marito tenēte concubinas ſi vxor com-
mittit adulterium an perdat dotem.
6 Mulier adultera an impune occidať a
marito etiam adultero.
7 Dignitas ſeu cōditio delinquētiū de-
bet in penis imponendis attendi.
8 Uerbum ſuis in textu poſitum quod
comprehendat.
Stuprās per vim pōt impune occidi.
9 Mulier vi ſtuprata ſi illo coitu violēto
concipiat an filius ſit baſtardus.
10 Statutū de puniendo bannitū reuer-
tentē ad locum vetitum an extendatuť
alibi reductum.
11 Statutum de puniēdo prebētes auxi-
lium bannito an extendatur ad teſtifi-
cantes pro illo.
12 Receptās bannitū non eſt puniendus
ſi aliter euitare nō poteſt.
13 Stuprū plus eſt ꝙ̄ mors:et timor ſtu-
pri maior eſt ꝙ̄ mortis.

Item diuus. ¶ Et hoc in-
tendit. Occi-
dēs ſtuprantē filiā vel neptem per vim
nō puniť aliqua pena.Itē occidēs vxo-
rem deprehenſam in adulterio nō pu-
niť pena mortis ſed alia mitiori pena.
Nam ſi eſt vilis perſona mittiť in exi-
liū perpetuū.ſi autē eſt ꝑſona dignior
relegatur ad tps.h.d.iſte.§.Caſus ⁊c.
1 ¶ † Nota ex iſto textu dictū in ſumma
rio videlicet quod occidi poteſt impu-
ne ſtuprans filiā vel neptem ⁊ ſimiles
per vim.nam ſi ſtupraret ſine violētia
non liceret patri illum occidere: ſm
Ange.de areti.in tractatu ſuo malefi-
cioꝝ.in v̄bo che ay adulterata la mia
dona.in.ij.char.in v̄.an patri liceat ⁊c.
in fi.ibi:ſeptimo requiritur ⁊c.ſed hoc
operatur violentia ipſius ſtuprantis:
quoniā in tali ſtupro violento qui po-
teſt dici raptus ꝯpetit patri fratribus
et affinibus vindicta adeo quod quili-
bet etiam tutor poteſt occidere eum.l.
j.§.j.C.de rapto.virgi.et voluit Cynus
in.l.gracchus.C.de adult. ¶ Nota vlte
2 rius ex iſto textu quod † occidens vxo-
rem deprehenſam in adulterio non pu
nitur pena mortis.et pōt allegari ra-
tio:quia difficile eſt iuſtum dolorē tol-
lerare:vt dixit ſimilis textꝰ in.l.ſi adul-
terium cū inceſtu.§.imperatores.ff.de
adulte.et in.l.ſi quis graui.ia.§.ſi to-

mẽ maritus.ſ.ad ſille.⁊ in.l.gracchus. C.de adulte, et eſt bonus text.in.l.lex iulia.§.fina.ſ. ad.l.iul . repetun . quem textũ pro not.allega.Bald.in.l.aditos. C.de epiſcopa.audien.de quo dixi latius.ſ.in.§.proxime precedenti.Sed talis occidens vxorem deprehenſam in adulterio punit̃ leuiori pena:vt hic et in dictis iuribus proxime allegatis.

5 ¶An autẽ liceat filio occidere adulterantem matrem.videret̃ dicendum qđ ſic:q2 eſt magn⁹ dolor filio habere matrem meretricẽ et ſibi eſt ſummum decus ⁊ ignominia vt experiẽtia docet attamen dicas quod hoc non licet ipſi filio.ita dixit Ange.in.d.verbo che ay adulterata.in.d.verſic.an patri liceat. ibi quinto requiritur ⁊c.allegat.l.patri.cũ.l.ſequen.ſ.de adulte.et idẽ dicit in fratre quo ad ſororem:et in auo quo

4 ad neptẽ:de quo ibi latius p eũ.¶†Et inquãtum in iſto textu dicitur qđ licet marito occidere vxorẽ deprehenſam in adulterio. Quero an hoc ſemper et indiſtincte ſit veru3:in quo ſub vno forte dico qđ nõ.¶Nam habem⁹ in iure qđ vxor cõmittens adulterium perdit dotem et eius actionem:vt habetur in.l. viro atq3 vxore.ſ.ſolu.matrimo.et in.l. cum mulier.la.ſ. eodem titulo et in.l. conſenſu.C.de repu.⁊ in.c.pleruncq3.de dona.inter virum et vxo.Et nedum in caſu adulterij perdit dotẽ ſed etiã perdit bona parafernalia:vt voluit gl.ſingularis in.d.c.pleruncq3. quam gloſſa. dixit ſing.Lud.roma.ad hoc in ſingulari ſuo.cccxv.inci.propter adulteriu3.

5 ¶†Attamen ſi mulier commiſit adulterium non perdit dotẽ ſi marit⁹ ſuus tenebat concubinas ⁊ ſimiliter cõmittebat adulteriũ qm̃ paria delicta mutua compenſatione tolluntur:vt in.d.l. viro atq3 vxore.et in dictis iurib⁹.ſ.allegatis:ita ſing.dixit Pau.de ca.in cõſil.ſuo.cxxvij.inci.hec mulier nõ debet excludi a petitione dotis:et mouet̃ per dicta iura ⁊ per dictam regulã.Et hoc etiã voluit expreſſe gl.in ſi.c.peñ.extra de adul.licet eã non alleget.Quod dictũ pro valde not. refert ⁊ ſequitur do. Baz de are.in ſ.ſ.[illegible] ad Anze. de are.in tracta.maleſic.in verbo che ay adulterata l a mia dona.in.iij.charta in pe.addi.ante ſi.de qua doctrina feci mentionẽ in.l.patre vel marito.in.ij. colum.in verſicu.nolo tñ omittere.ſ.de queſtionib⁹.pro qua doctrina Paul.de caſt. faciunt dicta per Abbã in.c.cõſtitutus.de ꝯuer.coniu.⁊ per Rapha.cu. in conſi.ſuo.clxxv.inci.domina andriola.circa ſi.vbi dicit ꝙ mulieri competit actio de dote etiã conſtante matrimonio qñ maritus tenet concubinas:ad qđ allegat plura de quibus ibi per eũ. de quib⁹ olbus dixi latius in ſingulari meo.cccxxxiij.incip.paria delicta ⁊c.

6 ¶†Modo in propoſito dico ꝙ argumento predictorũ mulier committens adulteriũ non poterit occidi a marito ſi ipſe maritus ſimiliter committebat adulterium et retinebat concubinas. ¶Nã ſi in tali caſu nõ perdit dotẽ qđ eſt minus non debet etiã perdere vitã qđ eſt plus ⁊ ſi marit⁹ cõmittẽs adulterium non poteſt priuare dote vxorem ſimiliter cõmittente adulteriũ non poterit etiam priuare vita.Cogita tamẽ.

7 ¶†No.vlteri⁹ ꝙ in penis impõendis habet̃ reſpectus ad dignitatem ſeu ad conditionẽ delinquentium.nam viliores perſone durius puniunt̃ ꝙ digniores.Et ideo dixit Bart.in.l.j.§.j.de penis.qđ.l.in ſeruorũ.in ſi.eo.titu.de penis.dicens qđ quelibet pena corporalis minima eſt maior quacũq3 pecuniaria habet locũ in perſonis nobilib⁹ nõ aũt in perſonis vilib⁹:q2 aliqui ſunt viles q̃ magis vellẽt pati in corpore quã in bonis ⁊ magis vellẽt habere carne3 fractã ꝙ veſtem.et idem qđ dixit Bart. in.d.l.j.in ſi.ſ.de penis limitando d.l. in ſeruorum . dixit etiam Sali.in.l.et ſi ſeuerior.in.ij.col.C.ex quibus cauſis infa.irrogat̃.et do. Alex.in.d.l.j.in ſi.ſ.

8 de penis.¶†Ulterius inquantũ dicit̃ in tex.iſto ſibi vel ſuis queri poſſet ſub iſto verbo ſuis qui contineant̃ vel comprehendant̃ in quo me remitto ad dicta per dñm Alexan.in.l.fina.ſ.de pub.iudi.⁊ per Bart.in.l.cũ ſue.ſ.de legatis.ij.et in.l.ita ſtipulatus.vij.colũ.ſ. de ver.obli.⁊ p Pau.de caſt.in cõſil.ccclij.

cenſentur vna ⁊ eadem perſona:quod
feudū ſimpliciter receptū a patre in-
telligit̄ receptū pro ſe et pro filijs ſuis
maſculis:licet in inueſtitura de nullo
herede ſit facta mentio:⁊ idem dicunt
eſſe in emphiteoſi:qđ dixit Bald.eſſe
not.⁊ cordi tenendū:et idē dixit Andr.
de iſer.in.c.j.quib.cau.feud.amit.⁊ do-
mi.Alexā.in cōſi.ſuo.xviij.incipien.at-
tentis ⁊c.in.ij.colum.in.v.volu.de quo
etiam per.d.Alexā.late in.l.qui rome.
in.§.duo fratres.de verbo.obliga . in
xxj.col.ver.ſed circa hoc ⁊c.de quo di
xi ego in ſingula.meo.clx.incipien.pa-
ter ⁊ filius⁊c.¶ Itē adeo ſunt vera ſu
pradicta de amore paterno ⁊ de vnita
10 te patris ⁊ filij†quod ſi pater et filius
pro aliquo delicto ſunt torquēdi vt ve-
ritas habeatur debet ſagax iudex in-
cipere a filio ⁊ eum torquere in conſpe
ctu patris:q: tunc citius dicet verita-
tem pater ꝙ̄ filius:q: pater magis ve-
retur de filio ꝙ̄ de ſeipſo.ita dicit Ba-
di.i tracta.ſuo maleficio.ſub rubr.de
queſtionibus ⁊ tormē.i.ij.colū.verſic.
nunc videndū. Et in propoſito And.
de iſer.in.c.j.in.§.publici latrones.in
fi.verbis.de pace tenen.in vſib. feud.
refert contingentiā facti:videlicet qđ
alias diue memorie rex Carolus cum
pater ⁊ filius arguerentur de homici-
dio probato quod alter corū percuſſe
rat:de quo ictu percuſſus mort⁹ fue-
rat nec cōſtabat quis percuſſiſſet quā
tūcūq; fuiſſent ambo torti:finxit ⁊ mā
dauit ipſe rex velle quod ambo ſuſpē
derentur : qui credētes ambo debere
mori cum eſſent i pede furcarum pa-
ter dixit:amodo nō eſt remediū vt poſ
ſimus euadere mortē:et tūc ipſe pater
cōfeſſus eſt ſe illū percuſſiſſe:⁊ ſic ipſe
ſolus ſuſpēſus fuit ⁊ liberatus filius:
et hoc dictum refert ⁊ ſequitur do. Pa
ris de puteo in ſuo tracta.ſindicat.in
no.char.in vlti.colum.quod dictū re-
tuli in.l.j.in princi.in penulti.colū.ff.
de queſtioni.¶ Modo vlterius pgre-
diendo circa materiā huius text.dico
quod ex iſto text.probatur vnum:vi-
11 delicet†qđ pater nō poteſt ſeuire in fi
lium vt eum occidat:imo ſi pater velt
ſeuire in filium ⁊ eum capiat et ducat
ad iudicem vt ipſe pro delicto per euz
cōmiſſo occidat:talis ſeuitia prodeſt
ipſi filio:adeo qđ liberari debet a tali
iudice vel ſuperiore:ita dicit text.ſin-
gula.in.l.milites agrū.in.§.deſertorē.
ff.de re milita.et illum text.ad hoc pro
no.alleg.Salice.in.l.propter inſidias.
C.qui accuſa.non poſſunt.Et ibi dicit
Pau.de caſt.ꝙ cum quidam mercator
veniret de Alamania interrogauit eū
de pluribus dubijs:et inter cetera in-
12 terrogauit eum de tali caſu.¶ † Qui-
dam filius comitis Palatini cōmiſit
crimen leſe maieſtatis:et pater preſen
tauit eum imperatori propria autori-
tate dubitabatur an eſſet decapitan-
dus.et dixit ipſe Pau.de caſt.qđ non.
per.d.§.deſertorē.⁊ per doctrinā Ray.
do.Forli.ibi qui refert ita conſultum
fuiſſe de facto Forliuij. Et dicit ipſe
Pau.de caſt.ibi ꝙ hoc fuit relatuz im-
peratori:qui viſa.d.l. milites agrū.in
d.§.deſertorē.pepcit dicto filio ſed mi-
ſit eum in exiliū per certum tēpus.Et
idem firmat do.Barho.cepo.in caute.
ſua prima et do.Feli.in.c.accuſaſti. in
viti.col.de accuſa.et.d.Ang.de arimi.
in ſuis addi.ad Ange.de are.in trac.
ſuo malefi.in verbo necnō ad querelā.
in.vij.char.ſuper ver.xxj.et per illum
tex.d.§.deſertorē.dixit Ang.i.l.ſi adul-
terium cū inceſtu.in.§.liberto.in fi.ff.
13 de adul.†qđ ſi filius capit patrē bāni
tum et eum ducit ad magiſtrū:tūc de
bet ipſi patri relaxari vita intuitu filij
preſentantis eū quod eſt not.que proxi
me dicta retuli.in.l.j.§.ad queſtionem.
in.v.colū.ff.de queſtioni.vbi videas.et
vide etiā que dixi in.l.vnius.in .§.ſer-
uus nec ſi.in fi.eodē titu.¶ Nota vlti
14 mo ex iſto text.† qđ pater poteſt accu
ſare filium de crimine coram iudice.
¶ Sed an liceat ecōtra filio accuſare
patrē:dic ꝙ ſic:dūmodo non accuſet
eum de crimine capitali.vt habetur in
l.hi tn̄.§.j.ff.de accuſa.Et hunc textum
intelligit hic gloſ.⁊ Barto.quod pater
poteſt accuſare filiū eſt verum de gra
ui crimine:ſecus autē de leui delicto
cōmiſſo contra patrem:vel de delicto

cōmiſſo contra aliquem alium quam
contra patrē:qꝛ de illo pater nō poteſt
accuſare filiū.alleg.gloſſ.iura de qui=
bus in ea.Opponit vltimo Barto.cō=
15 tra iſtum text.inquantum dicit ꝙ pa=
ter nō poteſt occidere filiū ſed ecōtra.
de text.in.l.nec in ea.in.§.fi.ff.de adul=
te.vbi dicit ꝙ pater poteſt occidere fi
liam deprehenſam in adulterio:ergo
Sol.ꝙ ſpeciale eſt in caſu illo:in alijs
autē ſecus eſt ſcđm hec tempora:licet
olim indiſtincte liceret patri occidere
filium.vt habetur in.l.in ſuis.ff.de li=
be.ꝛ poſthu. ¶ Capio modo gloſ.vni=
cam.pro cuius expeditione quero q̄d
vult dicere textus dum dicit inauditū
filiū:in quo gloſ.exponit inauditum fi
lium.i.ſuppoſitū filiū: ita quod non eſt
filius:ꝛ ſic poteſt eum accuſare dicen
do eum non eſſe filium:ꝛ quod tñ vt eū
deciperet paſſus eſt ſe ſupponi loco fi
lij:quod tñ intelligit glo.ꝛ Bart.ſi erat
doli capax qñ fuit ſuppoſitus:qꝛ forte
pater erat abſens. ¶ Alio modo etiā
exponit gloſ.ꝛ dicit inauditū filium.i.
filium cōmittentē aliquid inauditum
cōtra patrē id eſt graue ſcelus poſtea
gloſ.dicit ꝙ ſi filius cōmiſit crimē con
tra alium vel cōmiſit leve quid contra
patrē nō poterit per patrem accuſari
allegat iura de quibus in ea.Sequi=
tur.l.eiuſdem.

¶ Hippo.de marſi.iur.vtriuſqꝫ docto.

1 ☞ Facere venenum et iam factum
vendere equiparantur.
2 Fabricans falſum inſtrumentū tenet
directa pena.l.cor.de fal.
3 Permitēs illicitū in domo ſua an mi=
tius puniatur ꝗ̄ ipſe delinquens prin
cipalis.
4 Preſtans maleficio auxiliū vel fauorē
aut conſiliū an eadē pena puniri de=
beat qua principalis maleficiens.
5 Preſtans auxiliū homicidio an tanꝗ̄
homicida puniatur.
6 Conficiens inſtrumentū tanꝗ̄ tabel=
lio qui tñ nunꝗ̄ fuit tabellio qua pe=
na puniatur.
7 Iudei quare ab eccleſia tolerantur et
non heretici.
8 Percutiens clericum degradatum an
incurrat canonē ſi quis ſuadente.xvij.
q.iiij.
9 Emens venenū vt alicui det puniens
dus eſt ac ſi dediſſet lꝫ non dedit.
10 Affectus ſine effectu quo caſu puniat.
11 Delictū priuatum an miti⁹ puniatur
ꝗ̄ publicum.

Eiuſdem. Hec lex li=
cet prolixa
ſit in litera tñ paruam ha=
bet materiā ꝛ poteſt p̄ncī
pium ipſius ſic ſummari.
Qui fecit venenū vel factū in publico
vēdidit tenet hac.l.h.d.vſqꝫ ad.§.adie=
ctio. Caſus. ¶ Nota dictū in ſumma=
1 rio:vcꝫ ꝙ faciēs venenū vel factū vē=
dens punit maxime ſi illud vendat in
publico:ꝛ ſic facere venenū vel iam fa
ctum vendere equiparat. Et dicas tñ
ꝙ lꝫ ſm iſtū tex.iſta equiparent facere
rem prohibitā:vel illam iam factā ven
dere quo ad penā tñ minori pena de=
bet puniri ille qui iam factā veddidit
ꝗ̄ ille qui rem ipſam prohibitaꝫ fecit.
¶ Et ad hoc dicendū moueor ex pluri
bus iurib⁹ ꝛ doctrinis.primo moueor
ar.tex.enim.l.falſi.§.ordine.ff.de fal.vbi
dī ꝙ miti⁹ punit ille q̄ vtit falſo ꝗ̄ ille
qui ipſum falſuꝫ fabricauit. ¶ Et hāc
partem ꝙ miti⁹ punitur vtens re ꝓhi=
bita ꝗ̄ faciēs tenuit Cy.in.l.ij.C.de fi=
2 de inſtru.vbi dicit ꝙ ille qui fabrica=
uit falſum inſtrumentū tenet directa
pena.l.corne.de fal.de qua in.l.i.§.fi.ff.
de fal.ſed ille qui vtitur illo non puni=
tur illamet pena:ſed alia que non ha=
bet tantū effectū:vt in.d.l.falſi.§.ordi=
ne. Et iſtud dictū Cy.refert ꝛ ſequitur
Io.de ana.in.d.c.ad falſarioruꝫ.in.iij.
colū.Et facit ad predicta not.verbum
Bald.in.l.cū ancillis.in.i.col.ver.item
nota ex hac.l.C.de ince.nup.vbi dicit
3 ꝙ mitius punit ille in cuius domuꝫ
fit aliquid ꝓhibitū eo patiente ꝗ̄ ipſe
delinquens principalis lꝫ habeam⁹ de
iure qđ agētes ꝛ conſentiētes pari pe=
na puniantur:vt eſt tex.in.l.iubemus.
in.§.ſane.verſi.fieri paſſus fuerit.C.de
ſacroſan.ecc.ꝛ hē in.l.i.C.de fal.mo.et
in.l.ſi quiſꝗ̄.C.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ in.l.q̄ſq̄s.
C.ad.l.iul.maieſt.ꝛ in.l.i.C.de rapt.vir=

glo.Et facit etiā not.ꝛ ſin.v̄bū Sali.in
4 l.vnica.C.de rap.virgin.vbi dixit†quod ſtante ſtatuto qḋ prebens auxiliū:conſilium vel fauorem maleficio puniatur eadē pena qua committens:tñ non debet preſtans auxiliū:cōſilium vel fauorē puniri eadē pena qua puniri debet principalis faciēs maleficiū:ſed dꝫ mitiori pena puniri.ꝛ ibi allegat rationē ipſe Salic.qḋ dictū ꝑ valde not.refert ꝛ ſequit̄ do.Bar.cep.in conſi.ſuo.xxvij. incip.irrequiſiti⁹ ꝛc.in vlti.col.Et etiaꝫ optime a predicta facit qḋ voluit Gandi.in tracta.ſuo maleficio.ſub rubri.de homicidiarijs.in.ij.colum.in verſiculo
5 item pone ꝙ titius ꝛc.vbi not.dixit†qḋ preſtans auxilium homicidio non punitur tanꝗ̄ homicida ſed punitur media pena qua debet puniri homicida vel ex forma ſtatuti vel ex forma iuris communis.ad qḋ allegat in ar.l.is qui opē.ff.de fur.que lex dicit ꝙ ille qui dat opē furto manifeſto non tenetur pena quadrupli ſed tenet̄ pena dupli.quaſi fur.non manifeſti. Et dicit Gandi.vbi ſ.ꝙ hec queſtio fuit cōmiſſa conſulēda Bononie conſilio dñi Dy.de Bononia ꝛ aliquib⁹ alijs doct.qui finaliter hanc queſtionē hoc modo deciderunt vt.ſ. quā deciſionem ſequitur Gand.ibi de quibus dixi in ſingu.meo.xv.incip.ſtatuta cōmuniter.¶Et ſic ex iſtis apparet ꝙ origo rei ſeu initium ipſius magis ſpectatur ꝙ̄ ea que ex poſt ſiūt de ipſa re:que origo licet in hoc ſpectetur ad preiudicium facientis tñ qñꝗ̄ ipſa origo ſeu primordiū rei attendit̄ ꝛ ſpe-
6 ctatur ad fauorē.†Et ideo ille qui nunꝗ̄ fuit tabellio ſi conficit inſtrumentū tanꝗ̄ tabellio punitur pena mortis.vt habetur in.l.eos in.ſi.ff.de fal.ꝛ ꝑ Bal. in.l. data opera.in.xxviij.col.ver.dubitatur de eo ꝛc.C.qui accu.non poſ.attñ ſecus eſt in illo q̄ alias fuit creatus tabellio:ꝛ poſtea fuit priuatus officio tabellionat⁹:qꝛ ſi talis poſt priuationem facit inſtrumentum tanꝗ̄ tabellio non punit̄ pena mortis.ita ſin.dixit Bald. in.l.ſi quis.C.de aqueductu.lib.xj.allegat rationem vcꝫ qꝛ iſte qui alias fuit tabellio iuuatur primordio veritatis

argumento not.in.ꝟ.qꝛ vero.in aut.de non alie.qḋ dictum refert ꝛ ſequit̄ do. Alexan.in conſi.ſuo.cclxxiij.incip.ponderatis.in pe.co.qḋ dicit eſſe no.¶Sꝫ vltra eum dicas ꝙ idē voluit Bald.in l.data opera.in.xxij.col.C.qui accu.non poſ.quē ad hoc refert ꝛ ſequit̄ do.Fel. in.c.que in eccleſiaruꝫ.in.ix.char.in.ſ. col.de cōſtitu.vbi plura ſimilia adducit ꝛ euꝫ etiā refert ꝛ ſequit̄ Spec.in.c. ſuper litteris.in.xxi.col.de reſcript.Pro quo facit qḋ voluit do. Feli.in.c.conſuluit.verſi.ſcḋo nota.extra de iudeis.
7 vbi dicit†qḋ iudei tolerantur ab eccleſia nō aūt heretici qꝛ fides iudeoꝝ habet primordiū veritatis:ſed ſec⁹ eſt in fide hereticorū.allegat glo.in.l.nullus C.de ſumma tri.et fide catho.Et facit qḋ voluit Jnn.in.c.cū veniſſent.in.glo. ij.in ſi.ver.illud aūt cōſtat.extra de reſti.vbi dixit ꝙ in eum in quo nunꝗ̄ fuit iuriſditio in illū non pōt iuriſditio prorogari.ꝑ.l.priuatoꝝ.C.de iur.om.iud. tñ in eo q̄ al's habuit iuriſditionem lꝫ fuerit extincta poterit ipſa iuriſditio prorogari.qḋ dctm̄ refert et ſequitur.d. Feli.in.c.ceterum.in.xi.col.extra de reſcrip.de quibus dixi in ſing.meo.xxxv. inci.ille q̄ nunꝗ̄ ꝛc.vide tñ glo.in.c.ac-
8 cidēs.l.diſt.q̄ dixit†qḋ clericus degradat⁹ pōt ꝑcuti ꝛ percutiēs eū non incidit in canonē ſi qs ſuadente.xvij.q.iiij. quā gl.refert ꝛ ſequit̄ Barb.in.c.ſedes apoſtolica.in.v.col.extra de reſcrip.ſed eam allegat qḋ non poſſit ꝑcuti ſine excōmunicatione.ſed gloſ.illa dicit contrariū.ꝙ poterit percuti ſine excōica-tiōe.Et idē voluit gloſ.in.c.dictū.lxxxi. di.de q̄ materia vide etiā alia plura q̄ dixi in ſingu.meo.cvij.inci.priuilegium dignitatis ꝛc.et in ſingu.clxxxix.incip.
9 viget cōiter ſtatutū ꝛc.¶†Nota etiam ex iſto text.in.ſi.in v̄bo habuerit ꝛc.qḋ ita punit̄ affect⁹ lꝫ non ſequatur effect⁹ in veneno ſicut in homicidio.nam ille qui emit venenū vt alicui daret punitur pena huius legis ac ſi euꝫ dediſſet: ita probat tex.iſte.ꝛ idem probat ter.et hoc voluit ibi Bart.in.l.j.in ſi.ff.de paricī.ꝛ in.l.j.C.de malefic.ꝛ mathe.quod etiam firmauit per dicta iura Ang.de

are.in tracta.maleſi.in verbo.et ex in≠
teruallo dictus Titius ex dictis vul≠
neribus mortuus fuit ⁊ eſt ꝛc.in verſi.
ſed aduertas ne erres:et hãc opinionē
ibi approbat do.Aug.in ſuis additio.
vbi dicit ꝙ Ioan.fabri.in.§.alio.inſtit.
de publi.iudi.tenet hanc opinionem.
et idem videtur tenere Salı.in.d.l.j.C.
de maleſi.et mat.Dicit tamen.d.Aug.
in.d.additio.quod ſecundum formam
ſtatutorū Italie et generalē toti⁹ mun≠
di conſuetudinem nō punitur affectus
niſi ſequaꝛ effectus:et ſic eſt derogata
d.l.is qui cum telo ⁊ ſimilibus:⁊ etiam
iuribus preallegatis loquentibus de
veneno:⁊ ad hoc allegat dictum Spe≠
cu.in titulo de accuſatore.in.j.parte in
§.j.in verſi.ſed pone primo alias quid
ſi primo. quod dictum refert et ſequi≠
tur Ang.in.l.j.in.§.hec verba.ff.quod
quiſqʒ iur.et Bald.in.l.iij.C.de ſeruis
fugitiuis.et Ludo.roma.in.l.damni.§.
10 ſabini.ff.de damno infecto.❡Sed hoc
fallit in crimine leſe maieſtatis et in aſ≠
ſaſino quia in iſtis duobus criminib⁹
punitur affectus licet non ſequatur ef≠
fectus : ita dicit dominus Auguſt.de
ari.in dicta additio.vbi dicit quod hoc
voluit Bald.et Ange.in.d.l.j §.hec ver≠
ba.ff.quod quiſqʒ iuris.et eſt textus in
aſſaſſino.in.c.j.de homic.in.vj.et idem
dicas in oppugnatore patrie licet non
ſequatur effectus ſecundum Angel.in
d.l.j.§.hec verba.ff.qđ quiſqʒ iur.Et ex
iſtis ſum expedit⁹ de textualibus:ideo
11 capio gl.vnicam que clara eſt.❡†Nā
inquantum textus hic dicit quod ven≠
dens venenum in publicum punitur
hac lege:ergo videtur quod vendens
eum in loco priuato nō puniatur:quia
qui vnum dicit aliud excludit:quod ta
men etiam punitur qui vendit venenū
in loco priuato:et ideo gloſſ.dicit quod
debet ſuppleri hic in text.dictio maxi≠
me quia etiam ſi vendat in priuato pu
nitur mitius ſcilicet pena extraordina≠
ria.Sed opponi.de textu.in.l.ſi.ff.de ri≠
tu nup.vbi dicitur quod magis puni≠
tur qui clam facit ꝙ̄ qui palam:cuius
contrarium hic dicitur.So.ꝙ hic tra≠
ctatur de re fieri ꝓhibita.ibi de re fie≠
ri ꝑmiſſa que redditur ſuſpecta ſi fiat
clam:⁊ ideo dicit hic glo.quod ſi addi≠
mus verbū maxime nō erit aliqua du≠
bitatio.Sequitur.§.adiectio.

Hippolytus de Marſi.I.U.D.Bonoñ.
1 ☞Genus veneni eſt triplex.
2 Delictū ſine dolo culpa interueniente
an ordinaria pena delicti ſit puniend⁹.
3 Poculum dans amatorium an vltimo
ſupplicio ſit puniendus.
4 Poculi amatorij nomine q̄d intelligaꝛ.

Adiectio. ❡Et hoc intendit qualitas ꝟborū rē
diuerſificat.Et inter duo extrema da≠
tur medium.et homicidiū ſine dolo ex
culpa tamen cōmiſſum non puniꝛ pe≠
na mortis ſed alia mitiori pena.h.d.
vſqʒ ad.§.alio.Caſus ꝛc. Nota ex iſto
1 tex.dictum in ſummario.❡†Item no.
etiam ſm Bart.quod triplex eſt genus
veneni:nam aliquod eſt venenum ma≠
lum ad occidendum:aliquod eſt vene≠
num bonum ad ſanandum:⁊ tertiū eſt
genus veneni quod datur ad amorem
captandum vel manutenendū et con≠
ſeruandum:quod venenū non occidit
nec ſanat ſed homines incitat et indu≠
cit ad amorem vel odium:quod vene≠
num dicitur potius maleficiū ꝙ̄ vene≠
num.et de eo tractatur in titu.de male
ficijs et mathe.et in vulgari dicuntur
malie vel fature ex quib⁹ homines in≠
firmantur nec a medicis cognoſcitur
eius egritudo et ex talibus maleficijs
ſeu malijs homines ⁊ mulieres nō mo
riuntur ſed ſaltim debilitãtur et anni≠
hilantur dietim tanqʒ habentes mor≠
bum gallicū:et de iſtis facientib⁹ ſimi≠
lia maleficia eſt magna copia in valle
lugani.Ubi ego per biennium fui ca≠
pitaneus et ꝙ̄plures feminas habui
in forcijs que ſimilia fecerãt.❡Et au≠
deo dicere ꝙ tales deberēt durius pu≠
niri ꝙ̄ dantes vel facientes venenū ad
occidēdū q̄ tale venenum occidit infra
paucum tempus:talia autem venena
non occidunt ſed dilacerãt hoīes adeo
qđ nō ſemel moriunꝛ ſʒ milies.❡No≠
ta etiā ex hoc tex.qđ licet ſit triplex ge≠
nus veneni attamen vnicū genus tan≠
tum.ſ.ad occidendū punitur hac lege.

1 ¶†Ulterius nota ex iſto.§.in vltimo reſponſo qꝺ delictū ſine dolo punitur culpa interueniēte ꝙ verū eſt nō ordinaria pena delicti ſed alia mitiori pena vt hic.Alij ſunt etiā caſus in qꝫ delictū cōmiſſum ſine dolo ꝛ propoſito delinquendi punitur.nā eſt tex.in.c. ſi.de homi.in.vj.in.l.qm̄ multa facinora.C.ad.l.iu.de vi.alius eſt in.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.ꝛ naufra.alr̄ in.l.ſi quis aliquid.§.abortionis.ff.de penis.de qꝫ caſibus latius locutus ſum.in.l.j.§.diuus.ff.eo. ¶Expeditis notabilibus arguit hic Bar.cōtra hāc tex.de.d.l.ſi qs aliqꝺ.§.abortionis.ff.de

5 pen.vbi dicitur ꝙ ille q̄ dedit poculū amatoriū tenetur hac.l.ꝛ punitur vltimo ſupplicio ſed hic dicitur ꝙ mitiori pena punitur.ergo Sol.ꝙ hic a principio dedit medicamentum cauſa cōceptionis et ſic cauſa rei licite ſed ibi dedit cauſa abortionis.ꝛ ſic cauſa rei illicite ꝛ ſic nō obſtat.¶Uento modo ad gl.q̄ clare ſunt:nam.j.gl.allegat cōcordātias ad hāc tex.inquantum dicit ꝙ venenū aliqꝺ eſt bonū ꝛ aliqꝺ malū ꝛ allegat.l.qui venenum.ff.de verb.ſig. vbi eſt ſimilis text.et allegat etiā.l.qꝺ ſepe.§.veneni.ff.de contrahēd.emptio. ad qꝺ etiā eſt tex.in.l.cetere.in.§.mala medicamenta.ff.fami.hercīſ.Et ſic poteſt notari ex iſto text.ꝛ glo.ꝙ medi

4 cina dicit̄ venenū ſꝫ bonū.¶†Ultima glo.eſt clara:nā text.dicit qꝺ venenum ſeu poculum amatoriū appellat̄ venenū ꝛ gloſ.exponit verbū appellatur ꝑ cōtinet:ꝛ ſic vult dicere text.qꝺ verbū venenū bonū eſt venenū ad ſanandū ꝛ malū ad occidēdū.ꝛ etiam illud quod dat̄ ad amorē continet.ad qꝺ allegat.l. ſi qui aliquid.§.abortionis.ff.de penis. ſed ille text.eſt contrari⁹ ſolue vt.ſ.dixi ſm Bart.hic non ſunt alia.ideo ſequitur.§.alio ſenatuſconſulo ꝛc.

¶hippolyt⁹ de Marſilijs.J.U.D.

1 ¶Aromatarius vendens vel temere dās res nocituras qua lege puniatur:et temere vendere quid ſit.

Alio ſenatuſcōſulto.

¶Et hoc intēdit aromatariū temere dantes vel vendētes res nocituras hic deſcriptas tenent̄ pena hui⁹.l.hoc

1 dicit.¶Nota iſtum text.ſm Ang.contra aromatarios qui vendunt aromata venenoſa vt teneantur pena huius legis ſi temere illa vendunt.Et temere dicunt̄ vendere quando illa vendunt diſcholis ꝛ incognitis ſm Ang.et poteſt poni exemplum ſi aliqs aromatarius tales res vendat aliquib⁹ fatuis vel alicui ſeruo ſeu alicui meretrici et ſic perſonis in quib⁹ pōt cadere aliqua ſuſpitio ꝙ talia velint adoperari in dānum alicuius.ſecus ſi illa vendūt probis viris vel aliquibus patribuſfamilias in quorū pſonis nulla cadat ſuſpitio.Et poteſt poni exemplum in probis viris ementib⁹ venenū vt interficiant mures vel alia animalia dānū dātia vt ſepe occurrit de facto.¶Alia notabilia hic nō colligunt̄.ꝛ gloſ.ſunt clare ideo aliter nō inſto in hoc.§.verba autē poſita in text.ſunt nomina herbarū ꝛ certarū rerū q̄ vtunt̄ ſolū cōtra bonos mores.Sequitur.§.itē is cuius.

¶hippolyt⁹ de Marſilijs iu.vtr.doc.

1 ¶Permittens familiam arma ſumere adipiſcende vel recuperāde poſſeſſionis cauſa qua lege teneatur.

2 Societatis occulte ſcrupulo non caret q̄ manifeſto facinori deſinit obuiare.

3 Approbari dicitur id cui nō reſiſtitur.

4 Scire dicitur qui ſcit et pōt prohibere.

5 Statutum de puniendo receptātē bānitum quo caſu limitetur.

6 Statutum puniens intrantem palatium extra tempus ordinatum.

7 Nauis veniens ad portum impulſu tempeſtatis an teneatur ad gabellaꝫ.

8 Prohibitus intrare locuꝫ ſub pena q̄d ſi ſit impulſus.

9 Tertius loquens de familia ſumente arma ad poſſeſſionē adipiſcendaꝫ quo modo intelligatur.

10 Subripiens aliquid de litore maris de naufragio vel etiam de incēdio qua pena teneatur.

Item is cui⁹.

1 ¶†Et hoc intendit hac.l. punitur qui permiſit eius familiaꝫ arma ſumere adipiſcēde vel recuperan

de teſtibus.Et circa predictam mate-
riam quod ex genere armorum com-
prehendatur anim⁹ occidēdi firmauit
domi.Franci.de are.in conſi.ſuo.lxxij.
incipiēte ſicut decet ⁊c.in.iiij.col.et in
cōſi.cxlvij.incip.viſa conſultatione ⁊c.
in.vj.colū.vbi ſingula.loquit̃ in dictis
conſilijs.Et vide etiā Alexand.in cōſi.
ſuo.cxl.incipiente videtur ⁊c.in ſecūdo
volumi.et Soci.in conſil.ſuo.clxxviij.
incipiēte primo aſpectu.¶ Modo cir-
ca materiam huius legis queri poteſt
de noua.⁊ quotidiana queſtione quam
non memini me vidiſſe tactam ab ali-
14 quo videlicet.†Dicitur in text.iſto qđ
ex genere armorum cum quibus quis
percutit percipitur animus percutiē-
tis.Et ideo dicunt doctores qđ ſi ha-
bens enſem et poteſt cū enſe percute-
re:ſed percutit cū pomo vel habet ron-
cham ⁊ percutit cum haſta qđ nō pre-
ſumitur percuſſiſſe animo occidendi:
quoniā ſi voluiſſet occidere nō voluiſ-
ſet haſtam ſed percuſſiſſet cum ferro:
ita ꝓbat iſte tex.⁊ text.in.c.ſignificaſti.
el.ij.de homici.⁊ in.l.eum qui.C.eo.de
ſica.⁊ vbiqꝫ per docto.⁊ ita dixit Bald.
in.l.ſed ſi quecūqꝫ.§.ſi magiſter.ff.ad.l.
aquil.⁊ volunt docto.in.l.j.C.de emen-
da.ſer.de quo etiam per Bar.in.l.diu⁹.
§.eo.⁊ per Cy.in.l.is qui cum telo.C.eo.
et per glo.⁊ omnes ſcri.in.l.j.C.eo.de
ſica.⁊c.⁊ voluit Ange.de are.in tracta.
maleficiorum.in verbo ſcienter in pen.
col.⁊ Bal.in proemio.digeſtorum.in.iij.
15 col.⁊ dixi.ff.latius.¶†Item eodē mo-
do dicunt doctores qđ preſumitur ani-
mus occidendi ex loco corporis vbi ds
aliquem percutit:nam ſi percutit ali-
quem in capite ꝓſumitur habere ani-
mum eum occidendi.textus eſt.et ibi
omnes doctores in.d.c.ſignificaſti.el.ij.
in ſi.de homicidio.et voluit Barto.hic
et Ange.de are.in tractatu ſuo male-
ficiorum.in verbo ſcienter et doloſe.in
pe.ver.et ibi in verbo.et dictus titius
ex interuallo ex dictis vulnerib⁹ mor-
tu⁹ fuit.⁊ eſt in ver.ſed aduertas ne er-
16 res ⁊c.¶†Modo quero:titius ꝑcuſſit
ſeyum cū haſta parte rane vel roche ⁊
non cum ferro ſed cum ꝑcuſſit in capi-
te ex qua percuſſione mortuus eſt an
ipſe titi⁹ ſit puniēdus pena mortis:cir-
ca qđ plura adduci poſſunt pro vtraqꝫ
parte.Et primo ꝙ non debeat puniri
pena mortis facit.nā anim⁹ ⁊ intentio
in ſimilib⁹ debet attendi.vt in hoc tex.
cū ſi.Sed iſte nō habuit animum occi-
dendi:ergo nō dꝫ puniri vt homicida.
¶Qđ aūt non habuerit animū occidē-
di probat̃ preſumptiue ex hoc qꝛ ꝑcuſ-
ſit cū haſta cū potuiſſet percutere cum
ferro:ergo ex hoc reſultia iuris ꝓſum-
ptio ꝙ nō fecerit animo occidēdi meri-
to non dꝫ puniri pena mortis per iſtū
textū ⁊ ſimiles.¶Sed in contrariū fa-
cit nā ſi voluiſſet occidere nō percuſ-
ſiſſet in capite et in loco periculoſo
vbi a cōtter accidentibus homines ex
percuſſionib⁹ capitalib⁹ moriunt̃ etiā
ex modico ictu.vt dicit tex.in.d.c.ſigni-
ficaſti.el.ij.in ſi.⁊ ibi hoc tenent omnes
doctores.¶Cum ergo ex preſumptio-
ne iuris taliter percutiēs in capite ha-
buerit animum occidendi et animus
⁊ propoſitū attendatur.vt hic et in lo-
cis.ff.allegatis ergo ſequitur neceſſa-
rio quod iſte erit puniēdus pena mor-
tis.¶Nec obſtare videtur dicta pre-
ſumptio quod percuſſerit cū haſta li-
cet potuerit percutere cum ferro:quia
iſta percuſſio in capite operat̃ ꝯtrariū
effectū vt dixi:ſcꝫ qđ habuerit animum
17 occidēdi.†Et vna ꝓſumptio tollit aliā.
l.diuus.ff.de in integrum:reſtitut.c.au
ditis.extra de crimine fal.c.tuam.⁊ ibi
glo.de ſponſa.voluit Bal.in.l.pacume-
nius.ff.de heredi.inſtitu.Joan.de ana.
in cōſi.ſuo.xx.incip.viſis inſtrumētis.
in tertia col.Alexan.in cōſi.ſuo.ciū.in-
cip.videtur.in.vij.colū.in.j.vol.⁊ Cy.in
l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſo
luto matrimonio.⁊ Specu.in tit.de ex-
penſis.§.iuij.ver.in hoc ⁊c.circa me.do
cto.in.l.ꝗ adulte.C.de adulte.⁊ in.l.ſiue
poſſidetis.C.de probatio.⁊ hꝫ in.l.ma-
18 ter.⁊ ibi Ang.⁊ Sali.C.de calū.¶†Et
idem dicimus in indicijs videlicet qđ
vnum indicium tollit aliud ſecundum
Alexā.in conſi.ſuo.lxxvij.incip.in can-
ſa accuſationis.in vltima colū.in pri-
19 mo volumi.¶†Et idem dicimus in cū

ſecturis:q2 vna cōiectura tollit aliam
ſm Bald.in conſi.ccij.incip.proponi-
tur ⁊c.ante finem.in.ij.volu.et Ful.in
conſi.clxxiij.incip.in cauſa.et Ange.in
l.iniuriarum.in.§.ſi qs de honore.ff.de
iniur.Item pro hac parte quod talis
percutiens:vt ſ.debeat puniri pena mor-
tis et preſumatur feciſſe animo occi-
20 dendi facit.†Nam in iſtis criminali-
bus dicim⁹ ꝙ omne malefactum pra-
ue preſumitur actum.l.ſi non conuitij.
C.de iniurijs.et habetur per doctores
in.l.j.C.eod.de ſicarijs et in.l.j.C.ſi qs
imper.maledix.Et ideo dixit ſingula.
Bal.in.c.j.in princ.in.vj.colum.quibus
21 cauſis feudum amit.quod†quando du
bitatur an vulneratus ſit mortuus ex
vulnere:et ſuper hoc ſunt examinati
plures medici qui diuerſimode depo-
nunt:et ſunt in diuerſis opinionibus.
quod hoc caſu iudicatur contra per-
cuſſorem:ſcilicet quod fuit mortuus ex
vulneribus:et ſic iudicatur in durio-
rem partem:quod dictum refert et ſe-
quitur do.Felin.in.c.preſbyterum.in.j.
colum.in fi.de homici.et Catal.in ſuo
tracta.ſindica.in verſi.cclxxxviij.incip.
adde ꝙ quādo.Pro quo dicto mihi vi-
detur text.in.d.c.ſignificaſti.el.ij.in.§.fi.
22 de homicidio.†Et facit etiam:nam ſi
dubitatur vtrum ille cui datum eſt cō-
ſilium vel mandatum ad committen-
dum maleficium eſſet alias illud factu
rus necne tunc in dubio preſumitur
contra conſulentem vel mandantem.⁊
ſic ꝙ ille nō fuiſſet alias facturus.Ita
ſingulariter dixit Dy.in regu.in obſcu-
ris.de regu.iur.in ſexto.quem refert et
ſeqtur Bal.in.l.ob hec verba.circa me.
ff.de his q̄ notan.infami.quos refert et
ſeqtur do.Alexan.in conſi.ſuo.ciij.in-
cip.videtur ⁊c.in.vij.colū.in primo vo-
lu.vbi dicit ꝙ hoc idem voluit Bal.in
d.l.data opera.in.xiij.colum.C.qui ac-
cuſa.nō poſ.Pro quo dicto faciunt opti
me dicta per do.Bartho.cepo.in con-
ſi.ſuo.xxxiiij.inci.ſi vnquam ⁊c.in.xviij.
colum.⁊c.Et facit etiam quod voluit
Ioan.de ana.in.c.cum dilecti.in.ij.col.
per illum tex.de accuſationibus vbi di
23 xit quod†quando confeſſio poteſt ſe

habere ad delictum et non delictum
quod interpretatur in deteriorem par-
tem:que omnia latius poſui in ſingu-
lari meo.ccxviij incip.regulam habe-
mus ⁊c.Ita videtur ex iſtis dicendum
in propoſito quod in caſu noſtro ſtante
dubitatione an talis percutiens per-
cuſſerit animo occidendi:necne quod
iudicandum ſit quod percuſſerit ani-
mo occidendi:⁊ per conſequens tanq̄
homicida puniatur pena mortis.Et li
cet predicta ſatis ſtringant et conclu-
dant pro illa parte tamē mihi videtur
24 concludendum eſſe in contrariū†ſci-
licet quod taliter vt.ſ.percuriēs in ca-
pite non punitur nec puniri poſſit de
iure:vt homicida pena mortis.Ad qđ
dicendum moueor.Nam negari non
poteſt quod caſus iſte non dependeat
ab animo iſtius percutientis:vt hic:et
ſi fecit animo occidendi punitur vt ho
micida ſecus ſi non animo occidendi.
¶Et iſte animus tanq̄ quid in corde
iacens a ſolo deo q̄ nouit intrinſeca co
gnoſcitur:vt dixit gloſ.in.l.ij.ff.de inter-
roga.actio.et animus non poteſt pro-
bari per teſtes ſm Innocen.in.c.ſuper
hoc de renuntia.quem refert ⁊ ſeqtur
Bald.in.l.ſi qs filio.§.eius q̄.ff.de iniu-
ſto.rup.irritoq3 teſtamento.⁊ ideo talē
animum non poſſumus comprehen-
dere nec percipere perfecte niſi ex pre-
ſumptionibus ſupradictis.Sed caſu
quo etiam ex preſumptionibus veriſi-
milibus colligeret quod ipſe percuſſiſ-
ſet animo occidendi tamen non debe-
ret puniri pena mortis vt homicida.
25 ¶†Ratio eſt quia quotieſcunq3 qs cō
demnat ex preſumptionib⁹ tunc nūq̄
ſibi debet imponi vera pena delicti ſed
alia mitior pena:ita dixit Innocē.in.c.
quia veriſimile.extra de preſumptio.qđ
dictum pro valde notabili referunt et
ſequuntur doctores in.c.afferte.eo.tit.
et Bal.in.l.nō eſt veſimile.ff.quod me-
tus cau.et in.c.j.in fin.quibus modis
feu.amitta.⁊ in.l.eius.§.j.in fi.ff.de te-
ſtamen.et Abb.in.c.audite.in antepe.
col.extra de preſcriptio.Et voluit Pau
de caſtr.in conſil.ſuo.cxcvij.incip.viſa
inquiſitione.⁊ illud dictum Inno.etiam

ſequitur domi. Anto. et Abb. in c. quanto. de preſumptio. et in c. conſtitutus. de teſti. et Olar. in conſi. ſuo. cxcij. incip. viſo diligenter. et hoc voluit etiam Spe. in titu. de preſumptio. §. ſpecies. ver. in ſumma. et pe. de anch. in regula. ſemel malus. de reg. iur. in ſexto. et voluit alij quam plures doctores referentes et ſequentes illud dictum quos accuratius retulit in l. repeti. in vj. col. in fi. ff. de qõni: bus. pro quo faciũt dicta per Bald. in l. presbyteri. in pe. col. C. de epiſ. et cle. vbi

26 dicit† quod quando iudici nõ liquet de falſitate teſtis ſed ſuſpicatur de eo tũc debet ſententiam tẽperare cũ procedat ex ſola ſuſpitione: quia ſuſpitio ſola nõ ſufficit ad condemnationẽ: quod etiã voluit Dominicus in c. habuiſſe. in pmo not. xxx. diſt. Et ſic ex iſtis dico quod in caſu noſtro dictus percutiens non poterit puniri vt homicida pena mortis. ¶ Alia etiam ratione hãc opinionem affirmo: nam negari nõ poteſt quod in caſu huius queſtionis non cõcurrant preſumptiones pro vtraque parte: et ita preſumptio que reſultat ex percuſſiõe capitis tollitur ex preſumptiõe armorum cũ quibus ille percuſſit: ſicut econtrario preſumptio armorũ cum quibus ille percuſſit tollit preſumptionẽ ex percuſſione capitis: immo debemus dicere quod iſta preſumptio armorum cum quibus ille percuſſit debet magis tollere contrariam preſumptionẽ quam ecõtra: quia in dubio promptiores et faciliores debemus eſſe in abſoluendo quam in cõdemnando: vt in regula in penis. de reg. iur. in vj. in l. ſemper in obſcuris. ff. de regu. iur. in l. arrianus. ff. de act. et oblig. et in c. eos vero. l. diſt. et in l. merito. ff. pro ſoc. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. et l. abſentẽ. ff. de penis. cũ ſi. ¶ Nec obſtant doctrine Bal. in d. c. j. quibus mo dis feu. amit. et Dyn. in dicta regula in obſcuris. et Joan. de ana. in d. c. cum dilecti. quia dico quod illi ſunt caſus ſpeciales: ſed regulariter contrarium procedit ex regulis iuris vt apparet in dictis iuribus proxime allegatis. Et magis in ſpecie dico quod nõ obſtat illud dictum Bald. in d. c. j. in pnc. in vj. colũ.

quibus mo. feu. amit. et ſequacium volen-

27 tium† quod quando periti aſſumpti ſuper vulnere diſcordant: et ſunt in diuerſis opinionibus quod tunc iudicandũ eſt contra percuſſorem: quia contrarium expreſſe tenuit ipſe Bald. in conſi. ſuo cclv. incip. an vulnus etc. in j. volumi. in duobus locis illius cõſilij: et Raphacu. in conſi. ſuo. cxxxitij. incip. viſis etc. in ij. colum. ante med. et Soʒi. in conſil. clxxviij. incip. pmo aſpectu etc. in iij. col. ¶ Ex quibus omnibus mihi videtur quod talis qui potuit percutere cum ferro: et percuſſit cum haſta licet percuſſerit in capite ex qua pcuſſiõe ſit ſecuta mors non puniatur tanquam homicida per predicta: ex quibus infero quod Barto. hic ſentiens contrarium. et Ang. de are. in tractatu ſuo maleficiorum. in verbo ſciẽter. et doloſe etc. in pnc. ver. et in eo. tractatu. in verbo. et ex interuallo dictus titius ex dictis vulneribus mort9 fuit et eſt in ij. char. in verſi. ſed aduertas ne erres etc. non recte loquuntur. ¶ Bene

28 fateor† quod ſi aliqs non habens alia arma ſed ſolum habens baculum vel lignum in manibus percutiat aliquem in capite taliter quod percuſſus moriatur quod ipſe erit puniendus pena mortis: quia omnis preſumptio eſt contra eũ quod fecerit animo et intẽtione occidendi et nulla preſumptio cõcurrit pro eo. Et licet percuſſerit cũ ligno et non cum armis aptis ad occidendum: hoc euenit quia nõ habuit alia arma. Sed ſecus quando habebat alia arma vt in caſu noſtro: et noluit illis vti: quia tunc cõcurrit preſumptio per ea quod magis debet operari quã contraria preſumptio percuſſionis capitis. Tene mẽti quia eſt caſus quotidian9 non examinat9: vt. ff. ab aliquo doctẽte. Sed ſtante hoc pro firmo quod talis vulnerãs nõ debeat puniri pena mortis ſed

29 minori pena querendũ eſt† vtrum debeat puniri pena corporali vtputa in abſciſione manus vel amborũ manuũ vel in eruptione vnius oculi vel abſciſione auricularum vel naſi vel debeat bullari in fronte vel in facie. ¶ Et certe videretur dicendũ quod ſic quoniã negari non poteſt quod tales pene non

Sunt minores quelibet ipſarum quam
pena mortis quod ſatis de ſe patet:ſi
ergo ſunt minores et poſſu imponi mi-
nor pena:ergo altera dictarum pena-
rum imponi poterit. Sed contrarium
credo verius videlicet quod iſto caſu
non poterit talis vulnerans ſeu per-
cutiens puniri etiam in mutilatione
alicuius membri nec in aliqua pena
30 corporis afflictiua.¶ † Nam quando
pro delicto vel ex homicidio venit de
iure imponenda pena mortis et ex ali-
qua cauſa minoratur pena tunc dicta
pena minorata nō intelligitur eſſe cor-
poralis ſed pecuniaria vel alia que nō
ſit corporis afflictiua:ita optime pro-
batur in.l.ſi adulterium cū inceſtu.§.
imperatores.ff.de adul.⁊ ibi doctores.
et probatur etiam in hac.l.in §.fi.hic
ſequens.in.l.⁊ ſi quis in graui §.ſi ta-
mē maritus.ff.ad ſille.⁊ in.l.gracchus.
C.de adulte.et in.l.lex iul.§.fin.ff.ad.l.
iul.repetun.quem text.pro not.allegat
Bald.in.l.aditos.C.de epiſcopali au-
di.⁊ in.l.j.in.v.col C.ne de ſta.defun.et
in.l.ſi quis filio.⁊.§.ibi autem.ff.de in-
iuſto rap.irritoq̧ teſtamēto.⁊ Ang.de
areti.in tracta.ſuo maleficio.in verbo
preſente gayo.⁊ appellante.in ver.q̄d
aūt ſi nō obſtāte ⁊c.primo.¶ Quimmo
dico aduertendum eſſe quia licet poſ-
ſit hoc caſu puniri talis percutiens cū
haſta in capite pena pecuniaria:atta-
men hoc fieri pōt in illo qui eſt aptus
et potens ad ſoluendum talem penam
pecuniariā.ſecus in paupere qui non
eſſet habilis ad ſoluendum talem pe-
nam pecuniariam quia ei non poterit
imponi talis pena pecuniaria ſ3 alia
pena erit ſibi imponenda vt exilium
vel carcerum penam:vel aliam ſimilē
non corporis afflictiuam.¶ Et ratio
quare in tali caſu pauperi non poterit
imponi pena pecuniaria eſt:quia poſt
quam illam non ſolueret lueret in cor-
pus per regulam.qui non habet in ere
in maleficijs luat in corpus:vt in.l.ſi
quis id quod.§.j.ff.de iuriſdi.om.iud.
l.fi.ff.de in ius vo.l.qui edes.ff.de in-
cen.rui.et naufra.habetur in.l.j.§.fi.ff.
de penis.cum ſi.et ſic illa pena que di-

recte et expreſſe et non poteſt imponi
de iure imponeretur tacite et per obli-
quum quod fieri non poteſt per regu-
lam illam:quod prohibito vno omnia
intelliguntur prohibita.per que deue-
nitur ad illud.l.oratio ff.de ſponſa.c.
cum q̄d vna via.de reg.iur.in.vi.cum
31 ſi.¶ † Poteſt modo vltra predicta cir-
ca materiam huius.§.queri an percu-
tiens affinem vel amicum vel illum cū
quo nulla erat controuerſia vel inimi
citia videat̄ facere animo occidendi:de
quo vide docto.in.d.l.j.C.eo.et Domi.
Fran.de are.in.d.conſi.ſuo.cxlvij.inci-
pi.viſa conſultatione ⁊c.in vlti.col.⁊ vi-
de etiam ad predicta que dixi late in
quodam conſi.meo incip.ſummi celi
32 Deus ⁊c.circa mediū.† Et ſcias quod
licet attēdatur animus propoſitum et
intentio in delictis per hunc tex.⁊ per
alia ſuperiꝰ allegata tamē aliqui ſunt
text.q̄ probant contrarium ⁊ multum
ſtringunt pro parte cōtraria q̄bus nō
video omnino bonū nec cōgruū reſpō-
ſum. Primꝰ eīn eſt tex.in.l.j.§.ex incen-
dio.cum ibi notatis.ff.de incendio rui.
33 et naufra.vbi dicitur † q̄d ſi q̄s animo
incendendi vnā domū tantum miſerit
ignem in ipſa domo ⁊ cōbuſte fuerint
plures domus vel ex aliīs domibꝰ bo-
na fuerunt exportata q̄d talis q̄ impo-
ſuit ignē tenet̄ ꝓ oībus domibꝰ cōbu-
ſtis ⁊ pro bonis exportatis.ex quo text.
apparet q̄d nō inſpicit̄ animꝰ ſeu pro-
poſitū ſed effectꝰ. Alius eſt caſus in.l.
ſi quis aliq̄.§.qui abortiōis.ff.de penis
34 vbi † ſi amator qui reddidit pregnan-
tem amatricē dederit ei poculū ꝓ fu-
tura abortione ſi tamē mater ipſa vel
pater moriat̄ tenetur de occiſo ⁊ ſic nō
inſpicitur intentio amatoria:ſed triſtis
⁊ malus euentus q̄ ſequutus eſt. Ter-
tio pro hac pte eſt tex.not.in.c.fi.de ho-
35 mici.in.vi.vbi dicitur † quod ſi quis
iuſſerit verberari clericum ⁊ manda-
tarꝰ exceſſerit mādatū quia verberā-
do interfecit ipſum clericū tenet̄ ipſe
mādās de occiſo quia debuit cogitare
q̄d illatio verberum aliq̄n infert mor-
tem. Quarto ꝓ hac opinione vr̄ caſus
in.l.q̄a multa facinora.C.ad.l.iul.de

36 vi publi.vbi habet† qđ ſi quis ingreſ-
ſus fuerit poſſeſſionē aliquam ⁊ facta
ſibi reſiſtētia occiſi ſunt aliqui ex vna
vel altera parte quod tenetur talis in-
greſſor quaſi dederit cauſam morti il-
lorum occiſorum: ⁊ tamen ipſe nolebat
inferre mortē alicui ſed nolebat ingre
di poſſeſſionē ſuā: ergo ex iſtis iuribus
videtur dicendum quod in maleficijs
nō inſpiciatur animus ſed euentus et
quod maleficia cum dolo vero vel pre-
ſumpto debeant puniri pena.l.vel ſta-
tuti imponētis penā tali delicto. Alius
eſt caſus in.l.iij.§.adiectio.in fin.ſ.co.
de quo ibi dicaȝ deo duce. ¶ Sed iſtis
iuribus nō obſtantibus teneo tamen
37 primā opinionē videlicet† qđ in deli-
ctis dȝ attēdi animus ⁊ nō euētus: nec
obſtant illa tria iura primo allegata
qm̄ in illis dabat opa rei illicite iō nō
eſt mirū ſi ſequuto homicidio vel incē-
dio ille tenet: ⁊ ita tenēt doct.in.d.l.ſi
is qui cū telo.⁊ in.d.l.j.C.de ſica.et in.l.
diuꝰ.ſ.co.⁊ Aug.⁊ alij.in.l.ſi cū ſeruo.
ff.de iniurijs. Nec etiam obſtat tex.in
d.l.qm̄ multa ⁊c.qr ille textus loquitur
in illo qui violēter ingredit ⁊ vidit re-
ſiſtentiā ſibi fieri ⁊ veriſimiliter ſi vo-
luiſſet recedere ⁊ ſe abſtinere a violen-
to ingreſſu poſſeſſionis alterꝰ nō fuiſ-
ſent ſequute cedes aut maleficia ſed
cū voluerit ſuā violentiā cōtinuare et
reſiſtētes ſibi opprimere conſequenter
voluit cedes ⁊ maleficia cōmitti. Ideo
ex iſtis videt qđ talis ingrediēs fuerit
in dolo vel ſaltē in culpa: ita ſoluit di-
cta contraria dictoꝝ quatuor iurīū do.
Bart.cepo.in conſi.ſuo.xxxvj.incipi.in
caſu iſto ⁊c.in.ij.⁊ iij.col.de quo etiam
aliquid per Alex.in conſi.ſuo.cxl.inci-
pien. videtur in caſu ⁊c.in.ij.volumi-
ne. Et ad intellectum.d.c.ſi.de homici-
dio.in.vi.vide Bal.in.l.cū mandatum.
38 C.mandati.in fi.vbi dicit† qđ ille text.
procedit qn̄ inſtrumentū cum quo ille
mandatarius percuſſit erat aptum ad
mortem inferendā alias ſecus.⁊ vide
etiam Rapha.cu.in conſi.ſuo.cxxxiij.
incip.viſis ⁊c.⁊ dñs Maria.ſozi.in re-
petitione.c.ad audientiam.in.xix.colū.
extra de homi.⁊ Cepola in dicto con-
ſilio ſuo.xxxvj.in fin.ij.col.et do.Alex.
39 in.d.conſi.cxl.in.j.colū. ¶ † Et teneas
menti perpetuo vnum ſingulare ver-
bum quod in dubio quis preſumitur
doloſe et ex animo occidiſſe aliquem
quando conſtat quod alium alias in-
terfecit adeo quod ſibi tunc incumbit
onus probandi quod non fecerit dolo.
Ita ſingula.dixit Gandi.in tracta.ma-
leficio ſub rub. de homicidiis.in vlti.
colum.in ver.iſtud autem ⁊c. Pro qui-
bus facit optime not.⁊ ſingulare ver-
bum Paul.de caſt.in conſil.ſuo.cccv.
incip.viſo dicto ſtatuto ⁊c.vbi conſu-
40 luit † quod ſtante ſtatuto quod ra-
piens mulierem per vim puniatur pe
na mortis quod ſi aliquis rapuit mu-
lierem ſolutam que fuit alias deflora-
ta ab aliquo non cedit in penam ſta-
tuti quia non preſumitur quod eā ra-
puerit per vim cum alias conſenſerit
alteri quod eſt ſingulariter no. Et idē
voluit Albe.de roſa.in.iu.parte ſtatu-
torum.in.q.lij.inci.ſed pone aliqs ⁊c.
et Albert.⁊ Gandi.in tract.malefi.ſub
rubri.de aliquibus queſtionibus va-
rijs in maleficijs in.j.colum.in fine.in
ver.quero de facto fuit ⁊c.pro quo fa-
ciunt dicta per Iaco.but.in additio-
nibus ſuis ad tracta.Gandi.ſup ma-
leficijs ſub rubrica quomodo de ma-
leficio cognoſcat per inquiſitionem.
in.ij.col.verſi.vnde quamꝗ ⁊c.de qui-
bus latius dixi in ſingul.meo.lxxiij.
incipiē.tu habes regulam ⁊c. Et facit
etiam ad predicta not.dictū Salic.in
l.fi.in vlti.colum.verſi.quero an ſuffi-
ciat.in fi.C.de qōnibꝰ. ¶ Nam tu ſcis
quod quando plures fuerunt in rixa
et vulnerarunt vnum ⁊ neſcitur quis
ipſorum cum vulneraverit nemo ipſo-
rum poterit puniri pena mortis: vt la-
tius dixi.ff.in hac.l.in prin.in.xvj.limi-
41 tatione. ¶ † Attamē hoc caſu poterit
iudex deuenire ad torturā cōtra illum
et oībus q̄ fuerūt in rixa q̄ alias alteri
intulit vulnꝰ non obſtante incertitudi-
ne delinquētis: qꝛ q̄ ſemel malꝰ ⁊c. ita
ſing.dixit Sali.in.d.l.fi.in vlt.col.verſi.
q̄ro an ſufficiat ⁊c.C.de q̄ſtio.quod etiā
voluit Gandi.in tract.ſuo malefi.ſub

inci.poſtꝙ iſte tutor ⁊c.et poſt Abb.in c.decetero.in fi.extra de teſti.⁊ ꝑ Bald. in.l.j.in.xxiij.col.C.qui accuſa.non poſ‑ſunt.Modo expeditus de notabilibus. ¶ Quero: dicit in iſto textu quod ſtu‑prans per vim poteſt impune occidi.

9 ¶ † Sed pone qđ ipſa mulier ſtuprata ex illo coitu violēto eſt effecta ꝑgnans an filiꝰ inde natꝰ ſit baſtardus.in quo Bal.in.l.cū quā.in.viij.col.C.de fidei‑com.dixit quod ſi tyrānus habet rem cum aliqua muliere per vim qđ filius inde natus non dicet̄ ſpurius quo ad matrē.⁊ idem dixit idē Bal.in.l.ſi qua illuſtris.in verſi.qđ ſi mater.C.ad orfi‑cia.⁊ hoc per rationē illā videlicet qđ facta contra voluntatē faciētis nō im‑putantur ipſi facienti:vt in.c.j.ij.⁊.iij.⁊ in.c.ita ne.xxxij.q.v.et c. preſbyteros. l.diſt.et optime probat text.in.l.cura. in verbo nec ſi ꝑ vim.ſ.de mu.⁊ hono. Et facit nota.verbum Ange.in.l.j.§ re‑mouet.ſ.de poſtu.vbi dixit quod ſpon‑ſa violenter cognita a ſpōſo poteſt in‑gredi monaſterium eo inuito ſicut an‑tea poterat.Ita dicēdum puto in que‑ſtione iſta quod ſi mulier ex ſtupro vio‑lento effecta fuerit pregnās qđ filius inde natus non dicet̄ ſpurius quo ad ipſam matrē licet ſecus ſit quo ad pa‑trem.Et facit etiam notanter verbum Bald.in aut.item nulla communitas. C.de epiſcopis et cleri.in fin.vbi dixit

10 † quod ſi ſtatuto cauetur quod banni‑tus in ciuitate Bononiēſi ſi ad eā ve‑nerit debeat decapitari:qđ non habet locū in bannito qui fuit captus Muti‑ne et per vim fuit ductꝰ huc Bononie. qđ etiam voluit Iacobus butri.in ad ditionibus ſuis ad tractatum Gandi. ſuper maleſi.ſub rubrica de bannitis pro maleficio.in.v.colum.in princip. Et facit quod voluit Bartol in.l.poſt legatū.§.his vero.in fi.ſ.de his quibꝰ

11 vt indign.vbi dixit † qđ ſtante ſtatuto quod quicūq; prebuerit auxiliū ban‑nito puniatur certa penā modo alidꝰ teſtificatus eſt pro bannito an debeat puniri: in quo dicit diſtinguendū eſſe videlicet qđ aut hoc fecit ſponte: aut coacte:ſi ſponte debet puniri.ſi coacte ſecus.Et facit optime text.et qđ dixit ibi do.Flo.in.l.in omnibus.ſ.de no‑

12 xali.vbi dixit † qđ ille textus facit ad queſtionem de receptante bannitum qđ teneatur ſi receptauerit q̄ prohibe‑re non potuit:puta q̄ decem banniti congregati vadunt ad domum ruſticī ⁊ dicunt:ſi nō aperis nobis portā im‑ponemus ignem:qui ruſticus timens aperuit oſtium certe tunc excuſatur q̄ non poterat eis reſiſtere:qđ dicit eſſe menti tenendū.Et poſſent pro hac par‑te adduci plura ⁊ plura not.dicta que alias vltra omnes cumulaui in.l.j.in §.preterea.in.iij.iiij.et.v colum.ſ.de queſtio.vbi videas.et dixi etiam.ſ.in principio huius legis.in.xviij.limita‑tione. ¶ Venio modo ad gloſſam ⁊ ca‑pio primam gloſſam in verbo dimit‑tendum.que gloſſa clara eſt.nam alle‑gat concordantes.l.iſti quidem.§.p co‑

13 nul.† vbi plus eſt ſtuprum quā mors et maior eſt timor ſtupri quā mortis.⁊ allegat.l.iij.§.ait pretor.ſ.de incendi. rui.et naufrag.Glo.ſecunda dicit qđ iſte textus debet intelligi ſecundum diſtinctionem poſitam in.l.marito.in princip.ſ.de adulte.vbi videas. Gloſ‑ſa finalis etiam clara eſt.nam allegat concordantias ad hoc de marito occi‑dente vxorem in adulterio deprehen‑ſam.quod non puniatur pena mortis ſed alia mitiori pena. ¶ Poſtea dicit gloſ.videri quod maritus in hoc caſu in aliquo etiā leui nō puniat̄ per text. in.l.ſi quis in graui.§.ſi maritus.ſ.ad ſilleia.Solu.glo.fatetur ꝙ ignoſcitur marito ſ; nō in totū vt hic.Et ex iſtis remanet expeditus iſte.§.et per conſe‑quens lex iſta.Sequitur lex inauditū.

¶ Hyppolitꝰ de marſilijs iuris vtriuſ‑ꝗ doctoris.

1 ☞ Pater non poteſt filium etiā enor‑miter delinquentem occidere.

2 Verus pater magis diligit filium pro‑prium ꝙ ſeipſum.

3 Relaxatur de carceribus non dicit̄ li‑ber ſi filium ſuum cogitur in carceri‑bus pro obſide relinquere.

4 Violentia ſi fiat patri et filius aliquid faciat vt eum liberet quid iuris.

5 Prohibitus alienare in potentiorē an poſſit in filium potentiorem alienare.
6 Pater ꝛ fili⁹ cenſēt vna ꝛ eadē ꝑſona.
7 Iuramentum vaſalli de defēdēdo dominū ſuū cōtra omnes an extendatur etiam contra filium.
8 Uaſal⁹ nō iuuās partē domini ſui habetur ac ſi ipſum dñm nō iuuaſſet ꝛ ſic eſt feudo priuandus.
9 Feudū ſimpliciter receptū a patre an intelligatur receptū ꝑ ſe et ſuis filijs.
10 Patre ꝛ filio ſimul ꝺ delicto accuſatis quis eorū debeat prius torqueri.
11 Pater non poteſt in filium ſeuire vt eum occidat.
12 Pater preſentans imperatori filiū qui commiſit crimen leſe maieſtatis an ſit credendus aut filius decapitandus.
13 Filio an liceat accuſare patrē de crimine coram iudice.
14 Pater pōt occidere filiam in adulterio deprehenſam.

Hauditū filiū

Et hoc intēdit. Pater nō poteſt ꝑ aliquo delicto occidere filiū licꝫ poſſit eū accuſa-
1 re.h.d. Caſus ꝛc. ❡ † No.ex hꝯ tex.ꝙ pater nō pōt occidere filiū:licꝫ commiſerit enorme crimen qm̄ eſſet contra oēm legē naturalē ꝛ eſſet res crudeliſſima immo ſi reperiretur aliquis pater qui ex quacūqꝫ cauſa occideret filiū poſſet dici qꝺ nō fuiſſet vere eius filius ſed magis fuiſſet fili⁹ ſuppoſitus qꝛ pater faciēs actū impiū cōtra filiū nō preſumitur vere pater. Et ideo dixit multum egregie Albericus de roſa.in.l.cum qui probabilem.C.de epiſcopis et cle-
2 ricis.per illum text.quod † ſi filius verberat patrē ꝛ ſi pater ſtuprat filiā nec ille filius nec ille pater preſum ꝫ:immo verus pater magis diligit filiū ꝓprium quam ſeipſum.l.iſti quidem ff. quod metus cauſa.et ideo pater et filius cenſentur vna et eadem perſona. l.cum ſimus.ad finem.C.de agricolis et cenſi. libro.xi.et in.§. aduerte.xxv. q.ij.cum ſimilibus. Et ideo dixit do. Maria. ſozi.in conſilio ſuo quinquageſimotertio.incipiente.magnifice ca-
3 pitanee. † quod non dicitur quis liber relaxatus de carceribus quādo cogitur relinquere filiū in carceribus pro obſide.quod eſt not.ad materiā.l.qui in carcerem.ff.quod metus cauſa. Et dixit Ludouicus romanus in.l.j.ff.in ius voc.vt eant.vel ſatis quod etiam vbi electa eſt induſtria perſone poteſt quis ſeruire per filium.allegat textū in.l.ſciendum.in.§.legati.ff.de legatis. Et dixit not.Inno.in.c.cū locū.in prin-
4 cip.de ſponſa.† quod ſi patri fit violentia corporalis ꝛ filius aliquid fecit vt liberaret patrē quod ille actus dicitur factus per metum ac ſi talis violentia eſſet illata a filio. Et dixit Baldus in.l.ea lege.in.viij.colū.C.de con-
5 ditione ob cauſam † quod prohibit⁹ alienare in potentiorem poteſt alienare in filium quamuis potentiorem. allegat glo.in.l.ſi ita quis.in.§.eadem l.ff.de verb.obliga. ❡ Et adeo eſt hoc verum quod pater ꝛ filius cenſentur
6 vna et eadem perſona † quod ſicut nō valet confeſſio facta metu tormentorum vel renuntiatio litis:vt not.in.l. j.ff.de queſtionib⁹:ita nō valet cōfeſſio ſeu renuntiatio facta ob metum torquendi filium ſecūdum doctores poſt gloſſam.in.c.afferte.de preſumptioni-
7 bus †. Et facit etiam nam ſi vaſallus iurauit adiuuare dominū contra omnes homines non tamē tenetur eū iuuare contra filiū:ita dixit Bald.in.c.j. de noua for.fide.et in.l.j.in.xiij. q.ff. de rerum diuiſio.et in.l.j.§.ne autē.C. de cadu.tol.pro quo facit tex.in.§.fin. inſti de noxali.in verſic.quis eñ patiē filium ſuū. Et facit etiā dictum Augu. in.l.j.§.ſi pater.el.ij.per illum textū.ff.
8 ad ſille.vbi dixit quod † vaſallus qui non iuuat partē dñi ſui:ita ꝑuuat feudo ſicut ſi non iuuaſſet dñm ſuum. Et adde etiam hic not.verba do.Feli.in materia iſta in.d.c.et afferte.in.l.col.ꝛ per eundem in.c.ſi vero.in.j.col.extra de ſen.excōica. Et vide nota.verbum Andr.de iſernia.ꝛ Bald.poſt glo.ibi in c.j.in princi.in fi.verbis.quibus modis feu.conſtitui poteſt † vbi dixit qꝺ adeo eſt verum hoc quod pater et fili⁹ cenſetur

rubri.de preſumptionibus et indicijs
dubitatis.in pe.verſi.Et idẽ dixit Gui-
do de ſuza.in tract.ſuo de tormentis in
iiij.colũ.verſic.que ꝛ qualia indicia ꝛc.
circa fi.De quo latius dixi in ſingula.
meo.cclxvij.inci.ter vel quater.et in.l.j.
§.fi.in vlti.col.verſic.in hoc paſſu.ff.de
queſtionibus.Et pro predictis etiã fa-
ciũt plura ꝛ plura alia que cumulaui
in materia regule.ſemel mal⁹ ꝛc.l ma-
ritus.in.vj.vij.et.viij.colũ.ff.de queſtio-
nibus. que hic non refero breuitatis
cauſa.vide ibi.Et per iſta eſt expedit⁹
iſte.§.quo ad tex.¶ Uenio igit̃ ad gloſ.
ꝛ capio gl.primã in verbo abſolui poſ-
2 ſe que dicit ꝙ lʒ tex.iſte dicat † ꝙ poteſt
abſolui ab homicidio ille q̃ cõmiſit ho
micidiũ nõ ex aĩo occidendi ꝙ hoc de-
bet intelligi a pena mortis non autẽ a
toto ſed alia mitiori pena allega.tex.in
l.lege.§.j.ff.eo.vbi habet̃ ꝙ ille qui per
laſciuiam aliquem occidit ſeu cauſam
mortis prebuit debet per quinquenniũ
relegari ꝛ ſic nõ debet in totũ abſolui:
ꝛ allegat etiã glo.l.j.ꝛ.l.eũ.C.eo.ꝛ text.
in.l.cuʒ aũt.§.excipitur.ff.de edil.edic.
¶ Capio gloſ.in verbo caſu que ſup-
plet ad tex.dicens culpa tñ precedente
ꝛ tunc qñ culpa precedit caſum tũc pu
nitur caſus allegat.l.in rebus ff.com-
mo. Uel dicit gloſ.caſu.i.negligentia
qđ verbum ita exponit̃.ff.de incen.rui.
et naufrag.l.qui edes.in.§.j.et ſic talis
negligentia dicitur culpa.Et ideo di-
cit glo.iſta ꝙ niſi culpa precederet ca-
ſum caſus nõ eſſet puniẽdus alleg.l.j.
C.eo.et.l.eũ qui.ꝛ.l.illud.C.de iniurijs.
et.l.ſi non cõuiciũ.ꝛ.ff.de iniurij.l.illud.
¶ Ex quibus redditur expeditus iſte
§.ideo ſequitur.§.item diuus.

Hippo.de marſilijs iuris vtriuſqꝫ doc.

1 ☞ Occidens filiam ſtuprantem vel
vxorem in adulterio deprehenſam qua
pena puniatur.
2 Iuſtum dolorem tolerare difficile eſt.
3 Filio an liceat adulterantem matrem
occidere.
4 Uxor committens adulterium perdit
dotem ꝛ eius actionem.
5 Marito tenẽte concubinas ſi vxor com-
mittit adulterium an perdat dotem.
6 Mulier adultera an impune occidat̃ a
marito etiam adultero.
7 Dignitas ſeu cõditio delinquẽtiũ de-
bet in penis imponendis attendi.
8 Uerbum ſuis in textu poſitum quos
comprehendat.
Stuprãs per vim põt impune occidi-
9 Mulier vi ſtuprata ſi illo coitu violẽto
concipiat an filius ſit baſtardus.
10 Statutũ de puniendo bannitũ reuer-
tentẽ ad locum vetitum an extendatur
alibi reductum.
11 Statutum de puniẽdo prebẽtes auxi-
lium bannito an extendatur ad teſtifi-
cantes pro illo.
12 Receptãs bannitũ non eſt puniendus
ſi aliter euitare nõ poteſt.
13 Stuprũ plus eſt q̃ mors:et timor ſtu-
pri maior eſt q̃ mortis.

Item diuus.

¶ Et hoc in-
tendit. Occi-
dẽs ſtuprantẽ filiã vel neptem per vim
nõ punit̃ aliqua pena.Itẽ occidẽs vxo-
rem deprehenſam in adulterio nõ pu-
nit̃ pena mortis ſed alia mitiori pena.
Nam ſi eſt vilis perſona mittit̃ in exi-
liũ perpetuũ.ſi autẽ eſt pſona dignior
relegatur ad tp̃s.h.d.iſte.§.Caſus ꝛc.
1 ¶ † Nota ex iſto textu dictũ in summa-
rio videlicet quod occidi poteſt impu-
ne ſtuprans filiã vel neptem ꝛ ſimiles
per vim.nam ſi ſtupraret ſine violẽtia
non liceret patri illum occidere: ſm
Ange.de areti.in tractatu ſuo malefi-
cioꝝ.in ṽbo che ay adulterata la mia
dona.in.ij.char.in ṽ.an patri liceat ꝛc.
in fi.ibi:ſeptimo requiritur ꝛc.ſed hoc
operatur violentia ipſius ſtuprantis:
quoniã in tali ſtupro violento qui po-
teſt dici raptus ꝯpetit patri fratribus
et affinibus vindicta adeo quod quili-
bet etiam tutor poteſt occidere eum.l.
j.§.j.C.de rapto.virgi.et voluit Cynus
in.l.gracchus.C.de adult. ¶ Nota vlte
2 rius ex iſto textu quod † occidens vxo-
rem deprehenſam in adulterio non pu
nitur pena mortis.et põt allegari ra-
tio:quia difficile eſt iuſtum dolorẽ tol-
lerare:vt dixit ſimilis text⁹ in.l.ſi adul-
terium cũ inceſtu.§.imperatores.ff.de
adulte.et in.l.ſi quis graui.ia.§.ſi re-

cenſentur vna ⁊ eadem perſona:quod
feudū ſimpliciter receptū a patre in=
telligit᷑ receptū pro ſe et pro filijs ſuis
maſculis:licet in inueſtitura de nullo
herede ſit facta mentio:⁊ idem dicunt
eſſe in emphiteoſi:qđ dixit Bald.eſſe
not.⁊ cordi tenendū:et idē dixit Andr.
de iſer.in.c.j.quib.cau.feud.amit.⁊ do-
mi.Alexā.in cōſi.ſuo.xvij.incipien.at-
tentis ⁊c.in.ij.colum.in.v.volu.de quo
etiam per.d.Alexā.late in.l.qui rome.
in.§.duo fratres.de verbo.obliga.in
xxj.col.ver.ſed circa hoc ⁊c.de quo di
xi ego in ſingula.meo.clx.incipien.pa-
ter ⁊ filius ⁊c.¶ Itē adeo ſunt vera ſu
pradicta de amoꝛe paterno ⁊ de vnita
10 te patris ⁊ filij†quod ſi pater et filius
pro aliquo delicto ſunt toꝛquēdi vt ve-
ritas habeatur debet ſagax iudex in-
cipere a filio ⁊ eum toꝛquere in conſpe
ctu patris:qꝛ tunc citius dicet verita-
tem pater ꝙ filius:qꝛ pater magis ve-
retur de filio ꝙ de ſeipſo.ita dicit Gā-
di.i tracta.ſuo maleficio.ſub rubꝛ.de
queſtionibus ⁊ toꝛmē.i.ij.colū.verſic.
nunc videndū.Et in propoſito And.
de iſer.in.c.j.in.§.publici latrones.in
fi.verbis.de pace tenen.in vſib.feud.
refert contingentiā facti:videlicet qđ
alias diue memoꝛie rex Carolus cum
pater ⁊ filius arguerentur de homici-
dio probato quod alter coꝛū percuſſe
rat:de quo ictu percuſſus moꝛtꝰ fue-
rat nec cōſtabat quis percuſſiſſet quā
tūcūqꝫ fuiſſent ambo toꝛti:finxit ⁊ mā
dauit ipſe rex velle quod ambo ſuſpē
derentur:qui credētes ambo debere
moꝛi cum eſſent i pede furcarum pa-
ter dixit:amodo nō eſt remediū vt poſ
ſimus euadere moꝛtē:et tūc ipſe pater
cōfeſſus eſt ſe illū percuſſiſſe:⁊ ſic ipſe
ſolus ſuſpēſus fuit ⁊ liberatus filius:
et hoc dictum refert ⁊ ſequitur do.pa
ris de puteo in ſuo tracta.ſindicat.in
no.char.in vlti.colum.quod dictū re-
tuli in.l.j.in punct.in penulti.colū.ꝭ.
de queſtioni.¶ Modo vlterius pgre-
diendo circa materiā huius text.dico
quod ex iſto text.probatur vnum:vi-
11 delicet†qđ pater nō poteſt ſeuire in fi
lium vt eum occidat:imo ſi pater vult
ſeuire in filium ⁊ eum capiat et ducat
ad iudicem vt ipſe pro delicto per eū
cōmiſſo occidat:talis ſeuitia prodeſt
ipſi filio:adeo qđ liberari debet a tali
iudice vel ſuperioꝛe:ita dicit text.ſin-
gula.in.l.milites agrū.in.§.deſertoꝛē.
ꝭ.de re milita.et illum text.ad hoc pro
no.alleg.Salice.in.l.propter inſidias.
C.qui accuſa.non poſſunt.Et ibi dicit
Pau.de caſt.ꝙ cum quidam mercatoꝛ
veniret de Alamania interrogauit eū
de pluribus dubijs:et inter cetera in-
12 terrogauit eum de tali caſu.¶†Qui-
dam filius comitis Palatini cōmiſit
crimen leſe maieſtatis:et pater preſen
tauit eum imperatoꝛi propria autoꝛi-
tate dubitabatur an eſſet decapitan-
dus.et dixit ipſe Pau.de caſt.qđ non.
per.d.§.deſertoꝛē.⁊ per doctrinā Ray.
do.Foꝛli.ibi qui refert ita conſultum
fuiſſe de facto Foꝛliuij.Et dicit ipſe
Pau.de caſt.ibi ꝙ hoc fuit relatū im-
peratoꝛi:qui viſa.d.l.milites agrū.in
d.§.deſertoꝛē.pepcit dicto filio ſed mi-
ſit eum in exiliū per certum tēpus.Et
idem firmat do.Barho.cepo.in caute.
ſua prima et do.Feli.in.c.accuſaſti.in
vlti.col.de accuſa.et.d.Ang.de arimi.
in ſuis addi.ad Ange.de are.in trac.
ſuo malefi.in verbo necnō ad querelā.
in.vij.char.ſuper ver.xxj.et per illum
tex.d.§.deſertoꝛē.dixit Ang.i.l.ſi adul-
terium cū inceſtu.in.§.liberto.in fi.ꝭ.
13 de adul.†qđ ſi filius capit patrē bāni
tum et eum ducit ad magiſtrū:tūc de
bet ipſi patri relaxari vita intuitu filij
preſentantis eū quod eſt not.que proxi
me dicta retuli.in.l.j.§.ad queſtionem.
in.v.colū.ꝭ.de queſtioni.vbi videas.et
vide etiā que dixi in.l.vnius.in.§.ſer-
uus nec ſi.in fi.eodē titu.¶ Nota vlti
14 mo ex iſto text.† qđ pater poteſt accu
ſare filium de crimine coꝛam iudice.
¶ Sed an liceat ecōtra filio accuſare
patrē:dic ꝙ ſic:dūmodo non accuſet
eum de crimine capitali.vt habetur in
l.hi tū.§.j.ꝭ.de accuſa.Et hunc textum
intelligit hic gloſ.⁊ Barto.quod pater
poteſt accuſare filiū eſt verum de gra
ui crimine:ſecus autē de leui delicto
cōmiſſo contra patrem:vel de delicto

cōmiſſo contra aliquem alium quam
contra patrē:q̄ de illo pater nō poteſt
accuſare filiū.alleg.gloſſ.iura de qui-
bus in ea.Opponit vltimo Barto.cō-
15 tra iſtum text.inquantum dicit† ꝙ pa-
ter nō poteſt occidere filiū ſed ecōtra.
de text.in.l.nec in ea.in.§.fi.ff.de adul-
te.vbi dicit ꝙ pater poteſt occidere fi
liam deprehenſam in adulterio:ergo
Sol.ꝙ ſpeciale eſt in caſu illo:in alijs
autē ſecus eſt ſcd̄m hec tempora:licet
olim indiſtincte liceret patri occidere
filium.vt habetur in.l.in ſuis.ff.de li-
be.⁊ poſthu. ¶ Capio modo gloſ.vni-
cam.pro cuius expeditione quero q̄d
vult dicere textus dum dicit inauditū
filiū:in quo gloſ.exponit inauditum fi
lium.i.ſuppoſitū filiū: ita quod non eſt
filius:⁊ ſic poteſt eum accuſare dicen
do eum non eſſe filium:⁊ quod tñ vt eū
deciperet paſſus eſt ſe ſupponi loco fi
lij:quod tñ intelligit glo.⁊ Bart.ſi erat
doli capax qn̄ fuit ſuppoſitus:q̄ forte
pater erat abſens. ¶ Alio modo etiā
exponit gloſ.⁊ dicit inauditū filium.i.
filium cōmittentē aliquid inauditum
cōtra patrē id eſt graue ſcelus poſtea
gloſ.dicit ꝙ ſi filius cōmiſit crimē con
tra alium vel cōmiſit leue quid contra
patrē nō poterit per patrem accuſari
allegat iura de quibus in ea.Sequi-
tur.l.eiuſdem.

¶ Hippo.de marſi.iur.vtriuſq̄ docto.

1 Facere venenum et iam factum
vendere equiparantur.
2 Fabricans falſum inſtrumentū tenet̄
directa pena.l.cor.de fal.
3 Permitēs illicitū in domo ſua an mi-
tius puniatur q̄ ipſe delinquens prin
cipalis.
4 Preſtans maleficio auxiliū vel fauorē
aut conſiliū an eadē pena puniri de-
beat qua principalis maleficiens.
5 Preſtans auxiliū homicidio an tanq̄
homicida puniatur.
6 Conficiens inſtrumentū tanq̄ tabel-
lio qui tñ nunq̄ fuit tabellio qua pe-
na puniatur.
7 Iudei quare ab eccleſia tolerantur et
non heretici.
8 Percutiens clericum degradatum an
incurrat canonē ſi quis ſuadente.xvij.
q.iiij.
9 Emens venenū vt alicui det puniē-
dus eſt ac ſi dediſſet lʒ non dedit.
10 Affectus ſine effectu quo caſu puniat̄.
11 Delictū priuatum an miti⁹ puniatur
q̄ publicum.

Iuſdez. Hec lex li-
cet prolixa
ſit in litera tñ paruam ha-
bet materiā ⁊ poteſt p̄nci
pium ipſius ſic ſummari.
Qui fecit venenū vel factū in publico
vēdidit tenet̄ hac.l.h.d.vſq̄ ad.§.adie-
ctio. Caſus. ¶ Nota dictū in ſumma-
1 rio:vez† ꝙ faciēs venenū vel factū vē-
dens punit̄ maxime ſi illud vendat in
publico:⁊ ſic facere venenū vel iam fa
ctum vendere equiparat̄. Et dicas tñ
ꝙ lʒ ſm̄ iſtū tex.iſta equiparent̄ facere
rem prohibitā:vel illam iam factā ven
dere quo ad penā tñ minori pena de-
bet puniri ille qui iam factā veddidit
q̄ ille qui rem ipſam prohibitaʒ fecit.
¶ Et ad hoc dicendū moueor ex pluri
bus iurib⁹ ⁊ doctrinis.primo moueor
ar.tex.enim.l.falſi.§.ordine.ff.de fal.vbi
dī ꝙ miti⁹ punit̄ ille q̄ vtit̄ falſo q̄ ille
qui ipſum falſuʒ fabricauit. ¶ Et hāc
partem ꝙ miti⁹ punitur vtens re p̄hi-
bita q̄ faciēs tenuit Cy.in.l.ij.C.de fi-
2 de inſtru.vbi dicit† ꝙ ille qui fabrica-
uit falſum inſtrumentū tenet̄ directa
pena.l.corne.de fal.de qua in.l.j.§.fi.ff.
de fal.ſed ille qui vtitur illo non puni-
tur illamet pena:ſed alia que non ha-
bet tantū effectū:vt in.d.l.falſi.§.ordi-
ne. Et iſtud dictū Cy.refert ⁊ ſequitur
Io.de ana.in.d.c.ad falſariorū.in.iij.
colū.Et facit ad predicta not.verbum
Bald.in.l.cū ancillis.in.j.col.ver. item
nota ex hac.l.C.de ince.nup.vbi dicit
3 † ꝙ mitius punit̄ ille in cuius domuʒ
fit aliquid p̄hibitū eo patiente q̄ ipſe
delinquens principalis lʒ habeam⁹ de
iure q̄d agētes ⁊ conſentiētes pari pe-
na puniantur:vt eſt tex.in.l.iubemus.
in.§.ſane.verſi.fieri paſſus fuerit.C.de
ſacroſan.ecc.⁊ hr̄ in.l.j.C.de fal.mo.et
in.l.ſi quēq̄.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.l.q̄ſq̄s.
C.ad.l.iul.maieſt.⁊ in.l.j.C.de rapt.vir-

glo.Et facit etiã not.ꝛ ſin.ꝟbõ Sali.in
4 l.vnica.C.de rap.virgin.vbi dixit†quod
ſtante ſtatuto qđ prebens auxiliũ:con-
ſilium vel fauorem maleficio puniatur
eadẽ pena qua committens:tñ non de-
bet preſtans auxiliũ:cõſilium vel fauo-
rẽ puniri eadẽ pena qua puniri debet
principalis faciẽs maleficiũ:ſed dʒ mi
nori pena puniri.ꝛ ibi allegat rationẽ
ipſe Salic.qđ dictũ ꝑ valde not.refert
ꝛ ſequit᷑ do.Bar.cep.in conſi.ſuo.xxvij.
incip.irrequiſiti⁹ ꝛc.in vlti.col.Et etiaʒ
optime a predicta facit qđ voluit Gan
di.in tracta.ſuo maleficio.ſub rubri.de
homicidiarijs.in.§.celum.in verſiculo
5 item pone ꝙ titius ꝛc.vbi not.dixit†qđ
preſtans auxilium homicidio non pu-
nitur tanꝙ homicida ſed punitur me-
dia pena qua debet puniri homicida
vel ex forma ſtatuti vel ex forma iuris
communis.ad qđ allegat in ar.l.is qui
opẽ.§.de fur.que lex dicit ꝙ ille qui dat
opẽ furto manifeſto non tenetur pena
quadrupli.ſed tenet᷑ pena dupli.quaſi
fur.non manifeſti. Et dicit Gandi.vbi
§.ꝙ hec queſtio fuit cõmiſſa conſulẽda
Bononie conſilio dñi Dy.de Bononia
ꝛ aliquib⁹ alijs doct.qui finaliter hanc
queſtionẽ hoc modo deciderunt vt.§.
quã deciſionem ſequitur Gand.ibi de
quibus dixi in ſingu.meo.xv.incip.ſta-
tuta cõmuniter.¶Et ſic ex iſtis appa-
ret ꝙ origo rei ſeu initium ipſius ma-
gis ſpectatur ꝙ̃ ea que ex poſt fiũt de
ipſa re:que origo licet in hoc ſpectetur
ad preiudicium facientis tñ qñꝙ ipſa
origo ſeu primordiũ rei attendit᷑ ꝛ ſpe-
6 ctatur ad fauorẽ.†Et ideo ille qui nun
ꝙ̃ fuit tabellio ſi conficit inſtrumentũ
tanꝙ tabellio punitur pena mortis.vt
habetur in.l.eos in.fi.§.de fal.ꝛ ꝑ Bal.
in.l.data opera.in.xxviij.col.ver.dubi-
tatur de eo ꝛc.C.qui accu.non poſ.attñ
ſecus eſt in illo ꝙ alias fuit creatus ta-
bellio:ꝛ poſtea fuit priuatus officio ta-
bellionat⁹:qꝛ ſi talis poſt priuationem
facit inſtrumentum tanꝙ tabellio non
punit᷑ pena mortis.ita ſin.dixit Bald.
in.l.ſi quis.C.de aqueductu.lib.xj.alle-
gat rationem deʒ qꝛ iſte qui alias fuit
tabellio iuuatur primordio veritatis
argumento not.in.§.qꝛ vero.in aut.de
non alie.qđ dictum refert ꝛ ſequit᷑ do.
Alexan.in conſi.ſuo.cclxxiij.incip.pon-
deratis.in pe.co.qđ dicit eſſe no.¶Sʒ
vltra eum dicas ꝙ idẽ voluit Bald.in
l.data opera.in.xxij.col.C.qui accu.non
poſ.quẽ ad hoc refert ꝛ ſequit᷑ do.Fel.
in.c.que in eccleſiaruʒ.in.ix.char.in.ſ.
col.de cõſtitu.vbi plura ſimilia addu-
cit ꝛ euʒ etiã refert ꝛ ſequit᷑ Spec.in.c.
ſuper litteris.in.xxj.col.de reſcript.Pro
quo facit qđ voluit do.Feli.in.c.con-
ſuluit.verſi.ſcđo nota.extra de iudeis.
7 vbi dicit†qđ iudei tolerantur ab eccle
ſia nõ aũt heretici qꝛ fides iudeoꝝ ha-
bet primordiũ veritatis:ſed ſec⁹ eſt in
fide hereticorũ.allegat glo.in.l.nullus
C.de ſumma tri.et fide catho.Et facit
qđ voluit Inn.in.c.cũ veniſſent.in.glo.
ij.in fi.ver.illud aũt cõſtat.extra de re-
ſti.vbi dixit ꝙ in eum in quo nunꝙ fuit
iuriſditio in illũ non põt iuriſditio pro-
rogari.ꝑ.l.priuatoꝝ.C.de iur.om.iud.
tñ in eo ꝙ al's habuit iuriſditionem lʒ
fuerit extincta poterit ipſa iuriſditio
prorogari.qđ dctñ refert et ſequitur.d.
Feli.in.c.ceterum.in.xj.col.extra de re-
ſcrip.de quibus dixi in ſing.meo.xxxv.
8 inci.ille ꝙ nunꝙ ꝛc.vide tñ glo.in.c.ac-
cidẽs.l.diſt.ꝙ dixit†qđ clericus degra-
dat⁹ põt ꝑcuti ꝛ percutiẽs eũ non inci
dit in canonẽ ſi ꝗs ſuadente.xvij.q.iiij.
quã gl.refert ꝛ ſequit᷑ Barb.in.c.ſedes
apoſtolica.in.v.col.extra de reſcrip.ſed
eam allegat qđ non poſſit ꝑcuti ſine ex
cõmunicatione.ſed gloſ.illa dicit con-
trariũ.ſ.ꝙ poterit percuti ſine excõica
tiõe.Et idẽ voluit gloſ.in.c.dictũ.lxxxj.
di.de ꝗ materia vide etiã alia plura ꝗ
dixi in ſingu.meo.cvij.inci.priulegium
dignitatis ꝛc.et in ſingu.clxxxix.incip.
9 viget cõiter ſtatutũ ꝛc.¶†Nota etiam
ex iſto text.in.fi.in ꝟbo habuerit ꝛc.qđ
ita punit᷑ affect⁹ lʒ non ſequatur effect⁹
in veneno ſicut in homicidio.nam ille
qui emit venenũ vt alicui daret puni-
tur pena huius legis ac ſi euʒ dediſſet:
ita probat tex.iſte.ꝛ idem probat tex.et
hoc voluit ibi Bart.in.l.j.in fi.§.de pa-
rici.ꝛ in.l.j.C.de malefic.ꝛ mathe.quod
etiam firmauit per dicta iura Ang.de

are.in tracta.maleſi.in verbo.et ex in-
teruallo dictus Titius ex dictis vul-
neribus mortuus fuit ⁊ eſt ꝛc.in verſi.
ſed aduertas ne erres:et hāc opinionē
ibi approbat do.Aug.in ſuis additio.
vbi dicit ꝙ Joan.fabri.in.§.alio.inſtit.
de publi.iudi.tenet hanc opinionem.
et idem videtur tenere Sali.in.d.l.j.C.
de maleſi.et mat.Dicit tamen.d.Aug.
in.d.additio.quod ſecundum formam
ſtatutorū Italie et generalē toti⁹ mun-
di conſuetudinem nō punitur affectus
niſi ſequaꝛ effectus:et ſic eſt derogata
d.l.is qui cum telo ⁊ ſimilibus:⁊ etiam
iuribus preallegatis loquentibus de
veneno:⁊ ad hoc allegat dictum Spe-
cu.in titulo de accuſatore.in.j.parte in
§.j.in verſi.ſed pone primo alias quid
ſi primo. quod dictum refert et ſequi-
tur Ang.in.l.j.in.§.hec verba.ff. quod
quiſq; iur.et Bald.in.l.iij.C.de ſeruis
fugitiuis.et Ludo.roma.in.l.damni.§.
10 ſabini.ff.de damno infecto.¶ Sed hoc
fallit in crimine leſe maieſtatis et in aſ-
ſaſino quia in iſtis duobus criminib⁹
punitur affectus licet non ſequatur ef-
fectus : ita dicit dominus Auguſt.de
ari.in dicta additio.vbi dicit quod hoc
voluit Bald.et Ange.in.d.l.j §.hec ver-
ba.ff.quod quiſq; iuris.et eſt textus in
aſſaſino.in.c.j.de homic.in.vj.et idem
dicas in oppugnatore patrie licet non
ſequatur effectus ſecundum Angel.in
d.l.j.§.hec verba.ff.qđ quiſq; iur.Et ex
iſtis ſum expedit⁹ de textualibus:ideo
11 capio gl.vnicam que clara eſt.¶ † Nā
inquantum textus hic dicit quod ven-
dens venenum in publicum punitur
hac lege:ergo videtur quod vendens
eum in loco priuato nō puniatur:quia
qui vnum dicit aliud excludit:quod ta-
men etiam punitur qui vendit venenū
in loco priuato:et ideo gloſſ.dicit quod
debet ſuppleri hic in text.dicto maxi-
me quia etiam ſi vendat in priuato pu-
nitur mitius ſcilicet pena extraordina-
ria.Sed opponi.de textu.in.l.ſi.ff.de ri-
tu nup.vbi dicitur quod magis puni-
tur qui clam facit ꝙ̃ qui palam:cuius
contrarium hic dicitur.So.ꝙ hic tra-
ctatur de re fieri ꝓhibita.ibi de re fie-
ri ꝑmiſſa que redditur ſuſpecta ſi fiat
clam:⁊ ideo dicit hic glo.quod ſi addi-
mus verbū maxime nō erit aliqua du-
bitatio.Sequitur.§.adiectio.

Hippolytus de Marſi.J.U.D.Bonoſi.
1 Genus veneni eſt triplex.
2 Delictū ſine dolo culpa interueniente
an ordinaria pena delicti ſit puniend⁹.
3 Poculum dans amatorium an vltimo
ſupplicio ſit puniendus.
4 Poculi amatorij nomine qđ intelligaꝛ.

Adiectio. ¶ Et hoc intendit qualitas ỽborū rē diuerſificat.Et inter duo extrema da-
tur medium.et homicidiū ſine dolo ex
culpa tamen cōmiſſum non puniꝛ pe-
na mortis ſed alia mitiori pena.h.d.
vſq; ad.§.alio.Caſus ꝛc. Nota ex iſto
tex.dictum in ſummario.¶ † Item no. 1
etiam ſm Bart.quod triplex eſt genus
veneni:nam aliquod eſt venenum ma-
lum ad occidendum:aliquod eſt vene-
num bonum ad ſanandum:⁊ tertiū eſt
genus veneni quod datur ad amorem
captandum vel manutenendū et con-
ſeruandum:quod venenū non occidit
nec ſanat ſed homines incitat et indu-
cit ad amorem vel odium:quod vene-
num dicitur potius maleficiū ꝙ̃ vene-
num.et de eo tractatur in titu.de male-
ficijs et mathe.et in vulgari dicuntur
malie vel fature ex quib⁹ homines in-
firmantur nec a medicis cognoſcitur
eius egritudo et ex talibus maleficijs
ſeu malijs homines ⁊ mulieres nō mo-
riuntur ſed ſaltim debilitātur et anni-
hilantur dietim tanꝗ̃ habentes mor-
bum gallicū:et de iſtis facientib⁹ ſimi-
lia maleficia eſt magna copia in valle
lugani.Ubi ego per biennium fui ca-
pitaneus et ꝗ̃plures feminas habuꝛ
in forcijs que ſimilia fecerāt.¶ Et au-
deo dicere ꝙ tales deberēt durius pu-
niri ꝙ̃ dantes vel facientes venenū ad
occidēdū q: tale venenum occidit infra
paucum tempus:talia autem venena
non occidunt ſed dilacerāt hoies adeo
qđ nō ſemel moriunꝛ ſ; milies.¶ No-
ta etiā ex hoc tex.qđ licet ſit triplex ge-
nus veneni attamen vnicū genus tan-
tum.ſ.ad occidendū punitur hoc lege.

3 ¶ † Ulterius nota ex iſto.§.in vltimo reſponſo qđ delictū ſine dolo punitur culpa interueniēte ꝙ verū eſt nō ordinaria pena delicti ſed alia mitiori pena vt hic. Alij ſunt etiā caſus in q̄bus delictū cōmiſſum ſine dolo ⁊ propoſito delinquendi punitur.nā eſt text.in.c.ſi.de homi.in.vj.in.l.q̄m multa facinora.C.ad.l.iu.de vi.alius eſt in.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.⁊ naufra.ali⁹ in.l.ſi quis aliquid.§.abortionis.ff.de penis.de q̄bus caſibus latius locutus ſum.in.l.j.§.diuus.ff.eo. ¶ Expeditis notabilibus arguit hic Bar.cōtra hūc tex.de.d.l.ſi qs aliqd.§.abortionis.ff.de
3 pen.vbi dicitur† ꝙ ille q̄ dedit poculū amatoriū tenetur hac.l.⁊ punitur vltimo ſupplicio ſed hic dicitur ꝙ mitiori pena punitur.ergo Sol.ꝙ hic a principio dedit medicamentum cauſa cōceptionis et ſic cauſa rei licite ſed ibi dedit cauſa abortionis.⁊ ſic cauſa rei illicite ⁊ ſic nō obſtat. ¶ Uenio modo ad gl.q̄ clare ſunt:nam.j.gl.allegat cōcordātias ad hūc tex.inquantum dicit ꝙ venenū aliqđ eſt bonū ⁊ aliqđ malū ⁊ allegat.l.qui venenum.ff.de verb.ſig. vbi eſt ſimilis text.et allegat etiā.l.qđ ſepe.§.veneni.ff.de contrahēd.emptio. ad qđ etiā eſt text.in.l.cetere.in.§.mala medicamenta.ff.fami.hercif. Et ſic poteſt notari ex iſto text.⁊ glo.ꝙ medi-
4 cina dicit venenū ſꝫ bonū. ¶ † Ultima glo.eſt clara:nā text.dicit qđ venenum ſeu poculum amatoriū appellat venenū ⁊ gloſ.exponit verbū appellatur ꝓ cōtinet:⁊ ſic vult dicere text.qđ verbū venenū bonū eſt venenū ad ſanandūꝫ ⁊ malū ad occidēdū.⁊ etiam illud quod dat ad amorē continet.ad qđ allegat.l. ſi qui aliquid.§.abortionis.ff.de penis. ſed ille text.eſt contrari⁹.ſolue vt.ff.dixi ſm Bart.hic non ſunt alia.ideo ſequitur.§.alio ſenatuſconſulo ⁊c.

¶ Hippolyt⁹ de Marſilijs.J.U.D.

1 ¶ Aromatarius vendens vel temere dās res nociturās qua lege puniatur:et temere vendere quid ſit.

Alio ſenatuſcōſulto.

¶ Et hoc intēdit aromatarijs temere dantes vel vendētes res nociturās hic deſcriptas tenenī pena hui⁹.l.hoc
1 dicit. ¶ Nota iſtum text.ſm Ang.contra aromatarios qui vendunt aromata venenoſa vt teneantur pena huius legis ſi temere illa vendunt. Et temere dicunt vendere quando illa vendunt diſcholis ⁊ incognitis ſm Ang.et poteſt poni exemplum ſi aliqs aromatarius tales res vendat aliquib⁹ fatuis vel alicui ſeruo ſeu alicui meretrici et ſic perſonis in quib⁹ pōt cadere aliqua ſuſpitio ꝙ talia velint adoperari in dānum alicuius.ſecus ſi illa vendūt probis viris vel aliquibus patribuſſamilias in quorū pſonis nulla cadat ſuſpitio. Et poteſt poni exemplum in ꝓbis viris ementib⁹ venenū vt interficiant mures vel alia animalia damnūdātia vt ſepe occurrit de facto. ¶ Alia notabilia hic nō colligunī.⁊ gloſ.ſunt clare ideo aliter nō inſto in hoc.§.verba autē poſita in text.ſunt nomina herbarū ⁊ certarū rerū q̄ vtunī ſolū cōtra bonos mores. Sequitur.§.itē is cuius.

¶ Hippolyt⁹ de Marſilijs iu.vtr.doc.

1 ¶ Permittens familiam arma ſumere adipiſcende vel recuperāde poſſeſſionis cauſa qua lege teneatur.
2 Societatis occulte ſcrupulo non caret q̄ manifeſto facinori deſinit obuiare.
3 Approbari dicitur id cui nō reſiſtitur.
4 Scire dicitur qui ſcit et pōt prohibere.
5 Statutum de puniendo receptātē bānitum quo caſu limitetur.
6 Statutum puniens intrantem palatium extra tempus ordinatum.
7 Nauis veniens ad portum impulſu tempeſtatis an teneatur ad gabellaꝫ.
8 Prohibitus intrare locuꝫ ſub pena q̄d ſi ſit impulſus.
9 Tertius loquens de familia ſumente arma ad poſſeſſionē adipiſcendaꝫ quo modo intelligatur.
10 Subripiens aliquid de littore maris de naufragio vel etiam de incēdio qua pena teneatur.

Item is cui⁹.

1 ¶ † Et hoc intendit hac.l. punitur qui permiſit eius familiaꝫ arma ſumere adipiſcēde vel recuperan-

de poſſeſſionis cauſa. Item ille qui fuit
auctor ſeditionis et qui ſumpſit nau-
fragium ⁊ qui iniuſte cauſam dedit vt
innocens circumueniretur ⁊ q̄ hominē
libidini vel alia iniuſta cauſa caſtra-
uerit. h. d. vſq̄ ad. §. legis corne. ¶ Ca-
ſus eſt clarus. ¶ Nota ex hoc tex. plu-
ra ꝓhibita que ſi fiant puniuntur hac
l. corne. de ſica. Et q̄ꝛ doctores non le-
gunt hos. §. cū non habeāt materiam
ſubtilē. ideo nec ego ſuper eis inſtabo.
Solū ego dico ꝙ iſte tex. in. §. itē is cu-
ius. in ver. ſciente. iuncta gloſ. que di-
cit et ꝓhibere valente pōt allegari ad
intellectū. c. ſicut dignum. de homici. ⁊
2 c. error. lxxxiij. di. in q̄bus dicit† ꝙ non
caret ſcrupulo ſocietatis occulte q̄ ma-
nifeſto facinori deſinit obuiare: nam
hoc debet intelligi q̄ñ pōt obuiare et
3 non aliter. ¶ † Similiter illud qđ dici-
tur in. d. c. error. videlicet † cui non reſi
ſtitur approbat̄. hoc eſt verū ſi pōt re-
ſiſti. ⁊ nō aliter ꝑ hunc tex. cum glo. Et
4 ſcias etiā in materia iſta † ꝙ ille dici-
tur ſcire q̄ ſcit ⁊ poteſt ꝓhibere. ita di-
xit text. in. l. j. in ver. is aūt. ff. ſi familia
fur. feciſ. dica. Et iſte text. cū glo. ſimili-
ter facit ad deciſionē queſtionis poſi-
te per do. Flori. in. l. in omnibus. ff. de
5 norali. vbi dixit ꝑ illū text. † ꝙ ſi ſtatu-
tum punit receptantē bannitū qđ non
eſt puniendus ille q̄ receptauit banni-
tos eo q̄ꝛ nō potuit ꝓhibere eos intra-
re volētes domū ſuā: et ponit exēplum
dicēs: puta ſi erāt decē bāniti in ſimul
q̄ iuerunt ad domuȝ ruſtici ⁊ ſibi dixe-
rūt niſi nobis aperias domuȝ impone-
mus ignem in domo: ex q̄bus verbis
dubitās ⁊ timens ipſe ruſticus ꝙ com-
burant domū aperuit domū qđ nō eſt
puniēdus aliqua pena. ꝓ quo optime
facit text. iſte cōiuncta glo. Et ſimiliter
iſte tex. facit ꝓ dicto Bald. ſup ſtatutis
in verbo pena. in. viij. col. in pe. ver. vbi
6 dixit † ꝙ ſi ſtatutū punit intrantē pala-
tium certo tempore ꝙ non cadet in ali-
quā penam ille q̄ certo tp̄e fuit impul-
ſus ſeu inſpinct⁹ per vim in palatio et
non potuit ꝓhibere ⁊ reſiſtere quin in-
traret. Et facit etiā ꝓ dicto Bart. in. l.
7 j. C. de naufr. lib. xj. vbi dixit † ꝙ ſi pro-
pter tēpeſtatē maris aliqua nauis ve-
nit ad portū tunc nō debet ſoluere ga-
bellā lȝ ſtatutū velit qđ naues venien-
tes ad portū ſoluant tm̄: q̄ꝛ nauta non
potuit prohibere qđ illa nauis eo inui-
to non veniret ad portū. pro quo dicit
Bar. eſſe caſum ibi. ⁊ allegat etiā. l. ce-
ſar. ff. de publi. ⁊. l. fina. §. ſi ꝓpter tēpe-
ſtatē. eo. titu. quod dictū refert ⁊ ſeqtur
Lud. ro. in repetitione. l. ſi vero. §. de vi-
ro. in. iiij. fallen. ff. ſo. ma. verſ. xxiij. pro-
batur ⁊c. Et facit etiā iſte tex. cū gl. pro
eo qđ voluit Bald. in auť. habita. C. ne
8 fili⁹ ꝓ patre. in. vij. col. vbi dixit † quod
prohibit⁹ intrare locū ſub pena ſi illuc
intrat ꝑ vim ꝙ nō cadit in aliquā pe-
nā ſi ꝓhibere non potuit. ⁊ facit etiam
iſte tex. cū glo. ad plures alias queſtio-
nes quas latiſſime poſui in. l. j. in. §. pre-
terea. in. iij. iiij et. v. colū. ff. de queſtio.
9 ¶ † Et aduertas quod iſte tex. ſimplici-
ter loquēs de familia ſumēte arma qđ
debet intelligi ſi in ipſo actu adipiſcē-
de vel retinēde poſſeſſiōis ſecutū fuerit
homicidiū: q̄ꝛ non ſecuto aliquo homi-
cidio ex ſola delatiōe armorum nō pu-
nitur d̄s pena hui⁹ legis. ⁊ ſic text. iſte
concordat cū. l. q̄ñ multa. C. ad. l. iul. de
vi pub. Et ſimiliter intelligitur text. in-
quātū loquit̄ de ſeditione ſi ꝓpter ta-
lem ſeditionē factum ſit homicidium
alias ſecus. Et inquātū text. iſte loquit̄
10 de naufragio dicas † ꝙ ille q̄ aliquid
ſubripit de littore maris de reb⁹ nau-
fragij: vel etiā ex incendio punitur ad
quadruplū infra annum: poſt annū ve-
ro ad ſimplum. ⁊ pōt etiā criminaliter
conueniri ꝓ furto. l. in eū. ⁊ ibi Bald. C.
de furtis. ¶ Itē etiā talis ſubripiens
punitur q̄ñq̄ arbitrio iudicis: vt habe-
tur in. l. vniuerſi. C. de naufra. lib. xj.
Sequitur. §. legis cornelie.

¶ Hippolyt⁹ de Marſilijs. J. U. D.

1 Pena. l. cor. de ſica. que olim fuit et
que nunc ſit.
2 Differētia pene eiuſdē delicti an poſ-
ſit admitti inter nobiles et ignobiles.
3 Pena deportatiōis cui pſone cōpetat.

Legis cornelie.

1 ¶ † Et hoc intendit. Olim pena. l. corne. de ſicarijs

erat deportatio et omnium bonorum ademptio hodie autem pena capitis in perſonis vilibus:in dignioribus autẽ eſt deportatio in inſulam.h.d.vſque ad §.tranſfuga.Caſus &c. ¶ Nota ex hoc text.que ſit pena.l.corne.de ſicar.hodie
2 z que erat olim. ¶ †Item nota differẽtiam pene eiuſdem delicti inter nobiles z ignobiles.Et dicit hic Ang.q hec pena ſubiciendi homines beſtijs hodie non eſt in vſu ſed eius loco ſucceſſit pena decapitationis naturalis.Dicit etiam q p hoc q pro homicidio ſit pena decapitationis text.in.l.nemo.C.de epiſco.audien.ibi homicida q fecit expectet &c.z ad hoc etiam allegat tex.in.l.ſi adulterium cum inceſtu.in.§.imperatores.ff.de adulte.et glo.inſtitu.de pub.iud.in.§.item lex corne.de ſica.et text.in.c.j.§.ſi quis hominem.de pace tenenda. ¶ Sed de hoc dicas vt ego dixi in.l.j.in pnc.ff.in hoc titu.Et ſubdit ipſe
3 Ange.†quod etiam pena deportationis non eſt in vſu.que pena habet locum in hominibus in dignitate poſitis:ſed etiam talis pena non eſt in vſu.et ideo dicit ſe credere q tales in dignitate poſiti deberent puniri pena mortis.Alia hic non dicuntur.et gloſ.nõ ſunt obſcure quas expediam in voce ideo ſequitur.§.tranſfuga.

¶ Hippolytus de Marſilijs.J.U.D.

1 Tranſfuga an impune pro flagitio commiſſo poſſit occidi.
2 Reus captus poſt carcerationem vel capturam habet ſecuritatem a lege.et ſi quis eum offendat puniendus eſt.
Occidere nõ licet in carceribus poſitos.
3 Statutum dans premiũ occidenti bãnitum an extendatur ad occidentem extra territorium ſtatuentis.

1 **Tranſfuga.** ¶ †Et hoc intẽdit.Tranſfuga pro flagitio commiſſo velut hoſtis poteſt occidi vbicunque.h.d.ſm Ange.Caſus &c. ¶ Nota dictum in ſummario.Item hunc tex.vtentem illo verbo vbicunque limitat Ang.poſt Bar.non pcedere indiſtincte:quia ſi talis trãſfuga eſſet in manibus familie aut eſſet in carcere conſtitutus tunc non poſſet occidi niſi de autoritate iudicis:quia reus captus poſt capturam vel carcerationem incõtinenti habet ſecuritatem a lege vnde offendens eum tunc debet puniri.l.iulia maie.habetur in.l.fi.j.de legatio.coniuncta.l.j.ff.ad.l.iul.maie.z coniuncta.l.fi.C.de malefi. ¶ Ex quibus dicit Ang.hic notandum eſſe pro et contra bannitos q cum ſint hoſtes:vt in.l.amiſſione.in.§.qui deficiunt.ff.de cap.dimi.vbique poſſunt occidi.vt hic ſed nõ poſtquam venerunt in fortiam communis.Et Barto.z Ange.hic dicunt q Dy.in.l.in laqueum.ff.de acqren.re.do.ponit hãc
2 q.et q Jac.de arc.eam diſputauit.†et ambo determinant q talis bannitus captus non poteſt occidi quod pbant ſic per hunc text.l3 occidere hoſtes ſed poſtquam ſunt capti nõ poſſunt occidi ſed debent ſeruari:vt in.l.et ſeruorum.ff.de ſtatu ho.ergo poſtquam eſt captus bannitus non poteſt occidi:que opi.placet Barto.hic vt ipſe aſſerit:pmo quia homines poſitos in carceribus non licet occidere:vt in.l.fi.ff.de cuſto.reo. ¶ Sed iſte qui eſt a familia detentus vel dr poteſt dici incarceratus:vt in.l.qui neque.j.de verbo.ſignifi.ergo non poteſt impune occidi.Item p hoc facit etiam ſm Bart.nam illi qui veniunt ad ciuitatem de neceſſitate dicuntur habere ſecuritatem.Iterum a lege vt dicimus in legatis:vt.l.fi.j.de legationibus.et.l.ij.ff.de iudi.in.§.eleganter:vt etiam dicim9 in teſtibus qui teſtimonij cauſa in iudicio vocantur:vt in.d.l.ij.in.§.cum qui teſmonium. ¶ Sed iſte qui ducitur a familia venit de neceſſitate ergo debet habere ſecuritatem:ille ergo qui eum occidit facit cõtra ſecuritatem datam a lege.et ſic incidit in.l.iulia maieſta.vt in d.l.j.ff.ad.l.iul.maieſta.et facit.l.vlt.C.de malefi.et mathe.Ita reſidet Barto.hic.Sed tu vide que ego in materia iſta dixi in.l.j.in pn.in ampliationibus ad illum text.ff.in hoc titu.vbi plura adduxi in propoſito et ad corroboratio-
3 nem pdictorum. ¶ †Queri poſſet etiã ſi ſtatutũ dat premium occidenti bannitũ an cõprehẽdat etiam occidentem bãnitum extra territoriũ ſtatuẽtis.hic

ter.in verbo vbicūq; facit qđ ſic.et vo-
luit Bal.in cōſi.ſuo.cccxcvij.incip.pre-
mitteñ.eſt ad euidētiam.in.vj.volu.in
fi.de quo etiam vide Bald.in.c.ex lite-
ris.in fi.de conſtitu.et in.l.accuſatio.C.
ꝙ metus cau.⁊ Bal.ſup ſtatu.in verbo
bānit⁹.ver.ñ.⁊ do.Nellum in tractatu
bānito.in.ij.parte ſecundi tempo.q.lvj.
lvij.⁊.lviij.et Alexan.in ſimili.in conſi.
xli.incip.viſis.in.j.col.verſic.nec etiam
videtur obſtare.in.v.volumi.et Bal.in
marga.ſua.in litera.E.in verſi.excom-
municatus:repellitur etiam ab accu-
ſatione circa medium.vide Jaſ.in.l.fi.
in pnc.ff.de iuriſd.om.iud.¶ Et ex iſtis
ſunt expedita textualia et de materia
huius.§.vide Barto.in.l.oēs populi.in
iij.q.pnc.in.iij.colum.ff.de iuſti.et iure.
¶ Capio.gloſ.vnicam que opponit de
l.iij.C.de ſeruis fugi.et poſtea ſoluit qđ
ibi loqtur iuriſlator in delinquente qui
erat in itinere ⁊ nondū perſeuerat de-
lictum hic autem loqtur in delicto iā
perfecto.poſtea glo.allegat pro cōcor-
dantibus.l.ſi qs.§.ij.j.de penis.et.l.p-
ditores.j.de re milita.Sed tu dicas ꝙ
d.l.iij.C.de ſeruis fug.non poteſt alle-
gari pro contrario q2 ibi ille ſeruus fu-
giens non poterat dici hoſtis ciuitatis
qđ hic eſt ſec⁹.Seqtur.l.lege cornelia.
¶ Hippolytus de marſilijs iuris vtri-
uſq; doctoris.

1 ET Magiſtratus ⁊ iudices maleficio-
rum aliquod illicitū facientes in necē
hominis qua lege teneantur.

2 Barataria etiā.l.prohibitione eſt iudi-
cibus hrohibita.

3 Officialis quomodo conuincatur de
barataria.

4 Judex recipiens pecuniam pro ſentē-
tia ante vel poſt ſententie probationem
an dicatur baratarius:et an ſententia
valeat:aut ſit venalis.

Lege cornelia

¶ Et hoc intendit:officia-
les in cauſis criminalibus
pcedentes cōtra leges:hac
l.cornelia puniunt̃.h.d.Caſus ⁊c.No.
1 iſtum textū.†ſm Ange.nam tradit re-
gulam contra oēs magiſtratus et oēs
iudices maleficiorum facientes aliqđ
illicitum in necem hominis.nam tales
tenent̃.l.cor.Et iđ exclamat hic Augu.
dicens caueant omnes aſſeſſores vt nō
torqueant aliquē ſine cauſa q2 torquē-
do facit illicitum ⁊ in necem torti:ergo
tenentur.l.cor.Et ſi poteſtas vel alius
ſuperior vellet facere aliqd iniuſtū p-
teſtet̃ aſſeſſor ſe nō conſentire alias te-
neret̃ in ſindicatu.ita inſtruit iudices.
tex.in.l.qm̄ iudices.C.de appella.Ego
autem conſiderabam hunc tex.in ver-
ſic.quod legibus permiſſum non ſit et
2 dicebāt†quod cū barataria iudicibus
ſit phibita legum phibitiōe:vt habet̃
per ſcribē.in aut.ſed nouo iure.C.de pe
na iudi.qui male iudi.vbi dicūt qđ cri-
mē baratarie eſt crimen leſe maieſta-
tis:qđ etiam voluit do.Paris de puteo
in tractatu ſuo ſindicat⁹.l.cxxiiij.char.
in.iij.col.ꝙ hac de cauſa iudex cōmit-
tens baratariam cū faciat rē lege pro-
hibitam d3 puniri pena huius.l.quod
optime probat iſte tex.inducendo eum
prout.ff.induci.De quo crimine bara-
tarie vide Bal.in.l.obſeruare.in.§.pro-
ficiſci.in.ix.q.ff.de officio procōſul.⁊ in
l.j.§.j.j.de falſis.vbi habet̃ qđ barata-
ria eſt crimen capitale ⁊ punitur ſicut
falſitas.Et vide Augu.in aut.vt iudi-
ces ſine quoquo ſuffragio.in.§.ſi qs au
tē.in pmo not.¶ Et circa materiā iſtā
3 baratarie tene menti duo.pmo†quod
officialis conuicitur de barataria per
iuramentum accuſationis ſm gloſ.et
Ange.in aut.vt iudices ſine quoquo
ſuffra.in.§.oportet.et.l.j.pro quo facit no
tabile verbum Bald.in.l.j.in.ij.colū.ſi
de inueſtitura inter dominum ⁊ vaſal.
lis oriatur.vbi dicit quod ſolus teſtis
productus ab eo contra quem fuerat
corruptus pecunia ne teſtimoniū di-
ceret cōtra corrūpentē eum plene pro-
bat:quod dictum refert ⁊ ſeqtur do.Fe
li.in.c.l3 cauſam.in.v.colū.extra de pro-
ba.de quo ego dixi in ſingula.meo.cxū.
incip.in ore duorum.Et teneas etiam
4 menti aliud not.†quod l3 iudex reci-
piens pecuniam pro ſententia dicatur
committere baratariam attamen ſi pe-
cunia ſit data iudici poſt latam ſentē-

tiam tunc valet ſententia nec dicitur
penalis nec poterit iudex puniri de ba-
rataria.ita not.dixit Pet.de ancha.in
conſi.ſuo.cclxxij.incip.de titulis crimi-
minum.in penult.colum.quod dictum
refert et ſequtur.do.Fel.in.c.tua nos.de
ſimo.in fin.pro quo vide eundem Pet.
de ancha.in cōſi.ſuo.ccij.incip.premit-
ten.eſt in pnc.et Bal.in conſi.ſuo.ccccxc.
incip.proponitur:quod dictus Proſcel
lus.in verſic.ſuper pmo puncto.in.iiij.
volu.de qbus etiam vide que ego ple-
nius dixi in ſingu.meo.cxc.incip.iudi-
ces ꝛc.Alias facientia ad pncipiū hu-
ius.l.dixi.ff.in hoc tit.in.l.j.§.j.ideo alī-
ter hic non inſiſto.nec aliud dicendū eſt
in gloſ.paruula hic.Seqtur.§.cū qdā.
¶ Hippolytus de marſilijs iuris vtri-
uſqʒ doctoris.

1 ☞ Factum vel dictum per laſciuiā
an vera pena delicti puniri debeat.
2 Clauſula puniens aliquem preſumē-
tem facere ſibi illicita an liget homi-
nem ſimplicem contrauenictē.d.clau-
ſule ſine dolo vel preſumptione.
3 Procurator tenēs ſentētiā iuſtā eſſe et
ideo bona fide nō appellās an dñs poſ-
ſit regreſſum habere cōtra pcuratorē.
4 Delictum ſine dolo culpa tantum cō-
miſſum qua pena puniatur.
5 Lata culpa quo caſu dolo nō eqparet.
6 Condemnari an poſſit qs ad mortem
pro lata culpa.

Cum quidā. ¶ Et hoc in-
tendit: dans
cauſam morti per laſciuiam non punit
pena mortis ſed mitius.hoc dicit vſqʒ
1 ad.§.conſtitutum.Caſus ꝛc. ¶ † Nota
quod factum per laſciuiam non puni-
tur vera pena delicti.Et idem dicas a
fortiori in dicto per laſciuiam qꝛ nō pu
niretur vt alias puniretur ſine laſciuia.
tex.eſt nota.in.l.vnica.C.ſi qs impera.
maledixe.vbi dicit text.quod id quod
ex lenitate procedit contēnendum eſt.
Et ad materiam huius.§.ſatis poteſt
applicari not.verbum Card.in clemē.
j.in.xxix.q.de priuilegijs.vbi refert ſe
2 cōſuluiſſe † quod illa clauſula puniens
aliquem preſumentem facere ibi pro-
hibita.et ſic notans dolum ꝛ temerita-
tem non ligat hominem ſimplicem cō-
trauenientem dicte clauſule ſine do-
lo vel preſumptiōe qꝛ ceſſat reſpectus
quem lex conſiderauit:quod dictū re-
fert et ſeqtur do.Fel.in.c.quoniam cō-
tra.in.v.col.de probatio.vbi dicit quod
non legit alibi iam no.verbum:poſtea
dicit quod prius ante Car.iſtud con-
ſuluit Joan.cald.in titu.de ſenten.ex-
communica.in cōſi.iiij.incip.ſacerdos.
parochalis.vbi late conſuluit qd non
faciens in contemptum non incurrit
penam.l.que vtitur verbis denotanti-
bus dolum.pro quibus faciunt dicta
per Alexand.in.l.fina.ff.q ſatiſ.cogun.
vbi dicit quod periurium nō commit-
titur ſine dolo.de quo dixit in.l.de mi-
nore.in pnc.j.de queſtionibus.Et facit
dictum Bal.in aut.hodie.in.ij.C.de ap-
3 pel.vbi dicit † quod ſi procurator bona
fide ceſſauit appellare qꝛ putabat ſen-
tentiam eſſe iuſtam quod tunc dñs nō
poteſt appellare nec habere regreſſum
contra procura.etiam ſi eſt ſoluendo.
quod dictum reputat mirabile do.Fe-
li.in.c.j.in.v.colum.verſic.pulchre etiā
ꝛc.extra vt lit.non conteſt.de qbus ego
latius dixi in ſing.meo.cclxxxvij.incip.
4 tetigi tibi ꝛc. ¶ † No.etiam ex hoc tex.
quod delictum ſine dolo culpa tamen
commiſſum non punitur pena mortis
ſed alia mitiori pena:quod etiam pro-
batur in.l.j.§.diuus.ff.eo.vbi dixi et in
ſingul.meo.clxxvj.incip.volūtas ꝛc.Et
5 ſcias † quod lꝫ lata culpa in delictis do
lo eqparetur ſm glo.ꝛ doc.in.l.in actio-
nibus.ff.de in lit.iu.ꝛ habet per Barto.
in.l.j.ff.de legi.et in.l.quod nerua.vbi
per omnes.§.depoſi.tamen hoc nō eſt
verū quando eſt imponenda pena cor-
poralis:qꝛ tunc lata culpa non eqpa-
ratur dolo.text.eſt in.l.corne.j.eo.ꝛ not.
gloſ.in.l.is qui cum telo.C.eo.et voluit
etiam gloſ.in.l.ſed ſi quacunqʒ.ff.ad.l.
aql.et glo.et ibi docto.in.d.l.in actioni-
bus.et in.l.ſi mora.ff.ſo.ma.et habetur
late per.d.Barto.cepo.in conſi.ſuo.xxx.
incip.ragacij ſcholarium.in fi.ij.col.et
in cōſi.xxxiiij.incip.multa poſſent.in.ij.ꝛ
iij.col.de quo latiꝰ dixi in cōſi.meo.in-
cip.vltra alia ꝛc.in.ij.char.ꝛ etiam di-

cam forte in.l.in.d.l.cor.vbi eſt ꝓpria
materia. Et ſcias ſm Ange.hic quod
lz Barto.fuerit in opi.quod non inue-
niatur caſus in quo pro lata culpa ho
mo poſſit ad mortem damnari tamen
ipſe Ang.dicit contrarium eſſe verius
6 vez quod etiam pro lata culpa qs po-
teſt ad mortem condemnari.et allegat
duo iura.pmo tex.in.l.pe.C.de cuſt.re.
Item tex.in.l.pe.ff.de incen.rui.et nau-
fra.vbi ſunt bona iura ad hoc. Alia hic
non ſunt dicenda et gloſ.vnica huius
text.ſuper verbo laſciuiam clara eſt.
nam dicit ſi per laſciuiam ergo per
culpam.et ad hoc allegat concordan-
tias in qbus dr qꝫ homicidium culpo-
ſum non punitur pena mortis ſed alia
mitiori pena. Sequitur ℌ conſtitutum.
¶ Hippoly.de Mar.iuris vtriuſqꝫ doc.
1 ☞ Spadonē faciēs ꝑ homicida hr.
2 Prohibitione facta ob publicam vtili-
tatem an is in cuius vtilitatem fit ꝓ-
hibitis poſſit conſentire.ꝛ nu.3.
4 Medicus de publico ſalariatꝰ an poſ-
ſit ab infirmis premium expetere.
5 Notarius ancianorum de publico ſa-
lariatus an poſſit ab offerētibus etiam
ſponte aliquid accipere.
6 Prohibitū dari prohibet etiam accipi.
7 Abſentes in qbus caſibus poſſint con
demnari.
8 Dñs membrorum ſuorum nemo dr:et
nemo pōt ſibiipſi penā infligi facere.
9 Percuti nemo pōt impune etiā volēs.
10 Medicus faciēs ſpadones dʒ puniri.
11 Statutum de puniēdo faciētē ſangui-
nem in palatio non extenditur ad bar-
bitonſorem flobothomantē infirmum.
12 Medicorum appellatiōe q̄ contineant.
13 Medicus ꝛ is q̄ fecit ſe fieri ſpadonem
qua pena ſint puniendi.
14 Accuſatus de adulterio commiſſo cū
Berta vxore titij ſi confiteatur ſe car-
naliter cognouiſſe bertam an etiā vi-
deatur fateri bertam eſſe vxorem titij.
15 Duabus queſtionibꝰ formatis ſi vna
reſponſio vel concluſio ſeqnatur nihi-
lominus dicuntur ambe deciſe.
16 Statutum in pene impoſitione plura
prohibita enumerans ſi vltimo aliquā
qualitatē reſtrictiuā adiungat an illa
referri debeat ad omnia precedentia.
17 Statutū dicēs ſi qs fecerit ſic:ꝛ poſtea
ſubiungat de nocte ad quid refertur
illud de nocte.
18 In penalibus et odioſis fit extenſio ex
idemptitate rationis.ꝛ nu.ſeq.
20 Caſus quo in penalibus ꝛ odioſis non
debeat ex idēptitate rōnis fieri extēſio.
21 Conſtitutio que alias ex idemptitate
rationis extenditur nunqꝫ extenditur
reſpectu pene.

Conſtitutum. ¶ Et hoc intendit.

Faciens ſpadonem etiam volentē pu-
nitur hac.l.etiā cū publicatione bono-
rū fiſco applicanda. Et q̄ ſponte fecerit
ſe fieri ſpadonem punitur hac eadem
l.cum nemo ſit dñs mēbrorum ſuorum.
h.d.iſte.ℌ.vſqꝫ ad fin.l. Caſus. ¶ No.ex
1 hoc tex.primo penā faciētis aliquem
ſpadonem ꝛ ratio eſt qꝛ ille q̄ facit ſpa-
donem dr homicida ſm Bal.in.l.j.C.de
cunu. Item no.qꝫ q̄ ſponte ſe fecerit fie
ri ſpadonem punitur hac.l.ipſe et q̄ eū
fecit. Ex quo teneas menti hunc tex.ad
2 vnum vez quod qñ aliq̄d ob publicā
vtilitatem ꝓhibet qd etiā ille in cuius
vtilitatē fit ꝓhibitio nō pōt cōſentire:et
ſi conſentit tñ eius commiſſus nō ope-
ratur vt veniēs cōtra ꝓhibitionem nō
puniatur qd eſt notādū ꝛ facit ad plu-
ra. Et maxime ad q̄ſtionē quā als tetigi
in.l.ſtipendia.C.de execu.rei iud.vbi
3 plura poſuit q̄ ſunt ꝓhibita accipi pro
pignore a baruarijs vel executoribus
ſub pena quod etiā nō poterit illa alia
accipi debitoribus volentibꝰ:ꝛ ſi acci-
piantur ipſis etiā volentibus cadēt in
penam ipſi accipiētes.ita etiā probat
text.in.l.vnica.C.de ſalgamo hoſpiti nō
preſtan.lib.xij.ꝛ tex.in.l.fi.in ℌ.j.C.de re
mili.lib.xij.et in.l.j.circa fi.C.de rapto.
vir.ꝛ in.l.ſpē.C.que res pig.ob.pol.ꝛ fa-
cit.l.commodis.ff.de re iudic.et.C.dile-
ctus.el.ij.de ſimoñ. Et faciunt optime
dicta per do.Feli.in.c.tua nos.in vlt.
4 col.circa med.de homicid.vbi dicit qd
medicus q̄ eſt ſalariatꝰ de publico nō
debet petere premium ab infirmis ſm
Barto.in.l.archiatri.C.de profeſ.ꝛ me-
di.li.x.nec talis medicus poterit acci-

pere premium etiã a ſponte dantib⁹:li
cet Ange.in.d.l. archiarij teneat con:
trarium et male.Et ſubdit etiam ipſe
5 d.Feli.in.d.c.tua nos.†quod notarius
ancianorum ſalariatus de publico ni:
hil poteſt accipere a ſponte dantib⁹.et
allegat hoc voluiſſe Barto.in.l.nume:
rum.in.§.fin.ſ.de regulis iuris. Et fa:
ciunt etiam dicta per do.Feli.in.c.j.in
6 fine.de ſimo.† vbi dicit qd prohibitus
dari propter bonũ publicũ prohibetur
accipi a ſponte dante.allegat gloſ.in
l.inuictus.in.§.fina.ſ.de regu.iur.ꝛ di:
cit quod idem tenet Bald.in aut.ſed
hodie.C.de epiſcopis et cleri.ꝛ gloſ.in
c.ſtatutum.§.fi.de reſcriptis.in.vj.et.c.
exigit.cum gl.de cenſi.codẽ.lib.Et fa:
ciunt etiam plenius dicta per me in l.
vnius.in.§.ſeruus.ſ.de queſtionibus.
¶Item nota etiam ex hoc text.in ver.
abſentes fuerint ꝛc.qd hic eſt vnus ca
7 ſus ſm Bart.in quo†abſens dãnatur
in pena que eſt vltra relegationẽ.Eſt
etiam alius ſimilis caſus ſm eum in
l.ne diu.C.de penis.Aliũ etiam caſum
ſimilem habemus per quandã conſti:
tutio.henr.imperatoris quã promul:
gauit piſis in qua continet̃ qd in cri:
mine leſe maieſtatis abſens poteſt dã:
nari.Et iſti ſunt tres caſus ſpeciales
licet regulariter de iure communi non
poſſint abſentes in criminalibus con:
dẽnari niſi poſt litis conteſt.vt in.l.ab
ſentẽ.ſ.de peñ.ꝛ ibi Bar.late ꝛ in.l.ab:
ſentẽ.C.de accuſa.vbi late loquit̃ Sa:
li.in materia.Et hos caſus etiã ponit
hic Ange.et Ang.in.l.pe.§.ad crimen.
in.ij.col.ff.de publi.iudi. et Sali.in.l.
abſentẽ.C.de accuſa. de quo articulo
an poſſit de iure cõi procedi cõtra ab:
ſentem.vide per Oldra.in conſil.ſuo
xv.incip.hic agitur.in.j.col.poteſt ta:
men de iure communi procedi contra
abſentem ad annotationem bonorum:
vt p Bar.et Sali.in dictis locis.¶Et
tene menti quod in iſtis tribus caſib⁹
et in alijs ſimilibus in quibus poteſt
procedi contra abſentem admittitur
procurator ſm Ange.in. l. penul.§.ad
crimen.ff.de publi.iud.in.ij.col.¶De
iure autẽ municipali omnia iſta ſunt
ſublata qꝛ ex forma ſtatutorum.Italie
procedit̃ indiſtincte cõtra abſentes in
omni crimine vſq; ad ſententiã inclu:
8 ſiue ꝛc.¶†Nota vlterius ex iſto text.
in verſi.inuictũ ſcientẽve ꝛc.qd nemo
eſt dominus membrorũ ſuorũ.concor:
dat.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aqui.et
ideo nemo poteſt dicere:domine tor:
quearis me ꝛ iſtum quem accuſo de ta
li crimine quia volo ſtare ſecũ ad tor:
turam qꝛ nõ habeo alios teſtes immo
ſi tali caſu iudex poneret eũ ad tortu:
ram puniretur ſm do.Fran.brunum in
tractatu ſuo de indicijs et tortura. in
xvj.char.in.j.co.de quo dixi latiꝰ.ff.in
l.j.in pñ.in empliationibus. ad illum
tex.ff.in hoc titu. ꝛ in.l.pe.in.j.col.ſ.de
9 queſtionibus.vbi videas.¶†Hinc eſt
quod etiam volens non poteſt percu:
ti impune.ſecũdum Barto.in.l.j.§.vſq;
adeo.ff de iniurijs.et do.Alexan. in.l.
quãuis.ff.de in ius voc.ꝛ.d.Feli.in.c.
ſolite.in.ij.col.de maio. et obed. quod
tamen intellige de graui percuſſione
ſecus autem de leui ſm doc.in locis
preallegatis.¶Quinimmo occidens
ſeipſum punit̃ in publicatiõe bonorum
ſuorum:vt in.l.fi.ſ.de bonis eorũ qui an
10 ſententiam ſibi mor.conſciue.¶†No:
ta etiam ex hoc tex.qd medicus qui fa
cit ſpadones tanq̃ cõmittẽs rem ꝓhi:
bitam debet puniri.ita ꝓbat iſte text.
qd tamẽ eſt limitañ.ſm Ange.niſi hoc
faciat medic⁹ in perſonã alicuius pa:
tiẽtis aliquam infirmitatẽ de qua ali:
ter curari non poſſet qꝛ tunc talis me:
dicus nõ debet pati aliquam penam.
11 ¶†Pro quo dico ego quod facit in ar.
illud quod dicitur de barbitonſore flo:
botomante aliquẽ in palatio qui pa:
titur aliquã infirmitatẽ vt non puniat̃
vigore ſtatuti dicẽtis qd faciẽs ſangui:
nem in palatio puniat̃.ita dicit Bart.
in.l.omnes populi.in.xx.col.ver.ex predi:
ctis.ff.de iuſti.ꝛ iure.ꝛ ibi Bald.in.x.
col.ꝛ Bar.in.l non dubium.in.iij.colũ.
C.de leg.ꝛ ibi Bald.in.v.colũ.ꝛ Bald.
in.l.ſi quis alieno.in.§.cum autem.ff.
de his qui notã.infa.et in.l.gracchus.
C de adulte. et in.l.quamuis.ff. de in
ius voc. ꝛ in.l.benignus.ff.de lega.et

in.l.decuriones.C.de inſami . et in.c.j.
in.v.col.de conſtitu.de quo latius per
12 Moder.in.d.l.quãuis.❡†Nota vite-
rius ex hoc tex.in verbo medico qđ ap
pellatione medici venit ille q̃ aliquem
facit ſpadonem.pro quo facit text.in.l.
j.§.medicorum.ſ.de varijs et extraor.
cogn.⁊ hoc etiam voluit Bald.in.l.j.C.
mãdati.quod facit ad ſtatutũ loquens
de medicis.❡Quero modo de vno in
prin.huius.§.dicitur quod faciens ſpa
donem punitur pena.l.cor.de ſicar.et
publicant̃ bona ſua poſtea dicit quod
medicꝰ capite punitur q̃ fecerit ſpado
nem ⁊ ſimiliter q̃ paſſus eſt ſe fieri ſpa
13 donem.❡†Sed quero vtrum medicꝰ
⁊ ille q̃ fecit ſe fieri ſpadonẽ vltra pe-
nam mortis puniant̃ in publicatione
bonorum ſicut ſuperius dixi.in quo vi-
detur dicen͞.qđ ſic.primo qꝛ verba re-
ſpondentis debent referri ad oĩa ⁊ ad
omnes qualitates in interrogatione
poſitis:vt habetur in.§.preterea.inſtit.
de inuti.ſtipu.l titia reſpon.§.idem re-
ſpondit.ſ.de verbo . obliga.l.j.C.de di-
uerſ.reſcrip.l.ſi defenſor.in.§.qui inter
rogatus.ſ . de interroga . actionibus.
❡Ad predicta etiã facit optime text.
in.l.quẽadmodum.in.§.hec verba.q̃ eſt
§.fin.ſ.ad.l.aquil.vbi dicitur qđ verba
appoſita in ꝑncipio inſtrumenti diſpo
ſitionis vel ꝑuilegij intelliguntur re-
petita in fine ipſius.⁊ ibi late per Flo.
⁊ facit etiã no.text.in.l.ſeie.in.§.gayo.
ſ.de fundo inſtru.vbi glo.ponit cõcor-
14 dantias.❡†Et pro hac parte facit nã
ſi accuſatus eſt titius quod adultera-
uit bertam vxorem tiitij et ipſe titius
reſpondeat ſe cognouiſſe bertã carna
liter:videt̃ etiã fateri bertam eſſe vxo-
rem titij.ita dixit Pau.de caſt.Raph.et
Joan.de imo.in.l.ſi cui.le.ſ.§.ſi a filio.
ſ.de lega.j.et Barto.in conſi.ſuo.inci.
ſtatuto ciuitatis florentie. et Raph.in
l.ſi defenſor.§ qui interrogatus . ſ . de
interrog.actio.et idem in ſimili tenet
Bald.in.l.j.in pe . col.verſi.ſed nunq̃d.
C.de edilitijs actio.⁊ do.Feli.in.c.non-
ne.in.j.col.de preſumptio.⁊ do.Alex.la
tius in dicta.l ſi cui.§.ſi a filio.de leg.j.
vbi reprobat tenentes cõtrariũ.❡Pro
quibus facit quod voluit Angel.in.§.
hinc nobis.in aut.de hered.et fal.in fi.
15 vbi dixit†quod vbicumqꝫ due queſtio-
nes formantur et poſt eas formatas
vna reſponſio vel concluſio ſequit̃ qđ
illas ambas decidit : et eum ſequitur
do.Feli.in.c.cauſam que.in.iij.colũ.de
reſcrip.pro quo facit quod voluit Bal.
in.l.quiſquis.in princi.C.ſi cer.peta.vbi
dixit quod quando finis legis deter-
minet aliquam penam et precedunt ca
pitula quod videntur omnia determi-
nata eadem pena.Et dixit Gemi.in.c.
vbi periculum . §.nulli.de elect.in.vj.
16 quod† vbi ſtatutum in impoſitione pe-
ne enumerat plura prohibita et vlti-
mo prohibito adiungit aliquam qua-
litatẽ reſtrictiuã qꝛ illa qualitas reſtri
ctiua refertur ad oĩa enumerata.❡Et
dixit ibi Joã.an.qđ ille text.loquẽs de
mittẽte nuntium vel epiſtolã vel de lo-
quẽte ſecrete dꝫ intelligi ſi illa oĩa fiãt
ſecrete. Et dixit notãter Bart.in.d.l.do-
17 li.per illũ text.ſ.de ſeruo corrupto.†qꝫ
ſi ſtatutũ dicit ſi q̇s fecerit ſic ⁊ ſi poſt-
ea ſubiungit verbũ de nocte qđ illud
de nocte refertur ad vtrũqꝫ:quod dicit
eſſe multum notandum : que proxime
dicta refert ⁊ ſequitur Domi. Feli.in.d.
c.cauſam que.extra de reſcript.⁊ So.in
cõſi.ſuo.xlviij.incip.in preſenti conſul-
tatione.in.iij.col.circa fi.⁊ in conſi,ſuo
lxxxiij.incip . viſa aſſerta ⁊c.in.j. colũ.
ita dicendũ videt̃ in caſu iſto qđ cũ iu-
re cõſultus ſuperiꝰ dixerit quod faciẽs
ſpadonẽ punit̃ hac lege de ſicarijs.cũ
publicatione bonorũ qđ etiã hoc idem
qđ dicit in medico ⁊ illo q̃ patitur ſe
caſtrari qđ puniunt̃ pena huius legis
qđ etiã intelligat̃ cũ publicatione bo-
norum licet expreſſe hoc non dicatur.
❡Item pro hac parte facit optime qđ
dixit Bald.in.l.ſi quis id qđ per gloſſ.
ibi . ſ. de iuriſdi.omni.iudic.vbi dicit
18 †quod etiam in penalibus ⁊ odioſis
ſit extenſio ex idẽptitate rationis:quod
etiam voluit Inno.in.c.qualiter ⁊ qñ.
el.ij.de accuſat.pro quo eſt text.in.c.j.
§.porro . cum ſequen. in titu.que fuit
prima cauſa benefi . amit . qui text.eſt
melior de corpore iuris ad hoc ſecũdã

Bald.ibi.de quo etiam per Alexan.la-
tius in.d.l.ſi quis id quod:ergo videt
dicēdum in caſu noſtro quod ex idem-
ptitate rationis ⁊ ex cauſa finali huius
probationis debeat medicus:et etiam
patiens ſponte ſe caſtrari puniri pena
l.corne.de ſicarijs.⁊ etiam in publica-
19 tiōe bonorum.¶ †Pro qua parte facit
etiam.nam ſtatutum ſiue lex penalis
vel odioſum licet non debeat extendi
ſed potiꝰ reſtringi.vt in regula odioſa
de reg.iur.in.vj.Attamen vbi extenſio
tendit ad fauorē reipublice ita tūc de-
bemus legē vel ſtatutū odioſum exten
dere ſicut legē vel ſtatutū fauorabile.
ita ſingulariter dixit Bart.in.l.quēad-
modum.in.j.col.C.de agri.et cenſi.libro
xj.quā doctrinā refert ⁊ ſequit Ale.in
conſi.cccex.incipien.viſa ⁊c.in.j.colum.
pro qua doctrina eſt text.nota.in.l.hoc
modo.ff.de conditio.⁊ demonſtra.et in
l.ſi qs in graui.§.hi quoqꝫ.ff.ad ſilleia.
et in.l.ij.C. quando liceat ſe ſine indi.
vindi.pro quo faciunt plura que addu
ci poſſent de publica vtilitate que omit
to breuitatis cauſa.¶ Cum ergo reſul
tet vtilitas reipublice faciēdo extenſio
nē de primo dicto ad vltimum:ergo il-
la ſicēda eſt ⁊ intelligēda eſt ꝙ medicus
⁊ ille qui patit ſe fieri ſpadonē nō ſoluꝫ
condēnabitur pena.l.corne.de ſica.ſed
etiā condēnabitur in publicatione bo-
norum.¶ Sꝫ pdictis non obſtantibus
credo tamē cōtrarium eē verius:ſcꝫ qđ
ſolum predicti condēnabuntur pena.l.
corne de ſica.⁊ bona non publicabūtur
eo ꝙ ſi recte conſideramus non eſt ea-
dē ratio in vltimis perſonis poſitis in
hoc tex.que eſt in primo reſponſo:nam
primum reſponſum poteſt intelligi in
eo qui in rixa facit ſpadonē et ſic inui-
tum ſed non ita acriter debet puniri
medicus faciens voluntariū ſpadoneꝫ
cū ergo nō ſit eadē ratio:ergo nō poſſu-
mus dicere quod fiat extenſio et idem-
ptitate rationis.¶ Et idem dicendum
eſt in illo qui paſſus eſt fieri ſpadoneꝫ
quia amiſit virilia quod non eſt in pri-
mo caſu cum ergo nō concurrat eadeꝫ
ratio:ergo non debet fieri extenſio de
vno caſu ad aliū.¶ Preterea nō eſt ve-
20 rum †quod in penalibus ⁊ odioſis fiat
extēſio etiam ex idēptitate rationis im-
mo in ipſis penalibus ⁊ odioſis etiam
ex idemptitate rationis non fit extēſio.
vt habetur in.l.ſi de interpretatione.et
in.l.ſi preſes.ff.de penis.et in. c.odia.de
regu.iur.in.vj. et ibi Joan.an. et not.
Cy.in.l.j.C.q̄ ſit longa.conſue.⁊ gloſ.in
c.j.de tēpo.ordi.in.vj.et voluit Bald.et
docto.in.l.j.C.de interdictis . et Ludo.
roma.et alij in.l.ſi vero.in.§.de viro.ff.
ſoluto matrimonio.⁊ voluit dñs Alex.
in conſil.ſuo.cxiij.incipien. viſo inſtru-
mento ⁊c.circa ſi.in.ij.volu.⁊ Ludo.ro-
ma.in conſil.ſuo.cccxxvij.incipiē.quo
ad primū ⁊c.in vlti.colum. vbi allegat
21 bona iura ad hoc.¶ †Pro iſtis etiam
facit nam conſtitutio que alias exten-
dit ex idēptitate rationis nunq̄ exten-
ditur reſpectu pene:ſm Joan. andre.
in.c.diſpendia.de reſcript.in.vj.de quo
late per domi . Feli.in.c.qm̄ in.x.colū.
de conſtitu.et in.c cognoſcentes.in.vj.
col.eod.titu.⁊ in.c.ſuper literis.in.xiij.
colum.de reſcrip.⁊ in procmio Grego.
in.ij.colū.de quo latius dixi in.l.ſi quis
viduam.in.vij.colū.verſi.ſed poſſet ali-
quis ⁊c.ff.de queſtionibus.¶ Nec ob-
ſtat doctrina Barto.in.d.l.quemadmo-
dum.C.de agri.⁊ cenſi.qꝛ nō poſſumus
dicere qđ ſi fieret extenſio in caſu iſto
eſſet ad fauorem reipublice ſed immo
eſſet potius ad damnum cum reipubli
ce interſit habere ciues locupletes q̄
poſſent onera reipublice ſuſtinere.in-
ſtituta de his qui ſunt ſui vel alie.iu-
ris.in.§.ſed cum maior.¶ Et ſic ex pre
dictis concludo ꝙ medicus ⁊ is q̄ paſ-
ſus eſt volūtarie caſtrari nō patiet pe-
nam publicationis bonorū que omnia
tene menti ad plura ſimilia que eueni-
re poſſent.Et ex iſtis remanet expedi-
tus iſte.§.⁊ per conſequens lex iſta quo
ad textualia.⁊ glo.etiā parum habent
quas recitabo in voce:adeo ſequitur.l.
hi quoqꝫ.
¶ Hippolytus de Mar.iuris vtriuſqꝫ
doctoris.
1 ☞ Caſtrās ⁊ faciēs inſtrumētū ad ca
ſtrādum pari pena tenentur.
Prohibito vno prohibentur ⁊ omnia p

que peruenitur ad illud.
2 Statutū de puniēdo ludētes ad azar‑
dos an cōprehendat faciētes taxillos.

Si quocꝫ. ¶ Et hoc intendit faciētes inſtrumēta ad caſtrandū puniūtur.l. corne. de ſic.ſicut illi qui caſtrant:
1 hoc dicit lex iſta. ¶ † Nota ex hoc text. qđ dictum eſt in ſummario vcꝫ qđ caſtrans ⁊ faciēs inſtrumētum ad caſtrādū pari pena puniūtur. ¶ Ita nota ēt qꝫ ꝓhibito vno oia videtur prohibita ꝑ que deuenitur ad illud.ad qđ ēt facit l.oratio.ff.de ſponſa.cum pluribus ſi ibi in glo.allegatis.ꝓ quo faciūt optime dicta ꝑ do.Alexan.in conſilio ſuo vij.inci.proſpectis ⁊c.in.iij.colum.in.ij. volu.⁊ per eundē in.l.cogi.in.§.hi qui ſolidū.ff.ad trebel.⁊ per.d.Iaſ.in.l.non dubiū.in princ.xj.colū.C.de legi.Et teneas mēti hūc text.qui ſeruit etiam ad
2 vnū notabile iudicio meo vcꝫ † qꝫ ſi ſtatutū prohibet ſub pena qđ aliquis non poſſet ludere ad azardū qđ ille q̄ faciat taxillos puniretur eadē pena qua puniet ludēs ad azardum.⁊ hoc ꝑ iſtum tex.⁊ ꝑ dictā regulā qđ ꝓhibito vno oia videtur prohibita ꝑ q̄ deuenitur ad illud ⁊c. ¶ Nec obſtat ſi dicet quiſpiam ergo ex hac ratione ſtāte ſtatuto qꝫ aliquis non poſſit portare arma magiſtri faciētes arma cadēt in penā. ¶ Quia dico hoc non eē verū qꝛ arma in ciuitate qñqꝫ ſunt vtilia ad repellēdos inimicos ⁊ ēt ad eundē in rure vel in aliquo itinere.ſed ſecus in taxillis quia nunq̄ poſſunt prodeſſe ſed ſemꝑ nocēt ⁊ homines ſpoliant bonis ⁊ honoribus ⁊ ex eis omne malū prouenit:ergo ⁊c.Alia hic nō ſunt dicēda:⁊ glo.eſt clara.ideo ſequitur.l.is qui ſeruum.

¶ Hippo.de Marſi.iuris vtriuſqꝫ doc.
1 ☞ Seruū vel alienum dās ad caſtrādum qua lege puniatur.

Si qui ſeruū.
1 ¶ † Et hoc intēdit Qui ſeruum ſuum vel alienū dederit ad caſtrandum punitur hac.l.cū emiſſione dimidie partis bonorū ſuorū.h.d.caſus ⁊c. ¶ Nota dicta in ſummario qꝛ alia not.hic non colliguntur ⁊ gloſſe etiā ſunt clare ideo venio ad legē in.l.corne.la.ij.quia.ſ.l.in.l. corne.clara eſt.

¶ Hippoly.de marſilijs iuris vtriuſqꝫ doctoris.
1 ☞ Lata culpa non equiparatur dolo in.l.cornelia.
2 Statutum dicens qꝫ occidens occidat in quo caſu limitetur.
3 Pena corporalis quo caſu ꝓ culpa ſit imponenda.
4 Poculis immiſcētes aliqua q̄ vel dormire vł fatuizare faciūt ad tēpus rōne loci ſi mors inde ſequatur an teneant.
5 Statutū de puniēdo intrātes vł turbātes poſſeſſionē alienam q̄ caſu limitet.
6 Pena nullo ſtatuto vel lege limitata arbitrio iudicis eſt imponenda.
7 Tempus vel res indeterminata in cuius ſtet arbitrio.
8 Occidens aliquem ex improuiſo puta portans machinam male ligata ſupra tectum que cecidit ⁊ occidit exiſtētes.
9 Lata culpa quo caſu in criminalibus equiparetur dolo.
10 Pax inter duos facta aut rupta dicat ſi alter ſtupretur cū affinibus alteri⁹.

In lege cornelia. ¶ Et hoc itēdit.In penis corpalibus lata culpa non eq̄parat dolo ſꝫ miti⁹ punitur.hoc dicit ſm Barto.et Angel. Caſus ⁊c. ¶ Nota primo ex iſto textu. quod in hac.l.cornelia dolus pro facto accipitur.Et ſic licet factum non ſit ſecutum tamen punitur ordinatio doloſa.concordat.l.j.in princi.ff.co.⁊.l. is qui cum telo.C.eodem titu. ¶ Nota
1 etiam † qꝫ in.l.cornelia lata culpa non equiparatur dolo vt hic.Et licet gloſ. in.l.in actionibus.ff.de in li.iur.dicat quod in delictis lata culpa equiparatur dolo:vt etiam dixit Bartol.in.l.j.ff. de lega.tamen dicas quod illud eſt verum niſi ſit imponenda pena corporalis quia tunc dolus requiritur per hāc legem.⁊ dicit do.Alexan.in.d.l.in actionibus qꝫ vbi arguitur de pena et lex

facit mentionē de dolo tunc non venit lata culpa.ad qđ allegat.l.i.in princi. iuncto.§.ſi quis ideo.ff.ne vis fiat ei.ꝛ l.ij.§.hac actione.ff.vi bo.rapto.ꝛ glo. in.l.magna negligentia.ff.de verb.ſig. Et qđ vbi imponit pena corporalis la ta culpa non equiparet dolo.voluit etiā glo.ꝛ ibi doc.in.l.ſi mora.ff.ſo.ma.ꝛ ha betur per Bar.in.l.qđ nerua.ff.depo ſiti.ꝛ in.l.i.§.i.ff.ſi quis teſta.liber eſſe iuſſ.fue.Et ideo dixit Bal.in.l.quicun qꝫ.in.v.colū.C.de ſer.fugi.qđ vbicunqꝫ lex loquitur de pena corporali ſemper ſubintelligitur dolus.per not.in.d.l.in actionibus.et in.§.ſuſpectos.inſtit.de

4 ſuſpec.tuto. † Et quoties ſtatutum im ponit penam perſonalem pro homici dio vt qui dicit occidēs occidat hoc ca ſu niſi occidens occiderit doloſe et ex propoſito nō habebit locū pena ſtatu ti ſed aliter debebit miti⁹ puniri. Ita dixit Bald.in.l.data opera.in.iiij.colū. C.qui accu.nō poſſunt.in veritē ſi ſta tutum punit homicidiū.et habet per Barto.in.d.l.i.ff.ſi quis teſta.liber eſſe iuſſus fue.ꝛ not.Bal.ꝛ Salic.in.l.ij.C. de nora.et in.l.pen.C.eodē.de ſicarijs. et Paul.de caſt.in.l.i.C.vbi ſenato.vel clariſſi.vbi exclamat contra iudices ignorantes qui neſciunt a verbis ſta tuti recedere et pro homicidio culpo ſo faciūt homines decapitari.De quo latiſſime dixi in lege de minore.in pn. in.vi.ꝛ.vii.colum.ff.de queſtio. ¶ Sed

5 hanc concluſionem videlicet † qđ pro culpa non imponatur pena corpora lis limita ſm Angelum hic in caſu.l. penul.C.de cuſtodia reo.vbi dicitur qꝫ pro culpa imponitur pena corporalis. ¶ Item allegat etiam aliū caſum.vi delicet in.l.pe.ff.de incen.rui.et nau frag.Sed vltra Ange.dicas qꝫ alius eſt caſus in quo quis pro culpa puni tur corporaliter qui caſus eſt in medi co imperito qui aſſerit ſe peritum ꝛ ex eius imperitia infirmus moritur.naꝫ hoc caſu ipſe medicus punitur pena corporali.ita ſingul.dicit.d.Fla.in.l. idē iuris.in.§.mulionē.ff.ad.l.aqui.ad qđ allegat glo.in.l.ij.ff.qđ quiſqꝫ iur. et dicit ſe alios caſus in quib⁹ culpa

punit pena corporali poſuiſſe in qua dam ſua diſputatione.incipi.inquiſi tus de crimine capitali.ꝛc.Et in dicta ſua diſputatione in vlti.colū.ipſe ad ducit etiam caſum imperitie aſſeſſo ris qui aſſeruit ſe peritū quoniā ſi ali quē facit perire indebite tenet pena corporali.ita voluit gloſ.quam ipſe di cit ſingula.in.l.ij.ff.quod quiſqꝫ iur.de quo etiam per Barto.in.l.i.§.non au tē.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſ.fue. ¶ Itē adducit etiam tex.in.l.ſi quis aliquis §.abortionis.ff.de penis.per quē text.

dicit ipſe † quod multū inſtrunt illi 4 qui per iocum aliqua immiſcent in po culis vt faciant aliquē dormire vel fa tuizare ad tempus.nā ſi ex hoc mors ſequatur tenent.l.cor.per illū text.qđ tamen dicit intelligendum eſſe niſi for te dediſſent ad bonū finē quo caſu li cet malus exitus fuiſſet ſecutus pena mitigaretur per text.no.in.l.iij.§.ſed et ſenatus.ff.in hoc titu. ¶ Itē dicit qꝫ poteſt addi ali⁹ caſus.l.quoniā multa facinora.C.ad.l.iul.de vi.ꝛ ratio colli gitur ibi ex princip.tex.Item allegat etiam alium caſum.in.l.omne delictū in.§.exploratores.et in.§.q̄ in aciē.et in §.ſed et ſi caligatus.ff.de re mili.

¶ Et iſti ſunt oēs caſus in quibus pro culpa imponit pena corporalis licet non interuenerit dolus. ¶ Tu etiā ad de dictū Bart.et in.l.iuſte poſſidet.in

fi.ff.de acquiren.poſſeſ.vbi dicit qđ † ſi 5 ſtatutū ſimpliciter dicit qꝫ intrans vel turbans alienos poſſeſſiones puniat certa pena qđ ille qui intrauerit cum decreto iudicis inualido punietur et ſic ſi ſtatutum imponeret penam corpora lem ſequeretur quod pro culpa d̄s pa teretur penam corporalē. Et idem te nuit Barto.in conſilio ſuo incipien.in queſtione vertēte in curia capitanei et in conſilio incipiente miſſus in poſſeſ ſionem:de quo per.d.Alex.in.d.l.iuſte poſſidet. ¶ Ulteri⁹ ex iſto textu in ver bo non pertinet querit Ang.qua ergo pena punietur.ꝛ dicit quod puniet ex ſenatuſconſulto cuius nomē nō habe mus. ¶ Sed mihi videtur dicendū qꝫ immo punietur extraordinarie pena ar

6 bitraria iudicis † qz vbi nõ eſt expreſ-
ſa pena in.l.vel in ſtatuto iſta imponi-
tur arbitrio iudicis: ita habetur in.l.j.
§.expillatores.ff.de effra.et expillato.
l.hodie.et ibi not.j.de penis.et probať
in.l.iij.ver.ſtellionatuz.cũ ver.ſequen-
ti.j.de crimine ſtellio.et in.c.felicis. in
§.ceterum.de penis.in.vj.pro quo facit
l.ſaecularij.iuxta prin.j.de extraor.cri
mi.et voluit dñs Alexan.in conſi.ſuo
iij.inci.ponderatis verbis ꝛc.in.v.col.
in.j.volumi.vbi allegat predicta et al-
legat etiam.l.quamuis adulteri.in ſi.
C.de adulte.et dicit quod hoc no.Ray.
Bal.et Ang.in.l.j.§.hec autem verba.
ff.quod quiſqz iuris ꝛc.Sed vltra do.
Alex.dicas qd hoc probatur in ſimili
in.l.j.ff.de iure deli.vbi dicit text. ꝙ dũ
dicimus tpa nec adijciť dies tũc diciť
tps collatũ eſſe in arbitrio iudicis.ꝛ fa
cit tex.in.l.ſi.ff.de acti.emp.et tex.in.l.
in venditiõe.§.in tẽpore.ff.de bonis au
torita.iu.poſſid.et.l. mora.in.prin.ff.de
vſuris.ꝛ.l. continuus.in.§.cum ita.ff.
de verb.oblig.ꝛ.c.ſi.extra de trãſac. et
c.finẽ litib9.de dolo ꝛ cõtu.ꝛ.c.de cau-
ſis.de officio deleg.ꝛ.c.querẽti.de ver.
7 ſig.in quibus iuribus † habeť qd tem
pus indeterminatũ vel res indetermi
nata ſiat in arbitrio iudicis:pro qui-
bus etiã facit gl.in.l.hec adiectio plu
ris.j.de ver.ſig.ꝛ gl.in.c.conſultationi.
de tempo.ord.Et facit etiã gloſ.in.l.ij.
C.de falſa mone.que voluit quod ſi in
aliquo caſu qs eſt premiandus nec ex
primitur premiũ tunc intelligitur eſſe
collatum in arbitrium iudicis:de quo
etiaz dixi in.l.de minore.in principio.
8 in.viij.colum.de queſtionibus.¶ † Ul
terius refert hic Ange.ſe habuiſſe ca-
ſus huius.l.in facto in quodam archi
tectore qui aſcenderat machinam et
eam nõ ligauerat ſufficiẽter ꝛ illa ma
china tota cecidit ſup caput exiſtẽtis
ſub ea ꝛ occidit eũ.et fuit deciſum qd
puniretur pena extraordinaria.Et fina-
liter ego habui hũc caſum de facto dũ
eſſem in officio albinganẽ.nã vn9 qui
erat ſup vnũ cãpanile cecidit ꝛ veniẽs
ad terram cecidit ſuper caput vni9 q
erat ibi et fregit ſibi collũ ꝛ ipſe nõ ha

buit aliquod malum ego liberaui eum
a morte ꝛ impoſui ſibi paruam penam
extraordinariã:ꝛ ita alias feci in con-
ſimili caſu:vt dixi in.d.l.de minore in
pnc.in.viij.colum.de queſtio.Et ex iſtis
reſtãt expedita textualia.¶ Uenio mo
do ad gloſ.Et capio gloſ.primam que
clara eſt.nam exponit verbum dolus
pro doloſo propoſito:et ponit exemplũ
de ambulãte cum telo ꝛc.¶ Gloſſa ſe-
cunda etiam clara eſt:nam dicit quod
lz lata culpa non puniatur intantum
vt puniatur dolus tamen punitur ipſa
culpa.allegat tex.in.l.lege cor.§.j.ff.eo-
dem.ꝛ.l.j.§.ſed ſi clauia.ꝛ.l.iij.§.alio ſe-
natuſconſulto.ff.eo.Et ſubdit gloſſa qd
idem eſt in alijs criminibus ſcz vt cul-
pa non puniatur pro dolo vel tanqz do
lus.Et inquãtum textus hic dicit nec
in hac.l.ſupplet gloſſam.et nec etiam
in alia lege hoc cauetur:ad quod fa-
cit ſecundum gl.ff.de incen.rui.et nau-
fra.l.iij.in.§.nõ tantum.et de edil.edic.
l.cum autem.§.excipitur.Poſtea gloſ.
arguit de.l.j.§.j.ff.ſi menſ.fal.modo di-
xerit.vbi lata culpa equiparatur dolo.
Gloſ.non ſoluit ſed Bart.ſoluit et dicit
quod dicendum eſt:vt dicit gloſ.in.l.in
actionibus.ff.de in litem iuran.videli-
9 cet † quod lata culpa in criminalibus
eqparatur dolo vbi imponitur pro de-
licto pena pecuniaria:ſecus autem eſt
vbi pro delicto imponitur pena corpo-
ralis:vt dixi.ff. Arguit Barto.vltra glo.
contra hunc textum et dicit:videtur di
cendum quod propter latam culpam
qs nullo modo puniať:vt in.l.ſi adul-
terium cum inceſtu.§.nonnunqz.et.§.
imperatores.ff.de adulte.Soluit et di-
cit quod hic loqtur de delictis que pn-
cipaliter in alterum committũtur ſed
in lege contraria dr de maleficijs que
perſonam alicui9 pncipaliter nõ reſpi
ciũt:nã ſtuprum vel inceſtũ nõ dr offen
di aliqs pncipaliter.vt.l.nec ſ ea.§.j.ff.
de adul.¶ Mihi autem videtur quod
in hoc Barto.non bene loquatur qz di-
cti.§§.allegati in contrarium non ſunt
contrarij immo concordant qz non eſt
verũ quod in.d.§.nullo modo fiat pu-
nitio quia immo expreſſe fit ibi punitio
ſed mitior

ſed mitior:ideo miror quare Bartol.
allegat illos.§.pro contrario. ¶ Nota
10 tu ex dicto Barto.hic† quod ſi facta ſit
pax inter duos ſub pena ⁊ vnus cōmit
tat poſtea ſtuprum vel inceſtū cū affi-
nibus alterius qđ tamē per hoc nō di
citur rupta pax adeo qđ ille inciderit
in penā:et idē dixit Bart.in.l.verū.§.
de fur.de quo dixi in repetitione.l.fin.
C.de proba.in.l.char. Sequitur mo-
do.l.ſi mulierem.

¶ hippo.de marſi.iur.vtriuſqꝫ docto.
1 Mulier data opera faciēs abortiuum qua pena puniatur.
2 Mulier fingens ſe pregnantē et clādeſtine filium alienum accipiat dicens ſuum eſſe quomodo puniatur.
3 Mulier aliquas medicinas accipiens ne pregnās efficeretur vel conciperet an ſit punienda.
4 Statutū dicens aliquem puniendum tanq̄ falſariū an ſit pena.l.corne.puniendus.
5 Occidens exiſtentē in vtero an vt homicida puniatur.

SI mulierē. ¶ Et hoc intendit. Mulier dans cauſam abortioni ꝓprie punit̄ pena exilij.h.d. Caſus ⁊c.

1 ¶ Not.dictū in ſummario† qđ mulier
que data opera facit abortiuū punit̄
pena exilij.ad idem eſt text.in.l.diuus.
§.de extraor.crimi.et intellige hūc tex.
⁊ ſimiles in muliere procurante facere
abortiuū ante quadraginta dies:ſecꝰ
ſi poſt.xl.dies dat cauſam abortionis:
q: tunc punit̄ pena mortis.vt eſt text.
in.l.cicero.ff.de penis.et facit tex.in.l.
j.ff.ad.l.pompe.de parici.et in.l.pe.C.
eo.de ſica.Et ratio eſt q: ante.xl.dies
partus nō eſt aīatus:ſed poſt.xl.dies
habet aīam vt dicunt medici:et ita di-
cit gloſ.in.d.l.diuus.§.de extraor.cri
mi.que omnia ſunt notāda cōtra iſtas
improbiſſimas mulieres que ſtuprum
cōmittunt ⁊ adulterium ⁊ conſentiunt
ſe pregnantes querūt omni via ⁊ omni
conatu facere abortiuū ne pariēdo fi-
lium viuum vituperētur ⁊ ab affinibꝰ
ſuis interficiātur vel acriter percutiā

tur:vt ſepe euenit in facto.Iſtud tamē
quod dixi ꝙ mulier dans operam abor
tiuo ante quadraginta dies punitur
pena exilij:limita non eſſe verū ſi ipſa
mulier hoc fecerit per pecuniā:q: non
obſtante quod hoc fecerit ante.xl.dies
puniri debet pena mortis:ita etiaꝫ di
xit Bart.et Ange.in dicta.l.diuus.§.
de extraordi.crimi.et Ioan.de ana.in
c.ſi aliquis.extra de homici.in.j.colū.
¶ Item de hac materia faciētis abor
tiuum data opera qua pena punian-
tur.vide etiā gloſ.in.c.conſuluiſti.ij.q.
iiij.et habetur per Cano.in.c.ſicut ex
literarum.extra de homici.⁊ per Bal.
in.l.quod dicitur.ff.de libe.et poſthu.
et habetur in.l.ſi ſeruus.§.ſi mulier.ff.
2 ad.l.aquil. ¶ † Sed quero ego q̄d ecō
tra videlicet ſi mulier non facit abor-
tiuum imo facit contrariū quia nō eſt
pregnās ſed fingit ſe pregnantē ⁊ clā-
deſtine accipit aliquem filiuꝫ alterius
⁊ fingit ſe illū feciſſe an hoc caſu etiaꝫ
puniatur.in quo dicas quod ſic.nam
punit̄ pena capitis.vt habetur in.l.j.
C.de falſis.et in.l.cum ſuppoſiti.eodē
titu.et in.l.cum falſam.§.accuſatio.de
fal.de quo ſuppoſito partu habet̄ in
l.licet.ff.de carb.edic.de quo dixi in.l.
extraneo quoqꝫ.in.§.de queſti.in fin.ff.
de queſtionibus.et in dicto.§.accuſa-
3 tio. ¶ † Quero vlterius:pone qđ mu-
lier aliqua non fecit abortiuū:ſed ipſa
accepit aliquas medicinas vel aliq̄d
aliud fecit vt non efficeretur pregnās
et non poſſet concipere an puniat̄ ali
qua pena:in quo dicas ꝙ ſic.nā ſi ipſa
ſpōte ſibi fecit tales medicinas puni-
ri debet vt homicida:et ſi aliquis de-
derit ſibi talia medicamenta punitur
eodem modo vt homicida.text.eſt no-
ta.in.c.ſi aliquis.extra de homicid.et
ibi per omnes ſcribē.Et licet ille text.
dicat quod talis puniatur vt homici
da:nō tū puto quod debeat puniri pe
na mortis:ſed alia mitiori pena:et ad
hoc dicendū moueor ex doctrina Bal.
in.c.nōnulli.in.§.ſunt et alij.extra de
4 reſcript.vbi dicit† ꝙ ſi ſtatutum dicit
quod aliquis puniatur pro aliquo de
licto tanq̄ falſarius quod tamen non

debebit puniri pena legis cor.de fal. ſed alia mitiori pena arbitrio iudicis quod dicit eſſe not.quod dictū refert & ſequitur dñs Feli.in dicto §.in.ix.col. in princip.& in.c.ſolite.in.ij.col.de ma io.et obedien.de quo latius dixi in ſin gu.meo.ccxxxvj.incip.dictio tanq̄ ꝛc.
¶ Quero etiã circa materiã huius.l.
5 fan occidẽs exiſtentẽ in vtero puniat vt homicida:in quo Bal.i.l.qḋ dicit.§. de libe.et poſthu.dicit qḋ nõ per.l.cū inter veteres.C.de fideicom.lib.vbi di citur quod talis exiſtens in vtero ſpe ratur eſſe homo:ergo interim non eſt homo.vnde Bald.ibi notat illum text. ad hoc:videlicet q̄ in pena ſtatuti pu nientis homicidã non cadit in occidẽ te in vtero exiſtentẽ:et hãc partẽ etiã tenet Iaco. butri.in.l.fina.C.eodẽ.de ſica.per.l.vetat.ff.de mor.infe.et dicit quod minus eſt eſſe in ſpe quã in eſſe. l.minus.ff.de regu.iũris.Refert tamẽ aliquos diſtinguere qḋ aut talis exi ſtens in vtero iam erat animatus:et tunc venit appellatione hominis:alſ ſecus:et cum opi.Iaco butri.videtur trãſire Ange.& Salice.in dicto.l.fina. C.de ſica.ſed domi.Alexan.in dicta l. quod dicitur ſequitur opinionẽ Bald. per dictam.l.cum inter veteres.et per hanc.l.& per.l.diuus.ff.de extraordi. crimi.quia licet ſit animat⁹ eſt tamẽ in ſpe et non in eſſe productus:de qua queſtione vide etiam Ioan.de ana.in dicto.c.ſi aliquid.extra de homici. et in.c.ſicut.el.ij.eodem titu.et Salice. in.l.penulti.C.de ſica.Et ex iſtis red ditur expedita lex iſta.Quia gloſ.ſunt clare:ideo ſequitur.l.furem.

¶ Hippolytus de marſi.iuris vtriuſq; doctoris.

1 Furem nocturnũ quo caſu liceat occidere.
2 Fur diurnus an impune poſſit occidi et nume. ſequenti.
3 Fur nocturnus ſi cognoſcatur an poſ ſit occidi.
4 Vis vi poteſt cū moderamine repelli.
5 Iniuria perſonalis maior eſt quacũq; reali:ideo nõ potens effugere aggreſ ſorem niſi ipſum interficiat:licet ipm occidere.
6 Inuaſor poteſt pro rerū defenſione ca pi & ligari ne fugiat:et ad iudicẽ duci.
7 Metus perditionis omniū bonoꝝ in equiparatur metui mortis.
8 Fur diurnus vel nocturnus pro expoꝛ tatione parue vel vilis rei an poſſit a domino occidi.
9 Minima non ſunt in conſideratione.
10 Statutū prohibens alienare domum an habeat locum in parua domo.
11 Statutum de puniẽdo vulnerantẽ an comprehendat vulnuſculū.
12 Sindici obligati ad denũtiandū per cuſſiones ſanguinolentas an teneantur de percuſſionib⁹ vbi eſt leuis ſciſ ſura cutis.
13 Appellatiõe febris nõ venit febricula
14 Statutum puniens offendentẽ cleri cum an cõprehendat leuem offenſam.
15 Venditio nõ reſcinditur ſi in ſolutio ne vnus nūmus omittitur.
16 Modicum non poteſt magnum im pedire.
17 Modica tortura non dicit tortura.
18 Debitor minoris in modico poteſt eſſe eiuſdem tutor.
19 Cõductor domus in modico domum deteriorans an poſſit expelli.
20 Vaſellus non debet propter leuẽ cau ſam feudo priuari.
21 Appellatione armoꝝ an veniat par uus gladius.
22 Poſſidens res hereditarias quo caſu preſumatur adiuiſſe hereditatẽ.
23 Poſſeſſor minime rei non releuatur a ſatiſdando.
24 Legatarius an per leuem iniuriã fa ctam teſtatori perdat legatū.
25 Heres conficiens inuentariū ſi aliquid omittat quid iuris.
26 Filia quo caſu poſſit dotẽ exigere ſi ne patre.
27 Libertus licet non poſſit habere di gnitatem poteſt tñ eſſe aſſeſſor vbi di gnitas eſt parua.
28 Pater vt poſſit filio donare an ſuffi ciat precẽſſiſſe paruum vel leue me ritum.
29 Modicus defectus vnius litere non eſt in conſideratione in reſcriptis.

30 Publicare bona an poſſit inferior a prin
cipe.
31 Uaſallus an feudo priuari debeat pro
pter modicam dimiſſionem domini in
bello.
32 Debitor modice quantitatis nō poteſt
iurari ſuſpectus.
33 Reus criminis conſciens ſibi mortem
puniri debet confiſcatione bonorum:
fallit in reo parui delicti.
34 Teſtes in modico deficiētes non ſunt
repellendi.
35 Sacerdos an debeat pro leuib⁹ crimini
bus abſtinere a celebratione miſſarū.
36 Creditor non debet pro paruo debito
vendere magnum pignus.
37 Occidens furem nocturnū quomodo
ſe habere debeat.
38 Amore ductus intrans domū nocte:et
pro fure occiſus an occidens ſuis alle-
gationibus ſit credendus.
39 Occidens furem die aut nocte an te-
neatur clamare.

1 Furem. ¶ † Et hoc intendit. Fu
rem nocturnū licet occide
re ſi abſq; occiſione perſona
dn̄i aut res ſalua eſſe non
poteſt.h.d.ſm.Ang. Uel ſic pro neceſ-
ſaria defenſione rerum vel perſone lici
tum eſt occidere furem nocturnū.h.d.
ſm me. Caſus. ¶ Nota dictum in ſum-
mario de quo etiā habet ſm Ang.hic
in.l.ſi vt allegas.C.eo. per Cy.et alios
et in.l.ſi pignore.in.§.furem.ff.de fur.et
in.c.ij.extra de fur.et iſtud procedit in
fure nocturno ſed vltra Ange.etiā ha-
betis ſimilē tex.in.l.itaq;.ff.ad.l.aquil.
2 et in.l.ibi.ſequenti. ¶ † Sed quid in fu-
re diurno an poſſit occidi impune:dic
qd ſic ſi telo ſe defendat et aliter nō poſ-
ſum res meas euadere ſm Bar.et An-
ge. hic et doc.in.l.ſi vt allegas.C.eo.de
iu.l.itaq;.§.lex.ff.ad.l. aquil.et eſt text.
in.c.ij.et ibi docto.poſt glo.extra de ho-
mici. Iſta tamen in fure nocturno et
diurno limitat Bar.et Ang.hoc proce-
dere vbi fur non cognoſcitur:ſed ſecus
ſi cognoſceretur vt puta quia luna lu-
ceret quia tunc non liceret eum inter-
ficere:cum ſi cognoſceretur poſſet ſub

uenire ipſi domino per viam iuris agē
do contra eum iuridice. Et ſubdunt
3 etiam † quod illud qd dicitur de fure
diurno quod poteſt interfici:ſi ſe telo
defendat et non poſſim aliter recupera
re rem meam niſi illum interficerem.
Qd hoc etiā pōt procedere ſi ſe telo nō
defendat tn̄ ſit incognit⁹ q: nō poſſem
agere cōtra talem incognitum via iu-
ris ideo licet ſe non defendat telo poſ-
ſum eū interficere ſi aliter nō poſſuz re
cuperare res meas. ¶ Mihi autem vi-
detur quod nec Bar.nec Ang.bene lo-
quantur inquantum dicūt quod ſi do-
minus cognoſcit furem nocturnū non
poteſt eū interficere quia poteſt ſi con-
ſuleret via iuris quia iſtud eſt falſum
quoniam licet dominus cognoſcat fu-
rem tamen per hoc non poteſt via iu-
ris recuperare rem ſuam:q: fures no-
cturni quanto cauti⁹ poſſunt commit-
tunt furta nec ſecum habēt teſtes et ſi-
militer dn̄s illo tēpore et illa hora non
habet teſtes et ideo licet ipſe dominus
cognoſcat furem non ſequitur per hoc
quod poſſit via iuris recuperare rem
ſuam quia ſi citaret furem ad iudiciuz
et peteret ab eo rem ſibi furto ſubtra-
ctam nemini dubiū quod fur negaret:
et ipſe dn̄s hoc non poſſet probare et ſuc
cumberet per regulam actore non pro
bante.l.qui accuſare.C.de eden.cum ſi.
¶ Bene fateor quod ſi dominus habe-
ret teſtes qui ſecum cognoſcerent furē
non poſſet eum occidere quia poſſet
ſibi ſuccurrere via iuris:ſecus quādo
nō adſunt teſtes vt dixi. Et dicit Bart.
hic qd ex hac.l.habemus quod pro de-
fenſione rerum poteſt fur interfici. Ex
quo dicit qd dicit in.l.j.C.vnde vi.quod
4 † quis pōt repellere vim vi cū modera-
mine inculpate tutele:et dicit quod iſta
verba cū moderamine inculpate tutele
ſignificāt cum aliter ſe defendere non
poſſet tunc dr̄ inculpata tutela:qd etiaz
colligit ex tex.l.ſcientiam.§.q.cū aliter
ff.ad.l.aql.qd dicit Bar.intellige.ſ.cum
nō poſſet aliter ſe defendere a pericu-
lo rerum vel perſone vnde dicit qd qs
nō debet pati quod damnificet in ali-
quo ſi dānū eſſet irrecuperabile alias

5 ſecus vt hic. ¶ † Ex quo ſequitur aliud
videlicet quod ſi non poſſum effugere
q̄n me percutias niſi ego te interficiaʒ
poſſum te interficere.per hāc.l.cum ſi.
Et ratio eſt ſecundum eum videlicet
cum quelibet iniuria perſonalis ma-
ior ſit quacunq; reali:vt in.l.in ſeruoꝝ.
in fi.ſ.de penis ⁊ propter iniuriam rea-
lem irrecuparabilem poſſum occidere
igitur multo magis ꝑ perſonali:quod
dicit ipſe eſſe menti tenendū.⁊ ſic Bar.
extendit clemen.j.de homicidijs et ſi-
milia iura loquentia de periculo perſo
ne ad periculum reruʒ irrecuperabile
qđ eſt multum not.Sed ego valde du-
bito qđ hoc dictuʒ non ſit verū:ſcilicet
quod pro defenſione rerum ſit licitum
hominem occidere quia non reperitur
aliquis tex.q̄ hoc dicat.Et licet Barto.
hic facit illam ſuppletionem de perſo-
na ad res tamen Joan.de ana.qui te-
net hanc partem et ſic contra Barto.
in.c.ſi perfodiens.in.iiij.colū.de homi.
dicit qđ iſta ſuppletio Barto.videlicet
pro defenſione perſone vel rerum non
debet fieri per not.in.c.cupientes.§.qđ
ſi per viginti.in glo.in verbo petere.de
elec.lib.vj.⁊ hanc partem tenere viden
tur etiā Abb.⁊ Joan.de ana.poſt eū.in
c.ij.eod.titu.de homi.⁊ pro hoc ponde-
rant illum tex.ibi inquantum loquitur
copulatiue ibi te tuaq;:ergo non ſuf-
ficit alterum tantum.⁊ ſic non ſufficit
periculum bonorum tantum.et dicit
Joan.de ana.in.d.c.ij.in.ij.colū.quod
hoc modo intelligit text.xxiij.q.iij.in
princip.et in.ij.glo.ibi.et dicit Abb.in
d.c.ij.ibi refert Joā.de ana.quod nul-
lus eſt qui ponderet illuʒ text.quod ſit
cōtra opi.legiſtarū volentiū qđ pro re-
bus tm̄ poſſit fur interfici.Et facit pro
hac parte optime tex.in.c.ſuſcepimus.
de homi.vbi text.dicit ꝙ potius dʒ q̄s
amittere tunicā ⁊ paliū ⁊ ſuſtinere ia-
cturā ipſoꝝ q̄ꝫ aliquē interficere.Nec
huic ꝯcluſiōi videt̄ obſtare tex.l.itaq;.
in princ.ff.ad.l.aquil.q̄ꝛ dicit ibi text.ꝙ
poſſum interficere latronem mihi inſi-
diantē:pondera ergo illud verbū mihi
q̄ꝛ nō dicit reb⁹ meis inſidiātē.Et ſub-
dit ille text.ibi ꝙ naturalis ratio per-
mittit aduerſus periculū ſe defendere
⁊c.pondera illud verbū ſe q̄ꝛ non dicit
bona.Itē pro hac opi.facit text.in.l.ſed
quēcūq;.in princ.ff.ad.l.aq.vbi dicit̄ ꝙ
qui metu mortis furē occidit licite fa-
cit ecce ꝙ ille tex.nō dicit metu bono-
rum.¶ Itē facit etiā nā text.noſter di-
cit ꝙ ita demū q̄s pōt occidere furē no
cturnuʒ ſi parcere et ſine periculo ſuo
nō potuit ⁊c.ponderandū eſt verbū ſuo
q̄ꝛ nō dicit periculo bonoꝝ:et facit pro
hac parte text.in.d.c.ſi perfodiens.vbi
text.dicit ꝙ ſi pōt diſcerni ꝙ ad furan-
dū nō ad ocidendum venerat non pōt
occidi.Itē tex.in quo Bar.hic principa
liter ſe fundat eſt text.in.l.ſcientiam in
§.qui cum aliter.ff.ad.l.aquil.vbi text.
dicit cum aliter ſe tueri nō poſſit pon-
derandum eſt verbum:ſe/quia loquit̄
de perſona non autem de rebus.Facit
etiam pro hac parte qđ voluit Bald.in
l.j.in.xj.col.in ver.tertio queritur an li-
6 ceat.C.vnde vi.concludit † ꝙ pro defen-
ſione rerum poſſum capere et ligare
inuaſorem ne fugiat et eum ducere ad
iudicē:et ſic videtur ibi velle Bald.qđ
pro defenſione rerum nō poſſum occi-
dere.Uerumtamen eſt qđ text.in.c.j.§.
ſi quis hominem.in titu.de pace tenen
da.dicit vitam ſuam defendendo:⁊ ibi
gloſ.ſub dubio tn̄ forte dicit idem ſi ob
tutelā rerum ſuaꝝ allegat aliqua iura
que tn̄ hoc non probant:et per iſta vi-
detur dicendū ꝙ Bar.hic non bene lo-
quatur volēs qđ licitū ſit occidere ho-
minē pro defenſione rerum:que omnia
refert Joan.de ana.in.d.c.ij.in.ij.et.iij.
colū.de homici.¶ Dicit tamen poſtea
ibi quod volendo ſuſtinere Barto.⁊ le-
giſtas et tenere quod etiam pro defen-
ſione rerum licitum eſt occidere fureʒ:
poſſumus dicere ꝙ non obſtat opinio
Bar.hic nec tex.in.d.c.ij.de homi.quia
ibi copula ⁊ debet exponi pro iſtud:qđ
fieri poteſt:quia quelibet coniunctio ſi
eſt neceſſe poteſt poni ꝓ alia per id qđ
habet̄ in text.in glo.in ver.Quis.l.quē-
admodum.de iureiurā.⁊ in.l.eas cau-
ſas ff.de condi.⁊ demonſtra.⁊ ꝑ Bald.
in.l.iij.C.de actio.emp.¶ Item quod ꝓ
rebus etiam fur poſſit occidi proba-

tur in.c.verū in ver.ꝑ vita ⁊ rebus.ex=
tra de iureiu.⁊ ibi dicunt doctores qđ
iuſtus metus dicitur ſiue interueniat
periculū vite ſiue amiſſionis bonorum
per ea que habent in.c.abbas.quod
metus cauſa.⁊ in.c.frequēs de reſtit.
ſpolia.in.vi.¶ Item hāc partē tenuit
Ang.in.l.qm̄ multa.C.ad.l.iul.de vi.
vbi poſt Innocen.in.c.olim.de reſtit.
ſpolia.dicit ꝙ nō ſolū laicis licitum eſt
occidere offenſorē ꝑ defenſione rerum:
ſed etiā clericis licet in ꝑſonam rapto=
ris vim inferre ꝑ rapina euadenda dū
modo non excedat modū qđ dicit eſſe
mēti tenendū:iſta omnia refert Io.de
ana.in.d.c.ij.de homi.¶ Sed vltra eū
pro hac vltima opi.quā hic tenet Bart.
qđ licitū ſit occidere furē tam pro eua=
dendis rebus quam pro perſona.facit
qđ dixit Bar.in l.pe.in pe.col.ff.de con=
7 dic.ob tur.cau.vbi †dixit ꝙ metus ꝑdi=
tionis omniū bonorum equiparat me=
tui mortis.Et dixit etiam Bal.in.l.cer=
ta forma.C.de iure ſiſ.qđ maior ⁊ qua=
ſi maior eſt pena omniū bonorū quam
pena mortis.Et facit glo.cōiuncta tex.
in.l.aduocati.C.de aduo.diuerſo.iud.
q̄ dixit quod pecunia dicit vita homi=
nis:qđ etiā dixit Bal.in.l.in tuis.C.de
oper.libe.⁊ ſi vnꝗ debuit licere occi=
dere ꝑ rapina rerū ⁊ bonorū dꝫ ma=
gis licere modernis tēporibꝰ cū bona
⁊ diuitie oia ſuperēt:adeo quod virtꝰ ꝑ
nihilo reputatur reſpectu bonorum:et
vere infelix eſt qui virtutē ſine bonis
habet qm̄ in pretio preciū nunc eſt ⁊c.
8 ¶ †Fateor tamen quod nō poſſet oc=
cidi fur nocturnꝰ vel diurnus pro ex=
portatione parue ſeu vilis rei:qꝛ pro=
tali minima re nō poſſet dominꝰ illius
rei ſiliū occidere.caſus eſt no.in.l.ſi ex=
plagūs.in.§.tabernarius.ff.ad.l.aqui=
liam.quē tex.ad hoc allegauit Ange.
de are.in tractatu ſuo maleficiorū.in
verbo ⁊ veſtem celeſtem abſtulit.in.ij.
char.in verſi.et nota bene ⁊c.et domi.
Alexā.hic q̄ ſubdit quod dici pōt res
vilis a duobꝰ aureis infra.Dicit etiā
quod ſi parcitur fame hois pro re vi=
li.vt in.l.ſi oleum.§.fi.cum.l.ſequēti.ff.
de dolo.multo magis parceſi.eſt vite:

ad qđ allegat.l.ſi adulterium.§.liber=
to.ff.de adulte.et dicit etiam ipſe dn̄s
Alexā.quod iſtud eſt dictum Matha.
in notab.ſuo.xlij.incipi.nota quod le=
ges.et Bald.in.l.j.C.loca.et Angel.de
are.inſti.de act.in.§.j.alias.ij.de quo
latius hic per eum.Sed vltra do.Ale=
xand.dicas quod hoc voluit expreſſe
9 Ange.in.l.i.C.vnde vi.¶ †Item dicas
quod pro iſta limitatione facit quod
dicitur:videlicet quod minima nec
ſunt in conſideratione.vt habetur in
l.ſcyo.ff.de in integrum reſtitu.et in.l.
omnino.ff.de impen.probatur in.c.li=
cet cauſam.in verbo nulla vel modi=
ca.extra de probatio.et text.inſtitu.ad
l.falcidiam.in princip.in verſicu.pro
nullo aut modico.⁊ inſtituta de fidei=
com.heredi.in.§.ſed quia.in verbo ob
nullum vel minimū.⁊ facit.l.ſi oleum.
ff.de dolo.Et facit gloſſ.in aut.de in=
ſtrumen.cau.⁊ fide.in.§.pars.que di=
xit quod parū ſcire vel nihil ſcire equi
parantur.Et dixit ſingula.Ludo.ro.
in ſingula.ſuo.cccxxxi.incipien.hodie
10 quidam:quod †ſtatutum prohibens
alienare domum in forenſem non ha=
bet locum in parua domo.ad quod al=
legat text.quem dicit ſingu.in.l.ſene=
tus.in.§.marcellꝰ ff.de lega.i vbi hoc
etiam ſentit Ange.Et dixit Bald.in.c.
cū te.de re iudi.qđ officialis pro mini=
mis nō debet ſindicari.allegat.l.ꝗtuis.
ff.de condi.⁊ demonſtra.⁊.l.cui dene.
ff.de edil.edic.Et facit etiam nam par=
uum vulnꝰ nō eſt in cōſideratiōe.vt eſt
text.in.l.i.§.ꝑinde.ff.de edil.edic.adeo
11 †quod ſtatutum puniens vulnerantē
non comprehendit facientē vulnuſcu=
lum ſecundum Baldum in.l.fin.C.de
edil.actio.in.j.colū.vbi etiam ſubdit
12 †quod ſi ſtatutum dicit quod ſindici te
neantur denuntiare percuſſiones ſan=
guinolentas non tenentur denuntiare
percuſſiones vbi eſt leuis cutis ſciſſu=
ra.allegat.d.l.cui dene.⁊ dictū.§.ꝑin=
de.Pro quibus facit glo.no.in.c.cum
illorū.in verbo ſanguis.de ſen excō.et
in clementina.ne romani.in.§.fina.in
verbo effundendis de electio.in.c.pla=
cuit.el.ij.xviij.diſtin.Et facit.l.queſi=

13 tum.ff.de re iudica. vbi† dicitur quod
appellatione febris nō venit leuis fe-
bucula. Et dixit Bald.in.l.ſi qs in hoc
genus.in fin.C.de epiſcop.& cleri quod
14 †ſi ſtatutū vel lex punit offendentem
clericum comprehendit ſolum ei infe-
rentem atrocem in iniuriam nō autem
leuem. Et facit.l.res bona fide.ff.de
15 contrahen.empt.vbi habetur† quod ſi
omittitur in ſolutione vnus nummus
non tamen reſcinditur venditio. Et fa-
cit.l.quāuis.ff.de condi.& demonſtra.
16 †vbi dicitur quod ſi ſeruus iuſſus ſit
eſſe liber.ſi reddiderit rationes et per
errorē omiſerit quid minimum ſoluere
quod illud modicū nō impediet liber-
tatem. Et facit not.verbum Bal.in.d.l.
obſeruare.in.i.colū.C.quorū appella.
17 non recip.vbi dixit† quod modica tor-
tura non dicitur tortura. Et dixit gloſ.
in auṫ.minoris debitor.C.qui dare tu-
18 to.poſ.† quod debitor minoris modi-
ce quantitatis poteſt eſſe tutor mino-
ris. Et dixit Bald.in.l.eadē.in penult.
19 colū.C.loca.† quod conductor domus
non poteſt expelli ſi deteriorat modi-
cum domum conductam ſecus ſi mul-
tum vt ibi. Et dixit Bald.in.l.ſolo.C.de
20 libe.cau.quod† propter leuem cau-
ſam nō poteſt vaſallus feudo priuari.
et ad predicta facit gloſ.ſingu.in auṫ.
21 de armis.in.§.ſi.que dixit† quod ap-
pellatione armorū non venit paruus
gladius:qđ etiam dicit gloſ.in.rub.C.
de fabricenſibus.in fin.lib.x.et voluit
Ang.in.l.ſi pignore.§.qui furem.ff.de
fur.et Ludo.roma.in.l.i.§.occiſorum.
ff.ad ſille.& Abb.in.c.clerici.de vita et
honeſta.clerico.de quo etiā per Bart.
22 in.l.i.C.ad.l.iul.de vi.pub.¶ †Item ad
de etiam p̄dictis quod licet poſſidens
res hereditarias preſumatur adiuiſſe
hereditatē.l.i.C.de repu.heredi.hoc
eſt verū niſi poſſideat res viles et par-
ui pretij ſecundū Salice.qui ita limi-
tat.d.l.i.in.l.non hoc.C.vnde legit. et
Bald.in.c.i.in.iiij.colum.an agna.vel
23 fil.in vſu.feudo.¶ †Item adde quod
poſſeſſor minime rei non releuatur a
ſatiſdando.gloſ.Cyn.Bald.et Ange.in
l.ſciendum.ff.qui ſatiſd.cogan.et ad-
de text.in.l.iij.ff.de adimen.lega.vbi
24 probatur† quod per leuem iniuriam
factam teſtatori per legatarium ipſe
legatarius non perdit legatum ſecus
eſt per grauē. Addi poteſt etiam pre-
25 dictis† quod licet heres conficiēs in-
uentarium et non ponens omnes res
hereditatis in eo ſed ocultans aliqua
puniatur in duplum.vt habetur.in.l.
i.§.licentia.C.de iure delibe.et voluit
glo.in.§.ſancimus.& in.§.ſi vero.in auṫ.
de heredi.et fal.tamen hoc fallit niſi
eſſent res viles vel modici valoris.qr
tunc non cadit in aliquam penam ſe-
cundum Specu.in titu.de inſtrumen.
edic.§.fina.verſic.ſed ſi omnia non po-
26 ſuit &c.& ibi Bald.in additio.¶ †Item
ad predicta facit:nam licet actio de do-
te ſit communis patris & filie et vnus
ſine alio non poſſit illam exigere.l.ij.
§.quod ſi in patris.ff.ſoluto matrimo-
nio.tamen vbi dos eſt parua ſola filia
poteſt illam exigere etiam contradi-
cente patre.ita dixit Barto.in.l.ſi con-
ſtante.in vlti.colum.verſic.addo aliū
caſum.ff.ſolu.matrimo.de quo etiam
per Moder.in auṫ.quod locum.C.de
27 colla.† Item licet libertus non poſſit
habere dignitatem.l.i.C.ad.l.iul.vi-
ſcelam.et.l.i.C.ſi libe.ad dec.aſpi.ta-
men poteſt eſſe aſſeſſor quia eſt par-
ua dignitas.gloſ.eſt not.in.l.diuus.ff.
28 ad municipales.¶ †Item adde quod
ad hoc vt filius dicatur bene meritus
patri:et ſic pater poſſit ei donare re-
quiritur quod precesſerit inſigne me-
ritum:non autem ſufficit paruum vel
leue meritum.ita dixit gloſ.not.in.c.
29 ſi quos.xij.q.ij.¶ †Item adde qđ mo-
dicus defectus vnius litere non eſt in
conſideratione in reſcriptis.text.eſt cū
gloſ.in.c.ex parte.de fide inſtr.& dixit
30 Bald.in.l.ij.C.de cōmuni rerū alie.† qđ
nullus pōt publicare bona niſi ſolus
princeps:qđ fallit ſm eum niſi ſint bo-
na parui pretij qr illa poterit publica-
31 re inferior. Et facit etiam† nam licet
vaſallus priuetur feudo ſi dimittit do-
minū in bello.vt in.c.i.quibus modis
feu.amit.tn̄ hoc fallit ſi eum modicum
32 dimiſit ſm Bar.ibi.in.i.colū.¶ †Qui-

bus etiam adde quod debitor modice
quantitatis non poteſt iurari ſuſpe-
ctus ſecundum gloſ.et Bald.in auté.ſed
iam neceſſe.C.de donatio.ante nupt.qd
etiam voluit Ludoui.roma.in conſil.
ſuo.cccxx.incip.hec iſtorum quinqz ꝛc.
in fin.j.colum.et in ſingula.ſuo.xcvi.in-
cipié.dic mihi ꝛc.vbi dicit quod illud
dictum Bald. non eſt alibi. Et facit
33 etiam†nam licet reus criminis con-
ſciens ſibi mortem puniatur pena con
fiſcationis bonorum:attamen hoc fal-
lit in reo parui delicti.textus eſt nota-
bilis.in.l.fin.§.idem reſcripſit.verſicu.
modici furti reus.ff.de bonis eorum
qui mortem ſibi conſciue.Et dixi Bal.
in.l.cum qui.§.in popularibus.ff.de iu
reiurã.quod modicus ſeu paruus de-
34 fectus non vitiat actum.¶†Item vl-
tra predicta facit nam teſtes qui pa-
tiuntur modicum defectum non repel-
luntur:immo admittuntur: quod pa-
tet quia teſtes ſingulares contrarij vel
varij non probant.vt late habetur in.l.
qui falſa vel varia.ff.de teſtib.cum ſi.
attamen teſtes contrarij vel varij in
modico non dicuntur contrarij vel va-
rij adeo quod admittuntur et probant.
ita dixit.d.Anto.in.c.ij.extra de regu-
la.quod dictum refert et ſequitur Ale-
xand.in conſil.ſuo v.incip.in cauſa in-
quiſitionis.in.v.colum.circa fi.in.j.vo-
lumi.et in conſi.ſuo.xxiiij.incipien animad-
uerſis in vlt.colum.in.ij.volu.et in
conſi.lxv.incipien.viſis proceſſibus.in
iij.colum.eo.volu.et in conſil.cxxij.in-
cipié.viſo proceſſu.in.iiij.colum.eo.vo-
lu.et in conſi.cclxv.incipien.in cauſa et
lite.in vlt.colum.vbi in omnibus pre-
dictis locis refert et ſequitur illud di-
ctũ do.Anto.in.d.c.ij.de regula.¶Itẽ
etiam ad predicta facit gloſ.nota.in.c.
35 teſtamentum.vj.diſtin.que dicit†quod
pro leuibus criminibus ſacerdos non
abſtinetur a celebratione miſſarum.Et
de iſtis omnibus dixi latiſſime.in.l.qui-
dam.C.de diſtractio.pigno.vbi eſt gloſ.
36 not.dicens†quod pro modica quanti-
tate debiti creditor non debet vende-
re magnum pignus.et dixi etiam latiſ-
ſime.in.c.j.extra de accuſa.dum ibi le-
gi ordinarie.ꝛ in ſingulari meo ducen-
teſimoſeptuageſimoſexto.incipien. pa-
rum et nihil.Et ex iſtis remanet expe-
dita lex iſta quod ad text.Ideo venio
ad gloſ.vnicam huius.l.pro cuius ex-
peditione.arguo contra iſtũ tex.¶Nã
hic dicit indiſtincte quod fur noctur-
nus poteſt interfici quando telo ſe de-
fendit: vel quando non poteſt aliter
euitari perditio rerum. ¶Sed vide-
tur dicendum contrarium per text.in
l.itaqz.§.j.ff.ad.l.aquiliam. vbi dici-
37 tur†quod occidens furem nocturnum
vel diurnum debet hoc facere cum ac-
clamatione et non cum taciturnitate:
ſed hic dicitur indiſtincte quod poteſt
eum occidere: ergo Sol.gloſſ.et dicit
quod hic debet ſubintelligi verbum
maxime ſi clamauerit et quod.l.iſta
debet intelligi ſecundum illam.vel ſol.
quod ibi proceditur ſm legem.xij.ta-
bula.ſed hic proceditur ſm equitatem
iureconſultorum: que equitas preua-
let:vt.l.placuit.C.de iudic.et eam equi-
tatem interpretentur et reducant ad
formam diurni furis.et ſecundum hoc
non differt diurnus a nocturno:vt ibi
in ſecundo reſponſo.et facit.ff.de fur-
tis.l.ſi pignore.§.furem. Vel tertio di-
cit glo.nocturnum furem recedentem
et fugientem cũ rebus poſſe occidi li-
cet ſe non defendat telo.vnde dicit ꝙ
iſte tex.in verbo periculo debet exponi:
ſcilicet perſone vel rerum ſuarum ſed
furem diurnum ita demum licet occi-
dere ſi telo reſiſtat ꝛ ſic pro timore per-
ſone tantum.et dicit glo.quia ſi fur no-
cturnus recedat cum rebus poſtea eũ
non cognoſcam quod ſecus eſt in diur-
no:quia poterit accuſari ꝛ ſic de facili
non dꝫ occidi.allegat in argu.l.leges.
ff.ad.l.iul.de vi priuata.Item aſſignat
glo.aliam rationem quare nocturnus
magis ꝙ̃ diurnus poteſt occidi et dicit
quia tempus:ſcilicet nocturnũ aggra-
uat delictũ:vt in.l.gracchus.C.de adul
te.et dicit gl.quod illa lex debet intel-
ligi ſm iſtam.et facit.l.ſi vt allegas.C.
eodem.ff.quod metus cauſa.l.nec ti-
morem.§.j.Ita reſidet finaliter glo.iſta.
¶Ego autem circa materiã hui⁹ gl.et

huius tex. dicebam quod ſi de diligen ter ⁊ mature velit conſiderare hanc le gem ⁊ ſimiles quod continet magnum periculum ⁊ ſapit iniq̄tatem et etiam aperit viam homicidijs: et ſic non de beret attendi nec deberet valere: vt ha betur in. §. erit artē lex. iiij. di. Et quod
38 hoc ſit verum patet. nam ponet quod aliqs ductus amore alicuius mulie ris nocturno tempore intra aliquam domum accenſus amore illius et non cauſa furandi: et dn̄s domus eum ſen tit ⁊ eum interficit: poſtea dicit qđ erat fur et quod aſportabat bona ſua et ſe telo defendebat: et ad maiorem caute lam ponit prope ipſum mortuum ali qua bona ſua et ſimiliter ponit aliqua arma. Vellem ſcire quomodo ſuccur retur affinibus ipſius mortui ⁊ honori domus ſue: vt non dicatur quod ipſe tan quam fur et pro fure et furto fuerit oc ciſus. Certe non video quomodo. Naz non tenetur hoc probare ipſe occidens cuz eſſet quaſi impoſſibile vt in media nocte haberet teſtes nec etiam affines poſſunt hoc probare modo aliquo: ⁊ ſic ex iſta lege ⁊ glo. ſequeretur abſurdum quod tale homicidium ſecutum aliter q̄ ex cauſa furti tranſibit impunitum contra omnia iura et omnem eq̄tatem qđ eſt peſſimum. Quid dicendum vere ego non video aliquod bonum reſpō ſum: iō res eſt periculoſa iudicio meo. Et ideo inter omnia iura loquentia de materia iſta melius loq̄tur. D. l. itaq3. ſe cundo reſponſo. ff. ad. l. aq̄l. inquantum
39 vult quod occidens furem nocturnū vel diurnum teneatur hoc facere cum clamore: q2 clamando qs videtur min⁹ eſſe in dolo: l3 etiam quādoq3 talis cla 1 mor ſolum fiat doloſe. attamen a com muniter accidentibus faciens rem cū clamore excludit clandeſtinitatem in qua preſumitur dolus: vt dixi. ff. in ru brica huius tituli. Et p̄ illo text. et hac opinione quod minus videatur eſſe in dolo clamans occidendo furē noctur num q̄ tacens facit. nam ille q̄ aliq̄d facit clamando videtur illud inuite face re ſm̄ Cepo. in conſi. ſuo. lvij. incip. ſu per querela. in. iij. colū. vbi ad hoc alle gat gloſ. in. l. ſi vt allegas. C. eo. de ſica rijs. ⁊ glo. in. l. capite quinto. ff. de adul te. et Bart. in. l. vt vim. circa finem. ff. de iuſtitia et iure. Pro q̄bus optime facit quod voluit Bald. in. l. j. §. potuiſſet. ff. ad ſilleia. vbi per illum text. dicit nota. quod ex vocibus et ploratibus indu cuntur indicia quod dicit facere ad p̄ bandum aliquem voluiſſe inferre vio lentiam alicui puelle q̄ vicini audiue runt eam clamantem et plorantem. et dicit q̄ ad hoc non eſt melior text. illo. Sed contrarium tenet Specu. in titu. de pignoribus. in. §. j. ſeu in rubrica. in viij. colum. in verſicu. ſed qualiter pro babit ⁊c. vbi dicit quod per acclama tiones factas in domo de nocte ad vi cinos dicendo: ſuccurrite quia fures ſunt in domo q̄ bona exportant non p̄ batur furtum: q2 ſi hoc caſu probare tur furtum per tales acclamationes poſſent fieri multe fraudes. Sed p̄ cō cordia poſſet dici quod aut ille q̄ tem pore noctis dum interficiendo furem nocturnum clamauit eſt homo probus bone conditionis vite et fame et tunc preſumatur pro eo et talis clamor fa cit indicium innocentie pro eo. argu mento glo. in. l. Titio fundus. cum ſua materia. ff. de conditio. et demōſtratio. Aut eſt homo ſeu perſona vilis ⁊ ſuſpe cta et tunc non releuatur per talem clamorem. et licet iſta concordia ſit ſa tis colorata et equa attamen apud me adhuc non eſt in totum tuta et ſecura: ideo cogita. Et per iſta eſt expedita. l. iſta. Sequitur. l. ſi quis dolo.

¶ Hippolytus de Marſilijs iuris vtri uſq3 doctoris Bononien.

1 Dictio quaſi proprietatem impor tat: et aliquando improprietatem.

Si quis dolo.

¶ Et hoc intendit combu rens inſulam alienam do loſe punitur pena mortis. h. d. Caſus. Alia not. hic non colligun tur niſi dictum in ſummario. ¶ Item poſſum⁹ etiā notare quod dictio quaſi hic importat proprietatem: vt etiam in euangelio. ibi quaſi vnigeniti ⁊c. quod

etiam probatur in.l.item mella.§.ſed ſi ſeruum plures.ff.ad.l.aquil.et voluit Barto.in.l.j.in vlt.colum.in princ.j.in
1 hoc tit. ¶ †Verū eſt quod dictio quaſi etiam denotat impropriétatem:de qua dictione vide Barto.in.l.diuortio.in.§.ſi fundum.ff.ſo.ma.et in.l.hoc colore.ff.de inoffic.teſta. Alexan.in.l.ſi dari.ff.de verb.obliga.Oldra.latius loquentem in conſil.ſuo.clv.incipi.quia de forma electionis &c.vbi latiſſime loquitur de dicta dictiōe de qua etiam late loquuntur ſcribentes.in.c.parochianos.extra de decimis.et in.c.preſbyter.lxxviij.diſtinc. Bald.in.l.in ſuis.ff.de liberis.et poſthu.Docto.in.l.ſi cum dotem.§.ſi.ff.ſo.matri.et in.l.poſthumorum.§.de iniuſto teſta.hic non ſunt alia qr materiā incendij tengi.ff.in.l.j.in princip.ideo hic non repero.ſequitur.l.circūcidere.

¶ Hippolytus de marſilijs iuris vtriuſq; doctoris.

1 Circuncíſio iudeorum ſi per chriſtianos fiat que pena incūbat.

Circuncidere.

1 ¶ †Et hoc intēdit circunciſio licita iudeis ſi fiat per chriſtianos eſt pena huius legis corne.h.d.vſq; ad.§.ſeruo.Caſus.

¶ Nota dictū in ſummario:alia nota.hic nō colliguntur.et gloſ.nihil habent ideo ſequitur.§.ſeruo ſine iudice &c.

1 Dñs nō pōt in ſeruū nimiū ſeuire nec eum occidere ſine iuſta cauſa.
2 Rerum ſuarum quilibet eſt moderator et arbiter quomodo intelligatur.
3 Venditione cuiuſdam rei prohibita an prohibita cenſeatur et emptio.
4 Pena appoſita locatori videtur appoſita conductori.
5 Statutum penale loquens in vxore an extendatur ad maritum.
6 Lex imponens penam recipienti aliqd per barateriam habet locum etiaʒ in dante.
7 Lex imperialis prohibens emere an comprehendat eccleſiam.
8 Pater et filius ſunt correlatiua
9 Filius committens cauſam ingratitudinis contra patrem an impune poſſit a patre occidi.
10 Priuilegium alicui datum in conferendo videtur etiam datum in adimendo.
11 Statutum laicorum volens inter affines fieri compromiſſum an comprehēdat clericos.
12 Diſpoſitum in vno in correlatiuis reſpectu pene:cenſetur diſpoſitū in alio.
13 Statuto imponente vendenti certam rem:quo reſpectu intelligenda ſit pena repetita.
14 Correctio in vno correlatiuorum extēditur ad reliquum.
15 Statutum de non emendo ſine licentia officialis an includat venditorem.
16 Statutum permittens aliquid emere ſine ſolutione gabelle eodem modo permittit et vendere.
17 Natura correlatiuorum eſt cōmunis vtriq; extremo.
18 Clauſula appellatione remota in impetratione commiſſiōis alicuius cauſe appoſita qd importet.
19 Vaſallus per reſcriptum pñcipis obtinens non poſſe a feudo cadere propter federa dño non ſeruata:an econuerſo intelligi poſſit de dño &c.
20 Statutum q reus non poſſit opponere aliquam exceptionem vel defenſionem contra inſtrumentum vel eius executionem quomodo exponatur.
21 Priuatus non pōt ſine iudicis autoritate penā alicui etiā merēti imponere.
22 Carceratus etiā indebite nō eſt ſine iudicis autoritate relaxandus.et nu.24.
23 Furca ſuſpenſus non eſt ſine iudicis autoritate deponendus.

Seruo.

¶ Et hoc intēdit.Nō licʒ dño ſeruum nō merentē morti ſubijciendū alicui vendere et cōtrafaciens tā venditor quā emptor tenetur pena huius.l.ſecus ſi dñs habet iuſtam cauſam:qr hoc facere poterit cū autoritate iudicis.hoc dicit.Caſus &c.

1 ¶ †Nota q dñs non poteſt occidere ſeruū iuſta cauſa nec pōt in eo nimiuʒ ſeuire.Ita habet in.§.pe.inſtit.de his q ſunt ſui vel alie.iur.Et ideo ita punitur dñs occidens ſeruum ſuum ſicut alienū.Ita dicit gloſ.in.c.ſi qua femina.l.diſt.et ſubdit ibi gloſ.q ſeruus

pōt cōqueri de dño ſi dñs ſeuiat in ipz.
2 ¶ † Nota etiā q̄ lz ſeru⁹ ſit in poteſta=
te dñi tñ dñs nō pōt eo abuti:ex quo di
cas q̄.l.in re mãda.C.man.volēs.q̄ in
re ſua qlibet ſit moderator et arbiter
dz intelligi dūmodo nō abutat.ita di=
xit Ange.de aret.in.§.fi.inſtit.de his q̄
ſunt ſui vel alieni iur. ¶ Itē poſſumus
ex iſto textu ampliare.l.liber homo.ff.
ad.l.aql.inquantum dicit q̄ nemo eſt
dñs mēbroꝝ ſuoꝝ qđ extende:nec etiā
mēbroꝝ ſeruoꝝ ſuorum per hūc tex.et
per.d.§.pe.ꝛ fi.inſtitu.de his q̄ ſunt ſui
3 vel alie.iur. ¶ † Ulterius not.q̄ qñ eſt
ꝓhibita venditio alicuius rei q̄ ita eſt
ꝓhibita emptio:qꝛ emptio et venditio
ſunt correlatiua.ꝛ ſtatutū in vno intel=
ligit eſſe ſtatutū in alio:qꝛ hec eſt na=
tura correlatiuoꝝ:vt diſpoſitū in vno
intelligat eſſe diſpoſitū in alio:ꝛ cōceſ=
ſum in vno eſſe coceſſum in alio.cōcor=
dat text.in.l.fi.C.de indic.vidui.tol.in
pūc.ꝛ ibi Bar.ꝛ habet per Ang.in.l.fi.
ff.de acceptila.poſt Bar.ibi ꝛ p Barto.
in.l.i.C.de cupreſſis.li.xi.ꝛ per Bart.in
l.q̄ plures.§.i.ff.de vulga.et pupil.ꝛ per
Joan.and.in.c.michael.de fil.preſby.ꝛ
per gloſ.in rub.C.de rebus cre.et ibi p
Ja.but.ꝛ per Rapha.cu.in.l.ſi vero.§.
de viro.ff.ſolu.ma.et per Bald.in.l.fi.C.
de dona.ante nup.et per alios ꝙ plu=
res doctores quos retuli ad hoc in.l.
ſi qs viduam.in.v.colū.ff.de queſtioni=
bus. ¶ Ex predicta ſunt adeo vera.ſ.q̄
in correlatiuis diſpoſitum in vno cen=
ſetur diſpoſitum in alio:quod dixit Ho
4 ſtien.in.c.i.de locato.† q̄ pena appoſi=
ta locatori videtur appoſita cōducto=
ri.Et dixit glo.no.in.c.ii.in verbo reus.
de confeſ.in ſexto.q̄ lex penalis loquēs
de reo extenditur ad actorem:quā glo.
refert et ſeqtur Alex.in conſi.ſuo.xxiiij.
inci.animaduerſis ꝛc.in vlt.char.in fi.
pme colum.in.ij.volu.ꝛ Genu.in.c.i.de
tempo.ordi.in ſexto.in.ij.colum.vbi di=
cit quod eſt ſimilis gloſ.in.c.cupiētes.
in.§.pe.de elect.in ſexto.Et dicit Bart.
in.l.liberorum.§.i.ff.de his q̄ notantur
5 infa.† quod ſtatutum penale loquēs in
vxore extenditur ad maritum.Et dixit
6 Bal.in.l.i.ff.de calum.† quod lex impo=
nens penā recipiēti aliqd per baratas
riam habet locum etiam in dante.Et
dixit Bart.in.l.fi.C.de exacto.tribu.lib.
7 x.quod † lex imperialis q̄ ꝓhibet eme=
re comprehendit etiam eccleſiam.ꝛ ibi
dixit Ang.quod ꝓhibita emptione in=
telligitur eſſe ꝓhibita venditio:ꝛ illam
doctrinam refert et ſeqtur Barba.in.c.
i.in penult.colum de teſtamen.vbi etiā
in ſimili allegat Richardum de Salic.
in.l.i.C.de ſacroſan.eccle.Et dixit Bal.
in.l.nemo martyres.C.de ſacroſan.ec=
cle.quod ſtatutum ꝓhibens venditio=
nem ꝓhibet etiam emptionem. ¶ Et ꝓ
8 iſtis facit. ¶ † Nam pater ꝛ filius ſunt
correlatiua et vnum non poteſt eſſe ſi=
ne altero:ꝛ ideo ſicut filius ſpurius nō
poteſt ſuccedere patri.aut.ex cōplexu.
C.de inceſt.nupt.l.i.C.de natura.libe.et
in aut.lz.iri ſi.eo.tit.ꝛ in aut.qbus mo=
dis naturales effi.ſui.in.§.pe.Ita nec
econtra pater non poteſt ſuccedere fi=
lio ſuo ſpurio.Ita dixit Azo.in ſumma.
C.de legi.heredi.et in ſumma.C.de ſuis
et legi.ꝛ voluit Barto.in.l.fin.in.l.co=
lum ff.de his quibus vt indig.et in.l.i.
in fin.princip.ff.de bon.poſſeſ.contra=
tab.et in.l.ſi quis ſub conditione.pro=
pe me.ff.de teſtamen.tuto.et Dyn.in
tracta.ſuo de ſucceſ.ab inteſta.ꝛ Bald.
in dicta aut.licet.C.de naturalibus li=
ber.et in repetitione.l.i.in.xvj.colum.
verſic.ſuper ſexto.C.de ſacroſan.eccle.
et in.l.gallus.in.§.i.in.vj.colū.ff.de libe.
et poſth.et do.Alexand.in conſi.ſuo.cl.
incip.viſo themate.in ſecundo volumi.
Et facit quod dixit Barto.in.l.diuus.ff.
9 titu.i.vbi dixit † quod ſi filius commit=
tit cauſam ingratitudinis contra pa=
trem et pater eum occidat non debet
puniri pena.l.pompe.de parici.ita di=
cit eſſe econtra ſi pater committat con
tra filium cauſam ingratitudinis et
poſtea filius occidat patrem non de=
bet puniri pena.l.pompe.de parici.Et
ad predicta etiam adduci poteſt nota.
verbum Bald.in.l.fraudē.in ꝑnc.ff.de
10 teſtamē.mili.vbi dixit † quod ꝓuilegiū
datum alicui in conferendo videt etiā
datum in adimendo.Et facit not.ver=
bum eiuſdem Bald.in conſil.ſuo.cxij.

incip.dictat ſtatutum &c.in.vi.volu.in
11 fi.vbi dixi †qd ſicut ſtatutum laicorū
volens quod inter aff nos fiat com-
promiſſum non comprehēdit clericos
qui non poterunt vigore talis ſtatuti
aſtringi ab affinib[us] ſuis ad faciendum
cōpromiſſum cū eis.Ita nec ipſi cleri-
ci non poterunt vigore talis ſtatuti co
gere affines ſuos ad faciendū ſecū cō-
promiſſum Et facit dictū Abb.i proe-
12 mio Grego.vbi †dicit quod in correla-
tiuis etiā reſpectu pene diſpoſitum in
vno cenſeṫ diſpoſitum in alio pro quo
dicit facere quod notat Bart.in aut.q
ſemel.C.quomodo et quando iudex.et
Bal.in.d l.nemo martyres.C.de ſacro
ſanc.eccle. Et ideo dicit ipſe Abbas
13 vbi.ſ.†quod ſi ſtatutum imponit ven-
denti certam rem: qd illa pena intel-
ligitur repetita reſpectu ementis quod
dicit eſſe notandū.Et facit optime ad
predicta not.verbum Pet.de ancha.in
repetitio.c.j in.xi.char.extra de conſti
tutio.vbi dicit qd licet in materia cor-
rectoria tantū cenſeatur correctū quā-
tum exprimitur:vt in.l precipimus.in
14 fi.C de appella. †tñ correctio in vno
correlatiuorū extendiṫ ad reliquū.al-
legat Bart.in.l.fi.C.de indi.vidui. tol-
len.et ibi etiam ſubdit q etiā reſpectu
pene lex extendiṫ ad correlatiua.alle-
gat Bart.in.d.l.nemo.Et facit etiā ad
predicta qd voluit Bart.in fi.C.de ac-
15 cept.vbi dixit †qd ſtāte ſtatuto qd nul-
lus poſſit emere ſine licentia alicuius
officialis includiṫ etiam venditor qd
dicit expreſſum. in.l.ij.C.de cupreſſis.
lib.xi.vbi hoc etiā voluit Barto.vt di-
xi.ſ.et voluit etiā ipſe Bart.in.l.ſi ab
eo.C de legi. heredi.& in.l.ſi conuene-
rit.ſ.de pac. Et adduci etiam poteſt
qd voluit Dominicus in.c.eos. in.§.j.
in.j.colū.de tempo.ordina.lib.vj. vbi
16 dicit †quod ſi ſtatutū permittit aliqd
emere ſine ſolutione gabelle intelligiṫ
etiā permittere vendere ſine ſolutio-
ne gabelle.Et dixit Bald.in.c.ij.in vlt.
17 col.extra de proba.†quod natura cor-
relatiuorum eſt communis vtriq[ue] extre-
mo & vno contrahentium prohibito vel
permiſſo alter cenſetur prohibitus vel
permiſſus per.c ij.de mu.peti.Et dixit
Dnicus in.c.de dolo & cōtu.in ſexto.q
ſi actor obtinuit ſpecialē cōmiſſionem
qd in cauſa ciuili reus debeat pſonali-
ter comparere in iudicio quod tunc te
netur etiam ipſe actor comparere per
18 ſonaliter. †Et dixit Bald.in.c.j.§.in
quibuſdam.de conſue.rec.feu.quod ſi
actor impetrauit cauſam committi cū
clauſula appel.remota extenditur etiā
ad reū in cauſa recōuentionis ipſius.
Et dixit Bald. in.l.fi.in.ij.colum.C de
19 fruc.et li.expen.C.†quod ſi per reſcri-
ptum pncipis obtinuit vaſallus vt a
feudo nō caderet propter non ſeruata
federa feudi qd eodē modo dominus
non amittet dominium directū ſi ea-
dem non ſeruauerit vaſallo qd alias
amitteret:vt in.c.j.§.ex eadem de lege
cornelia.Et facit etiā notabile dictum
Bald.in.l.ſi cauſam. in.viij.colū.C. de
20 exceptio.rei iudi.vbi dicit quod ſtan-
te ſtatuto quod reus nō poſſit oppone
re aliquam exceptionem vel defenſio-
nem contra inſtrumentum vel eius
executionem ſi tamen actor qui petiūt
executionem inſtrumenti non liquidē
habuerit dilationem ad probendum
et liquidandum tunc durante tali di-
latione poterit ſimiliter reus proba-
re & allegare contra ipſam liquidatio-
nem & concernentia illa non obſtante
ſtatuto predicto:qd dictum pro valde
notabili refert & ſequiṫ do.Joan.bap.
de ſancto ſeuerino in repeti.l admo-
nēdi.in.v.char.in.iij.colū.in fi.ſ.de iu-
reiur.vbi allegat Barto.ibi et alios de
quo latius dixi in ſingu.mco.clxviij.in-
cip.equalitas &c.Pro quib[us] etiā faciūt
dicta plenius per me.in.l.ſi qs viduā.
in.v.vj.&.vij.col.j.de pōnibus.¶ Ulte-
rius nota etiam ex iſto text.in vbo ob-
21 lato tamen iudici &c.†quod priuatus
nō pōt imponere penā alicui etiā me-
renti ſine autoritate iudicis:ita probat
text.iſte.Et ita etiā dicas ecōuerſo q ſi
aliqs dz liberari ab aliqua pena non
pōt hoc fieri ſine autoritate ſupioris.
Ita pbat tex.in.l.i.§.fi j.de pōnibus.&
22 ibi dixi in.xv.col.¶ †Pro quibus etiā
facit nam carceratus ſi fuit indebite

pōt cōqueri de dño ſi dñs ſeuiat in ipʒ.
2 ¶ † Nota etiā ꝙ lʒ ſeruꝰ ſit in poteſta-
te dñi tñ dñs nō pōt eo abuti:er quo di
cas ꝙ.l.in re māda.C.man.volēs.ꝙ in
re ſua quilibet ſit moderator et arbiter
dʒ intelligi dūmodo nō abutat.ita di-
xit Ange.de aret.in.§.fi.inſtit.de his q̇
ſunt ſui vel alieni iur. ¶ Itē poſſumus
ex iſto textu ampliare.l.liber homo.ff.
ad.l.aql.inquantum dicit ꝙ nemo eſt
dñs mēbrorū ſuoꝝ qđ extende:nec etiā
mēbrorū ſeruorū ſuorum per hūc tex.et
per.d.§.pe.ꝛ fi.inſtitu.de his q̇ ſunt ſui
3 vel alie.iur. ¶ † Ulterius not.ꝙ qñ eſt
ꝓhibita venditio alicuius rei ꝙ ita eſt
ꝓhibita emptio:qꝛ emptio et venditio
ſunt correlatiua.ꝛ ſtatutū in vno intel-
ligit̄ eſſe ſtatutū in alio:qꝛ hec eſt na-
tura correlatiuorū:vt diſpoſitū in vno
intelligat̄ eſſe diſpoſitū in alio:ꝛ cōceſ-
ſum in vno eſſe cōceſſum in alio.cōcor-
dat text.in.l.fi.C.de indic.vidui.tol.in
pnc.ꝛ ibi Bar.ꝛ habet̄ per Ang.in.l.fi.
ff.de acceptila.poſt Bar.ibi ꝛ p Barto.
in.l.j.C.de cupreſſis.li.xj.ꝛ per Bart.in
l.q̇ plures.§.j.ff.de vulga.et pupil.ꝛ per
Joan.and.in.c.michael.de fil.preſby.ꝛ
per gloſ.in rub.C.de rebus cre.et ibi p
Ja.but.ꝛ per Rapha.cu.in.l.ſi vero.§.
de viro.ff.ſolu.ma.et per Bald.in.l.fi.C.
de dona.ante nup.et per alios ꝙ plu-
res doctores quos retuli ad hoc in.l.
ſi q̇s viduam.in.v.colū.ff.de queſtioni-
bus. ¶ Et predicta ſunt adeo vera.ſ.ꝙ
in correlatiuis diſpoſitum in vno cen-
ſetur diſpoſitum in alio:quod dixit Ho
4 ſtien.in.c.j.de locato.† ꝙ pena appoſi-
ta locatori videtur appoſita cōducto-
ri.Et dixit glo.no.in.c.ij.in verbo reus.
de confeſ.in ſexto.ꝙ lex penalis loquēs
de reo extenditur ad actorem:quā glo.
refert et ſeq̄tur Alex.in conſi.ſuo.xxiiij.
inci.animaduerſio ꝛc.in vlt.char.in fi.
pme colum.in.ij.volu.ꝛ Benu.in.c.j.de
tempo.ordi.in ſexto.in.ij.colum.vbi di-
cit quod eſt ſimilis gloſ.in.c.cupiētes.
in.§.pe.de elect.in ſexto.Et dicit Bart.
in.l.liberorum §.j ff.de his q̇ notantur
5 infa.† quod ſtatutum penale loquēs in
vxore extenditur ad maritum.Et dixit
6 Bal.in.l.j.ff.de calum.† quod lex impo-
nens penā recipiēti aliq̇d per barata-
riam habet locum etiam in dante.Et
dixit Bart.in.l.fi.C.de exacto.tribu.lib.
7 x.quod † lex imperialis q̄ ꝓhibet eme-
re comprehendit etiam eccleſiam.ꝛ ibi
dixit Ang.quod ꝓhibita emptione in-
telligitur eſſe ꝓhibita venditio:ꝛ illam
doctrinam refert et ſeq̄tur Barba.in.c.
j.in penult.colum de teſtamen.vbi etiā
in ſimili allegat Richardum de Salic.
in.l.j.C.de ſacroſan.eccle.Et dixit Bal.
in.l.nemo martyres.C.de ſacroſan.ec-
cle.quod ſtatutum ꝓhibens venditio-
nem ꝓhibet etiam emptionem. ¶ Et ꝓ
8 iſtis facit. ¶ † Nam pater ꝛ filius ſunt
correlatiua et vnum non poteſt eſſe ſi-
ne altero:ꝛ ideo ſicut filius ſpurius nō
poteſt ſuccedere patri.aut̄.ex cōplexu.
C.de inceſt.nupt.l.j.C.de natura.libe.et
in aut̄.lʒ.in fi.eo.tit.ꝛ in aut̄.q̇bus mo-
dis naturales effi.ſui.in.§.pe.Ita nec
econtra pater non poteſt ſuccedere fi-
lio ſuo ſpurio.Ita dixit Azo.in ſumma.
C.de legi.heredi.et.in ſumma.C.de ſuis
et legi.ꝛ voluit Barto.in.l.fin.in.l.co-
lum ff.de his quibus vt indig.et in.l.j.
in fin.princip.ff.de bon.poſſeſ.contra-
tab.et in.l.ſi quis ſub conditione.pro-
pe me.ff.de teſtamen.tuto.et Dyn.in
tracta.ſuo de ſucceſ.ab inteſta.ꝛ Bald.
in dicta aut̄.licet.C.de naturalibus li-
ber.et in repetitione.l.j.in.xvj.colum.
verſic.ſuper ſexto.C.de ſacroſan.eccle.
et in.l.gallus.in.§.j.in.vj.colū.ff.de libe.
et poſth.et do.Alexand.in conſi.ſuo.cl.
incip.viſo themate.in ſecundo volumi.
Et facit quod dixit Barto.in.l.diuus.ff.
9 titu.j.vbi dixit † quod ſi filius commit-
tit cauſam ingratitudinis contra pa-
trem et pater eum occidat non debet
puniri pena.l.Pompe.de parici.ita di-
cit eſſe econtra ſi pater committat con
tra filium cauſam ingratitudinis et
poſtea filius occidat patrem non de-
bet puniri pena.l.Pompe.de parici.Et
ad predicta etiam adduci poteſt nota.
verbum Bald.in.l.fraudē.in pnc.ff.de
10 teſtamē.mili.vbi dixit † quod ꝑuilegiū
datum alicui in conferendo videt̄ etiā
datum in adimendo.Et facit not.ver-
bum eiuſdem Bald.in conſil.ſuo.cxij.

Incip.dictat ſtatutum ⁊c.in.vj.volu.in
11 fi.vbi dixi †qḋ ſicut ſtatutum laicoꝝ volens quod inter affines fiat compromiſſum non comprehēdit clericos qui non poterunt vigore talis ſtatuti aſtringi ab affinib⁹ ſuis ad faciendum cōpromiſſum cū eis. Ita nec ipſi clerici non poterunt vigore talis ſtatuti cogere affines ſuos ad faciendū ſecū cōpromiſſum. Et facit dictū Abb.i proe-
12 mio Grego.vbi †dicit quod in correlatiuis etiā reſpectu pene diſpoſitum in vno cenſeṫ diſpoſitum in alio pro quo dicit facere quod notat Bart.in auf.q̄ ſemel.C.quomodo et quando iudex.et Bal.in.d.l.nemo martyres.C.de ſacro ſanc.eccle. Et ideo dicit ipſe Abbas
13 vbi.ſ.†quod ſi ſtatutum imponit vendenti certam rem: qḋ illa pena intelligitur repetita reſpectu emētis quod dicit eſſe notandū. Et facit optime ad predicta not.verbum Pet.de ancha.in repetitio.c.j in.xi.char.extra de conſtitutio.vbi dicit qḋ licet in materia correctoria tantū cenſeatur correctū quātum exprimitur: vt in.l precipimus.in
14 fi.C.de appella. †tn̄ correctio in vno correlatiuoꝝ extendiṫ ad reliquū.allegat Bart.in.l.fi.C.de indi.vidui. tollen.et ibi etiam ſubdit ꝙ etiā reſpectu pene lex extendiṫ ad correlatiua.allegat Bart.in.d.l.nemo. Et facit etiā ad predicta qḋ voluit Bart.in fi.C.de ac-
15 cept.vbi dixit †qḋ ſtāte ſtatuto qḋ nullus poſſit emere ſine licentia alicuius officialis includiṫ etiam venditor qḋ dicit expreſſum. in.l.ij.C.de cupreſſis. lib.xi.vbi hoc etiā voluit Barto.vt dixi.ſ.et voluit etiā ipſe Bart.in.l.ſi ab eo.C.de legi. heredi.⁊ in.l.ſi. conuenerit.ſ.de pac. Et adduci etiam poteſt qḋ voluit Dominicus in.c.eos. in.§.j. in.j.colū.de tempo.ordina.lib. vj. vbi
16 dicit †quod ſi ſtatutū permittit aliqḋ emere ſine ſolutione gabelle intelligiṫ etiā permittere vendere ſine ſolutione gabelle. Et dixit Bald.in.c.ij.in vlt.
17 col.extra de proba.†quod natura correlatiuoꝝ eſt communis vtriqꝫ extremo ⁊ vno contrahentium prohibito vel permiſſo alter cenſetur prohibitus vel permiſſus per.c ij.de mu.peti. Et dixit Dñicus in.c.de dolo ⁊ cōtu.in ſexto.ꝙ ſi actor obtinuit ſpecialē cōmiſſionem qḋ in cauſa ciuili reus debeat pſonaliter comparere in iudicio quod tunc tenetur etiam ipſe actor comparere per
18 ſonaliter. † Et dixit Bald.in.c.j.§.in quibuſdam.de conſue.rec.feu.quod ſi actor impetrauit cauſam committi cū clauſula appel.remota extendiṫur etiā ad reū in cauſa recōuentionis ipſius. Et dixit Bald. in.l.ſi.in.ij.colum.C de
19 fruc.et lit.expen.c.†quod ſi per reſcriptum pncipis obtinuit vaſallus vt a feudo nō caderet propter non ſeruata federa feudi qḋ eodē modo dominus non amittet dominium directū ſi eadem non ſeruauerit vaſallo qḋ alias amitteret:vt in.c.j.§.ex eadem de lege cornelia. Et facit etiā notabile dictum Bald.in.l.ſi cauſam. in.viii.colū.C. de
20 exceptio.rei iudi.vbi dicit quod ſtante ſtatuto quod reus nō poſſit opponere aliquam exceptionem vel defenſionem contra inſtrumentum vel eius executionem ſi tamen actor qui petiit executionem inſtrumenti non liquidi habuerit dilationem ad probandum et liquidandum tunc durante tali dilatione poterit ſimiliter reus probare ⁊ allegare contra ipſam liquidationem ⁊ concernentia illa non obſtante ſtatuto predicto:qḋ dictum pro valde notabili refert ⁊ ſequiṫ do.Ioan.bap. de ſancto ſeuerino in repeti.l admonēdi.in.v.char.in.iij.colū.in fi.ſ.de iureiur.vbi allegat Barto.ibi et alios de quo latius dixi in ſingu.meo.clxviij.incip.equalitas ⁊c. Pro quib⁹ etiā faciūt dicta plenius per me.in.l.ſi ꝗs viduā. in.v.vj.⁊.vij.col.j.de qōnibus. ¶ Ulterius nota etiam ex iſto text.in Vbo ob-
21 lato tamen iudici ⁊c.†quod priuatus nō pōt imponere penā alicui etiā merenti ſine autoritate iudicis:ita probat text.iſte. Et ita etiā dicas ecōuerſo ꝙ ſi aliqs dꝫ liberari ab aliqua pena non pōt hoc fieri ſine autoritate ſuperioris. Ita pbat tex.in.l.i.§.ſi.j.de qōnibus.⁊
22 ibi dixi in.xv.col. ¶ †Pro quibus etiā facit nam carceratus ſi fuit indebite

carceratus non ſeruata forma ſtatuti adeo qd debeat incontinēti relaxari debet tñ relaxari cū autoritate ſeu licentia iudicis ⁊ nō ꝓpria autoritate cuſtodis carceris vel alteri⁹ ſm Pe.de anc. in cōſi.ſuo.ccclxij.inci.viſo themate ⁊c.
23 in fi. ¶ †Ad ꝑdicta facit etiā nā videmus qd furca ſuſpēſus lʒ ſit deponēd⁹ vt ſepeliat: tñ hoc nō pōt fieri ſine autoritate iudicis .l.j.et.ij.ff.de cadauc. pudi.que licētia dʒ pcſtari per cōſenſum expſſum: nō aūt ꝑ tacitū. Ita dixit Archi. in.c.ſi abbatē.de elec. in.vj.de quo per Moder.inſti.de act.in princi. Et dixit Ang.de are.in tract.maleſi.in verbo fama publica.in verſi.⁊ aduer
24 taſtu iudex ꝙ carceratus etiā ſine cauſa nō pōt relaxari per cuſtodē carceris ſine licētia iudicis.allegat Bart. in.l.ſi quis vxori.in.§.ſi fugitiuum.ff.de fur. Pro quib⁹ oībus facit optime tex. in.c.felicis.in.§.cum autē.de penis.in vj. Alia not.hic non colliguntur igitur venio ad glo. ¶ Et capio primā glo.in verbo dato que exponit iſtud verbum dato.i.vēdito.vel dicit gloſ.ꝙ ad penā huius legis neceſſe eſt dare ſcilicet factū requirit ⁊ nō ſola volūtas ſufficit. ¶ Poſtea dicit glo.ꝙ ſcdm hāc legem pōt intelligi illud qd habetur inſti.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.in quo titulo ponit an liceat dño occidere ſeruum vel ꝯtra eū ſeuire ⁊c.alie gl.ſunt clare et literales: ideo ſequit.l.infans.

¶ Hippolit⁹ de marſilijs iur.vtriuſqꝫ doc.Bono.

1 ☞ Infans ſi homicidium commiſerit qua.l.punietur.
2 Excludentia preſumptionem fragilis etatis que ſint.
3 Minor.xv.an.non poteſt accuſari de adulterio: in alijs autem pōt eſſe doli capax.
4 Infans homicidium committens an mitius ſit puniendus ꝙ maior.
5 Infans quando dicatur vel quomodo cognoſcatur doli capax.
6 Differentia etatum que ſit.
7 Differentia eſt habenda reſpectu iuuenis aut pupilli inter delictum commiſſionis ⁊ omiſſionis.
8 Statutum de deſcriptione bonorum vel debiti ⁊c.alis pereuntur an includat bona pupilli vel infantis.
9 Infans an poſſit creari miles aut coronari.
10 Infans expoſitus hoſpitali cuius pater vel mater ignoratur cuius loci erit ciuis.
11 Infans an inueſtiri poſſit de feudo.
12 Pauper infans ⁊ pupill⁹ equiparant.
13 Infans non poteſt eſſe monachus.
14 Infans factus maior an poſſit pacem quam tempore infantie fecit vel facta eſt eius nomine rumpere.
15 Maior an poſſit puniri de delicto qd commiſit cum erat minor.
16 Statutum de puniendo patrem pro delicto filij an ſit validum.
17 Pater an teneat pro delicto filij ſpurij.et nu.ſeq.
19 Statutum puniens patrem pro delicto filij an extendatur ad nepotem ex filio.
20 Pater an teneatur ad condemnationem vbi filius propter contumaciam fuit condemnatus.
21 Bannitus propter contumaciā an impune poſſit occidi.
22 Statutum de puniendo patrem pro delicto filij an extendatur ad filium forenſem q̇ non eſt ſuppoſitus iuriſditioni ſtatuentium.
23 Statutum odioſum et fauorabile an equaliter extendantur.
24 Statutum de puniendo iudicātes maleſactores vel de parcēdo reuelanti ſocios maleſactores an et quomodo includat forenſes reuelantes per nuntiū vel epiſtolam.
25 Filius quo caſu ſit primo excutiēdus quā pater.
26 Pater ſoluens debitū pro filio an poſſit illō qd ſoluit poſtea repetere a filio.
27 Pater habens peculiū filij ſi pro ipſo debitum ſoluit nihil exprimendo an tale ſolutum imputetur poſtea in legitimam filij.
28 Statutum ꝙ filius teneatur pro patre an ſit validum.
29 Statutū de capiēdo bona filiorū ⁊ vxoris ꝑ delicto fallentie pr̄is an valeat.

30 Pater an ſtatuto teneatur filio delin-
quenti nomine fiſci aſſignare legitimã.
31 Pater an ſtatuto teneatur aſſignare le-
gitimam filio delinquenti.
32 Filio intrãte religionem an poſſit cogi
pater ſibi aſſignare legitimam.
33 Pater profeſſus in religione an tenea-
tur aſſignare filio legitimam.
34 Pater coacte vel voluntarie ſolués cõ-
dénationé pro filio an debeat cõputari
in legitimã filij.
35 Dicto infantis an ſit ſtandum.
36 Laicus quo caſu admittatur ꝯ clericũ
in cauſa criminali.
37 Perſone que nõ ſunt inuite cõpellen-
de ad teſtificãdum quo caſu tñ poſſint
compelli.
38 Cõcluſio ꝙ teſtes inhabiles ſemꝑ ad-
mittãẽ qñ veritas aliter haberi nõ põt.

INfans. ¶ Et ħ in-
tẽdit infãs
vel furioſus ꝯmittẽs homi-
cidiũ nõ punitẽ pena hui⁹ le-
gis.⁊ rõ aſſignatẽ i hoc tex.
1 h.d.Caſus ⁊c. ¶ No.ex hoc text.†quod
infans cõmittens homicidiũ non puni-
tur hac.l.vt hic. An autem incurrat ir-
regularitatem cõmittendo homicidiũ. 3
text.in.cle.j. de homicidio.dicit ꝙ non.
de quo tñ vide hoſt.in.c.j.extra de deli-
ctis pue.et Car.in clemen.vnica.in.j.
oppo.de homicidio. ¶ Sed poteſt du-
bitari ꝗd ſi talis infans ſit doli capax ⁊
cõmittat homicidiũ an tali caſu punia-
tur ꝑ homicidio pena huius.l.in quo
videẽ dicendũ ꝙ non eo qꝛ in tali eta-
te infanti que eſt ſeptẽ annoꝝ.vt in.l.
ſi infanti.C.de iure delib.nõ põt cade-
re dolus vel capacitas doli quia talis
etas ꝗcqd videt ignoꝛat.vt in.l.j.C.de
fal.mone. ¶ Sed in cõtrarium fortiter
facit quod talis infans poſſit eſſe do-
li capax.Nã Joan.and.in.c.j.extra de
deli.pue.quẽ ibi refert Abb.et Joã.de
ana.refert bea.Grego.dicẽtẽ in dyalo-
go ſuo qꝺ alias quidã puer quinqꝫ an-
noꝝ iurãs ⁊ blaſphemãs deũ fuit ra-
ptus ⁊ exportatus a diabolo de mani-
bus patris ſui:ex quo ſatis apparet ꝙ
dolus et malitia cadit in infante:quia
alr̃s de⁹ nõ permiſiſſet ex ſua iuſtitia il-
lũ infantem rapi. ¶ Preterea ꝙ infans
poſſit eſſe doli capax firmat glo.in.c.fi.
extra de ſen.excõ.Itẽ pro hac parte fa-
ciũt dicta ꝑ Joã.de ana.in rubꝛ.extra
de delictis puer.in.fi.verbis.vbi ipe di-
xit ꝙ induſtria ſapientia aſtutia ſaga-
citas prudẽtia ⁊ malitia ſupplẽt etatẽ
2 ⁊ excludunt†preſumptionem fragilita-
tis etatis.ad quod allegat Cyn.Barto.
et Bald.in.l.j.C.qui et aduerſus quos.
ad quod etiam poterat allegare.l.ſi al-
terius.C.ſi mi.ſe maio.dixe vbi dẽ text⁹
qꝺ malitia ſupplet etatem. ¶ Ex quo
infert ipſe poſt eos quod iſti iuuenes q̃
vadunt floꝛẽtiam ad faciẽdum mercã-
tiã ſeu inueſtituram pãnoꝝ nõ poſſunt
petere reſtitutionem in integrum tan-
quam minores.Et ex ſupꝛadictis do-
minus Ab.in.d.c.j.de delictis puero-
rum.dicit quod limitari poteſt text.in
clemen.j.de homici.inquantum loqui-
tur de infante quod non puniatur qꝺ
eſt verum niſi ſit doli capax:quia tunc
non procederet ille textus ita indiſtin-
cte.quod dictum refert et ſequitur ibi
Joan. de anania. ¶ Et pro iſtis facit
optime text.in.d.c.j.de delict.pue. vbi
3 dicitur†quod pueri preterꝗ in delicto
carnis delinquere poſſunt ⁊ ſic preſup-
ponitur dolũ in eis.Et quia in eis non
cadit vitium carnis ideo minor.xij.an-
noꝝ non poteſt accuſari de adulte-
rio.tex.eſt in.l.minoꝛ.ff.de adulte.quod
firmat Abb.in dicto.c.j. ¶ Quid dicen-
dum iudicio meo dici poſſet quod in-
fans põt eſſe doli capax vt expreſſe te-
net gloſ.in.d.c.fina.de ſenten.excom.et
hoc eſt verum maxime modernis tem-
poꝛib⁹.nã defecerũt etates et illud qꝺ
antiquitus faciebãt ⁊ ſciebãt hoĩes cir-
ca vitia ⁊ fallacias.in.xv.anno faciunt
nunc infantes . in.vj.vel.vij. annis . et
adeo infantes modernis tempoꝛibus
ſunt iniqui et vitiis dediti quod nil.ff.
ex hoc docet experiẽtia rerũ magiſtra.
q̃ mẽtiri non nouit:vt in.c.quam ſit.de
elec.in.vj.Et vere ego cognoſco ⁊ ſepe
vidi aliquos pueros ſeptem annoꝝ
qui melius ſciunt ludere ad taxillos ⁊
ad alios ludos prohibitos et melius
ſciunt decipere ludentes ſecum quam

ſciret homo.xxx.anno. Et ideo iudicio
meo.l.j.de fal.mo.que dicit quod quic
quid videt pupillus ignorat nõ habet
cum modernis temporibus ſed illud
erat tẽpore compilationis.d.l.et idõ mi
hi placet illa limitatio Ab.in.d.c.j.ad
tex.in dicta cle.j de homici.et ſic hunc
tex.intelligo in infante non doli capa
4 ce vt dixi ꝑ ſupradicta. ¶ † Faterer tñ
qđ ſi infans etiam doli capax commit
teret homicidium quod tamen mitius
puniretur quaꝫ maior.vt dicit Abb.in
d.c.j.ſuperiꝰ allegato.et eſt tex.in.l.au
xilium.§ j.ff.de mino.⁊ in.c.fin.extra de
ſenten.excõmu.pro quo faciũt que dixi
ff.in.l.j.in princip.in limitatione quam
dedi ad illũ text de minore vbi videas.
5 † Et quando dicatur doli capax ⁊ quo
modo cognoſcatur vide Archi.in.c.il
lud.xv.q.j.et Joan.de ana.in.c.ij.in.iij.
6 colũm.extra delictis pue. ¶ † Et ſi for
te aliquis vellet videre que ſit differen
tia inter infantem puerum pupillum
adoleſcentem puberem iuuenẽ ſenẽ et
ſimiles videat doctores in.d.l.ſi infan
ti.C.de iure delibe.Joan.andr.et alios
in rubri.de delic.pue.⁊ glo.or.que enu
merat etates in proemio ſexti.in verbo
perfectus.⁊ gloſ.et docto.in.l.j.§.pue
7 ritiam.ff.de poſthu. ¶ † Item ſcias qđ
licet infans ⁊ pupillus doli capax non
excuſetur a delicto propter etatem vt
ff.dixi:iſtud eſt verum in delicto com
miſſo in faciẽdo ſed ſecus eſt in delicto
commiſſo in omittendo vel negligendo
quia in tali delicto excuſantur ſiue ſint
doli capaces ſiue non. Ita dixit Dyñ.
in.l.j.§.impubes.ff.ad ſille.et idem vo
luit Cyñ.et Salice.in.l.j.C.de fal. mo.
vbi dicunt quod in his que committun
tur omittendo.⁊ ſic ex negligentia non
puniunt impuberes ſed imo excuſan
tur etiam ſi ſint doli capaces.per illuꝫ
tex.⁊ per glo.in.l.ij.C.ſi aduer.delictũ.
8 Ex quo infert Sali.vbi.ſ. † qđ ſi ſtatuto
caueatur qđ quilibet teneat ponere bo
na ſua in cataſtro vel in eſtimo ⁊ deſcri
bere quicquid ſibi ab alio debet alias
ſi nõ deſcripſerit debito priuetur ⁊ oc
currat qđ pupillus ſibi debituꝫ deſcri
bi non facit qđ non propterea debito

priuabitur ſed eius tutor bene tenebi
tur:vt ibi per eum.⁊ iſtud dictuꝫ refert
⁊ ſequit Joã.de ana.in.d.c.j.in pe.colũ.
extra de delic.pue. ¶ Ulteriꝰ circa hũc
infantẽ minorẽ ſeptennio teneas menti
9 aliqua. Primo † qđ talis infans poteſt
creari miles ⁊ põt ẽt coronari.vt dicit
tex. Ita dixit Bart.in.l.j.C.de munc.et
hono.non cõti.lib.x.⁊ voluit etiã Bald.
10 in.l.j.in.x.col.ff.de digni.lib.xij. † Item
infans expoſitus hoſpitali cuius pa
ter ⁊ mater ignoratur eſt ciuis illiꝰ lo
ci in quo eſt expoſitus. Ita dixit Barto.
in.l.j.in fi.ff.ad municip.⁊ Ang.in.l.he
11 res abſens.§.j.ff.de iudi. † Item infans
inueſtiri poteſt de feudo ſecundũ Bal.
in.l.eam quam.in.xiij.colũ.C.de fidei
12 com. † alt tamen contra predicta facit nã
infans pupillus et abſens equiparan
tur ſecundum Bald.in.l.ſancimus.in
13 prin.C.ad trebel. † Item infans non po
teſt eſſe monachus.c.j.⁊.ij.de regul.in
vj.⁊ voluit Barto.in.l. etiam ff.de ado
ptio.et Cyn.in.aut.ingreſſi.C.de ſacro
ſan.eccle. Et circa hãc materiã teneas
14 mẽti perpetuo vnũ veꝫ † qđ ſi infans fa
cit pacẽ de morte patris ideſt ſi affines
ipſius infantis vel tutores noie ipſius
fecerunt pacem vt.ff.de morte patris
ipſe infans factus maior põt talẽ pacẽ
rumpere impune niſi ipſam pacẽ rati
ficauerit poſtq̃ factus eſt maior. Ita
ſingulariter conſuluit Paul.de caſt.in
conſ.cxciij.inci.viſo proceſſu ⁊c.⁊ mo
uetur optimis iuribus ⁊ rationibus ⁊
reſpondet ibi ad omnia cõtraria qđ eſt
perpetuo menti tenendũ:q2 quandoq3
talis caſus cõtingit in facto vt ego alias
vidi hic Bononie. ¶ Item teneas mẽ
15 ti etiam † quod ſi infans ſeu minor com
mittit delictũ quod aliqua ex cauſa nõ
poſſit puniri propter minorem etatem
ſic iubẽte ſtatuto quod nõ poterit etiaꝫ
de dicto delicto puniri cũ erit effectus
maior. Ita voluit gloſ.quã ibi ſequunt
doct.in.l.ſciant.C.de legi.here. de quo
dixi in.l.de minore.in princ.in vlt.colũ.
ff.de queſtio. ¶ Ulterius queri poteſt
hic de no.queſtione hic eſt text.qđ in
fans nõ tenet pena huius legis de ho
micidio.⁊ etiã nõ tenetur minor q̃ pu

nitur mitius vt dixi.§.in hac.l.in prin. 6 in limitationibus.¶ †Sed vellē ſcire an ſtatutū volēs qꝺ pater teneaꝛ ſolue re cōdemnationē ſeu penā pro dilicto filū valeat.¶ In quo dicendum eſt qꝺ tale ſtatutū loquiꝛ de pena ſeu cōdem natione corporali aut de pecuniaria: primo caſu ſi loquitur de pena corpo rali et vi llet quod pater teneatur pro filio pena corporali certe non valet cū etiam de ſponte non poſſit ſe obligare pro alio ad penam corporalem.argu men.l.liber homo.§.ad.l.aquil.Ita di xit Bald.in.l.j.in verſicu.ſecundo reuo co in dubium.C.ne fili' pro patre.vbi ad hoc allegat gloſſ.in.c.cum homo. xxiij.q.v.idem voluit Sali.in.l.ſi ſi.ſo. circa princip.C.ne filius pro patre.vbi allegat dictā gloſ.et idem tenuit Bal. in rubrica.C.res inter alios acta.ꝛ Jo. de ana.in.c.ij.in.vj.colum.extra de de lictis puc.¶ Contrariū tamen tenuit Albe.de roſa.ſ.qꝺ quis poſſit ſe obliga re pro alio ad penam corporalem in.j. parte ſtatu.q.h.incipit.et ex predictis poteſt oriri alia queſtio ꝛc.Et moneꝛ inter cetera ad hoc dicendū vez quia quis pōt ſe obligare ex facto alieno:vt in.l.cū fili'.§.j.§.de verb.oblig.ꝛ.§.de duob' re.l.nemo.¶ Et ideo dicit quod ſi duo fecerunt pacem et ego fideiuſſi pro vno quod pacem ſeruaret poſtea ipſe fregit pacem occidendo certe ipſe decapitabitur non tā ex vi pacti ꝙ ex vi ſtatuti.Sed eū factū ill' repreſen tet factum fideiuſſoris qui promiſit qꝺ ſeruaret pacē ipſe feciſſe videꝛ cū.l.re preſentet factū principalis factū fide iuſſoris tō fideiuſſor punieꝛ pena cor porali.Ita tenuit hubert' de bobio ſe cundū eū in.l.ſi qs maior.C.de trāſac. ad qꝺ allegat.§ de ver.ob.l.mora rei. ¶ Et ſubdit qꝺ ſicut poteſt quis delin quēdo ſe obligare ad penā capitalem ſic et promittendo:qꝛ contractus ꝛ deli cta parificantur:vt.§.de iudi.l.oēm. et in aut.vt oēs obe.iudi.prouinc.§.et hoc conſiderantes.ꝛ nō dicit tā puniri ex facto alieno quā ex facto ꝓprio rep̄ ſentato ꝛ per eū promiſſo.¶ Pro quo etiā bn facit ſm eū nā ſi qs ſuſcipiat ſe

et obliget ad cuſtodiā carceris ꝛ frau dulenter ꝑmittet fugere carceratos pu nietur capite:vt.§.de cuſto.reo.l.j.in ſi. ꝛ.l.milites.ꝛ.l.penul.C.eo.tit.de cuſto. reo.ex quo patet qꝺ ex cōuentione ſua obligaꝛ ad penam capitalem.Subdit poſtea Alber.vbi.§.qꝺ iſta opinio eſt dura.lȝ forte de ſtricto iure ſit vera. Attū multi eā nō approbant ꝑpter.d. l.liber homo.et etiā quia talis conuē tio eſt cōtra bonos mores.et ideo di cit qꝺ cōiter ita ſeruaꝛ.¶ Aut tale ſta tutum loquiꝛ de pena pecuniaria ꝛ ſi militer videꝛ dicenduȝ qꝺ non valeat per titulū.C.ne filius pro patre.et per regulā.l.ſancimus.C.de donat.vbi di citur qꝺ pena dȝ tenere ſuos autores. immo ſi ſtatutū aliter diceret eſſet ini quū et non deberet ſeruari ſm.d.Car. in conſi.ſuo.xliiij.incl.pro dn̄o Xp̄oſo ro.¶ Pro qua parte etiā optime facit et voluit Bal.in.d.l.ſancim'.vbi dicit qꝺ tale ſtatutū eſt iniquū et contra ius diuinū.Et facit etiā qꝺ dixit idē Bal. in l.dotis tue.C.de iure do.vbi dixit qꝺ tale ſtatutū eſt durū.Et dixit etiam ipſe Bal.in.c.cognoſcētes.extra de cō ſtitu.qꝺ pleruꝗ ſtatuta quibus vnus punitur pro alio ſunt iniuſta.Et dixit Bald.in rubri.c.res inter alios acta. quod tale ſtatutum eſt tollerabile ſed non laudabile.et allegat glo.in aut.vt nulli iudicū.in.§.qm̄ vero.et ibi Ang. notat eā cōtra poteſtates terraruȝ qui puniſit vnā cōtractā pro aliquo delin quēte.Et qꝺ tale ſtatutū nō valeat te nuit Salice.in.l.j.c.res inter alios a cta.et hāc partē tenuit Barb.in cōſil. ſuo.incip.preclare ſcripſit apl's ꝛc.in prin.qꝺ conſilium eſt inſertū inter cōſi lia do.Lau.cal et in ordine eſt.lxiiij.et d.Lau.cal.in conſi.ſuo.xxxviij.incip. in cauſa tadei.in pe.col.Et faciūt etiā optime dicta per Bald.in.l.ſi filius.C. ad velleia.vbi dixit ꝙ tale ſtatutū eſt contra ius naturale.Et iſta opinio pro batur aperte in l.vnica.C.vt nullus ex vicarijs.et lib. xi.vbi text.dicit graue eſt non ſolum legibus verum equitati naturali contrarium pro alienis debi tis alios moleſtare.idcirco huiuſmodi

iniquitates cōtra oēs vicarios perpe-
trari modis oib⁹ prohibemus:ita for-
maliter dicit ille tex. Ad idem etiā eſt
tex.in aut.vt non fiāt pig.in.§.j.et in.l.
prouidendū.C.de decu.libr.x.ꝛ facit.l.
hac diffinitiōe.C.de omni agro deſer.
libr.xi.et text.in.l.nullū.C.de execu.et
exacto.libr.xij.et facit.l.vxor C. de de-
curionib⁹.et text.in.c.ſi habes.xxiiij.q.
iij.et.c.vndecunqꝫ.lvj.diſtinctio.ꝛ facit
gl.in.l.j.§.in verbo vindicabit.in ver.
ſed certe nil iſto falſi⁹.ff.de peti.here.
ꝛ facit optime regula non debet quis
alterius odio pregrauari.cū ibi nota-
tis.per Io.andre.ꝛ Dy.extra de regu.
iur.in.vj.et facit etiā.nā contrariorum
eadem eſt cēſura vt in iuribus vulga.
ſed fili⁹ non obligat̃ in aliquo pro de
licto patris.vt eſt text.no.in.l.crimē.
ff.de penis.ergo pari ratione videt̃ di
cendū quod ſimiliter pater non tenea
tur pro delicto filij.¶ Cōtrariā tñ par
tem.ſ.quod predictū ſtatutū valeat et
quod pater poſſit obligari pro delicto
filij tenuit gloſ.in rubrica.C.de decre.
decurio.libr.x.inquantum dicit quod
illud qđ fieri per pactū pōt fieri p ſta-
tutum ſed per pactū quis pōt ſe obli-
gare ad penam pecuniariam pro alio
ergo etiā per ſtatutū poterit obligari.
Et cū illa gl.ibi tranſit Bar.Bal.ꝛ An
ge.et hāc partem tenuit Barto.in.l.cō
filius.in princi.ff.de ver.ob.et in diſpu
tatione ſua incipiē.perufine ciuitatis
ſtatuto ꝛc.et in.l.j.C.ne filius pro pa-
tre.et Salice.in.l.iiij.cod.titu.ꝛ Pe.de
ancha.in.c.j.de conſtitutionibus.in
verſic.que vlterius ſcriptum eſt in.l.di
uina.ꝛ Sozi.referens predictos in cō-
ſilio ſuo.cclxxj.incipien.In preſenti con
ſultatione ꝛc.in.j.colum.ꝛ idem tenuit
Petr.de anchara.in.c.ij.extra de delic.
puero.et ibi Ioan.de ana.in.vj.colum.
Et pro hac parte facit text.ſecundum
eos ibi vbi apparet quod ex conſue
tudine pater tenetur pro delicto filij
et conſuetudo et ſtatutum non diffe-
runt niſi vt tacitum et expreſſum.vt p
bat text.ſecundū eos in §.pe.inſtit.de
iure naturali gen.et ciuili.Pro quo fa-
ciūt dicta per Abb.in.c.ex parte aſten
ſis.extra de cōceſ.preben.et per Bald.
in.l.j.C.vt que deſ.aduoca.partium.iu
dex ſup.Et p hac parte quod tale ſta-
tutum valeat facit optime tex.in.l.ſi fi.
fa.C.ne fili⁹ pro patre.et in.l.j.C.quod
cū eo.que iura ad hoc allegat Sali.in
d.l.ſi fi.fa.in princ.Et quod tale ſtatu-
tum valeat firmauit Alberi.de roſa.in
prima parte ſtatu.in qōne.xlvg.incip.
Itē quero an valeat ꝛc.vbi ipſe multū
nota.ꝛ copioſe arguit ad vtrāqꝫ partē
ꝛ finaliter tenet quod tale ſtatutū va-
leat ꝛ plura allegat de quibus ibi per
17 cū.¶†Sed ſtante hac concluſione qđ
tale ſtatutū valeat querēdū eſt de plu
ribus.¶Et primo vtrum pater teneat̃
pro delicto filij ſpurij adeo qđ ſtatutū
volēs qđ pr̄ teneat̃ ſoluere cōdēnatio-
nē p delicto filij comprehēdat delictū
commiſſum a filio ſpurio vel naturali
tm̄.¶ Scđo an tale ſtatutū extēdat̃ ad
nepotē ex filio. ¶Tertio an pr̄ teneat̃
ſoluere dictā cōdēnationē ſi filius fuit
cōdemnat⁹ de delicto ꝑpter ei⁹ contu
maciā ꝛ ſic ex ficta cōfeſſione.¶ Quar
to vtrū pater obliget̃ pro filio forenſe
qui nō eſt ſuppoſit⁹ iuriſditioni ſtatuē
tiū ꝛc. ¶Quinto an in tali caſu filius
primo ſit excutiēdus ꝙ pr̄ more fide-
iuſſorū.¶ Sexto an qñ pr̄ ſoluit dictā
cōdēnationē p filio poſſit ipſe pater il-
lud qđ ſoluit repetere a filio. ¶ Septi
mo an valeat ſtatutū qđ fili⁹ teneat̃ p
delicto vel pro debito pr̄is.¶ Octauo
an valeat ſtatutū ꝙ pater teneat̃ aſſi-
gnare legitimā filio delinquenti noīe
fiſci.Et quid i matre.Et qđ in filio in-
grediēte religionem an poſſit petere ꝛ
cogere patrē ꝛ matrē ad dandū ſibi le
18 gitimam ſuam.¶†Circa primū vide-
licet an ſtāte dicto ſtatuto pater tenea
tur pro delicto cōmiſſo p filium ſpuriū
vel naturalē tantū Albe.de roſa.in.j.
parte ſtatutorū.q.xlix.incip.Item ſup
poſito ſtatuto ꝛc.dicit quod pater hoc
caſu nō tenebit̃ pro filio ſpurio vel na
turali tantū:ad qđ allegat.l.cū pater.
in.§.volo.ff.de lega.ij.et.l.generaliter.
C.de inſtitu.ꝛ ſubſti.ſub condi.fac.et.l.
j.C.de natura.libe.et.l.lucius.§.dam-
num.ff.de leg.ij.et.l.ex facto.in.§.ſi qđ
rogatus.

rogatus.ꝛ.l.heredibus.§.penulti.ff.ad
treb.Et allegat rationē dicēs qꝺ ratio
quare pater nō tenetur ſoluere condē
nationem pro filio ſpurio vel naturali
tantū eſt:qꝛ in bonis patris non habet
aliquā partem:vt in.l.vulgo.ff.de ſta-
tu homi.Attamē dicit ꝙ pro filio natu
rali tātū videretur ꝙ pater teneretur
cum tales dicantur patres ꝛ filij:vt.C.
de naturali libe.per totū:attamen hoc
non firmat ſed ſe remittit ad dicta per
eum in.l.filium.ff.de his qui ſunt ſui
vel alie.iur.in fin.et in eadem.j.parte
ſtatutorum.q.lxj.ꝛc. In dicta aūt queſ-
ſtione.lxj.tenet expꝛeſſe ꝙ pater non te
neatur pro debito filij ſpurij condēna
ti pro maleficio:qꝛ appellatione filioꝝ
nō cōpꝛehendunt ſpurij:ad quod alle
gat plura iura de quibus ibi per euȝ.
❡Sed vltra Albe.dico ꝙ hanc partē
etiam tenuit Bald.in.l.generaliter.in
§.cum autem.C.de inſti.et ſubſtitu.ſub
cōdi.fac.vbi dicit ꝙ iſtud tenuit Guil.
de cu.in.l.parentes.ff.de in ius voc.et
idem tenuit Bal.in.l.cum acutiſſimi.
C.de fideicom.in.j.colum.in fin.in qui-
bus locis tenet ꝙ pater non tenet ſol-
uere condēnationē maleficij commiſſi
per filium ſpuriū:nec etiam per filiuȝ
naturalem tātum.Et idem tenuit ipſe
Bald.in.l.j.C.de ſucceſ.edict.vbi refert
ita tenuiſſe Dy.in conſil.ſuo.incipien.
diligenter.Et pro iſtis etiam facit opti
me ſingularis doctrina Cy.in.l.cū pa-
ter.in.§.volo.ff.de lega.ij.vbi dixit qꝺ
ſi pater habet inimicū ꝛ cum eo facit
pacem ꝛ pꝛeſtat cautionē pro ſe ꝛ filijs
de eo nō offendēdo ſi poſtea ille offen-
datur per filiū naturalē tātū ꝙ pater
non tenebit aliqua pena:quod eſt ſin-
gu.not.quod dictū refert ꝛ ſequit do.
Felin.in.c.in pꝛeſentia.in.x.colū.circa
med.ver.ꝛ adde quod ſi pater.extra de
pꝛoba.quod etiam voluit.Albe.de ro-
ſa.in.j.parte ſtatuto.q.lxj.incipien.itē
quero.❡Pro quibus faciunt optime
dicta per Joan.an.in addi.Specu.in
titu.qui fi.ſint legiti.ſuper rub.vbi di-
xit ꝙ ſtatutū diſponēs ꝙ pater teneat
emēdare damnū datum per filium nō
cōpꝛehendit damnū datum per filium
ſpurium:quod etiam voluit et tenuit
Albert.de roſa.in pꝛima parte ſtatuto
rum.in queſtione.xlix.incipien.Item
ſuppoſito ꝛc.et domi.Anto.in.c.p ve-
nerabilem.in.xxxij.colū.qui fi.ſint legi.
et Joan.de imol.in.l.lucius.in.§.fi.ff.
de lega.ij.vbi etiā plus dicit ꝙ tale ſta
tutum non habebit locum etiā in filio
naturali tm̄.de quo etiam per eū in.l.
ex facto.in.§.ſi quis rogatus.ff.ad tre-
bel.et per Ludo.ro.in.l.ſi filio.la.ij.ff.
ſolu.matri.et per do.Alex.qui alia plu
ra refert in cōſi.ſuo.lx.incip.viſa legi-
timatione.in.v.colū.in.ij.volu.licet in
contrariū faciāt dicta per Ang.de are.
inſti.de here.que ab inteſt.in.§.inter-
dum.circa fi.et dicta per Pet.de anc.
in conſi.ſuo.clxxvij.incipiē.apud me
queſtio iſta ꝛc.de quib⁹ etiā vide que
ego dixi in ſingu.meo.cxxxix.incipiē.
19 dixi tibi ꝛc.❡Circa ſecundū vez † an
tale ſtatutū volēs ꝙ pater teneat pro
delicto filij extēdatur ad nepotē ex fi-
lio.Breuiter reperio Bald.ponentem
hanc dubitationē.in.l.ſi filius tuus.C.
ad macedo.et dicit ꝙ tale ſtatutū non
cōpꝛehendit nepotē ex filio:et rationē
allegat dicēs ꝙ tale ſtatutū eſt contra
ius naturale et ideo debet attēdi ſigni
ficatio reſtrictiua:modo autē ſignifica
tio extēſiua.Item dicit ꝙ dictū ſtatutū
in ſe malā habet rationē:ideo mere eſt
in herendum verbis ipſius ſtatuti.Et
an et qn̄ appellatione filiorū cōpꝛehē-
dantur nepotes.vide Barto.et domi.
Alexā.in.l.liberoꝝ.in pꝛin.ff.de verbo.
ſigni.et docto.in.l.filiū.ff.ad macedo.
et Inno.in.c.ſi vero.de ſenten.excom.
Bald.in marga.in verb.mater.d. An.
in pꝛoe.decre.et Bald.in.l.ij.C.de bo.
mater.et Ange.in.l.lucius teſtamēto.
in pꝛin.ff.de libe.et poſthu.et Barto.in
l.j.§.ſi quis.ff.de ſuis et.legi.ꝛ per Ale
xand.in.l.ſed ſi hac.in.§.liberos.ff.de
in ius voc.et per Bart.in.l.vxorē.§.cō-
cubina.ff.de lega.iij.ꝛ in.l.qꝺ ſi nepo
tes.ff.de teſt.tute.et Bart.in.l.gallus.
in.§.inſtituens.ff.de lib.ꝛ poſthu.Bal.
in.l.maximum vitiū.C.de libe.pꝛete.et
in.c.decedēti.qui feu.dare poſ.p Ang.
in aut.de reſtitu.fideicomiſ.in vlt.col.

per Specu.in titu.de ſucceſ.ab inteſt.
et in tit.de actio.poſt ver.iiij.Item qđ
eſt ſi.ta.et per eundē in titu.de loca.in
§.vj.in ver.cxlvj.et Bald.per illū text.
in.l.iubemꝰ.§.fi.C. ad treb.per Nico.
de neapo.in.l.ſed ſi milites.ſ.de excu⸗
ſa.tuto.in prin.per Alexā.in.l.etiam.
ſ.ſolu.matri.per Pe.de ancha.in cle⸗
menti.j.de bapti.per Bart.in.l.fi.C.
de natura.liber.et per Bald.in.l.ſi ve⸗
ro.in.§.de viro.ſ.ſolu.matrimo.et per
Cyn.in.l.voluntas.C.de fideicom.per
Bart.in.l.alimenta.ſ.de alimē.et ciba.
legat.per Bal.in.l.ii clientuli.de alie.
feu.et in.c.que in eccleſiarū.in.xiiij.col.
de cōſtitu.per Paul.de caſt.in cōſi.ſuo
clxx.per Sali.in.l.ij.in.xxi.q.C.de iure
emphi. per domi.An.in.c.in quibuſdā.
de priuile.et Ioā.de imo.in.l.qđ dici⸗
tur.ſ.de verbo.obliga.et per Bal.in.l.
in ſuis.ſ.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ in.l.cum
vir.ſ.de condi.et demonſtra.ꝛ per Ale
xan.in cōſil.ſuo.ix.incip. viſis verbis.
in.j.volumi.ꝛ in conſil.ccxxviij.incipiē.
20 circa primū dubiū. ¶ †Circa tertium
dubium: videlicet an pater teneatur
ſoluere dictam condēnationē ſi filius
fuit cōdēnatus de delicto ꝓpter eius
contumaciā.et ſic ex ficta confeſſione:
In quo Salice.in.l.ſi fi.fa.C.ne filius
pro patre.dicit quod Dynus dixit qđ
tali caſu pater non tenetur ad talē ſo⸗
lutionem ꝛ hoc per.l.j.ſ.quando ex fa
cto tuto.vbi contumacia tutoris non
nocet pupillo niſi dolo vere probato
ergo nec patri ficta confeſſio filij.ſecū
do dicit ipſe Dy.ꝙ pro hac parte facit
qꝛ ficta confeſſio non egreditur perſo⸗
nam confitentis:vt habetur in.l.eius
qui.j.de iur.fiſ. ¶ Tertio dicit qꝛ ſen⸗
tentia contra contumacē lata non pre
iudicat tertio cui alias preiudicaſſet
ſi fuiſſet condēnatus non contumax.l.
qui repudiātis.in fi.ſ.de inoffi.teſta.
et in.l.ſi ideo.ſ.de euictio.ꝛ in.l.j.in fi.
C.de peri.ꝛ cōmo.rei vendi.et facit gl.
inſti.de noxali.in fi. ¶ Sed vltra cum
dicas ꝙ etiā facit tex.in.l.preſes.c.de
pignori.in.l.papinianus.in.§.memi⸗
niſſe.ſ.de inoffi.teſta.ꝛ.in.c.fi.de emp.
et vendi.que iura ad hoc alleg.Ludo.

roma.in cōſi.ſuo.cccxxix.incipien. pre⸗
ſens cōſultatio ꝛc.in pe.colū.ꝛ allegat
etiam Barto.in.l.ſepe.ſ.de re iudi.et
Bald.in.l.res inter alios.C.quibꝰ res
iudi.non nocet.et do.An.in.c.quis.de
re iudi. ¶ Pro quibus optime faciunt
dicta per.d. Feli.in.c.fraternitatis.in
ij.col.ver.tertio fallit.extra de hereti.
et in.c.in literis.in.x.col.ver.pro quo.
extra de cōſtitu.et per Bal.in.l.j.circa
fi.C.de calū.et ꝑ Sozi.in cōſi.ſuo.xviij.
incip.proſequēdo in.xj.col.ꝛ per me in
ſingu.meo.iiij.incipiē.quis aliquo ca
ſu ꝛc.ꝛ per do.Feli.quem omino vide in
c.cum Bertoldus.in.ix.col.de re iudi.
et per.d.Alex.in.l.omne delictum.in
21 prin.de re mili.vbi ſing.dicit† ꝙ ſtan⸗
te ſtatuto ꝙ bānitus poſſit impune oc
cidi vigore talis ſtatuti nō poterit im⸗
pune occidi bannitus per contuma⸗
ciam.allegat hoc voluiſſe Bal.ꝛ Ioā.
de imol.in.l.ſi mora.ſ.ſolu.mat. quod
eſt ſing.not.ad limitationē eorum que
dixit Barto.in.l.vbi pactū.C.de trāſa.
de quo dixi late in.l.ſi quis ne q̄ſtio.in
xxv.col.j.de queſtio.Bart.autem in.l.
cum filius.in prin.ſ.de verbo.oblig.et
in diſputa.ſua incipien.Peruſine ciui
tatis ſtatuto ꝛc.format iſtam queſtio⸗
nem:et dicit ꝙ diligenter ſunt ponde⸗
randa verba ſtatuti:qꝛ ſi ſtatutum re⸗
quirit filiū deliquiſſe tunc ſi fuerit con
dēnatus per contumaciā pater nō te⸗
netur.nam verba illa ſi filius delique
rit requirunt veritatē delicti:et tunc
nō ſufficit ficta confeſſio in preiudiciū
patris:vt in iuribus ſuperius allega.
Pro quo etiā adducit quod not.in.l.ſi
duobus.§.j.ſ.de furtu.et qđ not.Cyn.
in.l.ſi quādo.C.vnde vi. ¶ Sed vbi ſta
tutum non requireret filium deliqiſſe:
ſed ſimpliciter dicit pater teneatur ſol
uere cōdemnationem factam de filio:
tūc dicit ꝙ pater teneretur ſoluere ta⸗
lem condēnationem non obſtante cō⸗
tumacia ipſius filij:quia ex verbis ſta
tuti pater ipſe tenetur.l.iij.§.idem ſcri
bit.ſ.de peculio.et facit.l.j.et.l.iudica
tum.ſ.iudica. ſol.e.l.et ſi condemna⸗
tus.ſ.de noxali.et facit quod not.in
l.ſi filio.in princip.ſ.ſoluto matrimo.

Ita dicit Barto.in locis ſuperius al-
legatis:quem refert et approbat Sali-
ce.in.l.ſi filius fa.C.ne fi.p patre.ꝛ idez
tenet Bald.in.l.i.C.ne fi.pro patre.vbi
querit etiam q̄d ſi delictum filij eſt no-
toriū ex quo non eſt condemnatus an
hoc notorium habebit̄ pro ſententia:in
quo dicit q̄ȯ nō q: ſtatutū notat ſenten
tiam non facti euidentiam:immo dicit
ꝙ valet ſententia cōtra notorium:vt.ff.
de ritu nup.l.palam.§.fi.in verbo abſo-
luta.ꝛ q̄ȯ not.ff.de fur.l.is cui⁹ ope.§.i.
¶ Et de ſupradicta queſtione quando
filius eſt condemnatus per contuma-
ciam an pater teneat̄ ſoluere condem-
nationem ſtante predicto ſtatuto vide
do.Nellum in trac.bannitorū.in.i.par-
te ſecundi tempo.q.xxxiij.ꝛ vide Abb.
in conſilio.lxvi.incip.ꝙ̄ multa ꝛc.in
princ.in.iij.volu.ꝛ Lud.roma.in conſi.
ſuo.cliiij.incip.iudicium contra anto-
nium ꝛc.ante fi.et per Albe.de roſa.in
i.parte ſtatutorum.q.lij.inci.ſed adhuc
ꝛc.vbi not.dictum ponit:de qua etiam
queſtione ꝛ materia vide Alberi.Gan-
di.in tracta.ſuo maleficio ſub rubrica
de bonis malefactorum . in.v.colum.
verſicu.nota quod pater.et domi.Feli.
in.c.cū Bertoldus.in.ix.ꝛ in.x.colum.
extra de re iudica.vbi ponit etiam plu-
ra alia notabilia in materia iſta.et vi-
de etiam Bal.in additio.Specu.in tit.
de accuſatore.in verſicu.ſed nunquid
tenetur poteſtas ꝛc.et vide etiam do.
Philippum Francum in.c.cū ſpeciali.
in pe.colū.verſicu.quarto queritur.de
appel.ꝛ Joan.de ana.in.c.ij.in.vi.colū.
extra de delictis puerorum.in quibus
locis aliqui ponunt quid ſi ſtante con-
tumacia filij pater fuit citat⁹ vt inter-
eſſet ſi ſua putaret intereſſe an talis ci-
tatio afficiat patrem.vide eos in dictis
22 locis.¶ † Circa quartam vcȝ an ſtante
dicto ſtatuto pater teneatur pro deli-
cto filij forenſis qui non ſit ſuppoſitus
iuriſditioni ſtatuentium.Sali.in.d.l.ſi.
fa.C.ne filius pro pa.dicit ꝙ Barto.in
trac.repreſaliarum.in.iiij.q.iiij.queſtio
nis p̄n.dicit ꝙ tale ſtatutum reſtringi-
tur ſolum ad commiſſa intra territoriū
ex.l.cum vnus.§.fin.ff.de bonis auto.
iudi.poſſi.ꝛ.c.vt animarū.de cōſtitu.in
vi.Bald.aūt in.l.i.C.ne filius pro patre.
ſeq̄t̄ opi.Bar.ꝛ addit ratonē vcȝ ꝙ vbi
delinq̄tur extra territoriū conſyderatur
ius cōmune quod nō extendit radices
obligationis in patrē.et hanc partem
ſequit̄ Jo.de ana.referendo Bart.Bal.
et Sali.vbi.ſ.in.c.fi.in.vi.colū.verſicu.
querit etiā Bald.extra de delictis pue.
¶ Sed vltra p̄dictos doctores pro hac
parte ego adduco Bald.in.l.ſi qua pe-
na.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iu.vbi
dicit q̄ȯ ſi extat ſtatutū ꝙ pater teneat̄
filio delinquēti aſſignare legitimā non
cōprehendit patrē forenſem. ¶ Itē fa-
cit etiā not.dictuȝ Joan.de ligna.in.c.
i.extra de rapto.queȝ refert ꝛ ſequitur
ibi Abb.vbi dicunt ꝙ ſubdit⁹ epiſcopi
non ligatur pena ſtatuti prohibentis
ſub pena excommunicationis ne quis
tali tēpore vadat de nocte ſi extra dio-
ceſim vadit de nocte:quod etiaȝ voluit
Bald.in.l.i.in.xvi.col.verſic.viſo an fo-
renſis ꝛc.C.de ſum.trini.et fide catho.
quos refert ꝛ ſequit̄ domi.Bart.ſozi.in
cōſi.ſuo.clxxi.inci.in preſenti conſulta-
tione.in pe.col.Ubi etiam pro hac par-
te adducit ꝙ ſtatuta reſpicientia perſo
nam ſubditi quando ſunt odioſa non
aſtringunt ſubditum extra territorium
ſm Barto.in.d.l.i.C.de ſum.trini.ꝛ ibi
Bald.quos ſequitur Pet.de ancha.in
repeti.d.c.i.de conſtitu.lib.vi.in.xij.q.
Sed ſtatutum de quo.ſ.eſt odioſum q:
vnum pro alio obligat vt no.Joan.an.
in rub.qui fi.ſint legi.in additio.Spe-
cu.ꝛ eſt contra ius diuinum in quo di-
citur filius nō portabit iniquitatem pa
tris neq̄ȝ pater iniq̄tatē filij.de quo ha-
betur in.c.i.de iniurijs.et dam.dato.in
vi.ideo nō tenebitur pater pro filio fo-
renſe.¶ Et p iſtis etiam vltra Sozi.in
dicto cōſi.ſuo faciunt optime dicta per
Lud.rom.in conſil.ſuo.xxix.incipit.in
preſenti cōſultatiōe.ꝛ p Bal.in elegan-
ti cōſi.ſuo.cccclxv.incip.ſup eo ꝙ que-
ritur.in.ij.colū.in.vi.volu.¶ Et teneo
mēti vnū aliquantulū extrauagās:vcȝ
23 † q̄ȯ lȝ ſtatutum odioſum reſtringat̄ vt
non excedat territoriū ſtatuentiū tn̄ ſe-
cus eſt in ſtatuto fauorabili qm̄ ſtatu-

tū ſanotabile extendit vires ſuas etiā
extra territorium ſtatuentiū.⁊ ideo ſta⸗
tutum dans premium occidenti banni
tum cōprehēdit etiam occidentē ban⸗
nitum extra iuriſditionē ſeu extra terri
toriuʒ ſtatuētis. Ita ſingulariter dicit
Bal.in cōſi.ſuo.cccxcvij.incip.ꝓmitten
dū eſt ad euidentiā ꝙ quedā ſunt q̄ re⸗
quirunt ⁊c.in.vi.vol.in fi.ad qḋ etiam
vide Bald.in.c.ex literis.in fi.extra de
cōſti.⁊ Bald.in.l.accuſa.C.qḋ met.cau.
⁊ Bal.ſup ſtatu.in ṽbo bannitus.in.ij.
ver.⁊.d.Nellum in tracta bānito.in.ij.
parte.ij.tempo.q.lvi.lvij.et.lviij.⁊ Alex.
in conſi.ſuo.xli.incip.viſis ⁊c.in.i.colū.
in ver.nec etiam videt̄ obſtare ⁊c.in.v.
volu. ¶ Et facit optime nā ſi eſt conceſ
ſum priuilegiuʒ alicui ciuitati vtputa
Bononienſibus ꝙ poſſint teſtari cum
duobus teſtibus vel q̄d ſimile facere
tale priuilegiū ꝓderit Bononienſibus
illū actum gerētibus extra patriā ſm
Bal.in.l.j.C.de ſum.trini.quem refert ⁊
ſequit̄ Pet.de ancha.in.c.canonum ſta
tuta.in.xiij.q prin.verſi.ſed iuxta predi⸗
cta ⁊c.de cōſt.quos refert ⁊ ſeq̄tur So⸗
zi.in cōſi.ſuo.xxv.incip.circa ꝓdictam.
24 in.v.col. ¶ †Ex quibus etiā ego infe⸗
ro ad vnum veʒ ꝙ ſi fiat ſtatutum vel
proclama qḋ indicans fures vel alios
malefactores habeat tm̄:⁊ ſi eſt de ſo⸗
ciis ſibi parcat̄ ꝙ hoc caſu ſi vnᵘ ſociᵘ
malefici extra territorium indicat per
nuntium vel per epiſtolam malefacto
res iudici territorii vbi eſt commiſſum
delictū debebit cōſequi premiū ⁊ libe⸗
rationē contentā in ſtatuto vel procla⸗
25 ma qḋ eſt no. ¶ †Circa quintum videli
cet an filius in tali caſu ſit primo excu⸗
tiendus q̄ȝ pater more fideiuſſorum:in
quo Sali.in.d.l.ſi fi.fa.dicit videri di⸗
cendū ꝙ non per not.in.l.tria onera.la
ij.ff.de excuſa.tuto.ſed in contrariū eſt
caſus ſm eum in.l.i.C.de decurio.li x ⁊
ibi glo.Bar.autē in.d.l.cum filius.ff.de
verb.obli.dicit ꝙ quādo pater tenetur
de peculio non eſt neceſſaria excuſſio
contra filium ſecus quādo tenetur in⸗
ſolidum:⁊ ratio eſt ſm eum quia actio
de peculio eſt eadē cum illa qua filius
tenetur ⁊ vocatur actio iudicati de pe
culio.l.ſi condemnatus.ff.de noxali.l.
iij.§.idem ſcribit.ff.de peculio.vnde cō⸗
uentus illa actione non poteſt dici cōue
niri vt fideiuſſor ſed vt pater ſed quan⸗
do tenetur inſolidū tunc propria actio⸗
ne tenetur et vt fideiuſſor.et ſic ex taci⸗
ta vel ſubintellecta ſtipulatione. Ideo
merito primo excutiendus eſt filius.vt
in.d.l.j.C.de fi.fa.et quemadmodū pa.
l.ij.libro.x.et.l.libertus.§.i.ff.ad muni⸗
cipa.et dicit Barto.vbi.ſ.ꝙ gloſſ.in.d.
l.tria onera.non bene dixit. Et idem in
hoc quinto dubio tenet Bald.in.d.l.j.
C.ne filius pro pa.⁊ Jo.de ana.in.c.fin.
in.x.colum.extra de deli.pue.verſiculo
iuxta predicta ⁊c. ¶ Sequit̄ modo ſex⸗
26 tum dubium †videlicet an quando pa
ter ſoluit condemnationem ꝓ filio an
poſſit illud qḋ ſoluit repetere a filio:cir
ca quod Sal.in.d.l.ſi fi.fa.in fi.dicit ꝙ
glo.in.l.iij.§.ſed vtrum ff.de mino.dicit
ꝙ non poterit repetere:ꝙ dicit eſſe ve⸗
rum ſm Bald.in.d.l.j.C.ne fi.pro pa.
quando ſoluit de peculio conceſſo filio
vel quādo ſoluit tanq̄ȝ de re filij vtpu⸗
ta quando ſtatutum cogit patrem ad
legitimam aſſignandā filio alias repe⸗
tit dumtamen animo repetendi ſolue⸗
rit ſicut quicunq̄ȝ dānificatus propter
delictum alterius:allegat.l.ij.§.fina.ff.
de verb.obli. Item ſubdit Salice.vbi
ſ.ꝙ predicta habent locum quādo pa⸗
ter ſoluit ex neceſſitate vbi autē ſoluiſ⸗
ſet ex volūtate tunc dicit ſub dubio for⸗
te ꝙ pietas paterna impediret repeti⸗
tionem ar.l.i.C.de neg.ge.⁊ idem in ef⸗
fectu firmat Joā.de ana.in.d.c.fin.in.x.
col.extra de delic.pue. Subdens circa
dictum Sali.dicentis ꝙ quando pater
ſoluit ex voluntate ⁊ non ex neceſſitate
qḋ tunc non poſſet repetere:ꝙ bene eſt
conſiderandum circa hoc quia ex quo
pater vigore ſtatuti poterat cogi vide⸗
tur in dubio coactus ſoluere per id qḋ
habetur in.l.nouiſſime.ff.quod fal.tut.
au.per quē tex.dicit ibi Bald.qḋ qui de
ſcit ſe poſſe compelli licet ſponte faciat
dr facere cōpulſus ¶ Pro quo etiam
facit ſcḋm eum qḋ hꝫ in.c.bone.el.j.ex⸗
tra de elect.et faciunt dicta per Joan.
andr.in.c. preterea. de iure patrona.

vbi dixit quod qñ pceſſit petitio laico-
rum licet clericus ſponte ſoluat dicit
coactꝰ ſoluere. Ita reſidet Jo.de ana.
vbi.ſ.de quo etiam ſecundum eũ ha-
betur ibi per Pet.de ancha.ꝛ p Bal.in
l.ſi filio.§.ſi.ſ.ſolut. mat.et in.l.ſi con-
demnatꝰ.ſ.de noxa. ¶ Sed quero ego
circa materiã iſtã vltra doctores pone
27 †quod pater habens periculũ filij ſol
uit comdemnationem pro filio ꝛ nõ ex-
primit an ſoluat de peculio filij vel de
ſuo an tũc tale ſolutũ imputet in legi-
timam filij. vide Bart.in.l.cũ filiꝰ.ſ.de
verb.oblig ꝛ in.l.q̇ iuraſſe.§.j.ſ.de iu-
reiuran. et Jmo. in.l.quamuis ſ.ſol.
matri.ꝛ in.l.ſtichus.et ibi Barto.ſ.de
pecu.leg.ꝛ Bart.ꝛ Jac.de are.in.l.fra-
ter a fratre.in.ſi.ſ.de condi. indebiti.
et Bald. in.l.liber captus.C.de capti.
ꝛ in aut.ex teſtamento. in.ix.colũ.verſi.
q̇nto querit.C.de colla.ꝛ Pau.de caſt.
in conſi.ſuo. xxxij. incipien. omiſſo ꝛc.
28 ¶ †Circa ſeptimũ vcꝫ an valeat ſtatu
tum quod filius teneatur ꝓ debito pa
tris: in quo Bald.in.l.dotis ſue.C.de iu
re dotiũ. colligit ar.poſt gl.ibi quod ta
le ſtatutum valeat qꝛ valet pactum fa-
ctum inter filios ꝛ creditores ergo et
ſtatutũ per id qꝺ not.glo.in rubri.C.de
decretis decurio.lib.x. Et ſubdit Bald.
vbi.ſ. quod eſt dare remediũ videlicet
ꝙ pater exheredet filios. nã exheredati
habent pro mortuis et mortui repel-
luntur ab hereditate paterna vnde nõ
debet intelligi ſtatutũ de ipſis ſed ſo-
lum de illis q̇ ſecundũ.l.xij.tabularũ
erant ſui et neceſſarij. ar.l.j.§.pe ſ.de
cõtratabu. Sed an iſta cautela ſit bo-
na vide. Joã.de ana.late loquentẽ cir-
ca eã in.c.ſi.in.vij.colũ.extra de. delict.
puero. ¶ Sed q̇cq̇d ſit teneas perpe-
tuo menti vnũ circa materiam ſeptimi
29 dubij vcꝫ †qꝺ ſtatutũ volens quod bo
na filiorꝫ ꝛ vxoris ꝛ etiã ipſi filij poſſint
capi pro delicto fallentie patris ſcꝫ qñ
pater fallit ſeu cedit foro valet. nam
amore cõiugis ꝛ filiorũ ſepe hoies re-
trahunt ab illa fallentia. Ita ſingula-
riter ꝛ egregie dixit Abb.in.c.ex pte.
in vltimis verbis.extra de conſue.vbi
etiã ſubdit idẽ eſſe in ſimilibꝰ caſibus

arduis.et valde perculoſis. Dicit tñ
qꝺ tale ſtatutũ eſt iniquũ qñ ex neceſſi-
tate q̇s inducitur ad fallendum: ſecus
autem qñ q̇s fallit ex ꝓpoſito: de quo
dixi etiam in ſingula.meo.cexxiiij.inci.
30 filiꝰ nõ tenet. ¶ †Circa octauũ dubiũ
videlicet an valeat ſtatutum quod pa-
ter teneat aſſignare legitimã filio de-
linquẽti noie fiſci: hanc.q.ponit domi-
nus Nellus in tract.bannito.in pma
parte ſecundi tẽpo.q.xxxiij. Itẽ etiã re-
perio Jo.de ana.ponentem hanc que-
ſtionẽ in.c.ſi.in.x.colũ.ver.iuxta predi-
cta ꝛc.extra de delictis puero.vbi prio
allegat Bal.in.l. ſi qua pena ſ.de his
q̇ ſunt ſui vel alie.iu.vbi querit an fi-
lio bãnito bãno capitali debeat legiti
ma fiſco: ꝛ dicit qꝺ nõ p id quod ibi ha-
betur qꝛ bãnitus nõ reputatur eſſe in
rerũ natura cũ enim adulter ſuccedit
in locum ipſius ergo ipſe pro mortuo
habet.l.actione.§.publicatione.ſ.pro-
ſocio. Ex quo infert quod fiſcus nomi-
ne eius non poſſit petere legitimã: pro
quo ſecundũ eũ facit.l.certa forma.C.
de iure fiſ.lib.x.ꝛ not.in.l.j.C.de bo.li-
bertorũ.ꝛ per Bart.in.l.ſi finita.§.ſi de
vectigalibus.ſ.de dam.infec. ¶ Que-
rit poſtea ibi Bal.an valeat dictũ ſta-
tutũ ꝙ pr̃ teneat aſſignare legitimã fi
lio delinquenti noie fiſci: ꝛ dicit videri
ꝙ ſic quo ad pr̃es ciues nõ aũt quo ad
pr̃es forẽſes qꝛ nõ ſunt de foro ſtatuẽ-
tiũ: forẽſis enĩ nõ fit de foro niſi ex cau-
ſa ſꝫ q̇ ad patrẽ q̇ non delinq̇t nulla eſt
cã iter ſeipſos ſꝫ eſt cã.l.ciuiũ volũtas.
Nã in ſtatutis nõ req̇rit cã ſꝫ veritas.
l.non oĩm.ſ.de legibus.allegat etiam
nota.in dicta rub.C.de decre.decurio.
Adducit etiam Jo.de ana.vbi.ſ.Jo.de
imol.in.d.l.cum filius ſ.de verb.obli-
ga.vbi dubitat vtrum ſtatutum quod
pater teneatur ſoluere cõdemnationẽ
ꝓ filio vſq; ad legitimã valeat de iure
ſtante cõi opi.ꝙ legitima in vita prĩs
non debeatur filio: ꝛ ſic ſibi non videt
ꝙ pater ſine culpa ſua poſſit illa ꝑua-
ri per id quod habetur in.c.ij.de cõſtit.
ꝛ in.l.toties.§.ſi.ſ.de pollici. vbi ꝓba-
tur ꝙ ciuitas per ſuum ſtatutum non
poteſt auferre ius puuati.de quo tñ la

ſius per Bart.ibi.⁊ ſubdit ibi Joā.de
imo.quod videt̃ ꝙ tale ſtatutū valeat:
qꝛ licet iſtud ſit ſine culpa patris tamē
nō eſt ſine cauſa vt hoīes retrahant̃ a
delictis.allegat no.in regula ſine cul-
pa.de reg.iur.in.vj.⁊.l.luci⁹.ff.de cui-
ctio.Et ſubdit etiā Jo.de Jmol.vbi.ff.
quod ꝓ validitate dicti ſtatuti optime
facit text.in.l.ſi qs in ſuo.§.legis.C.de
inoffi.teſta.lꝫ appareat ſapere iniqui-
tatem qꝛ iniquū eſt aliquem alterius
odio pregrauari.Bald.aūt in.l.lex cor-
nelia.circa me.ff.de vul.⁊ pub.dicit ꝙ
tale ſtatutum ſapit tyrannidem.¶Et
vltra predicta querit etiam Bald.in.d.
l.ſi qua pena de vno.videlicet:certum
eſt ꝙ in legitima debenda attendit tē-
pus mortis.l.j.§.ſi puberi.ff.de colla.
bo.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoff.
teſt.quomodo ergo pater poterit aſſi-
gnare legitimam:reſpondet ipſe et di-
cit ꝙ poſito vno inconuenienti ſequit̃
⁊ aliud connexum vt attendatur tem-
pus delicti:⁊ tūc cedit dies legitime.
allegat in ſimili qđ habetur in.c.cum
ſimus.extra de regula.⁊ iſta omnia ſu-
pradicta refert Jo.de ana.in.d.c.ſi.de
31 deli.quero.¶†Quid aūt in matre an
valeat tale ſtatutum quo ad matrem
vt ipſa eodē modo teneat̃ aſſignare le-
gitimā filio.Bald.in.l.quicūꝗ.in.iiij.
col.ver.Jtem ſtatuto cautum.C.de ſer-
uis fugi.dicit ꝙ mater nō tenetur hoc
caſu aſſignare legitimam filio eo caſu
quo pater:ſed dicit ꝙ ſtabit iuri com-
muni.ar.l.de qbus.C.de leg.l.reſpon-
ſo a cōtrario ſenſu.⁊ hanc partē ſequit̃
Jo.de ana.in.d.c.ſi.in.xij.col.verſ.iux-
ta predicta ⁊c.de delic.pue.¶De illo
32 etiā qđ dixi.ſ.tan qñ fili⁹ nō delinqt ſꝫ
imo fecit opus laudabile qꝛ intrauit
religionē an poſſit tunc cogi pater ad
aſſignandū legitimā ipſi filio.de quo
vidi gloſ.in.aut.de monachis.in.§.il-
lud.et q̃ habent̃ in aut.ſi qua mulier.
in fi.C.de ſacroſan.eccle.canonizata.
xix.q.vlt.c.ſi qua mulier.⁊ Pe.de anc.
in.d.c.ſi.de delictis pue.⁊ ibi Joan.de
33 ana in peñ.col.¶†Et an pater ingre-
diens religionē teneat̃ facta ꝓfeſſione
aſſignare legitimam filio an vero de-
beat expectari mors naturalis.vide
Joan.de ana.in.d.c.ſi.in pe.col.verſi.⁊
aduerte diligēter.⁊ doc.in.d.c.cum ſci-
mus.de regu.et Corſe.in ſin.ſuis ſub
verbo legitima.in no.incip.an filius.
34 ¶†Ultimo circa hanc materiā an qñ
pater voluntarie vel coacte ſoluit con-
demnationē ꝓ filio an debeat cōputa-
ri in ptē filij ⁊ ſic in ſua legitima.vide
Bart.in.l.inchus.ff.de pec.leg.⁊ Bald.
in aut.ex teſtamēto.C.de colla.⁊ in.l.ſi
qñ.C.de inoff.teſt.⁊ p ſcri.in.l.in quar-
ta.ff.ad.l.fal.de quo etiā p Jo.de ana.
in.d.c.ſi.in.xij.colū.poſt me.verſ.adde
etiam ꝑdictis.extra de deli.pue.¶Tene
menti predicta qꝛ ſunt no.⁊ quotidia
na.¶Modo redeūdo ad tex.hu⁹.l.di-
citur in hac.l.qđ infans cōmittens de-
35 lictū non punit̃:ſed quero ego an ex
dicto ipſius infantis maior puniat̃:et
ſic an teſtimoniū infantis vel minoris
in cauſa criminali valeat.Jn quo vi-
detur quo ad teſtimonium infantis ꝙ
nō valeat.vt habet̃ in.l.teſtiū.in.§.lu-
lia.ff.de teſt.⁊ in.c.iceſtes.§.l.iul.iiij.q.
iij.⁊ facit ratio.l.j.C.de fal.mo.vbi di-
citur ꝙ pupillus quicq̇d vidit igno-
rat:⁊ ideo teſtimonium infantis eſt ſu-
ſpectum ſm Bal.in.l.teſtiū.in.iij.col.C.
de teſti.Quinimmo nedum infans ſed
etiā impubes non pōt dicere teſtimo-
niū in cauſa criminali per dicta iura
qđ etiā firmauit Spec.in tit.de teſte.§.
j.vſ.Jtē qđ eſt talis ⁊c.ix.ff.ſeq.vbi ad
hoc mouet̃ pluribꝰ iuribꝰ ⁊ rationibꝰ
de quibꝰ per eū.Sed iſta oīa de infan
te ⁊ de minore poſſent limitari et re-
ſtringi niſi eſſem⁹ in caſu in quo veri-
tas aliter ſciri nō poſſet:qm̄ tūc crede
rē ꝙ infans doli capax ⁊ pupill⁹ admit
terent̃ non ad plenā ꝓbationē ſed ſal-
tē ad faciendū indiciū ad torturā:ad
quod dicēdū moueor ex pluribꝰ.¶Et
primo moueor ex dicto Jo.an.in addi.
Spe.in tit.de teſte.§.j.verſ.Jtē excipit̃
ꝙ eſt impubes:vbi no.dixit ꝙ licet mi-
nor.xxv.an.nō debeat examinari in te-
ſtem in cauſa criminali.vt habet̃ in.d.
l.teſtiū.ff.de teſtib.⁊.iiij.q.iij.§.teſtes.
ver.in teſtimoniū.cum ſi.tñ iudex non
ꝓhibet̃ ſaltē in defectū ꝓbationis re-

cipere in teſtē talem minoꝛem quando
veritas alr̄ ſciri non pōt.Et dixit etiam
Joā.an.in.d.§.poſt.ver.Itē qđ eſt mu-
lier.quod lz in cauſa criminali mulier
nō admittatur in teſtē:vt habetur in.c.
mulierē.xxxiij.q.v.ꝛ in.c.foꝛus.de verb.
ſign.cum ibi not.tamē ſm eum admit-
tetur mulier quando veritas aliter ſci-
ri nō poſſet:ꝛ dicit ꝙ hoc habet eq̄ta-
tem:qđ dictum refert ꝛ ſeq̄tur do.Alex.
in conſi.ſuo.lxiiij.incip.viſo themate in
j.colum.in.j.volu.Pro quo facit qđ ha
bet̄ in.c.ꝑuenit.el.ij.extra de teſti.cog.ꝛ
in.l.ſerui.ff.de teſtibus.ꝛ in.c.q̄ꝗ.cum
glo.xiiij.q.ij.Et facit no.verbum Sali.
in.l.ea q̄dē.in.l.colum.verſi.ad q̄ntam
q̄ōnē.C.de accu.vbi dixit quod quando
veritas haberi nō pōt a teſtibus inte-
gris tunc admittūtur teſtes minus in-
tegri.Et ibi ipſe ponit exēplum de lu-
dēte in pꝛoſtibulo q̄ fuit deceptus pꝛo-
pter taxillos falſos quod ad hoc vt ve-
ritas huius deceptiōis ꝛ falſitatis ha-
beri poſſit poterit ꝓbari per lenones ꝛ
infames:quod dictum refert et ſeq̄tur
Ang.de are.in tractā.ſuo maleficio.in
verbo metitoꝛe di mali dadi.in.j.colū.
vbi ꝓ hoc dicto ipſe allegat Innoc.in
l.cum ſ ꝛ a.de re iud.de quod etiam ꝑ
eundem Ang.in.d.ſuo tractatu in ver-
bo q̄ iudex.ſtatuit terminum ad oppo-
nendum contra pꝛoceſſum.in pn̄c.j.co-
lum.Et illud dictum Salic.etiam re-
fert ꝛ ſeq̄tur Alexan.conſil.ſuo.lxiiij.in
cip.viſo themate.in.j.colum.in.j.volu.
vbi ꝓ illo dicto allegat not.in.l.ex con-
ſenſu.C.de repu.ꝛ in.l.ob carmen.ff.de
teſti.ꝛ in.c.veniens.el.ij.extra.de teſti.
Pro q̄bus etiam optime facit quod ha
betur in.l.ſerui.ff.teſti.ꝛ in.c.peruenit.
el.ij.extra de teſti.cog.ꝛ in.c.q̄ꝗ.cum
gl.xiiij.q.ij.Et facit etiam quod voluit.
d.Abb.in.c.decetero.in.j.colum.extra
36 de teſti.vbi dixit †quod lz laicꝰ non ad-
mittatur contra clericum in cauſa cri-
minali.vt habet̄ in.c.laicos.ꝛ in.c.ſeq.
ij.q.vij.ꝛ in.c.veniēs.el.j.extra de teſti.
attamē ſi clericus commiſit delictum
in loco vbi non erat copia clericoꝛum:
ꝛ ſic ſi veritas a clericis ſciri nō poteſt
hoc caſu poterit conuinci ꝑ laicos.Et
facit etiam quod voluit do.Anto.in.c.
iij.loco de pꝛoba.vbi dixit ꝙ lz domeſti
ci repellantur a teſtimonio.vt in.l.etiā
ꝛ in.l.parentes.C.de teſti.ꝛ in.c.repel-
lantur.de accuſa.cum ſi.tamē admit-
tuntur ſm eū quando veritas alr̄ ſciri
nō pōt:quod etiam voluit Joan.an.in
addi.Specu.in tit.de teſte.§.j.verſi.q̄d
ſi olim ꝛc.in addi.incip.idem Guido de
ſuza.ꝛ voluit Abb.in.c.cum in tua.de
ſponſa.ꝛ Fran.de are.in conſi.ſuo.xiij.
incip.viſo diligēter.in.xj.colum.vbi no.
loq̄tur.Et adduci pōt notabile verbū
Bal.in cōſi.ſuo.cccij.incip.pꝛoponitur.
in.ij.colū.in.ij.volu.vbi dixit quod vbi
de peritia artis dz reddi teſtimonium
nō ſufficit vnuś teſtis ſed req̄runt̄ plu-
res.vt in aut.de de non alie.in.§.vt ne-
q̄.in verbo architectis.ꝛ in.l.ſemel.C.
de re mili.li.xij.in verbo medicis.ꝛ in.l.
j.in verbo oēs vel duo.ff.de ven.inſpi.ꝛ
in.l.hac edictali.§.mobilium.in verbo
arbitros.C.de ſecundis nup.¶ Iſtud
eſt verum ſm Bald.ibi vbi plures ha-
beri poſſunt ad pꝛobandum talē rē:ſe-
cus autē ſi vnus tantū pōt haberi q̄ꝛ
tunc ille admittitur ne veritas pereat
ꝛ pōt poni exēplū in medicis deponere
debētibus ſuꝑ vulnere an ſit moꝛtale
necne allegat q̄ habetur in.l.j.§.fi.ff.de
verb.obl.qđ etiam voluit Barto.in.l.fi.
in vlt.col.j.eo.vbi latius dicam deo fa-
37 uente.†Et facit optime ſingulare ver-
bū Hoſt.ꝛ Joan.an.in.c.j.extra de teſti.
cog.vbi dixerūt ꝙ aliq̄ ſunt ꝑſone q̄ in-
uite nō cōpelluntur ad teſtificandum.
de q̄bus in l.iiij.ff.de teſti.attamē tales
ꝑſone q̄ inuite non compelluntur poſ-
ſunt compelli ad teſtificandum quan-
do alr̄ veritas haberi non pōt:q̄ꝛ nō eſt
anguſtāda facultas ꝓbationum.l.qm̄.
C.de heret.Et iſtud dictum ꝓ ſingu-
lari refert ꝛ ſeq̄tur Ludo.roma.in ſin-
gu.ſuo.cccxcvj.incip.tu habes.in.l.iiij.
ꝛ facit no.verbum Albe.de roſa.in.l.in
teſtimoniū.ff.de teſti.vbi dixit.ꝙ qn̄ alr̄
delictum non pōt pꝛobari niſi ꝑ mino-
res ꝙ tunc duo impuberes ꝓbāt ipm̄
delictum:quod eſt ſingulare verbū ab
alijs nō dictum qđ ego viderim:quod
refert ſimpliciter Bertachi.in reper-

torio ſuo.in verbo teſtes q̄ eſſe poſſunt.
in vlt.char.in p̄ma col.poſt me.de quo
dixi in.l.de minore.in p̄nc.in.ix.col.poſt
me.J.de q̄ōne.Et faciūt etiam alia plu-
ra que adduxi in.l.diuus pius.in.ij.z
iij.col.J.de q̄ōnibus.Et ſic ex iſtis p̄tz q̄
quando veritas aliter haberi non po-
teſt ne ipſa veritas pereat recedimus
a regulis iuris communis:ideo ex iſtis
concludo quod ne veritas pereat po-
terunt examinari infantes et minores
doli capaces ad faciendum indicium
ad torturam maxime ſi aliqua alia cō-
currāt.Et al's dum eſſem poteſtas Ci-
tadelle prope padu᷑ vbi eſt peſſimum
genus hominū habui hoc in facto.Nā
q̄dā Joannes dn̄icus pelaterius pa-
duanus q̄ habebat vnam poſſeſſionem
ſuper territorio Citadelle dum ibi eſ-
ſet ad illam eius poſſeſſionem cū vxo-
re et filiis ſuis captus fuit amore cu-
iuſdem iuuenis formoſe z ei promiſit
quod poſt mortem vxoris ſue eam ac-
ciperet in vxorem.Tādem vna die dū
vxor dicti Jo.dn̄ici hauriret aquā ad
puteum in domo ſua hora p̄ma noctis
vel circa ipſe Jo.dn̄icus dictam vxorē
ſuam proiecit in puteo z hoc p̄ſentī-
bus duobus eius filiis ex dicta vxore
vna femina ſeptem annorum alio ma-
ſculo q̄nq̄ annorum.et poſt ſpaciū tem-
poris cum ſenſit ipſam eſſe ſuffocatam:
expulſis dictis filiis de illo loco exiuit
domū z iuit in ſtrata vbi ſumma z in-
ceſſabili voce incepit exclamare dicēs:
ſuccurrite ſuccurrite quia miſera vxor
mea cecidit in puteo:et tunc ſuperue-
nerunt vicini z illam inuenerunt mor-
tuam z eā extraxerūt de puteo.❡Sed
alique bone mulieres ceperūt illos fi-
lios z eos poſuerunt in lecto z loco ma-
tris ſue cum illis dormierunt et in no-
cte illi filij plorantes continue reuela-
runt illis mulieribus quomodo pater
ſuus illam proiecit in puteo:z hoc plu-
ribus diebus z pluribus vicibus dixe-
runt in abſentia patris pluribus pſo-
nis ex quo inſurrexit fama quod dict⁹
Joānes dn̄icus fuerat ille q̄ occiderat
eius vxorem q̄ vocabatur Ælda.❡Fi-
naliter vt deo placuit res iſta perue-
nit ad mei notitiam:z ego examinaui ſe-
ſecreto dictos infantes q̄ me ducebant
ad puteum et oſtendebant mihi quo-
modo pater ſuus proiecerat eorū ma-
trem in puteum:z dū ipſi infantes mi-
hi oſtendebant proceſſum mortis in-
ceſſanter mittebant lachrymas et ſin-
gultus ex q̄b⁹ vere omnia viſcera mea
commouebantur ſumme eis compa-
tiendo et poſtea iunctis manibus me
rogabant quantum in eis erat vt non
vellē aliq̄d dicere p̄ri ſuo de eo q̄ð mi-
hi dixerāt q: eos interficeret.❡Poſtea
examinaui teſtes ſuper fama dicti de-
licti.Item examinaui teſtes de fuga di-
cti Joannis dn̄ici quem capi feceram
in quodam nemore vbi ſtabat armat⁹
de die et formaui inq̄ſitionem contra
dictum Joannem dn̄icum de dicto ho-
micidio q̄ reſpondendo inq̄ſitioni ſem-
per negauit dictum homicidiū quod
ego videns feci ipſum duci in camera
mea z feci q̄ miles tenebat eū ibi poſt
cortinam ligatum poſtea feci venire di-
ctos ſuos infantes et examinaui iterū
eos circa mortem matris q̄ non viden-
tes patrem omnia.ſ.narrata expoſue-
runt:q̄bus auditis remiſi dictos infan-
tes ad domum ſuam z feci venire pa-
trem corā me q̄ ſtatim cum fuit corum
me dixit hec verba:vcz.Magnifice dn̄e
poteſtas a modo non video quomodo
poſſim enormiſſimū ſcelus meū nega-
re:ſed cognoſco quod volūtas dei eſt q̄
tale nephas vlterius non ſiet abſcon-
ſum q: ſanguis pudiſſime z innocētiſſi-
me vxoris mee petit vindictā.Ideo vl-
terius nolo negare veritatē ſed fateor
dictā vxorē meā occidiſſe ꝑut in inq̄ſi-
tiōe cōtinetur z ꝑut dixerūt illi duo in-
fantes et fateor me eſſe reū mortis.Et
hoc mō ex teſtimonio illorū infantium
habui veritatē dicti delicti.Et inq̄ntum
ſuperius dixi q̄ð teſtimoniū mulieris
vel minoris vel aliter inhabilis admit
titur qn̄ veritas aliter ſciri non poteſt
38 intelligas hoc ſane.†Nam hoc non eſt
ſemper verum q̄ teſtes inhabiles ſem-
per admittantur quando veritas alr̄
ſciri nō poteſt.Sed hoc ſolū habet lo-
cū quando a caſu et a fortuna aliq̄ alī

teſtes idonei non interfuerunt ꝛ qñ ex natura illius facti vel negotij alij teſtes nō potuerunt occurrere vtputa ſi loquamur in ciuili ad ꝓbandū ea que agunt in capl'o canonicoꝝ.nā ipſi canonici erūt idonei teſtes et idē in vniuerſitate:vt in.c.veniēs.el.ij.in fi.de teſti.ꝛ not.gl.in.c.dilecti.in verſi.ꝛ ſi tres: extra de elec.ꝫ alias tales teſtes nō eēſent idonei quo ad plenam ꝓbationē maxime quando tractatur de cōmodo ſingulorū perſonarum ſm do.Anto.in.c.cum nūtius.extra de teſti.ꝛ Jo.an.in addi.Specu.in tit.de teſte.§.j.verſ.ſed nunqd in cauſa vniuerſitatis.ꝛ voluit do.Alexan.in conſi.ſuo.lxviij.incipit diſcuſſo.in.ij.colum.in.ij.volu.et in eodem volumi.in conſi.cxxvi.incip.in cauſa ꝛ lite ꝛc.in.v.colum.ꝓ qbus facit nam ea que fiūt in domo poſſunt probari per eos q̄ habitant in domo.l.conſenſu.C.de repu. ¶ Secus autem ſi alij teſtes idonei ex natura illius negotij ꝛ rei poterant adeſſe ꝛ occurrere ꝫ caſualiter non interfuerint:nā tunc teſtes minus idonei non admittuntur etiam ſi veritas aliter ſciri non poteſt. Jta ſingula.dicit.d.Ant.in.c.tertio loco.de ꝓba.ꝛ idē voluit ipſe do.Ant.in cōſi.ſuo.xxiiij.incip.queſtio dubia vulgaris habet ꝛc.circa fi.Et ibi dicit illa iura que dicunt poſſe recipi teſtes qui reperiuntur vbi alia deficit ꝓbatio intelliguntur ꝛ loquuntur in actibus in qbus habitu ꝛ actu attento communi curſu alij teſtes non habētur.Sed vbi actus actu ꝛ habitu ꝛ communi curſu ſic ſe habet ꝙ poſſunt alij teſtes haberi ꝫ forte non habeantur actu tunc ad plenam fidem non ſufficiunt tales teſtes nō integri:alias ſequeretur ꝙ ſemper teſtes etiam non integri ſufficerēt qꝛ ſemꝑ litigantes allegarent ſe alias ꝓbationes nō habere tales ideo tales non admittuntur tunc vt plene ꝓbent ſed vt faciant qualem probationem.vt not.gloſ.in.l.etiam matris.ff.de proba. Jta formaliter dixit do.Anto.in.d.conſi.ſuo.xxiiij de quo etiam latius dixi in ſingula.meo.lxxiij.incip.plures ſunt. Et ex predictis redditur expedita lex iſta quo ad text.ꝛ gloſ.etiam ſunt clare ꝛ expoſitiue:vt de ſe patet.ideo ſeqꝛtur.l.ex ſenatuſconſulto.

¶ Hippolytus de marſilijs.J.U.D.

1 Sacrificans more paganico qua pena ſit puniendus.
2 Offendens ſimpliciter maieſtatē diuinam qua lege puniatur.
3 Percutiēs vel deſcindēs imaginē dei vel ſanctorum quomodo puniatur.
4 Offendēs maieſtatē diuinam per lacerationē ſue imaginis vel ſimile coram quo iudice debeat agitari.
5 Tēplum dei manu factū frangēs vel dona eccleſie tollens tanꝙ ſacrilegus debet exuri vel furca ſuſpendi.
6 Depingēs vel ſculpēs viliter venerabile ſignum crucis quomodo puniaſ.
7 Jurans per chriſti capilios vel ſimile qua pena teneatur.
8 Sacerdotibus vel diuino cultui faciēs iniuriam quomodo ſit puniēdus.
9 Fugiens ad eccleſiam poſtꝙ mala ſacrificia fecerit an gaudeat immunitate eccleſie vt non poſſit capi.
10 Judeus eccleſiam dei ſpernēs ſi ad eā cōfugiat an gaudere debeat illius immunitate et priuilegio.
11 Sacrificia mala facere ſapit hereſim ꝛ ideo talia faciens nō gaudebit immunitate eccleſie.

Ex ſenatuſconſulto. ¶ Et hoc intendit faciēs mala ſacrificia punit pena mortis.h.d.Caſus ꝛc.
1 ¶ † Nota qđ ſacrificās more paganico punitur pena vltimi ſupplicij:vt hic ꝛ in.l.j.ꝛ penul.C.de paga.vbi etiam dī ꝙ eorum bona publicantur.Et nota bene iſtum tex.ſm Ange.
2 † quod ille q̄ nō offendit aliquē hominem ſed ſimpliciter maieſtatē diuinam punitur.l.corne.de ſica.ꝛ merito.Et ideo querit ipſe Ang.hic
3 † qđ erit de ꝑcutiēte imaginē dei vel ſanctorum vel deſcindēte maieſtatē dei ligneā vel ſanctorum:vt refert ipſe Ang.vidiſſe ſemel in ciuitate Peruſij in quo dicit ipſum teneri pena.l.corn.de ſica.Et dicit quod illi fuit amputata manus ꝫ potuiſſet merito pu

niri pena mortis:allegat rationem di-
cēs ſi maieſtas ceſarea offendatur of-
fendēs punitur pena mortis.vt habet
in.l.vnica.C.ſi q̄s imperatori maledixe.
quāto magis d3 puniri offendēs ma-
ieſtatem diuinam:⁊ dicit quod hoc vo-
luit Federicus in quadam ſua extra-
uaganti.poſtea dicit ipſe Ange.de iſtis
ſic offendētibus maieſtatē diuinam.eſt
tex.in.c.ij.in.§.ceterum.de offi.ordi.lib.
4 vi.¶†Sed vltra Ang.ego quero in ta-
li caſu cui cōpetat cognitio ⁊ punitio
an iudici ſeculari an iudici eccleſiaſti-
co:in quo p̄mo vr̄ dicēdū q̄ ſpectet ad
iudicē eccleſiaſticum:nam delinquens
in re eccleſiaſtica efficitur de eius foro
ſicut ſi delinq̄ret in pſonam.nam vtro-
q3 caſu ſacrilegium cōmittit ⁊ eſt tanq̄
ſacrilegus puniēdus vt in.c.cū ſit ge-
nerale.de fo.compe.⁊ ibi gl.⁊.ij.q.i.c.in
p̄mis.in.§.de pſona.vnde ſi iniuria eſt
irrogata in pſonam vel rem eccleſiaſti-
cam eſt de foro eccleſie multo fortius
ſi irrogata ſit in deum ad cuius cultū
omnia deputata ſunt:nam ꝓpter vnū-
quodq3 et illud magis aut.multoma-
gis.C.de ſacroſan.eccle.⁊ hoc probatur
in aut.vt non luxu.contra naturam.in
§.⁊ quoniam. ¶Sed contrarium.vc3
quod cognitio dicti delicti ſpectet ad
iudicē ſecularem probatur iuribus et
5 rationibus†⁊ p̄mo.illi q̄ manu facta
templa fregerunt ⁊ dona dei noctu tu-
lerunt vel vini exuruntur:vel furca ſu-
ſpenduntur vel ad beſtias damnantur
tāq̄ ſacrilegi.l.ſacrilegi.la.i.ff.ad.l.iul.
6 pec.¶†Item ſi q̄s venerabile ſignum
crucis in marmore vel in ſolo humi
depinxerit vel ſculpſerit morte punit:
7 vt in.l.i.C.vt nemi.liceat ſig.ſalua.⁊†ſi-
militer q̄ iurat p eius capillos vel ali-
ter verecunde capitali pena punitur:
vt in.d.§.et quoniam.⁊ ibi ſubdit text.
quod pro contumelia creatoris reſpu-
blica leditur ex quo fames terremot⁹
⁊ peſtilentie fiunt.⁊ facit.c.⁊ ſi iudeos.
verſicu.propter q̄.extra de iudeis.⁊ fa-
cit not.text.in.l.ſi q̄s in hoc genus.C.de
8 epiſcopis ⁊ cleri.†vbi ſi ſacerdotib⁹ vel
diuino cultui fiat iniuria preſes ꝓuin-
cie puniet pena capitali.⁊ facit ad idē

text.in aut.de ſanctis epiſcopis.in.§.
omnibus autem.vbi fit mentio de le-
tanijs cum cruce ⁊c.ergo ex iſtis iuri-
bus patet quod talis punitio ſpectat
ad iudicem ſecularem q2 iudices ec-
cleſiaſtici non poſſunt imponere penā
mortis vel ſanguinis:vt habetur in.c.
ſententia ſanguinis.extra ne cle.vel mo.
⁊ q̄ talis punitio ſpectet ad iudicē ſecu-
larē bñ facit text.in.d.l.ſi q̄s in hoc ge-
nus.in verſi.nec expectet ⁊c.Itē cano-
nes hoc etiam confirmant:vc3 q̄ iudi-
ces ſeculares de hoc cognoſcant:q2 vo-
lunt q̄ hoc crimen iudicetur ad inſtar
criminis leſe maieſtatis:vt habet.xvij.
q.iiij.c.ſi q̄s.§.q̄ autem.nec mirum eſt:
q2 longe ⁊ grauius eſt eternam quam
tēporalē ledere maieſtatē.vt in.c.ver-
gētis.extra de hereti.Et ad p̄dicta etiā
faciunt q̄ habentur in.c.in nonnullis.
de iudeis.in verbo animaduertere.
¶Nam verbū animaduertere eſt ani-
matum corpus in totū vel in partē tol-
lere:vt in.l.imperium.C.de iuriſdi.om.
iudi.q̄ pena:vt dixi nō imponit a iudi-
ce eccl'iaſtico:ſed ſi ꝓ crimine eccleſia-
ſtico eſt imponēde pena corpalis tra-
ditur reus iudici ſeculari poſt degra-
dationē:vt in.c.cum nō ab homine.de
iud.Et per iſta ⁊ alia plura iura con-
cludit Pe.de ancha.in cōſi.ſuo.xv.inci.
ſpiritualis iudex ⁊c.q̄ pena fori peni-
tentialis pro crimine ſacrilegij eſt reo
imponēda per iudicem eccleſiaſticum:
pena vero fori iudicialis ptinet ad iu-
dicem ſecularē.Fatetur tamen quod ſi
iudex eccleſiaſticus iam incepiſſet ꝓ-
cedere q̄ eſſet preuenta iuriſditio iudi-
cis ſecularis ⁊ p cōſequēs nō poſſet ſe
intromittere:vt in.l.i.ff.de offic.cōſul.⁊
notatur p Bart.⁊ Bal.in.l.ſi pluribus.
ff.de lega.i.Et idē in hac q̄one firmare
videtur Barba.in.c.de his.in fi.de ac-
cuſa.vbi ſe refert ad dictum conſi.Pe.
de ancha.ſuperius allegatum.Vide ta
mē do.Feli.in.c.poſtulaſti.extra de iu-
deis vbi poſt plura concludit qđ ſi cri-
men tale eſt cōmiſſum a chriſtianis:q2
omnino eſt crimē eccleſiaſticum ſpectat
punitio ad iudicē eccl'iaſticū:ꝓ quo fa-
cit optime qđ voluit Car.in.c.poſt mi-

ſerabilē.extra de vſur.vbi refert ſe conſuluiſſe ꝙ qōnē inter iudeos ep̄s dirimere pōt ſm legem moſaicā.¶ Ob tamen fallit qñ iudex eccleſiaſticus videret ſe nō poſſe iudeū punire:qꝛ tunc hoc committet iudici ſeculari per tex.in.d.c.poſt miſerabilē.Si aūt crimen inter chꝛiſtianos vt homicidiū:furtum et ſimilia tunc iudex ſecularis puniet etiā iudeum.Si vero crimē videt̄ eſſe mixtū tunc locus erit preuētiōi:de quo ibi lati⁹ per eū.¶ Quero etiā vlterius
9 de alia no.qōne.vꝫ†pone ꝙ aliq̄s faciat mala ſacrificia de quib⁹ in iſto text.ꝛ poſt accuſationem vel inquiſitionem illorum ipſe fugit ad eccleſiā an tunc gaudeat priuilegio vel immunitate eccleſie adeo ꝙ ibi nō poſſit capi:in quo videt̄ dicendū ꝙ nō gaudeat immunitate eccleſie dei poſtꝙ̄ ipſe ſpernit maieſtatē dei faciendo mala ſacrificia.ar.text.in.l.auxilium.ff.de mino.vbi ꝙ fruſtra legis auxiliū inuocat q̄ venit contra ipſam legē:qđ etiā dicit text.in.l.fi.§.ſi vero poſtꝙ̄.C.de iure delib.et in.c.qꝛ fruſtra.extra de vſuris cum multis ſimi.in dictis iurib⁹ allegatis in gloſ.¶ pro quibus facit in ſimili qđ dixit Joan.an.ꝛ Jo.de ana.in.c.iudei.extra
10 de iudeis.vbi†querūt vtrū iudeus qui eccleſiā dei ſpernit ſi ad eā confugiat gaudeat immunitate ipſius eccleſie.et dicſit qđ nō ꝑ text.in.l.j.C.de his q̄ ad eccl.cōfugi.vbi hoc firmat.Sali.dicēs eccleſiā nō eſſe tutelā eoꝝ qui nō ſunt ſub ea.allegant.d.c.qꝛ fruſtra.Et idem tenet gloſſ.in verbo cogent̄.in aut.de mandatis princip.§.publicoꝝ.ꝛ Cyn.in.l.preſenti.in.j.q.C.de his q̄ ad eccle.cōfugi.¶ Sed cōtrarium tenuit Guil.de mōte laudino.pe.de ancha.Car.et Joan.de imol.in clemē.j.de peni.ꝛ remiſ.ꝛ Arch.ꝛ Joannes de fantu.ꝛ in.c.diffiniuit.xvij.q.iiij.ꝛ gloſſ.et do.Ant.ꝛ Abb.in.c.inter alia.in verſic.extrahendus.de immunita.eccleſia.qꝛ etiā peſſimis viris cōcedit eccleſia hoc beneficium vt cognoſcant ingratitudinē ſuā:ꝛ hāc partem etiā ſequit̄ do.Feli.in.d.c.iudei.referens predicta.ꝑ qua etiā vltra eum facit.¶ Nam eccleſia dei ſemꝑ retinet priuilegiū ſuū nec eſt in ptāte alicuius iniqui viri recurrentis ad ipſem eccleſiam tollere immunitatē ipſi⁹ eccleſie cum prauitas ꝛ ſceleritas aliquoꝝ nō poſſit minuere vt ſemper ipſa eccleſia non retineat eius immunitatē.pro quo etiam facit text.in.c.veſtra.extra de choa.cleri.ꝛ muli.vbi dicit quod ſacramēta miſſe nō maculant̄ ꝑtextu iniq̄tatis ſacerdotis cā dicentis:de quo etiam in.c.vlti.xxv.q.vlti.ꝛ per gloſ.in.c.fin.de cleri.excom.miniſtr.¶ Communioꝛ tamen opinio videtur illa quod iudeus confugiens ad eccleſiam nō gaudeat immunitate ipſius eccleſie:vt habet̄ in dicta.l.j.et ibi glo.C.de his qui ad.eccle.cōfug.ꝛ tꝫ Abbas.in.c.inter alia.de immuni.eccleſiaꝝ.ꝛ voluit Arch.in.c.diffiniuit.xvij.q.iiij.ꝛ Oldr.in conſi.ſuo.liiij.incip.an fugiens pro debito ꝛc.circa.fi.
11 ¶ †Et ideo credo ꝙ talis faciens mala ſacrificia ꝛ poſtea cōfugiens ad eccleſiā nō gaudebit immunitate eo qꝛ facere talia mala ſacrificia ſapit hereſim ergo ſi iudeus nō gaudet immunitate nec etiā gaudebit talis faciēs mala ſacrificia ꝑ ſuperi⁹ dicta:vide tñ que ego dixi.in.c.j.extra de homicid.et per iſta redditur expedita lex iſta vna cum glo.que clare ſunt.Ideo ſequit̄.l.diu⁹ adrianus.

¶ Hippolyt⁹ de marſiliīs iu.vtri.doct.

1 ☞ Uoluntas ꝛ propoſitū diſtinguūt maleficia.

2 Affectus non ſecuto effectu an poſſit puniri.

3 Anim⁹ dat vel tollit penā delictoꝛum.

4 Delinquēs pluſꝙ̄ cogitauit poteſt tripliciter conſiderari.

5 Delinquēs in plus ꝙ̄ cogitauit in ꝑſonā offenſam qualiter ſit cōſiderādus.

6 Percutiēs aliquē nec apparet de quo cogitauerit qualiter ſit cōdēnandus.

7 Euētus delicti q̄ caſu ſit inſpiciēdus.

Diuus Adrianus.

¶ Et hoc lēdit:in maleficiis attendit̄ volūtas et non exitus.h.d. Caſus ꝛc.

¶ No.ex hoc text.regulā illā ſatis vul

gatam vcȝ voluntas ꝛ propoſitum di:
ſtinguunt maleficia.concordat text.in
l.j.§.diuus.ꝛ in.l.j.ꝫ.co. et.l.q̄ iniurie.
ꝫ.de furtis.cum ſimi.in dictis locis al:
legatis.¶ Itē allegari etiā poteſt iſte
2 text.ad aliud vcȝ quod affectus puni:
tur etiam nō ſequuto effectu de quo di
xi ſatis.ꝫ.in l.j.in.xvj.col.ꝛ in.l.eiuſdē.
3 in.ij.col.Item allegari etiā poteſt qḋ
exitus ſine affectu vel ſine aīo non pu
nitur q̄ animus eſt ille q̄ dat vel tollit
penam delictoꝝ.ſ.penam ordinariam.
facit.l.ſi nō conuicij.C.de iniurijs.Alia
hic no.nō colligunt.Bar.hic dicit qḋ
pro declaratione huius.l.poſſunt poni
tria exēpla.Primū eſt qñ aliq̄s nō ha:
buit animum delinquendi ꝛ tñ delīq̄t
ꝛ tunc talis non tenet:vt hic et in.l.j.§.
diuus.ꝛ in.l.iij.§.adiectio.ꝫ.co.qḋ in:
tellige directa pena ſeu ordinaria pe:
na delicti:ſecus autem pena minori:vt
in dictis iuribus.ꝛ habetur in.l.reſpi:
ciendum.§.delinquunt.ꝫ.de penis.
¶ Secundum exemplū pōt poni in eo
q̄ habuit animū delinquendi et tamē
nō perfecit delictum nam punitur ſe:
cundum animum nō autem ſecūdum
effectū:vt ꝫ.co.l.j.§.diuus.¶ Tertium
exemplū eſt in illo q̄ voluit delinque:
re et tamen delīq̄t plusq̄ vellet vt ſi
vellet tantum percutere et tñ interfecit.
ꝛ dicit Bar.hic quod nec hic nec alibi
hoc tangit ſed doctores tangūt hoc in
l.quoniam multa facinora.C.ad.l.iul.
de vi publica.Sed dicit ipſe velle hāc
materiā expedire p queſtiones.¶ Et
4 ideo p̄mo querit ſi aliq̄s delīq̄t pluſ
q̄ cogitauit circa res ꝛ tūc dicit q̄ di:
ſtinguendi ſunt tres caſus.Primo aut
delictū qḋ facere propoſuerat ad hoc
tendit ſcȝ ad delinquendū ꝛ tūc atten:
ditur ipſum delictū ſeu eiꝰ euentꝰ per
d.l.qm̄ multa.ꝛ p.l.j.§.ex incēdio.ꝫ.de
incen.rui.ꝛ naufra.Si vero delictum
nō tendit ad hoc.ſ.ad delinquendū.et
tūc dicit quod aut delīq̄t in plus circa
eandē rem ꝛ tūc inſpicitur euentus.vt
in.l.vulgaris.in.§.ſi q̄s.ꝫ.de fur.ꝛ ideo
dicit quod ſi q̄s furaretur vas cōſecra
tum cū putaret illud nō eſſe cōſecratū
tūc inſpicit qḋ eſt ſecutū nō quod pu:
tabat.Si autem delīq̄t plus circa di:
uerſas res tunc inſpicitur animus nō
autē euentus:vt.in.d.l.vulgaris.in.§.
5 ſed et ſi q̄s.ꝫ.de furtis.¶ Querit ꝛ ſe
cundo ipſe Bartol.q̄d ſi aliq̄s delīq̄t
in plus q̄ cogitauit circa perſonam
offenſam in quo dr̄ eſſe aduertendum:
nam alique.ll.videntur velle quod in:
ſpiciatur animus.vt.l.item apud la:
beonem.§.ſi q̄s virgines.ꝫ.de iniur.et
not.in.l.ſi ignorans.ꝫ.loc.in contrariū
tamen facit.l.eum q̄ nocentem.§.pe.ꝫ.
de iure iur.Sed dicit ipſe Bar.q̄ hanc
vltimā partem.ſ.quod inſpiciatur euē
tus putat eſſe veram.Et dicit q̄ non
obſtat.d.§.ſi q̄s virgines.q̄ ibi in nul:
lo habuit animum committendi aliq̄d
punibile q̄m credebat illas virgines
eſſe meretrices quas appellare nō eſt
punibile ſȝ queſtio noſtra loq̄tur in eo
q̄ ab initio propoſuit delinquere.Nec
obſtat ſm cum glo.in.l.ſi q̄s ignorans.
ꝫ.loca.q̄ dicit quod illud quod dicit
in.d.gloſ.intelligit ipſe eſſe verum in
pena excommunicationis ſeu in quaſ:
cunq̄ alia pena ſpūali vbi animus et
cogitatio magis inſpicitur ſed in pena
temporali euentus inſpicitur.Sed pre
dicta dicit ipſe Bar.eſſe vera quādo q̄s
delīq̄t in plus circa perſonam quam
p̄ncipaliter volebat offendere.¶ Sed
ſi delīq̄t in plus circa alias perſonas
quod pōt ↄtingere duobꝰ modis:vno
modo qḋ vtrāq̄ perſonam offendat vt
cum vellet percutere vnū percuſſit duos
tūc de vtroq̄ tenet.l.ſciētiā.§.q̄ cū alis:
ter.ꝫ.ad.l.aquil.ꝛ facit.d.l.eū q̄ nocētē.
§.pe.ꝛ fi.ꝫ.de iniurijs.Si vero non of:
fendit aliū tangēdo eū ſed per quādā
conſequentiā vtputa faciēdo iniuriā
filio vel vxori per cōſequētiā facit in:
iuriā prī vel marito ꝛ tūc aīus magis
inſpici debet quā exitus ſecundum ea
que dicuntur in.d.l.eum q̄ nocentem.
6 §.pe.ꝛ fi.¶ Querit poſtea Barto.q̄d
ſi nō apparet de quo cogitauerit quia
percuſſerit quendam nec aliq̄d apparet
vtrum cogitauerit de patre vel de viro
vel vtrū ſciuerit hoc.ſ.habere percuſ:
ſum patrem vel maritum quid in du:
bio dicit quod ſufficit hoc non cogitaſ

te vel neſciuiſſe:vt in dicta.l.eū qui no-
cētē.in fi.pro quo dicit facere.l.falſus.
§.ſi actum.in fi.¶ Querit vltimo ipſe
7 Bart.quid ſi aliquis deliquit plus inci-
dendo in aliam ſpeciem delicti.in quo
dicit ꝙ ſi delictum qđ principaliter fa-
cere propoſuit tēdit ad illū finē q̄ ſecu-
tus eſt ⁊ tūc inſpicim⁹ euētū.caſus eſt
nota.ſm eum in.l.fi.ff.de cri.expi.here-
di.et extra de homicidio.c.fi.libro.vi.ꝓ
quo etiam facit.l.quoniam multa faci
nora.C.ad.l.iul.de vi publi.¶ Si vero
ad hoc non tendebat delictū qđ princi-
paliter facere ꝓpoſuerat tunc nō tenet
vt.l.verum ⁊.l.qui iniurie.ff.de fur.Ita
reſidet Bar.hic ⁊c.Et licz dicta ſua ſint
notabilia tamen hodie paruz ſeruiunt
propter ſtatuta terrarum q̄ circa predi
cta clare diſponūt vt dixi.ff.in hoc titu.
in pluribus locis do.Alexan.hic dicit
ꝙ de iſto articulo.ſ.qñ quis delinquit
plus vel minus quam cogitauerit qđ
Bal.poſuit in.l.ſi quis non dicā rape-
re.C.de epiſco.⁊ cleri.in.vi.colū.Et dicit
quod circa hanc materiam an in deli-
ctis inſpiciatur opinio vel veritas qđ
ponit Bald.in.l.ſi quis ſeruo.C.de fur.
et Jo.an.in regula eū quis in tuis.de
reg.iur.in mercu.⁊ in regula qđ q̄s.in
fi.in mercu.de quo per ipſum Alexan.
in.l.item apud labeonem.in.§.ſi quis
virgines.poſt Barto.vbi.ff.de furtis.
¶ Uenio modo ad gloſſ.que in princi-
pio ſui clara eſt eo quia allegat concor
dantias ad hoc:videlicet quod volun-
tas ⁊ propoſitum diſtinguunt malefi-
cia:⁊ ſic allegat.l.j.§.diu⁹.ff.eo.et dicit
ꝙ ſi deliquiſti preter vel contra volun-
tatem tuā ꝙ non teneris.ad qđ allegat
l.illud.ff.de iniurijs.⁊.l.qui iniurie.et.l.
verum.et.l.qui ea mente.ff.de furtis
Dicit poſtea ꝙ etiam aliquando al'ter
inſpicitur voluntas.vt ſi tu delinquere
voluiſti ſed non perfeciſti delictū nam
hoc caſu attendit ſola volūtas et ſolus
animus ⁊ nō exitus.allegat.l.quiſquis.
C.ad.l.iul.maieſt.et.l.j.C.ſi quacunq̄
predi.poteſtate.et.l.j.in fi.j.ti.j.et facit
l.ſi is qui cum telo.C.eod.de ſica.et.l.j.
§.diuus.ff.eodem.¶ Sed contra hoc
op.gl.de lege cogitationis.j.de penis.

vbi dicitur ꝙ ꝓ cogitatiōe vel ꝓ animo
nemo punit dicit glo.ꝙ debes ſoluere
hoc contrariū.vt habetur in.l.preſenti.
in princip.ff.de his qui ad eccle.confu.
⁊ in.l.ſi q̄s non dicā rapere.C.de epiſco.
et cler.et in.l.j.C.de extraor.crimi.et in
l.q̄ ea mēte.ff de fur.¶ Et in dictis iu-
ribus dat ſolutio ad dictā.l.cogitatio-
nis qđ in illa lege non punit cogitatio
vel anim⁹ eo quia ſtetit ibi cogitans in
finibus cogitationis ſed hic non ſtetit
in finib⁹ cogitationis:ſed vlterius pro-
ceſſit ad actū.Ita etiā ſoluit hic Barto.
illud contrarium.Poſtea gloſſ.etiam
allegat alia iura ad illud:videlicet ꝙ
ſola voluntas ⁊ non exitus attendit in
maleficijs.allegat.l.ſed an vltro.in.§.
j.ff.de nego.geſt.que tamen non loqui-
tur in criminalibus.⁊ allegat etiam.l.
iū.§.his qui.j.de re milita.que loquit
in criminalibus.Glo.poſtea arguit cō-
tra iſtum tex.de.l.qui falſam.j.de fal.et
poſtea allegat pro concordan.l.fina.C.
eo de ſica.et.l.infans.ff.eo.que tamen
nihil facit.et.l.j.in fiñ.titu.pe.et.l.iū.ff.
quod quiſq̄ iur.in quibus iuribus ha-
betur quod animus et non exitus at-
tenditur.Solu.Bart.licet gloſ.hic non
ſoluat ⁊ dicit quod.d.l.qui falſam.non
obſtat quia in illa potuit perficere deli
ctū ⁊ noluit ſed hic non potuit.¶ Sed
iſta ſolu.non videtur bona quia ſi no-
luit perficere delictum quando potuit
ergo merito deberet magis attendi exi
tus quam animus cum conſtet qđ no-
luit delinquere.¶ Et ideo circa predi-
ctam materiam ego credo ꝙ non poſ-
ſit dari certa regula nec vera doctrina
quia in aliquibus caſibus attenditur
animus ⁊ in aliquibus non attenditur
animus ſed exitus.⁊ iſtud credo veruz
poſt multa.¶ Modo vltra gloſ.Barto.
⁊ Ange oppo.contra iſtum tex.⁊ dicunt
quod imo nō attenditur animus in de-
lictis ſed exitus.vt eſt tex.in.l.j.§.fin.ff.
quod quiſq̄ iuris.Sol.quod ibi loqui-
tur de leuioribus delictis hic autem lo
q̄tur in grauioribus.Et etiam ſoluunt
aliter videlicet quod illud qđ ibi dicit
nō eſt delictū ideo ille tex.nō poteſt al-
legari ꝓ cōtrario.Et ex iſtis reddit ex-

pedita lex iſta. Sequit. l. nihil intereſt.

¶ Hippo. de Marſi. iuris vtriuſq3 doc.

1 ☞ Cauſam damni dās damnum de-
diſſe videtur.
2 Maritus occidēs vxorem perdit lucrū
dotis nec ei ſuccedere debet.
3 Damni alterius cauſa exiſtēs tenetur
ad intereſſe.
4 Captus pro repreſalijs ꝛ ſoluens an et
cui poterit repetere.
5 Iudice negligente iuſtitiam facere ad
quid teneatur.
6. Equipolentium idem eſt iudicium.
7 Agētes ꝛ cōſentiētes ꝛ auxiliū preſtan-
tes pari pena puniuntur.
8. Regula iſta cauſam dāni dās ꝛc. an ſit
ſemper vera.
9 Uulnerato medicum excuſante ſi inde
morit an vulnerās teneatur de occiſo.
10 Uulneratus medicari ſe faciens p in-
cantationes dicitur in culpa nec tenet
vulnerans de morte ſecuta.
11 Serui accuſantes dnt interfectores an
ſemper conſequantur libertatem.
12 Iudici ſeculari dans interſignia furis
an ſi poſtea ſuſpendat fur ſit irreglaris.
13 Titio rixante cum ſeio ſi frater ſeij ſu-
perueniat et occidat titiū an ipſe ſeius
in aliquo tenebitur.
14 Pluribus in aliquo loco ꝯgregatis an
quilibet teneat de eo quod alij faciūt.
15 Lex de puniendo occiſorē intelligenda
eſt de habente animum occidendi.
16 Dictio ex īportat cauſam immediatā.
17 Uulneratus ab aliquo etiā mortaliter
qui ab alio examinetur an primus te-
neatur de morte.
18 Duo vulnerantes vnus mortaliter al-
ter nō an eque ſint puniendi.
19 Auxiliatores vel ſocij malefactorum q̊
et quomodo dicendi ſunt.
20 Peruſinus cum vno famulo occiderūt
quendā ꝛ quis illorū dicatur principa-
lis vel auxiliator.
21 Auxiliū dās homicidio errore ductus
qualiter puniatur.
22 Cōmodās alicui ea p que cōmittit ho-
micidium quo pacto non teneatur.
23 Statutū de puniēdo tenentē vxorē al-
terius in quo limitatur.
24. Mulier dans cauſam morti an pena
mortis puniatur. ꝛ nu. ſeq.
26 Permittens extrahi arma de domo ad
aliquem offendendum vel preſtās do-
mum ad colloquium de maleficio fien-
do ad quid teneatur.
27 Preſtans auxilium adultero an pena
adulterij puniatur.

Nihil intereſt.

¶ Et hoc intēdit dās cau-
ſam morti punitur vt homi-
cida: hic dicit Caſus ꝛc.
¶ Nota ex iſto textu regulā illā vulga-
1 tā vz† qd qui cauſam damni dat dam-
num dediſſe videtur. concordat text. in
l. pretor ait. in. §. fiñ. ff. vi bo rap. et in. l.
videamus. §. fi. ff. de loca. ꝛ in. l. qui oc-
cidit. §. j. ff. ad. l. aquil. ꝛ ibi doctores. et
habetur per docto. in. l. ſi ab hoſtibus.
§. ſi vir. ff. ſoluto matri. ꝛ eſt text. in. c. fi.
2 de homi. libro. vj. † Et faciunt ad hunc
tex. ꝛ ad hanc regulam nam ſi maritus
occidit vxorē perdit lucrum dotis nec
ei ſuccedit. vt eſt tex. in dicta. l. ſi ab ho-
ſtibus. in. §. ſi vir. ff. ſo. matri. ꝛ idem di-
cunt ibi doctores eſſe ſi eam non occi-
dat ſi tamen ipſi vxori infirme non ad-
hibet medicinam et alimenta neceſſa-
ria ſimiliter et non ſuccedit ꝛ priuatur
lucro dotis quia tunc videtur prebere
cauſam morti. ꝛ hoc etiam expreſſe te-
nuit Bal. in. l. quod in vxorem. C. de ne-
go. geſtis. et in autent. dos data. in. ꝗ.
colum. C. de donatione ante nup. argu.
dicti. §. ſi vir. et. l. necare videtur. ff. de
liber. agno. et aut. ſi captiui. C. de epi-
ſcopali audi. quod dicit Paul. de caſt.
in. d. §. ſi vir habuiſſet de facto in ciui-
tate Florentie que omnia refert ibi do
mi. Alexan. dicens predicta eſſe valde
ſingularia pro ampliatione materie. d.
§. Et facit etiam notabile verbū Bart.
in. d. §. ſi vir. in fiñ. verbis. vbi dixit qd
licet ſubſtitut⁹ nō occidat inſtitutū ta-
men ſi facto ipſius ſubſtituti decedat
inſtitutus qd non vocabitur nec veniet
ſubſtitutus ad hereditatem: quod not.
¶ Item ad ampliationem huius text.
ꝛ huius regule facit text. in. c. ij. de offi-
3 cio ordi. libro. vj. vbi dicitur† quod ille
qui eſt cauſa damni alterius tenetur

ſibi ad intereſſe:⁊ dicit ibi glo.in ver=
bo occaſionē:quod qui occaſionē dat
interdicto alicuius ciuitatis vel caſtri
tenetur ad reſtitutionē dānorū q̄ ecle=
ſie et religioſi et hoſpitalia illiꝰ loci
occaſiōe interdicti in oblatiōibꝰ ⁊ elee
moſynis paſſa ſunt q̄ d occaſionē dā=
ni dat ⁊c.qđ apta cōtra illos q̄ dede=
rūt cauſam interdicti huius ciuitatis
⁊ ſimiliter cōtra Venetos q̄ ex eoꝝ cau
ſa preſentialiter patiuntur interdictū.
Et fecit quod voluit Ludo.roma.poſt
Bar.in.l.ij.§.item ſi in facto.ff.de ver.
obliga.quē refert et ſequitur do.Feli.
in.c.decetero.in fi.de homici.vbi dixi.
4 † quod ſi aliquis fuit capꝰ pro repre=
ſalys et ſolui poterit repetere ab eo
cuius cauſa repreſalie conceſſe ſunt.
Et idē dixit Pau.de ca.Alex.et Iaſ.in
l.ij.§.fi.ff.de cōdi.cauſa data non ſecu.
et Io.an.in additio.Spe.in tit.de iniu
rijs §.i.de quo latꝰ p Iaſ.in dicta.l.ij.
in.§.fi.Et faciunt etiam dicta per Lu.
roma.in cōſi.ſuo.cccxxxviij.inci.in ca=
ſu propoſite conſultationis.aduerten
dum cenſeo ⁊c.in ſecūdo dubio vbi in
5 contingentia facti conſulit †qđ ſi iu=
dex negligat iuſtitiam facere.nedū te
netur:ipſe iudex parti ⁊ facit litē ſuā:
ſed etiā tenet ciuitas vel princeps q̄
creauit illum iudicem.allegat iura et
rationes de quibꝰ ibi per eū:qđ dictū
refert et ſequitur Iaſ.in.l.ſi quis in cō
ſcribēdo.l.iiij.col.ver.adde etiā p am
pliatiōe.C.de pactis.¶ Nota etiam ex
6 hac.l.†qđ nō refert q̄d ex equipolētibꝰ
fiat eq̄polentiū idē eſt iudiciū.l.ſi ma=
ter.C.de inſti.et ſub.ſub condi.fac.⁊ ibi
glo.et Bart.et habetur in.l.iulianus
ait.ff.de conditio.et demonſtra.et in.l.
ſi pecunia.§.i.ff.de ſtatu libe.⁊ in.c.in
his.de verb.ſig.et in clemē.exiui.§.cū
autē.de verbo.ſigni.cū ſimi.in glo.di=
ctorū iuriū allegatis ⁊c. ¶ Itē nota ex
7 gñalitate huiꝰ.l.†ꝙ agētes ⁊ ꝯſentien
tes ⁊ auxiliū preſtantes pari pena pu
niunt.cōcordat.l.iulianꝰ.§.ſane.ff.paſ
ſus fuerit.C.de ſacroſanc.eccle.habe=
tur in.l.i.C.de falſ.monc.⁊ in.l.q̄ſquis.
C.ad.l.iul.maieſta.et in.l.iij.ff.in hoc
ti.⁊ in.l.itē mella.in.§.item ſi alius.ff.

ad.l.aquil.⁊ in.l.diuus.ff.de iure fiſ.et
in.c.i.de officio delega.et in.c.ſicut di=
gnum.§.illi autē.de homi.et in.c.no=
tum.ij.q.i.cum ſimi.immo quandoq̄
magis peccat ⁊ acriꝰ punitur qui pre=
ſtat auxilium delictō quam qui facit
ipſum delictū:vt patet in illo qui pre=
ſtat auxiliū delicto defendendo ipſum
malefactorē.Ita dicit tex.in.c.qui cō=
ſentit.xi.q.iij.et in.c.qui aliorum.xxiij.
q.iij.et habetur in.c.tanta.lxxxvj.diſt.
¶ Ulteriꝰ circa materiā huius.l.que=
ro ego vltra omnes de aliquibus que
8 ſtionibus† et primo an regula iſta ſit
ſemper vera quod qui cauſam damni
dat ⁊c.⁊ qui prebet cauſam mortis di=
cat occidere:in quo dico ꝙ predicta.l.
noſtra ⁊ predicta regula nō eſt ita late
et indiſtincte intelligenda quoniā po
teſt multis modis limitari ⁊ reſtringi.
9 ¶ † Nam pone ꝙ vulneratus eſt titiꝰ
aliquo vulnere qđ poterat ſe habere
ad vitā ⁊ ad mortem ⁊ vulneratus no
luit habere aliquem medicū an ſi vul=
neratus moriatur vulnerans tenea=
tur de occiſo:in quo videtur dicēdum
qđ ſic per iſtū tex.nā ſi nō fuiſſet ſibi il
latum tale vulnus nō fuiſſet mortuus
cum ergo ſecuta ſit mors neceſſe eſt di
cere ꝙ vulnerans tanq̄ȝ dans cauſam
morti teneat de morte ſecuta.Sed di=
cas cōtrariū eſſe verius vcȝ qđ tali ca
ſu vulnerans non tenebit de morte q̄
cōſtat qđ vulneratus ſua culpa deceſ
ſit.Ita notanter dixit Bald.in.l.ſi ab
hoſtibus.§.ſi vir.per glo.ibi.ff.ſo.mat.
qđ dictū ibi ſumme notās Pau.de ca.
⁊.d.Alex.q̄ dixit qđ idē dicit Tācre.in
cōpēdioſa ſua.in ſcđa rub.in.ix.q̄ōnc.
et Bald.in.l.q̄ occidit.§.fi.ff.ad.l.aq̄l.⁊
in.§.i.q̄bꝰ modis feu.amit.⁊ volunt do
cto.in.c.ij.extra de cle.percuſ.pro qua
parte facit etiam ſecundum eum text.
in.l.huic ſcripture.in.§.i.et in.l.item
mella.§.celſus.ff.ad.l.aquil.⁊ illud di=
ctum Bald.etiam exclamat Ioan.de
imol.in.d.§.ſi vir.vbi dicit eſſe valde
quotidianū:qđ dictū etiaȝ magnifacit
do.Feli.in.c.preſbyterum.in.i.colū.de
homicidio.¶ Et etiā dicas eſſe ⁊ locū
hre ſi ipſe vulneratꝰ habuit medicum

imperitiā vel ſi inordinate comedit res
ſibi nocituras vel ſi noluit obedire me
dico ſcđm do. Feli.in.d.c.preſbyterum.
vbi ſubdit idem eſſe ſi ipſe vulneratus
inordinate vixit poſt vuln⁹ vtputa qꝛ
cōcubuit cum vxore ſua: ad qđ allegat
Bald.in.l. qui occidit.ff.ad.l. aquil. et
ibi Flo. Et adducit etiā Bal.i.l.ſi non
ſimpliciter.in iiij.col. C.de edil.actio.
vbi dixit qđ vitium medici vel malitia
medicine excuſat vulnerātē ꝛc. Et ad-
ducit etiam Ang.in.l.qđ noluit.in.§.ſi
mancipiū.ff.de edil.edi.vbi dixit quod
ſi vuln⁹ ſcđm iudiciū medicorū pōt ſe
habere ad vitā ꝛ ad mortē tūc ſi voca-
tur medicus imperitus ꝛ moriaẜ per-
cuſſus non imputatur vulneranti. Et
ideo Bart.in.d.l.ſi ab hoſtibus excla-
mat contra vocantem medicū qui ne-
ſcit vnā literā. Et facit ad idē ſcđm eū:
quod voluit Bal.in additio. Specu.ſu
per rubri.de homicidio.vbi dixit quod
ſi conſtat de inordinata vita infirmi
mors ſuperueniens ſibi imputabitur
pro quib⁹ faciūt dicta per Flor.late.l.
ait lex.§.j.ff.ad.l.aquil. vbi loquitur
de nō obediente medico. Adducit etiā
Joan.de pla.in.l.nec ſemel.C.de re mi
li.libr.x.vbi dixit quod ſi poſt relatio- 11
nem iudiciorum referentiū qđ vulnus
non ſit mortale vulnerat⁹ moriẜ preſu
mitur mortuus ex mala cura et mala
cuſtodia. ¶ Et ideo dico qđ in predi-
ctis caſibus ille q̇ dedit cauſam mor-
ti tñ nō videẜ dediſſe mortem adeo qđ
puniaẜ de ipſa morte et ideo predicta
regula nō eſt ita generaliter ꝛ indiſtin
cte intelligenda: ſed debet intelligi
quādo cauſa de per ſe fuit apta natu-
raliter ad īferēdū dānū ſec⁹ ſi nō de ꝑ
ſe fuit apta ad dānū inferēdū ſed ipſe
dānū paſſus perduxit cauſam ad effe
ctū ſeu ad ipſum dānū: vt in dictis exē
plis et doctrinis. Et vltra do. Felin.in 12
d.c.preſbyterū.quando vulnerat⁹ mor
tuus eſt ex inobediētia vel ex imperi
tia medici et qñ febris ſupuenit non
mortifere vulnerato an vlnerās tenea
tur de occiſo: vide de iſtis ꝛ ſimilib⁹ ca
ſib⁹ etiā do. Feli.in.c.ſignificaſti.el.ij.i
j.col.de homicidio.et do. Bartho.cepo.

in conſi.ſuo.lxij.incip.magnifice ac ge
neroſe ꝛc.per totū cōſiliū.et Albert.de
roſa.in.ij.parte ſtatutorū.in queſtione
xxvi.incip.Item qđ ſi aliqs. Sozi.in
conſil.ſuo.clxxvii. incip. primo aſpe-
ctu.et Bal.in cōſi.ſuo.cccv.inci.an vul
nus.in.j.volu.ꝛ Rapha.cuma.in cōſil.
ſuo.xxxiij.incip.viſis denuntiatiōe.ꝛ
Alex.in conſi.ſuo.nondum impreſſo in
cip.ꝛ vt oportet. ¶ Itē vltra predicta
teneas etiam menti vnum circa mate
riā huius tex.ꝛ predicte regule vꝫ qđ
10 qui cauſam dāni dat ꝛc. † qđ ſi vulne-
ratus facit ſe medicari per incātatio-
nes qđ dicitur in culpa adeo qđ vulne
rās nō teneẜ de morte ſcđm Sozi.in cō
ſi.ſuo.clxxviij.incip.primo aſpectu ꝛc.
in vlti.col.pro quo facit text.in.l.i.§.ſꝫ
ſi obſtetrices.ff.de variis extraor.cog.
et voluit Joan.de ana. in rub.extra
de magiſ. ¶ Et ſic etiam ex ſupradi-
cta doctrina apparet qđ nō ē ſemꝑ ve
ra dicta regula q̄ cauſam dāni dat ꝛc.
quo ad punitionē qñ paſſus dānū eſt
in culpa aliqua. ¶ Et teneas etiā mē-
ti vnū circa pdictā regulam qđ dixit
Bald.per illum tex.in.l.j.C.quibus ex
cauſis ſerui pro premio liber.acci.vꝫ
11 † qꝛ licet ſerui qui accuſant interfecto
res dñi pro premio cōſequanẜ liberta
tem: vt ibi tamē ſerui qui accuſant do
minorū interfectores ꝛ non plene pro-
bāt occiſionem ſed ſolū dāt iudici in-
dicia propter que iudex inuenit inter-
fectores nō cōſequenẜ premiū liberta-
tis. ¶ Ex quo patet expreſſe nō eſſe ve-
rū hoc vꝫ qđ qui cāꝫ rei dat rē ipſam
dare videẜ: nā ſeru⁹ dat indicia ꝑpter
que reperiunẜ interfectores dñi ergo
per dictā regulā qui cauſam dāni dat
videreẜ qꝛ deberet cōſeq̄ libertatē: cu-
ius cōtrariū dicit ibi Bal.per illū tex.
Et vide etiā bonū tex.in.c.tua nos.in
12 fi.extra de homici.vbi dicit tex. † quod
qui iudici ſeculari dat interſignia fu-
ris a quo fuit vulnerat⁹ nō efficiẜ irre
gularis lꝫ poſtea ex illis interſignis
ipſe fur occidaẜ: qđ etiā latius poſuit
Spec.in tit.de diſpenſa.§.iuxta.ver.q̄d
ſi clericus ꝛc. Et adde Bal.in.d.l.data
opera.in penul.colū.C.qui accuſa.non
poſ.vbi

13 poſ.vbi notanter dixit † ꝙ ſi titius ri-
xabatur cum ſeyo:ꝛ ſuperuenit frater
ſeyi:et interfecit titiū propter illam ri-
xam ꝙ ipſe ſeyus non debebit puniri
nec de morte nec de auxilio nec tanꝙ̃
aſtans maleficio:quod dictū pro val-
de not.refert et ſequitur do.Alexan.in
l.fin.in.ix.ver.ſ.in hoc titu.ex quo ha-
bes limitationē ad hunc text.quia li-
cet iſte ſeyus fuerit cauſa ꝙ frater ſu⁹
interfecerit titiū:tñ ipſe ſeyus non te-
netur vt.ſ.quod etiam voluit Bald.in
l.ſ.in pe.col.ver. queritur vnus.C.vn-
de vi.et gloſſ.in.c.vltimo .xxiij.q .vlti.
et do.Feli.in.c. Petrus.in.j.col.de ho-
mi.et ibi dixi et eſt text.ad hoc.in.c.qꝛ
preſulatus.j.q.iiij.Et facit not.verbū
Bald.in.l.non ideo minus.in.x.col.C.
14 qui accuſa.nō poſ.vbi dixit † ꝙ quan-
do plures ſunt cōgregati in aliquo lo
co ꝙ tunc quilibet teneaꝛ de eo quod
facit nō de eo qd alij faciūt niſi proba-
retur clare et diſtincte q̄uo vnus impē
diſſet auxiliū alteri:quod dictū refert
et ſequiꝛ domi.Auguſ.ari.in tracta.ma
lefi.Ange.de are.in verb.ꝛ dicto male
ficio ſemper aſtitit.in vlti.colū.in ver.ꝛ
aduertas.ꝛ in eodē tracta.in ver.ꝛ di-
ctus Andreas armatus.in.ſ.additio.
in fi.Ad quod etiā vide Bald.in mar-
gari.ſua.in verbo gens coadunata.et
ibi in verbo delinquentibus. ¶ Addo
etiam aliud ſingulare verbū in mate-
ria predicte regule:qui cauſam damni
dat ꝛc.ſ.ꝙ dicta regula non eſt ſemper
vera.nam dixit ſingu.do.Fran.de are.
in conſi.ſuo.xlvij.incip.viſa conſulta-
tione ꝛc.in.v.colū.ver.hoc premiſſo ꝛc.
15 qd non tenetur de homicidio ille qui
percuſſit cum pugno etiā armato ali-
quem etiā in capite ſi percuſſus ceci-
dit in terram:ꝛ cadendo in terrā dedit
ſuper lapide:ꝛ ex percuſſione lapidis
mortu⁹ eſt:qꝛ lex punit occiſorē habē-
tem animū occidēdi dūmodo ſequaꝛ
effectus alias nō:vnde ꝙuis pcutiēs
cum pugno habebit animū occidendi
percuſſum:tñ hoc nō eſt ſequutum ex
percuſſione:qꝛ ex ea ſola iſte nō fuit oc
ciſus.Et lꝫ ipſe ex percuſſiōe facta cū
capite in lapide fuerit occiſus:tñ hoc
fuit preter intentionē occidentis:ideo
nō videꝛ ab occidēte dolo occiſus:de
quo ibi latius p tē.Quod dictū refert
ꝛ ſequiꝛ do.Feli.in tracta.ſuo de con-
tu:quē poſuit poſt titulū de appel.in
pen.colū.in fi.vbi dicit ꝙ de hoc dicto
nunquā obliuiſcaris cum ſit doctrina
noua ꝛ fortiſſima p quā multi liberari
poſſent a morte.Et vide olno.d.Alber-
tum de cataneis excellētiſſimū docto.
Bononiēſem in tracta.ſuo violātes.in
verbo vulnerati.in.iij.col.ver.Itē ſtā-
te predicto ſtatuto.et do.Feli.in.c.de-
cetero.de homici.vbi dicit ꝙ ſi ſtatu-
16 tum dicit † ꝙ ſi ex percuſſione exiuit
ſanguis imponaꝛ talis pena ꝙ nō ha
bet locum qñ ex percuſſione quis ceci
dit in terram:et ex leſione lapidis exi-
uit ſanguis:qꝛ nō dicitur ex percuſſio-
ne prima propter dictionē ex importā-
tem cauſam immediatā.l.j.§.ex incen-
dio.ff.de incen.rui.naufra.c.inter deli
ctos.de fide inſtru.Et ſm eum dixit.d.
Flo.in.l.qua actione.in.§.celſus.ff.ad
l.aquil.vbi dicit ſe hoc habuiſſe in fa-
cto.pro quo.d.Feli.vbi.ſ.aliqua alia
alleg.ad hoc de quib⁹ ibi per eū. ¶ Ul
terius quia diciꝛ in iſto tex.ꝙ nihil in-
tereſt an quis occidat vel cauſā mor-
tis prebeat:mihi videꝛ ꝙ imo multum
interſit an qs occidat vel cauſam mor
tis prebeat:quod optime probaꝛ in.l.
item mella.§.celſus.ff.ad.l.aquil.et in
l.huic ſcripture.in.§.j.eo.titu.vbi dici
17 tur † ꝙ ſi quis aliquem mortifere vul
nerauerit et expoſt alius eū examina-
uerit et maturius interfecerit quod il-
le prim⁹ nō teneꝛ de morte:ſed de vul-
nere tm̄.et dicit Ludo.ro.in ſingula.
ſuo.cclix.incipien.quidā fuit vulnera-
tus ꝛc.ꝙ hunc caſum habuit de facto
et ex eo lucratus fuit vnā capā de ſeri
co:quod dictū etiā affirmat p illū text.
dñs Francis.de cre.in ſingula.ſuo.lvi.
inci.quidā malus aduocatus ꝛc.et vi-
de Ioan.de ana.in.c.ſignificaſti.el.ij.
in.iiij.col.de homici.vbi etiam allegat
Bald.in.l.ita vulnerat⁹.ff.ad.l.aquil.
qui dicit ꝙ premiū aduocati primi vul
nerātis docentis talem cautelā debe
ret.eſſe laque⁹:et eū etiā refert do.Fe-

li.in.c.decetero.de homici. patet ergo
in dictis iurib⁹ q̄ ille q̇ dedit cauſam
morti nō tenet de morte:et per conſe-
quens patet:q̄ valde intereſt an quis
occidat:vel cauſam mortis p̄beat.naʒ
ille q̇ taliter mortifere vulneratū exa-
nimauit tenet de morte:licet ille q̇ eū
pri⁹ mortifere vulnerauit dediſſet cau
ſam morti:q2 olno ex illo vulnere fuiſ-
ſet mortuus etiā ſi alius eū nō exani-
maſſet vt fecit:ideo iſta iura mihi vi-
dent multū cōtrariari huic tex.et huic
regule.Cogita p̄ ſolutio.q2 preſentia-
liter mihi nō occurrit cōgrua ſolutio.
¶ Itē vltra p̄miſſa circa materiā hu-
ius.l.adde p̄ limitatione notabile con
ſilium Cy.incip.Albert⁹ et Bartholo-
18 meus fratres ꝛc.vbi dixit † qḋ ſi duo
inſultarūt Titiū et vnus ei dedit vnū
vuln⁹ mortale:alius vero eidem dedit
vulnus nō mortale:licet vulnerat⁹ mo
riatur tñ ille q̇ intulit vulnus non mor
tale non debet puniri pena mortis:ſed
debet ſolū puniri p̄ vulnere.per.l.i.in
fi.ff.de extraordi.crimi.Et dicit q̄ ſi iu
dex vult eū punire punit ex eo q2 pre-
ſtitit opē homicidio inferēdo vulnus
nō mortale dʒ dicere in inquiſitiōe q̄
ſibi dederūt auxiliū et fauorē:vt habi-
lius dictū homicidiū cōmitteret:ꝛ tūc
ambo debent decapitari.Sed ſi dixit
in inq̄ſitiōe q̄ ſibi dederūt auxiliū ꝛ fa
uorē:q2 cum nō ſit dictū q̄ ad homici-
dium dederūt ſibi auxilium intelligit
q̄ ad vulnerandū tantū dederunt ſibi
auxiliū et nō ad interficiendū:vt in.l.ſi
de interpretatiōe.ff.de penis.Et iſtud
dictū refert et ſequit do.Augu.de ari.
in ſuis addi.ad Ange.de are.ſup ma-
leficijs.in verbo et dicto maleficio ſem
per aſtitit.in.i.additio.in fi.Et idem di
xit domi.Feli.in.c.ſicut dignum.in.ij.
col.verſi.modo aduerte ꝛc.de homici.
vbi ad hoc allegat Bal.et Ludo.ro.in
l.i.§.ſed ſi in eo.ff.ad ſilleia.et Bart.in
l.qui ſeruo.ff.de furt.et in.l.fina.in fi.ff.
eo.titu.¶ Itē in materia huius legis
per quā puniuntur auxiliatores cū di
cantur prebere cauſam morti.Scias
19 † q̄ ad hoc vt aliqui dicantur auxilia
tores vel ſocij alicui⁹ cōmittentis ali-
quod maleficiū oportet q̄ ad hoc ſint
principaliter adunati:vt habetur in.l.
iij.in.§.homines.ff.vi bono.rapto . Et
ſi apparet in facto omnes fuiſſe in ri-
xa pariter et omnes fuiſſe pariter prin
cipales tūc oēs p̄ut deliquerunt ſunt
puniēdi.Ita dicit Pet.de ancha.in cō
ſil. ſuo.ccxvij.incipi.nos bartholeme⁹
de Sali.ꝛc.circa fi.q2 neſcitur tūc quis
fuerit principalis delinquens et quis
fuerit auxiliator:q2 tunc nemo puniri
poterit de auxilio:ſed ſecus qñ hoc ſci
retur ſm ipſum Pet.de ancha.in.d.cō
ſilio ſuo.ccxvij.incipien.nos Bartholo
me⁹ de Sali.ꝛc.in fi.ꝟ.vbi alleg.Bar.
in.l.ſi is qui.in.§.ſi initiū.ff.de fur.qḋ
etiam voluit Bald.in conſi.ſuo.ccxix.
incipiē.verba inquiſitionis.in vlti.co-
lū.in.iij.volumi.ꝛ do.Alexā.in.l.ſi duo
patroni.in princ.in verſi.in gloſ.in ver
bo alteri.ff.de iureiur.Et rationem hu
ius alleg.Pet.de ancha.in.d.conſi.veʒ
q2 dicta incertitudo principalis delin
quentis infert in acceſſorio impoten-
tiam p̄cedendi:ꝛ per cōſequens nulli-
tatem ſi procedat:de quo etiā lati⁹ di-
xi in practica mea cauſaꝝ criminaliū.
Et ad materiā huius.l.etiam facit ne.
verbum Bald.in.l.non ideo minus.in
x.col.C.qui accuſa.non poſ.quod retta
li.ff.in precedenti char. Et in materia
hui⁹.l.facit etiā quod voluit idē Bald.
in dicta.l.non ideo minus.in penulti.
col.verſic.ſed iuxta hoc venit q̄ſtio ꝛc.
vbi dicit q̄ al's Peruſij fuit talis que-
ſtio de facto.Nam quidaʒ Peruſinus
cum vno ſuo famulo occiderūt gayū.
20 †Nam Peruſin⁹ ille cum vno gladio
vulnerauit eum:famulus vero intulit
aliud vulnus adeo qḋ ille mortu⁹ eſt.
Modo fuit dubitatū an ille Peruſin⁹
teneat tanq̄ principalis an vero tāq̄
auxiliator.Et dicit ipſe Bal. q̄ ſup hac
cauſa fuit alleg.ꝛ fuit ꝯcluſum q̄ ipſe
Peruſinus p̄ ſuo vulnere ab ipſo illa-
to teneret tanq̄ principalis ꝛ p̄ vulne
re illato a famulo teneretur tanq̄ pre
ſtās opem.Et dicit q̄ nō obſtat ſi dice-
retur q̄ ex dictis vulnerib⁹ nō ſequit
niſi vnus effectus ſcʒ mortis:ergo de-
bent p̄ vno reputari.Ad qḋ reſpondet

ꝛ dicit ꝙ hoc eſſet verum quādo dicta
duo vulnera eſſent illata ab vno tan:
tum quādo duo vulnera inferuntur a
diuerſis cuilibet attribuat moꝛs inſo
lidum ac ſi iſta vulnera eſſent illata in
perſonam diuerſoꝛum.Et dicit Bald.ꝙ
ita de facto fuit iudicatum.Et dicit ſe
credere quod dicta ſententia fuerit iu
ſta et dicit quod etiā ita viſum fuit ad
uocatis.ꝛ putat ipſe Bald.quod iſta ſit
veritas:quā doctrinam refert ꝛ ſequit
do.Aug.ari.in additio.ad Ang.de are.
in tract.maleficioꝛum.in verbo ꝛ dicto
maleficio ſemper aſtitit.in pꝛima addi
tio.in pꝛinc.ergo per hanc doctrinam
limitatur iſte text.quia non eſt verum
qꝺ nihil interſit an ꝗs occidat vel cau:
ſam moꝛtis pꝛebeat:qꝛ imo intereſt:in
pꝛedicta doctrina Bald.¶ Et ſcias vl
terius quod regula illa vꝫ voluntas
et pꝛopoſitum diſtinguunt maleficia
de qua in.l.qui iniurie.ff.de furtis.cum
ſimilibus.ex idemptitate rationis ha
21 bet locū in materia huius legis †quo:
niam ſi aliquis dat auxilium vel adiu
toꝛium homicidio ꝛ nō voluntarie nec
ex pꝛopoſito ſed erroꝛe ductus vel cir
cumuent⁹ a delinquente non debet pu
niri.¶ Et idō ſi amic⁹ me⁹ dicit mihi ve
nias mecū:qꝛ volo te eſſe in vno nego
tio meo.Et hoc audiēs accipio enſem
et ſequoꝛ eum ipſe autē vadit obuiam
inimico ſuo:ꝛ eum occidit an debeam
ego puniri quaſi auxilium pꝛeſtiterim:
in quo dicas quod ſi ignoꝛanter ſecut⁹
ſum eū ꝛ cū ipſe inſultat⁹ eſt inimicum
ſuum ego me retraxi quod nullam pe
nam debeo pati.Si autem non potui
diſcedere adhuc ſum innocens:ſed po
tuiſſem recedere ꝛ ſtetiſſem tūc non eſ
ſem tutus a pena.Ita dixit Rapha.ful
go.in.l.quid ſi fugitiuus.§.j.ff.de edil.
edic.¶ Pꝛo quo facit optime not.ver:
bum Bal.in.l.quicūq.in pe.col.verſic.
22 nota ſexto.C.de ſeruis fugi.†vbi quid
ſi commodaui alicui equū et arma vel
famulū quia dicebat ſe velle ire in vil
lā ꝛ tñ iuit ad occidendum hominē qꝺ
ego non teneoꝛ:qꝺ dictū refert ꝛ ſequit
do.Feli.in.c.ſicut dignum.in pꝛincip.iij.
col.de homici.Et facit qꝺ ſubdit Bald.
23 in.d.l.quicūq.vbi dicit ꝙ †ſi ſtatutum
punit tenentē vxoꝛē alterius ꝙ parcit
ignoꝛanti ſi non diſſimulat ignoꝛantiā:
de quo latius ibi per eū.de quo etiā di
xi in.l.ſi.ſ.in hoc ti.vbi etiam poſui alia
plura facientia ad materiam huius le
gis que nō repeto breuitatis cauſa ſed
curioſus lectoꝛ videre poterit. ¶ Alia
not.hic non colliguntur ideo venio ad
glo.ꝛ capio pꝛimā glo.in verſi.nihil in
tereſt.Pꝛo cuius expeditione quero:di
citur hic in text.quod nihil intereſt an
ꝗs occidat vel cauſam moꝛtis pꝛebeat
ſed contra de tex.in.l.itē ſi obſtetrix.in
pꝛinc.ff.ad.l.aquil.vbi dicitur qꝺ dās
cauſam moꝛti nō tenetur.l.aquilia.ſed
actiōe in factum.Sol.glo.ꝛ dicit quod
quātum ad accuſationem nihil inter
eſt ſed quantum ad aquiliam ſic.Bar
to.autem aliter ſoluit hic ꝛ dicit quod
non obſtat ille tex.qꝛ aliud eſt in.l.aql.
ꝛ aliud in.l.coꝛ.Et ratio eſt ſm eum:qꝛ
lex coꝛ.de ſicar.punit expꝛeſſe eum qui
habuit animum occidendi licet nō oc
ciderit:ſed in.l.aquilia dꝛ expꝛeſſe ſi ꝗs
occiderit que verba non verificātur in
dante cauſam ſeu opem quod dicit eſſe
menti tenendū.¶ Itē vltra glo.ꝛ Bart.
contra iſtū text.facit text.in.l.eiuſdē.in
24 §.adiectio.in fi.ff.in hoc tit.†vbi mu
lier ꝗ dedit cām moꝛti non punit pena
moꝛtis ſed relegatur:ergo patet qꝺ in
tereſt an ꝗs occidat vel cauſam moꝛtis
pꝛebeat.Solue ꝙ in caſu.d.§.adiectio.
illa mulier non habuit animū occiden
di:vt ibi dꝛ nimirū ſi non punitur pena
moꝛtis.Sed lex iſta loquitur in illo qui
pꝛſtitit cām moꝛti aīo ꝛ intentione occi
den.et ſic non obſtat.¶ Capio modo
aliā gloſ.ꝗ clare eſt.nā querit exēplum
eius qui moꝛtis cām pꝛebuit ꝛ dicit qꝺ
25 poteſt poni exēplum †in illo qui poſuit
gladiū in manu furioſi vt ſe vel alium
occiderit.allegat tex.in.l.j.in pꝛinci.in
ver eiuſve dolo malo.ꝛ in.§.i.in eadem
l.j.ff.in hoc titu.in verſic.dederit.ꝛ alle
gat etiā text.in.l.pꝛetoꝛ.in.§.ſi publica
nus.in fi.ff.vi bo.rap.ꝛ tex.in.l.qui occi
dit.§.pe.ff.ad.l.aquil.in quibus iurib⁹
pꝛobat regula illa:vꝫ qui cām damni
dat ꝛc.Sed Ange.hic dicit ꝙ pōt etiaꝫ

16 poni exemplū in permittente extrahi
arma de domo ſua ad offendendū ali-
quem vel etiam in illo q̄ preſtat domū:
vt ibi fiat colloquium ⁊ tractat ad ali-
quod delictū cōmittendū. allegat l. qui
domum. et l. ſi amicis. ff. de adulte. vbi
17 dicitur ꝙ prebens auxilium adultero
preſtando ſibi domū in qua poſſit ha-
bere colloquiū ⁊ tractatū ad cōmitten
dum adulteriuȝ punit̄ de adulterio ſe-
cuto. Et in quanū glo. ponit exemplum
in illo q̄ poſuit gladiū in manibus fu-
rioſi. Qu. Barto. hoc modo vꝫ: cū ſit qḋ
furioſus cōmittens delictū nō teneat̄:
vt habet̄ in. l. infans. ff. eo. et in. l. ſi ſ. ti-
tul. j. ⁊ in. l. diuus. ff. de offi. preſi. ergo vi-
detur ꝙ preſtans opem ſibi nō teneat̄:
vt in. l. is qui. in. §. ſi tu Titiū ff. de furt.
¶ Soluit ſe remittēdo ad dicta per ſe
in. d. §. ſi tu Titium. ⁊ in. l. is qui opem.
co. tit. ⁊ in. l. ſi quis vxor §. neq̄. eo. titu.
et ad not. ꝑ gloſ. in. l. ſi q̄s id qḋ. § pe. ff.
de iuriſdi. om. iudic. E finaliter in di-
ctis locis maxime in. d. §. ſi tu Titium.
fol. ⁊ dicit ꝙ licet faciens homicidium:
ſcꝫ ipſe furioſus non ſit in dolo tamen
ꝑ hoc nō reſtat ꝙ nō ſit cōmiſſum ma-
leficiū homicidii: ſed in. d. §. ſed tu Ti-
tiū. q2 ibi nō fuit dolus nō fuit furtum.
ideo nō poteſt ibi teneri tanq̄ preſtās
opē ſecus aūt in caſu iſto q2 etiam ſine
dolo facientis tn̄ eſt ſecutū homicidiū.
Ita ſoluit Bart. in dictis locis. ⁊ glo. fi.
in. l. ſi quis id qḋ ff. de iuriſdi. om. iudi.
⁊ ibi Bart. ⁊ aliī. Et ꝑ iſta reddit̄ expe-
dita lex iſta ideo ſequit̄. l. qui cedem.

¶ Hippolytus de Marſiliis. I. V. D.

1 Ut homicidū pena regulariter q̄ ſit.
2 Exactio penarū acceleranda ꝑpter ſe-
dandū tumultū populi.
3 Iudex dubitās ne reo ſuccurrat̄ ꝑ tu-
multum amicorum in termino defen-
ſionis dato debet executionem facere.
4 Sententia ad hoc vt valeat q̄d requirat̄.
5 Sententia abſq̄ partis inſtantia lata
an teneat.
6 Immiſcens ſe hereditati ⁊ res heredi-
tarias vendēs an ſemꝑ cenſeatur adi-
re hereditatem.
7 Res litigioſa vel ſequeſtrata quo caſu
poſſit alienari.
8 Magiſtratus temporales an durante
eorum officio poſſint conueniri.
9 Teſtis ꝑ notarium in mortis articulo
examinatus an faciat preſumptionem.
10 Laicus pōt laico peccata ſua confiteri
propter neceſſitatem.
11 Secundum decretum poteſt interponi
vbi periculum eſt in mora.
12 Par in parem non habet imperium.
13 Regula ꝙ ſententia debet ferri de die ⁊
non de nocte quo caſu limitetur.
14 Iudex poteſt copiam ſui facere de no-
cte vbi periculum eſt in mora.
15 Statutum legis vel canonis quo caſu
poſſit contemni.
16 Petitio ſola an ſufficiat vbi requiritur
conſenſus ⁊ licentia.
17 Expreſſio verborum requiritur in licē-
tia concedenda.
18 Cauſe cognitio ante autoritatis impo
ſitionem eſt adhibenda alias actus eſt
nullus.
19 Notario rogato de interpoſitione au-
toritatis vel decreti et ſcribente cauſe
cognitionem interueniſſe an ſit creden
dum.
20 Declaratio certorū debitorū indiſcuſſe
⁊ precipitanter facta an valeat.
21 Arbitrator ex arrupto laudās arbitra
mentum an ſit validū.
22 Abſolutio a iuramento ſine cauſe co-
gnitione preſtita an ſit tenenda.
23 Sententia lata ſecundum conſilium
ſapientis a iudice non lectum an ſit va
lida.
24 Captura iudicis decreto facta quali-
tatem perſone capiende nō cognoſcen
tis an ſit valida.
25 Preceptum per iudicem eccleſiaſticuȝ
iudici ſeculari factuȝ ſine cauſe cogni-
tione eſt nullum.
26 Iudex appellationis an poſſit non vi-
ſis actis primi iudicis ſententiam ferre.
27 Miſſio in poſ. ex ſecundo decreto ſine
cauſe cognitione an ſit valida.
28 Epiſcopus an poſſit ſtatuere ꝙ liceat
ſine cauſe cognitione pronuntiare.
29 Diſpēſatio inferioris a papa ſine cau-
ſe cognitione an valeat.
30 Preceptū ſine cauſe cognitiōe an trāſe-
at in rem iudicatam.

31 Spoliatus etiã a iudice ſine cauſe co-
gnitione ante omnia eſt reſtituendus.
32 Iudici ſine cauſe cognitione procedē-
ti non eſt inſiſtendũ quia cenſetur pri-
uatus.
33 Reſcriptũ vetans cauſe cognitionẽ eſt
ſupectum.
34 Iuſſus iudicis excuſat a pena.
35 Cõmiſſio iudicis ſuper executione fa-
cta an ſine cauſe cognitione tranſeat
in effectum.
36 Omiſſio qualiſqualis ordinis in iudi-
ciis extraordinariis equiparatur omiſ-
ſioni ordinis iudiciarij in cauſis ordi-
nariis.
37 Statutum ꝙ mulier vel minor nõ poſ-
ſint ſe obligare ſine licentia principis
quomodo intelligatur.
38 De duobꝰ malis minus eſt eligendũ.
39 Faciẽda ſunt aliqua ad euitationẽ tu-
multus que alias nõ fierent.
40 Iudex an poſſit iudicium accelerare
ad populi tumultũ.
41 Homicidiũ cõmittentes ſi non ſint in
dignitate cõſtituti q̃ pena puniantur.
42 Homo reipu.vtilis quomodo debeat
in iudicio tractari.

Qui cedē. ¶ Et hoc
intēdit: p
homicidio eſt pena capi-
tis ſi homicida nõ eſt in di-
gnitate alias ſi eſt in digni
tate deportat. Sed nõ debet deportari
decurio incõſulto principe niſi tumul-
tus ppli aliter ſedari nõ poſſet.h.d.ſm
1 Ang. ¶ † No.primo ex iſto tex.q̃ ſit pe-
na homicidij q2 regulariter eſt pena
mortis:vt hic ⁊ dixi.ff.in.l.i.in pn.⁊ in
l.iij §.pe.eo.ti. ¶ Qđ tñ nõ hȝ locuȝ ta-
lis pena in perſonis poſitis in aliqua
dignitate.nã tales pſone deportantur.
¶ Nota etiã ꝙ lȝ in dignitate poſitus
pro homicidio debeat deportari tñ nõ
debet hoc fieri inconſulto principe qđ
intellige niſi tumultꝰ populi aliter ſe-
dari nõ poſſet q2 tũc poterit deportari
2 etiã inconſulto principe. ¶ † Item nota
etiã ſm Ang.hic ꝙ ꝓpter ſedãdũ tu-
multũ ppli accelerari debet exactio pe
narũ. Ita eſt caſus hic.⁊ licet pena de
beat citiꝰ imponi reo vt ſedet tumultꝰ
populi tñ ꝓpter tumultũ populi non
debet innocens puniri indebite pena
mortis vel alia pena:qm̃ vane voces
populi nõ ſunt audiẽde.vt dicit tex.in
l abſentẽ.ff.de penis ¶ Itẽ no.etiã ex
hoc tex.ꝙ qñ pıculũ eſt in mora tolera
tur illud qđ alias nõ toleraret ⁊ conce
dit illud qđ alias nõ ↄcederet. Ex quo
dixit Bal.⁊ Ang.in.l cũ reis.C.de pe-
3 nis.† qđ ſi iudex dedit terminũ defen-
ſionis reo. In quo termino dubitat ne
amici vel affines rei faciãt tumultum
vel habeãt gratiã dȝ iudex facere exe-
cutionẽ:qđ dictũ refert ⁊ ſequit.d.Ca-
ſal.dicẽs hoc fuiſſe de facto in tracta.
ſind.ver.clitũ.incip adde ꝙ factis ⁊c.
4 † Et facit etiã nã ad hoc vt valeat ſen-
tentia nõ ſolũ requirit citatio ptis ſed
etiã requirit qđ iudex viderit relatio-
nẽ factã a nũtio de ipſa citatiõe alias
ſnia ſequẽs non valet ſm Bart.in l.ſi
finita §.iulianꝰ.in.iiij.colũ ℣.q̃ro vtrũ.
ff.de dã.infec.⁊ in.l hoc abſ.§.non de-
fendi.in prin p illũ tex.ff.ex quibꝰ cau-
ſis in poſ eatur.⁊ in l.multum intereſt.
ff.de condi.⁊ demõ.⁊ voluit.d.Anto.in
c.cũ dilecti in.iij.col.de elec.⁊ Ang.de
are.in trac.maleſi.in verbo q̇ iudex vi-
dens qđ indiſtri nõ cõparet in.v.char.
ver querit tñ.⁊ Bald.in.l ſi C.de ſpoli.
⁊ in addi.Specu.in titu.de ſentẽ.in.ij.
char.℣.citatio ⁊c.⁊ Bal.in.c.cũ para-
ti.de appel.⁊ hoc voluerunt plures et
plures alij doct in pluribꝰ ⁊ diuerſis
locis quos adduxi in repetitiõe mea.
l.ſi C.de ꝓba in.xl.char. vbi latiſſime
locutꝰ ſum de hoc. ¶ Tñ hoc fallit qñ
periculũ eſſet in mora:q2 tunc valeret
ſentẽtia licet iudex nõ viderit relatio-
nẽ nũtij. Ita dixit Bald.in.l.falſus.in
vlt.colũ.ver.itẽ dubitat.C.de furt. Pro
quo dicto facit tex.⁊ qđ voluit ibi Bar-
to.in.l.ſeruus ⁊ angerius.ff.ad legẽ fal.
5 vbi dixit † quod ſentẽtia eſt ferenda ad
inſtãtiã partis alias nõ valet:qđ tñ di-
cit Bart.ibi eſſe verũ niſi iuriſdictio eſ-
ſet tpe peritura:⁊ ſic periculuȝ eſſet in
mora:q2 tunc valet ſentẽtia lata ex of-
ficio nulla parte requirente:qđ dictũ
refert Barba.in.c.cõſuluit.in.iij.colũ.
de officio deleg. Et facit optime text.

in.l.pro herede.§.i.ff.de acquirē.here=
6 dita.vbi dixit text.†quod licet heres ſe
immiſcēs hereditati ꝛ vendēs res he=
reditarias videat velle adire heredi=
tatē:hoc tñ fallit niſi alienaret res tē=
pore perituras.ꝛ illum textū dixit ad
hoc ſingu.Jo.de ana.in.c.ſi.in.v.colū.
7 extra de accuſa.vbi etiā ſubdit†ꝙ li=
cet res litigioſa vel ſeqſtrata non poſ=
ſit regulariter alienari:tamē fallit niſi
ſi talis res ſit tpe peritura:qꝛ tunc po=
terit alien.et ad quod allegat legem
ſi ol.um.ꝛ quod voluit ibi Bar.ꝛ Bal.
ff.de dolo.pro quo etiam facit aut.ſi
omnes.C.ſi ſe ab heredi.abſti.et lege
8 ortiſio.ff.de iure deliberan.†Et facit
etiam.nam magiſtratus temporales
durante officio nō poſſunt conueniri.
c.prohibentur.ij.q.j.l.pars literarum.
ff.de iudi.l.ij.ff.de in ius vocan.cum
ſimili.compelluntur tamen preſtare
cautionem de reſpondendo finito of=
ficio.vt habetur in.l.ſi adulterium cū
inceſt.§.ſi.ff.de adulte.et voluit gloſſ.
in.d.c.prohibentur.hoc tamen fallit
niſi actio ſit tempore peritura:qꝛ tunc
tales magiſtratus cogantur ſuſcipere
iudicium vſqꝫ ad litis conteſta.l.ſena=
tuſconſulto.ff.de officio preſi.Jta di=
cit Sali.in.l.iubemus.C.ad.l.iul.re=
petū.de quo etiā per Bart.in.l.magi=
ſtratibus.ff.de iniurijs.ꝛ ibi Angel.et
doct.ꝛ Cano.in.c.legebat.de maio.et
obedien.ꝛ habetur in.§.ſi quis autem.
et in.§.neceſſitatem.in aut.vt iudi=
ces ſine quoquo ſuffra.ꝛ in.§.ſi tamē.
in aut.vt differentes iudi.Et adduci
pōt quod voluit do.Anto.in.c.fina.de
iureiuran.in.vj.col.ꝛ Ludo.roma.in.l.
ſi vero.in.§.de viro.in.iiij.fallen.ver=
9 ſicu.xv.ff.ſolu.matri.vbi dixerunt†qꝺ
teſtis examinatus in mortis articulo
per notariū ſine commiſſione iudicis
propter anguſtiam vel breuitatē tem=
poris facit aliqualem preſumptionē.
Et facit etiam circa hāc materiā quā=
do periculum eſt in mora.not.text.in.l.
ait pretor.in.§.ſi debitorē.ff.q in frau.
cre.Et facit etiam gloſſ.no.in.c.paſto=
ralis.in verbo mortē.de offi.ord.que
10 dicit†ꝙ propter neceſſitatē et ſic quā=
do res eſt tempore peritura:laicus po=
teſt confiteri peccata ſua laico.ꝛ idem
dixit gloſſ.in.c.ij.de peni.et remiſ.in
vj.ꝛ in.c.cum inferior.de maio.ꝛ obe.
et gloſſ.in.c.vnum.in.§.nomine autem
criminis.xxv.diſtin.et hoc voluit text.
in.c.quem penitet.de peni.diſtinc.j.
ꝛ text.in.c.qui vult.de peni.diſtinc.vj.
¶ Jtē vltra predicta ꝓ hac parte facit
qꝺ voluit Lud.ro.in.coſi.cccclij.inci.
in re preſenti.in.iij.colū.in verſi.vlti.ꝛc.
11 vbi dicit†ꝙ quādo periculū eſt in mo=
ra pōt interponi ſcdm decretū etiā cō=
tra non latitantē.ꝛ dicit ꝙ iſta eſt ſing.
determinatio Jo.an.in.c.conſultatio=
nib⁹.de officio deleg quā ſm eum val
de cōmendat Bal.in.c.j.in.viij.col.in
ver.adde quod dicit ꝛc.in tit.de milite
vaſal.qui con.eſt.¶ Et pro iſtis facit
etiā qꝺ dixit Bal.in.c.j.in vltimis ver=
bis.in titu.qualiter debet iurare vaſ.
12 vbi dicit†ꝙ ſi ſunt duo dñi eiuſdē ca=
ſtri ꝛ vnus cōmittat delictum ꝙ ille al=
ter non poterit eū punire de tali deli=
cto cum par in parē non habeat impe
riū.l.ille a quo.§.tēpeſtiuū.ff.ad treb.
hoc tñ fallit niſi periculum ſit in mora
qꝛ tūc poterit eū punire.Et facit opti=
me.l.diuus pius.ff.de peti.here.ꝛ.c.lꝫ.
extra de ferijs.ꝛ qꝺ voluit Bart.ꝛ poſt
eū Bald.in.l.nō minorē.C.de trāſa.vbi
13 dixerunt†ꝙ lꝫ ſnia debeat ferri de die
ꝛ nō de nocte ꝑ text.i.l.ſedebāt.in aut.
de iudicib⁹.ꝛ in.c.conſuluit.de officio
dele.cum ſi.Jſtud tñ fallit niſi iuriſdi=
ctio iudicis eſſet tēpore perpetua.nam
tunc poterit ferri de nocte.ꝛ hoc etiam
tenet Bal.in.l.caſus.C.de teſta.ꝛ vꝫ te=
nere Cy.in.d.l.non minorem.ꝛ idē vo=
luit Bar.Bal.ꝛ Ang.in.l.more roma=
no.ff.de ferijs.licet aliter loquat Jmo.
14 in.c.cōſuluit.de officio deleg.¶ †Jtē
ꝓ iſtis facit etiā:nam licet iudex nō te
neat copiā ſui facere de nocte:vt not.
in.§.ſedebāt.in aut.de iudicibus.tñ il=
lud nō habet locū vbi periculū eſſet in
mora.l.j.§.dies.ff.qñ appel.ſit.Et fa=
ciunt dicta per Bald.in.c.j.in.ij.colū.
ver.ꝛ eſt argumentum.in titu.ſi de in=
15 ueſti.inter dominū ꝛ vaſ.lis oria.†Fa=
cit etiam nam poteſt contemni ſtatus

tum legis vel canonis ſi in eius obſer-
uātia mora ſit periculum allatura.ita
dixit Pet.de anch.in.cōſ.ſuo.cclxxvij.
incip.ex predicta.in vlt.colum.vbi al-
legat.l.de pupillo.§.preterea generali-
ter.ff.de ope.noui nuntia.ꝛ c.fin.de iu-
dic.et.c.ij.de ferijs.ꝛc.Et ad predicta
faciunt que dixi in repetitione mea.l.fi.
C.de probat.in.xi.chart.cum ſequen.et
in.l.j.C.de execu.rei iudic.in pnc.ꝛ di-
cta per Ludo.roma.in repetitione.l.ſi
vero in.§.de viro.in.xi.fallē.ff.ſolu.ma-
tri.ꝛ per Ange.de aret.inſtitu.de legi.
agn.tu.in.§.j.in.iij.colum.ꝛ per Imo.in
clemē.j.de procu.circa pe.colum.ꝛ glo.
in.d.cle.j.in verbo cogi.de quo etiam
per Fel.in.c.cum acceſſiſſent.in.x.col.
de conſtit.Iaſ.in.l.vinum.in.iij.col.ver.
pmo probo ꝛc.ff.ſi cer.peta.in.l.j.in.§.
ſed excipitur.ff.de ferijs.¶ No.vlteri⁹.
ego ſolus hunc text.in verſic.ꝛ conſul-
16 to pus pncipe ꝛ iubēte ꝛc.†quod quā-
do reqritur licentia ſeu conſenſus ali-
cuius non ſolum reqritur quod illa pe
tatur ſed etiam reqritur quod illa ſi-
bi concedatur alias per ſolam petitio-
nem ſine conceſſione nihil actum eſſet.
ita probat expreſſe iſte text.in.d.verſic.
Et ideo inſurrexit practica qua vtun-
tur ſepe ſcholares dicentes impetra-
ta ꝛ obtenta vel petita ꝛ obtenta licen-
tia a magnifico dño rectore ꝛc.Et ſic
quandoqꝫ etiam practicant notarij et
cancellarij dicentes petita ꝛ obtenta li
centia a magnifico dño poteſtate vel
dño iudice.Et ſic non dicunt ſolum pe
tita licentia ſed petita ꝛ obtenta vt di-
xi.Et poteſt etiam allegari iſte text.in
17 verbo iubente†quod licentia debet da
ri verbis expreſſis et in ipſa licentia
concedenda reqritur expreſſio verbo-
rum.Ita probat text.iſte pro quo facit
text.in.l.j.§.fi.in verſicu.preſentia cor-
poris.ff.de auto.tut.ꝛ.l.nō multum in-
tereſt.eod.titu.in qbus dr quod in pre-
ſtanda autoritate non ſufficit preſen-
tia eius q eam preſtare debet ſed req-
ritur expreſſio verborum ipſius.et hoc
tenet Barto.in.l.j.§.fin.et voluit etiam
Bald.in.l.ſi ſiue.in.ij.q.C.ad velleia.et
in.l.potuit.in.xj.colum.C.de iure deli-

be.ꝛ in.c.fi.in.ij.colum.de confeſ.Spe-
cu.in titu.de curatore.in.§.vt autem.in
verſicu.ſed nunqd ſufficit ꝛc.ꝛ glo.in.l.
etiā.ff.de auto.tuto.¶ Sed contrariū
ſcꝫ ꝙ non reqratur expreſſio verborum
in autoritate preſtanda:ſed ſufficiat ſo-
la preſentia:tenuit glo.in.l.vbi non vo-
ce.j.de regu.iur.poſſet dari ſolutio vel
fieri concordia hoc modo vt gloſ.in.d.
l.vbi non voce habeat locum in pnci-
pe in quo propter eius dignitatem ſuf
ficit ſola preſentia ſine expreſſione ver-
borum.vt voluit Bald.in.c.cum.p.ta-
bellio.ante finem:extra de fi.inſtrumē.
¶ Alia vero iura ſuperi⁹ allegata re-
qrētia preſentiam perſone ꝛ expreſſio-
nem verborum habeant locum in infe-
rioribus interponere debentibus au-
toritatem in actu.¶ Uel poteſt alr dici
ſm Bald.in.l.inſtar.circa finem.C.de iu
re fiſ.lib.x.vcꝫ ꝙ aut loqmur in contra-
ctibus iuriſgentium:et tunc procedit
glo.in.d.l.vbi non voce:aut loqmur in
contractibus iuris ciuilis ꝛ tunc pro-
cedunt iura contraria.¶ Uel ſecundo
poſſumus dicere ſm eum ꝙ aut ſum⁹
in contractibus in qbus reqrunt ver-
ba ꝛ tunc reqrantur verba:aut ſumus
in contractibus in qbus nō reqruntur
verba ſed cōſenſus perficit cōtractum
ꝛ tunc pcedit gl.in.d.l.vbi nō voce.de
quo tamen articulo vide Barto.in.d.l.
etiā.ff.de auto.tuto.ꝛ ibi Alex.ꝛ alios.
¶ Et in hac materia interponēde au-
toritatis teneas menti aliqua multum
notāda ꝛ quotidiana lꝫ aliquātulū ex-
trauagātia ad materiā iſtius legis:vcꝫ
18 quod†nedū in ipſa autoritate interpo-
nēda reqrunt regulariter verba vt di-
xi:ſed etiā reqrit vt añ ipſam interpoſi-
tionem autoritatis adhibeat cauſe co-
gnitio alr actus q fit eſt null⁹.Ita no.
dixit Pet.de anchara.in cōſ.ſuo.lxxxij.
incip.viſis diligēter actis ꝛc.vbi p hoc
allegat.l.magis puto.in.§.de paſſim.ff.
de rebus eorum.ꝛ.l.q neqꝫ.eo.tit.ꝛ alia
plura iura de qbus ibi p eū.ꝛ allegat
etiam Barto.in.l.prolatā.C.de ſen.ꝛ idē
voluit Bald.ꝛ Sal.in.l.j.C.ſi aduerſus
dona.vbi dicūt ꝙ decretū interpoſitū
cauſa nō cognita eſt nullū maximē qñ

continet aliquam renūtiationē vel re-
pudiationē ſeu alienationē:quod di-
ctum refert ⁊ ſeqtur ⁊ dicit eſſe perpe-
tuo menti tenendum. Ang.de arc.in §.
tripli.in.iij.colum.inſtit.de act. ¶ Pro
qbus faciunt optime dicta ꝑ Pau.de
caſt.in conſi.ſuo.xcj.incip.ſup eo quod
19 queritur ⁊c.vbi plus dicit†quod ſi no-
tarius rogatus de interpoſitiōe auto-
ritatis vel decreti ſcribat interueniſſe
cauſe cognitionem non creditur ſibi:qꝛ
illa diligens inueſtigatio quam reqrit
cauſe cognitio nō potuit fieri tempore
inſtrumenti cōfecti ſed reqrebatur in-
teruallum tēporis:ideo de ea nō potuit
tunc notarius eſſe rogatus iuxta not.
ꝑ gl.⁊ Bart.in.l.ſi.C.de fide inſtru.⁊ iu-
re haſte fiſ.lib.x.⁊ ꝑ Bar.in.l.ſi ſtichum.
ff.de verb.obli.⁊ dicit etiam ipſe Pau.
de caſt.in dicto conſilio ꝙ immo etiam
ſi eſſent verba iudicis nō ꝓbarēt cauſe
cognitionē interueniſſe.ar.not.ꝑ Bart.
in.l.ſi forte.ff.de caſtrē.pecu.Et ſubdit
ipſe Pau.de caſt.vbi.ſ.ꝙ debet de ipſa
cauſe cognitione fieri ſcriptura de per
ſe diuerſa ab eo ſuper quo interponi-
tur decretū:⁊ dicit ꝙ hoc voluit Spe-
cu.in titu.de procu.§.j.verſicu.qd ſi ſo-
lum per libellum ⁊c.que omnia refert
⁊ ſeqtur do.Fel.in.c.eccleſia ſancte ma
rie.de conſtitu.in.viij.colum.vbi etiam
dicit ꝙ hanc partē tenuit Innocē.in.c.
quoniam contra.de ꝓbatio.⁊ alij quos
refert ipſe.d.Fel.ibi. ¶ Et circa mate-
riā iſtam adducit etiam do.Fel.in.d.c.
eccleſia ſancte Marie.in.viij.colū.not.
verbum Bal.in.l.captatorias.in.iiij.co
lum.verſic.tertio quero C.de teſta.mi-
20 li.†vbi dixit:teſtator commiſit declara-
tionē certorum debitorum ſeyo q̄ de-
claravit indiſcuſſe ⁊ p̄cipitanter ꝙ de-
berēt reſtitui gayo tā͞ illa fuerint ex-
torta ab eo an valeat talis declaratio:
⁊ refert Barto.cōſuluiſſe ꝙ nō:qꝛ nō eſt
ſecut᷒ formā boni viri.allegat.l.ſi bais
ancilla §.ſororem ff.de fideicom.liber.
⁊ ideo dicit ꝙ debet ſibi aliūd conſtare
reqſito herede per.l.ciuitatū.ff.de vſu-
fru.leg.et hoc dictum ſeqtur Ioan.de
ana.ſm eū in.c.cum ſit.in fi.de iudeis.
⁊ Lud.ro.in repetitione rub.ff.de arb.

in.iij.colum.Et adducit etiam do.Fel.
vbi.ſ.Bal.in.c.j.ad fi.de inueſti.in ma-
21 ri facta.vbi dicit†qꝺ ſi arbitrator lau-
dauit ex arrupto arbitramētū eſt nul-
lum.⁊ ita dicit alſ fuiſſe pronūtiatum:
quod dictum ſm eum ſeqtur Abb.in.c.
quintauallis.in pen.colum.de iureiur.⁊
Cardi.in cōſi.ſuo.cxliij.incip.in chriſti
nomine magiſter Bartholomeus ma-
nētis ⁊c.in.j.char.p quo etiam faciunt
dicta per Bald.in.d.l.prolatam.in vlt.
col.⁊ Ludo.ro.in.l.ſciendum.in pe.col.
⁊ in.l.ſi de arbitratu.in.vj.colum.ff.de
verbo.obl.Ad predicta etiam adducit
ipſe do.Fel.Pet.de ancha.in conſil.ſuo
cxcviij.incip.p̄dictis ſubnitr.in p̄nc.vbi
22 dixit ꝙ† abſolutio a iuramēto preſtita
non premiſſa cauſe cognitiōe eſt nulla.
allegat nota.in.d.c.eccleſia ſancte ma-
rie.et in.d.l.platam.Et facit etiam ad
predicta ſm eum:quod voluit Ludo.
ro.in.l.j.§.ſi qs ita ff.de verbo.obl.in.ij.
23 col.in ver.hāc aūt opi.⁊c.vbi dixit†qꝺ
ſententia lata ſm conſilium ſapientis
a iudice non lectum eſt nulla.⁊ allegat
Bald.in.l.j.in.j.colum.C.de ſen.ex peri.
reci.Et facit etiam quod voluit Ang.in
l.ſi ab arbitro.§.j.ff.q̄ ſatiſd.cog.vbi di-
24 cit†qꝺ nō valet captura quam iudex
decreuit contra allegatum ſuſpectum
de fuga niſi ſaltē ſummarie cognoue-
rit de qualitate ꝑſone capiende.Addu
cit etiam Federi.de ſenis in conſi.ſuo
cclj.inci.caſus talis eſt Iacob᷒ de ro-
25 ma.⁊c.vbi dixit quod†preceptū factū
iudici ſeculari per iudicem eccleſiaſti-
cum ſine cauſe cognitione eſt nullum.
Et dixit Bald.in addi.Specu.in tit.de
26 app.in.vij.char.ver.nota†quod iudex:
quod ſi iudex appellationis tulit ſen-
tentiam non viſis actis primi iudicis
quod ſententia eſt nulla:⁊ idem ſi acta
non fuerunt coram eo producta.alle-
gat gl.⁊ Bart.in.l.ij.C.de eden.Et facit
etiam quod voluit Ludo.ro.in conſil.
ſuo.cccclviij.incip.in re p̄ſenti ⁊c.ad fi.
27 vbi dicit†qꝺ miſſio in poſſeſſionem ex
ſecundo decreto facta ſine cauſe co-
gnitione eſt nulla.Et ideo videmus ꝙ
miſſus in poſſeſſionē inordinate ⁊ ſine
cauſe cognitiōe nō facit fructus ſuos

ſecundum Inno.in.c.cōſultationibus.
poſt ꝑn.de iure patro.quē ſeqtur Bal.
in.l.ij.in pe.colū.C.de ſeruitu.ꝛ aqua.ꝛ
idē no.Ludo.roma.in.d.conſi.ccccliij.
ad fi.ꝓ quo bene facit conſilium Pet.
de ancha.cxxij.incip.ſatis inaduertē-
ter.in fi.que omnia refert do.Fel.in.d.
c.eccleſia ſancte marie.in.ix.colum.cū
iiij.colum.ibi ſequētibus.Et ibi in.xij.
28 colum.ſubdit †ꝙ epiſcopus non poſſet
ſtatuere ꝙ liceret ꝓnunciare ſine cau-
ſe cognitiōe ſecundum Bald.in repeti-
tione.l.ij.in.ij.char.verſi.ſed q̄d de cō-
ſtitutione epiſcopali.ff.de iureiurā.vbi
ipſe allegat Joan.an.in.c.ſi de app.in
vi.Pro quo facit ſecundum do.Fel.vbi
ſ.ꝙ cauſe cognitio eſt de iure diuino
ſecundum Abb.in.c.j.in.iij.col.de cau-
29 ſa poſſeſ.ꝛ ꝓprie.¶ †Dicit poſtea do.
Fel.vbi.ſ. quod diſpenſatio inferioris
a papa ſine cauſe cognitione non va-
let.ad quod allegat plura de q̄bus ibi
per eum.Dicit etiam quod ꝑdicta de
ſententia habēt etiam locum in interlo-
cutoria lata ſine cauſe cognitiōe.ꝛ alle
gat hoc voluiſſe Bal.in.l.ex ſtipulatio-
ne.per illum text.C.de ſenten.ꝛ Barto.
in.l.ſi.per illum text.in verſic.cauſa co-
gnita.ff.de ferijs.ꝛ in.l.a procedente.C.
de dila.per illum text.in verbo non alr
ſine cauſe cognitiōe.ad quod etiam fa-
cit ſecundum eum quod not.Innoc.in
c.cum veniſſent.extra de reſtitu.in in-
30 teg.vbi dicit †ꝙ preceptum ſine cauſe
cognitione non tranſit in rem iudica-
tam:ꝛ eū ſeqtur ibi Abb.ꝛ voluit Pau.
de caſt.in conſi.ſuo.xxxix.ꝛ Ludo.ro.in
l.de pupillo.in.§.meminiſſe.ff.de ope.
no.nun.ꝛ alij plures doctores quos re-
fert ipſe do.Feli.vbi.ſ.dicit poſtea.in
31 xiij.colum.ibi ſequētı †quod lʒ ſpolia-
tus a iudice non ſit ante omnia reſti-
tuendus:cum pro eius autoritate pre-
ſumatur iuxta glo.ordi.ꝛ ibi Archid.in
c.preſentium.vij.q.j.ꝛ per Hoſt.in ſum-
ma de reſtitu.ſpolia.in.§.quando faciē-
da.in ꝑnc.ꝛ per Archidia.in.c.quorun-
dam.lxxiij.diſt.ꝛ in.c.hoc q̄ppe.iij.q.vi.
ꝛ per omnes.in.c.cū querente.de reſti-
tu.ſpolia.ꝛ per Innoc.in.c.ex inſinua-
tiōe.de procura.tamen ſi iudex aliquē
ſpoliauit ſine cauſe cognitione ille an-
te omnia eſt reſtituendus ſi hoc petat
ſecundum Archidia.et docto.in.c.no-
tum.ij.q.i.¶ Pro quo ſecundum ipſum
do.Fel.bene facit quod no.Car.in cle.
32 j.in fine de celebra.miſſa.vbi dixit †qđ
regulariter quando iudex procedit ſi-
ne cauſe cognitione cenſetur tanquam
priuatus nec ſibi eſt obediendum.per
not.in.d.c.cum querente.ad qđ etiam
ipſe do.Fel.vbi.ſ.allegat plura alia de
q̄bus ibi per eum.¶ Ubi etiam in ma-
teria huius cauſe cognitionis ſubdit
33 vnum aliud vʒ †quod reſcriptum ve-
tans cauſe cognitionem:eſt ſuſpectum
de falſo.allegat text.in.c.ij.extra de re-
ſcri.ꝛ ibi Imo.poſt alios dicens ꝙ ille
tex.quotidie ad hoc allegatur.¶ Item
34 dicit etiā ꝙ illud quod dicitur †quod
iuſſus iudicis excuſat a pena etiam ſi
non ſit recte factus.vt per glo.ꝛ docto-
res in.l.iuſte poſſidet.ff.de acq̄.poſ.dʒ
intelligi dummodo emanauerit cum
cauſe cognitione quoniam tunc non
excuſat a pena ſecundum Barto.in.d.
l.iuſte poſſidet.in ꝑnc.ꝛ ibi per alios.ꝛ
dicit quod ita intelligit.l.meminerint.
C.vnde vi.Dicit etiam ipſe do.Fel.vbi
35 ſ.†quod lʒ commiſſio iudicis ſuꝑ ali-
qua executione duret etiam re integra
in tēpus ſucceſſoris.puta licētia data
de capiēdo debitorem:vt per Barto.in
l.fundi.ff.de acq̄.poſ.tamē ſi illa licen-
tia vel commiſſio fuit facta ſine cauſe
cognitione non tranſit in ſucceſſorem
ſecundum Ang.in.d.l.fundi.de quo la-
tiꝰ per ipſum do.Fel.vbi.ſ.adducē-
tem etiam plura alia no.in hac mate-
ria cauſe cognitionis que breuitatis
cauſa non refero.¶ Non omitto tamē
vnum vʒ quod adeo iura deſiderant
36 cauſe cognitionem †quod ſicut omiſſio
ordinis iudiciarij in cauſis ordinarijs
reddit proceſſum nullum.vt in.d.l.pro-
latam.Ita omiſſio qualis qualis ordi-
nis in cauſis extraordinarijs reddit ꝓ-
ceſſum nullum ſm Pet.de ancha.in cō
ſi.ſuo.cxvi.incip.viſis diligēter omni-
bus ꝛc.allegat Innoc.in.c.tua.ad fi.de
coha.cle.ꝛ mulie.quod dictum refert ꝛ
ſeqtur domi.Fel.in.d.c.eccleſia ſancte

Marie.in.xij.col.de conſti.ꝛ in.c.j.de li-
tis conte.in.iij.colū.ver.dicas tamē ꝛc.
de quo dixi in ſing.meo.cclvj.incip.ea-
dem eſt rō.Et ipſe do.Fel.in.d.c.eccle-
ſia ſancte Marie.in.ix.ꝛ.x.colum.limi-
tat ꝑdicta ſex modis in q̄bus valēt fa-
cta ſine cauſe cognitione de q̄bus ibi
late ꝑ eū vbi not.loq̄tur more ſolito.Et
ponit etiam ibi in.xij.colum.an ꝑceptū
iudicis factum ſine cauſe cognitiōe va
leat.¶ Sed ego vltra do.Fel.in dicto
loco in hac materia cauſe cognitionis
adduco celeberrimam doctrinā Pau.
de caſtr.in.l.cum hi.in.§.ſi pretoꝛ.ff.de
37 tranſac.vbi dixit ꝙ†ſi ſtatutum dicat
ꝙ mulier vel minoꝛ nō poſſit ſe obliga-
re ſine autoꝛitate iudicis quod tūc nō
ſufficit vt iudex autoꝛitatem interpo-
nat niſi cōtineat in inſtrumēto ꝙ adhi-
buit cauſe cognitionē ꝛ ꝙ reperijt illū
contractum cedere in vtilitatem eoꝝ
qꝛ ſtatutum noluit committere iudici
rē negligēdam vel donandam ſed per-
q̄rēdam:ꝛ allegat Spe.in tit.de emp.ꝛ
ven.§.nunc dicēdum.verſi.ꝛ breuiter.ꝛ
ſubdit ipſe Pau.de caſt.vbi.ſ.ꝙ lȝ aliq̄
dicāt ꝙ vbi reperitur interpoſitum de-
cretū iudicis ꝑſumatur adhibita cau-
ſe cognitio:quod tamē hoc nō videtur
verum ꝑ illum text.d.§.ſi pretoꝛ.niſi in
inſtrumēto expꝛeſſe hoc caueatur:ꝛ tunc
vꝫ ſufficere quod dicatur cauſa cogni-
ta lȝ non exprimantur particularit.ꝛ al-
legat Bald.in.l.j.C.de fide inſtr.ꝛ iure
haſte fiſ.li.x.Et ſubdit poſtea ipſe Pau.
de ca.ꝙ vbi apparet vel vbi reperitur
decretū iudicis interpoſitū cum cauſe
cognitiōe qꝺ tūc ceſſat ꝑſumptio frau-
dis doli ꝛ metus.vt notatur.in.l.j.C.de
ꝑdijs curialiū.li.x.ꝛ dicit vidēdum eſ-
ſe qꝺ not.Bald.de decreto iudicis in.l.
q̄cunq;.C.de bonis q̄ libe.ꝛ in.l.j.in pe.
colum.C.q̄ admit.ad bo.poſ.q̄ oīa ſunt
no.ad faciēdū corruere mille inſtrumē
ta:ideo teneas ꝑpetuo menti.Et vide
oīno in hac materia cauſe cognitionis
Alexā.cōſi.lxxx.incip.viſis.in.ij.colum.
in q̄nto volu.¶ Modo redeūdo ad tex.
iſtius.l.noſtre dico ꝙ etiam ex ipſo tex.
in verſic.niſi forte tumultus alr̄ ſedari
38 nō poſſet ꝛc.¶ Poſſumꝰ notare qꝺ†de

duobus malis minus eſt eligēdū.Ita
ꝑbat iſte text.recte intuenti:concoꝛdat
tex.in.l.ſi ꝓcuratoꝛ rei.ff.de doli.excep.
ꝛ in.l.quotiens nihil.ſ.de regu.iur.ꝛ in.l.
exigendi.in fi.C.de ꝓcura.ꝛ in.l.apud
celſum.§.marcellus.ff.de doli.excep.cū
39 ſimi.¶ †Itē nota etiam ex eodē verbo
quod aliq̄d fit ad euitandum tumultū
quod alr̄ non fieret.ꝛ ideo dicit Spe-
cu.in titu.de ſequeſtra.poſ.ꝛ fruct.in.§.
ꝑmo.verſicu.ſed nunq̄d ꝛc.quod multa
fiunt ad euitandum tumultum q̄ alias
non fierent.Et adde ꝙ iſtum text.alle-
gat Lud.ro.in ſingula.ſuo.cccccixxxiij.
40 incip.lȝ iudex ꝛc.vbi dicit†quod lȝ iu-
dex non poſſit procedere ad condem-
nationem coꝛpoꝛalē ad tumultū popu
li etiā ſi talis tumultus alr̄ ſedari non
poſſit.vt in.l.decurionum.C.de penis.ꝛ
in.l.ſi priuatis.C.q̄ ꝛ a q̄bus.tamen ad
tumultum populi poteſt executionem
accelerare etiam pendente dilatione ſi
alr̄ ſedari non pōt:ꝛ allegat hunc text.
pꝛo quo etiam dicit bene facere.l.ſi fi-
lio exheredato.ff.de inoff.teſtamē.ꝛ.l.
inſtitutionibus.ſ.de appel.ꝛ idem dicit
etiam Barto.hic ꝛ idem dixit Cepol.in
cautela ſua.ij.in fi.ꝛ Iaſ.in.l.j.in vlt.co-
lum.in ꝑnc.ff.de offic.aſſeſ.¶ Ulterius
41 inquātum text.iſte dicit†ꝙ nō poſſit in
aliqua dignitate ſi cōmittunt homici-
dium capite puniātur:dicit hic Ang.
hoc eſſe limitādū ꝛ reſtringēdū niſi in
hoc multoꝝ iaceret ſtrages qm̄ tūc ſe-
ueritati detrahendū eſt ꝛ pena eſt per-
mutanda.ꝑ quo dicit eſſe dicēdum vt
dr̄:cum aliqua magna vniuerſitas de-
linq̄t.nam tunc mitigāda eſt pena vel
commutanda.allegat ad hoc Innocē.
in.c.grauē.extra de ſenten.excōmu.ꝛ.l.
tā collatores.C.de re mili.li.xij.¶ Sed
poterat ad hec iudicia meo adducere
etiā bonū text.in.l.ad beſtias.ſ.de pe-
42 nis.vbi habet†qꝺ qn̄ eſt cōdemnatus
homo vtilis reipublice dȝ ſuperſedere
in executiōe ꝛ nō dȝ talis ꝯdēnatio ſta-
tim exeq̄.de quo tex.aliqua dixi in pra-
ctica mea iſtarū cauſaꝝ criminaliū in
materia differendi moꝛtē vbi videas.
Et vide tex.no.in.c.ij.de tempo.oꝛ.ꝛ ibi
glo.in verbo multitudo q̄ plures con-

cordãtias allegat ⁊ ponit illud carmẽ Ob pplim multũ crimen pertranſit inultum.⁊ vide text.⁊ ibi doct.in.c.latores.de cle.excõ.miniſt.⁊ in.c.comeſſationes.xliij.di.⁊ vide ſ.ng.verbũ Car. in pemio clemẽtinarũ.in ver.vniuerſitati ⁊c.qđ dictũ refert.⁊ ſequit Barba. in cõſi.ſuo.inci.ſcripſit ⁊c.in col.vij.qđ cõſiliũ eſt inſertũ inter cõſilia Alexã.⁊ in ordine meo eſt.ccccl.x.de quo dicto ego feci mentionẽ in practica mea.in clvij.char.circa mediũ ⁊c. ¶ Venio modo ad gl.hui⁹.l.q̃ gl.ſunt literales ⁊ expoſitiue ⁊ glo.pe.allegat cõcordãtias. Et dicit hic Ang.quod gl.vltima eſt notanda ad hoc vz φ qñ ppter tumultũ ſedandũ acceleratur execútio pene qđ tunc punitus dicit punit⁹ iudicio populi.⁊ idẽ dixit Ang.allegãdo hãc gl. in cõſi.ſuo.xliij.inci.no.carolus.in pñ. Sequitur modo.l.ſi in rixa.que eſt finalis huius titu.

¶ Hippoly.de marſilijs iuris vtriuſq doctoris Bonon.

1 ☞ Animus percutientium colligit ex vulneribus.

2 Interiora cõprehendunt p exteriora.

3 Homo ex pluralitate vulnerũ interemptus a quo ſit inſpiciẽdus.

4 In criminalibus non eſt procedendũ p poſſibilia ſz p probabiles pbatiões.

5 Statutũ municipale de puniẽdo tantũ homicidiũ ſecutũ φ ſit ambiguum.

6 Preſtãs auxilium duobus homicidijs an pro duobus teneatur.

7 Mandãs plurib⁹ committere vnũ delictũ an pro pluribus delictis teneat.

8 Delinquentes plures ſi habẽt officiũ publicũ qualiter puniantur.

9 Qualiter delinquẽtes ſunt equaliter puniendi.

10 Propoſitũ an attendatur ſicut factũ.

11 Villa obligata capere malefactores et eos denuntiare quo caſu et ad quid teneatur.

12 Statutũ φ accuſans aliquẽ ⁊ nõ probans puniatur qñ ſit intelligendum.

13 Statutũ φ quicũqȝ nõ ceperit malefactorẽ puniatur qualiter intelligatur.

14 Statutũ de nõ portãdo arma:⁊ aliud de nõ inſultando:⁊ aliud de nõ vulnerando aliquem ⁊ quodlibet ſub certa pena:ſi quis occidat cũ armis an triplicater puniatur.

15 Stãte ſtatuto φ vulnerãs aliquẽ puniatur in decẽ an pcutiẽs cum tridente puniendus ſit in tot decem.

16 Sindicus ville negligens denuntiare maleficia qñ teneatur.

17 Producẽs plures falſos teſtes ad vnũ effectũ an dicatur plures productiões facere.

18 Plura faciẽs vno actu an plurib⁹ modis puniatur.

19 Ludẽs ad azardũ vno ſero cũ plurib⁹ an dicatur pluries luſiſſe.

20 Statuto dicẽte φ tres iſti famuli ducatur an plures ducẽs õ plurib⁹ teneat.

12 Statutũ dicẽs φ nemo poſſit habere ad cõuiuiũ vltra.x.an plures habens pluries offendat.

22 Furẽs plures res an plura furta dicatur committere.

23 Dicẽs alicui vno ipetu plures iniurias an p vna vel plurib⁹ iniurijs puniat.

24 Blaſphemans vno impetu deũ beatã Mariam:⁊ ſanctos ⁊c.ſtatuto dicente φ quẽlibet blaſphemans puniatur in decem:an in pluribus puniatur.

25 Occidẽs aliquẽ duplici medio an duplici pena teneatur.

26 Interpellatio triplex vno cõtextu verborũ facta nõ habet vim niſi vni⁹ tñ.

27 Succũbens in cauſa ſi vno ɔtextu dicat pluries hoc verbũ appello:an pluries dicatur appellare.

28 Conſuetudo an inducatur bino actu.

29 Percutiẽtes vn⁹ mortaliter alius non an equaliter teneantur de morte ſecuta.

30 Affinis ſupueniẽs rixe ⁊ ſi occidat inſultantẽ affinẽ an et qñ teneatur.

31 Pluribus ſimul cõgregatis an quilibet teneatur de cõmiſſis in illo loco.

32 In dubio aſſiſtens maleficio qñ preſumatur affuiſſe.

33 Preſtãs auxiliũ homicidio tenet vt homicida:⁊ quo caſu limitatur hec regula.⁊ nu.ſeq.

35 Fauor proprie ſumptus et ſimpliciter differunt.

36 Inquiſitio vt teneat propter opem vel auxiliũ preſtitũ quid requiratur.

57 Regula iſta q preſtās opē maleficio tenetur de ipſo maleficio qualiter ſit intelligenda.
58 Auxiliū delicto dediſſe non dicitur q̄ poſt delictū commiſſum tantum viſus eſt aſſiſtere.
59 Preſtās opē homicidio nō dicit homicida licet teneatur vt homicida.
40 Opē preſtans homicidio an aliter q̄ homicida poſſit puniri.
41 Simplicē fauorē preſtās maleficio an puniatur ſicut principalis.
42 Preſtās opē ſi eſt cauſa delicti puniēdus eſt vt principalis.
43 Ferramenta dans ad delictū cōmittendum qua pena teneatur.
44 Principalis in maleficio plus punitur q̄ auxiliātes ſi illi fuerint plures.
45 Preſtare opē maleficio qn̄ quis dicat.
45 Clericus videns duellū aliquorū an incurrat irregularitatem.
47 Clericus aſſiſtēs amico ⁊ ſuadens ne malefaciat an irregularitatē incurrat ſi cōmittatur homicidium.
48 Stās cū alio armatus nihil faciens an dicatur auxiliū preſtare.
49 Preſtās opē poſt maleficiū cōmiſſum an puniatur vt maleficio preſtās opē.
50 Receptās furē vel res furtiuas ſcienter an dicatur auxiliū p̄ſtare furto vt teneatur pena furti.
51 Pena eſt cōmenſurāda delicto.
52 Statutū de puniēdo preſtantes auxiliū vel fauorē maleficio an teneat.
53 Mitius punit is in cuius domū ſit aliquod maleficiū eo patiēte q̄ principalis delinquens.
54 Fabricās falſum inſtrumentū et illo vtens an eque puniantur.
55 Utens falſo mitius eſt puniendus q̄ falſum fabricans.
56 Receptans furē etiā ſcienter an dicatur fur.
57 Actus remot⁹ a maleficio facit q preſtans auxiliū vel opē nō puniatur.
58 Inſtruens ſeruū alienū ad delinquendum quomodo puniatur.
59 Furtū nō punitur niſi interueniat lucrum vel animus lucrandi.
60 Nullus ex actu quē facit preſumitur delinquere niſi quando delictum eſt et fauorabile.
61 Delens inſtrumentum alicuius quo caſu teneatur vel non.
62 Uſurarius ſcienter recipiens pignori res furatas qua lege teneatur.
63 Percutiēs aliquē qui poſtea ex interuallo decedit an p̄ſumat culpabilis.
67 Uulneratus moriens poſt octo dies preſumitur mortuus ex vulnere.
65 Statuto dicente q laborātes in extremis nō poſſint cōtrahere ſine conſenſu propinquorū quō exponatur labor in extremis.
66 Beſtia vēdita que poſt venditionem moritur infra triduum an preſumatur fuiſſe morbida tempore venditionis et per q̄ns an poſſit agi ad pretiū.
67 Dicti vnius an ſit ſtandū vbi plures haberi non poſſunt.
68 Teſtamentū peregrini factū in p̄ſentia duorum vel triū tantū an valeat.
69 Statutū q minor nō faciat contractū niſi ſint de eo rogati duo notarij ſi non poſſint reperiri an vnus ſufficiat.
70 Teſtamētum factum tempore peſtis quot teſtibus cōfirmari poſſit.
71 Tabellio creat⁹ nōdū tn̄ matriculat⁹ an tpe peſtis poſſit īſtrumētū cōficere.
72 Notarius quo caſu nō poſſit eſſe rogatus de cōmiſſione ſibi facta.
73 Notari⁹ vni⁹ tribunalis an poſſit cōficere acta alteri⁹ ēt ex ptiū progatiōe.
74 Duob⁹ notarijs ad acta deputatis an vnus ſine alio poſſit actū cōficere.
75 Epiſcopus quo caſu poſſit ſubditum proprijs manibus verberare.
76 Snia lata cōſilio ſeu dicto peritorum in arte an tranſeat in rem iudicatam.

1 Si in rixa. ¶ †Et h intendit. Ex vulneribus ſeu percuſſionibus colligit aius percutientiū ideo ictus vniuſcuiuſq intueri dz.h.d. Caſus. ¶ No. primo dictū in ſummario. † Itē nota etiā
2 ex hoc tex. q per exteriora comprehendunt interiora. ita probat optime iſte tex. in q̄ſti vult qđ cōtemplari debeant ictus ex quib⁹ percipit animus occidendi vel nō. ad idem tex. in. §. pauonum. inſtitu. de rerum diuiſio. cum ſi-

mi.ibi allegatis.Et nõ ſolum ex factis.
exterioribus comprehendunt interiora
ſed etiã ex verbis interioribus cõprehẽ
dunt interiora ꝛ ſic animus loquntis.ita
probat tex.in l.lubeo.in.§.ceterum ff.de
ſuppelle.lega.et facit ad idem text.in.l.
nepos proculo.j.de verbo.ſig.Et dixit
Bal.in.c.mandatũ.de reſcri.qḋ lingue
imperator eſt cor.ꝛ dixit idem Bald.in
tractatu ſciſmatis qḋ lingua eſt preco
cordis.Et dixit Bald.in.c.j.de teſta.qḋ
nullum magis mẽtis noſtri teſtimoniũ
ꝙ qualitas expreſſa verborum.ꝛ idẽ di
xit ipſe in.l.generaliter.in pͥn.C.de non
nu.pecu.ꝛ in.c.j.in fiñ.de contentio.in-
ter me ꝛ dñm.de poſt.ſen.ꝛ Barba.in.c.
omnipotens deus.in.ij.col.extra de ac-
cuſa.Pro quibus faciũt dicta per Bal.in
l.q fideicommiſſariam.C.de fideicõ.vbi
dicit qḋ intellectus regit ordinem ver-
borum:qḋ nota.¶ Ulterius dixit Ang-
ge.quod verbum in hoc poſitum in tex.
iſto debet intelligi:id eſt in illo loco in
quo tamen loco non erant collecti ſeu
congregati ad percutiendũ ſed incidẽ-
ter erant coadunati in loco ꝛ incidẽter
deuentum eſt ad rixam.Nam ſi fuiſſent
congregati ad percutiendum tũc ſuffi-
ceret animus occidendi ꝛ omnes tene
rentur de occiſo:qꝛ in hac.l.cor.de ſic.
attendit animus vt vidimus.ff.in plu-
ribus legibus huius tituli:et habetur
in.l.ſi is qui cum telo.C.eo.Dicit poſt-
ea Ang.hic ꝙ verbum cõtemplari opꝫ
poſitum in hoc text.debet exponi:id eſt
a iudice maleficiorũ vel ſaltẽ a milite
3 ipſiꝰ iudicis vel curie.Et hoc dicit ꝙ
cõſuetudo totiꝰ mũdi ſeruat vt homine
interempto ex pluralitate vulnerũ et a
pluribus miles curie inſpicit cadauer
ꝛ vulnera ꝛ illa deſcribit notando mor
talia ꝛ non mortalia.de quo ego latius
dixi in.l.j in pͥn.in.iij.col.j.de queſtioni
bus.¶ Modo ſumendo ordinẽ Bar.ar
guo cõtra tex.iſtũ.nã hic dicit ꝙ ictus
vniuſcuiuſqꝫ contemplari opꝫ vt ille q
occidit teneatur aliũ nõ ꝛc.Sed ictꝰ nõ
ſit contemplandus ſꝫ animus habetur in
l.j.§.diuus.ꝛ in.l.diuus ff.eodem. Solu
uit poſt gloſ.ꝛ dicit qḋ hac de cauſa iu-
riſconſultus hic caute dixit in rixa qꝛ
ſi fuiſſet ille q intulit vulnꝰ non morta-
le cauſa occidẽdi ꝛ ex ꝓpoſito cõmitten
di homicidium teneretur de occiſo lꝫ
vnꝰ tm̃ percuſſerit.ꝛ ſic gloſ.hic intelli-
git ꝙ in hoc caſu vulnera nõ fuerũt il-
lata ex propoſito ſed incidenter.¶ Sꝫ
cõtra hoc inſtat ipſe Bart.ꝛ dicit ꝙ im-
mo nõ videtur factũ incidẽter ſed ſtudio
ſe ꝛ data opera.quod pꝫ qꝛ tex.dicit in
hoc collectorum ergo ſi ad hoc collecti
ꝛ coadunati ergo videtur ꝙ factũ fuerit
homicidium ex propoſito ꝛ ſic videtur qḋ
oẽs teneãtur de occiſo.Solu.ꝛ ſupplet
verbũ collectorum ex accidenti ꝛ nõ ex
propoſito vt euenit ſepe in rixa.¶ Sed
cõtra predicta etiã inſtat Bart.dicẽs ꝙ
licet nõ preceſſerit ꝓpoſitum ꝑ tp̃s põt
tñ eſſe qḋ illo tp̃e commiſſi delicti quili-
bet habuit animũ occidendi ꝛ ideo nõ
debet inſpici ictus ſed animꝰ vt in iu-
ribꝰ.ff.allegatis.Solu.et dicit qḋ in.l.
cor.de ſica.inſpicimus magis animum
ꝙ factũ.Sed in.l.aquilia magis atten-
dimus factũ ꝙ animũ.vt in.l.item mel-
la.§.ſi plures.ff.ad.l.aq̃l.¶ Sed iſta
ſolutio mihi nõ pla.et qꝛ nõ tollit con-
trarium ideo ego ſoluo et dico qḋ non
obſtat illud videlicet qḋ potuiſſet qui-
libet tempore cõmiſſi delicti habuiſſe
animum occidẽdi qm̃ poſſet etiam eſſe
quod tunc non habuiſſet animum occi-
dẽdi et magis preſumitur hoc quod non
habuerit animum occidendi quã econ
tra per regulam.l.ſemper in obſcuris.
de reg.iur.et per.l.arianus.ff.de act.et
oblig.ꝛ per.l.merito.cum ſimi.ff.pro ſo.
¶ Item dico qḋ in criminalibus non
proceditur ꝑ id qḋ poſſet eſſe ſed ꝓcedi-
tur per veras et legitimas probatiões
luce meridiana clariores:et in.l.fin.C.
de ꝓba.cũ ſi.Querit poſtea Bart.poſt
4 gl.† quid ſi nõ põt apparere cuius ictu
perit vulneratus quando plures fue-
runt in rixa.in quo glo.dicit quod om-
nes teneãtur tunc allegat.l.item mella.
in.§.ſi plures.ff.ad.l.aquil.Sed Bart.
dicit quod contra iſtam gloſſ.videtur
glo.in.d.l.item mella.in.d.§.ſed ſi plu-
res.ſ.qḋ in dubio quilibet debet abſol-
ui ꝑ.l.abſentẽ.j.de penis.ꝛ refert Dy.
in obſcuris.circa fi.de re.iu.in.vj.tene-

et iſtā glo.ꝛ iſtā partē.ſ.ꝙ omnes debēt
puniri. Poſtea refert doctores tunc mo
dernos dicētes quod glo.huius legis
intelligitur qñ maleficium fuit factum
ex propoſito ſed gloſ.in.d.§.ſed plures
loquitur qñ non fuit factum ex ꝓpoſito
qr ſi tūc non apparet cui⁹ ictu perierit
omnes debeant abſolui. Que opinio
vera eſt ſm Barto.in.l.cor.de ſica.que
requirit dolum. Sed contraria opinio
eſt vera in.l.aquil.in qua venit leuiſſi-
ma culpa et tunc omnes tenentur:vt
in dicto.§.ſed ſi plures.ꝛ hāc diſtinctio
nem confirmat Cy.in.l.qm multa faci-
nora.in vltima.q.C.ad.l.iuliā.de vi pu-
blica. Et dicit Bart.ꝙ iſta opinio ꝛ di-
ſtinctio procedit de iure ꝯmuni. ¶ Ego
autem circa hoc ꝙ iſta opinio ꝓcedat
de iure communi.ſ.ꝙ gloſſ.in.d.§.ſed ſi
plures.ſit verior quam glo.iſta dixi la-
te in repetitione mea rubrice.C.de pro-
ba.in.lxxxv.col.vbi plura iura ꝛ plures
doctores allegantes ſequentes ꝛ affir-
mātes dictam glo.in.d.§.ſed ſi plures.
adduxi ꝛ cumulaui que nō refero bre-
5 uitatis cauſa. Dicit poſtea Bar.†qđ ſe-
cundum ſtatuta municipalia que pu-
niunt tātū homicidium ſecutū qđ iſta
verba ſunt valde dubia:ꝛ iō ipſe Bart.
dicit fore diſtinguēdum hoc modo vꝫ
qñ plures deliquerunt. ¶ Quandoq̃
tractat̃ de puniendo aliū ꝓpter il-
los delinquentes et tunc oēs illi com-
mittentes vnū delictum reputant̃ pro
vno.vt.l.ſi cū exhibuiſſet.§.fin.ff.de pu-
blica.ꝛ in.l.j.per totū.ff.ſi familia fur.
feciſ.dica ꝙ tamen fallit in caſu.l.ſi fa-
milia.ff.de iuriſdictio.om.iudic. Et ſub-
dit ipſe Barto.quod per hoc poſſumus
determinare queſtionem videlicet po-
ne ſtatuto caueatur quod villa teneatur
capere malefactores ꝛ eos teneat̃ etiā
denuntiare ꝛ ſi nō fecerit ſoluat tantuꝫ
puta centum. ¶ Modo contingit quod
plures fecerunt vnum homicidium et
villa non cepit eos an teneatur ꝓ plu-
ribus penis an pro vna tantum.in quo
dicit quod Dyñ.determinat quod villa
teneatur vnica pena tantum quia ſta-
tutum quod loquitur indefinite equi-
pollet vniuerſali:ꝛ ideo cum dicit ſi nō
ceperit malefactores ſoluat.i.ſi omnes
malefactores nō ceperit:vt.l.ſi plures.
ff.de leg.iij.et.l.ſi pluribus.de leg.ij.ita
dixit ꝛ determinauit Dy ſm Bar.hic q̃
6 ſubdit quod hoc†facit etiam ad aliud:
vꝫ vn⁹ preſtitit auxiliū duob⁹ cōmittē
tib⁹ homicidium an puniet̃ pro duob⁹
homicidijs quaſi cuilibet cōmittenti ꝑ
ſe preſtiterit auxiliū:ꝛ ſic preſtiterit duo
auxilia:ꝛ cōſuluit Dyñ.ꝙ vna tm̄ pena
tenetur per eandē rationeꝫ:quia ſtatu-
tum quod dicit ſi quis dederit auxiliuꝫ
malefactori reſoluitur in vniuerſalem:
hoc eſt malefactorib⁹ omnibus. ¶ Et
dicit quod pro hoc facit regula ſupra-
dicta videlicet quod cum tractatur de
puniendo aliū propter maleficiū com-
miſſum a pluribus tunc illi plures ha-
bentur pro vno. ¶ Sed cōtra hoc tamē
dicit facere.l.j.§.j ff.ſi fami.fur.fecif.di-
ca.vbi dicitur quod ſi dñs fuit ſciens
tenetur pro quolibet ſeruo et non tan-
tum pro vno.ſed ſi iſte preſtās auxiliuꝫ
fuit in dolo:ergo debet teneri pro plu-
ribus ꝛ non pro vno tm̄. Ad qđ reſpon-
det ipſe Barto.ꝛ dicit ꝙ illa lex non fa-
cit cōtra ſed facit pro. ¶ Nā ſi dñs con
uenit ſuo nomine ꝓ ſuo iuſſu vnus eſt
iuſſus ꝛ vnum maleficium reputat̃:ſed
ſi conueniret̃ noīe ſerui teneret̃ ꝓ quo-
libet ſeruo:ꝓ quo faciunt que habētur
in.iij.ff.ti.j.vbi coadunans tenet̃ et tñ
dicitur ꝙ coadunans non tenetur niſi
vna.l.pro vno delicto.non autem tene
tur pro quolibet coadunato. Et dicit
7 Barto.†qđ ſi aliquis mandauit pluri-
bus vt faciant homicidium vel aliud
delictum:vt ſit ſemper vnum delictum
per ſuperius dicta:ſecus autem ſi mā-
daret vt facerent diuerſa delicta:tunc
pro quolibet delicto tenetur.
8 ¶ †Quādoq̃ tractatur de puniendis
pluribus delinquentibus ꝛ tunc quan-
doq̃ ipſi plures delinquentes habent
officium publicum et omnes tenentur
pro vno ꝛ vnica pena puniūtur:vt in.l.
ſi multi.ff.de publica.et.l.tres tutores.
ff.de adminiſtra.tuto. et habetur per
Barto.ibi et in.l.ſacrilegij capite.§.i.ff.
ad.l.iuliam pecu. Et ex hoc dicit ipſe
Barto.hic ſe alias vidiſſe ſemel in ci-

nitate peruſij quatuor cōmētarienſes
qui pręerāt carcerib⁹ qui extorſerunt
aliquā pecuniā indebite:et ſm formā
ſtatuti debebāt condēnari in quadru-
plo:certe dicit ꝙ oēs debebant condē-
nari in vno quadruplo ⁊ non quilibet
9 per ſe.† Qñqȝ vero plures delinquētes
⁊ cōmittētes vnū delictū nō ſunt offi-
ciales et hic venit diligenter aduerten
dum:nam ſi oēs equaliter delinquerūt
oēs equaliter puniūtur:vt in.l.ita vul
neratus.in fine.ff.ad.l.aquiliam.et.l.ſi
plures.ff.de iniurijs.⁊ in.l.ſi plures.ff.
arbo.furt. ceſa. et in.l.iij.ff.titu.j.et in
l.vulgaris.in.§.ſi duo.ff de furt.Si ve-
ro delinquunt inequaliter tunc quili-
bet punitur ſm qualitatē delicti ſui:et
in hoc factū vniuſcuiuſqȝ debet contē-
plari vt hic.in.l.item mella.in.§.ſed ſi
plures.ff.ad.l.aquil.ita reſidet Barto.
10 hic circa iſtā materiā.¶ † Reuertitur
poſtea Bar.ad primā queſtionē.ff.ta-
ctam per glo.videlicet qñ plures per-
cuſſerunt vnū et ille mortuus eſt ⁊ ne-
ſcitur ex quo vulnere:et tunc dicit ꝙ ſi
hoc factū eſt ex propoſito:⁊ tūc oēs te-
nentur:alias ſecus ſm quod dictū eſt
ff.Sed qr ſm ſtatuta italie propoſitum
non attendit ſicut factum. Ideo dicit
Barto.ſic fore dicendū: videlicet qñqȝ
apparet cuius ictu deceſſerit percuſ-
ſus:et tunc ſi inferens vulnus mortale
percuſſit primo et alij inferētes vulne
ra non mortale percuſſerit ſecundo lo
co tunc quilibet tenetur de occiſo.Et
rationē allegat Bart.videlicet ꝙ iſta
vulnera ſecundo loco illata licet in ho
mine ſano nō eſſent mortalia tamē in
homine iam debilitato per primū vul
nus mortalia vulnera ſunt.vt. l.qua
actione.§.ſi quis ſeruū egrotū.ff.ad.l.
aquil.ad quod etiam facit.l.ita vulne-
ratus.in principio.eo.ti.Si vero per-
cuſſerunt primo illi qui intulerunt vul
nera nō mortalia tunc tenetur de occi
ſo tñ ille qui intulit vulnus mortale:
nam ex eius ictu periit vt hic.⁊.d.l.itē
mella.in.§.ſed ſi plures.Subdit tamē
Barto. fore aduertendū diligenter qr
ille qui primo percuſſit poterit puniri
tanq̄ preſtans auxiliū homicide aſci-
ſcendo ſibi ad maleficium committē-
dum:vt in.l.in actiōe.§.ope.ff.de fur.
etiā quaſi coadunatus ad hoc.ſ.ad ho
micidiū committendū:vt.ff.tit.j.l.iij.Et
dicit ipſe Bar.qđ ſufficit etiam ſi ſolus
vnus eſſet ad hoc coadunat⁹:vt.l.ij.§.
ſed ſi vnus.ff.vi bo.rapto.¶ Si vero
non poteſt apparere quis primo et q̄s
ſecūdo percuſſerit ⁊ tunc dicit qđ qñqȝ
nō poteſt apparere cuius ictu percuſ-
ſus deceſſerit:vtputa qr nullū vulnus
p ſe erat mortale ſed vulnera vtriuſqȝ
ſimul iuncta erant mortalia.iſto caſu
oēs puniūtur de homicidio:qr oēs oc-
ciderunt : vt.l.itē mella.in.§.ſi plures
trabē.ff.ad.l.aquil.⁊.l ita vulneratus.
in.fi.eo.tit. et argu.§.arbo.fur.ceſa.l.ſi
plures.et ita dicit Innocen.in.c.ſigni-
ficaſti.de homici.¶ Quādoqȝ non po
teſt apparere cui⁹ ictu perierit percuſ
ſus:qr ignoratur q̄s eorum illam ꝑcuſ-
ſionē fecerit ⁊ conſtat qđ oēs percuſſe
runt et vna percuſſio facta eſt morta-
lis:et iſto caſu dicit Bar.quod oēs pu-
niuntur:qr oēs preſumūtur ſimul vul-
neraſſe ſicut alibi vbi non apparet de
ordine preſumuntur ſimul deceſſiſſe.
vt in.l.ſi inter virū.et in.l.ſed et in illo.
ff.de rebus dub.et ideo oēs tenētur.et
in.l.item mella.in.§.ſi plures trabē.et
§.ſed et ſi plures.ſcđo reſponſo.et.l.
ita vulneratus.in fin.ff.ad.l. aquiliā.
Sed dubitat poſt hec Bar.an iſta ſint
vera in ſtatutis.nam dicta.l.item mel
la.§.ſed ſi plures:dicit qđ ſi non appa-
ret cuius ictu perierit qđ oēs quaſi
occiderint tenent̄:ergo non tenent̄ de
occiſo cū dictio q̄ſi ſit nota improprie-
tatis et diminutiōis.et hoc tenet Dy.
ſm eum in quodā ſuo conſi.Sed dicit
ipſe Bart.quod hoc ſibi non placet:qr
dictio quaſi eſt expreſſiua veritatis ibi
qñ verum eſt omnes occidiſſe cū oēs
ſimul percuſſerint et percuſſiſſe ſimul
preſumant̄.Et qđ iſtud ſit verū appa-
ret ex dicto.§.ſed ſi plures.in.j.reſpon-
ſo.vbi dr̄ quod ille ex cuius ictu quis
deceſſerit quaſi occiderit tenetur ⁊ cer
te illud quaſi eſt expreſſiuū veritatis.
et ita ibi patet in ſcđo reſpōſo.Et ſub-
dit ipſe Bart.qđ ex predictis debetis

eſſe iſtructi q̃ñdo formatis accuſatio
nem eſſe inq̃ſitionem vtrum accuſatis
vnum de homicidio ⁊ alios de auxilio
⁊ fauore an vero dicatis oẽs homici-
diũ cõmiſiſſe ſimul ⁊ hoc ex predictis
percipi poteſt. Ita finaliter circa p̃dic-
ta reſidet Bar. hic. Ego aũt dico ꝙ li-
cet Bar. no. loquat̃. attamẽ dictis per
eum poſſunt addi aliqua. ¶ Et p̃mo
inquãtũ Bar. ff. refert Dy. determinaſ
11 ſet ſi villa tenet̃ capere malefactores
et eos denũtiare ⁊ ſi non fecerit teneat̃
ſoluere certã penam quod hoc caſu ſi
plures fecerũt vnũ homicidiũ et villa
nõ cepit eos qꝺ nõ tenebit̃ niſi vna pe-
na tantũ. dicas quod idẽ tenuit Bart.
in. l. cũ ſi exhibuiſſent. in §. fi. ff. de pu-
blica. et in. l. ex maleficijs. in §. fi. ff. de
actio. et obligatio. ⁊ Alberi. de roſa. in
ij. parte ſtatutorum. q. clxxj. incipit̃. ca
uetur ſtatuto ⁊c. Pro quo faciunt di-
cta per eum ibi in queſtione ſequenti
12 † vbi dicit qꝺ ſtante ſtatuto qꝺ ſi quis
accuſauerit aliquẽ et non probauerit
puniatur in decem lib. aliquis accuſa
uit plures ⁊ nõ ꝓbauit an ſibi debeat
imponi pena decẽ pro quolibet accu-
ſato vel vna tantũ pro omnibus: et de-
cidit quod vna tãtum pena punietur
et non pluribus penis. Et idem tenet
Bald. in. l. j. C. de condictio. furti. in fin.
13 vbi dixit † quod ſtante ſtatuto quod
quicũq; nõ ceperit malefactorem pu-
niatur in centũ: modo plures fuerunt
qui non ceperunt malefactorẽ an oẽs
puniant̃ in centum. ſ. quilibet qui non
cepit an vero vna ſolutio omnes libe-
ret. ⁊ dicit qꝺ vna ſolutio oẽs liberat.
⁊ alle. Dy. et Bar. vt ibi per eũ de qua
etiam queſtione vide Bald. in. l. j. C. ſi
plures vna ſentẽ. et do. Alex. in. d. l. cũ ſi
exhibuiſſet ſent. §. fi. vbi plures doctri-
nas et plura iura allegat in propoſito.
¶ Sꝫ ego vltra do. Ale. ⁊ alios in hac
materia dicebã qꝺ ſatis in argumẽtũ
14 poteſt ad predicta adduci qꝺ † vcꝫ ſta-
tuto cauet̃ qꝺ portãs arma puniat̃ pe
na cẽtum: alio ſtatuto cauet̃ quod in-
ſultãs aliquem puniatur pena cẽtum
alio ſtatuto cauet̃ qꝺ vulnerãs aliquẽ
puniatur pena centũ. Modo vnus vul
nerauit titium cum armis an puniat̃
pena. ccc. lib. videlicet pena centũ pro
armis. Item pena cẽtum pro inſultu.
Item ⁊ pena centum ꝓ vulnere: ſed ſo
lum puniat̃ tantũ pena centũ: in quo
dicas ꝙ puniet̃ tantũ vna pena. et ſic
pena centũ pro vulnere quia portatio
armorũ et inſult⁹ ꝯfundit cũ pena vul
neris. Ita ſingulariter dixit gloſ. in. l.
qui de crimine. C. de accuſa. quã ibi ſe-
quuntur oẽs ſcribentes. et idem tenet
Bart. in. l. quẽadmodũ §. illud. ff. ad. l.
aquil. et in. l. inficiando. in §. infans. in
fi. ff. de fur. ⁊ Bald. in. l. aduerſus. in fin.
C. de fur. et Pet. de ancha. in conſi. ſuo
cclxxij. incip. de titulis ⁊c. in pe. colũ. et
Bal. in. l. quicunq;. in. j. col. C. de ſeruis
fugi. et in. l. diuortio. in fi. ff. colum ff. ſo
lu. ma. et Gandi. in ſuo. tracta. malefi-
cio. ſub titu. de penis reorum. in. xx.
col. ver. pone inſuper ⁊c. ⁊ Joã. and. in
addi. Specu. in titu. de homici. ſuper
rubri. ibi vulgata eſt q̃ſtio ⁊c. ⁊ Alberi.
de roſa. in. ij. parte ſtatu. q. xxix. incip.
tertia queſtio eſt ⁊c. de qua etiã qõne
habet̃ per Bal. in. l. cum ancillis. C. de
ince. nup. in vlti. col. ꝑ Bar. in. l. nunq̃
plura. ff. de priua. delic. ꝑ Abb. ⁊ alios
in. c. j. extra de penis. per Ange. de are.
in tracta. maleficio. in verbo fecit in-
ſultum. in. j. char. in ver. aduertas tu
iudex. ⁊ ibi in additio. ⁊ in eodem tra-
ctatu in verbo admenauit. in princ. et
doct. omnes in. d. l. qui accuſare. et do.
Nellum in tractatu bannito. in ſcꝺa
parte ſecundi tempo. q. xlviij poſt me.
¶ Item ad queſtionem Bar. ⁊ Dy. poſ
ſunt etiam plures queſtiões in ſimili
15 adduci ſcilicet vt † quando vno ictu
ſeu vno inſtanti plura videnẽ fieri de-
licta que tamen pro vnico actu ſeu ꝓ
vnico facto reputãtur. facit nam ſtatu
tum dicens ſi quis percuſſerit aliquẽ
puniatur in decem: vnus percuſſit ali
quem vno ictu cum bidente vel tridẽ
te an puniat̃ in tot. x. quot ſunt vulne-
ra: et dicit ꝙ non: ſed qꝺ punitur tantũ
pro vna ꝑcuſſione. Ita dixit Bart. in. l.
ſi gemina arbor. ff. arborum furtim ce
ſa. et Gandi. in tractatu ſuo maleficio
rum. ſub rub. de penis reoꝝ. in. x. colũ.
ver. ſed

ver.ſed pone.et Ang.de are.in tracta. ſuo maleficiou₂.in verbo.et ipſum filiũ percuſſit.in prin.de qua q̃ſtione etiam habetur per Alber.de roſa.in.ij.parte ſtatu.q.xxiij.et ibi in q̃one.xxxviij.inci. ſeptima queſtio eſt ⁊c.et ibi in queſtio ne.xxix.incip.ſtatuto cauetur q ſi ali quis aliquẽ percuſſerit ⁊c.⁊ per Bald. in.l.quicunq₃.C.de ſeruis fugi.et per Ange.in cõſ.ſuo.clxxxij.inci.titi⁹ fuit inquiſitus p iudicem piſanũ ⁊c.et per Specu.in titu.de ſente.et his q̃ ipſam ſequũtur.in.§.ſpecies.ver. ſed pone.et ibi in addi.incip.inducit̃ ad hanc ma⸗ teriam.et Bal.in cõſ.clv.incipit̃.factũ tale eſt ⁊c.in.vi.vo.Faciũt etiã ad p̃e⸗ dicta in ſimili dicta per Bart.in.l.in ſi ciando.in.§.infans.ff. de fur.vbi dicit

16 † q ſi ſindicus ville ſteterit per plures menſes q nõ denũtiauerit maleficia nõ dicent̃ plures negligentie ſed vna tan tum et punieẗ ſolũ p vna neglıgentia ſtãte ſtatuto q ſindicus negligens de⸗ nuntiare maleficia puniatur in.x.⁊c.

17 Et dicit etiã ibi Bar.† q ſi q̃s pduxe⸗ rit plures falſos teſtes ad vnam rẽ vel ad vnũ effectũ vna erit pductio:et pro vno tm̃ delicto punietur.Et idẽ dicit

18 † q ſi vnus euulſerit ſeu amouerit plu res terminos nõ punieẗ niſi p vno de⸗ licto:q₂ talia oĩa ſimul facit vno actu tm̃.Et ſubdit etiam Barto.in.d.§.in⸗

19 fans.in.iiij.col. † quod ſi ſtatutũ dicit q ſi quis luſerit ad azardũ puniatur in tantũ:modo vnus luſit vno ſero cũ pluribus ⁊ plures vicit et perdidit:an videantur plures ludi ⁊ plura delicta: et dicit q eſt vnum delictũ ſolũ:q₂ ille dicitur vnus ludus ſolus donec ſit ha bitus pro completo recedentibus lu⸗ ſoribus.alleg.l.contractus.C.de fid.in ſtru.de quo tñ latius per Bart.vbi.ff. Et ſubdit Barto.in.d.§. infans.quod

20 eadẽ ratione eſt dicendũ † ſi ſtatutum dicit q nullus poſſit ducere vltra tres famulos:et aliquis ducit.xx.quod hoc erit vnum delictũ tm̃:non autẽ eſt vnũ delictũ p quolibet famulo vltra nume

21 rum debitũ.† Et idẽ dicit ſi ſtatutũ di⸗ cit q nemo poſſit habere ad conuiuiũ vltra.x.perſonas ſub pena tamẽ ſi ha buit.xx.xxx.vel.xl.eſt vnũ delictũ ⁊ pu⸗ nieẗ tm̃ pro vno delicto.Et facit opti⸗ me not.verba Bart.in.l.eum qui.in.§.

22 idẽ dicitur.ff.de fur.vbi dixit † q ſtan⸗ te ſtatuto q pro primo furto fur fuſti⸗ getur:pro ſcđo amputetur auricula:p tertio ſuſpendatur q ſi aliquis furat⁹ ſit plures res ſimul dicetur totũ vnu₃ furtũ:de quo etiam vide Bald.in aut. ſed nouo iure.in.iij.col.C.de ſer.fugi.et per Barto.in.l.ſi familie.ff.de iuriſdi. om.iudi.et Bald.in.l.quid ergo.§.ait p̃etor.ff.de his qui not.infa.quos al⸗ legat do. Alexan.in.d.§.idem dicitur.

23 ¶ Facit etiam alia queſtio:vt ſi aliq̃s vno impetu dixit alicui multa verba iniurioſa an puniatur pro vna iniuria tantũ vel pro pluribus:et dic q p vna tm̃ ſm Alberi.de roſa.in.ij.parte ſta⸗ tutoꝝ.q.xxix.incipit̃. octaua que⸗ ſtio.vbi plura iura pro hoc allegat.de quibus ibi per eum. ¶ Facit etiam in

24 ſimili ſtatuto cauetur † q qui blaſphe mauerit deum punieẗ in.x.qui beatã mariam in.x.qui ſanctos in.x. modo aliq̃s vno impetu blaſphemauit oẽs vt puta q₂ dixit:maledicat̃ deus et oẽs ſancti cum eo:vel dicit:maledicantur omnes qui ſunt in paradiſo:vel dixit maledicta ſit prima dies nouembris: vt aliqui dicunt:an puniatur tantum in decem:vel in tot decẽ quot ſanctos ipſe maledixit:et dic q ſolum condem⸗ nabitur in decem tantũ.Ita tenere vi⸗ detur Albe.in.ij.parte ſtatu.in.q.xlj. incip.Itẽ ſi ſtatuto.et in eadẽ.ij.parte in queſtione.xxxij.incip.quarta que⸗ ſtio fuit ⁊c.Et faciũt dicta per Bald.in l.ſi duo rei.in.§.ſemel cõmiſſa.ante ſi. ff.de arbi.vbi ponit nota.queſtionem deſeruientẽ huic propoſito quã vide.

25 Et facit etiã pone ſtatuto cauetur † q occidens hominẽ gladio condẽneẗ in L et qui cũ veneno aliquẽ occiderit con dẽnetur in.c.aliquis occidit hoiem cũ gladio et cũ veneno an debeat duplici pena cõdẽnari:dicas q nõ ſed vna pe na tm̃:q₂ reputat̃ pro vno dilicto tm̃. Ita dicit Albe.de roſa.in.ij.parte ſta⸗ tutoꝝ.in.q.xxxiiij.incipit̃.vj.q.⁊c. et in eadem parte.ij.in.q.clxxxv.incipien.

proponiẗ etiã queſtio talis ꝛc. ¶ Item
vltra premiſſa adduci põt etiã gl. mul-
tum not. in. l. ſi cõuenerit. ff. de pig. ac.
26 que dicit ꝙ † triplex interpellatio fa-
cta p creditorẽ debitori vno contextu
verborũ: dicendo. ſolue: ſolue: ſolue nõ
habet vim niſi vni⁹ interpellationis:
quã gloſ. p not. allegauit ad hoc Bal.
in proemio. C. in prin et in. l. eos. in §.
apoſtolos. in prin. C. de appel. et Lud.
ro. in cõſi. ſuo. ccccxxvij. incip. in ꝑpoſi
to caſu ꝛc. poſt princi. et. d. Feli. in. c. in
literis. in. vij. col. in prin. extra de con-
ſtitu. et Barba. in. c. fi. in. §. j. de officio
delega. pro quibus facit gloſ. no. in. c. ab
27 eo. de appel. in. vj. q̃ dicit † ꝙ ſi ſuccũ-
bens in cauſa dicit pluries vno ictu:
appello appello: ꝙ pro hoc tñ nõ diciẗ
niſi vnica appellatio: quã gloſ. ad hoc
refert Lud. ro. in dicto conſi. ccccxxvij.
et do. Feli. in. d. c. in literis. pro quibus
gloſ. et ꝑ hac parte facit qđ voluit do-
mi. Anto. in. c. fi. circa. v. colũ. extra de
28 conſuetu. vbi dixit † ꝙ bimus actus in-
ducit conſuetudinẽ: quod tñ fallit niſi
fiat bis vno inſtanti: qꝛ tũc nõ inducit
cõſuetudinẽ: et faciũt dicta per Joan.
de ana. in. c. ij. in fi. de fur. et per Lud.
roma. in conſilio ſuo. xlj. in vj. col. ꝛ fa-
ciũt que dixi in repeti. mea. l. fin. in. lxj.
char. C. de proba. et in. l. contrahitur. in
j. not. ff. de pign. Ulterius inquantum
29 Bar. hic dicit † ꝙ qñ duo percuſſerũt
vnũ: ꝛ primus percuſſit nõ mortaliter:
ſecundus vero percuſſit mortaliter ꝙ
tunc teneẗ de occiſo ille tñ qui morta-
liter ꝑcuſſit: ſed alter nõ. tñ dicit Bart.
ꝙ ille alter puniri poterit tanꝙ pre-
ſtans auxiliũ homicide aſtãdo ſeu aſſi
ſtendo ad homicidiũ cõmittendũ: per
l. in actione. §. ope. ff. de fur. et ſubdit ꝙ
etiam poterit puniri tanquã coaduna
tus ad homicidiũ committendũ. alleg.
l. iij. ff. titu. j. quod etiam voluit Bald.
in. c. j. in princip. de benefi. fratris. vbi
allegat ad hoc Innocen. in. c. continẽ-
tia. de cle. percuſ. ꝛ gloſ. in clemẽti. j. de
pe. qđ eſt not. ad intellectũ. l. itẽ mella.
§. celſus. ff. ad. l. aquil. ¶ Circa hoc di-
cebam ego aduertendũ eſſe ꝙ iſta di-
cta hic per Barto. non ita indiſtincte

intelligenda ſed reſtringenda ſunt tũc
demũ habere locũ et procedere qñ ipſe
primus vulnerãs eſſet conduct⁹ in lo-
co litis data opera doloſe ꝛ appenſate
animo cõmittendi homicidiũ vel ani-
mo adiuuãdi et auxiliũ preſtãdi ad ho
micidium cõmittendũ: ſecus ſi reperia
tur in loco maleficij nõ ex animo ꝛ in-
tentione cõmittẽdi homicidiũ vel ꝑſtã-
di auxiliũ alicui cõmittenti maleficiũ:
qꝛ tunc ſequuto homicidio ipſe nõ te-
netur nec de homicidio nec de auxilio
qm̃ voluntas ꝛ ꝓpoſitũ diſtinguũt ma
leficia: vt vidim⁹. ff. in plurib⁹ locis hu
ius tituli. Ita dixit Pet. de anc. in cõſi.
ſuo. cexvij. incip. nos bartholome⁹ ꝛc.
circa fi. ꝛ do. Feli. in. c. ſicut dignum. in
iij. col. poſt me. de homi. ꝛ Pau. de ca.
in cõſi. ſuo. cxcij. incip. in cauſa incar-
ceratorũ. in. vlti. col. Et ideo dixit mul-
tum not. Bal. in. l. data opa. in pe. col.
30 C. qui accu. nõ poſ. † ꝙ ſi titius rixaba
tur cum ſeyo ꝛ frater ſeyi ſuperuenit ꝛ
interfecit titium ꝓpter illã rixã quod
ipſe ſey⁹ nõ debebit puniri nec de mor
te titij: nec de auxilio aliquo: nec tanꝙ
aſſiſtens maleficio: ꝛ rõ põt eſſe qꝛ ipſe
nõ commiſit maleficiũ homicidij: nec
preſtauit auxiliũ fratri ſuo ad illud fa
ciendũ: qꝛ ille frater ſuus ſuꝑuenit nõ
vocatus ſed ex improuiſo. Et illud di-
ctum Bal. refert et ſequiẗ do. Alex. hic
in apoſtil. pro quo facit nota. verbum
eiuſdẽ Bald. in. l. nõ ideo minus. in. x.
31 col. C. qui accuſa. nõ poſ. vbi dixit † qđ
qñ plures ſunt cõgregati in aliquo lo
co ꝙ tunc q̃libet teneẗ de eo: qđ facit
non aũt de eo ꝙ filij faciũt niſi ꝓbareẗ
clare et diſtincte ꝙ vn⁹ impẽdiſſet au-
xilium alteri: qđ dictũ refert et ſequiẗ
do. Ang. de ari. in tract. Ange. de arc.
ſuper maleficijs. in verbo: ꝛ dicto male
ficio ſemꝑ aſtitit. in vlt. colũ. j. verſic. et
aduertas ꝛc. et in eodẽ tracta. in verbo
et dict⁹ Andreas armat⁹ ꝛc. in. j. addi.
in fi. de quib⁹ etiã dixi. ff. in. l. nihil in-
tereſt. in hoc titu. ꝛ vide Bal. in reper.
ſuo. in ỽbo gens. in. ij. ver. ¶ Sed iſtis
viſis opere pretium eſt querere de no-
32 tabili dubio † vez qñ aliquis interfuit
maleficio in dubio an pſumaẗ affuiſſe

ipſi maleficio caſualiter vel data ope-
ra et ſtudioſe. In quo do.Felin.in.c.ſi-
cut dignum.de homicidio.in.iij.col.in
fi.dicit qđ in dubio preſumit caſualiter
aſſuiſſe ⁊ non ſtudioſe ⁊ data opera.ad
qđ allegat Bald.in.l.j.in lectura anti-
qua.ff.de ſeruo corrup.et in.c.j.de be-
nefi.fratris.⁊ Pe.de ancha.in.d.conſil.
ſuo.ccxvij.inci.nos Bartholomeus ⁊c.
in fi.ſed Bal.in.d.c.j.de benefi.fratris.
nō dicit hoc.¶ Et circa hāc materiam
de pſtante auxiliū quā hic tāgit Bart.
in diſcurſu aliqua ego adducebam qm̄
iſta materia eſt quotidiana et multum
vtilis:in qua pluries cōſului ⁊ oteten⁹
53 allegaui.† Et ideo ſcias primo regulā
qđ preſtās opē homicidio tenet vt ho-
micida.c.ſicut dignum.⁊ ibi doc.de ho
mi.⁊ facit.l.is q̄ opem.ff.de fur.⁊.§.ope.
inſtit.de oblig.q̄ ex delicto naſ.⁊ glo.in
clem̄.j.de penis.in verbo defenſam.de
quo plene per Sali.in.l.j.C.de rap.vir-
gi.⁊ per Ange.in.l.j.C.de nili agge.non
rumpe.de quo latiſſime p do.Feli.in.d.
c.ſicut dignum.in.ij.col.vbi plures am
pliationes ponit ad predictā regulam.
54 ¶ † Et ibi poſtea limitat pdictā regu-
lā.primo niſi preſtatio auxilij non fuiſ-
ſet illa que preſtitiſſet cauſam delicto
qꝛ tūc talis auxiliās nō tenetur vt ho-
micida. ad qđ allegat Sali.in.d.l.j.in
vlti.char.C.de rap.vir.et allegat etiam
Bald.in.l.iudices.C.ad.l.iul.pecu. vbi
dixit not.verbū vꝫ qđ auxiliuꝫ ad hoc
vt ſit puniſbile opꝫ qđ ſit actu proximo
puta ꝙ aſſiſtat facienti ſecus in actu
remoto:qđ dictū pro not.refert ⁊ ſequit
do.Aug.de ari.in addi.Ang.de are.ſu-
per maleficijs.in verbo dicto malefi.
ſemper aſtitit in.ij.char.in adddi.ma-
55 gna.in verſi.† Item adde aliā mirabi-
lem limitationē.p quo dicto facit opti-
me text.cum gloſ.in.c.felicis.in verſic.
ſimplici fauore.de penis.in.vj.p quem
tex.dixit Car.in clem̄.j.in.xj.q.de penis
notabilē eſſe differentiā inter fauorem
proprie ſumēdo ⁊ ſimplicem fauorem.
Et ſubdit ibi do.Feli.qđ ideo Bald.et
Ludo.ro.in.l.j.§.ſed ſi in eo.ff.ad ſille.
56 dicunt† quod ad hoc vt inquiſitio te-
neat propter opem vel auxilium pre-
ſtituꝫ oportet dicere ꝙ fuit preſtita vel
preſtitum vt ab illo maleficiū cōmitte-
ret:⁊ dicit qđ hoc etiam ſentit Bar.in.l.
qui ſeruo.ff.de fur.et in hac.l.noſtra.et
do.Alex.idē firmat hic.in.ix. apoſtilla.
et Bertha.in reper.ſuo in vb.auxilium.
in.xxj.ver.¶ Secūdo limitat predictā
37 regulam† dūmodo conſtet per ſenten-
tiam de preſtatione operis qꝛ non ſuffi
ceret ꝙ principalis eſſet condemnatus
forte propter contumaciā vel eſſet con
feſſus ad hoc vt illa noceret accuſato
de ope.ſm Bart.in.l.ſi is qui ⁊c.in.§.ſi
tu titium.in fi.ff.de fur.immo confeſſio
publici malefactoris non noceret iſti.
allegat hoc voluiſſe Bald.in conſi.ſuo
incip.aſſeſſoris delicto.immo ſecūdum
eum nec etiam ſententia lata cōtra pn-
cipalē ordinarie cōiunctum ei qđ noce
ret.allegat ad hoc Pe.de anch.in cōſi.
ſuo.ccxvij.incip.nos Bartholomeus.et
Ange.in.d.§.ſi tu titiū.⁊.d. Maria.ſozi.
in.c.qualiter et qñ.el.ij.in.xj.qōne.arti-
38 culo.ix.¶ † Limita etiā predictā regu-
lam niſi poſt delictum cōmiſſum aliq̄s
aſſiſteret maleficio in auxilium male-
factoris qꝛ tunc non dicitur proprie de-
diſſe opē ſeu auxiliū delicto ſm Barto.
in.l.non ſolum.in.§.ſi iuramento.ff. de
iniurijs.vbi dicit ſe vidiſſe multos aſ-
ſeſſores errare in hoc ſed falſe allegat
quia voluit allegare Barto.in.l.furti.
§.ope.ff.de fur.⁊ idem dixit Barto.in.l.
ſi quis in graui.in.§.ſi quiſquam.ff.ad
ſille.et Barto.et Bald.in.l.raptores.C.
de epiſco.⁊ cleri.et dixi in conſilio meo
incip.licet in conſilio meo iam emana-
to ⁊c.Subdit poſtea domi.Feli.vbi.ſ.
qđ eſt tn̄ verū qđ contra aſſociantē poſt
delictum oritur preſumptio cōſilij vel
occulti auxilij per quam talis cogitur
probare contrarium.ita dicit ſe intelli-
gere qđ no.Bal.in.l.non ideo minus.in
pe.colū.de accuſa.vbi limitat niſi quis
ignoranter preſtitiſſet opem vt puta di-
centi ſe velle ire rus cōmodaſſet equū
⁊ arma ⁊ occidiſſet hominem ſecūdum
Bal.in.l.quicūq̄ʒ.in pe.col.ver.nota.vj.
C.de ſeruis fugi.per.l.apud antiquos.
C.de fur.ad qđ etiā alia allegat de qui-
39 bus ibi p eū.† ¶ Limita etiā predictā

regulā.d.Feli.in.d.c.ſicut dignum.niſi
eſſemus in actibus in quib⁹ quis repel
litur propter homicidiū quia preſtans
opē homicidio licet teneatur vt homi-
cida tamē nō eſt homicida ſm Bart.in
d.l.is qui opem.ꝓpter glo.ibi qđ limi-
tat etiā Bart.vt non procedat ſecundū
canones.per text.in.d.c.ſicut dignum.
40 ¶ † Ultimo limitat dicta3 regulā.ſ.qđ
opē ſeu auxiliū preſtans homicidio te-
neł vt homicida ſeu alteri delicto hoc
eſſe veru3 niſi lex vel ſtatutum expreſſe
aliter puniret principalē quā preſtan-
tem opem.vt eſt in caſu.d.l.j.C.de rapt.
virg.⁊.l.j.C.de nili agger.non rump.Et
ſubdit poſtea ipſe.d.Feli.qđ de mate-
ria iſta videas doc.in locis ꝑallegatis.
⁊ Cardi.in clemen.j.in.xj.q.de penis.⁊
Pet.de ancha.in regula acceſſorium.in
vij.oppoſitione.de regu.iur.in.vj.vbi
no.loquitur.ita reſidet.d.Felin.in.c.ſi-
cut dignum.¶ Tu autem vltra.d.Fel.
41 adde † qđ licet regula illa ſupradicta
φ preſtans auxiliū homicidio vel alte-
teri delicto puniał vt principalis regu
lariter:vt in.l.item mella.in.§.ſi alius
tenuit.ff.ad.l.aquil.et in.l.diuus.ſ.de
iure fiſ.cum ſimi.ſ.ſi ſimplex fauor vel
ſimplex auxiliū qđ eſt vbicunq; delictū
non augeł ꝑ illud.vt voluit glo.in.c.fe-
licis.in ꝟbo ſimplici fauore.de penis.
in.vj.tunc prebens tale auxilium vel
fauorē nō punił eadē pena qua punił
ipſe principalis faciens ſed mitius ar-
bitrio iudicis.Ita no.dixit Ang.in.l.in
furti.in.§.ope.ſ.de furtis.et in.l.is qui
opem.eo.titu.⁊ hanc doctrinam Joan.
and.⁊ Ange.refert ⁊ ſequił do.Aug.de
ari.in additio.ad Ange.de are.in tra-
cta.ſuo malefi.in verbo dicto maleficio
ſemper aſtitit.in additiōe magna inci.
tu autem in hac materia adde qđ ca-
non iſte ⁊c.in.ij.colū.illius additio.in
verſicu.Item adde in hac materia vnā
mirabilem limitationem.⁊ ibi dicit qđ
eſt ſimilis glo.in clemen.j.in verbo de-
fenſauerit ⁊c.circa me.de penis.Et ſic
qđ per iſta alias ipſe defenſauit a pe-
na furcarum vnum qui preſtiterat au-
xilium quinq; latronibus q noctis tpe
furati erant vna3 apothecā.et qua ex-
portauerant vna3 petiā veluti q fures
acceperūt vnū aliū q preſtaret ſibi au-
xiliū.Nā iſte alius q preſtitit ſibi auxi-
liū nihil fecit q2 non aperuit apothecā
nec aſportauit illā petiā veluti ſed ſte-
tit tm̄ in ꝑ ſtrata cū aliis quatuor inte-
rim φ ille alter ſurripiebat illā petiam
veluti ⁊ apothecā illā frangebat.Nam
dicit φ iſte ſextus preſtitit fauorē ſim-
plicē q2 oīno illi quinq; illud delictum
executioni mandaſſent ſine illo ſexto.
Et ideo dicebat φ ille ſextus nō debe-
bat puniri pena ordinaria.et dicit qđ
ita iudicatū fuit qđ dicit eſſe bene no-
tandū.Predictis etiam pōt addi qđ vo
luit Salt.in.l.j.in.viij.colum.C.de rap.
42 vir.vbi dixit † φ ſi preſtās opē eſt cau-
ſa delicti ipſe punitur eadē pena qua
principalis qđ dicit probari in.d.c.ſi-
cut dignum.Et dicit Salt.vbi.ſ.qđ vbi
eſt maior culpa ibi debet infligi maior
pena.l.diuus.la.ij.ſ.de falſis.cū ſimili.
¶.Sed non eſt dubiū qđ eſt maior cul-
pa in eo q opē preſtādo preſtat cauſam
mortis vel alterius delicti quā qui cau
ſam nō prebet licet opē preſtet.⁊ hanc
rationē dicit conſideraſſe theologos in
d.c.ſicut dignum.Et ideo dixit qđ opi.
Barto.tenentis contrariū quā iudices
imitantur occidit animas ipſorum.Et
ſubdit dn̄s Augu.de ari.vbi.ſ.qđ pro
hac opin.eſt caſus in terminis contra
Bart.in.c.j.de officio deleg.vbi habeł
φ preſtans opem punitur vt ꝑncipalis
quando preſtat opem cooperatiuā ipſi
delicto.⁊ illū tex.ita ponderauit ibi.d.
Cardi.licet eundem text.non ita recte
ponderauit ipſe do.Cardi.in clemen.j.
de penis.et dicit φ in practica ipſe ita
limitaret dictū Bar.in contrarium in
locis per eum poſt Ange.ibi allegatis.
ſubdit tamen poſtea ipſe do.Augu.vbi
ſ.φ contra dictā limitationē ſuam for-
titer obſtat text.inſtitu.de oblig.que ex
43 delic.in.§.ope ⁊ conſilio.vbi habeł † φ
ille qui preſtitit ferramenta ad delictu3
cōmittendū ⁊ ſic preſtitit auxilium re-
motum a facto nihilominus incidit in
illam penam in quam principalis inci-
dit.Sed pro ſolutione dicit φ poſſum⁹
quod ille text.et alia iura hoc dicentia

que plura ſunt loquunť de pena qua-
drupli nos vero loquimur de pena ca
pitali qđ eſt valde diuerſum. ¶ Ulte-
rius adde quod ꝑdicta regula vꝫ qđ
preſtans opẽ vel auxiliũ maleficio pu-
niať eadẽ pena quã debet puniri prin
44 cipalis. Limita tñ tamen niſi eſſet ma-
gna multitudo preſtãtium opẽ vel au-
xiliũ qꝛ tũc poſſet ꝓcedere quod ꝓnci-
palis magis puniretur ꝙ aliĩ auxilian-
tes. Ita not. dixit Jo. de imo. in.c.j. ex-
tra de offi. delega. et allegat.c. latores.
de cleri. excommu. miniſt. vbi etiã hoc
videtur expreſſum vꝫ quod qñ non eſt
magna multitudo tũc oẽs pariter pu-
niunť. Et hanc doctrinã Jo. de imo. re-
fert ⁊ ſequiť do. Augu. de ari. in dicto
verbo dicto maleficio ſemp aſtitit ⁊c.
in dicta additio. magna incip. tu an-
teꝫ in hac materia adde ꝙ canoni. vbi
dicit ſe mirari quod Jo. de imo. nõ alle
gat ad hoc Ange. in terminis hoc di-
centẽ in.l. is qui opẽ. ff. de furt. vbi di-
xit ꝙ ſi faceret ſtrages multoꝝ qđ ſoli
corporales punirenť. ⁊ allegat. d.c. la-
tores. vbi de hoc eſt gloſ. multũ nota-
bilis: de quo latius dixi in.l.j. in prin.
in.xviij. limitatio. in fi. ff. in hoc titu. ⁊ in
l. qui cedẽ. in fi. eo. titu. ¶ Itẽ vltra pre-
dicta circa materiã iſtam de preſtante
opem vel auxiliũ maleficio quomodo
puniať vide late per Ange. de are. in
tractatu maleficioꝝ: in vbo Andream
auxiliatorem. ⁊ in eodẽ tractatu in ver-
bo dicto maleficio ſemp aſſiſtit. in ver.
incipiẽ. quero qua pena puniatur ⁊c.
45 ¶ † Quando aũt quis dicať preſtare
opẽ maleficio. vide do. Bartho. cep. in
conſi. ſuo. xxxiiij. inci. ſi vnꝗ. in. v. ⁊. vij.
col. vbi omnino vide: ⁊ vide etiam An-
ge. de are. in dicto verbo dicto malefi-
cio ſemp aſtitit. in. d. verſic. quero qua
pena ⁊c. poſt me. vbi poſt Bart. in. d. l.
is qui opẽ. in fi. et in. d. l. in furti. §. pe.
ff. de fur. dicit ꝙ aliquãdo ante malefi-
ciũ dicitur preſtare opẽ vt ꝓſtando fer-
ramenta ad furtũ vt in l. ſi pignore. §.
ferramẽta. ff. de fur. vel ꝓſtando domũ
vt ſe reponat ne videať ab aliquo vel
vt de cõmittẽdo maleficio poſſit loqui
vt in.l. ⁊ ſi amici. §. 4. ⁊ ibi Barto. ff. de
adulte. Alio modo etiã diciť preſtare
opẽ ipſi maleficio aſſiſtẽdo armatꝰ vt
habilius committatur etiam ſi arma
nõ moueat vel extrahat. Ita voluit In-
no. in.c. continẽtiam. extra de cle. ꝑcuſ-
ſo. quod dictum multum commendat
Bal. in.l. data opera. iiij. colum. in ver.
Itẽ notãdũ eſt. C. q accuſa. nõ poſ. ⁊ ibi
etiam in. xij. colũ. ⁊ in.l.j. poſt ꝓnc. C. de
ſeruis fugi. ⁊ facit gl. in.l. lꝫ. C. de pac. ⁊
idẽ lꝫ Pet. de ancha. in regula acceſſo-
rium. de re. iu. in. vj. ⁊ Joã. de ana. in.c.
ſi ꝑfodiẽs. de homi. ⁊ in.c. ita quoꝝdã.
de iudeis. ⁊ facit ꝓ iſtis tex. in.c. ſicut di
gnum. in verſicu. illi aũt. de homici. quẽ
ibi in. iij. colum. ad hoc põderat. d. Fel.
allegans ꝑdicta vbi etiã allegat Bart.
in.l. iij. in §. armis. ff. de vi ⁊ vi arma. vbi
dixit ꝙ ille q habet arma ad latus lꝫ
non poſuerit manus ad ea tamẽ dꝛ in-
tuliſſe vim cum armis: qđ etiã voluit
Ludo. ro. in ſingu. ſuo. cccccl xxx. incip.
inſultus ⁊c. ⁊ ita etiam dixit ſm eũ Al-
bert. de roſa. in. ij. parte ſtatutorum. q.
xxxviij. ⁊. d. Mari. Soꝫi. dicẽs ſe ita ob-
tinuiſſe in facto in.c. qualiter et quan-
do. extra de accuſ. arti. lx. Et idem tenet
Pet. de anch. in cõſi. ſuo. ccxij. vbi dixit
ꝙ in iure eſt regula ꝙ ille dꝛ auxiliari
ex cuius preſentia inſultatus reddiť
timidioꝛ. allegat Innoc. in. d.c. continẽ-
tiam. ⁊ Bald. in.l. nõ ideo minus. in pe.
col. verſicu. Itẽ quero ⁊c. vbi dicit ve-
ram eſſe theoricã qđ vbi inſultans effi-
ciť audacioꝛ. ⁊ inſultatus timidioꝛ dꝛ
tunc preſtitũ auxiliũ. Et ideo dixit In-
noc ſm eum in.c. petitio. de homici. qđ
ſi clericus aſſiſtens bello iniuſto nihil
facit ſed preſentia ſua accẽdit pugnã-
tes homicidia ſequẽtia facturũ ipſum
irregularẽ. qđ etiam tenet Abb. in.c. ſi-
gnificaſti. el. ij. ſuper gloſ. in verbo vo-
46 luntatem. eo. tit. ¶ † Sed ſecus eſt in
clerico q videt aliquẽ furem ſuſpẽdi ⁊
q videt duellũ aliquoꝝ qꝛ nõ efficitur
irregularis lꝫ grauiter peccet ſm Spe
cu. in tit. de diſpẽſa. in. §. iuxta. in verſi.
Itẽ litigioſus ⁊c. in fi. ¶ Quinimo dixit
multum ſingulariter ſm eũ Spe. in ti.
de diſpẽſa. in. §. iuxta. xiiij. col. ver. qđ ſi
47 aliqs ⁊c. † quod ſi clericus q multum

diſſuaſit amicū ne homicidiū cōmitte-
ret videt eū ptinacē ꝛ dū vadit ad ma-
leficiū cōmittēdū aſſociat eū ſemꝑ diſ-
ſuadendo ſed tñ dubitās ne ſuccūbat
aſſiſtit ei armat⁹ ꝛ ſequiť mors erit ir-
regularis.ꝛ allegat Ho.in.d.c.ſicut di-
gnū.ita refert ꝓdicta.d. Feli.in.d.c.ſi-
cut dignū.in.iij col.vbi etiam addit in
hac materia glo.in.l.neqꝫ.in.§.qui ar-
mati.ff.de vi ꝛ vi arma.que relata ad
textū ꝓbat ꝙ exiſtēs armat⁹ qñ eſt in
loco per quē vidētes arma timuerunt
ſi deponit arma ꝛ intulit vim dicitur
intuliſſe cū armis.Et vide etiā Bald.
in.l.raptores.C.de epiſco.et cleri.vbi
48 ſimiliter dicit†ꝙ ille qui ſtat cū alio
armatus licet arma nō extraxerit vel
alium actum fecerit tamē dicitur fer-
re opem ꝛ auxiliū.ꝛ idem tenet Bald.
in.l.circa.§.colū.C.de ſeruis fugiti.et
Bald.in.l.hec verba.in fin.de his qui
not.infa.ꝛ in.l.j.§.in eo.et ibi Lud.ro-
ma.ff.ad ſilleia.ꝛ facit dictum Ang.in
l.quemadmodū.ff.de inoffi.teſtamen-
to.vbi dicit ꝙ qui habet enſem in ma-
nu ꝛ minatur mihi dicitur preparatus
ad me offendendum cum armis adeo
qđ poſſum ipſum offendere:qđ eſt not.
49 ¶ †Tertio modo dicitur quis preſta-
re opem poſt maleficiū commiſſum vt
puta aſſociādo eum.ſ.malefactorē:vel
ſibi preſtando auxilium ad euadendū:
ꝛ iſtud auxilium non punitur vt ma-
leficium nec preſtans tale auxiliū nō
poteſt puniri vt preſtans opem male-
ficio quoniā nō preſtitit ad maleficiū
committendum ſed ad euadendum.
Ideo tenetur ex titu.de his qui latro.
l.j.ꝛ.ij.Ita dixit Ange.de are.in trac.
maleſi.in verbo dicto maleficio ſemꝑ
aſtitit.in ver.quero qua pena puniať
preſtans opem ꝛc.poſt me.in ver.que-
rit Bart.ꝛc. vbi etiam allegat Bart.in
l.furtum.§ non committiť.ff.de fur. et
Bart.ꝛ Ang.in.d.l.j.C.de his qui latro.
Et ſubdit Ange.de are.vbi.ſ.qđ dicta
de iſto dante auxilium poſt delictū cō-
miſſum ſunt vera quod talis auxilia-
tor non punitur vt preſtans opem ma-
leficio quod hoc fallit niſi per prius
eſſet datum conſiliū ad maleficiū cō-

mittendū.vtputa dicendo.facias tale
maleficiū qm̄ te adiuuabo ad euadē-
dum:nā tunc ex illa ſpe data videť da-
tum auxiliū ad maleficiū cōmittendū
ꝛ teneť eadē pena qua cōmittēs qđ eſt
multū notādū cū quādoqꝫ cōtingat in
facto.Et ſubdit Ange.de are.vbi.ſ.qđ
in dictis duob⁹ primis caſib⁹.ſ.in pre-
ſtante ferramenta vel domū ꝛ aſſiſtēdo
vt habilius cōmittať delictū quod in
iſtis caſibus talis preſtans opē puni-
tur vt principalis delinquēs.quod no-
ta.¶ Sed iſtud dictuꝫ mihi nō placet
qꝛ talia auxilia ſunt remota a malefi-
cio nec poteſt dici auxilium coopera-
tiuum per ea que dixi.ſ.et per ea que
dixit domi.Feli.in.c.ſicut dignum.de
homici.ideo in hoc nō ſequor dictum
Ang.¶ Sed vltra Angelū ꝛ alios ſuc-
50 cedit alia nota.dubitatio vꝫ†vtrum
receptator rerū furto ſubtractarū ſciē-
ter vel receptator furis dicať preſtare
opem ſeu auxilium furto adeo qđ te-
neatur pena furti ꝛ ſit puniēdus tanꝙ
fur ꝛ eadem pena:in quo videť dicen-
dum quod ſic per textum expreſſum in
l.eos.C.de furt.vbi probatur ꝙ recepta-
tor rerū furto ſubtractarū ſcienter te-
netur pena furti.ꝛ dicit ibi Bald.per il-
lum textum quod tempore ſuo fuit ſu-
ſpenſa quedā mulier que ſciēter rece-
ptauerat res furatas:quod dicit etiam
procedere in feneratorib⁹ recipiētib⁹
pignori res quas ſciunt eſſe furto ſub
tractas per pignorātes illas.quā do-
ctrinā Bal.ibi refert ꝛ approbat Pau.
de caſt.ꝛ Salic.ꝛ hoc etiā optime pro-
bat text.in.l.vnica.C.de crimi.pecula.
ꝛ ibi omnes doc.ꝛ text.in.l.j.ff.de rece.
et in.l.iij.§.non tantum.ff.de incendi.
rui.naufrag.ꝛ in.l.j.C.de his qui latro.
ꝛ in.l.caſtitati.C.de adul.ꝛ in.l.crimē.
C.ad.l.iuliā.de vi.ꝛ in.l.ſi quis ſeruum.
C.de plagiariis.¶ Et hanc partem fir-
mat expreſſe Ange.de are.in tract.ſuo
maleficiorū.in verbo ꝛ veſtem celeſtem
abſtulit.in.vi.chart.ver.quid ſi rem fu-
ratam ꝛc.vbi dicit quod receptās furē
vel rem furatam dicitur preſtare auxi-
liū furi ꝛ furtoꝝ dicit quod ita intel-
ligit illam.l.eos Bart.in.l.furem.ff.de

furtis.¶ Itē pro hac parte facit opti-
me dictum Bald.in.l.data opera.in.v.
colum.in fi.C.qui accuſ.non poſ.vbi di
xit ꝙ receptatores furum pena mortis
debent puniri.qđ etiam voluit gl.in.c.
aut facta.de penitē.di.j.Et faciūt dicta
ꝑ Bald.in.l.pe.ꝑ illum text.C.ad.l.iul.
de vi publi.vbi dixit ꝙ illi qui rece-
ptāt furta debēt puniri ſicut latrones.
¶ Sed predictis nō obſtantibus con-
trariam partē puto veriorē:vcȝ ꝙ reci-
piēs res furatas ſciēter vel furē nō pu
nit eadem pena qua ipſe fur.Ita dixit
multū ſingulariter Gand.in ſuo tract.
malefi.ſub rub.de furt.⁊ latronibus.in
v.col.in.ver.reſtat videre ⁊c.circa me.
vbi dicit quod licȝ malefactores ⁊ rece-
ptatores pariter puniant ꝙ hoc verbū
pariter nō intelligitur ſimili vel equa-
li pena:ſed intelligit pariter id eſt am-
bo puniuntur ſed diuerſa pena:ad qđ
allegat tex.in.l.vlt.ff.de abigeis.vbi di
cit ꝙ receptator abigei exulatur a ſua
terra per decem annos et tamen ipſe
abigeus punitur pena mortis vt.in.l.
j.in.ꝑ.reſpōſo.ff.de abigeis.allegat etiā
in argumentum.l.cuſtodiam.ff.de pe-
ri.et commo.rei vendi.Item allegat di
cta per eum in eodem tractatu.in titu.
de homicidio.ver.Item pone ꝙ titius.
⁊c.vbi dixit quod mitius punitur qui
opem malefactori preſtat quam ipſe
malefactor.Et ſubdit ipſe Gandi.vbi.ſ.
quod hanc opi.ſ.quod minori pena pu
niatur receptator maleficij ꝙ ipſe ma-
lefactor videtur ſentire gloſ.or.in.l.j.ff.
de receptato.Et hāc doctrinam Gan-
di.refert ⁊ ſequitur.d.Auguſt.de ari.in
additio.ad tracta.Angel.de are.ſuper
maleficijs.in verbo et dicto maleficio
ſemper aſſiſtit.in vlti.char.in vlt.addi-
tio.et in eodem verbo in additio.ma-
gna.inci.tu autem in hac materia ad-
de qđ Canoniſte ⁊c.dicit ꝙ ꝓ hac opi.
faciunt dicta per ſe et alios in.l.j.ff.de
lega.j.vbi habetur ꝙ ꝑ omnia exequa-
ta ſunt legata fidei commiſſis.et tamē
in multis differunt vt ibi per ſcriben-
tes.Pro quibus faciunt etiam optime
dicta per do.Nellum in tractatu ban-
nitorum.in.iij.parte ſecundi temp.l.ix.
vbi videas.¶ Et ego vltra do.Auguſt.
dico ꝙ pro hac parte facit optime re-
51 gula illa vext quod pena eſt commen-
ſuranda delicto.vt dicit text.in aut.ōēs
peregrini.C.communia de ſucceſ.et in
l.j.in.§.ſed ⁊ qui.ff.de abig.⁊ in.§.ſi quis
autem per donationem.in aut.de non
alie.et in.c.felicis.§.ceterum.de penis
lib.vi.cum ſimi.¶ Sed cū ipſe fur ma
gis delinquat quā receptator:vt de ſe
patet iniquum eſſet quod in tantū pu-
niret ipſe receptator ſicut fur.¶ Item
quod magis puniatur fur quam rece-
ptator voluit expreſſe gloſ.in.l.crimē.C.
ad.l.iul.de vi pub.¶ Pro quibus facit
optime ſing.doctrina Salic.in.l.j.C.de
rapt.virgi.quem refert ⁊ ſequit.d.Bar-
tho.cepo.in conſi.ſuo.xxvij.inci.requi-
52 ſitus in vlt.col.vbi dixerunt† ꝙ ſtante
lege vel ſtatuto quod prebentes auxi-
lium:conſilium vel fauorem maleficio
puniātur eadem pena qua puniri de-
bet principalis delinquens.Attamen
ſi quis preſtiterit opem:auxilium vel
fauorem maleficio non debet puniri
eadē pena q̄ debebit puniri ipſe prin-
cipalis committens maleficiū ſed de-
bebit mitius puniri.¶ Pro qua doctri
na facit notabile verbum Bal.in lege
cum ancillis.in.j.colum.verſicu.Item
53 nota ex hac lege ⁊c.de inceſt.nupt.† vbi
dicit quod mitius punitur ille in cu-
ius domum fit aliquod prohibitum co
patiente quam ipſe delinquens prin-
cipalis:licet habeamus de iure quod
agentes ⁊ conſentientes pari pena pu
niantur.vt eſt textus in lege iubemus.
in.§.ſane.in verſicu.fieri paſſus fuerit.
C.de ſacroſan.eccle.⁊ ibi Barto.et ha-
betur in.l.j.C.de fal.moneta.cum ſimi-
54 libus.† Et facit etiam nam licet fabri-
cans falſum inſtrumentum ⁊ vtens il-
lo ſcienter pariter puniatur:vt habe-
tur in.l.ſecunda.C.de fide inſtrumen.⁊
in.l.ſi falſos.C.de fal.⁊ in.c.ad falario-
rum.extra de crimi.falſ.tamen ille qui
illud fabricauit acrius ⁊ durius puni-
tur ꝙ ille qui eo vtitur.Ita dicit Cyn.
in.l.ij.C.de fide inſtrumen.vbi dixit qđ
ille qui fabricauit falſum inſtrumentū
tenet directa pena.l.corne.de falſis.⁊c.

quo in.l.i.§.ſi.j.de fal.ſed contra illum
q̄ ſolum vtitur nō eſt directa pulſatio.
l.cor.de fal.ſed eſt quedam alia q̄ non
habet tantum effectum:vt in.l.falſi.§.
55 ordine.j.de falſ.vbi †expreſſe habetur
ꝙ mitius punitur ille q̇ vtit̄ falſo quā
ille q̇ fabricauit ipſum falſum:quā do⸗
ctrinam Cyn.refert ⁊ ſeq̄tur Joan.de
ana.in.d.c.ad falſariorum.in pn.iij.co⸗
lum.Et faciunt etiam q̄ dixi in ſingul.
meo.xv.incip.ſtatuta communiter.vbi
etiam alia adduxi in propoſito.Et pro
hac opinione faciunt etiam dicta per
Ang.de are.in.d.tracta.maleficio.in di
cto verſicu.⁊ veſtē celeſtem abſtulit.in
56 d.verſicu.q̄d ſi furatam.⁊c.†vbi dicit
quod receptans rem furatam ſcienter
non dr̄ proprie fur ⁊ nō tenetur proprie
ac ſi furtū cōmiſiſſet ſed tenetur ac ſi
furti opē p̄ſtitiſſet:quod dicit eſſe no⸗
tandum ꝑ intellectu.d.l.eos.C.de furt.
de quo etiam ibi latius ꝑ eum.¶Et
predicte concluſioni nō habet obſtare
dictum Bald.in.d.l.eos.inquantum di
cit ſed vidiſſe tempore ſuo ſuſpendere
quandam mulierem que receptauerat
res furatas q̄ ↄtrariū infert ipſe Bal.
57 in.l.j.C.de crimine pecula.vbi dicit†q̄d
actus remotus a maleficio facit quod
preſtans opem vel auxilium non pu⸗
niatur.quod dictum refert ⁊ ſeq̄tur do.
Fel.in.c.ſicut dignū.de homi.⁊.d.Au⸗
guſt.de ari.in ſuis addi.ad tracta.An⸗
ge.de aret.ſuper malefi.in verbo ⁊ di⸗
cto maleficio ſemper aſtitit.in.iij.char.
in addi.magna.in verſicu.Item adde
etiam aliam mirabilē limitationē ⁊c.
de quo dicto dixi etiam.ſ.in hac lege.
58 ¶†Et circa materiam dicte.l.eos.C.de
furtis.tene menti duo.pmo ꝙ illa lex
nō habet locum in quocūq; receptan⸗
te res furtiuas ſed ſolum in receptante
res furtiuas a ſeruo alicuius.Ita dicit
tex.ibi in verbo eos q̇ a ſeruo.⁊ rō po⸗
teſt eſſe quia inſtruit ſeruum alienum
ad delinquendum ideo punitur tanq̄
fur:per text.⁊ que ibi habentur in.l.j.ſ.
de ſeruo corrup.que rō non procedit in
libero homine dante res furtiuas ali⸗
cui:⁊ ideo ille tex.dicit eos q̇ a ſeruo.⁊
gloſ.ibi extēdit illum text.etiam ad fi⸗
liūfa.vel ad vxorem ⁊ ſic ad ꝑſonas nō
liberas ſed poſitas in alteri⁹ poteſta⸗
te:ergo ſec⁹ eſſet in receptāte res fur⸗
tiuas a libera ꝑſona nō ſuppoſita po⸗
teſtati alicuius:ita probat ille tex.cum
59 glo.ſua ibi.¶†Secūdo dico quod il⸗
la.l.non habet locum in ſimplici rece⸗
ptatore recipiēte etiam ſciēter res fu⸗
ratas cuſtodie cauſa ſed habet locum
in receptante res furatas cum parti⸗
cipatione lucri ipſarum rerum.⁊ rō eſt
q̄ etiam furtum ꝓprium non punitur
ſi interueniat lucrum vel animus lu⸗
crandi:vt dr̄ in diffinitiōe furti animo
lucrādi ⁊c.ergo nec etiam debebit pu⸗
niri ipſe ſimplex receptator q̇ non par⸗
ticipat lucrum aliquod nec re nec ſpe.
¶Pro quo facit in ar.glo.no.in.l.q̇ iu⸗
raſſe.in.§.ſi patet.ſ.de iureiur.que di⸗
60 xit†quod nunq̄ q̇s ex actu quem facit
p̄ſumitur delinquere niſi quando de⸗
lictum ei eſt fauorabile.quam gloſ.ad
hoc pro ſingu.refert ⁊ ſeq̄tur Ludo.ro⸗
ma.in conſil.ſuo.ccciiij.inci.plura ſunt
que allegantur.in.j.colum.⁊ do.Alex.
in conſi.ſuo.cccclxxiij.incip.viſa inq̇ſi⸗
tiōe formata ⁊c.in.iiij.col.Pro q̄bus fa⸗
cit etiam regula illa vz quod volun⸗
tas ⁊ ꝓpoſitum diſtinguūt maleficia.l.
q̇ iniurie.ſ.de furtis.l.furtū.ſ de vſu⸗
capio.cum ſi.Et ideo dixit Bart.in.l.q̇
61 tabulas.§.ſi.ſ.de furtis.quod†quādo
q̇s delet inſtrumentum alicuius lz te⸗
neatur furti q̄ delendo v̄r contracta⸗
ri:tamē illud habet locum quando de⸗
let inſtrumētum animo lucrandi vt q̄
delet inſtrumentū in quo ipſe erat obli⸗
gatus alicui:ſed qn̄ delet inſtrumētū ſo⸗
lum animo iniuriandi tunc non tenet̄
furti ſed iniuriarum.ita dixit do.Alex.
in dicto cōſi.cccclxxiij.in.iij.colum.Ita
dicēdū puto in receptāte res furatas
ſimpliciter ſine aliquo lucro ſed ſolum
vt inſeruiat furi deponenti tales res
penes eum.tene mēti predicta q̄ poſ⸗
ſent afferre tibi honorem ⁊ vtilitatem.
¶Et inquantum Bal.in.d.l.eos.dicit
62 quod illa.l.etiam hz locū†contra vſu⸗
rarios recipiētes ſcienter pignori res
furatas ꝙ tenentur furti ⁊c.vt dixi.ſ.
adde quod etiam alr̄ puniuntur eo q̄

non obſtante ꝑuilegio iudicis conceſſo
quod nõ teneantur reſtituere rem pi:
gnoꝛatam vero dño niſi ſibi ſoluat pre-
tium per eos exburſatum qꝺ tali caſu
teneãtur reſtituere dictas res pignoꝛa-
tas etiam ſine ſolutiones pretij ꝑ eos
ſolutí.text.eſt.in.l.ſeruus cuiuſdã.ff.de
condi.indebi.de quo dixi late in ſingu.
meo.xiij.inci.volo tibi dare ⁊c. ¶ Et de
materia.d.l.cos quam nuperrime ha-
bui in facto vide que dixi in cõſil.meo.
incip.Solamen omnium in te ſperan-
tium ⁊c.⁊ in cõſilio ſequenti in eadem
cauſa incip.lz in cõſilio meo iam ema-
nato ⁊c.q̃ cõſilia feci in fauoꝛem mat:
thei ſpadini.Et de preſtante operi vel
auxilium maleficio vide etiam que la-
te dixi in conſil.meo.incip.munda coꝛ
meum ⁊ labia mea dñe ⁊c.⁊ in alio cõ:
ſi.ſequenti in eodem cauſa incip.vltra
ea que alias ⁊c.que conſilia feci in fa-
uoꝛẽ floriani de coꝛcintis quẽ libera:
ui ab omni ⁊ quacũꝙ pena:vt notũ eſt
in hac ciuitate omni populo. ¶ Que:
rit etiam Barto.hic poſt ſupradicta de
63 no.queſtione vez † q̇d ſi aliq̇s percuſſit
aliquẽ q̇ poſtea per interuallũ deceſ:
ſit.vtrum ex illis vulneribus preſuma
tur deceſſiſſe:in quo dicit quod gloſ.in
l.j.C.de emenda.ſeruoꝛum.vr̃ dicere qꝺ
in dubio ſi ſurrexit ⁊ ambulauit poſt
triduum nõ vr̃ deceſſiſſe ex dictis vul-
neribus.⁊ dicit quod de hoc eſt etiam
tex.in.c.ij.de cle.percuſ.poſtea dicit qꝺ
dici poteſt quod ex diuturnitate tẽpo-
ris nõ preſumitur deceſſiſſe ex vulne-
re:⁊ dicit qꝺ iſta poſſent eſſe vera in du
bio ſed in caſu certo ſtaremus certo.Et
ſubdit poſtea ipſe Bart.quod in hoc ⁊
in cõtẽplatiõe percuſſionum eſſet re:
currendum ad iudicium medicoꝛum:
vt in.l.ſi ſemel.C.de re milita.lib.xij.⁊.l.
j.§.j.ff.de ven.inſpi.et.l.comparatiões.
C.de fide inſtru.⁊ dicit quod expꝛeſſe de
hoc eſt caſus in.c.ſignificaſti.el.ij.ex-
tra de homi.poſtea dicit quod ſi plu:
res medici nõ reperirẽtur ſtaretur di-
cto vnius:vt in aut.de non alie.in.§.qꝺ
autem.Ita finaliter reſidet.Barto.hic:
¶ Ego aũt ſuperius dictis per Barto.
addo aliqua:⁊ ꝑmo dico quod illã gloſ
in.d.l.j.C.de emen.ſer.ibi appꝛobant ⁊
ſequant doc.⁊ eã etiam refert ⁊ ſeq̃tur
Joan.de ana.in.c.preſbyter.in.ij.col.de
homici.⁊ Ang.de aret.in ſuo tractatu
maleficioꝛum.in verbo ⁊ dictus titius
ex interuallo ex dictis vulnerib⁹ moꝛ:
tuus fuit:⁊ eſt in ꝑnc.in verſic.ſi.ex in-
teruallo.⁊ Joan.de ana.poſt alios in.c.
ij.in antepe.colum.de cle.ꝑcuſ.⁊ Bar-
ba.in conſi.ſuo.incip.a ioue ꝑncipium
⁊c.in.j.char.⁊ Cep.in cõſi.ſuo.xli inci.
lz.⁊c.in.v.colum.⁊ Ang.in.l.quod ſi no:
lit.in.§.q̇ mancipium.ff.de edil.edic.et
Pe.de anch.in cõſi.ſuo.cclxxxiiij.inci.
iure ſtricto ⁊c. ¶ Sed põt dubitari de
illa glo.eo q2 text.in.c.continebatur.de
64 homicidio.dicit † quod vbicunꝙ vul:
neratus moritur etiam poſt octo dies
quod preſumitur moꝛtuus ex vulnere.
Et dicit text.in.d.c.ij.de cle.ꝑcuſ.quod
vulneratus moriens poſt octo menſes
a die illati vulneris non preſumitur
moꝛtuus ex cauſa vulneris ſed ſecus
ſi ante octo menſes moriet q2 tũc pre-
ſumitur moꝛtuus ex vulnere. ¶ Quid
ergo dicendum:mihi vr̃ quod Abb.in
d.c.ij.de cle.percuſ.recte loquatur in
hac materia:nam dicit ꝙ ſi vulnerat⁹
moꝛiatur etiam poſt octo menſes dũ:
modo nunꝙ reconualuerit a die illati
vulneris ſed ſemꝑ proceſſerit de malo
in peius:quod tũc preſumatur omni-
no moꝛtuus ex cauſa vulneris ſibi il-
lati:⁊ ſic non vult Abbas quod habea-
tur reſpectus ad ſpacium tẽpoꝛis ſed
ad bonam vel malam valitudinẽ ſub-
ſecutam in perſonam dicti vulnerati.
⁊ ideo mihi vr̃ concludẽdum ꝙ ſi vul-
neratus ſemper proceſſit de malo in
peius:⁊ finaliter moꝛiatur nõ attento
ſpacio tẽpoꝛis ꝙ dicatur ſemper moꝛ-
tuus ex vulnere. ¶ Ex quo reſultat ꝙ
glo.in.d.l.j.C.de emenda.ſeruo.eſt vera
cum ex ea appareat ꝙ vulneratus nõ
ꝓceſſit de malo in peius q2 ſi ꝓceſſiſſet
de malo in peius non ſurrexiſſet poſt
triduum ambulando cũ baculo:⁊ ideo
ſi poſtea decedit non preſumitur moꝛ-
tu⁹ ex vulnere ſed ex aliqua alia cau-
ſa:⁊ ideo vulnerans non tenetur de oc-
ciſo ⁊c.Et ꝑ illo dicto Abb.in.d.c.ij.de

cle.pcuſ.facit qđ voluit Bald.in.c.j.in
vlt.col.extra de pac.in ver.pone ſtatuto
65 caueť ⁊c.vbi dicit†pone ſtatuto caue-
tur quod laborantes in extremis non
poſſint contrahere ſine conſenſu ꝓpin
quorum nunquid diceť in extremis la-
borare ille qui poſt cōtractū vixit mul-
tis diebus:⁊ reſpōdet ⁊ dicit qđ omnis
ille q̇ ex illa infirmitate decedit abſq
ſano interuallo dicitur laborare in ex-
tremis.ad quod allegat text.quem di-
cit eſſe vnicum in iure in.l.alumne.in
§.fi.ff.de adimē.le.⁊ vide etiam ad ſu-
pradicta Jo.de ana.in.d.c.preſbyter.in
iiij.col.in pn.de homici.¶ Querit hic
Alexā.poſt Bar.dicens quod predicta
habēt locum in homine vt preſumatur
mortu⁹ ex vulnere ſi moriť infra triduū
66 vel infra aliud modicū tp̄s.¶ †Quid
autē in beſtia vendita que poſt vendi-
tionē moriť infra triduū an tunc poſſit
agi ad pretiū contra venditorem tanq̄
fuerit morboſa tempore venditionis:in
quo ipſe allegat Joā.an.in addi.Spe-
cu.in ti.de empt.et ven.in.§.ſciendum.
in.xxij.col.ſuper verſi.et nota quod in
venditionibus ⁊c.vbi tenet quod ſic.
Et illud dictum refert ⁊ ſequitur Joā.
de Jmo.in.l.ſi quis cū aliter.ff.de verb.
ob.⁊ Bal.in.l.ij.in fi.colū.ver.⁊ ſi dubi-
tatur.C.de reſcin.ven.et in.l.i.in penul.
col.C.de edi.actio.⁊ Joan.de ana.in.c.
preterea.in vlti.colū.de cle.percuſ.de
quo ego dixi in.l.ſtatuliber.in.ij.et.iij.
col.ff.de cōdīb⁹.vbi etiā plura adduxi
67 de iſta breuitate tēporis.¶ †Ulteri⁹
inq̄ſitum Bar.dicit hic q̄ ſi plures me-
dici vel plures periti in arte non poſ-
ſunt haberi q̄ ſtatur dicto vnius:⁊ al-
legat tex.in aut.de nō alie.in.§.qđ au-
tē ⁊c.¶ Ego circa hoc aliqua addebā.
primo adduco Bal.in cōſi.ſuo.cccii.in-
cip.ꝓponiť.in.ij.colū.in.ij.vol.vbi dixit
q̄ vbi de peritia artis dꝫ reddi teſtimo
nium nō ſufficit vnus teſtis ſed requi-
runtur plures.vt in aut.de non alie.in
§.vt neq̄.in verbo architectis.et in.l.
ſemel.C.de re mili.lib.xij.in ver.medi-
cis.et in.l.i.in verbo oēs vel due ⁊c.ff.
de vē.inſpi.⁊ in.l.hac edictali.in.§.mo-
deſtiā.in verbo arbitros.C.de ſecū.nup.

Jſtud eſt verū ſm Bal.in dicto cōſi.vbi
plures haberi poſſunt ad probandum
talem peritiam.ſecus autem ſi vn⁹ tā-
tum poteſt haberi q̄ tūc ille admitte-
tur ne veritas pereat.Jtem facit etiā
text.in.l.i.§.fina.⁊ ibi Barto.⁊ alij.ff.de
verb.obli.vbi ſtatur dicto vnius ſoli⁹
interpretis quando plures haberi nō
poſſunt:quod etiā voluit Bald.in.l.di-
rectas libertates.C.de manu.teſta.et
in.l.comparationes.C.de fide inſtru.in
ver.venio ad ſextam q̄ōnem ⁊c.⁊ Bal.
in proemio.ff.ff.in princ.in.iij.colum.in
ver.ſed an credatur vni perſone.et do.
Alex.q̇ alios plures tenētes hanc par
tem refert in conſil.ſuo.clxxviij.incip.
viſa ſcriptura.in.iiij.colum.in.ij.volu.
¶ Jtē ad predicta facit etiā qđ voluit
Ang.in.§.qđ aūt.in aut.de nō alie.vbi
68 dixit†qđ teſtamentū factū a peregri-
no vel romipeta qui vadit romā in pre
ſentia duorū vel triū teſtiū tm̄ cū plu-
res habere non poſſet valet:⁊ tenet q̄
etiā voluit idem Ang.in repetitione.l.
ſi vacātia.circa.x.colū.C.de bonis vac.
lib.x.et in.l.conficiunť.in.§.codicilli.ff.
ad ſillania.quē refert do.Alexand.in.l.
ſcriniearios.in.ij.col.C.de teſta.mili.et
d.l.fin.in.ij.colum.C.de teſta.Et ſubdit
69 Ang.in.d.§.quod autem.†quod ſi ſta-
tuto cauetur q̄ nullus contract⁹ fact⁹
per minorem valeat niſi ſint de eo ro-
gati duo notarij:modo contingit qđ in
ciuitate propter aliquem caſum nō re-
peritur niſi vnus notarius dicit q̄ ille
ſolus poterit conficere tale inſtrumē-
tum ⁊ valebit.ꝑ quo allegat text.in.l.
ſi.in fin.de teſta.quod dictum refert et
ſequitur Joā.de ana.in.c.ſignificaſti.
70 el.ij.in.viij.colū.extra de homi.¶ †Et
facit etiam ad predicta:nam teſtamen
tum factum tempore peſtis cum mi-
nori numero teſtium quam requiratur
in teſtamentis valet et tenet propter
impoſſibilitatem adhibendi legitimū
numerum:vt tenet Bal.in.l.fi.C.de te-
ſta.⁊ ſentit Barto.in.l.j.ff.de bono.poſ.
ex teſtamen.mili.⁊ Ang.in aut.de non
alienan.in.§.quod aūt.et Ludo.roma.
in.l.iij.in.§ ſi autem.ff.ad ſillania.⁊ do
mi. Alexā.in.l.ſcriniearios.in.ij.colum.

.de teſt.mili.Et facit pro hac parte quod voluit Angel. in repetitione.l.ſi vacantia.in.x.colū.C.de bo.vocan.libr. vbi dicit † quod ille qui eſt creatus a tabellio licet nondum ſit matricula= tus poteſt tempore peſtis inſtrumen= ta cōficere:quod etiā voluit ipſe Ang. in.l. conficiuntur in.§.codicilli.ff.ad trebellania.quod dictum refert ⁊ ſequitur do.Alex. in.d.l.ſi.C.de teſtamē.in.j.col. ⁊ do.Feli.in.c.qm̄ cōtra falſam.de pro= ba.in.xxiiij.col.⁊ faciūt dicta per Ang. in aut.oēs peregrini.C.communia de ſucceſſ.⁊ per Pau.de caſt.in.l.nutritos ibus co.titul.Et facit etiam dictum Bal.in.l.ad perſonas.ff.de iureiuran. vbi dicit † quod licet notari⁹ nō poſſit eſſe rogatus de commiſſione ſibi facta hoc tamen fallit niſi alius notari⁹ nō reperiatur quia tunc ipſe poterit eſſe rogat⁹ de tali commiſſione.arg.l.j.§.ſi.ff.de verbo.obli.Et facit qđ voluit Jo. de imo.in.c.p.⁊.g.de officio delega.in vij.chor.in ver.iuxta p̄dicta tangit ⁊c. vbi dicit † ꝙ lz notarius vni⁹ tribuna= lis nō poſſit cōficere acta alterius etiā ex partiū prorogatiōe ſm Guil.de cu.⁊ Bald.in.l.repetita.C.de epiſco.⁊ cle.et Jo.Anto.in.d.c.p.⁊.g.et gloſ.in.l.quis= cūqꝫ.C.de execu.⁊ exac.lib.xij.⁊ Bal.in l.teſtamētū.C.de teſta.⁊ in.l.j.ff.de iu= dic.et in.l.j.ff.de officio prefecti vrb. ¶ † Et q̄uis etiā ex duobus notarijs deputatis ad acta vn⁹ ſine alio cōfice= re nō poſſit acta.¶ Fallunt tñ iſta ſm Joā.de imo.vbi.ſ.niſi alius notarius eſſet impeditus qꝛ vtroqꝫ iſtorū caſuū al⁹ poterit alteri ſubrogari.qđ refert do.Feli.in.d.c.qm̄ cōtra.in.xxiiij.colū. de proba.¶ Itē vltra premiſſa in hoc propoſito adduci pōt glo.notabilis in c.nō liceat.i.xxxvi.diſtin.que dicit † qđ q̄uis non licet epiſcopo aliquē ſubdi= tum proprijs manibus cedere vel per= cutere:ſed debet hoc fieri facere p cle= ricum:tamen ſi aliquem clericum non habet poteſt tunc verberare ſubditū proprijs manibus.¶ Et faciunt opti= me que dixi in conſi.meo.incip.vocem meā exaudi domine ⁊c.in.v.⁊.vi.char. ⁊ que dixi de probatione fienda per te= ſtes inhabiles quando aliter veritas haberi nō poteſt:in.l.infans.poſt me. ff.eo.⁊ faciunt etiā que dixi in.l.diuus. in.ij.col.verſi.nota etiā ex iſto tex.⁊c.in l.de minore.in prin.in.ix.colum.verſi. iſtud tamen puto.ſ.de queſtionibus. ¶ Ultra predicta do.Alex.hic inquan-
76 tum Bart.† loquit̄ de peritis in arte dicit ꝙ ſnīa lata ex cōſilio ſuo dicto pe ritoꝝ in arte nūq̄ trāſit in rē iudicatā: ⁊ allegat aliquos docto.¶ Et qꝛ hec nō eſt materia huius.l.ideo circa hoc alter nō inſiſto:ſꝫ ſi vis de hac mate= ria lati⁹ videre vide q̄ ego alias dixi in repetitione mea.l.ſi.C.de proba.in xviij.q.extraordinaria.¶ Ex iſtis cum adiutorio beatiſſime virginis Marie: necnō beate Apolonie aduocate mee expedita eſt p̄ns.l.⁊ per cōſequēs p̄ns titulus.Ideo ſequitur titulus ad.l.pō= peiam de paricidijs.

¶ Hippolyt⁹ de Marſilijs iur.vtriuſqꝫ docto.Bonon.

¶ Rub.ad.l.pompeiam de paricidijs.

¶ Ut ſequar morē meū omittā conti= nuationē huius rubrice remittēs me ad dicta p Azo.in rubri.de his q̇ filios occiderūt.vbi ponit cōtinuationē hu= ius rub.⁊ plura alia faciētia ad mate= riā hui⁹ tituli:iō venio ad.l.primā ⁊c.

1 ¶ Lex pōpeia de pari.quomodo di= uidatur.
2 Uiro an liceat aliquo caſu vxorem oc= cidere.
3 Animus eſt in delictis attendendus non exitus.
4 Fratres patrueles qui dicantur.
5 Patruus ⁊ auūculus qui dicantur.
6 Amita et matertera que dicantur.
7 Uitricus quis dicatur.
8 Emēs venenū vt alicui daret licet non dedit tenetur acſi dediſſet.
9 Pena an oib⁹ indiſtincte ſit iponenda.

LEge pōpeia.

¶ Et hoc icēdit occidēs aſcēdentes collaterales affines vel eos cui debe= tur reuerētia patronalis

vel deſcendentes punitur pena.l.cor
ne.de ſica.⁊ voluntas ꝓ facto habet̃.h.
d.Et lex iſta diuidit̃ in quinq; partes
1 ſm gloſ.⁊ Barto.Nam primo dicit †de
eo qui occidit aſcendentes:ſecũdo de
eo q̄ occidit collaterales:tertio de eo
qui occidit affines:quarto de eo qui oc
cidit illum cui debetur reuerentia pa
tronalis:q̄nto de illo q̄ occidit deſcen
dẽtes:ſecunda ibi fratrẽ:tertia ibi vxo
rem:quarta ibi patronum:quinta ibi
ſed ⁊ ſi mater.Caſus ⁊c.¶ Nota dictũ
3 in ſummario.¶†Item nota etiã quod
nõ licet viro occidere vxorẽ.quod am
plia etiam in adulterio cõprehenſam
vt dicit text⁹ in.l.nec in capitulo.ff.de
adulter.attamen ſi hoc facit mihi mi
tius punitur.vt eſt textus in.l.ſi adul
terium cum inceſtu.in.§.imperatores.
eodem titulo.⁊ in alijs iuribus.ibi in
gloſſ.allegatis. Et idem etiam dicas
eſſe in ſeruis:quia dñs non poteſt oc
cidere ſeruum ſuum impune.vt dixi in
l.circumcidere.in.§.ſeruus.ff.titu.j.ſed
requiritur autoritas iudicis vt ibi.
¶ Nota vlterius in fine huius legis
5 †quod in delictis attenditur animus
⁊ non exitus:⁊ ſic probatur illa regula
videlicet quod volũtas ⁊ ꝓpoſitum di
ſtinguunt maleficia:concordat textum
in.l.diuus adrian⁹ ff.titu.j.et ibi dixi.
¶ Ulterius expone textũ in verbo fra
4 trem patruelem et matruelem:†nam
fratres patrueles dicunt̃ filii qui ſunt
nati ex eodẽ patre licet ex diuerſa ma
tre:fratres autem matrueles dicũtur
illi qui nati ſunt ex eadem matre licet
ex diuerſis patribus.Fratres vero vte
rini dicuntur illi qui nati ſunt ex eodẽ
patre ⁊ ex eadem matre ⁊ etiam dicun
tur fratres vtrinq; coniuncti.¶ Item
expone textum in ver.patruũ ⁊ auun
5 culum.¶†Nam patruus dicitur fra
ter patris:auunculus autẽ frater ma
tris:attamen vn⁹ ponitur ſepe ꝓ alio
ſm Barto.in.l.j.C.de ſucceſſ.edicto.li
cet contrarium dicat in.l.illam.C.de
collat in ſecundo notabi.¶ Item ex
6 pone textum in verbo amitam.⁊ †di
cas quod amita eſt ſoror patris:mater
tera autem eſt ſoror matris:de quo in

7 text.¶†Uitricus aũt eſt maritus ma
tris mee qui non eſt mihi pater et ego
illi ſum priuignus.Alia vero nomina
poſita in hoc textu clara ſunt et non
egent expoſitione.¶ Et inquantũ iſte
8 text⁹ in fine dicit †quod ille q̄ emit ve
nenum vt patri daret licet nõ dederit
tamen punitur ac ſi dediſſet ⁊c.Dice
bam ego quod iſte textus optime po
teſt allegari ad vnum:videlicet quod
tractatus in atrocioribus ꝓ facto ha
betur.¶ Nam quãdo filius tractat de
occidendo patrem dicitur tractare de
atroci delicto quod patet quia punit̃
pena huius tituli que eſt maior alijs
penis:⁊ in tali delicto volũtas ⁊ cona
tus pro facto reputatur.ergo hic text⁹
optime ꝓbat illud videlicet ꝙ in atro
cioribus tractatus pro facto habet̃.ad
idem eſt text.in clemen.paſtoralis.in
verbo tractauerat.et ibi Card.de re
iudi.ad qd̃ allegat ipſe Card.l.quiſquis.
C.ad.l.iul.maie.et.vj.q.j.§.verũ.quod
eſt notã.ad multa.¶ Opponit Barto.
poſt gloſ.hoc modo:dicitur hic ꝙ occi
dens illos de q̄bus in text.tenetur pe
na.l.cor.de ſicar. Sed contra de.l.ſi.ff.
eo.et de.l.j.C.eo.⁊ de.§.alia.inſtitu.de
pub.iudi.Gloſſ.dat plures ſolutiones
ſed dicit Barto.ꝙ illa ſolutio ſibi pla
cet:videlicet ꝙ de iure antiquo qui oc
cidebat aſcendẽtes puniebatur pena
ſpeciali:alij puniebant̃.l.cor.de ſicar.
vt.ff.eo.l.ſi.q̄ lex diſtinguit et declarat
9 iſtã.Sed dicit ipſe Bart.†ꝙ hodie in
diſtincte oibus imponit̃ vna pena q̄
ponit̃ in.l.j.C.eo.⁊ in.l.fin.ff.eo,⁊ in.§.
alia inſtitu.de publi.iudi.¶ Sed for
te clarius ⁊ melius dicendũ eſt:vt di
cit text.in.l.pe.ff.eo vꝫ ꝙ oẽs homici
de punirent̃ pena.l.cor.de ſicarijs.pre
terq̄ occidẽtes patrem.⁊ matrẽ auum
vel auiã:q2 tales puniunt̃ pena.l.põ
pe.de paricidijs.Et ex iſtis reddit̃ ex
pedita.l.iſta.Sequitur modo.l.ij.
¶ Hyppolyt.de marſi.iu.vtriuſq; doct.
1 Frater non reuelans fratri vbi
ſcit ipſius mortis tractatum qua pe
na puniendus ſit.
2 Agẽtes ⁊ conſentientes pari pena pu
niuntur.

3 Vaſallus non reuelans mortem domi-
ni ſui:monachus mortem abbatis ⁊c.
qua lege puniãtur.
4 pena capitis an imponi poſſit ſcienti
tractatum mortis alicuius et non reue
lantis.

1 FRater. ¶Et hoc in-
tedit frater
ſciens tractatũ mortis fra-
tris ⁊ eũ nõ reuelãs punit
pena relegationis.h.d.Ca
ſus ⁊c ¶.Nota dictum in ſummario.
2 †Item nota qđ iſte tex.videt eſſe cõtra
illã regulã que dicit qđ agentes ⁊ con-
ſentiẽtes pari pena puniantur:de qua
in.l.ſi quemquã.C.de ep'ſ.⁊ cleri.⁊ in.l.
q̃ſquis.c.ad.l.iul.maie.et in.l.iij.ꝫ.tit.j.
et in.l.i.C.de raptu virgi.Nam iſte fra-
ter ſciens tractatum ſeu ordinamentũ
de morte fratris ⁊ tacens videt conſen
tire:immo nõ ſolum videt tacite conſen-
tire:ſed etiã videt ſocius delinquentis.
per text.in.c.ſicut dignũ.de homicidio
vbi d:ꝙ non caret ſcrupulo ſocietatis
occulte qui manifeſto facinore deſinit
obuiare.⁊ habetur etiam in.c.conſtitu-
tus el.i.extra.de teſti.Et facit text.in.c.
culpam.lxxxvi.di.vbi dicit tex.ꝙ q̃ con-
ſentiunt facientibꝰ participes iudican
tur.⁊ text.in.c.error.lxxxiij.diſt.et in.c.q̃
poteſt.xxiij.q.iij.Sed cum talis frater
non puniatur pena mortis:vt punitur
ipſe pncipalis faciẽs:ergo patet ꝙ agẽ
tes ⁊ conſentientes non puniuntur ea-
dẽ pena.¶Sed poſſumꝰ dicere ꝙ iſte
frater tacẽs non tamẽ dicit vere cõſen-
tire quia tacens non dicitur conſenti-
re vbi tractat de ſuo preiudicio:vt ha-
bet in regula is qui tacet.de regu.iur.
3 in ſexto.¶†Ulterius Ang.hic extendit
iſtum text.loquentem in fratre q̃ habet
locum in vaſallo non reuelante mortẽ
dñi:⁊ in monacho nõ reuelante morteꝫ
abbatis:⁊ in ſeruo non reuelante mor-
tem dñi:⁊ in ciue non reuelante tracta-
tum contra ciuitatem.Dicit tamen qđ
alias plures ciues eo ꝙ non reuelarũt
tractatum ſue ciuitatis fuerint decapi
tati ⁊ inique:ꝙ ſolum debebant relega
4 ri ⁊ non occidi per iſtum text.†Et ſub-
dit ipſe Ang.qđ pena capitali imponi-
tur ſolũ qñ nõ reuelaret tractatꝰ q̃ ſie-
ret ꝯtra pncipẽ aut papã ⁊ ſic contra
imperiũ aut eccleſiã ⁊ non cõtra alios
qđ dicit menti tenẽdũ:⁊ idẽ dicit Ange.
de are.inſtitu.de here.que ab inteſt.de-
fe.in.§.intercdũ.poſt princi.De quo dixi
aliqua in materia iſta in ſingulari meo
clxiiij.incip.nemo debet ſe ſubmittere
tormentis ⁊c.et latius dicam deo duce
in.l.vtrum.j.co.Et inquantum Ange.
hic extendit hunc text.ad monachum
non reuelantem mortem abbatis.In
hoc non credo eum bene loqui:ꝙ hec
pena relegationis non cõuenit mona-
chis:ꝙ nõ debet exire clauſtrum.⁊ ideo
credo ꝙ alia pena puniret talis mona
chus.Et idẽ dico eſſe in ſeruo nõ reue-
lante mortẽ dñi:ꝙ puniretur alia pena
quam relegationis:quia ſi relegaretur
ſeruus talis pena afficeret heredes do
mini:quia priuarentur ſeruo:merito di
co ꝙ alia pena deberet imponi ipſi ſer-
uo nõ reuelanti mortem dñi quam ipſa
pena relegationis ⁊c.¶Uenio modo
ad vnicam glo.huiꝰ legis que dicit qđ
l.iſta poteſt intelligi duobꝰ modis:nã
ſi tex.dicit medicus ſupplicio afficien-
dus eſt debet intelligi qđ medicus qui
fecit venenũ vt frater interficeret pu-
niri debet.l.cor.de ſica.vt eſt text.in.l.
iij.in princip.⁊ in.§.pe.ꝫ.de ſica.¶Si
autẽ text.dicit mediocri ſupplicio affi-
ciẽdus eſt etiam:plana eſt litera dicẽs
qđ frater ſciens mortẽ futurã fratris ⁊
eã nõ reuelans non punitur morte ſed
mediocri ſupplicio qđ mediocre ſup-
plicium eſt relegatio.⁊ ſic glo.clara eſt:
ideo ſequitur.l.ſed ſciendum.
¶Hippolytꝰ de marſiliis iu.vtri.doct.
1 ✠ Mens eſt verbis preferenda.
2 Statuentes ſi aliqueꝫ caſum omittant
non eſt tamen minus iudicanduꝫ q̃ ſi
nihil omiſiſſent.
3 Conſtitutus ab aliquo procurator bo-
norum an illa bona poſſit dare.
4 Uno expreſſo altero omiſſo an idẽ ſta-
tutum intelligatur in vtriſq.et nume-
ro.6.et.7.
5 Mãdatarius quo caſu poſſit exequi il-
lud qđ nõ eſt ſibi mandatũ.
8 Uerba improprian lꝫ vt mẽti deſeruiant.

9 Mens debet attendi etiam vbi verba diſponentium vel contrahentium eſſet menti contraria.
10 In cõtractibus magis attenditur mẽs contrahentium ꝙ verba contractus.
11 Stipulatio vbi promittitur bos demõſtrando equum an teneat.
12 Ineptitudo verborũ an impediat conſtitutionem.
13 Reductio ad arbitrium boni viri quo caſu non vitietur.
14 Appellatio attenta mente appellãtis non ſemper vitiatur.
15 Mens ſtatuti ſufficit lȝ verba deficiãt.
16 Senſus ſcripturarum a mente ſumit exordium.
17 Rigor verborum an vitiat voluntatem diſponentis.
18 Regula ꝙ mens.l.vel ſtatu.vel alicuius diſpoſitionis quo caſu locum non habeat.
19 Clauſula quod ſtatutum intelligatur groſſo modo an impediat interpretationem ſtatuti iuridicam.
20 In penalibus ⁊ odioſis fit extenſio ex paritate rationis.
21 Differentia eſt eſſe ex lege et ex verbis legis.

Ed ſciẽdum.

¶ Et hoc intendit mens legis magis quam verba attendi debet hoc dicit. Ca
1 ſus ⁊c. ¶ † Nota dictum in ſummario.
ſ. quod mens prefertur verbis concordat text.in.l.j.C.plus valere quod agitur.⁊ ibi Bald.illum text.nota.ad hoc. ad idem eſt text.in.l.in venditionibus. ff.de contrahenda emptio.et in.l.fina. C.que res pigno. obliga. poſ facit.l.ſi vero.in.§.de viro ff.ſolu.matri. et not. Bald.in.l.ſi furioſi.C.de nupt. et in.l. maximũ vitium.C.de libe.preteri.et ita etiam probat text.in.c.humane aures. xxij.q.v.et text.in.c.ij.requiris. de appella.et ibi Abba.et text.in.c.intelligẽtia.de verbo.ſignificatione.⁊ in.c.marchion. et baſiudes.j.q.i.vbi text. dicit quod non in folijs ſed in ſenſu conſiſtit euangelium. ¶ Pro quib⁹ facit in argumen.l.in conditionibus primum locum.ff.de conditio.et demonſtra.l.ſcire oportet.in.§.ſufficit.ff. de excuſatio. tuto.et.l.j.C.de neceſſ.ſeruis heredi.inſtitu.⁊.l.ex facto.ff.de here.inſtitu.et.c. cum voluntate.extra de ſententia excommunicationis et.l.labeo.§.idem tu
2 bero.ff.de ſupp.lega. † ꝓ iſtis facit glo. in.l.tale pactum.§.fi.ff.de pactis que dicit ad hoc propoſitum quod adeo mẽs eſt attendenda ꝙ ſi ſtatuentes ſtatuerunt in aliquo caſu:et in aliquo caſu omiſerunt quod idem iudicandũ eſt in caſu omiſſo qđ in caſu expreſſo ſi idem ſtatuiſſent in caſu omiſſo ſi fuiſſent interrogati quod ſtatuerant in caſu expreſſo. Et illam gloſ.dixit ſingu. Ludo. roma.in conſilio ſuo.cv.incipiente viſo themate.⁊ eam pro valde notabili allegauit idem Ludo.roma.conſi.ccclxxxij. incipien.circa primum. in fin.verbis. et in conſilio.cccxxix.incip.circa primum propoſitum conſultationis. in princip.ij.col.et illam gloſſ.etiam allegauit pro nota.Bal.in.l.j.C.que res pigno.oblig.poſ.⁊ do.Alex.in conſil.ſuo xlviij.incip. ſuper executione.⁊c.in.iij. colum.in.j.volumi.et in conſil.ccxv.incipien.nec arguendi in.ix.col.⁊ in conſi.ccclxxxvj.incipien. circa hanc dubitationẽ.in.iiij.colum.⁊ conſi.ccclxxxvij. incipien.memor.et in conſi.xxiiij.incip. animaduerſis.in.xij.colũ.⁊ in conſilio xxxiiij.incipien. viſo.in.iij.colum. et in conſil.xlvj.incipien. ponderatis. Et illam gloſſ.etiam pro valde notabi.allegauit Barba.in.c.veniens.in.ix.colum. de accuſa.et in conſi.ſuo incipien.clementiſſimi dei patris ⁊c.in.v. colum. ¶ Sȝ ego vltra ꝑdictos docto.dico qđ illa gloſ.in dicta.l tale pactum.§.fina. non eſt ſingularis:eo quia ſimilis glo. eſt in.l.j.C.de raptu virginum.et alia eſt in aut.caſſa et irrita.C.de ſacroſan. eccle. Et idem etiam voluerunt alique gloſſ.iuris canonici. videlicet gloſ.in clemen.j.de reſcript.et gloſ.c.ij.de conſeſſ.in ſexto. quam ibi commemorant Gemi.et gloſ.in clemen.j.de ſupplenda negligentia prela.⁊ gloſ.in.c. vnico.de rerũ permuta.in ſexto.⁊ in.c.diaconus. xxvij.diſt. ¶ Quinimmo dico vnum qđ

eſt fortius quod hoc nedum voluerunt
predicte gloſ.ſed etiam hoc volūt ali-
qui text.iuris ciuilis ⁊ canonici. ¶Et
p:io hoc ꝓbat text in.c.ſcdo requiris
extra de appella.⁊ in.c.ſuggeſtū.cod.
titu.et text.in.l.ſcire oportet. §.j.ſ̄.de
excuſatio.tuto.et text.in.§.j.inſtitu.de
legi.patro.tuto.et eſt bonus text.in.l.
titius.§.lucius titius.ſ̄.de lib.et poſt-
hu.quē text.ibi ad hoc ponderat Pau.
de caſt.et eſt tex.in.l.fina.C.de poſthu.
heredi.inſti.et hoc etiam optime pro-
bat text.in.l.j.C.que res pig.obli.poſ.
⁊ ibi glo.quem tex.ibi ad hoc pōderat
Bal.et facit etiam tex.in.l.obligatione
gñali.ſ̄.de pigno.et facit text.in.c.ij.de
penitē.et remiſ.in ſexto et facit text.in
c.in generali.de reg.iu.in ſexto.Et fa-
cit qđ voluit Ange.in.d.l.obligatione
3 gñali. vbi dixit † q̄ ſi cōſtituo te pro-
curatorē meū ⁊ do tibi poteſtatē vt poſ
ſis facere in reb⁹ meis vt ego poſſum
q̄ tñ tu non poteris donare bona mea
q: non eſt ꝓſumptio q̄ hoc tibi cōceſſiſ
ſem in ſpecie.ar.l.cū ſi aurū.ſ̄.de ſolu.
⁊ in.l.cū indebito.ſ̄.de proba.¶Et ex
iſtis infero ad vnū a cōtrario.videlicet
4 † q̄ ſicut qñ vnū eſt expreſſum ⁊ aliud
omiſſum idez intelligitur ſtatutum in
omiſſo q̄ in expreſſo qñ ſtatuētes idem
ſtatuiſſent ſi fuiſſent interrogati. Ita
qñ vnū tñ eſt cōceſſum ⁊ oīa alia ſunt
ꝓhibita gñaliter tūc videt̄ etiā cōceſ-
ſum illud qđ gñaliter eſt prohibitum:
qñ ſi prohibens fuiſſet interrogat⁹ ſpe-
cialiter illud conceſſiſſet.Et iō dicebā
5 † q̄ lz fines mādati ſint diligēter obſer
uādi:vt in.l.diligenter.ſ̄.mādā.c.cum
dilecta.de reſcrip.tñ mādatarius pōt
exequi illud qđ nō eſt ſibi mandatum
qñ mandans idē dixiſſet in caſu omiſſo
in mandato qđ dixit in caſu expreſſo.
Ita dixit Petr.de bel.pertī.in.l.mari-
tus.C.de procur.quē refert et ſequitur
Barba.in c.veniens.in.ix.col.de accu-
ſa.et idē tenet do.Anto.ſm eū ibi in.c.
tranſlato.de cōſtitu.⁊ in.c.nōne.de pre-
ſump.⁊ in clemē.j.de reſcrip.⁊ do.An-
to.in.c.j.de pact.Ex quo poſſunt limi-
tari dicta iura dicētia q̄ fines manda-
ti ⁊c.et.l.marit⁹.C.de ꝓcu. ¶Itē ſcias

etiā q̄ ꝓdicta non ſolū habēt locū in.l.
vel ſtatuto:vt in illis intelligat̄ idem
ſtatutum eſſe in caſu omiſſo q̄ in caſu
expreſſo qñ ſi ſtatuētes fuiſſent interro
gati idem ſtatuiſſent in caſu omiſſo qđ
ſtatuerūt in caſu expreſſo ſi de illo fuiſ
6 ſent interrogati:† ſed etiā hoc hz locū
in diſpoſitione teſtatoris qm̄ idē debet
intelligi eſſe ſtatutuz in caſu omiſſo ꝑ
teſtatorē qđ in caſu expreſſo qñ idē ſta
tuiſſet ipſe teſtator in caſu omiſſo quod
ſtatuit in caſu expſſo ſi de caſu omiſſo
fuiſſet interrogat⁹.ita dixit do.Alexā.
in cōſil.ſuo.cclxxix.incipien.pōderatis
his ⁊c.in princ.alleg.ad hoc.l.titius.§.
j.ſ̄.de libe.⁊ poſthu.⁊.l.fi.C.de poſthu.
here inſti.⁊.d.l.tale pactum.§.fi.⁊ idez
etiam tenet do.Alexan.in conſilio ſuo
cccvij.incip.alias cōſultus.in.iiij. col.
et in conſi.lxvi.incipiē.viſo titulo.in.vi.
col.Et idē etiā dicas eſſe in reſcriptis
ſm Alex.in cōſi.ſuo.cxxv.incip.nec ar-
guēdi.in.ix.col.vbi dicit̄ q̄ hoc voluit
Bal.in.d.l.tale pactum.in.§.fi.⁊ ſubdit
7 etiā † q̄ idem habet locum in excōica-
tionibus ſm Bal.ibidē:⁊ idē tenet do-
mi. Alexan.in.d.cōſi.xxxiiij.incipi. viſo
⁊c.in.iij.col.⁊ in conſi.xlvi.incipi.pon-
deratis ⁊c.in.i.col.Et idem dicas eſſe
in gratijs principū ſm Pau.de caſt.in
d.l.titius.§.lucius titius.ſ̄.de libe.et
poſthu.de quo dixi latius in.l.§.ſi ſer-
uus.ſ̄.de queſtionib⁹. ¶Et ſcias etiā
vltra predicta q̄ intērī eſt verū hoc vi-
8 delicet † q̄ mēs poti⁹ q̄ꝫ verba dz attē-
di q̄ etiam vt deſeruiat̄ menti impro-
priantur verba. Ita dixit do.Alexā.in
conſil.ſuo.cxvi.incip.animaduerſis ⁊c.
in.iiij.colum.in.ij.volu.alleg.ad hoc.l.
ſcire opz §.aliud.ſ̄.de excuſa.tuto.et.l.
non dubium.vbi voluit hoc Jaco.bu.
ſm eū.C.de legi.⁊ idē voluit ibi Bart.
et Bal.poſt glo.in verbo amplexus.et
idem voluit Ange.ſm eū in cōſil.lxvij.
incip.martinus Joānis de Florētia.et
in cōſi.cclxvi.incip.ſtatutis cōis Flo-
rētie.Itē dicit etiā do.Alex.in.d.cōſil.
cxvi.q̄ vna dictio ponitur pro alia vt
deſeruiamus mēti.allegat ad hoc glo.
in.l.eas cauſas.ſ̄.de cōdi.⁊ demō.quā
glo.dixit ſingu.Ange.in.l.j.in princi.in.

ff.not.ſ.de pigno.ꝛ Bald.in.c.ij.extra
de reſcri.et eam allegat.Bald.in.l.ſi.C.
de actio.emp.¶ Jtē ſoꝛti⁹ etiā dixit.d.
Alexā.in.d.conſil. ſuo.cccxcviij.incip.
9 viſo puncto ꝛc.in.iij.colū.† quod mēs
debet attendi etiam ſi verba diſponen
tium vel contrahentium eſſent con=
traria mēti:allegat ad hoc Ange.in cō
ſilio ſuo.clxix. pro quo dicit ipſe quod
eſt text.in.l.j ſ.quod ſal.tuto.aucto.et
in.l.queſitum.ſ.de teſti.et in.l.quom=
nis.ſ.de in ius vocan.et text.iuncta
gloſſ.in.l.qui bona.§.damni.verſicu.
inquiretur.ſ.de damno infecto.et vo=
luit Bald.in.c.fiñ.de mutuis petitio.
pro quibus etiam facit ſm eū in glo.l.
10 blanditus.ſ.de fideiuſ.que dixit † ꝙ
in contractibus magis attendit mēs
contrahentium quam verba contra=
ctus.et faciunt dicta per domi.Anto.
in.c.nouit.in vlti.col.de iudi.ꝛ per Jo.
de imo.in.l.fina.in.iiij.colum.ſ.de he=
redi.inſtit.de qua materia etiam late
locutus ſum in.l.j.C.plus valere quod
agitur.¶ Et in materia iſta qđ magis
attendat mens quā verba facit opti=
me gloſ.ſingula.in.l.que extrinſecus.
11 ſ.de verbo.obliga.que dixit † qđ ſi in
preſentia eſt vn⁹ bos:et ego dico pro=
mittis mihi hunc equum ꝙ valet ſti=
pulatio de boue ſi tu dicis pmitto.et
illam gloſ.ibi exclamat Bar.Bald.An
ge.et Jmol.et Moder.et docto.in.l.ſi
qs in fundi vocabulo.ſ.de lega.j.Et fa
ciunt etiam dicta per Jnnocen.in.c.
12 petitio.de procura.vbi inquit † ꝙ ſi di
co conſtituo te aſinū meū ad agēdum
ad petendū et defendendū ꝙ talis con
ſtitutio pcuratoris erit efficax et vali=
da nō attēta ineptitudine verboꝛū:qđ
dictū ſequit Hoſtiē.ꝛ Abb.in.d.c.peti=
tio.et Bal.in l.id qđ pauperibus.in.ij.
col.C.de epiſ.et cleri.ꝛ Bal.in.l.j.circa
primā colū.ſ.de nego.geſt.ꝛ in.l.neq̃.
C.de pcura.ꝛ Bal.in.l.multū intereſt.
C.de teſta.ꝛ Pau.de caſt.in.l.teſta.eo.
ti.ꝛ Bal.in rub extra de pcu.in princi.
et Ange.in.l.j.in ſi.prin.ſ de pcura.et
Ludo.roma.in.l.ſi qs mihi bona.in.§.
ſed ſi mandauit.in prin.ſ.de acqui.he
redi.et Abb.in rub.extra de ſindico.et

in.c.j.eo.tit.ꝛ Alexā.in conſi.ſuo.xliij.
incip.viſo.in.j.colum.in fin.in ij.volu.
Et pro iſtis etiā faciunt not.verba do=
mi.Feli.in.c.ſignificante.in.ij.lō.ꝛ.iiij.
colum.de reſcript et faciunt etiam di=
cta per Bal.in additio.Specu.in titu.
de appella.in.vj.colū.in ſi.in verſi.ſed
13 pone queſtionē de facto.vbi dicit † qđ
non vitiatur reductio ad arbitriū bo=
ni viri ſi ille qui petit eam dicit:peto
laudum reſcindi per remedium appel
14 lationis. † Et ibi etiam ſubdit ipſe in
ver.ſequenti.incipiente ſed quid ꝛc.qđ
non vitiatur appellatio attenta mens
te appellantis:ſi quādo voluit appel=
lare dixit reclamo ad ſuperioꝛē. Et fa=
cit quod voluit Angel.conſil.ſuo.cxiij.
15 inci.hic vidēda ſunt duo.vbi dixit † qđ
mens ſtatuti ſufficit licet verba defi=
ciant.allegat plura iura de quib⁹ ibi
per eum.ꝛ ibi etiā dicit quod vbi defi=
ciunt verba legis ſi tñ mens adeſt cō=
petit tunc vtilis actio q̃ eſt datiua re=
ſpectu legis in qua v̈ba deficiunt.alle
gat.l. penulti.ſ.ſi quadru. pauper.fe=
ciſſe dica.et dicit etiam ibi quod cum
manifeſta eſt legis intentio nullꝰ ver=
boꝛum interpꝛetatio melioꝛ ſenſu exi=
ſtit.Et facit quod dixit Bald.in conſil.
ſuo.ccccxvij.incipiē.ego puto ꝛc.in.ij.
16 colū.in.j.volu.vbi dixit † quod omnis
ſenſus ſcripturarum a mente ſumit
exoꝛdium: ꝙ etiam ipſe dixit in conſi=
lio.xcviij.incipiē.domina Antonia ꝛc.
circa me.in tertio volu.Et faciunt etiā
dicta per Bald.in conſi.xlvj.incipien.
verba inſtitutionis . in.j.colum.in.ij.
17 volumi . vbi dicit † quod rigoꝛ verbo=
rum non vitiat voluntatem diſponen=
tis:quia mens ꝛ intellectus pꝛioꝛ ꝛ po
tioꝛ eſt quam verba. Et faciunt etiam
ad p̄dicta plura et plura alia que ego
dixi in.l.fina.C.que res pigno.obliga.
18 poſſ.vbi videas. Et teneas menti † qđ
licet mens.l.vel ſtatuti vel contrahen=
tium vel alicuius diſpoſitionis debeat
attendi:vt dixi.ſ.attamen hoc nō ha=
bet locum in ſtatuto lege cōtractu vel
aliqua diſpoſitione in qua vel in qua
diceretur quod ipſa .l.vel ſtatutū vel
alia diſpoſitio deberet ſimpliciter in=
telligi

telligi prout verba ſonant et iacent:q2
tunc non attenderetur mens:ſed atten
derentur verba ipſius.l.ſtatuti:contra
ctus vel diſpoſitionis omiſſa mente:
Ita nota dixit Pau.de caſt.in conſilio
ſuo . cccxlvi .incipit.caſus preſens ꝛc.
in.ij.col.alleg.Bald.in.l.ij.C.de condi.
inſer.et alia allegat de quibus per eū.
Dicit tñ ipſe Pau.de caſt.in conſi.ſuo
clxxxiij.incip.in cauſa.et in.iij.col.ver.
19 Itē non obſtat ꝛc.† quod etiā quando
in ſtatuto eſt appoſita clauſula:ꝙ ſta-
tutum debeat intelligi groſſo modo:
prout iacet ꝙ per hoc nō tollit neceſſa
ria vel iuridica interpretatio ipſi' ſta-
tuti.alleg.hoc voluiſſe Barto.in.l.oēs
populi.in. vij . q. vi.queſtionis prin.ff.
de iuſti.et iur.et voluit latius dñs Ale
xan.in conſil.ſuo.lxxx.incip.viſo ꝛc.in
iiij.colū.in.j.volu. ¶ Nota etiā ex iſto
20 tex.† ꝙ in penalibus ꝛ odioſis fit extē
ſio ex paritate rationis.Ita pbat iſte
text.et eſt glo.in clemē.in verbo eligā
tur.de electio.de quo tñ per ſcribētes
latius in.c.odia.de reg.iur.in.vi.et in
l.ſi conſtante.in princip.ff.ſolu.matri.
et per gloſ.in.l.illud.et in.l.fi.C.de ſa-
croſanc.eccle. ¶ Expeditis modo te-
xtualibus venio ad gloſ.fi.q2 alie ſunt
clare. Circa hanc gloſ.fi.dicit Bart.no
tandum eſſe ꝙ licet textus iſte faciat
mentionē de his qui ſunt in gradu vl
teriori nō refert ſe tñ ad eos qui ſunt
in gradu ꝓpinquiori:ſm verba.l.nec
ſecundū ſententiā niſi extenditur per
iuriſcōſultos habētes autoritatē extē-
dendi.ita dicit gloſſ.hic que notanda
eſt ſcd̄m eum. Attamē dicit ipſe Bart.
ꝙ inquātū iſta gloſ.dicit ꝙ ante Mar-
tianum iure conſultū non contineban
tur illi qui ſunt in pari vel ꝓpinquio-
ri gradu ex ſententia non placet ſibi:q2
non poſſet facere iuriſcōſultus nec im
perator ꝙ illud quod primo nō conti-
nebat in ſentētia.l.nunc contineatur:
ſed bene poteſt extēdere ſi vult nō qđ
in ſentētia illa contineat.allegat.l.iij.
in fi.cum.l. ſequen.ff.de legiti.tuto.et
l.ii.ff.de vſufru.earum re.que vſu con
21 ſu.† Querit poſtea Barto.vtrum illi
qui occidunt eas perſonas que nō ex

verbis legis ſed ex ſentētia cōprehen-
duntur accuſent.l.pompeia.de parici
dijs.an vero accuſent ex iſta.l.martia
na.In quo dicit ꝙ ex.l.pōpeia.q2 illud
qđ eſt ex ſententia.l.eſt ex lege.vt.l.no-
minis et rei.§.verbum ex lege.ff.de ver
bo.ſignifica.et dicit quod aliud eſt eſſe
ex lege:et aliud ex verbis legis:et in
ſtatutis in quibus ſcd̄m quoſdam non
recedimus a verbis:iſte perſone que
non comprehendūtur ex ſententia non
continentur:quia nō cōtinētur verbis
ſed ſententia et mente. Ita dicit Bart.
hic:que dicta Barto.approbat hic An
ge. Sequitur.l. Diuus adrianus.quia
l.cum pater ſequens nihil habet.

¶ Hippolyt' de marſilijs iur.vtriuſq3
doctoris Bononienſis.

1 Patri quo caſu liceat occidere fi
lium.
2 Pater an poſſit iniuriam remittere fi
lio factam per cōiunctam perſonā.
3 Lex puniens receptantē bānitum an
habeat locum in receptante affinē vel
coniunctam perſonam bannitam.
4 Aſſumere procurationē cōtra rempu.
quo caſu liceat.
5 Meretrix cōiuncta an poſſit heres in-
ſtitui excluſo fratre.
6 Statutum de impune occidēdo ban-
nitum an extendatur ad fratrē bāniti.
7 Prouocatus ad homicidiū nō eſt exca
ſandus a toto ſed a tanto.
8 Vera pena delicti ꝓpter cauſam mu-
tata in quam penā debeat cōmutari.
9 Permittuntur multa cōtra repertū in
fragranti crimine que alias non per-
mitterentur.
10 Statutum ꝙ laicus non poſſit capere
clericum quo caſu fallat.
11 Pater vel maritus reperientes cleri-
cum in fragrāti crimine cum filia an
poſſint impune illum occidere.
12 Patria poteſtas debet in pietate con
ſiſtere non in attrocitate.
13 Crudelitas patris quoq3 filio prodeſt.
14 Pater an impune poſſit filium adul-
terantem nouercam occcidere.
15 Filius adulterans nouercā perdit fi
liationis priuilegium.
16 Pater cōmittens enorme crimen con-

tra filium an poſſit ius paternū amit‑
tere:idem in collateralibus.et nume.
ſequenti.
18 Occidens patrem ſpiritualem an ita
puniatur ac ſi occidiſſet patrem natu
ralem.

Divus Adria‑
nus.¶Et hoc intendit pa‑
ter occidens filium adulte
rantem nouercam non te‑
netur.l. pompe.de parici.ſed eſt in in‑
ſulam deportādus.hoc dicit.l.iſta ſm
Ange.Caſus ⁊c.¶Ex iſto textu poteſt
1 notari † ꝙ licet patri nō liceat occide
re filium.vt.in.l.j.C.de his qui paren.
vel libe.occid.et in.l.j.et in.l.proxima.
ff.eodem.tamē ex cauſa atrocis iniu‑
rie hoc licet ipſi patri:vt hic.Sed licet
hoc permittat̄ ipſi patri ex dicta cau‑
ſa:tñ non eſt in totū immunis a pena:
quia punit̄ tñ pena relegatiōis.¶Et
videretur dicendū ꝙ nulla pena debe
ret puniri:eo quia ille q̄ occidit adul‑
terum extraneū adulterantē eius vxo
rem non punitur niſi pena exilij.vt in
l.gracchus.in fine.C.de adulter. ſed
cum magis et grauius offendatur pa
ter ex adulterio commiſſo p̄ filium in
nouercā quā per extraneū propter re‑
uerentiam quam debet filius patri et
propter illud quod dicitur grauꝰ fer
tur iniuria que fit a propinquo ⁊ con‑
iuncto quam illa que fit ab extraneo ⁊
ignoto: vt dicit text.in.l.cum oportet.
et ibi Bald.C.de bo.que libe.et ideo di
xit Ludoui.roma.in ſingula. ſuo.xcij.
2 incipien.tu habes.⁊c.† quod licet pa‑
ter poſſit remittere iniuriā illatam fi‑
lio.vt in.l.ſed ſi vnus.in.§.ſi.ff.de in‑
iur.hoc tñ fallit niſi talis iniuria fue
rit facta filio per coniunctā perſonā:
quia tunc pater illam remittere nō po
terit.de quo dicit eſſe caſum ſingularē
ſm Barto.in.l.lucius.ff.ſoluto matri.
¶Cum ergo filius magis delinquat
contra patrē adulterando eius vxorē
quā extraneus:ergo pater eum occidē
do deberet mitius puniri ꝙ ſi occidiſ‑
ſet extraneū:et ſic non deberet puniri
relegatione ⁊ ſed valde minori pena.

¶Sed tñ contrariū eſt dicēdū ꝓpter
rationē huius text.videlicet quia pie‑
tas paterna nō debet in atrocitate cō‑
ſiſtere.Item etiam propter ſanguinis
coniunctionē:nā non licet coniuncto
facere contra coniunctū ratione ſangui
nis illud qđ liceret facere cōtra extra‑
neum:et ideo videmus ꝙ iura prohibē
tia cōmunionē cum excōmunicato nō
cōprehendunt coniūctos ipſi excōmu‑
nicato.vt eſt text.in.l.qm̄ multos.xj.q.
iij.et in.c.inter alia.de. ſentē.excō.et fa
3 cit.l.fi.ff.de recepta.vbi dicitur† ꝙ lex
puniēs receptantē bānitū nō habet lo
cum in receptante affinē bannitū vel
coniunctū:⁊ facit tex.in.l.pe.ff.de poſt‑
4 hu.vbi dicit† ꝙ quis nō prohibet̄ aſſu
mere aduocationē contra rēpublicā ꝓ
aliquo affine vel coniūcto licet ꝓ alijs
ſit ſecus:vt habet̄ in.l.ij.C.de aduoca.
diuer.iudi.Et dixit not.Ange.in aut.
quib. mod. natura.effi.legi.in.§. j.cir‑
5 med.† qꝫ licet alias meretrix tanꝙ tur
pis perſona nō poſſit inſtitui heres a
fratre excluſo fratre:vt habet̄ in.l.fra‑
tres.C.de inoffic.teſta.hoc tñ fallit in
meretrice cōiuncta que poterit heres
inſtitui excluſo fratre.pro quibꝰ etiam
adduci poſſent plura et plura ad hoc
propoſitū cumulata per Ludo.roma.
in.l.j.ff.in ius voc.et eant velꝰ ſatiſdēt:
et per eundē in repeti.l.ſi vero.in.§.de
viro .in.xvij.fallentia.ff. ſolu.matri.et
per domi.Feli.in.c.cum quidā.in pe‑
nulti.colū.de iureiurā.Et facit nota.
verbū domi.Nelli.in tracta ſuo bāni.
in.iij.par. ij.tēporis . in queſtione.liij.
incipien.queritur duo ciues ⁊c.vbi di
6 xit † ꝙ ſtante ſtatuto quod bannitus
poſſit impune occidi:attamē frater nō
poterit vigore talis ſtatuti impune oc
cidere fratrē:quod dictū pro valde no
ta.refert et ſequit̄ domi.Barto.cepo.in
conſil.ſuo.v.incip.caſus talis eſt ⁊c.in
v.col.poſt princi.et idē tenuit Dy.in.l.
ſi adulteriū.cū inceſtu.in.§.liberto.ff.
de adulte.vt refert Barto.cōtrariū te‑
nens.in.l.minime.ff.de religio.et ſum‑
pti.func.de quo latiꝰ dixi in ſingulari
meo.ccx. incip.iura ſanguinis ⁊c.vbi
videas.¶Ulterius noto ex hoc text.

7 †q̄ð prouocatus ɔmittēs homicidium
nō eſt in totū immunis a pena etiam ſi
ꝓuocat⁹ fuerit ex atrociſſima iniuria
ſȝ debet tñ minori pena puniri.Et iu-
dicio meo iſte text.pōt allegari ad vnū
q̄ð dicebā ſuperiorib⁹ diebus in voce
in quadā allega.quam feci in quadam
8 cauſa capitali ꝛ grauiſſima †vcȝ q̄ð qñ
propter aliquā cauſam minuitur vera
pena delicti ꝛ ab ea receditur:tunc reo
non imponitur minor pena corporis
afflictiua ſed tranſmutatur in aliā pe-
nam extra corpus:q̄ð patet hic.nam li-
cet pro homicidio regulariter impona
tur pena mortis:vt.ſ.titu.j.attamē hic
minuitur pena mortis in patre occidē-
te filium propter adulterium commiſ-
ſum in nouercam.ꝛ ipſi patri vlterius
non imponitur pena corporis afflicti-
ua ſed alia pena extra corpus vcȝ pe-
na deportationis in inſulā.Et ad idem
eſt text.in.l.ſi adulterium cum inceſtu.
in.§.imperatores.ff.de adulte.et in.l.ſi
q̄s in graui.§.ſi tñ marit⁹.ff.ad ſilleia.
ꝛ in.l.gracchus.C.de adulte.et in.l.lex
iulia.de repetundis.§.fi.j.ad.l.iul.re-
petun.ꝛ in.l.j.§.fi.ſ.titu.j.de quo latius
dixi in.d.l.j.in princip.in.xiij.limitatio-
ne ſ.de ſicar.de quo etiam dixi in pra-
ctica mea cauſarum criminalium.in
clxxxvi.char.in.fi.et ibi etiam in.lxiiij.
char.¶ Noto etiaȝ ex iſto tex.in verbo
9 adulterabat† q̄ð pater reperuit hunc
filium in facto adulterantē nouercam
nimirū ſi eū crudeliter puniuit ꝛ ſi pro
pter iuſtum dolorem patris minorata
fuit ſibi pena:nam multa tollerantur ꝛ
ꝑmittunt̄ fieri cōtra repertū in fragrā-
ti crimine que aliter nō permitterent̄.
Et ideo dixit Ange.de are.in tractatu
ſuo maleficioꝝ.in verbo fama publica
10 precedente.ver.nota ꝛc.†q̄ð licet laic⁹
non poſſit capere clericū tñ iſtud fallit
niſi in fragranti crimine repertat̄ quia
tūc poterit capi ꝑ laicū.allegat hoc vo-
luiſſe Inno.in.c.vt fame.de ſenten.ex-
commu.ꝛ Flo.in.l.iiij.ff.ad.l.aquil. Et
dixit idē Ang.in eodē tractatu.in ver-
bo che hai adulterata mia dona.in.ix.
11 char.in ver.quid ſi pater ꝛc.†q̄ð ſi pa-
ter vel maritus reperiat clericū in fra

granti crimine cū filia vel vxore quod
poterit eum interficere abſq; incurſu
pene.c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.ꝛ di-
cit ꝙ hoc voluit Bal.Ange.et Rapha.
in.l.quid ergo.in.§.ſi heres.ff.de lega.
j.de quo ibi etiam per Joā.de imol.Et
ibi Augu.ari.in ſuis addit.dicit q̄ð de
hoc eſt caſus in terminis cum gloſ.in
c.ſi vero.de ſenten.excō.in fi.in verſicu.
nec ille compellendus eſt ꝛc.quod eſt
no.Et ideo ꝑpter iſtū text.in dicto vbo
adulterabat q̄ð eſt tempus preſens.et
per ꝑdicta poſſet dubitari an iſte text.
haberet locum in filio qui iam adulte-
rauerat nouercam ꝛ non fuit repertus
in fragranti crimine.Inter que eſt lon
ga differentia:cogita quia plura addu
ci poſſent maxime de vulnerato qui in-
continenti poteſt repercutere ſecus ex
interuallo.¶ Ulterius dico q̄ð iſte tex.
videtur cōtraria implicare:nā dicit q̄ð
iſte pater vr̄ magis latronis quā p̄ris
iure dictū filium occidiſſe.poſtea dicit
q̄ð talis pater deportādus eſt:ſed ſi la-
tronis iure hoc fecit cōtra filiū videret̄
quod tanq̄ latro ꝛ homicida eſſet con
demnandus ꝛ non deportandus. Sed
dici poteſt quod iſtud crimen commiſ-
ſum per dictum filiū cōtra patrem fuit
adeo atrociſſimum quod pater ſimpli-
citer eſt deportādus ꝛc.ꝛ ideo nō habe-
tur reſpectus quomodo pater eū occi-
12 derit.¶ Itē nota ex iſto tex.†quod pa-
tria poteſtas dȝ in pietate non in atro-
citate conſiſtere.¶ Q̄ð ego intelligo in
bonis filijs cōmittentibus leuia crimi
na ſecus autem in filijs procedentibus
cōtinue de malo in peius ꝛ cōmittenti-
bus enormia delicta:quia in talib⁹ pa-
tria poteſtas debet potius in atrocita
te quā in pietate cōſiſtere.nam pietas
13 eſt punire ſcelus.Et addet†q̄ð crudeli-
tas ſeu ſeuitia patris quandoq; pro-
deſt filio.nam ſi pater capit filiū q̄ de-
liquit ꝛ eū preſentat iudici vt eum pu-
niat debet iudex tali caſu parcere ipſi
filio:per tex.in.l.milites agrum.in.§.de
ſertorē.j.de re mili.de quo dixi in.l.in-
auditum.que eſt.l.ij.ſ.titu.j.¶ Itē vlte
rius dico ꝙ per iſtum tex.ſatis poteſt li
14 mitari.d.l.inauditum.in qua dicit̄ †q̄ð

pater ꝑpter aliquā cauſam nō pōt oc-
cidere filium:q2 imo abſq3 pena vltimi
ſupplicij pōt ipſum occidere ſi adulte-
rat nouercā:vt hic 2 licet puniatur pe-
na depoꝛtationis nō tñ punit̃ vera pe-
15 na homicidij. Modo†veniendo ad di-
cta ꝑ Bar.hic pōt queri quare iſte pa-
ter qui occidit filiū nō punitur.l.pōpe.
vt habet̃ in.l.i.ſ.co.in quo ipſe Barto.
reſpondet 2 dicit qḋ ratio huius eſt q2
iſte filius cōmittendo tale crimen con-
tra patrem perdit piuilegium filiatio-
nis ideo pater nō punitur pena huius
tituli.Et idem dicit ipſe Bart.eſſe in fi-
lio cōmittente aliquā cauſam ingrati-
tudinis in.§.aliud quoq3 capitulum.in
aut.vt cū de app.cogno.2 glo.in.c.qn-
tauallis de iureiur.¶Nā tūc ꝑdit pri
uilegiū filiationis 2 ꝑpter eius moꝛtez
non habet locū.l.pompe.de paricidijs
hoc etiā ꝓbat alia ratione vc3 q2 filius
cōmittēs aliquā de illis cauſis perdit
ius petendi alimēta.l.ſi qs a liberis.§.
ſi quis ex his.ſ.de libe.agno.denegare
alimenta eſt necare.l. necare.eo.titulo
ergo patet ꝙ pꝛopter oēs illas cauſas
16 pater excuſatur a pena paricidij.†Et
idē dicit ipſe Bar.eſſe ſi pater cōmitte-
ret aliqua3 cauſam ꝑpter quā poſſet a
filio exheredari q2 tunc ꝑderet ius pa-
ternū.2 eo caſu fili⁹ occidēs patrē non
17 teneret̃ pena paricidij†:qḋ etiā dicit ha-
bere locū in collateralib⁹. Ita reſidet
Bar.hic 2 idē videt̃ etiā firmare Ange.
hic.Itē dicit Ange.qḋ l3 iſte text.dicat
qḋ iſte fili⁹ adulterabat nouercā ꝙ nō
tñ eū inuenit in adulterio.nā ſi eu3 in-
ueniſſet in adulterio non deberet ali-
ꝗ pena puniri ꝑ.l.marito.ſ.de adute.
que dicit ꝙ ſi maritus inueniat adul-
terantem vxoꝛem ſuā qḋ pōt eum occi-
dere.¶Sed imo ego dico vt.ſ.dixi vc3
qḋ pater inuenit filiū adulterantē no-
uercā qḋ ꝓbat aperte tex.in ꝟbo q̄ no-
uercam adulterabat:nec obſtat text.in
l.marito.nā ille tex.nō loquitur de filio
reperto in adulterio.ſed loquit̃ de ex-
traneo:et alia eſt ratio in filio alia in
extraneo:nā non ita leniter permittitur
patri occidere filiū ſicut ꝑmittit̃ occi-
dere adulterū extraneum:2 ideo teneo
propter diuerſitatē rationis qḋ text.in
d.l.marito.nō habeat locum in filio re-
perto in adulterio cum nouerca:q2 pa-
ter etia3 tali caſu debebit puniri pena
depoꝛtationis vt hic.2 ſic teneo in hoc
cōtra Ang.2 glo.Scias etiā ſm.d.Ale-
18 xā.hic in apoſtillis†qḋ ita punit̃ occi-
dēs patrē ſpiritualē ſicut patrē natu-
ralē.allegat ad hoc glo.in.c.aut facta.
de penitē.diſt.i.Et ex iſtis igitur rema-
net expedita.l.iſta. Sequitur.l.vtrum.
¶Hippolytus de Marſilijs.I. U.D.

1 ¶Cōſcius criminis an dicatur au-
xiliatoꝛ.
2 Conſcius delictoꝛum quibus caſibus
puniatur vt pꝛincipalis.
3 Sacerdos ſciens aliquem aſſiſtētium
eſſe excommunicatum an debeat a ce-
lebꝛatione deſiſtere.
4 Tacens delictū an ſit magis puniē-
dus ꝙ cōmittens.
5 Dictio perinde quid impoꝛtat.
6 Textus puniens conſcios criminū nō
reuelantes quibus caſibus limitatur.
7 Puniri an poſſit quis pꝛopter ſolā cri-
minum ſcientiam.
8 Statutum de illicito tractatu puniē-
dus an exigat conſummationem ipſius
tractatus.

VTrum. Et hoc in-
tendit pe
na paricidij nō ſolū tenē
tur occiſoꝛes ſed etiā cō-
ſcij et participes.h.d.ſm
Ang. ¶Uel ſic:occiſoꝛes
conſcij 2 participes cōmittētiū parici-
dium tenent̃ pena paricidij.h.d.ſecun-
dum me. Caſus 2c.¶Nota ex hoc tex.
1 †quod conſcius criminis videt̃ auxilia-
toꝛ ideo ſi non reuelat homicidiū fien-
dū punit̃ tanq3 pꝛincipalis.qḋ eſt notā-
2 dum.†Et idem multo magis videtur
dicendu3 in crimine leſe maieſtatis vt
puta in aliquo tractatu fiendo de in-
terficiendo pꝛincipem vel de dando ci-
uitatem vel aliquam poꝛtam ciuitatis
inimicis vel in ſimilibus caſibus:nam
ſi aliquis ſit conſcius ſimilium delicto-
rum 2 non reuelauerit deberet puniri
tanq3 pꝛincipalis.arg.huius text.et eſt
text.in.l.quiſquis verſus ſi.C.ad.l.iul.

maieſta.⁊ ibi doct.⁊ tenet Bar.hic.Sꝫ
contrariã opi.puto veriorẽ.ſ.ꝙ ex ſim-
plici ſcientia quis non incurrat crimẽ
leſe maieſtatis niſi quando poſſet pro
bare. Sed aliquis ſciret qꝛ fuiſſet ſibi
dictum in ſecreto ꝙ aliquod crimen
leſe maieſtatis committi deberet ⁊ nõ
poſſet hoc probare ideo ſi illud nõ re-
uelaret non deberet puniri aliqua pe-
na:⁊ hoc qꝛ poſtꝙ non põt hoc proba-
re nõ videtur teneri qꝛ nemo debet ſe
ſubmittere torture vel carcerib⁹:vt ha
betur in.l.iij.C.ad.l.iul. maieſta. et in
l.fin.C.ac cuſa.⁊ ideo in caſu iſto quis
non poſſet probare tractatum ſiẽdum
cõtra principem qꝛ ſi fuiſſet ſibi dictũ
in ſecretum non deberet puniri. Ita
not.dixit Bald.in conſi. ſuo incipien.
quãquã allegata ſint multa ⁊c.⁊ plu-
res rationes et maxime per illam ſu-
pradictam ꝙ nemo debet ſe ſubmitte-
re torture vel carcerib⁹ ⁊c.Ad quid eñ 3
tenetur quis reuelare illud quod ipſe
probare non poteſt:qui eñ ſolum au-
dit ⁊ non reuelat qꝛ probare nõ poteſt
immunis eſt a delicto:vt habetur in.l.
noſtris.C.de calũ.Et illud conſilium
Bald.ad hoc refert ⁊ ſequitur Ang.de
are.in tractatu maleficiorũ.in ver.che 4
hai tradita la toa patria. in ſecunda
char.in verſi.quod crimen ⁊c.vbi dicit
quod Bal.ex hoc infert ꝙ aſſeſſores ſe-
quentes Bart.hic ⁊ occidentes homi-
nes ſolummodo qꝛ non reuelãt ſecre-
tũ non ꝓbabile ocs ſunt homicide qꝛ
viſus videt velit nolit:et auris audit
qꝛ ſenſus corporis ⁊ primi motus non
ſunt in poteſtate hominis:vt dicit glo.
in.l.j.§.ius naturale.ff.de iuſti.et iur.
Et illud dictũ Bal.etiã refert ⁊ ſequit͂
Jo.de ana.in rubr.extra de his qui ſi.
occide.⁊ ꝑpter predictã rationẽ Bald.
in.d.conſi. deplorat memoriã fideliſſi-
mi militis dñi donati de barbadoris
qui ob hanc cauſam cũ aliquib⁹ aliis
fuit decapitat⁹.Et ſubdit ibi Bald.ꝙ
ꝑpter hoc aĩa Bar.eſt ſepulta in infer 5
nũ.⁊ dicit Ang.de are.in.d.ver.crimen
qꝺ iſta refert Joã.de platea doctor bo-
non.inſti. de publi.iudic.in.§.publica
autem.ꝑ quib⁹ facit.c.qꝛ pleriq3.ij.q.
vij.Et vltra Ang.adde tu qꝺ illud di-
ctũ Bald.refert do.Feli.in.c.decetero.
in vlti.colũ.de re iud.⁊ do.Alex.hic.Et
pro iſto dicto Bald.eſt tex.not.quẽ ego
ſolus pondero in cle.volentes.in.§.no
tarij.in ver.vt ea ꝓbare valeãt.de he-
reticis.ex quo text.colligit ibi.Car.qꝺ
qui non põt ꝓbare nõ tenet͂ nuntiare.
Et pro hac opi.faciũt dicta per Ange.
in.l.frater.ff.in hoc tit.vbi dicit qꝺ fue-
runt decapitati plures ciues qui non
reuelarunt tractatum quem ſolummo
do ſciebant ⁊ non fuerunt participes.
⁊ dicit quod hoc fuit maleſactũ ⁊ ini-
que:quia iura hoc non patiuntur:de
quo etiam per.d.Feli.late in.c.quãre.
de ſenten.excommunica. et in.c.ij.de
hereti.de quo ego latius dixi in ſingu.
meo.clxiiij.incip.nemo debet ⁊c.Et fa-
ciunt optime dicta per Abb.in.c.facer
dotes.in.ij.colũ. de offi.ordi. vbi dixit
†quod ſacerdos non debet deſiſtere a
celebratione diuinorum licet ſciat ali-
quem ex preſentibus eſſe excommuni-
catum ſi hoc probare non poteſt quia
illud ſcit vt deus in confeſſione quod
eſt notandum ad predicta. ¶ Modo
redeundo ad tex.noſtrum noto ex ipſo
text.coniuncta vltima gloſſ.†quod ta-
cens delictum magis punitur quam
ſi ipſe committeret ipſum delictum:qꝺ
patet.nam tacens delictum committẽ
dum contra patrem per filium punit͂
pena paricidij:vt hic que eſt maior ꝙ̃
pena homicidij.vt habetur.j.in.l.pena
ſi talis tacens occidiſſet manibus pro
priis illum patrem non fuiſſet puni-
tus niſi pena ſimplicis homicidij:vt
in toto titu.ff.proximo.Et poteſt etiam
optime allegari iſte text.contra illud
vulgatum videlicet. Tacendo nunꝙ̃
me penituit:loquendo autem ſepe.et
contra illud. nam nulli tacuiſſe no-
cet ſed nocet eſſe locutum ⁊c.Item no.
etiam ex hoc tex.quod magis attendi-
tur qualitas facientis quã ſcientis vel
preſtantis auxilium. ¶ †Ultimo nota
quod dictio perinde importat idẽpti-
tatẽ:de qua dictione vide etiã.l.qui a
patre.⁊ ibi Bart.ff.de confir.tuto.⁊ in
l.j.ff.de recepta.⁊ Barto.in.l.ſacrilegi.

in.§.is aũt.ff.ad.l.iul.pecu.et ibi Alex.
⁊ Bart.in extrauagan.ad reprimẽdũ.
in ṽbo perinde.⁊ Bald.in.l.ſed ſi lege.
in.§.proinde.ff.de peti.here.doc.in.l.
iij.qui po.pign.hab.Et in ſ̃tum eſt
6 textus punit cõſcios nõ reuelãtes.†li
mita eum non habere locũ in ſacerdo
te cui fuit dictũ in confeſſione aliquod
maleficiũ fiendũ quia licet illud non
reuelauerit non tñ cadit in aliquam
penã.p tex.in.c.omnis vtriuſq; ſexus.
de peni.⁊ remiſ.⁊ ibi p doct.¶Modo
contra iſtũ text.põt opponi ſm Barto.
7 nam videtur†q̃ conſcius nõ teneatur
aliqua pena qr de ſcientia ſola quis
nõ debet puniri:vt.l.culpa caret.ff.de
reg.iu.⁊ in.c.nõ eſt ſine culpa.eo.tit.in
vj.¶Quapropter glo.hoc cõtrarium
ſentiẽs dicit q̃ debet addi cõſcij ⁊ par-
ticipes.Sed tñ dicit Barto.q̃ contra
hanc ſolutionem videtur caſus in.l.ij.
ff.eo.Et ideo Bart.ſoluit hoc modo:vi
delicet vt dicam⁹ q̃ ex ſola ſcientia q̃s
nõ debet puniri niſi quãdo maleficiũ
debet committi in perſonã alicui⁹ cui
ipſe cõmittens eſt ſuppoſitus poteſta-
ti ſue.vt ſi ſeruus eſt ſciens de morte
dñi:vt habetur in.l.i.§.ſeruus.ff.ad ſil-
le.vel in filio ſi fuit ſciẽs de morte pa-
tris:vt.ff.eo.l.ij.⁊ idem in vaſallo ſi fuit
ſciens de morte domini.⁊ idẽ dicit de
eo qui fuit ſciẽs de turbatione ciuita-
tis ſue vel de aliquo committendo con
tra principẽ:vt habetur.in.l.quiſquis.
in fine.C.ad.l.iul.maieſta.in aliis au-
tem videtur q̃ nõ ſufficiat ſola ſciẽtia
niſi etiã ſit particeps delicti:vt not.et
in.d.l.culpa caret.⁊ in.d.c.non eſt ſine
culpa.Subdit poſtea ipſe Bar.q̃ con-
tra gloſ.hui⁹.l.videt̃ tex.inſti.de publ.
in.§.alia.vbi ponit de cõſciis per ſe et
de participib⁹ de ſe.Sed dicit q̃ illũ
textũ poſſumus intelligere ſm diſtin-
ctionẽ precedẽtẽ:lʒ videat̃ fieri violen-
tia illi litere.Ita reſidet Bart.in hac.l.
Dominus aũt Alex.hic in apoſtillis
dicit vnũ not.verbũ in materia huius
8 legis:videlicet†q̃ ſi ſtatutũ punit fa-
cientẽ tractatũ nõ requirit̃ cõſumma-
tio delicti ad hoc vt faciẽs tractat⁹ pu
niat̃ pena ſtatuti.allegat hoc voluiſ-
ſe Abb.in.c.tua nuper.extra de his q̃
fiũt a pla.ſine cõſen.capitu.p illũ text.
⁊ gloſ.ibi quod etiã no.Bal.ſm eũ in.l.
aduerſus.C.de furtis.qđ eſt ſumme no
tandũ cũ regulariter nõ puniat̃ atten-
tans delictũ niſi perficiat̃:vt in aut.ſʒ
nouo iure.C.de ſer.fugi.vbi per Bald.
⁊ do.Bart.cepol.late.Sed tu vltra do.
Alexã.dicas quod iſtud idem voluit
text.in clemẽ.paſtoralis.in verbo tra-
ctauerat.⁊ ibi Card.de re iud.vbi pro-
batur quod tractatus in atrocioribus
habet̃ pro facto:⁊ allegat Car.ad hoc
l.quiſquis.C.ad.l.iul.maieſta.⁊.vi.qđ.ſ.
§.verum.et idem probat.text.in.l.j.in
fin.et ibi dixi.ff.in hoc titu.tene menti
quia nota.eſt et ſepe accidit in facto.
Et ex iſtis reddit̃ expedita.l.iſta.Se-
quitur.l.ſi ſciente.

¶Hippolyt⁹ de Marſiliis.J.U.D.

1 Miniſtrãs pecuniã vt paricidiũ
cõmittatur tenet̃ de paricidio.
2 Preſtans malefactori auxiliũ etiaʒ re-
motum a maleficio an ſit vt principa-
lis puniendus.
3 Nuntij portãtes ambaſiatas pro ma-
leficijs paricidij cõmittendis qua pe-
na teneant̃.⁊ nu.ſeq.
5 Proſoneta cõtract⁹ vſurarij an teneat̃
ad reſtitutionẽ vſurarũ.
6 Notari⁹ cõficiẽs inſtrumẽtũ vſurariũ
an teneat̃ ad reſtitutionem.
7 Aduocati dictãtes inſtrumẽta vſura-
ria an teneant̃ de vſura.
8 Notarius ſcribens inſtrumentũ ſimu-
latũ an ſit ppetuo infamis.
9 Aduocat⁹ fouẽs iniuſtitiã auxiliãs te
netur ſi iuſtitiã habẽs ſuccumbat.

SI ſciẽte. ¶Et hoc intendit
1 †miniſtrãs pecuniã vt poſ-
ſit paricidiuʒ cõſumari di-
citur opẽ ferre ⁊ de parici-
dio tenet̃.h.d.ſm Ang.¶Nota dictuʒ
in ſummario.Itẽ etiã nota textuʒ val-
2 de ponderandum qui pbat†quod pre-
ſtans ſimplex auxilium etiam remotũ
a maleficio ipſi malefactori:punitur
eadẽ pena qua punit̃ ipſe principalis
delinquẽs.Et ſic iſte tex.deſtruit illam
notabilẽ doctrinã Bald.in.l.iudicces.

C.ad.l.iul.pecu.vbi dixit q opem ferēs
maleficio punitur eadē pena qua pu-
nitur delinquens quod dicit eſſe verū
ſi fert opem per actum primum facto
vtputa ſi aſſiſtit faciēti.Si autem ferret
opē per actum remotum tunc mitius
punitur ⁊c.¶ Sed hic apparet q iſte
miniſtrans pecuniam vt poſſit parici-
dium conſumari preſtat opem parici-
dio p actum remotum.⁊ tamē punitur
eadē pena qua principalis ⁊ non miti⁹.
ergo iſte text.deſtruit dictum Bald.in
d.l.iudices.de quo dicto aliqua etiam
dixi in.l.ſi.ff.de ſica.¶ Pro ſolutiōe mi-
hi vr dicēdum q hic tex non habet ob-
ſtare dicto Bald.eo q loqtur in parici-
dio ⁊ ſic in enormiſſimo delicto:quod
delictum eſt adeo exoſum iuri qđ con-
ceditur.ſ.q preſtans in eo opē per fa-
ctum remotū punitur principalis.Sed
ſecus eſſet in aliis criminibus non ita
odioſis ⁊ enormib⁹.de qb⁹ loqtur Bal.
in.d.l.iudices:⁊ ſic remanet firma do-
3 ctrina Bal.in.d.l.iudice.¶ †Ulterius
Ang.hic exponit iſtum text.in ver.qꝫ
⁊c.in proſoneti ⁊ in mediatoribus ⁊ in
nuntiis portantibus ambaſiatas p cō
mittēdis maleficiis paricidii vt tales
teneantur de auxilio ⁊ fauore ⁊ ſic pu-
niantur pena paricidii.Et dicit etiam
Ang.q q mutuāt pecuniam vt emātur
arma pro maleficio cōmittēdo tenean-
tur de auxilio:qđ ego intelligo de ſim-
plici auxilio in aliis delictis ſed in hoc
punitur eadē pena ꝓpter atrocitatem
delicti vt dixi.¶ Et circa materiā iſtā
4 tene mēti vnum vz†q nuntius ſcien-
ter portans literas homicidii tenetur
pena homicidii:ita not.dixit Cyn.in.l.
non ideo minus.C.de accuſa.⁊ Bald.
allegans Cy.in.l.i.§.nc aūt.in.v.colū.
C.de cadu.tollen.Et idē etiam voluit
Bart.in.l.ſ.in.§.iuciđit.ff.ad turpil.vbi
dicit q nuntii p quos fiunt tractatus
maleficiorum puniuntur p illum text.
Et idē etiam vr tenere Bart.in.l.aut q
alr.§.fi.ff.quod vi aut clam.⁊ idē etiā
expreſſe firmauit Ang.de are.in li.ma-
leficiorum.in verbo ſempronium man-
datorē.in.iii.char.in verſic.ſexto quero
⁊c.⁊ Sal.in.d.l.nō ideo minus.in ante-

pe.col.in ver.viſo de mandante q̄ro qđ
de nūtio ⁊c.de quo dixi etiam in ſingu.
meo.clxxxi.incip.mādans ⁊c.¶ Uenio
ad gloſ.q alia textualia hic non ſunt ⁊
gloſſe iſtius.l.etiam ſunt clare ⁊ nihil
5 difficultatis habēt.†Et ex gloſ.fi.nota
quod proſoneta cōtractus vſurarii te-
netur ad reſtitutionem vſurarum ſi-
cut ipſe principalis.⁊ hanc gloſ.ad hoc
reputant ſingula.docto.⁊ eam refert ⁊
ſeqtur Lod.roma.in ſing.ſuo.cclxxiiii.
incip.fui interrogatus.vbi dicit iſtam
gloſ.fore ſingularē ⁊ reprobat Bald.⁊
reprobāt etiam illam in.c.i.§.ſiliter.in
vlt.colum.de controuer.inueſti.p qua
gloſ.Lud.ro.in.d.ſingula.allegat gl.in
c.michael.extra de vſur.⁊ Archid.in.c.
ſicut nō ſuo.xlvi.di.⁊ Lapū alleg.xciii.
Sed ego vltra Ludo.roma.dico q iſta
gl.nō eſt ſing.ſed immo alia eſt ſimilis
in.l.ordine.in.§.fin.in verbo miniſter.ff.
ad municipa.quam allegat etiā Ang.
6 hic.†Et dicit quod Ray.dixit ſub du-
bio fore q notarius conficiens inſtru-
mentum vſurarium ſciēter tenetur ad
reſtitutionē vſurarum:quod etiam fir-
miter tenuit Hoſt.in ſumma in titu.de
vſu.in.§.fi.in ver.qđ de notario ⁊c.vbi
dixit q notarius ſcribēs inſtrumētum
vſurariū punitur q efficitur periurus ⁊
non pōt vlterius inſtrumēta facere et
poteſt pronuntiari infamis.qđ dictum
refert Arch.in.d.c.ſicut nō ſuo.⁊ Lud.
ro.in ſingulo.ſuo.ccclxxxiii.incip.pone
q notarius.pro qbus etiam faciunt di-
cta p do.Fel.in.c.ſi aduerſus.extra de
hereti.in.ii.not.⁊ per Cepol.in conſil.
ſuo vlt.et per Bald.in rub.C.res inter
alios acta.circa fin.vbi refert Arch.in
d.c.ſicut non ſuo.⁊ dicit quod non eſt
mirum ſi notarius faciēs inſtrumen-
tum vſurarium tenetur ad reſtitutio-
nē vſurarū:eo q cōficere inſtrumēta il-
licita eſt quandoqꝫ ſpecies falſitatis et
7 ſubdit ibi Bald.idē eſſe†in aduocatis
dictantib⁹ talia inſtrumēta in fauorē
vſurariorū.Et dicit q habem⁹ vnū ca-
ſum ſingularē in.c.imperialē.in.§.ſcri-
8 ba.de prohi.feu.alie.p Fede.†vbi eſt
vnus caſus in quo notari⁹ ſcribēs in-
ſtrumētū ſimulatū punitur pena mo-

nus ꝛ eſt ꝑpetuo infamis. ¶ Itē adde
9 etiā in ſimili t quod ſi aduocatus auxi
liatur fouenti iniuſtitiam et habēs iu-
ſtitiam ſuccumbat tenetur ei ad omne
intereſſe ſm do. Anto. in. c. calūniam.
in ſi. de penis. quē refert et ſequitur do.
Fel. in. c. j. in. xij. colum. de cōſtitu. et in
c. tua nos. in ṗnc. extra de homi. de q̇-
bus omnibus vide q̄ plene dixi in ſin-
gu. meo. clxxxj. incip. mandans homici-
diū ꝛc. ꝛ vide etiā Ang. hic. Et ad predi
cta etiā faciunt dicta ꝑ Ludo. roma. in
ſing. ſuo in. xxij. chart. in. j. col. in ſingu.
incip. proſoneta. ꝛ vide etiā Bal. in re-
perto. ſuo in verbo ꝓſoneta. in ṗnc. vbi
approbat glo. huius. l. ꝛ eā dicit ſingu.
alia non dicūtur in hac. l. ideo ſequit̄. l.
paricidij. ſed qr. d. l. nullā materiā hꝫ ꝛ
ſimiliter. l. pe. ꝛ fi. ideo eas ꝑtermittere
ſtatui et transferā me ad titulū de fal-
ſis. ꝛ ſolū legam aliquas leges dicti ti-
tuli: que mihi videbunt̄ vtiliores ꝛ eas
commentabo vt ſoleo in voce ꝛ in ſcri-
ptis. Ideo ſequitur titu. ad. l. cor. de fal.
¶ Hippolytus de marſilijs iuris vtri-
uſq̧ doctoris.

1 ☞ Falſum quid ſit.
2 Iurans et dicens aliquid putans ſic eſſe an ſit falſarius aut periurus ſi nō eſt ita vt iurat vel dicit.
3 Iuramentum credulitatis an valeat in teſte obligato deponere veritatem.
4 Pena falſi que ſit.
5 Statutum imponēs penam corporalē pro homicidio quō ſit intelligendum.
6 Teſtis dicens falſum malitioſe puni-tur: ſecus ſi errore ductus.
7 Clauſula puniens preſumētem an li-get ſimplicem cōtrauenientē ſine dolo.
8 Miniſtrales capellarum obligati ad denuntiationem maleficij ſi ignoran-tes nomina vel loca errent in facien-do ſcribi an tanq̄ falſi puniantur.
9 Tacere veritatem ſapit falſitatem.
10 Falſitas ſeu falſum quot modis com-mittatur.
11 Pena falſi ꝛ quaſi falſi que ſit.
12 Crimen falſi eſt ceteris grauiꝰ licꝫ non ſic puniatur.
13 Crimē falſi nō cōprehenditur in gene-rali ſermone remiſſionis delictorum.
14 Cardinalis obuians condemnato ad mortem et ſuper caput ipſius condē-nati imponens pileum ſuum liberat ipſum a morte.
15 Falſitas vna an poſſit cum alia com-penſari.
16 Appoſitio loci vel temporis an requi-ratur in accuſatione falſi.
17 Crimen falſi maxime famam vitupe-rat ꝛ pene mortis ſimilis eſt.
18 Priuilegio exiſtēte falſo nō valet eius confirmatio quocunq̧ modo facta.
19 Suſpitio falſi pro veritate habetur.
20 Crimen falſi ſi incidenter deducatur in litem: tunc pronuntiatur ſuper eo.
21 Falſarius poteſt etiam ſine accuſato-re condemnari.
22 Clericus de falſo cōuictus degradan-dus eſt ꝛ ſeculari curie tradendus.
23 Suſpitio ſola an poſſit habere vim falſitatis.
24 Clauſula iſta habeatur pro conuicto ſeu confeſſo qualiter ſit intelligenda.
25 Iudici procedenti contra contumacē liquere debet de contumacia.
26 Contumax ad hoc vt habeat̄ pro con-feſſo neceſſe eſt hoc a iudice ꝓnūtiari.
27 Statutum priuans notarium officio ſuo propter crimē falſi non teneat an-te ſententiam iudicis.
28 Contrauenienꝰ legi vel ſtatuto prohi-benti aliquid ſub certa pena an poſſit grauari in exigendo ſententia iudicis declaratoria non ſequente.
29 Executio quelibet eſt contra excōmu-nicatum ſuſpenſa anteq̄ ſit declara-tum per ſententiam iudicis ipſum eſſe excommunicatum.
30 Probatio ſola criminis an reddat ali-quem infamē.
31 Tex. volens ꝯ clericus relinquens fo-rum eccleſiaſticum ꝛ vadens ad iudi-ciū ſeculare amittat illud quod cutu-cerit quomodo ſit intelligendum.
32 Intrans violentam poſſeſſionem rei apud aliquem exiſtentis quomodo te-neatur ad reſtitutionem.
33 Statutum dicens q̄ vaſallus cōmit-tens feloniam in dn̄m priuetur feudo quomodo ſit intelligendum.
34 Statuto aliquem ipſo facto condem-

nante an requiratur iudicis ſententia.
35 Aduocantes patrocinium potentio-
rum an abſqꝫ iudicis ſententia iacta-
re cauſe affici poſſint.
36 Sententia iudicis requiritur in penis
exequentis.
37 Electio in diſcoꝛdia eligentium pꝛo-
mittendo ad papam quibus expenſis
fieri debeat.
38 Clericus relaxans comam an ipſo fa-
cto ſit excommunicandus.
39 Mulier expꝛeſſe habens bona mariti
hipotecata an poſſit impedire credi-
toꝛes mariti petentes ſe mitti in tenu-
tam bonoꝛum ipſius mariti.
40 Sentētia iudicis eſt ad actus annul-
lationem neceſſarius.
41 Clericus publice diſputās de fide ca-
tholica an ſit excommunicandus.
42 Extrahēdus de collegio ex cauſa de-
bet gaudere priuilegio collegiū donec
p ſententiā iudicis fuerit declaratum.
43 Sententia iudicis quid operetur in
canone ſoluendo.
44 Statutum p emphiteota q̄ pꝛomiſit
ſoluere fiſcum ſingulo anno alas cadat
a iure ſuo qualiter intelligatur.
45 Uerba futuri tempoꝛis nō intelligun-
tur ipſo iure ſed per ſententiam.
46 Jure priuatus beneficio non dicitur
ante ſententiam iudicis declaratoꝛiā
priuatus.
47 Talis non dicitur quis niſi pꝛobetur
pꝛo tali.
48 Sententia iudicis declaratoꝛia an re-
quiratur in notoꝛijs.
49 In notoꝛijs par eſt citanda ⁊ ſenten-
tia ferenda.⁊ nu.51.
50 Notoꝛium non habetur pꝛo ſententia.
52 Cōdemnatus pꝛo maleficio etiam no-
toꝛio abſqꝫ ſententia an poſſit impune
offendi.
53 Judex non poteſt etiam in ſibi noto-
rijs pꝛocedere ſine citatione.
54 Sententia iudicis q̄bus caſibus non
requiratur.
55 Executio ipſo iure poſt ſententiā pꝛo-
latam eſt fienda.
56 Contumacia an ex actis tantum et
abſqꝫ iudicis declaratione cognoſca-
tur.⁊ nume.ſequen.
58 Rectoꝛ parochialis eccleſie non reſi-
dens nec ponens vicarium an ſit ipſa
eccleſia priuandus.
59 Pena appoſita non vindicanti moꝛ-
tem defuncti ipſo facto dicitur inflicta
heredi quando habuit facultatē vin-
dicandi ⁊ non vindicauit.
60 Patientes naufragium ablata nō re-
ſtituentes ipſo facto excōmunicantur.
61 Repꝛeſalie an poſſint contra pſonas
eccleſiaſticas concedi.
62 Uiolentas manus ponens in clericū
ipſo iure eſt excommunicatus.
63 Litem deſerens debet a iure ſuo ca-
dere.
64 Sepeliens manifeſtum vſurariū abſ-
qꝫ licentia ſuperioꝛis incurrit ipſo iu-
re excommunicationem.
65 Recuſans alicui patrocinium ſine iu-
ſta cauſa debet carere foꝛo.
66 Emphiteota non ſoluens canonē de-
bet ipſo iure cadere a iure ſuo.
67 Declaratoꝛia iudicis quibus ratio-
nibus eſt inſequenda.
68 Ueritas ignoꝛatur eius quod multi-
pliciter declaratur.
69 Conſtitutio epi non clara et de cuius
intellectu dubitabitur an liget.

Rubꝛ.ad.l.coꝛn.de

fal.¶Omiſſa continuatione huius ru
bꝛice tanq̄ nullius vtilitatis vt ſolitus
ſum dicere poteſt queri hic de aliq̄bus
circa materiā huius rubꝛice:ideo p̄mo
q̄ro q̄d ſit falſum.in quo Azo.in ſum- 1
ma huius tituli in p̄nc.dicit quod fal-
ſum eſt mutatio veritatis alleg.text.in
aut.de inſtru.can.et fide.in p̄nc.Sed
Hoſt.in ſumma.extra de crimi.fal.dicit:
quod falſum nihil aliud eſt quam mu-
tatio veritatis ex certa ſcientia facta:
quod falſum etiam non committitur
ſine dolo.allegat.d.aut. de inſtru.can.
et fi.in p̄nc.⁊.xij.q.ij.c.homines.et.c.is
autem.et.l.nec exemplum.c.eo.et.l.q̄d
ſit falſum.⁊.l.diuus.ſ.eo.Et iſta diffini-
tio Hoſt.vſ verioꝛ pꝛopter illud verbū
ex certa ſcientia.Nam vt ipſe dicit fal-
ſitas non committitur ſine dolo vt in
dictis iuribus.†Et ideo ſi q̄s credit di- 2
cere veritatē in aliqua re iurat ſic eſſe

non eſt falſarius nec periurus lꝫ veri-
tas ſit in contrarium eius.quod dixit
ita not.Bald.in.l.ij.§.quod obſeruari.
C.de iuramen.calum.per illum textū:
quod dictum ſeq̄tur Pe.de ancha.in.c.
ij.de iuramē.calum.in.xj.quos refert
ꝛ ſeq̄tur do.Fel.in.c.j.circa finem.vt li-
3 te non conteſt.† Et lꝫ Bal.in.d.§.quod
obſeruari dicat hoc nō habere locum
in teſte q̄ debet deponere de veritate
ſed tantum dicit hoc habere locum in
iuramēto credulitatis.¶ Mihi vide-
tur quod in hoc Bald.nō recte loqua-
tur qꝛ etiam in teſte iſtud dꝫ habere lo-
cum.Nam ſi teſtis iurat tale q̄d verū
eſſe ductus iuſta credulitate lꝫ veri-
tas ſit in contrarium non dꝫ dici per-
iurus nec falſarius:quoniā vehemēs
credulitas habetur ꝑ certitudine ſm
Innocen.in.c.fi.poſt me.de iuramento
calum.ꝛ in.c.ex literis.de ſureiu.quod
etiam voluit Archi.in.c.beati.ij.q.vij.ꝛ
in.c.quoties.de teſti.ꝛ Jo.de Imo.in.l. 4
in repudianda.ff.de acq̄rē.here.Alexā.
in.l.j.in.xv.colum.ff.ſi cer.peta.Pet.de
ancha.in conſil.ſuo.ccxxv.incip.viſis
diligenter.in.iij.colum.ꝛ in conſi.cclix.
inci.ſuper p̄mo queſito.vbi dicit quod
vehemens opinio conſona veritati eq̄-
pollet certitudini.allegat gl.ꝛ ibi Bal.
in.l.ſi extraneus.§.ſciēdum.ff.de acq̄r.
here.vbi etiam per Joan.de Imol.de
quo etiam per domi.Fel.in.d.c.j.cir-
ca fi.vt lite non conteſt.Et dixi ego la-
tiſſime forte vltra alios in ſingula.meo
ccv.incip.vehemēs opinio ꝛc.¶ Ex q̄- 5
bus mihi vꝫ quod predicta etiam ha-
beant locū in teſte ſibi credente et per-
ſuadente dicere veritatem qꝛ non erit
periurus nec falſarius lꝫ veritas ſit in
contrarium.Et poteſt poni exemplum.
Ego habebā mecum in ſocietate mu-
lierem indutam veſte virili que p̄mo
aſpectu videbatur vir vt ſepe iſtis tē-
poribus contingit et facio actum vel
contractum coram illa muliere:teſtes
autē ſuper hoc examinati dicūt quod
quando contraxi erat mecum in ſocie-
tate q̄dam homo ſeu q̄dam vir an ſint
periuri ꝛ falſarij poſt illa erat femina:
certe non.ar.l.itē apud labeonem.§.ſi
q̄s virgines.ff.de iniurijs.ꝛ.l.fi.ſo.ff.de
ritu nup.¶ Poteſt etiam poni aliud
exēplum vtputa q̄dam mutuauit mi-
hi.x.monetas argēteas que p̄mo aſpe
ctu videbantur aurei.Teſtes inducti
ſuper iſto mutuo dicunt cum iuramē-
to quod ille talis mutuauit mihi.x.au
reos an per hoc tales ſint periuri vel
falſarij:certe non qꝛ vehemens opinio:
ꝛ credulitas eorum eos excuſat per iu
ra ſuperius adducta.¶ Ex q̄bus infe-
ro quod illud dictū Bald.in.d.§.quod
obſeruari.vez ꝙ credēs dicere verum
ꝛ iurat nō eſt periurus nec falſarius lꝫ
veritas ſit in contrarium habet etiam
locum in teſte.ꝛ ſic in hoc Bal.non re-
cte locutus eſt.¶ Itē vltra p̄miſſa cir-
ca diffinitionē Hoſt.in loco p̄allegato
inſtītū dicit quod falſitas eſt mutatio
veritatis facta ex certa ſciētia ꝛ quod
falſitas nō cōmittitur ſine dolo.Dico
ego ꝙ pro hoc poſſunt aliqua adduci.
4 ¶ † Et p̄mo dico quod de iure cōmu-
ni pena falſi eſt deportatio:ꝛ bonorum
publicatio in liberis hominibꝰ.in ſer-
uis aūt eſt vltimū ſuppliciū.vt habet
in.l.f.§.fi.ff.in hoc tit.ꝛ inſti.de publi.iu
di.in.§.itē lex cornelia.¶ Sed hodie cō
muniter ꝑ Italiam ſunt ſtatuta puniē
tia falſitatem pena corporali:quo caſu
ſemꝑ ad hoc vt q̄s puniatur tali pena
req̄rit̄ dolꝰ.ita dixit Bal.in.l.q̄cunq̄.in
v.col.C.de ſer.fugi.Et dixit Bal.in.l.da-
ta opa.in.iiij.colū.C.q̄ accuſ.non poſ.in
verſi.Itē ſi ſtatutū punit homicidium
5 ꝛc.† ꝙ quoties ſtatutū imponit penam
corporalē pro homicidio vt qꝛ dicit q̄d
occidēs occidat̄ niſi occidēs occiderit
doloſe.ꝛ ex ꝓpoſito nō habebit locū pe
na ſtatuti vel.l.ſed alr̄ debebit mitius
puniri.de quo etiā habet̄ per Bar.in.l.
j.§.j.ff.ſi q̄s teſtamēto li.eſſe iuſſ.fue.et
no.Bal.ꝛ Sal.in.l.ij.C.de noxal.ꝛ Sal.
in.l.pe.C.de ſicar.Pau.de ca.in.l.j.in fi.
C.de legi.et in.l.j.C.vbi ſena.vel clariſ.
vbi exclamat contra iudices ignoran-
tes q̄ neſciūt a verbis ſtatuti recede-
re.pro q̄bus faciunt dicta per Bald.in
l.nō dubium.in.vj.colum.verſi.eodem
modo ſi ſtatutum diceret ꝛc.C.de legi.ꝛ
facit gloſ.in.c.ſi aliq̄s.extra de homici.

⁊ in.c.j.de conuerſione in fide.Et hanc partem etiam firmauit Sali.in.l.ſenatus.C.de his q̄ ſibi aſcribūt in teſta.et probat̄ per gloſ.in.l.oſſa.in.§.ſi in locū.ff.de religio.⁊ ſumpti. fune.et hoc ibi voluit.d.Flo.⁊ in.l.dolo malo.ff.de ſeruo corru.et in.l.qua actione.§.ſi qs in colluctatione. ff.ad.l.aquil.⁊ Ange.in l.ſi plagiū.C.ad.l.iul.de plagia.et Pau. de ca.poſt glo.⁊ Bald.in.l.⁊ ſi ſeuerior.C.ex quibus cau.infa.irroga.vbi dicit ꝙ ipſe habuit de facto hanc caſum.nā quidā ſine dolo proiecerat lapidem ex quo occidit aliquē dixit ꝙ euaſit ipſuz a pena mortis:licet ſtatutū diceret qđ occidēs occidatur.Et dicit ꝙ iudices dicebāt verba ſtatuti debere obſeruari ad vnguē.⁊ dicit quod ipſis iudicibus allegauit dictū Bal.in.l.data opera ante finē.C.qui accuſa.nō poſ.et dicit qđ ſi nō habuiſſet doctrinam Bal. ho. dicentē feciſſent illuz decapitari. Et idē dicit ipſe Pau.de caſt.in.d.l.j.C.vbi ſenato.vel cla.Itē hāc ptē qđ talis nō debeat puniri pena mortis tenuerunt plures alij doctores in alijs locis quos latiꝰ adduxi in.l.de minore.in prin.vij.col.ff.de queſtio.Et facit etiā ad predicta not.verbum Aug.in auť.de teſte.in.§.licet.in.ij.col.vbi di-
6 xit†quod qñ teſtis dicit falſum ex malignitate ſua dz puniri:ſed qñ dicit falſum errore ductꝰ deponendo cōtrariū eiꝰ qđ primo dixerat:vt ſi forte eſt qdā ruſticꝰ nō intelligēs tūc nullatenꝰ dz puniri qđ dicit eſſe multū aduertendū a iudice.Et facit etiā qđ voluit Car.in clemen.j.in.xxxix.q.de priuile. vbi re-
7 fert ſe conſuluiſſe†quod illa clauſula puniens aliquem preſumentem et ſic notans dolum ⁊ temeritatem nō ligat hominem ſimplicē contrauenientē ſine dolo vel preſumptione qꝛ ceſſat reſpectus quē lex cōſiderauit:qđ dictuz refert ⁊ ſequitur.d. Fel.in.c.qm̄. in.v. colū.de proba.vbi dicit quod non legit alibi tā no.verbū in materia ſua.poſtea ſubdit qđ priꝰ conſuluit illud Ioā. cal.in ti.de ſen.excom.in conſi.iiij.inci. ſacerdos parochialis ⁊c.vbi late ꝯſuluit ꝙ nō faciens.in cōtēptū nō incurrit penā legis que vtit̄ verbis denotantibus dolū.de quo etiā dixi in ſingul. meo.cclxxxvij.inci.ſetigit ibi ⁊c.Item facit etiā ad predicta qđ voluit Alex. in.l.ſi.ff.qui ſatiſda.cog.vbi dicit quod periurium non cōmittit̄ ſine dolo.Et adduci etiā poteſt dictum Bal.in.l.ij.
8 C.de erro.aduoca.vbi dixit†quod ſi ex forma ſtatuti miniſtrales capellarum debent denuntiare maleficia ſub pena:⁊ qꝛ neſciūt literas faciūt ſibi ſcribi a quodā notario nomen delinquentis ⁊ locū delicti ⁊ qñqꝫ erratur in nomine delinquētis:⁊ ex quo iudex vult miniſtralem punire certe nō poterit hoc facere quia talis error non debet nocere ipſi miniſtrali qui neſcit lrās et ſi ipſe miniſtralis nō debet puniri cōſtet qđ ipſe hoc doloſe fecerit allegat.l.diuus ff.de cuſto.reo.⁊ in dubio magis preſumitur error quam dolus.ar.l.pe. C.de his qui ſibi aſcri.in.l.teſtamento.de quo dicto etiā feci mentionē in l.qui ignorans.j.in hoc tit.¶Ulterius circa hāc diffinitionem falſi datam ab Hoſt.in dicta rubri.de crimine fal.inquantum dicit qđ eſt mutatio veritatis ex certa ſcientia.Ego dicebam ex
9 hoc†quod teſtis tacens verū per pecuniam ita punitur de falſo ſicut dicens falſuz:qꝛ tacere veritatē ſapit falſitatem.c. quiſquis metu.xj.q. iij.⁊.c. ne quis arbitretur.xxij.q.ij.⁊ ibi gloſ. Et ideo merito teſtis tacens verum ita punitur de falſo ſicut ſi falſum diceret quia eius taciturnitas mutat veritatem:ita dixit Bart.⁊ Bal.in.l.preſbyteri.C.de epiſcopis ⁊ cleri.⁊ Bart.in l.ea que.ff.de actio.emp.⁊ Bald.in.l. nullū.in.ij.not.C.de teſti.⁊ in.c.j.in tit. ſi inter dominum ⁊ vaſal.lis oria.⁊ in l.preſcriptiōe.C.ſi cōtra ius vel vti.publi.⁊ ibi Bar.⁊ Bald.in marga.in verbo teſtis.⁊ Ange.in auť.de teſte.Et dixit Bart.in.d.l.ea q̄.qđ teſtis punit̄ de falſo nō ſolū qñ tacet verū ſed etiā qñ obſcure ſimulate vel malitioſe loquitur.Et dixit Bal.in.d.l.nullū.qđ teſtis punitur de falſo qñ non dicit plene factū ⁊ ponit exemplū in teſte q̄ vidit factū ⁊ nō reddit rationē viſus ſed fame

ad hoc vt teſtimoniū ſuum nō probet
nam criminaliter dȝ puniri pena falſi
et ciuiliter tenetur parti ad intereſſe.
allegat.l.qui nole.ſ.in hoc titu.quod
dicit eſſe menti tenendū:de qb⁹ etiam
dixi in.l.j.in.§.ſȝ ſi qs.ſ.in hoc ti.¶ Sc̄o
10 do viſo qd ſit falſum queri pōt † quot
modis cōmittat̄ falſitas ſeu falſum:in
quo dicas qꝺ cōmittit̄ plurib⁹ modis.
vcȝ ſcriptura.vt ſi qs ſcribat falſuȝ vel
deleat verū:vt hr̄ in.l.j.§.q in rōnibus.
ſ.in hoc ti.ꝛ in.l.paulus.§.paul⁹.co.ti.
Item etiā ꝯmittit̄ dicto vt in teſte fal-
ſum deponēte:vt in.d.l.j.in pn. Itē cō-
mittit̄ etiā facto vt in faciente falſam
monetā vel falſam mēſurā:vt in.l.quis
cūqꝫ.ꝛ in.l.pe.§.j.ſ.in hoc titu.Itē com
mittit̄ etiā falſum aliis plurib⁹modis
quos ponit Hoſt.in ſumma huius titu
li.in.§.qualiter cōmittat̄.p totum.§.ꝛc.
11 Que aūt ſit pena falſi dicas † qꝺ pena
falſi ꝛ q̄ſi falſi eſt deportatio in qua de
portatione ineſt bonorū publicatio ꝙ
intellige in liberis. In ſeruis autē eſt
vltimū ſuppliciū:vt.in.l.j.§.fin.ſ.co.et
inſti.de publi.iudi.§.item lex cornelia.
Punit̄ etiā aliis penis:vt hr̄ per Ho-
ſti.in ſumma de crimine fal.in.§.ꝛ qua
12 liter puniat̄ per totū. ¶ † Et circa hāc
materiā falſi dic vltra oēs qꝺ iſtud cri
mē licet nō puniatur duri⁹ aliis tn̄ vr̄
eſſe grauius aliis criminib⁹ qꝺ patet:
nā aliqua hȝ vltra alia crimina.Et iō
dixit Bart.in.l.luci⁹.in fi.ſ.ad turpilia.
13 † quod in generali ſermone remiſſiōis
delictoꝝ nunꝗ̄ cōprehendit̄ crimē fal-
ſi.ꝛ idem dixit Pet.de ancha.in repeti-
tione.c.j.in.xxxix.char.ver.vn̄ ſi ſtatu-
to.extra de conſtitu.ꝛ Ang.in diſputa-
tiōe ſua incip.exorta guerra.ꝛ do.Nel
lus in tractatu bannito.in.iii.parte ſe-
cūdi tēpo.in qōne xli.Qꝺ dictū tn̄ limi
ta vt nō procedat qn̄ in carceribus vel
in bāno nō eſſent alii carcerati vel bā-
niti ꝓ alia cā quā pro falſitate qꝛ tunc
carcerat⁹ vel bānit⁹ ꝓ falſitate gaude
bit bn̄ficio ſtatuti:ita dixit do.Nellus
in tractatu bannito.in dicta queſtione
xli.vbi etiam ſubdit qꝺ beneficio dicti
ſtatuti gaudebūt banniti pro falſitate
qn̄ eſſent tres bāniti ꝛ carcerati quoꝝ

duo erāt bāniti pro falſitate tūc eni cū
aliter rect⁹ ſermo pluralis numeri po
ſit⁹ in ſtatuto verificari nō poſſit ad il-
los porrigit̄.allegat in ar.l.ſi.ſ.ad tre-
bel.ꝛ hāc doctrinā ꝓ no.approbat do.
Ioā.bap.de ſancto ſe.in repetitione.l.
oēs ppli.in.xvii.colū.ſ.de iuſti.ꝛ iur.in
pn.de quo dixi in.l.j.in.§.ſi ſeruus.in
iiii.col.ſ.de qōnibus.ꝛ in ſingula.meo
clxiii.inci.crimē falſi.Itē hȝ hoc crimē
falſi vnum aliud vltra alia crimina.
14 † Nā ille q̄ eſt cōdēnatus ad mortē ſi
ducit̄ ad locū ſupplicii ꝛ obuiat cardi-
nalē i via liberat̄ a morte ſi cardinalis
ponit pileū ſuū ſup capite ipi⁹ ꝯdēna
ti ad mortē.ita dixit Bald.Pau.de ca.ꝛ
Sali.in.l.addit.C.de ap.quos refert et
ſequit̄ d.Barto.cep.in cautela ſua ſe-
cunda.Tamen hoc nō hȝ locū in dā-
nato ad mortem pro crimine falſi qꝛ
talis nō liberabitur a morte ſi obuia-
bit cardinalem et ſibi impoſuerit pi-
leū ſuū ſuper capite.ita dixit Barb.in
tractatu ſuo cardinaliū.in.ix.q.j.par-
tis.ad qꝺ allegat.d.l.lucius.ſ.ad tur-
15 pil.¶ † Itē iſtud crimē hȝ aliud ſpecia-
le.¶ Nā licet paria delicta mutua cō-
penſatiōe tollantur.l.viro atqꝫ vxore.
ſ.ſo.ma.cū ſi.hoc tn̄ fallit in iſto crimi-
ne:quia in ipſo vna falſitas nō cōpen-
ſatur cum alia ſed vtraqꝫ punitur ſm
Bald.in rubri.C.de fide inſtru.in verſi.
incidēter etiā quero ꝛc.ꝛ p Bertha.in
ver.delictū.in.v.verſi. ¶ Item teneas
etiā mēti circa hāc materiā falſi:† qꝺ
16 licet regulariter in accuſatione vel in-
quiſitione delictorū debeat poni locus
et tempus commiſſi delicti.tn̄ hoc fal-
lit in crimine falſi:ꝛ qꝛ in tali crimine
nō requirit̄ appoſitio loci nec tēporis.
ita not.dixit.Ang.de are.in tracta.ma-
leficio.in verbo falſario.in ver.et tene
mēti tu iudex inquirēs.allegat ad hoc
glo.inſti.de publi.iudi.in prin.ꝛ Bald.
in.c.j.circa princi.qbus mo.feu.amit.
Et idē etiā dixit ipſe Ang.in dicto tra-
ctatu in verbo in platea cōis.in princ.
Et dixit Paul.de caſt.in conſi.ſuo.clj.
incip.videt̄ dicendū poſt principium
ꝙ crimen falſitatis eſt grauiſſimūꝛ ꝙ
nullū eſt crimē ꝙ ita vituperet famā ꝛ

ſtatū hoīs ſicut ipſum infantiū q̄ pene
17 mortis ſimilis eſt:† ⁊ ideo pōt ſuper eo
tranſigi ſicut ſuper criminibus inferē-
tibus mortē ſeu penā mortis.de quib⁹
in.l.tranſigere.in ſi.vbi p doc.C.de trāſ-
act.Et facit etiā nā lȝ confirmatio ope-
ret ſupplemētum defect⁹ exiſtentis in
cōfirmato vt habet in.c.q̄tiens.extra de
pact.⁊ in.c.i.de tranſac.⁊ habet per Ol-
dra.in cōſi.ſuo.cclvij.incip.factum tale
eſt ⁊c.in.iiij.colū.⁊ dixi late in ſingula-
ri meo.lxxix.inci.confirmatio ⁊c.¶ Tū
18 illud qđ ꝯfirmat puta† priuilegiū ſi re-
perit falſum tunc confirmatio facta cū
quacūq; clauſula vel ex certa ſcientia
vel motu ꝓprio vel alio mō nō prodeſt
⁊ nihil operatur:ita ſingulariter dixit
Abba.in.c.inter dilectos.extra de fide
inſtru.⁊ ibi do.Feli.poſt eum in.v.col.⁊
iſtud eſt etiā de mēte Inn.Io.an.Car.
do.Anto.in.d.c.inter dilectos. de quo
lati⁹ dixi in ſingulari meo.clxix.incip.
crimē falſi.⁊ in rubri.extra de crimine
19 fal.¶ Adde etiā predictis† q̄ iſtud cri-
mē habet etiā aliud ſpeciale vȝ:q: ſu-
ſpitio falſi pro veritate habet.ita dixit
Archi.et Gemi.in.c.in memoriam.xix.
di.allegāt.l.iubem⁹.C.de ꝓba.lȝ regu-
lariter ſit cōtrariū.vt habet in.l.abſen-
tē.ff.de penis.¶ Itē ſubdūt etiā predi-
cti.in.d.c.in memoriam.qđ aliud etiam
20 ſpeciale concurrit in hoc crimine† vȝ
q: ſi crimen falſi incidēter deducat in
litē ꝓnuntiat ſup eo.l.vbi.C.eo.de fal.
qđ regulariter non fit.vt in.l.i.C.de or.
iudi.Et iſta duo dicta refert ⁊ ſequitur
do.Alex.in conſi.ſuo.lxxvij.inci.in cau-
ſa accuſationis.in.iiij.colum.in.i.volu.
¶ Et primum dictum qđ ſuſpitio falſi
ꝓ veritate habet firmat Bal.in.l.ſi ve-
ritas.C.de fideicom.vbi refert Archi.in
d.c.in memoriā.⁊ ſequitur etiā Ioā.de
ana.in.c.lȝ.in vlti.colū.de crimine fal.
Et illud etiam firmat hoſti.in ſumma.
de cri.fal.in.§.qualis probatio requira-
tur.poſt prin.Et ibi ſubdit q̄ iſtud cri-
mē habet etiā alia ſpecialia.Nam ha-
21 bet etiā hoc vȝ† q: in hoc crimine con-
dēnat quis ſine accuſatore qđ alias non
contingit regulariter.ii.q.i.c.nihil.⁊.ff.
de mu.et ho.l.munerum.§.defenſores.

22 ¶ † Itē conuictus de hoc crimine ſi eſt
cleric⁹ ſtatim deponit ⁊ tradit curie ſe-
culari.vt in.c.ad falſariorū.de crimine
fal.qđ gn̄aliter in aliis non occurrit.vt
in.c.cū nō ab hoīe.extra de iudi.¶ Ego
aūt circa illud dictū Archi.et Gemi.in
d.c.in memoriam.⁊ ſequaciū quos ſu-
pra retuli inq̄tū dicunt q̄ ſuſpitio falſi
23 pro veritate hēt† dico qđ valde dubito
circa hoc dictū q: re vera vr̄ nimis ar-
duum et nimis durum q̄ ſola ſuſpitio
habeat vim ⁊ effectuȝ falſitatis.Nā in
criminalib⁹ q̄s nō cōdēnat niſi ex ꝓba-
tiōib⁹ luce clariorib⁹ vt l.ſi.C.de ꝓba.
¶ Preterea dato qđ ſola ſuſpitio ſuffi-
ceret vt aliq̄d diceret falſuȝ tñ requireret
declaratoria iudicis ſup hoc:alias ta-
24 lis ſuſpitio nihil operaretur.Nō eſt† q:
hic ſumus in caſu in quo executio ver-
balis fit a lege vel a ſtatuto vel a con-
tractu ſeu inſtrumento celebrato inter
partes tñ etiā hic nō pōt fieri executio
abſq; ſnīa declaratoria iudicis prece-
dēte.vt probat in.l.ex⁹ qui dilatorē.ff.de
iure fiſci.vbi habet.q̄ ſi quis ex forma
legis debet haberi p cōfeſſo de crimi-
ne tñ debet anteq̄ puniat conſtare de
crimine ⁊ ſuper eo ꝓnūtiare debet iu-
dex.Et idō colligit ibi Barto.ex illo text.
vnū notabile dicēs no.q̄ iſta verba ha-
beant p cōuicto ſeu p cōfeſſo intelligā-
tur non ipſo iure ſed per ſnīam:ad qđ
ipſe Barto allegat aut.principales.C.
de iura.calū.⁊ gloſ.in.c.ſi.de iuramen.
calū.⁊ gl.in.c.ij.de confeſ.in.vi.⁊ glo.in
l.i.C.de pena.iudi.qui male iudicauit.
Ad idē facit text.in.c.cū ſm.§.confiſca-
tionis.de hereti.in.vi.vbi dicitur bona
hereticoꝝ ipſo iure ſunt cōfiſcata.ſub-
dit tñ ibi papa q̄ executio talis confi-
ſcationis nō debet fieri per principes
ſeu ſuperiores anteq̄ per epm̄ loci vel
per aliā perſonā eccleſiaſticā que ſup
hoc habeat poteſtatē ſi ſnīa ſup eodem
crimine fuerit promulgata.et hoc ibi
firmant doctores maxime do.Domini-
cus de ſancto Gemi.⁊ idē firmat Oldr.
in conſi.cclxxi.inci.qđ talis eſt.circa fi.
Et idem in ſimili videt firmare gloſ.in
cle.preſenti.de cenſi.et in clemen.i.in
verbo commode.de penis.et gloſ.in.c.

imperialem.in verſi.reuertatur.de prohi.
feu.alie.per Federi. Item hanc partem
etiã tenet do.Anto.in.c.cum dilecti.de
dolo ⁊ cõtu.in.vij.col.§.vltimo aduer-
25 ſe.vbi dicit colligi ex illo text.†qꝺ iu-
dex debet eſſe cautus qñ ꝓcedit contra
aliquẽ tanꝗ cõtra contumacem qui ex
forma legis vel ſtatuti debet haberi ꝓ
confeſſo vt ante omnia aliquid interlo-
quatur per qꝺ oſtẽdat eum eſſe contuma
cẽ ⁊ ſic oſtẽdat ſibi liquere de contuma
cia.nã non ſufficit eum eſſe contuma-
cem niſi ſibi iudici liqueat de cõtuma-
cia.allegat.l.hec aũt.ibi conſtare lique
reꝗ pretori.ff.ex quibus cauſis in poſ.
eatur.⁊ allegat Barto.in.l.iiij.in.§.pre-
tor.ff.de dam.infec.Et idem tenet ipſe
do.Ant.in.c.cum dilecti.de elec.⁊ idem
videtur firmare Barto.in.l.ij.in.§.quod ſi
26 actor.C.de iura.calũ.vbi q̃rit †ſi ex for-
ma ſtatuti vel legis contumax in rñdẽ-
do poſitionibus debet haberi pro con-
feſſo:an hoc caſu ad hoc vt habeatur
pro confeſſo ſufficiat qꝺ recuſet rñdere
vel ſit cõtumax in rñdendo:an vero ſit
neceſſe qꝺ hoc pronuntietur per interlo-
cutoriam iudicis.⁊ dicit neceſſe eſſe qꝺ
pronuntietur a iudice eũ haberi pro con
feſſo.pro quo allegat.ꝺ.l.eius qui dela
torẽ.⁊ idẽ tenet Ange.de are.in tracta-
tu maleficiorum.in verbo qui iudex vi-
dens.in.v.char.in ver.queritur tñ.vbi al-
legat hoc voluiſſe Bal.in.l.tranſigere.
in fi.C.de tranſac.⁊ in.l.iubem⁹.§.eco-
nomus.C.de ſacroſan.eccl.⁊ in.c.j.qui.
mo.feu.amit.⁊ in.c.j.de feu.ſine culpa
non amit.et in.c vaſallus.de alie.feu.
¶ Itẽ hanc partẽ etiã tenuit Bar.in ex-
trauag.qui ſint rebelles.in ver.rebellan
do.in.iij.col.in ver.primo caſu.Et idem
etiam tenet Pet.de ancha.in conſi.ſuo
cxc.incip.plura contra proceſſum.in.ij.
colũ.vbi dicit ꝙ ſnia canonis vel legis
non habet iudicis officiũ executiuũ ni
ſi ſequatur ſententia hominis cũ cauſe co-
gnitiõe.allegat.ꝺ.c.cũ ſcd̃m.de hereti.
in.vj.et cle.preſenti.de cenſi.et not.per
Joan.an.in.c.ſi quid.de preſcri.in.vj.⁊
l.ſicut.⁊ quod ibi not.C.de preſcrip.xxx.
anno.Et faciunt optime dicta per do.
Nellum in tractatu bãnito.in.iij.parte
j.tempo.in.x.q.inci.queritur an poſt la-
pſum.⁊ ibi in.iiij.parte.j.tempo.in.ij.q.
poſt me.et que dixi ego in aut.agricul-
tores.in.ij.et.iij.colũ.C.que res pig.ob.
poſ.⁊ in.l.j.in.xiiij.colum.C.de execu.rei
iudi.⁊ glo.⁊ ibi Bald.in vlt.col.in.l.pe-
nul.in.§.cum aũt.C.ad trebel. ¶ Item
27 pro hac parte facit†nam notarius cõ
mittens falſum propter quod ex forma
ſtatuti ſit priuatus officio tabelliona-
tus attamẽ põt facere inſtrumẽta ⁊ va-
lent anteꝗ ſit priuat⁹ officio per ſniam
iudicis ſm Spe.in titu.de inſtru.edi.§.
reſtat.ver.quid ſi tabellio.⁊ ver.quid ſi
confectũ.⁊ co.ti.in.§.inſirm.ver.quid ſi
aliqꝺ ⁊c.qꝺ etiã tenet Bart.in conſi.ſuo
clxxiiij.inci.ſer Joannes de ca.durãti.
⁊ Abb.poſt Inno.⁊ alios in.c.fraterni-
tatis.de here. ¶ Pro quo eſt text.et ibi
hoc aperte firmat Bald.in.l.ſi quis de-
curio.C.eo.de fal.in.ver.ſed non ſtatim
deſinit eſſe decurio.⁊ Bar.in repetitio-
ne.l.barbarius Philipp⁹ in vlt.char.ff.
de officio preto.⁊ Bald.in.c.ſi inter pa-
res.de lege corra.⁊ in.l.caſſius.ff.de ſe-
nato.et in aut.habita.in.x.colũ.C.ne fi-
lius pro patre.⁊ Bald.⁊ Ange.in.l.ij.in
§.miles.ff.de his ꝗ not.infa.⁊ Bald.in
l.j C.de teſta.⁊ in.l.in exercẽdis.C.de fi-
de inſtru.⁊ in.l.ij.C.de ſenten.⁊ Pau.de
ca in cõſi.ccvij.inci.ſuper primo ⁊c.in
ij.col.in prin.Itẽ etiã pro predictis ad-
duci põt glo.in.c.j.extra de fugit.⁊ glo.
in.c.ſicut tuis literis.extra de ſim.et in
c.j.de eo ꝗ fur.or.fuſſe.⁊ glo.fi.in.c.cũ
eſſes.extra de teſta.⁊ glo.in.c.ſalonita-
28 ne.lxiij.diſt.in quib⁹ glo.dicit†qꝺ ſi ab
aliqua lege vel ſtatuto aliq̃d prohibitũ
eſt fieri ſub certa pena qꝺ cõtrauenicẽs
nõ ꝑt grauari in exigẽdo illã penã niſi
ſuper hoc ſequatur ſnia iudicis declara-
toria:qꝺ ẽt ſequitur ⁊ approbat.ꝺ.Barto.
ecpo.in conſi.ſuo.xiij.incip.ſtante quo-
dã ⁊c.in.iij.col.vbi allegat dictas gloſ.
¶ Addo etiã predictis qꝺ voluit Pet.
de anch.in cõſil.ccxlj.inci.per predicta
29 circa fi.vbi dixit†ꝙ oĩs executio eſt ſu-
ſpẽſa ↄtra excõicatũ anteꝗ ſit declara
tũ per ſententiã ipſum eſſe excõicatum.
¶ Pro quo etiam faciunt dicta per eũ-
dem Petr.de anc.in conſil.ſuo.clxxxix.

30 incl.tribus de cauſis ꝛc.vbi dicit † qđ
ad hoc vt quis ſit infamis requirit cō
feſſio ipſius in iudicio vel ſnia iudicis
nec ſufficit probatio criminis : allegat
hoc voluiſſe Jo.And.in.c.ſi quis.de pre
ſump.in.vj.vbi dicit ꝙ hoc faciūt no.
in clemen.religioſi.de ſenten.excō.Et
facit etiam gloſ.in verbo perdant.in
c.ſi diligenti.de foro compe.que intel
31 lexit illū text.volentem † ꝙ cleric⁹ qui
relicto foro eccleſiaſtico vadit ad iudi
ciū ſeculare qđ amittat illud qđ euin
cerit : et ibi intelligit ꝙ illud amittat
per ſententiā. Et facit in ſimili glo.in.l.
ſi quis in tantā.in verbo amittat.C.vñ
32 vi.vbi dicit † ꝙ ſi quis intrauerit violē
tā poſſeſſionem alicuius rei apud ali
quē exiſtentis eam rē reſtituat illi poſ
ſeſſori.ꝛ ſi qđ ius habebat in illa re il
lud ius amittat:dicit ibi gloſ.qđ intel
ligit ꝙ illud ius amittat per ſententiā
et nō ipſo iure ꝛc.Et facit in ſimili glo.
in.l.iubem⁹.in.§.ſane.C.de ſacroſan.
ecc.ꝛ in regula in penis.de re.iu.in.vj.
Et hanc partē per dicta iura tenet Lu.
ro.in cōſil.ſuo.ccxij.incip.quo ad pri
mū.in vlti.col vbi ſubdit idē eſſe ſi ſta
33 tutū dicat † ꝙ ſi vaſall⁹ in dñm aliquā
felonīā cōmiſerit feudū amittat qđ in
telligit per ſnīam.allegat ad hoc gloſ.
in.c.j.de feu.ſine culpa nō amittendo.ꝛ
in.c.j.§.ſancimus.quo tempo.miles.ꝛ
idē tenet Ang.in.l.eorū.in prin.de dā.
infec.et Alex.in.l.imperator.ff.de iure
fiſ.Et ad predicta accedat etiā no.ver
bū Bal.in.c.j.in prin.in.ij.col.in ti.hic
34 finit lex corra.in vſi.feu.vbi dicit † qđ
licet lex vel ſtatutum poſſit ipſo facto
aliquem bannire vel ad mortem cōdē
nare ſm gloſſ.in.l.amiſſione.in.§.q̄ de
ſiciunt.ff.de capi.diminu.qđ tamē etiā
iſto caſu requirit ſententia declaratoria
iudicis anteꝙ fiat executio.allegat ad
hoc dictum.c.cū ſcđm.et tex.et gl in au
tenti.de inceſt.nup.in pñ.et ibi Jac.de
bel.¶ Item facit etiā pro predictis gl.
in.l.j.in verbo afficerentur.C.ne lic.po
35 ten.vbi dicit text.† ꝙ illi qui aduocant
patrocinium potentiorū ſuctura cau
ſe afficiantur.et glo ibi dicit ꝙ ad hoc
tamen vt talis amittat cauſam requi
rit ſnia declaratoria iudicis ſup hoc.
Et facit etiam ad predicta tex.in.l.cuꝫ
36 ancillis.C.de inceſt.nup.† vbi dr quod
in penis requiritur ſnia iudicis:adeo
ꝙ inferens penā non punitur niſi pre
cedat ſnia iudicis:quem tex.ibi ponde
rat Bal.ad hoc.¶ Item pro iſtis etiaꝫ
facit tex.ꝛ glo.in.c.cupientes.§.ſi vero
in diſcordia.de elec.in.vj.in verbo pri
37 uētur.vbi text.dicit † ꝙ ſi facta eſt que
dam electio in diſcordia eligentiū qđ
tunc due perſone mittende ſunt inſtru
cte ad papā vt prouideatur et hoc ex
pēſis electi vel electorū:quas expēſas
ſi recuſauerint dare niſi ſint paupes
priuētur omni iure ſibi ex tali electio
ne queſito.ꝛ glo.ibi dicit ꝙ ſunt priuā
di ꝑ ſnīam iudicis qꝛ non ſunt ipſo iu
re priuati.¶ Item pro hac parte facit
glo.in.c.ſi quis.de vi.et ho.cle.vbi tex.
38 dicit † ꝙ ſi quis cleric⁹ comā relaxaue
rit ſit excōicatus.dicit tñ ibi gloſſ.non
ipſo iure ſed ꝑ ſnīam.et ibi Abb.no.il
lam glo.ad hoc.Et faciūt etiā ꝓ predi
ctis q̄ voluit Bart.in ꝯſi.ſuo.inci.queri
tur vtrū ꝑ viā retētiōis.ꝛ Pau.referēs
eū in cōſil.ſuo.ccxix.inci.in cā que ver
39 tit.in fin.vbi dixerunt † ꝙ licet mulier
in inſtrumento dotali habeat expreſſe
obligata et hypothecata bona mariti
ꝛ preferat habētib⁹ anteriorē hypothe
cam iuxta ea q̄ habent l.l.aſſiduis.C.q̄
potio.in pig.ha.et in.l.j.ff.ſolu.matri.
attamen ipſa mulier nō poterit impe
dire creditores mariti petentes ſe mit
ti in tenutā bonorū mariti niſi primo
agat cōtra virū ꝛ petat ſibi dotem aſſi
gnari aliqua iuſta de cauſa:puta quia
maritus vergat ad inopiā ꝛ ſuper hoc
fuerit facta ſnia iudicis declaratoria.
¶ Qđ cōſiliū Bar.quā opi.etiā ſecu
tus eſt Pau de caſtr.in.l.ij.in prin.in.j.
col.ff.ſolu.mat.de quo lati⁹ dixi in.l.ſi
quis ne qđ.in.iij.colū.ff.de qōnib⁹.¶ Et
40 adduci etiā pōt † nā vbi lex vel ſtatu
tū annullat actū ꝓpter aliqđ factū vel
nō factū tūc ad hoc vt ille act⁹ ſit nul
lus requirit ſentētia declaratoria iu
dicis:vtputa dicit ſtatutum ꝙ ſnia ſit
nulla niſi infra decē dies fuerit regi
ſtrata ad camerā actoꝝ ſi talis ſnia nō

fuit regiſtrata infra illos decẽ dies ad
hoc:vt ſit nulla requirit qđ ſequat ſen
tẽtia declaratoria iudicis ſup hoc.ita
dixit Bart.in.l.j.ff.de teſt.quẽ referunt
et ſequũtur Moder.in.l.ſi quis maior
C.de tranſac.Et facit gl.in verbo inno
det.in.c.quicũq3.de here.in ſexto.vbi
41 text.dicit † qđ ſi quis laicus publice
de fide diſputauerit pena excõicatio
nis innodet.et gloſ.ibi cõcludit qđ nõ
ipſo iure:ſed per ſniam erit excõicat⁹.
Et facit optime gloſſ.in verbo ſeque
ſtrat⁹.in.c.ij.de fo.cõpe.que dicit per
42 ſniam ⁊c. Et facit etiã † nã licet quis
debeat extrahi de vno collegio qđ in
trauit ex aliqua rõne vel cauſa tamen
interim gaudet illi⁹ priuilegio donec
hoc fuerit declaratũ.arg.l.fi.de aqua
quoti.et eſti.ita no.Bart.per illũ text.
in.l.j.in fi.C.de collegi.lib.xj. ¶ Item
adduci etiã põt.l.vectigali fundo.ff.
43 de pigno.vbi dicit † qđ ſi a partib⁹ cõ
uẽtũ ẽ ꝙ ſi canõ nõ ſoluat ꝓ re emphi
teotica infra tantũ tẽpus qđ talis fun
dus ad dñm reuertatur qđ ſi illo tẽpo
re nõ fuerit ſolutus:qđ ille fundus re
uertetur ad dñm nõ ipſo iure ſed per
ſniam:quẽ text.allegãt cõiter ſcrib.in
l.ij.C.de iure emphiteo. ¶ Itẽ ad pre
dicta facit doctrina Spec.in titu.de
loca.§.nũc aliqua.ver.xlvij.vbi relatis
44 opi.multorũ cõcludit † qđ emphiteo
ta qui ꝓmiſit et cõuenit ſoluere fiſcum
ſingulo anno alias qđ caderet a iure
ſuo ſi ceſſauit ſoluere.ꝙ nõ intelligitur
cecidiſſe a iure ſuo ipſo iure:ſ3 ſup hoc
requirit ſnia iudicis.quã opi.etiã te
net Inno.in.c.potuit.de loca.⁊ Doc.ma
xime antiqui in.l.ij.C.de iure emphi.
et hoc per tex.ibi in verbo cadat qđ eſt
45 verbũ futuri tẽporis † que verba futu
ri tẽporis nũq̃ intelliguntur ipſo iure
ſed demũ per ſniam:vt voluit gloſ.cõi
ter approbata.in.l.iubemus.§.ſane.
el.j.C.de ſacroſan.eccle.et gloſſ.in.c.in
criminali.C de iuriſdictio.om.iudi. Et
idẽ tenet Pe.de ancha.in cõſl.ſuo.lrij.
inci.motiua iudicis ⁊c.et Ludo.roma.
in cõſil.ſuo.ccxij.incip.quo ad primũ.
in.ij.colũ.et Hoſtieñ.in ſum.de loca.§.
quid ſi de natura.et Pet.de anchar.in
cõſil.ſuo.cclxxv.incip.ad declarationẽ
dubij ⁊c.et idẽ tenet Alb.de roſa.in.d.
l.ij.de iure emphi.et in aut.qui rẽ.C.de
ſac.ſan.eccle.et Pau.de ca.in cõſil.ſuo
cxxxv.incip.in caſu preſenti.et idem te
net Abb.in.c.ſi diligenti.in.viij.colum.
de foro cõpe.et.d.Anto.in cõſi.ſuo.xxij.
incip.viſis pñctis.in.j.col. ¶ Itẽ ꝓ pre
dictis faciũt etiã dicta per Lapum in
ſua allega.cxxviij.inci.Anaſtaſi⁹ cano
46 nicus.in fin.vbi dixit † qđ ſi quis eſt
priuat⁹ ipſo iure ſuo bñficio ꝙ requi
rit tñ ſnia declaratoria iudicis.ꝓ quo
facit.c.licet ep̃s.de prebẽ.in.vj.Et per
iſta mihi videt qđ illud dictum Arch.
et Gemi.in.d.c.in memoria.xix.diſt.et
Hoſtien.in ſum.huic titu.et ſequaciũ
volentiũ quod ſuſpitio falſi ꝓ falſitate
habeat nõ ſit verũ ita ſimpliciter niſi
ſup tali ſuſpitione ſit ꝓnuntiatum per
iudicẽ et declaratũ quod illa ſuſpitio
habeatur pro veritate ſeruatis tamen
ſeruandis:alias ſi non ſequatur ſaltẽ
interlocutoria iudicis dico quod illa
ſola ſuſpitio falſi non operabit qđ ha
beatur ꝓ falſo per iura ſuperi⁹ allega
ta:imo ego crederẽ hoc ꝓcedere etiã
ſi lex vel ſtatutum hoc diceret expreſſe
vz ꝙ ſuſpitio falſi ꝓ veritate habeat
etiã ſi eſſet adiuncta clauſula ipſo iu
re tñ etiã tũc tenerẽ per iura ſuperius
adducta qđ requiret ſnia declaratoria
iudicis. ¶ Et vltra premiſſa etiam pro
47 hac parte facit optime illud.vz † qđ
quis nõ dicit talis quouſq3 nõ eſt pro
nuntiatus ꝓ tali.vt ꝓbat ex theorica
doctorum maxime Spec.in titu.de in
ſtru.edi.in.§.reſtat.verſi.quid ſi tabel
lio.⁊ ver.q̃d ſi cõfectũ.et ab aliis docto
ribus ſuperius adductis ad illud:vz
qđ licet notari⁹ cõmiſerit aliquid pro
pter qđ debeat priuari officio tabel
lionatus attamẽ valẽt geſta per eũ an
teq̃ ſit priuat⁹ officio per ſniam iudi
cis:de quo qđ quis nõ dicat talis do
nec ſit ꝓnũtiatũ pro tali dixi latius in
practica mea cauſarũ criminalium.in
xxviij.char. ¶ Quinimmo vnũ audeo
48 dicere qđ eſt fortius:vz † qđ etiam in
notorijs requirit ſnia iudicis declara
toria. Ad qđ dicendũ moueor:nã dixit
Bal.in

Bal.in.l.maritus. C.de dona.inter vi-
rum ⁊ vxorē.⁊ in.l.nam ita diuus.ff.de
adopt.et in.l.cū fratrē.C.de his quib.
vt indig.ꝙ licet epiſcopus ſit notorius
homicida non tamē debet deponi ſine
ſententia et iuris ordine nō ſeruato.Et
dixit Bal.in.c.ad noſtram.el.ij.de iu-
49 reiuran.qđ etiā in notorijs pars eſt
citāda:⁊ ſnia eſt ferēda:⁊ qđ in eis etiā
requirit̄ qualisqualis cauſe cognitio:
quia ſententia non debet ferri de facto.
Et facit etiā qđ voluit Bal.per illum
text.in.c.vnico.Aliter dñs ꝓprie.ꝑue.
50 vbi dixit † ꝙ notoriū pro ſententia non
habet̄:qđ etiā dixit Bal.expreſſe.in.l.
ſi.per illū tex.C.de maleſi.et mat.Et fa-
cit etiā glo.in.c.euidētia.extra de ac-
51 cuſa.que dicit† ꝙ ſuper notorio ſentē
tia eſt ferēda:et idem dicit Bald.in.d.
l.cum fratrē.et Moder.in.l.ſi ⁊ ero.in
§.qui pro rei qualitate.ff.qui ſatiſda.
cog.Et faciunt etiā dicta per ange.l.l.
libertas.§.fina.ff.de ſtatu.ho.vbi dicit
52 † ꝙ ſi ſtatutū dicit ꝙ condēnatus pro
maleficio poſſit impune occidi quid ſi
non eſt condēnatus:ſed crimē eſt noto
rium an poterit impune occidi:et dici
videt̄ ꝙ ſic:q: notoriū equiparat̄ ſentē
tie:vt in.l.emptorē.in princi.ff.de act.
empt.vnde in notorijs procedit̄ execu
tiue:id eſt poteſt incipi ab executione:
vt in.l.ictus fuſtiū.ff.de his qui notā.
infa.et not.Innocē.in.c.ſtatuimus.de
offi.dclega.et in.c.ex parte.in.ij.de ver
bo.ſignifi.Dicit poſtea ibi Ange.quod
veritas tñ eſt in contrariū:quia in hoc
non equiparatur notoriū ſententie: et
dicit ꝙ hoc eſt caſus in.l.quicūq3. que
eſt.l.fina.C.de maleſi.et mat.quod di-
cit eſſe not.¶Tu dicas ꝙ etiā in pre-
miſſa queſtione.Idem tenuit domi.
Nellus in tracta.bannito.in quarta
parte primi tēpo.q.viij.incipien.octa-
no quero ⁊c.Et faciunt etiam dicta ꝑ
Bald.in.l. preſbyteri.la.j.in.iij.colum.
ibi ſecundo quero.C.de epiſco.⁊ cleri.
53 vbi dicit† ꝙ licet iudici aliquid ſit no-
torium:tamē non procedit ad condem
nationem niſi citet.quod dictū refert
et ſequitur domi.Feli.in.c.cum olim.
in.viij.colum.de re iudica. ¶Ex iſtis
ergo magis audacter remaneo in hac
opinione mea:videlicet ꝙ dictum Ar-
chi.Gemi.et ſequaciū in.d.c.in memo-
riam.non ſit verū.nec procedat niſi ſu
per tali ſuſpitione falſitatis fuerit ſe-
quuta ſententia declaratoria iudicis
ſeruatis ſeruādis.Item cōtra illud di
ctum Archi.Gemi.et ſequaciū in.d.c.
in memoriā.xix.diſtin.tenuit Dyñ.in
conſi.ſuo.xxxviij.incipiē.qđ contra ⁊c.
in ver.preterea ⁊c.et domi.Philip.de-
cius in conſi.ſuo. clxxxix.incipien. le-
tatus ſum ⁊c.in.j.colū.et in cōſi.clxxv.
incipiē.in cauſa falſitatis.in.vj.colū.
¶Non tamē volo inficiari ꝙ ꝯtra ea
que ſuperius adduxi:videlicet qđ re
quiratur declaratoria ſententia iudicis
54 nō poſſunt plura adduci:ſc3† ꝙ nō re
quiratur in pluribus caſibus ſententia
declaratoria iudicis.Nam hoc patet
primo per tex.⁊ glo.in.c.pro humani.
55 de homi.in.vj.vbi dicitur † ꝙ poſt ſen
tentiam ipſo iure prolatā ſit execu.li-
bere etiam aliter non citato ipſo cōdē
nato:cuius contrariū adduxi.ſ.Et fa-
cit gloſ.in. l. penulti.§.cum autem.C.
56 ad trebel.que dicit† ꝙ ſufficit conſta-
re ex actis quem eſſe contumacē abſq3
eo quod iudex pronuntiet ſeu declaret
illum eſſe contumacē:et illam gloſ.di-
xit ſingularē et vnicam.ad hoc Bald.
57 ibi in vlti.colū.ex qua gloſ.dicit † ꝙ ſi
ſtatutū dicit ꝙ cōtumax ponat̄ in ban
no:ꝙ iſto caſu non eſt neceſſe ꝙ iudex
interloquatur vel pronuntiet illum fo
re contumacē.Et illā gloſ.etiā alleg.
Bal.pro ſing.in aut.ſed cū teſtator.in
penul.colū.ver. quero nunquid.C.ad
l.fal.et.l.j.in.iij.col.ver.ſcias autem.C.
ne ex delic.defunc.de qua gloſ.latius
locutus ſum in practica mea cauſarū
criminalium . in.xxviij.et.clxxxj.char.
58 ¶† Itē ꝓ hac parte facit optime text.
iuncta gloſ.in.c.extirpande.in.§.fin.de
prebē.vbi dicit text.ꝙ rector parochia
lis eccleſie in ea nō reſidēs vel non te
nens ibi vicariū priuat̄ ipſa eccleſia:⁊
gloſ.ibi dicit ipſo iure:et ſic non ꝑ ſen
tentiā. ¶Itē pro hac parte facit gloſ.
in.l.j.C.de his quib.vt indig.que di-
59 xit † ꝙ pena appoſita non vindicanti

mortem defuncti ipſo facto eſt inflicta
heredi qui habuit facultatē vindicans
di:et non vindicauit mortē defuncti.de
qua gloſ.facit ſeſtū Barto.in.l.in co:
gnitōe.ff.ad ſille.et Abb.in.d.c extir:
pande.§.j.in vlti.col.de preben. Item
facit etiam gloſ.iuncto.text.in.c.iij.de
60 rapto.† vbi dicit̄ q̄ excōmunicant pa
tictes naufragiū niſi oblata reſtituāt:
et ibi gloſ.dicit q̄ excōmunicant̄ ipſo
iure:et ſic nō per ſententiā.Item facit
pro hac parte tex.et gloſ.in.c.vnico.de
61 iniur.in.vj.vbi dicitur in text.† q̄ con:
tra perſonas eccleſiaſticas nō poſſunt
cōcedi repreſalie:et illi qui contra fece
rint ſententiā excōmunicatiōis incur:
rant et ibi gl.dicit q̄ illā excōmunica:
tionē ipſo iure et non per ſententiam.
¶ Ad idē facit gloſ.in.c.ſi quis ſuadē
62 te.xvij.q.iiij.vbi tex.dicit † q̄ ſi quis vio:
lentas manus poſuerit in clericum q̄
incurrat excōmunicationē:et ibi gloſ.
dicit q̄ illam excōmunicationē incur:
rit ipſo iure non per ſententiā.Itē fa:
cit etiam qd̄ voluit Ange.in aut.de li:
63 tigioſis.in.§.fina.vbi dicitur † q̄ ille
qui litem derelinquit cadit a iure ſuo:
et dicit ibi Ange.q̄ ille tex.intelligit̄
ipſo iure non autē per ſententiā.Et fa
cit text.in clemen.j.de ſepultu.vbi di:
64 citur† q̄ ille q̄ ſepelit manifeſtū vſu:
rarium ſine licētia ſuperioris:ſed ſolū
temeritate ſua q̄ incurrit excōmunica
tionē ipſo iure.Et poteſt adduci gloſ.
in clemē.j.de ſentē.excōmuni.in verb.
excōmunicationis.que enumerat.50.
caſus in quibus incurritur excōmuni
catio ipſo iure nō expectata ſententia.
Et faciūt dicta per Abba.in.c.quia in
omnibus.de vſur.Itē facit etiam pro
hac parte gloſ.in.l.prouidendū.C.de
65 poſtu.vbi text.dicit † q̄ ſi quis ſine iu
ſta cauſa recuſauerit patrociniū ſuū
alicui q̄ talis foro careat:et ibi gloſ.di
cit ipſo iure et nō p̄ ſententiā:quā gloſ.
dixit ibi ſing.Ang.Et facit gloſ.in.l.ſi
cū dies.§.cōpromiſſo.in ver.committi.
de arbi.vbi tex.dicit penam cōmitti.et
gl.ibi dicit ipſo iure.Et facit gl.in.l.ij.
in.ver.nulla.ff.de iudi.Et facit quod vo
luit Bal.in addi.Spe.in.ti.de loca.in
66 vij.col.in fin.vbi tenet† qd̄ emphiteo:
ta nō ſoluens canonē debito tēpore ca
dit ipſo iure a iure ſuo et nō requiritur
ſententia:et idē tenet Alexā.cōſi.cclxvij.
incipi.viſa.in.iij.vol.et Bal.in aut.qui
rē.C.de ſac.ſan.eccl.et Ange.in.§.ſi ve
ro.in aut.de nō alie.et.d.Ant.in.c. po:
tuit.de loca.et ibi Ioā.de imo.et in rep.
c.ſi.de preſcrip.poſt me.et in.c.ex parte.
de ſeu.in.ix.colum.et Bal.in.l.ij.C.de
iure emphi.in.iij.q.et idem tenet Ang.
in conſi.ſuo.cccx.inci.in themate pre:
dicto. et Abb.in conſil.ſuo.lxxiiij.in:
cipiē.duo principalia.et Bald.in cōſil.
ſuo.ccclxxvij.incip.ad euidentiā.in.j.
volu.et Bal.in cōſi.ccccvj.incip.ſuper
facto in.iiij.volu.et Alexā.conſi.ccxxix.
incip.circa p̄ceſſum.in.pe.colū.in qui
bus locis omnes predicti docto.tenēt
hanc partē.¶ Et ex iſtis redditur pre:
dicta concluſio dubia.et ſic videt̄ dicē
dum qd̄ tex.in.l.iubemus.C.de proba
tio.per quē ſe fundāt Archi.Gemi. et
ſequaces ad dicendum illud videlicet
qd̄ ſuſpitio falſi pro veritate habetur
debeat ſimpliciter intelligi qd̄ ipſo iu
re habeatur pro falſo:et ſic non requi
ratur aliqua declaratio iudicis p̄ pre
67 dicta.¶ †Attamen per iſta non rece:
do a prima opinione ſcilicet qd̄ ſequi
debeat declaratoria iudicis.¶ Et hoc
duabus rationibus:primo per tex.cui
iudicio meo non poteſt reſponderi in
dicto.c.cum ſecundū.in dicto.§.confi:
ſcationis.de hereti.in ſexto.vbi text.
vtitur verbo preciſo importante cano
nem late ſententie.ſ.ipſo iure: et ta:
men dicit ibi papa quod requirit̄ ſen:
tentia iudicis.Item etiam per textum
et gloſſ.in aut. ad hec.C.de vſur. Ubi
text.vtitur verbo preciſo ſcilicet omni
modo qd̄ importat canonem late ſen:
tentie:attamen dicit ibi gl.qd̄ illa ver:
ba non intelliguntur ipſo iure: ideo
nō audeo recedere a prima opinione.
¶ Alia etiam ratione mihi magis pla
cet dicta prima opinio.videlicet quod
ſuſpitio falſi non habeatur ita ſimpli:
citer et indiſtincte pro falſo niſi ſecuta
ſententia declaratoria iudicis: quo:
niam tex.in.d.l.iubemus.de probatio.

Jn quem ſe fundant Archid.Gemi.et
ſequaces hoc non probat:q2 h3 plures
intellectus ? plures lecturas:vt ibi di-
cunt docto.? ideo non poſſunt predicti
68 doctores ſe fundare in illo text.†quia
eius qđ multipliciter exponit veritas
ignoratur ſm Bald.in.l.ne quicq3.in.§.
vbi decretum.ff.de officio proconſul.et
in.l.teſtium.in.v.colum.verſicu.tertio
queritur.C.de teſti.quod dictum refert
? ſequitur Barb.in.c.licet in beato pe
tro.in.iiij.colum.de accuſa.pro quo fa
cit in argu.qđ voluit Barto.in.l.in am-
biguo.ff.de rebus dub.et in.l.ab hoſti-
bus.§.ſed qđ ſimpliciter.in.iij.colū.ff.
ex qui.cau.maio.Et facit gloſſ.not.in.§.
quibus.in.j.conſti.C.que dixit quod vbi
eſt diuerſitas opinionum:ibi lex reddi
tur incerta.Et faciunt etiam dicta per
do.Alexā.in conſi.ſuo.viij.incip.videre
tur ſuper primo in.iiij.colum.in.j.vo-
lu.vbi refert et approbat dicta Barto.
in.l.in ambiguo.de quo etiam dixi in
l.patre vel marito.in.viij.colum.j.de
queſtio.Et faciunt dicta per domi.Fe-
li.in.c.humanum genus.j.diſt.in.j col.
vbi allegat Cardi.in conſil.ſuo.cxxij.
69 incip.S.archipreſbyter dicentem†qđ
cōſtitutio epi nō clara nō ligat non reſi
dentem qui probabiliter dubitat de ei9
intellectu.allegat etiam Cardi.in cle-
men.ſi.in.iiij.q.de regula.vbi dixit qđ
excuſantur ignorantes ius poſitiuum
vel naturale ſi eſt obſuſcatū ppter di-
uerſas opiniones per ea que habentur
in.c.fina.de ſpon.duorum.et in.c.j.de
poſtu.prela.in ſexto.et not.Bald.in.c.j.
§.iudices.de pa.iura.fir.Et faciūt etiā
alia plura adducta ꝯ ipſum domi.Fe-
li.in.d.c.humanum genus.in.j.colum.
? per eundem.in.c.cōſtitutus.extra de
reſcript.in.ix.colū.in ver.limita quar-
to ?c.? faciant etiam que dixi in conſil.
meo.xliij.incipiē.clariſſimi ac doctiſſimi
viri ?c.in.iiij.char. ¶ Remaneo igitur
ex predictis in hac concluſione.qđ ſu-
ſpectus de falſo non habetur pro falſo:
q etiā tenet vt.ff.dixi Phi.in conſi.ſuo
xxxviij.incip.pro contra bentinenē.?c.
in ver preterea.? iura loquentia de fal
ſo non vendicāt ſibi locū in ſuſpitione

falſi niſi ſeruatis ſeruandis ſuper hoc
ſequatur ſentētia declaratoria iudicis.
¶ Et per iſta redditur expedita hec ru
brica.Ideo venio ad.l.primam.
¶ Hippoly.de marſilijs iuris vtriuſq3
doctoris Bononienſis ?c.
1 ¶ Penam falſi incurrit qui falſum
teſtimonium dicit.
2 Teſtis dicēs falſum in cauſa crimina-
li qua lege puniatur.
3 Doloſe dicēs falſum teſtimoniū eſt pu-
niendus:ſecus ſi non doloſe.
4 Jurans credens ſe verum dicere licet
ſit oppoſitum an ſit falſarius.
5 Falſum dicens nemini tamen nocens
an ſit puniendus.
6 Teſtis accipiēs pecuniā vt verū dicat te
ſtimoniū an icurrat penā falſi.? nu.8.
7 Occidens bannitum per pecuniam an
gaudebit beneficio ſtatuti de impune
bannitum occidendo.
9 Snia iudicis an poſſit reddi nulla vbi
ipſe iudex recepit pecuniam pro ſnia.
10 Teſtis accipiens pecuniā ante depoſi
tionem quam penam incurrat.
11 Teſtis non accipiens pecuniā ſed ſo-
lum promittens certum quid depone-
re eſt tanq̄ ſuſpectus repellendus.
12 Teſtes deponēs antecq̄ articul9 lega-
tur preſumitur dicere falſum.
13 Teſtimonium illius qui recepit pecu-
niā depoſitionis cauſa quo caſu ſit va-
lidum.? nu.ſeq.
15 Tex.de puniendo teſtes dicentes fal-
ſum teſtimonium pena falſi quomodo
ſit intelligendum.

PEna legis cor

nelie.¶ Et hoc intēdit:pe-
na falſi punit ille q̄ falſum
teſtimonium dixit vel ordi-
nauit dolo malo.Item ? qui per pecu-
niā teſtificat9 fuerit ? etiā qui ſocieta-
tem coierit ad obligationē.Inno.h.d.
vſq3 ad.§.ſed et ſi quis.Caſus ?c.¶ Et
1 hoc text.nota†qđ penam falſi incurrit
ille q̄ falſum teſtimoniū dicit nam pu-
nit pena deportationis cū publicatione
omnium bonorum:vt.j.in.§.fi.in hac.l.qđ
verum intellige in cā ciuili et pecunia
2 ria ſecus autē in cā criminali:†nam te

ſtis dicens falſum in cauſa criminali
punitur pena.l.cor.de ſica.vt eſt text.et
ibi dixi in.l.j.in.§.ꝑterea.ff.de ſica.queꝫ
text.dixit ſingul.Bald.in.c.j.in.ix.colū.
verſic.Item quod falſo.de pace tenen-
da.in vſibus feu.vbi dicit qđ falſus te-
ſtis punit̄ eadē pena qua puniret̄ reus
de crimine intentato ſi crimē fuiſſet ve
re probatū.⁊ idē dixit ipſe Bal.ꝑ illum
tex.in.l.preſbyteri.in.ij.colū verſicu.ex-
tra.q̄ materia.C.de epiſco.et cleri.vbi
etiā ad hoc allegat gl.quam dicit ord.
in.c.j.ij.q.iij.et facit text.in ar.ſm eum
in.l.j.§.fin.ff.ad.l.iul.pecu.⁊ idē etiam ꝑ
illum tex.dixit Bald.in.c.j.in.§.iniuria.
in ſi.verbis.de pace iu.fir.et in.c.ſicut.
extra de teſt.vbi dicit ꝙ vbi videtur eſſe
caſus de hoc quē ibi refert ⁊ ſequit̄ do.
Feli.in.iij.nota.vbi etiam dicit pro hoc
eſſe bonū tex.in.c.hec imago.xxiij.q.v.
et in.§.reuerendiſſimus.in aut.de ſan-
ctiſ.epiſc.⁊ gloſ.in.c.nihilominus.ij.q.
ix.⁊ in.c.nemo peritorum.xi.q.iij.Et di-
cit ꝙ hāc partem etiā tenet Bal.in.tit.
de pace conſtā.in.xij.colū.et in.l.data
opera.in.x.col.C.qui accuſ.non poſ.de q̄
latius dixi in.d.§.ꝑterea.in ꝑn.¶Ulte-
rius nota ex hoc tex.in verbo dolo ma-
3 lo ⁊c.†ꝙ punit̄ tantū pena huius.l.ille
qui doloſe dicit falſum teſtimonium:ſe
cus autem eſt in illo qui dicit falſum te
ſtimonium non doloſe:quia non punit̄
quoniā voluntas ⁊ propoſitum diſtin-
guunt maleficia.vt dixi in.d.§.ꝑterea.
4 ¶†Et ideo dico ꝙ ſi quis credit dice-
re verū ⁊ iurat nō eſt falſarius nec per
iurus licet veritas ſit in cōtrariū eius
qđ dixit:ita not.dixit Bald.in.l.ij.in.§.
quod obſeruari.C.de iura.calū.per il-
lum tex.qđ dictum ſequit̄ Pet.de anch.
in.c.ij.de iur.calum.in.vi.quos refert ⁊
ſequitur do.Feli.in.c.j.circa fin de li-
tis conteſt.de quo etiaꝫ dixi in.d.§.pre-
5 terea.¶†Ulterius etiam queri poſſet
quid ſi teſtis dixit falſum ⁊ eius dictuꝫ
eſt nullū vel dictū ſuū alicui non nocet
an puniatur de falſo:quam queſtioneꝫ
non examino hic:quia eam plene exa-
minaui in.d.l.j.§.preterea.ff.de ſicar.ad
6 que ibi dicta me refero.¶†Querit hic
Barto.an teſtis qui accepit pecuniam

vt dicat teſtimonium verum an incur-
rat penā falſi:in quo dicit ꝙ ſic:vt etiā
dicimus in iudice accipiēte pecuniam
vt ferat ſententiam iuſtam.vt in.l.ij.ff.
de condi.ob turpem cau.⁊ ratio eſt ſm
Bart.q̄ teſtes debent deponere gratis
illud quod ſciunt:nō autem per pecu-
niam.vt in.l.iij.§.lege iulia.ff.de teſtib.
Et illud qđ debet fieri gratis ſi fiat per
pecuniam turpiter fit.vt not.in.l.iiij.in
§.ſi tibi.ff.de condit.ob.tur.cau.licet cō
trarium videatur notare Inno.in.c.li-
cet cauſam.extra de proba.et idem etiā
dixit Barto.in.l.diuus.ff.de re iudi.et
Bald.in.l.data opera.in.xv.colū.C.qui
accu.non poſ.verſi.quid ſi teſtis. Et vi-
de dicta per do.Nellum in tracta.ban-
nito.in ſecunda parte ſecundi tempo.
7 in.xij.q.vbi examinat queſtionem † an
occidens bānitum per pecuniam gau-
deat beneficio ſtatuti dicentis ꝙ ban-
nitus poſſit impune occidi.¶Et circa
hanc materiam teſtis recipientis pe-
8 cuniam vt ferat teſtimonium†adde ꝙ
iſtud poteſt limitari in teſte qui ante
eius depoſitionem accepit pecuniam
vel promiſſionem pecunie:ſed ſecus di
cerem eſſe in teſte qui libere et ſincere
abſq̄ pretio vel promiſſione aliqua de-
poſuit ſed poſt eius depoſitionem fuit
ſibi data vel promiſſa pecunia a parte:
nam hoc caſu ipſe teſtis non incurre-
ret aliquam penam falſi.¶Ad quod
dicendū moueor per not.doct.Pet.de
anch.in conſilio ſuo.cclxxij.incip.de ti-
tulis criminum ⁊c.in penulti.colū.vbi
9 dixit†ꝙ licet iudex recipiēs pecuniam
pro ſententia dicatur committere ba-
ratariā:attamen ſi pecunia ſit data iu-
dici poſt latam ſententiam tunc valet
ſententia nec dicitur venalis nec tali
caſu poterit iudex puniri de barata-
ria:quod dictū refert ⁊ ſequitur domi.
Feli.in.c.tua nos.extra.de ſimo.in ſi.
pro quo vide eundem Pet.de ancha.in
conſi.ſuo.ccij.incipien.premitteſ.eſt in
princip.et Bald.in conſilio.ſuo.ccccxc.
incip.proponit̄ ⁊c.in.iij.vol.in verſicu.
ſuꝑ primo puncto ⁊c.de quo dixi etiam
in.l.lege cornelia.in princ.ff.de ſica.et
in ſing.meo.cxc.incipiē.iudices ⁊c.vbi

10 latius dixi.¶ †Et ſcias q̃ teſtis acci-
piēs pecuniā ante eius depoſitionem
vt dicat teſtimoniū incidit in penā vt
dictū eſt:qd̄ eſt verū ſm do.Alexā.hic
etiā a ſponte dante allegat hoc voluiſ-
ſe Jaco.de bel.in aut.vt iudices ſine
quoquo ſuffragio. in.§.j.per text.in.l.
deuotū.C.de re milita.li.xij.p̄ quibus
faciūt optime que late dixi circa hanc
materiam in.l.lege co:nelia.in.§.con-
ſtitutū.ff.de ſica.¶ Et adde quod hic
11 do.Alex.dixit† q̃ teſtis qui non acce-
pit pecuniam ſed promiſit certū quid
deponere repellitur tanq̃ ſuſpect⁹.ad
quod allegat Bald.in.l.data opera.in
xv.col.ver.quid ſi teſtis ₹c.C.qui accu-
ſare non poſſunt.¶ Sed hoc dictum
mihi nō placet niſi loquamur in teſte
q̄ neſcit negotiū de quo agit̄ tñ p̄miſ-
ſit certum quid dicere:nam tunc tanq̃
falſus repellitur.Sed ſecus dico in il-
lo qui interfuit negotio ₹ tanq̃ bene
₹ optime informat⁹ pōt deponere ve-
ritatē:naꝫ tali caſu ſi p̄mittit parti di-
cere certum quicquid ſit verum p̄ talē
promiſſionem nō video quare debeat
repelli.¶ Ulterius teneas etiam mēti
12 vnū† quod ille teſtis qui celeriter an-
teq̄ articulus legatur reſpōdit ₹ depo
nit quod p̄ſumitur dicere falſuꝫ:caſus
eſt ſingularis ſecūdum do.Alex.hic in
c.fi.in.§.illud.v.q.v.allegat etiam Lu.
ro.hoc dicere in ſing.ſuis.¶ Itē limi-
tari pōt iſte tex.inquātū dicit q̃ teſtis
qui accepit pecuniā cadit in penā ₹ re
13 pellitur a teſtimonio† qd̄ iſtud eſt⁹ ve-
rū a ferendo teſtimonio p̄ eo q̄ ſibi de-
dit pecuniā.ſecus autem in fauorē ei⁹
contra quem fuit data pecunia q: pro
eo poterit teſtificari ſecundum Lu.ro-
ma.in ſing.ſuo.cccxxvj.inci.tu ſay ₹c.
vbi dicit de hoc eſſe tex.ſingularem et
mirabilē in.c.j.ſi de feu.fuerit contro-
uerſ.inter dn̄m ₹ vaſallū.quē tex.ibi ſe-
cundum eū ad hoc exclamat Bal.Li-
mita etiā iſtū tex.inquantū dicit qd̄ te-
ſtis deponens p̄ pecuniā punitur pe-
14 na falſi.† Iſtud eſt verum qñ eſſet ſibi
data pecunia vt ſic deponeret ſpecia-
liter.Sec⁹ aūt ſi ſibi date eſſent pecu-
nie a parte ₹ eſſet dictū generaliter qd̄
ius ipſi⁹ partis eſſet ſibi recōmiſſum:
q: hoc caſu nō incideret in falſum nec
repelleret a teſtimonio.dictū fuit ſin-
gu. Spec.in ti.de teſte.in.§.j.ver.qd̄ ſi
dederit pecuniā ₹c.vbi allegat ad hoc
Hoſt.quod dictū p̄ ſingu.₹ mirabili re-
fert ₹ ſequit̄ Lud.ro.in ſingu.ſuo.ccc-
xxvij.incip.ſi do iudici pecuniā ₹c.qd̄
dicit eſſe menti tenendū.¶ Ulteri⁹ di-
co qd̄ iſte text.₹ alij ſimiles dicētes qd̄
teſtis dicēs falſum teſtimoniū punitur
15 pena falſi † debet intelligi et limitari
qñ dicit falſum in re p̄ncipali ſup̄ qua
deponit:ſecus ſi diceret falſum ſup̄ ali
quo acceſſorio ſuper quo ſi dixiſſet ve-
rum nō tñ eſſet inualidum eius dictū.
¶ Exemplū.tertius eſt mihi affinis ali-
qua lōga ſeu leui affinitate q̄ eū nō re-
pelleret a teſtimonio p̄ me.modo exa-
minat̄ in teſtē in cauſa mea ₹ interro-
gat⁹ an ſit affinis me⁹:dicit qd̄ nō:iſto
caſu nō repellit̄ ei⁹ dictū p̄pter hoc q:
omnino ſi dixiſſet ſe eſſe mihi affinē:il-
la talis leuis affinitas non repellebat
eū.ita ſingu. dixit Jac.butr.in.l.luci⁹.
ff.de infamib⁹.qd̄ dictū p̄ valde nota-
bili refert ₹ ſequit̄ Ange.in cōſi.cxcij.
incip.viſis proceſſib⁹ cauſe ₹c.in fi.ij.
colū.quod dicit eſſe not.dignū.¶ Pro
quo faciunt dicta per do.Feli.in.c.ſu-
per literis in.ij.colū.de reſcrip.in ver.
prima cōcluſio.₹ ibi in.vj.colū.ante fi.
et faciunt etiam. dicta per eundem in
c.in noſtra.in.xvj.col.circa princip.de
reſcrip.et dicta per me in repetitione
mea.l.fi.C.de p̄batio. in.xlv.char.poſt
prin.₹ in ſingul.meo.lxxvj.inci. cōmu-
nis ꝯcluſio ₹c.Et ex iſtis remanēt ex-
pedita textualia huius prin.Ideo ve-
nio ad glo.¶ Glo.in verbo faciendus
exponit text.dicēdo ₹ declarādo quo-
modo poteſt contingere illud quod di
citur in text.₹ dicit q̃ poteſt ꝯtingere ſi
quis operatus eſt vt aliter ſcribantur
dicta teſtium quaꝫ ipſi teſtes dixerint.
Item ſi curauit vt iudex inſpiceret ea
falſa dicta tanq̃ vera.ad qd̄ facit ſecū-
dum gloſ.l.falſi.ff.co. ¶ Gloſ. in ver-
bo conieceerit ideſt p̄curauerit.¶ Glo.
in verbo aduocationē dicit quod ad-
uocatus accipiēs pecuniam vt faciat

falſam aduocationem punitur pena falſi:et ſimiliter teſtis qui accepit pecuniam vt diceret teſtimonium punit pena huiꝰ legis.⁊ allegat illud de iudice qui accipit pecuniā:vt etiam bonam ſententiam dicat qui incurrit penam:vt habetur in.d.l.ij.ff.de condi.ob turpem cauſam.¶ Gloſ.fin. in verbo ex ſenatuſcōſulto exponit ⁊ dicit quod eſt ſenatuſcōſultum voluſianū:ex quo puniunt illi q̄ improbe coeunt in alienam litē:vt quicquid ex indebita condēnatione redactū fuerit inter eos diuidatur.de quo habetur in.l.ex ſenatuſconſulto.ff.ad.l.iuliā.de vi priuata.vbi tex.expꝛeſſus de hoc.¶ Et ex iſtis redditur expeditum iſtud principium. Sequitur.§.ſed ⁊ ſi quis.

1 ☞ Tacens verū ꝓ pecuniā punitur ac ſi falſum dixiſſet.
2 Corrumpēs iudicē vel tētans corrumpere qua lege puniatur.
3 Dictum vnius ſolius teſtis an faciat plenā probationem.
4 Iudex nō ōꝫ negligere ſtatuta principū:⁊ ſm illa iudicare.limitat. nu.10.
5 Iudex pōt ex cauſa augere vel minuere penā licet regula dicat iudicē non debere eſſe lege mitiorem.
6 Diſpoſitio ſtatuti qua quis pro paruo furto poſſit furca ſuſpendi poteſt ꝑ iudicem moderari.
7 Epiſcopꝰ an poſſit aliquo caſu factuꝫ pape mutare.
8 Epiſcopus an ex cauſa poſſit ꝯtra decretū cōſilij diſpenſare.
9 Pena impoſita ꝑ cōſuetudinē an ꝑ iudicē poſſit augeri vel minui.
11 Iudex q̄r debeat ſeruare conſtitutiōes ſuperioris quo caſu ſit verum.
12 Liberū arbitrium poteſtati in criminalibꝰ datū non intelligit in expreſſis.

Sed ⁊ ſi quis.

¶ Et hoc ītēdit. accipiēs pecuniā vt dicat vel nō dicat teſtimoniū ⁊ ille qui corrūpere tentauerit iudicē punit pena falſi ⁊ iudex negligēs cōſtitutiones principis punitur eadem pena.hoc dicit vſqꝫ ad.§.qui in rationibus.Caſus ⁊c.¶ Nota ex hoc

1 textu† quod ita punit tacēs verū ꝑ pecuniam ſicut dicens falſum:q2 tacere veritatem ſapit falſitatem.c.quiſquis metu.xi.q.iij.⁊ in.c.ne quis arbitretur.xxij.q.ij.vbi etiam gloſſ.et ideo merito teſtis tacens verum ita punitur de falſo ſicut ſi falſum diceret:ita dixit Bar. ⁊ Bald.in.l.preſbyteri.C.de epiſ.⁊ cle. et Bald.in.l.ea que.ff.de actio.empt.⁊ Bal.in.l.nullum.in.ij.no.C de teſtibus. ⁊ in.c.j.ſi inter dn̄m ⁊ vaſallū lis oria. ⁊ in.l.preſcriptione.C.ſi contra ius vel vti.publi.⁊ ibi Barto.⁊ Bald.in marg. in verbo teſtis.et Ange.in auf.de teſte.in.pꝛin.Et dixit Bart.in.d.l.ea que. quod teſtis punitur de falſo non ſolum quando tacet verū ſed etiā quādo obſcure ſimulate vel malitioſe loquitur. Et dicit Bald.in.d.l.nullum.qꝺ teſtis punitur de falſo qn̄ non dicit plene factum:⁊ ponit exemplum in teſte qui vidit factum et non reddit rationem viſus ſed fame ad hoc vt teſtimonium ſuum non ꝓbet:nam criminaliter debet puniri pena falſi ⁊ ciuiliter tenet parti ad intereſſe:allegat.l.qui in nomine.ff.in hoc tit.quod dicit eſſe mente tenendum.¶ Nota vlterius ex iſto

2 text.quod† corrūpens iudicem vel tentans eum corrumpere punitur pena huiꝰ legis.⁊ ſic ꝓbat iſte text.quod ita punitur attemptatio delinquēdi ſicut ipſum delictum.facit.l.ſi quis non dicam rapere.C.de epiſco.⁊ cler.⁊.l.ſi is qui cum telo.C.de ſicarijs.cum multis ſimi.¶ Et circa hanc materiā corrumpendi iudicē teneas menti vnum notabile ⁊ ſingulare†qꝺ licet dictū vniꝰ

3 ſolius teſtis regulariter nō faciat plenam probationē.c.veniēs.⁊.c.licet vniuerſis.extra de teſti.⁊.l.vbi numerus. ff.eo.tamen ſi teſtis ſolus productꝰ ob eo cōtra quē fuerat corruptꝰ pecunia ne teſtimoniū diceret cōtra corrumpētem cū hoc deponat plene probat.ita ſingulariter dixit Bald.in.c.j.in.ij.col. in tit.ſi de inue.inter dn̄m ⁊ vaſallum lis oria.quod dictū ꝑ valde notabi.refert ⁊ ſequitur do.Felt.in.c.licet cauſam.in.v.colū.extra de ꝓbatio.de quo ego dixi in ſingulari meo. cxū.incipien.in ore duorum ⁊c.¶ Ultimo nota

4 †quod iudex nõ debet negligere cõſti-
tutiones ſeu ſtatuta ꝑncipis alias pu
niretur ſed debet illa ſeruare ⁊ ſecundũ
illa iudicare. ¶ Quod tamẽ ego credo
eſſe verum niſi ipſe iudex recederet a
dictis cõſtitutionibus ſeu ſtatutis ex
aliqua iuſta cauſa eũ mouente q: tũc
5 nõ puniretur aliqua pena. ¶ †Et ideo
dicebam quod lʒ iudex nõ debeat eſſe
clementior lege:vt in.§.oportet.in aut.
de iudicibus.⁊ in.l.reſpiciendum.ff.de
pe.l.fin.C.ne mancip. chriſtianum.vo-
luit Bald.in.l.cum fratrem.C.de his q-
bus vt indig.⁊ in.c.i.que fuit ꝑma cau
ſa benefi.amit.⁊ latius per Jo.de ana.
in.c.in ciuitate.in.vij.col.extra de vſu-
ris. ¶ Attamen dicta regula non ob-
ſtante iudex ex cauſa poteſt augere vel
minuere penã. Ita habetur ꝑ omnes
in.l.hodie.ff.de penis.et in.l.qd ergo.in
§.pena grauior.ff.de his qui notantur
infamia.⁊ per Bald.in l.2 ſi ſeuerior.C.
de infamibus.⁊ voluit Bald.⁊ Lud.ro-
ma.in.l quod ſeruus.ff de cõdi.ob cau
ſam.de quo etiam per Ang.de arct.la-
te ⁊ ibi in addi.in tracta.ſuo maleficio.
in verbo quas ſi non ſoluerit infra.x.
dies ſoluat cum.iiij.pluri.⁊c.Et ideo
tene menti no.deciſionem Lud.roma.
cõſil.ſuo.cccc.xxix.incip.cõſidero in ꝓ-
poſita ⁊c.vbi per plures optimas rõ-
6 nes conſuluit †quod lʒ ex diſpoſitione
ſtatuti fur pro furto paruo poſſit fur-
ca ſuſpendi tamen iudex poteſt mode-
rare penam illius ſtatuti citra mortẽ
qđ dictũ eſt nc.⁊ ipſum refert ⁊ ſequi-
tur do.Auguſt.de ari.in addit.ſuis ad
tracta.Ang.in maleficiis.in dicto ver-
bo quas ſi non ſoluerit ⁊c.in.ij.addit.
7 ante fin. ¶ †Pro quo facit nam lʒ epi-
ſcopus factum pape tanq̃ ſuperioris
mutare non poſſit:vt habetur in.l.mi-
nor autem magiſtratus.ff de mino.⁊ in
c.cum inferior.de maio.⁊ obe.⁊ in.c.in-
ferior.xxi.diſt.tamẽ ex cauſa poterit di-
minuere penitentiam iniunctam a pa
pa:ita dixit gl.fi.in.c.tempora plenitu-
dinis.xxvi.q.vij.quam refert ⁊ ſequitur
Lud.roma.in conſi.ſuo.cccc.xxviij.inci.
in terminis ⁊c.in fi.Et facit no.verbum
Joan.de lign.in.c.at ſi clerici.extra de
iud.quẽ ſequuntur de do.ro.deci.cccccc-
xxxij.⁊ Arch.in.c.lʒ canon.de elect.in
vi.⁊ Ludo.roma.in.d.conſil.cccc.xxviij.
8 vbi dixit quod †quamuis epiſcopus
diſpenſare non poſſit contra decretum
concilij tamen ex euidenti iuſta cau-
ſa poteſt contra illud diſpenſare. Et rõ-
nes etiam menti in materia vnum:
9 vz;†quod ſicut penam impoſitã a le-
ge vel ſtatuto ex cauſa iudex põt au-
gere vel minuere:ita poterit augere
vel minuere penam impoſitam ꝑ cõ-
ſuetudinem. Iſta eſt gloſ.not.in.d.l.ho-
die.in glo.vlt.quam ad hoc refert ⁊ ſe-
quitur Abb.in.c.de cauſis.in fina.ver-
bis.de offi.deleg.de quibus dixi in ſin-
gu.meo.clxxxij.inci.iudex nõ debet ⁊c.
10 ¶ Itẽ in materia iſta ſcias etiam †qđ
lʒ iudex teneatur ſeruare ⁊ non negli-
gere cõſtitutiones ⁊ ſtatuta ꝑncipis et
ideo debet homicidam condemnare
ad mortem cum.l.ſuperiori ſic caueã-
tur.vt in.l.iij.§.legis cornelie.ff.de ſica.
eſt aliud q̃ ibi adduxi tñ eſt in ꝑtãte iu-
dicis nõ cõdẽnare homicidã pena mor-
tis ſed ipſum homicidã deportare:ita
probat text.in.l.iul.§.fin.ff.ad l.iul.re-
pet.ita not.dixit Lud.ro.in.l.c. mulier
in.xxxij.colũ.ver.aduerte tamẽ ⁊c.ff.ſo.
ma.qđ dictum ꝓ no.refert ⁊ ſequitur do.
Fel.in.c.dilecti filij.in.viij.col.extra de
excep.de quo latius dixi in ſingu.meo
cclx.incip.homicida ⁊c. ¶ Item iudex
põt excedere.l.vel ſtatutũ multis mo-
dis.de quib⁹ vide Bartho.in reperto-
rio ſuo.in vẽ.iudex ex officio ꝑ totũ.Et
11 inquãtũ iſte text.dicit †qđ iudex dʒ ſer-
uare conſtitutiões ſuperioris dicas qđ
iſtud eſt verũ etiã ſi datũ ſit liberũ ar-
bitriũ ipſi iudici qm tũc etiã nõ obſtã-
te tali libero arbitrio debebit ſeruare
conſtitutiões ⁊ ſtatuta ſuperioris:ita di-
cũt doct.oẽs in.l.certo generi.in.§.fi.ꝑ
illum tex.ff.de ſer.ruſti.pdi. Et ideo di-
12 xit ibi.d.Flo.⁊ Pau.de caſt.†qđ ſi pote-
ſtati datũ eſt liberũ arbitriũ in crimi-
nalib⁹ ſeu in maleficiis qđ tũc ſolũ vt
ſibi datum in illis in quibus nõ eſt pe-
na expreſſa ꝑ ſtatuta ꝑncipis:nõ autẽ
in illis in quibus pena eſt expꝛeſſa.de quo
ibi latius ꝑ eos. Alia textualia nõ ſunt

hic ideo venio ad glo. ¶ Et capio glo. in verbo ob renuntiandum quo declarat hunc text. ⁊ ponit exẽplum quomodo q̃s puniatur renuntiando ſeu referendo: ⁊ dicit quod hoc põt cõtingere ſi officialis vẽputa notarius referat iudici talẽ teſtẽ tuliſſe teſtimonium q̃ nõ tulerat ⁊ hoc fecit ille notarius per pecuniam: vel etiam dicit gloſ. ſi notarius accepit pecuniam vt remitteret teſtem q̃ deberet dicere vel non dicere teſtimonium. nam etiam ſi aliquẽ quẽ dꝫ relaxare gratis vel admittere gratis accipit pecuniam tenetur ⁊c. l. ar. eius quod dictum eſt de iudice ꝓferẽte ſentẽtiam etiam iuſtam p̱ pecuniã. vel dicit glo. põt exẽplificari in notario referẽte parti q̃d dixerunt nondum publicati vel in notario q̃ accepit pecuniam vt non diceret aduerſario producẽtis q̃d dixerunt teſtes qđ tamẽ debebat ſilere gratis ex debito ſuo. ¶ Capio gloſ. in verbo punitur. q̃ gloſ. dicit ſupplendo ad iſtum text. quod iſte iudex punitur pena hu9. l. ⁊ etiam alijs penis de q̃bus habetur in. l. j. C. ad. l. iuliam maieſta. poſtea gloſ. not. ex hac. l. ꝙ iudex debet ſecundum leges iudicare. allegat quod no. in. l. rem non nouaꝫ ⁊ in aut. ibi poſita. C. de iudi. ⁊ in. l. fi. ſ. eo. ¶ Ex q̃bus redditur expeditus iſte. §. ſeq̃tur modo. ꝺ. q̃ in rationibus.

¶ Hippoly. de marſi. iur. vtriuſq; doc.

1 Falſans literas ſeu rationes punitur vt falſarius.
2 Litere ſculpte in marmore vel alio lapide an plene probent.
3 Falſificans ꝑuatam ſcripturam an puniendus ſit de falſo.
4 Mutuans: corrumpens vel contrafaciens ſigillum alicuius qua lege puniatur.
5 Sigillum an faciat probationem.
6 Appoſitio ſigilli eſt ſignũ ratificationis ⁊ confirmationis.
7 Litere quomodo dicunt̃ approbate.
8 Delegatio an per ſolum ſigillũ ꝓbet̃.
9 Citatio an poſſit fieri p̱ ſigillũ ſolitum.
10 Sigillum alicuius producẽs eſt tanq̃ procurator admittendus cum cautione de rato ⁊c.
11 Ratio quid ſit.
12 Molendinarius amouens ſignum de ſacco vt non poſſit ſciri de põdere qua pena teneatur.
13 Cancellans nomẽ alicuius ⁊ aliud inſcribens quomodo ſit puniendus.

Qui in rationibus.

¶ Et hoc intẽdit q̃ falſat ſcripturã cuiuſcunq; generis vel tale q̃d facit p̱ qđ non põt apparere de veritate punitur perinde vt falſarius. hoc dicit. ¶ No
1 ta † quod falſans literas ſeu rationes cuiuſcũq; generis punit̃ vt falſari9. et hoc intellige etiam de lr̃is ſcriptis in ligno vel in lapide nec eſt de hoc mi
2 randum † q: etiam tales lr̃e plene probant: ⁊ ideo videmus quod litere ſculpte in marmore vel in alio lapide plene probant quod intelligo quãdo tractatur de aliqua re antiqua probanda. ita dixit glo. in. c. cum cauſam. ⁊ ibi doct extra de probationibus. ⁊ gloſ. in c. ſane. el. ij. in verbo poſt mortem. xxiij. q. ij. ⁊ glo. in. l. monumẽtorum. ff. de religioſis ⁊ ſumpti. fune. et ibi hoc voluit Barto. ⁊ Bald. ⁊ voluit Barto. in. l. j. in fin. ꝑnc. ff. de bonorum poſ. ſm tabu. et Specu. in titu. de probationibus. in. §. videndum reſtat. verſicu. ix. per libros antiquos: ⁊ cum ibi ſeq̃tur Joan. an. ⁊ idẽ tenet Bart. in. l. vel ꝙ alias. in. l. qđ ſi locus. ff. de religio. et ſumpt. fune. et Barto. in. l. j. ff. de albo ſcrib. ⁊ idẽ tenet Hoſt. in ſumma huius tit. in. §. fi. in ver. ix. ⁊ Alberi. de roſa. in. l. in finalibus. ff. fini. reg. de quo ego dixi in repetitione mea rubri. C. de ꝓbationi. in. xi. colum.
3 in fi. ¶ † Ulterius q̃ri poſſet hic de no. dubio: vꝫ an falſificans ꝑuatam ſcripturam q̃ nõ facit ꝓbationẽ puniatur de falſo: in quo remitto me ad ea q̄ dixi ff. in titu. ij. in. l. j. in. §. preterea. et ad gloſ. ⁊ docto. in. l. damus. C. de fal. ⁊ ad gloſ. in. l. diuus Adrianus. ſ. eo. de quo etiam p̱ gl in. c. quanto. extra de iureiu. ⁊ p̱ Tãcre. in cõpẽdioſa ſua. ſub rubri. viij. q. ix. ⁊ per Pet. de ancha. in cõſi. ſuo clxxij. incip. circa ꝑmum. poſt ꝑnc. ⁊ per Alexan. in conſi. ſuo. lxx. incip. viſo proceſſu. in vlt. colum. in. j. volu. ⁊ vide etiã

alios doctores quos retuli in.d.l.j.in
d.§.preterea.¶ Quero etiã vltra pre-
dicta q2 dĩ in tex.iſto vel alia qua re.i.
4 in alia quacunq; re:† an mutuãs cor-
rumpens vel contra faciens ſigillum
alicuius puniatur pena huius legis:
in quo mihi vĩ dicendum quod ſic:eo
q2 etiam ſigillum facit probationẽ vt
ſtatim dicam ſi facit probationẽ a pa-
ritate rationis.ergo eſt dicendum q
mutuans vel corrumpens ipſum ſigil-
lum debet puniri ſicut mutuans vel
corrumpens inſtrumẽtum vel ſcriptu-
5 ram ꝓuatam.† Et quod ſigillum faciat
probationẽ patet.nam dixit Ludo.ro-
ma.in cõſi.ſuo ccciij.incip.hec ſcriptu-
ra ꝓuata ⁊c.quod appoſitio ſigilli idẽ
operatur quod ſubſcriptio manu pro-
pria:⁊ hoc per gloſ.Barto.et Bald.in
l.ij.C.de rebus alie.nõ alienen.de quo
etiam per Barto.⁊ Ludo.roma.in l.q̃
dotis.ff.ſolu.matri.⁊ per Bald.in.l.in
fraudem.ff.de teſtamen.milita.et in.c.
cum in eccleſia.de electionibus.vbi di
6 xit† quod appoſitio ſigilli eſt ſignum
ratificationis ⁊ confirmationis.Et fa-
ciunt dicta per Pau.de caſt.in.l.ſi pro-
curatorẽ abſentem.ff.de procurato.vbi
7 dicit† q literę videnť approbate quã-
do ſunt ſcripte vel ſubſcripte manu dñi
vel quando ſunt ſigillate ſigillo ſuo de
eius commiſſione ⁊ voluntate.Et dicit
Arch.in.c.ij.de ꝑcu.in.vj.q ille q̃ tra-
dit alicui ſigillum ſuum vĩ de illo mul
tum cõfidere ⁊ vĩ totam ſuam volun-
tatẽ ei committere.nam ſecundum eũ
ibi in ſigillo exꝓmiť imago dñi ⁊ cara-
cter nominis dñi:de quo ibi plenius
per eum.Et dixit Ange.in.l.conſenta-
neum.ante fi.C.quomodo ⁊ quando iu-
8 dex† q delegatio probatur per ſolum
ſigillum.allegat hoc voluiſſe Innoc.in
c.quoniam cõtra.extra de probatio.Et
dixit gloſ.not.in.c.ſignificauit.de ap-
9 pel.† q põt fieri citatio p ſigillum ad
hoc ſolitum:quam glo.ad hoc p ſingu
lari allegat Barb.in.c.coram.in.iij.col.
in ver.Itẽ quo ad portantẽ ⁊c.extra de
officio deleg.Et dicit etiã Inno.⁊ Joã.
10 an.in.c.ij.de ſolu.† quod eo ipſo q̃ de
ſigillum alicuius producit admitten-
dus eſt tanq̃ eius procurator cũ cau-
tione de rato:⁊ hoc quando oſtẽſio ſi-
gilli fit p ꝑſonam non domeſticam dñi
vel ſecum cohabitantẽ:quod dictũ re-
fert ⁊ ſeq̃tur Ludo.roma.in conſil.ſuo
ccccxlvj.incip.ꝓmus ꝓpoſite ⁊c.in vlt.
colum.de qua materia ſigilli ⁊ eius ꝓ-
bationis dixi latius in repetitiõe mea
rub.C.de ꝓba.in.vj.colum.¶ Ulterius
circa hanc dictionem perinde de qua
in text.vide q̃ dixi in.l.virum.ff.titulo
primo.Et ex his ſunt expedita textua-
lia.¶ Uenio ad ꝓmum q̃ querit q̃d eſt
rõ in quo ſe remittit ad ea que habẽ-
tur:in lege ſi q̃s ex argentariis.in.§.ra-
11 tionem.ff.de edendo vbi habeť† quod
rõnes ſunt libri continentes introitum
⁊ exitum datum ⁊ receptum.non autẽ
liber vbi vnum tantum cõtinetur puta
ſolutionẽ vel pignus.Dicit poſtea glo.
iſta q predicta intelligitur in rõnibus
que cõſiſtunt in membrania vt differat
a ſequenti.¶ Sed iſtud mihi non pla-
cet:nam ſi falſitas ſit cõmiſſa in rõni-
bus exiſtẽtibus in q̃buſcunq; chartis
tenetur pena falſi ille q̃ falſitatẽ cõmiſ-
ſit ꝓpter generalitatem huius tex.⁊ ꝓ-
pter verba alia qua re ⁊c.¶ Gloſſa ſe-
cunda clara eſt ſimilr gl.in verbo qua
re ⁊c.gl.in verbo amouerit dicit.i.ali-
q̃d fecerit per quod veritas apparere
12 nõ poſſit ⁊ põt poni exẽplum† in molẽ-
dinariis amouentibus ſignum vel ſcri
ptum de ſacco frumẽti vt nõ poſſit ſci-
ri pondus frumẽti ⁊ nõ poſſit percipi
q̃ntum plus debito acceperit de moli-
tura:nam debẽt puniri de falſo.⁊ poſ-
13 ſet poni etiam exẽplum† in illo q̃ can-
cellat nomẽ alicuius ſcriptum in libro
ſignificans cuiꝰ eſt ⁊ in illo loco ponit
nomẽ ſuũ vel alienũ vt alios mihi eue-
nit in facto.allegat gl.bonum tex.in.l.
paulus.§.j.ff.eo.Seq̃tur.§.is q̃ ꝓuertit.
¶ Hippolytus de marſiliis iur.vtriuſ-
q; doctoris.

1 Mutãs vel corrũpẽs teſtamẽtum
hoīs viui an pena falſi puniatur.
2 Notarius coram quo depoſita ſunt iu
ra partis copiam faciens coram parti
aduerſe ſine voluntate ipſius partis
an pena falſi teneatur.

3 Notarius rogatus de examinatiõe te-
ſtium ſi ante eorum publicationem re-
uelat partibus illud qđ dixerunt ipſi
teſtes: ad quid tenetur.
4 Aperiens teſtamentum hominis viui
an pena falſi teneatur.

Is qui peruertit.

¶ Et hoc
intendit corrumpens teſtamentū hoīs
viui. Item ꝙ inſtrumenta depoſita oſtē
dit aduerſariis tenetur pena falſi. h. d.
1 Caſus ⁊c. ¶ No. quod mutans vel alr
corrumpens teſtamẽtum hominis vi-
ui punitur pena falſi: quod forte poteſt
intelligi quãdo inſcio teſtatore hoc fa-
cit qꝛ tunc teſtamentum remanet fal-
ſum ⁊ heredes ſcripti in ipſo ſunt dã-
nificati. Sed ſi ipſe teſtator hoc ſciat
credo ſecus eſſe qꝛ pōt iterum teſtari
⁊ diſponere prout diſpoſuit ⁊ ſic talis
falſitas nemini noceret ⁊ ideo quando
falſitas nemini nocet ille ꝙ eam cõmi-
ſit nõ punitur: vt dici in. l. j. §. preterea.
ff. de ſica. ⁊c. Et idem etiam dicas eſſe
in teſtamento mortui: vt ꝓbatur in. l. ꝙ
teſtamentū. j. in hoc titu. ⁊ ibi ꝑ ſcribē.
¶ Nota etiam iſtum text. cõtra nota-
rios penes quos depoſita ſunt iura
2 partis† nam ſi copiã eorū faciat parti
aduerſe ſine licentia ⁊ voluntate ipſius
partis tenetur pena falſi vt hic: ⁊ non
ſolū reꝗritur licentia partis ſed etiam
reꝗritur licentia iudicis ad hoc vt no-
tarius poſſit dare acta cauſe alteri parti
ſm Bald. in. l. ſi apud quē. in pnc. ff. de
edē. ⁊ ibi Pau. de caſt. eū ſeꝗtur. ꝓ quo
facit gl. in. c. prudētiā. in verbo nuntiū.
de officio delega. quã dixit ſing. Barb.
ibi in. vij. char. in. ij. col. de quo etiã dixi
in repetitione mea. l. fin. C. de proba. in
3 xxviij. char. ¶ † Et ex idẽptitate rõnis
idem dici poſſet in notario ꝙ fuit roga-
tus de examinatiõe teſtium: nã ſi ante
eorum publicationē reuelat partibus
vel alteri earum illud quod dixerunt
ipſi teſtes tenetur pena falſi. ar. huius
tex. ¶ Uenio modo ad glo. cū hic alia
not. nõ colliguntur. ¶ Et capio gloſ. in
ver. peruertit que dicit quod tex. iſte po
teſt dicere peruertit. et pōt etiã dicere
4 aperuerit: eodem modo teneat pe-
na falſi ſi aperuerit teſtamẽtum hoīs
viui. allegat. l. ſi ꝙs aliꝗd. in. ij. §. ꝙ viui.
j. de penis. ¶ Glo. in verbo accuſari po-
teſt. alle. pro concordantijs text. in. d. l. ſi
ꝙs aliꝗd. in. §. inſtrumenta. j. de penis.
¶ Item ſubdit gl. quod etiam talis te-
netur iniuriarum ⁊ cẽtra cum agi po-
terit actione iniuriarum. allegat. l. j. §.
ſi ꝙs ita. ff. depoſiti. ¶ Dicit etiã glo. ꝙ
poteſt agi actione in factum ſubſidia-
ria aꝗlia. vt ff. ad. l. aquil. l. ſi ꝙs teſta-
mẽtum. §. ſed ⁊ ſi ꝙs. pro quo ſcđm glo.
facit. l. locus. §. ſi ꝙs dolo ff. de tabu. ex-
hiben. ⁊ ex iſtis remanet expeditus iſte
§. Sequitur. §. an teſtamenta. ¶ Et qꝛ
iam appropinquat finis huius preſen-
tis anni quo ad legendū ſtatui non le-
gere vlterius hãc legē ſed me trãſſer-
re ad aliquas. ll. huius tituli habētes
meliorē materiã qꝛ ſi ordinate ꝓſeꝗrer
hūc titulū nõ poſſem adhuc legere ⁊ pꝫ
ficere quatuor leges. Ideo ſtatui lege-
re aliquas ex illis ꝙ hñt meliores ma-
terias. ¶ Uenio igit ad. l. qui ignorãs.
¶ Hippoly. de marſilijs iuris vtriuſ
doctoris Bonon.

1 ⁊c. Ignoranter aliquid approbãs nõ
prohibetur poſtea improbare.
2 Promittens vt heres ſi non reperiatur
heres an eius promiſſa ſint valida et
obſeruanda.
3 Exceptiones que non poſſunt in effe-
ctum ſortiri an in conceſſionibus aut
venditionibus aliquid operentur. et
nume. ſeq.
5 Clauſula iſta: vt in tali inſtrumēto cõ-
tinetur: ſi non eſt ita: an ſi eam ex ꝑmens
in confeſſione poſitionis dicatur poſi-
tionem confiteri.
6 Scienter faciens aliquē actum nõ po-
teſt illum actū poſtea improbare.
7 Actor ſciēter faciēs citari reum inha-
bilem nõ poteſt eum impugnare.
8 Criminoſus ſpecialiter vocatus ad iu-
dicium ad inſtantiam electi an nõ ob-
ſtante crimine ſit admittendus.
9 Contrahens vel cõpromittens cū ali-
quo vr talem approbare.
10 Producens inſtrumentum manu cu-
iuſdam notarij alias inhabilis vr eum
approbare.

11 Approbans pſonā legatarij in fauorē teſtamenti in quo eſt heres inſtitutus an poſſit poſtea eum repellere ſi volue rit deponere pro ſuo legato.

12 Error neſcientis literas nō debet no cere niſi conſtet de falſo.

13 Judex quo caſu debeat erroneā cōfeſ ſionem non admittere.

14 Superuacuo pronuntiat petita reſti tutio vbi re vera nō preceſſit cōdēnatio.

15 Aduocatus vtens coram iudice verbis latinis an clientulo audienti ꝛ nō in telligenti preiudicent dicta verba.

16 Jgnoranti non currit tēpus.ꝛ nu.ſeq.

18 Jgnorans debet reſtitui.

19 Statutū puniēs ſindicos non denun tiātes maleficia ad quos ſindicos nō extendatur.

20 Filij nati ex vna que ſacerdotē deſpō ſauit illa tamen laicum eſſe credens an ſint legitimi.

21 Jgnorantia excuſat a delicto.

22 Jgnorātia excuſat receptantem banni tum niſi ſit notorius.

23 Ciues nouelli contrauenientes ſtatu tis ciuitatis an ſint excuſandi.

24 Jgnorātia craſſa et ſupina habet vim ſcientie.

25 Jgnorātia affectata equiparat ſciētie.

26 Diſpoſitio puniēs actū ſcienter factū includit ignorantiam affectatam.

27 Jgnorātia probatur iuramento.

28 Forenſis tranſiens p aliquē locū ſi nō ſoluit gabellā mercium ſuarū an iuue tur iuramento de ignorantia.

29 Recipiēs afflictū ignorans ſuam cadu citatē quo caſu ſibi nō preiudicet.

30 Scientia probatur iuramento.

31 Regula ꝙ ignorātia ꝛſcientia pbātur iuramento quo caſu ſit vera.

32 Allegare ignorantiam nō pōt quis in facto publico.

33 Juramentum nō defertur a iudice in defectū probationis et cōtra quē eſt ve hemēs preſumptio ex facti qualitate.

34 Jgnorantiam iuramēto probari quo modo intelligatur.

35 Stat dicto aſſerentis cū iuramēto in his que dependent ex animo.

36 Jgnorans non dicitur conſentire.

37 Preſens non intelligens an per pre ſentiam dicatur conſentire.

38 Preſentia iudicis an ſufficiat ad vali ditatem alicuius contractus.

39 Juramentum ruſtici minoris vel mu lieris captioſum an eos obliget.

40 Juramentū an firmet actū ſecūdum vbi vnū ſimulatur ꝛ aliud agitur.

41 Producens inſtrumentum an poſtea poterit illud falſum dicere.

42 Teſtamento exiſtente falſo nō poteſt ex eo hereditas adiri.

Qui ignorās.

Et hoc intēdit. heres ad dēe hereditatē ignorās te ſtamentū eē falſum nō p hibetur poſtea ipſum dicere falſum: et idem in legatario. hoc dicit Caſus ꝛc.

1 Nota ex hoc tex.† ꝙ ille qui aliquid ignoranter approbat nō phibet poſtea improbare: ſecus aūt ſi ſciēter hoc fa cit qꝛ poſtea nō pōt venire cōtra nec il lud impugnare.l.gñaliter.C.de nō nu merata pecunia.l.ſicut.C.de actionib ꝛ obligationib.l.iij.C.de reſcindenda vēditione.l.ſi cōs iuſiurādū.C.de rebus credi.l.quidā.ff.de donationibus.cū ſi milib. Et ad materiā hu tex.facit optime tex.notabilis in.l.fi.ff.de conſti

2 tutionib princ.vbi pbat† quod pmit tēs vt heres ſi nō reperiatur heres nō tenet obſeruare talia promiſſa: quē te xtū ibi pro valde notabili et ſingulari exclamat Ang.ꝛ illū etiā dixit ſingula rē Bal.in.l.ſi abſentis.in fi.C.ſi certum petat.ꝛ in.c.j.§.fi.in fine.de feu. guer. in vſibus feudorū. Et facit etiā a ſimi li quod habet in.l.ſi quis legauerit.ff. de lega.j.et in.l.minor.§.fin.ff.de eui

3 ctione. vbi habetur† quod ſi quis di xit concedo tibi talem fundum exce pto iure titij qui in eo fundo habet vſumfructum ꝛ poſtea in veritate repe riatur titiū nō habere vſumfructū nec aliquod ius illa reſeruatio vel exce ptio nihil operabit. Et ideo dixit Ja cobus de are.et Barto.ꝛ communiter alij in.d.l.ſi quis legauerit.et Ange.in l.ſi in venditione.ff.communia pre

4 diorum.† qꝺ ſi dixero: vendo tibi fun dum excepto iure coloni q medietatē

fructuũ habere debet ꝛ nullꝰ reperia-
tur colonus:ſed ipſe venditoꝛ colue-
rat fundũ:qꝺ illa reſeruatio nihil ope-
rabit̃ ſed oẽs fructꝰ erunt emptoꝛis.et
iſta refert ꝛ approbat do.Alex.in conſi.
ſuo.xxviij.inci. viſis ꝛc.in.iiij.colũ.in.j.
volu.Et facit etiã ad ꝑdicta qꝺ voluit
Bald.in.l.ij.in.colũ.C.de erroꝛe aduo-
5 catoꝛũ.vbi dicit†qꝺ ſi confitẽs poſitio-
nem addat vt in tali inſtrumẽto conti-
netur ꝛ in illo inſtrumẽto nil contineẽ
non dicitur confeſſus poſitionẽ:qꝺ di-
ctum refert ꝛ approbat do.Felin.in.c.
cum venerabilis.in.viij.colum.extra
de exceptionibus.vbi alia etiam ad-
ducit ad coꝛroboꝛationem huius di-
cti.pro quibus etiam faciũt dicta per
ipſum domi.Feli.in.c.quoniam con-
tra.in.xiij.colum.de probatio.et in.c.
cum cauſa.in fine.de re iudica.ꝛ in.c.
ex parte.in.v.colum.poſt medium.de
reſcript.et in.c.inter monaſtrium.in
j.colum.de re iudica.et per Angelum
in.l.hac ratione.ff.de conditio.inſti-
tu.et per Alberi.de raſate.in ſecunda
parte ſtatutoꝛũ.queſtione.cl.incipien.
Item queritur ꝛc.et per Paul.de caſt.
in conſilio.cccxxiiij.incipien.in cauſa
decimali que vertitur.¶ Modo ſcias
6 econuerſo†quod ſi quis ſcienter ꝛ nõ
facit aliquem actum qui alias eſſet
inhabilis tamen poſtquã illum actum
ſponte et ſcienter feci non poteſt illũ
improbare et non debet audiri illum
improbando.¶ Exemplum poteſt po-
7 ni in actoꝛe†qui facit citare ad iudi-
cium ſcienter reum inhabilem.nam vi-
detur eius perſonam approbare ꝛ le-
gitimare adeo quod nõ poterit poſtea
eius perſonam impugnare.Ita dixit
Joan.de ana.in.c.intelleximus.in.xj.
colum.verſic.nec obſtat ſi dicatur.ex-
tra de adulte.ꝛ idem firmat Ludo.ro-
ma.in repetitiõe rubꝛ.ff.de arbi.in.ix.
char.in fine.iij.colũ.in ver.an ſicut ꝛc.
¶ Quod tamen ipſe ibi dicit hoc eſſe
verum niſi in citatione eſſet appoſita
clauſula ſi tua putaueris intereſſe qꝛ
per talem clauſulam inhabilis citatus
non videtur habilitatus.allegat ad
hoc doctrinã Bald.in.l.libertꝰ a patro-
no.ff.de in ius vocando.quod etiam
voluit Bald.in.l.fina.C.de edicto di-
ui adriani tollen.in.xiiij.colum.et in
l.ſi ſuſpecta.ff.de inofficioſo teſtamen.
et voluit Ludoui.roma.in.l.de pupil-
lo.in princi.ff.de operis noui nuntia-
tione.et Cepo.in cautela ſua.ccv.in-
cipien.ſi facis ꝛc.quod etiam voluit
Paul.de caſt.et Ludoui.roma.in.l.j.
in.vj.colum.ff.de arbi.et domi.Felin.
in.c.ſuper his.in.viij.colum.extra de
accuſa.Et facit dictum Gemi.in.c.vt
circa.in.§.j.in.v.colum.de electioni.
8 in.vj.vbi dixit†quod criminoſus ſpe-
cialiter vocatus ad iudicium ad in-
ſtantiam electi admittitur non obſtan
te crimine.allegat ad hoc gloſſam in
c.exhibita.in verſicu.excommunica-
tionem.de iudi.Et facit etiam quod
dixit domi.Alexan.in conſil.ſuo.ccxlij.
incipien.viſo proceſſu ꝛc.circa fin.vbi
9 dixit†quod ille qui contrahit vel com
promittit cum aliquo videtur eum ap
probare pro idoneo.allegat.l.qui cum
alio.ff.de regulis iuris.et.l.iiij.ff.de fi-
deiuſſoꝛibus.et.l.inter cauſas.in.§.
abeſſe.ff.mandati.Et facit quod vo-
luit Bald.in.l.ſi quis teſtibus.C.de te-
10 ſtibus.vbi dixit†quod ſi produxi in-
ſtrumentum manu cuiuſdam notarij
alias inhabilis video eum approba-
re adeo quod ſi poſtea contra me pro-
ducatur aliud inſtrumentum manu
eiuſdem notarij non potero illum no-
tarium vt inhabilem repellere.Et di-
xit Bald.ꝛ Joan.de imo.in.l.qui teſta-
11 mento.ff.de teſtamentis†quod ſi ap-
probaui perſonam legatarij in fauo-
rem teſtamenti in quo ſum heres inſti
tutus non poſſum:poſtea eum repelle-
re ſi voluerit deponere pro ſuo legato.
Et dixit Bal.in.l.data opera.in.xv.co-
lum.C.qui accuſare non poſſunt.quod
ſi feci citare aliquẽ in teſtẽ in iudicio
nõ potero amplius eiꝰ pſonã reproba-
re.quod etiam voluit Bal.ꝛ Imola in
l.ad teſtium.in.§.conditionẽ.ff.de teſt.
de quibꝰ omnibꝰ dixi latiꝰ valde.in.l.
ſi quis ne queſtio.in.viij.col.ff.de que-
ſtioni.¶ Et circa hanc materiam igno
rantie teneas menti aliqua:et primo

dictum Bal.in.l.ij.C.de errore aduoca-
12 torum.vbi dixit † quod ſi ex forme ſta-
tuti miniſtrales capellarum debẽt de-
nunciare maleficia ſub pena: et quia
neſciunt literas faciũt ſibi ſcribi a quo
dam notario nomen delinquentis ⁊ lo
cũ: et quandoqꝫ erratur in nomine de-
linquentis ex quo iudex vult miniſtra-
lem punire certe non poterit hoc face-
re quia talis error nõ debet nocere ipſi
miniſtrali qui neſcit literas: ⁊ ipſe mini
ſtralis non debet puniri niſi conſtet qđ
falſo fecerit.allegat.l.diuus.ff.de cuſto.
reorum.et in dubio magis preſumitur
error quam malitia. argu.l.penulti.C.
de his qui ſibi aſcri.in teſtamento.Itẽ
13 dicit etiam Bal.in.d.l.ij.† qđ ſi aliquis
credens ſe condemnatum in centum
ſupplicat principi quod cum ſit cõdem
natus in cẽtum remittatur ſibi aliqua
pars cõdemnationis: princeps autem
reſcribit in hac forma: fiat iuſtitia.quo
ſtante dicitur pro parte fiſci quod ipſe
debet cogi ad ſoluendum centum cum
hoc appareat per ſuam confeſſionem.
ipſe vero dicit ſe erraſſe quia condem-
natio erat in minori ſumma vel nullo
modo erat condemnatus tunc iudex
qui de hoc cognoſcit probata illa nega
tiua ſequeretur veritatẽ ⁊ non erroneã
14 confeſſionem. ¶ † Subdit etiam Bal.
vbi.ſ.qđ ſi quis petijt reſtitutionem in
integrum tanqꝫ cõdemnatus ⁊ nõ repe
ritur cõdẽnatio pronuntiabitur ſuper-
uacuo petiuiſſe fuiſſe reſtitutionẽ cũ re
vera nõ precesſerat cõdemnatio.ꝓ quo
dicit facere qđ notauit Innocẽ.in.c.ſi.
perpetuus.de fi.inſtru. ¶ Item addo
etiam hic in materia ignorantie Bald.
in.l.i.C.de errore aduocatoꝝ.vbi dicit
15 † qđ ſi aduocatus coram iudice loquit̃
latine ⁊ clientulus eſt idiota ⁊ ignarus
literarum an tunc dictum aduocati fa
ctũ ſeu dictũ in preſentia clientuli ſibi
preiudicet: dicit qđ nõ qꝛ qui nõ intelli-
git nõ dicitur preſens.l.coram.de ver-
borum ſignifi.et.l.die.§.coraꝫ.ff.de arbi-
triis. ¶ Itẽ vltra premiſſa ſcias etiam
16 † qđ ignoranti nõ currit tẽpus ⁊ ideo ſi
heres alicuius emphiteote non ſoluit
canonem per biẽnium nõ cadit a iure

ſuo ſi ignorauit talẽ rem eſſe emphiteo
ticam.Ita dixit Pe.de ancha.in conſi.
ſuo.clxxiij.incip.dñs Lazarius.et ibi
ſubdit qđ hoc caſu talis ſua ignorãtia
probabitur per iuramentum ipſius he
redis qđ eſt not.Et idem etiam voluit
Spec.in titu.de loca.in.§.nunc aliqua.
in verſi.xviij.⁊ Barto.in.l.cũ filius.in.§.
in hac.ff.de verbo.obliga.et Bald.in.l.
fin.C.ſi aduer.vendi.et Dyn.in.c.cum
quis.de regu.iur.in.vi.et gloſ.in.l.ij.et
ibi doctores.C.de iure emphi.⁊ Ludo.
roma. in conſil.ſuo.clxvi.incipien.viſo
⁊ diligenter.in fina.verbis.vbi allegan
do predictos dicit quod emphiteota q̃
cecidit a iure ſuo propter canonem nõ
ſolutũ quia neſciebat rem eſſe emphi-
teoticam debet reſtitui in integrum: de
quo ego etiam dixi in repetitione mea
rubri.C.de probatio.in.xviij.colum.et
idem in vaſallo qui non petijt ſe reno-
uari in feudo ignoranter tenet Bald.in
conſilio ſuo.ccclxi.incipien.quidam no
bilis ⁊c.in.ij.volu. ¶ Et vltra predicta
qđ tempus non curret ignoranti facit
17 optime † nam tempus quadriennij cõ-
ceſſum minoribus poſt perfectam eta-
tem ad petendum reſtitutionem in in-
tegrum ideſt eorum que facta ſunt tem
pore minoris etatis: de quo in.l.fina.C.
de tempo.in integrum reſtitutio.peten.
⁊ in.c.i.de reſtitu.in integrum.libro.vi.
non currit ignoranti.⁊ ideo ſi quis pro-
babiliter ignorans ſe leſum ſteterit per
centum annos quod non petierit reſti-
tutionem ſemper illam poterit petere.
Ita dixit Bald.in.l.falſam.C.ſi ex fal.
inſtru.⁊ domi.Alexan.referens Bald.
in conſilio ſuo.cccclviij.ſcđm ordinem
meum incipien.ſtantibus his ⁊c.in.vi.
18 colum.in verſi.nec obſtat ⁊c. † Et facit
etiam ad predicta.nam ignorãs debet
reſtitui ex clauſula ſi qua mihi iuſta
cauſa eſſe videbit̃ ⁊c.ſm Barto.in.l.i.§.
ſi quis autẽ.de itenc.actuqꝫ priua.⁊ vo
luit Ioan.de imol.in.c.fi.extra de pre-
ſcriptio.et videtur ſequi Bald.in.l.fin.
C.de preſcriptio.longi tempo.⁊ Ludo-
ro.in.l.ſi vero.in.§.de viro.ff.ſolu ma-
tri.⁊ eſt de mente Specu.in tit.de pre-
ſcriptionibus.§.i.verſic.ſed pone colo-

nus.⁊ Abba.in.c.j.de preſcript.⁊ Jmo.
in.l.pantomius.ff.de acquiren.here. et
Angel.in.l.fina.C.de preſcriptio. longi
tempo.et Ludo.roma.in.l.qui vniuer-
ſas.§.fina.ff.de acquiren.poſſeſ.et iſta
eſt communis opinio ſm Sozi.qui re-
fert predictos in conſi.ſuo.lxxvj.inci-
pien.in cauſa ⁊c.in fi.verbis. ¶ Jtem
19 addo etiam † quod ſtatutum puniens
ſindicos non denuntiantes maleficia
commiſſa non extenditur ad ſindicos
non denuntiantes ex ignorantia ſcḋm
Barto.in.l.diuus.ff.de cuſto.reorum.et
in.l.ſemper.§.interdum.ſupra quod vi
aut clam.et Ludo.roma.in repetitione
l.ſi vero.in.§.de viro.in.ij.fallen.ff.ſolu.
matrimo.verſic.xvj.vbi allegat Barto.
in dictis locis.et faciunt alia plura et
plura circa hanc ignorantiam addu-
cta per Ludouicum roma.in dicta re-
petitione.l.ſi vero.in §.de viro.in.ij.fal-
len.ff.ſolu.matri. ¶ Adde etiam vltra
predicta circa hanc materiam ignorā-
tie:quod dixit Bald.in.l.qui contra.in
vlti.colum.C.de inceſt.nup.vbi dixit:po
20 ne † Berta accepit in maritum quen-
dam ſacerdotem qui fingebat ſe lai-
cum:et ipſa mulier credebat hoc quia
ille ſacerdos erat anglicus et mulier
erat peruſina:an filij nati ex iſto matri
monio erunt legitimi.et dicit quod ſic:
et ſic erunt ſui et in poteſtate:quod di-
cit ibi Bald.eſſe mirabile.Et ita econ-
tra dicit ſi quedam monialis de Fran-
cia venit ad ciuitatem Peruſij et qui-
dam eam monialem accepit in vxorē
et nati ſunt inde filij ex ipſis quod ta-
les filij erunt legitimi. Similiter dixit:
pone quod Berta habebat alium vi-
rū de quo ignorabatur:⁊ ego hoc igno-
rans accepi eam in vxorem de facto:
attamen filij qui naſcentur erunt legi-
timi propter ignorantiam ⁊ ſuccedent
parentibus.Et ſubdit ꝙ cū ignorantia
facti preſumatur ille qui vult dicere ta
les filios illegitimos debet ꝓbare ſciē-
tiā qḋ dicit eſſe nota.dignū de quo ibi
21 latius per eum.Et ſic ex iſtis patet qḋ
ignorantia excuſat quē a delicto:quod
etiā firmat Bald.in.c.a nobis.⁊ ibi do.
Feli.in princ.de excep.pro quo allegat

gloſſ.in.l.j.in fi.ff.de recepta.que dixit
22 † ꝙ ignorantia excuſat receptatē bānis
tum niſi ſit notori⁹.de quo ibi latius ꝑ
do.Feli.qui inter cetera allegat Bald.
in.l.data opera.in.ix.colū.C.qui accuſ.
23 non poſ.vbi dicit † ꝙ ciues nouelli con-
traueniētes ſtatutis ciuitatis excuſan-
tur.⁊ mouet per tex.in.l.qui commeatus.
in.§.tironi.ff.de re mi.vbi dr̄ ꝙ parcitur
nouo militi tanq̄ iuſte ignoranti leges
militares.et idem ſm do.Feli.in.d.c.a
nobis.tenuit Ludo.roma.in conſi.ſuo
ccxxvij.in.ij.col.⁊ in conſil.cccccxcj.Et
facit etiā ad ꝑdicta ratio:vcʒ qꝛ igno-
rans nō cōtēnit.vt habetur in.l.ſi igno-
rans.ff.locati. ¶ Predicta autē de iſta
ignorātia ſunt vera ⁊ habent locū pre-
24 terq̄ in duob⁹ caſib⁹. ¶ † Et ꝑmo niſi
talis ignorantia ſit craſſa ⁊ ſupina que
tunc nō prodeſt alleganti eā:imo talis
ignorātia habet vim ſcientie ſm Lud.
roma.in conſi.ſuo.cccxl.incip.circa pri
mum ⁊c.in fi.de quo dicit eſſe caſum in
c.j.de poſtu.prela.⁊ in.c.cuʒ in tua.qui
matri.accu.poſ.et in.l.regula.ff.de iur.
et fac.igno.⁊ in.c.qḋ dicitis.xvj.di.⁊ in
c.q̄ ⁊ humanis.xij.q.ij.⁊ in.c.quoſdam.
25 ⁊ in.c.ꝑto.de preſump. ¶ † Secundus
eſt caſus in ignorantia affectata q̄ equi
parat̄ ſcientie ſm glo.in clemē.j.in ver
bo ſcienter .de conſang.et affi.et in.c.
eos.in verbo affectata.de tempo.ordī.
in.vj.et in.c.fi.§.vt autē.de offi.delega.
26 in.vj.et ibi dicit Gemi.† quod diſpoſi-
tio puniens actum ſcienter factum in-
cludit ignorantiam affectatam.de quo
latius per domi.Felin.in.c.a nobis.in
j.colum.de exceptio. ¶ De qua mate-
ria affectationis ignorantie ⁊ aliarum
rerum vide que dixi in.l.j.§.cum quis
latrones.in.ij.et.iij.colum.ff.de queſtio-
nibus.vbi latiſſime locutus ſum in ma
teria. ¶ Poſtremo circa hanc materiā
27 ignorantie ſcias † quod ignorantia
probatur iuramento tanq̄ quid depen
dens ab animo. textus eſt in.c.nulli.
in fine.de electio.in.vj. et in.c.cum in
tua.extra qui matrimoniū accuſa.poſ.
et in.c.ſi vero.el.ſecundo.de ſententia
excommunicationis.et in.c.paſtoralis.
de exceptio.et voluit gloſſa.in.c.in le-

cium.xxxiiij.queſtio.ij.et in.c.propoſui
ſti.xxviij.diſtinctione.et in.c.innotuit.
extra de electio.et hoc tenuit Oldr.in
conſil.ſuo.cclxxxvi.incipien.in electio
nis ꝛc.circa me.ꝛ Petrus de anchara.
in conſil.ſuo.clviij.incipien.rationes
que ſuperius ꝛc.in fine.et in conſil.ſuo
clxxiij.incipien.domi.Lazarius.et do:
mi.Bartho.Cep.in conſil.ſuo.xxiiij.in:
cipien.viſa accuſatione.in antepenul
ti.colum.et Lodoui.roma.in conſilio
ſuo.cccclxxxi.incipien.preſentis dubi
tationis articul⁹ ꝛc.in fi.et Abb.in.d.
c.innotuit.circa finem de electio.et in
c.ij.in vltima columna.eodem titulo.
Et ideo dixit Abb.in conſilio ſuo tri
geſimoquinto incipiente videtur pri
28 mo ꝛc.† quod ſi quis forenſis tranſiēs
per aliquem locum non ſoluerit gabel
lam rerum vel mercium ſuarum pro
pter quod inciderit in commiſſum:
quod iuuatur ſi iurat ſe neſciuiſſe ibi
eſſe aliquod dacium ſoluendum.et ta
le iuramentum plene probauit igno:
rantiam ſuam:et hoc modo res ſue nō
cadit in cōmiſſum qđ eſt notabile ver
bū et valde lucroſum.Et facit etiam in
29 ſimili† naꝫ tu ſcis quod ſi dn̄s recipit
ab emphiteota canonem poſtquā ipſe
cecidit a iure ſuo videtur ſibi remitte
re caducitatem ꝛ eum reintegrare ſm
doctores in.l.ij.C.de iure emphiteo.
quod eſt verum ſi ſciuerit emphiteo
tam a quo recepit affictum cecidiſſe a
iure ſuo:ſecus autem ſi hoc non ſciuiſ
ſet ſed ignoraſſet:qꝛ tunc nō recipientē
affictū ignorādo ſuā caducitatē non ſibi
vindicat.Ita ſingulariter dixit Cy.in
d.l.ij.in.iiij.q.C.de iure emphi.ꝛ Joan.
de Jmola referens eū.in.l.meui⁹.in.§.
duob⁹.ff.de legatis ſecundo.et iſta ſua
ignorantia ꝓbabitur per iuramētum
ſuum per ſupradicta quia vt dixi igno
rātia ꝓbaꝶ per iuramentū aſſerētis.
¶ Et ſcias qđ ſicut ignorātia probaꝶ
30 iuramento †:ita etiā ſciētia probaꝶ iu
ramento.textus eſt in capitulo preſen
tiū.de teſtibus.et in capitulo paſtora:
lis.de exceptioni.et voluit Alexāder in
cōſi.ſuo.xxviij.incipiente in cauſa ꝛ li
te.in.iiij.colum.in.ij.volu.ꝛ dominus

Feli.in.c.ſignificaſti.el.i.de homici
dio.et in.c.j.in fine penult.col.de pre
ſumptioni.et in.c.quoſdam.eodem ti
tu.et in.c.inquiſitionis.in.§.queſiui
ſti.in penulti.colum.de accuſatio.et
in.c.ij.in ſexta colum.de conſtitutio.
de quo latius dixi in repetitione mee
rubrice.C.de probationibus.in.xxvij.
colum.cum ſequenti.¶ Limita tamē
31 predictam concluſionē:videlicet † qđ
ignorantia et ſcientia probantur iura
mēto.hoc eſt verum niſi aliquid ſit pu
blice notum.nam tunc ignorantia nō
probatur iuramento.Ita dicunt do.
de rota.in deciſionibus nouis.diciſio.
ccxxxvi.incipien.extra rotam ꝛc.quod
dicunt notarij in.c.iuris ignorātia.et
in.c.preſumitur.de regu.iur.in.vi.Et
hoc dicunt procedere ex pluribus ra
tionibus.¶ Et primo quia allegans
talem ignorantiam allegat turpitudi
nem ſuam id eſt dolum preſumptum
ſiue latam culpam vnde nō debet au
diri cum debuerit ſcire:eſto qđ fuerit
ignorans.argumē.not.in.l.quod te.
32 ff.ſi certū petatur.¶ † Nec poteſt quis
allegare ignorantiam in facto publi
co:quod factum publicum non eſt ſin
gulis ſigillatim intimandum ſed ipſi
vulgo tantum per qđ preſumitur per
ueniſſe ad aures eorum quos tangit
negotium.vt habetur in.c.j.de poſtu
latione prelatorum.et xvi.q.i.c.quod
dicitur.et.c.illud.de cleri.excommu.
33 miniſt.¶ † Item iuramentū non defer
tur in defectum probationis a iudice
ei contra quem eſt vehemens preſum
ptio ex facti qualitate ſiue notorietate
qđ dicat falſum.vt legiꝶ ꝛ notaꝶ ꝑ doc.
in.l.j.C.q̄ ꝛ aduerſus quos.¶ Si autē
quis fuiſſet ita diſtās qđ edictū ad ei⁹
notitiā nō potuiſſet peruenire tunc be
ne excuſareꝶ a dolo ꝛ lata culpa.vt ha
betur in.l.fina.ff.de decre.ab ordi fact.
not.in.c.cū tua.extra qui matrimonū
accuſa.poſ.¶ Itē ſubdūt predicti dn̄i
in dicta deciſiōe quod oēs textus qui
34 † dicunt ignorantiā iuramēto probari
loquunꝶ vbi ignorātia pōt eſſe veriſi
milis qđ eſt qn̄ cauſaꝶ ex ꝓbabilibus
argumentis vel coniecturis.ad qđ fe

cundam eos facit.c.ad apoſtolice.de
cleri.excommuni.miniſt.et in.c.vt ani⸗
marum.de conſtitutio.in.vi.et alia plu
ra allegant ad hoc de quibus ibi per
eos.et faciūt optime dicta per Barto.
in.l.inter omnes.in.§.recte.ff.de fur⸗
tis.vbi dixit ꝙ glo.in.§.alie.inſtitu. de
35 actio.que dixit † quod in his que de⸗
pendent ab animo ſtatur dicto aſſe⸗
rentis cū iuramento:iſtud eſt verum
niſi preſumptio iuris ſit contra ipſum
iurantem:quia tunc nō ſtatur eius ſa
cramēto qđ eſt notādū. ¶ Ulteri⁹ etiā
36 ex iſto textu nota † ꝙ ignorans non di
cit̄ cōſentire:ita probat iſte textus: ad
37 qđ facit † qđ dicimus quod preſens nō
intelligens nō dicitur per illā preſen⸗
tiā cōſentire.l.corā.ff.de verborū ſigni⸗
ficatione.voluit gloſ.in.c.in primis.ij.
queſtio.i.docto.in.l.i.§.qui preſens.ff.
38 de verbo.obligatio. ¶ † Et ideo ſi ſta
tuto cauetur qđ ad validitatem con⸗
tract⁹ minoris iudex debeat eſſe pre⸗
ſens non ſufficiet preſentia niſi ipſe iu
dex intelligat actū qui geritur.ita di⸗
xit Cardina.in.c.fina.extra de maiori
tate ⁊ obediē.vbi allegat ad hoc Bal.
in.l.i.C.qui admitti.q̄ allegat glo.ſing.
ſm eum in.l.tutor.ff.de bono.poſ.tit.
generali.que voluit qđ ſufficit preſen⸗
tia corporis ſed etiā requiritur preſen
tia animi.p quib⁹ faciūt dicta per do.
Anto.et Joā.de Jmo.in.c.auditis. de
ꝓcura.et per Barb.in.c.auditis.de in
39 integrum reſtitutio.et facit etiā † nā ſi
mulier vel ruſticus vel ſimiles perſo⸗
ne que non intelligunt importantiam
verborum vel clauſularum:faciunt cō
tractum in quo apponūtur verba vel
clauſule quas veriſimiliter non intel⸗
ligūt: vtputa ſi apponat̄ clauſula qđ
ipſe minor renuntiauit cōdictio.inde
biti cōditio.ſine cauſa:et omni alij iu⸗
ris auxilio tales renuntiationes nul⸗
lū preiudiciū faciūt ipſi renuntianti et
neſcienti importantiā dictorū verborū.
Jta not.dicit Bar.per illū tex.in.l.fi.§.
idē queſiit.ff.de cōdictio.indebi.qđ di
ctū pro valde not.refert do.Alex.in cō
ſil.ſuo.xlij. inci.ſuper premiſſo.in.iiij.
col.in pun.in.i.volu.vbi etiā pro hoc

allegat.l doli. ver. diuerſam.ſupra de
noua.Et adde Bald.in rubrica.C.de re
40 rū permu.vbi dicit † qđ iuramētū ru
ſtici:mulieris vel minoris captioſum
eos nō obligat:ſed debet relaxari per
epiſcopum.et vide in hac materia So
zi.in cōſil.ſuo.cxij.incip.multū abūde.
41 in.iij.col.Et adde etiā † qđ vbi vnum
ſimulatur et aliud agit̄ iuramentū nō
firmat actū ſm Sozi.in conſi.ſuo.lxvj.
incipiē. fruſtra.in.vi.colum.vbi plura
allegat ad hoc. Circa ſupradictā ma⸗
teriam. ¶ Ego vltra do.Alexan.dico
quod pro hoc dicto optime facit qđ vo
luit Oldra.in conſi.ſuo.cccxxiiij.incip.
factū tale eſt ⁊c.in.ij.colū.et faciunt iu
ra ſuperius allegata.⁊ dicta per Joā.
de Jmol.in.l.heredes palam.ff.de te⸗
ſtamen.et per Joan.and.⁊ Archi.in.c.
vt circa.de electio.in.vi.et ibi per Ge⸗
mi.et per ſcriben.in.l.diē proferre.§.co
ram.ff.de arbit.et per Bald.in.l.fin.ff.
de aqua plu.arcē.et per Bart.in.l.i.§.
fin.ff.de auto.tuto.et per Bald.in.c.ex
parte.de confeſ.in vi.col.verſic. Jtem
adeo ⁊c. Et faciunt optime dicta per
do.Alexan.poſt Ange.et Joā.de imo.
in.l.qui rome.in.§.duo fratres.in.xxvi.
col.cum ſequen.ff.de verborū obliga⸗
tio.⁊ faciunt etiam plura alia que ego
cumulaui ad iſtud propoſitū in ſingu⸗
lari meo.xviij.incip.quotidie fuerit cō
tractus ⁊c.⁊ vide gloſ.in.c.cupientes.
in princip.in verbo notitiā.de electio⸗
ni.in.vi.et do.Felin.in.c.cum cauſam.
in.viij.colū.extra de teſti. ¶ Ulterius
42 circa materiam huius.l.videlicet † an
ille qui produxit inſtrumentum poſſit
poſtea illud dicere falſum vel nullū.
vide plene per Bar.in.l.poſt legatum
in princip.ff.de his quib⁹ vt indig.et p
Ludo.roma.in cōſil.ſuo.cccxxix.incip.
preſens cōſultatio ⁊c.in fine. ¶ Uenio
modo ad glo.⁊ capio glo.i.pro cui⁹ ex⸗
43 peditione oppo.et videtur † quod im⸗
mo in caſu iſto heres nō potuerit adi⸗
re hereditatem:quia quando teſtamē⸗
tum eſt falſum ex eo non poteſt adiri
hereditas: vt habet̄ in.l. cum falſum
ff.de acquiren.hered.Solu.dicit quod
hic teſtamētum erat falſum in aliquo
legato

legato non autẽ in inſtitutione heredis:et contrariũ loquitur de teſtamento falſo in inſtitutiõe heredis: ⁊ ſic nõ obſtat. ¶ Uel dicit glo.qḋ illa.l.loquitꝛ in ſciente teſtamentũ falſum:hic autẽ loquitꝛ in ignorante qui ignorans põt adire.allegat.l.ſecundam.c. de edicto diui adri.tol.licet dici poſſit qḋ ibi ſciebat ſecundũ gloſ.hic quia queſtio iam erat mota.Et idẽ dici poteſt in eo qui dubitat de ipſo teſtamento:quia talis non poterit adire. vt in dicta.l.cũ falſam.in ſecundo reſponſo.gloſ.ſecunda clara eſt:nam allegat ꝯcordantias ad hoc:videlicet ꝙ talis qui adiuit hereditatem talem ignoranter non prohibetur poſtea dicere teſtamentũ eſſe falſum:et ſic gloſ.eſt clara ⁊ nullã difficultatem habet. Ideo ſequitur.l.qui falſam monetam.

¶ Hippo.de marſi.iur.vtriuſqꝫ docto.

1 H Incipiens fabricare falſam monetam et penitentia ductus non perficiens an punietur.

2 Affectus qũo non ſit puniendus non ſecuto effectu.

3 Affectus ſine effectu quo caſu puniatꝛ.

4 Affectus nõ ſequuto effectu punitꝛ vbi cõmodatur domus ad cõmittendum adulterium.

5 Punitur affectus ſine effectu in eo qui locauit operas ſuas ad pugnandũ cũ animalibus feris.

6 Animus corrũpentis ſeruũ alienũ vt furetur licet non ſequatur effectus:eſt tamen puniendus.

7 Punitur affectus,ſine effectu in caſu.l. ſi a ſeruo.

8 Impetrans ius iniquũ an eodem vti poſſit vel debeat.

9 Tentãs corrũpere iudicẽ puniendus eſt ſolo affectu.

10 Actione iniuriaꝝ an teneatur ſolũmodo manũ eleuãs cum pugno vel cum enſe vt aliquem percuteret.

11 Occidẽs ſolũmodo admenantẽ ictus contra ſe an excuſetur.

12 Percutiẽs anteꝗ̃ percutiatꝛ qũo poſſit dici feciſſe hoc ad ſui defenſionem.

13 In atrocioribus delictis affectus ſine effectu punitur.

14 Animus punitur in crimine aſſaſſinatus etiam nõ ſequuto effectu.

15 Mandans aliquem occidi an ⁊ quo caſu ſit puniendus.

16 Sol⁹ tracta.maleficiũ an ſit puniend⁹

17 Statuto puniente tractatũ maleficiũ an requiratur ipſius conſummatio.

18 Caſus quatuor in quibus volũtas reputatur pro facto.

19 Uoluntas ſemper pro facto reputatur in foro conſcientie.

20 Uoluntas habetur pro facto vbi pena imponitur in genere.

21 Uolũtas ſola ſeu credulitas reddit aliquem hereticum.

22 Hereticus etiã occultus eſt excõicat⁹.

23 Lex ſi is qui cum telo intelligenda eſt procedere arbitrio iudicis.

24 Affectus punitur nõ ſequuto effectu in caſu ſimonie.

25 Affectus ſine effectu quo caſu non puniatur.

26 Conatus alicui⁹ rei prohibite ꝗ̃ etiã effect⁹ nemini nocuit nõ eſt punĩẽd⁹.

27 Falſitas que nemini nocet an et quando ſit punienda.

28 Cogitatio ꝗ̃ ſtetit in ſola voluntate cũ conſenſu rationis nõ punitur.

29 Affectus non punitur nõ ſequuto effectu vbi imponitur pena ipſo iure.

30 Conatus in delictis nõ atrocibus nõ ſequuto effectu an ſit puniẽdus.

31 Pena excõmunicatiõis requirit factũ conſummatum.

32 Uolẽs clericũ percutere nõ eſt excommunicatus niſi actus ſequatur.

33 Conatus non punitur pro effectu in factis ciuilibus.

34 Statutũ puniens delicta ſemꝑ intelligitur de delictis cõſummatis.

35 Animũ habens occidẽdi ſi vulnerauit ⁊ non occidit quomodo puniatur.

36 Statutuꝫ ꝙ montalẽ volẽs corrũpere ſic puniatur qũo ſit intelligendũ.

37 Statutũ puniẽs magnatẽ intrantẽ palatium qũo intelligatur.

38 Statutũ puniens extrahentẽ frumentum de diſtrictu qũo ſit intelligendũ.

39 Statutum puniẽs portantẽ extra territorium an habeat locum in repe rto.et nume. 43.

40 Statutũ de impune offendẽdo declinante iuriſdictionẽ poteſtatis quomodo ſit intelligendũ.
41 Punitio portantiũ veſtes tanti valoris an extendatur ad facientem fieri ⁊ non portantem.
42 Pena que imponitur pro violentia requirit actum conſummatũ.
44 Uerba debẽt intelligi cum effectu.⁊ nume. 50.
45 Statutũ diſponẽs ꝙ ſi aliquis inuentus fuerit cum armis puniatur tanta pena quomodo intelligatur.
46 Statutum dans premium accuſanti quomodo ſit intelligendum.
47 Statutũ dicẽs ꝙ qui nõ probauerit accuſationẽ ſuã puniatur in decez an intelligať de ſemiplene probante.
48 Statutũ dicẽs ꝙ ſi quis petierit executionẽ puniať ſic q̃liꝰ ſit intelligẽdũ.
49 Uerba iſta ſi talis heres erit q̃liꝰ ſint intelligenda.
51 Carceratus ſi aufugit ſi reuertať an dicatur fugiſſe.
52 Capiẽs bannitũ ſi poſtea aufugiat an gaudeat priuilegio ſtatuti premiãtis capientem bannitum.
53 Iudex precipiens alicui ſub pena exire locum ſi exeat et demũ reintret an teneatur.
54 Teſtator relinquẽs eccleſie cẽtum vt emat fundũ an talis eccleſia poſt emptionẽ factã illud vendere poſſit.
55 Statutũ ꝙ bãnitus non poſſit ſtare in tali loco alias poſſit capi ⁊ decapitari an habeat locũ in bannito tranſeũte.
56 Durantia tm̃ momento temporis nõ ſunt in conſideratione.
57 Uerba non ſufficiũt vbi opꝰ eſt facto.
58 Ubi requiritur oblatio nõ ſufficit verbalis ſed actualis.
59 Affectus quo caſu etiã ſecuto effectu non puniatur.
60 Faciens falſam monetam an ſemper puniatur pena falſi etiam ſi ante perfectionem peniteat.
61 Circa monetã multipliciter delinq̃ť.
62 Fabricans falſam monetam punitur vltimo ſupplicio.
63 Falſificans aliã monetã ꝗ̃ principis qua pena puniatur.
64 Statutum puniens falſificantem monetam de qua moneta intelligatur. et nu. ſeq.
66 Fabricãs monetã etiã bonã et iuſtam ſine licentia qualiter puniatur.
67 Concedi non põt priuate perſone ꝙ̃ poſſit facere monetam.
68 Falſam monetã nõ dicitur feciſſe qui eam incepit cadere: ſed non impoſuit formam.
69 Falſificator monete põt etiã ſine ꝓceſſu iudicis inuitꝰ in iudiciũ exhiberi.
70 Falſificator monete põt sociũ accuſare ⁊ contra eum teſtificari.
71 Expendẽs ſcienter falſam monetã qua pena puniatur. et nu. 93.
72 Expendẽs ignoranter falſam monetã nulla pena eſt puniendus.
73 Ignorantia excuſat a delicto.
74 Attentãs pudicitiã virginis blãdis ſermonibus ignorãs eã eſſe virginem an teneatur actione iniuriarum.
75 Cõtrahẽs ignorãter inceſtas an teneatur ac ſi ſcienter feciſſet.
76 Clericus ignorãs ſe ſuſpẽſum an irregularitatẽ incurrat ſi celebret.
77 Uaſallꝰ ignoranter ſine licentia dñi alienãs feudũ an ipſo priuetur.
78 Uaſallus ignorãter negãs feudũ eſſe feudũ an priuetur ipſo feudo.
79 Heres emphiteote nõ ſoluẽs canonẽ per bienniũ an cadat a iure vbi ignorauit talem rem eſſe emphiteoticam.
80 Ignorantia quandoq; probať ꝑ iuramentum.
81 Uaſallꝰ nõ petẽs ſe renouari in feudo ignorãter an ipſo feudo poterit ꝑuari.
82 Preſcriptio an currat cõtra ignorãtẽ.
83 Statutũ puniẽs ſindicos nõ denũtiãtes maleficia commiſſa ad quos ſindicos extendatur.
84 Heres nõ vindicãs mortẽ defuncti ex ignorantia an cadat in aliquam penã.
85 Mulieri ignoranti ſe pregnãtẽ pariť vbi poſt diuortiũ per .xxx. dies non dixit ſe pregnantem.
86 Statutũ dicẽs ꝙ ptãs nõ põt cognoſcere de maleficiis elapſo anno cõmiſſis i dbꝰ delictis locũ habeat. ⁊ nu. ſe.
87 Tẽpꝰ quo caſu currat poteſtati delictum puniendũ ignoranti.

88 Cõſtitutiões municipales qñcũqȝ ligã
tes an extendantur ad ignorãtes illas.
89 Jura punitiua participantẽ cũ excõica
to an locum habeat in ignorantibus.
90 Ignorãter ducens monialẽ in vxorem
an ex ea ſint filij legitimi.
91 Tempus quadrimeſtre conceſſum mi
noribus poſt perfectã etatẽ ad petẽdũ
reſti.in integrum cotrã q̃ facta ſunt tpe
minoris etatis an currat ignoranti.
92 Error potiꝰ pſumiť i dubio q̃ i malitia.
94 Ignorãtia craſſa ⁊ ſupina nõ excuſat.
95 Ignorãtia affectata equiparať ſciẽtie.
96 Ignorãtia expendẽtis falſam monetã
an probetur iuramento.
97 Tranſiens per aliquem locum et non
ſoluens gabellam debitam an liberet
iuramento de ignorantia.
98 Dominus recipiẽs ab emphiteota ca
nonem poſtq̃ cecidit a iure ſuo an re
mittat caducitatem.
99 Preſumptio inducta per fugã tollitur
iuramento ipſius fugientis.
100 Ignoranti a quo caſu non probetur
iuramento aſſerentis.
101 Jura dicẽtia ignorantiam probari iu
ramento qua ignorantia loquantur.
102 Juramento illius non ſtetur contra
quem eſt iuris preſumptio.
103 Expendens falſam monetam quo ca
ſu excuſetur.⁊ nu.105.
104 Monetam falſam habens apud ſe ex
cuſatur ſi dicens ſe ab alijs habuiſſe
illam exhibeat.
106 Paucam monetã falſam habens an
preſumendus ſit in dolo.
107 Falſam monetam habens animo lu
dendi an puniatur.
108 Tõdẽs bonã monetã q̃ pena teneať.
109 Tondẽs monetã põt capi ſine man
dato ſuperioris et ad iudicem duci.
110 Tingens monetam auro vel argento
qua pena puniatur.
111 Aurifices facientes aurũ vel argentũ
de minori liga q̃ ciuitas requirat pu
niuntur de falſo.
112 Fabricans falſam monetam imperas
tori igne comburatur.
113 Ars alchimie an ſit licita.
114 Inuentio ſtampar. falſe monete apud
aliquem an faciat indicium falſe mone
te.⁊ nu.123.
115 Libri hereſis apud aliquẽ reperti an
faciant indicium hereſis.
116 Falſa reſcripta penes ſe habens an
preſumendus ſit falſarius.
117 Carcerato penes cuſtodẽ mortuo pre
ſumitur contra cuſtodem.
118 Utens falſo inſtrumento preſumitur
illud feciſſe fieri.
119 Procurator pſumiť in dubio alicuius
cauſe penes quẽ acta ipſiꝰ reperiunť.
120 Inſtrũm noim debiti.ſ. vxoris apõ ma
ritũ repertũ facit preſumptionẽ qꝫ fue
rit procurator conſtitutus ab vxore ad
illa debita exigenda.
121 Res furtiua penes aliquẽ repta an fa
ciat ꝯ talẽ indiciũ ad torturã.⁊ nu.125.
122 Habens aliquẽ rẽ in cuſtodia ſi furto
amittat an poſſit torq̃ri vt eam reddat.
124 Punitio illius apud quẽ ſtampe fal
ſe monete fuerint reperte q̃lo limiteť.
126 Furto ꝯmiſſo in aliqua domo an vici
ni poſſint torqueri ꝓ furto inueniendo
127 Mutatio ⁊ interdictũ alicuius mone
te a principe an cedere debeat in peri
culum debitoris vel creditoris.
128 Formare an ſit idem qð perficere.
129 Penitentia quo caſu nõ iuuet aut pe
nitentem releuet.

Qui falſaȝ mo-
netã. ¶ L.iſta non ſumma-
tur a Barto.nec doct.eam
legunt:ſed quia tractat ma
teriã conatus ⁊ falſe mon. te que quo
tidiana eſt ideo ſtatui eã legẽ cõmenta
re per modum repetitionis. ¶ Et ideo
1 attende:lex iſta põt ſic ſummari.†Qui
incepit fabricare falſam monetam:ſed
penitẽtia ductus eam nõ perfecit non
puniť:hoc dicit principium huiꝰ.l.vſqȝ
2 ad §.accuſatio.Caſus ⁊c.¶ Nota † ex
hoc tex.qð nõ puniť affectus nõ ſecuto
effectu licet in contrarium ſit text.in.l.
ſi is qui cum telo.C.de ſicarijs.cum ſi
milibus.ibi allegatis per ſcribentes.
¶ Circa quam materiam an puniatur
affectꝰ non ſecuto effectu attende:quo
niam in materia iſta non poteſt dari
certa regula.Nam in aliquibus caſi
bus punitur ipſe affectus non ſecuto

3 effectu:⁊ in aliquibus non punit̃ enim
affectus nõ ſecuto effectu in caſu vno:
ſcȝ quando lex cõſiderat ſolum affectũ
ſine effectu: vt habetur in.l.generali=
ter.in.§.ſi igit̃.⁊ ibi docto.ff.de calum=
4 nia.†Item punitur affectus nõ ſecuto
effectu in cõmodante domum ad com=
mittẽdũ adulteriũ:nã licet non ſequat̃
adulterium tamen talis commodans
punitur.text.eſt in.l.et ſi amicis.ff. de
adulterijs.et in.l.j.ff.de extraordi. cri=
5 mi.¶†Item punit̃ affectus nõ ſecuto
effectu in eo qui loquauit operas ſuas
ad pugnandũ cũ animalibus feris.nã
facta tali locatione ſiue pugnauerit ſi=
ue non punietur.text.eſt in.l.j.in §.re=
mouet.ff.de poſtu.et ibi gloſſ.et docto.
6 ¶†Item punit̃ affectus non ſecuto in
eo effectu qui tentauit corrumpere ſer=
uum alienum:vt furtũ cõmitteret licet
ipſe ſeruus non cõmiſerit furtũ tamen
talis tentans corrumpere dictũ ſeruũ
punitur pena ſerui corrupti.tex.eſt no.
in.l.ſi quis ſeruo.ff.de furt.et ibi doct.
7 ¶†Item punit̃ affect⁹ nõ ſecuto effe=
ctu in caſu legis ſi a ſeruo.ff.de condi=
8 tione ob turpẽ cauſam.¶†Itẽ etiã pu=
nitur affectus non ſecuto effectu in ca=
ſu legis tertie in princip.ff.quod quiſq;
iur.vbi dicitur quod impetrans ius
iniquũ ipſe eodem iure vtatur etiam ſi
eo vſus nõ fuerit:de quo vbi latius per
9 docto.¶†Item qui conatus eſt corrũ=
pere iudicẽ punitur etiam ſi eum non
corrumpat ſm Bald.in aut.nouo iure.
C.de pena iudic. qui male iudic.per
text.in.l. imperator ſeuerus ibi tenta=
10 uit.ff.de iure fiſci.¶†Item adde etiam
alium caſum in quo punitur affectus
non ſecuto effectu:videlicet ſi aliquis
eleuauit manũ cum pugno vel cũ enſe
vt aliquem percuteret ⁊ tamen eũ non
tetigit nec percuſſit tamen ex tali ſola
admenatione tenetur actione iniuria
rum ⁊ ſic non ſecuto effectu punit̃ pro=
pter talem affectum. ita probat text.
multum nota.in.l.item apud labeo=
nem.in.§.ſi quis pulſatus.ff. de iniu=
rijs.quem text.dicit ibi Barto.ſingula.
⁊ dixit qꝺ neſciret in iure inuenire ſimi
lem.et illum text.etiam dixit vnicum ⁊
ſingularem Ang.ibi:et Ange.de are.in
tracta.maleficio. in verbo admenauit
in princip.⁊ Iaſ.in.l.j.§.hec aũt verba.
circa fi.ff.qꝺ quiſq; iur.ſimilis eſt etiã
text.in.c.ſi quis pulſatus. de peniten=
tia.diſtin.j.¶ Sed vltra predictos do=
ctores ego incidenter dicebam vnum
circa admenantem contra aliquem vi=
11 delicet†quod talis admenans de quo
in illo.§.ſi quis pulſatus vltra penam
iniuriarum punitur etiam alio maio=
ri pena ſi habet arma eo ꝙ ſi ille con=
tra quem taliter admenauit licet ipſũ
non tetigerit occidat ipſum admenan=
tem non punietur pena mortis ſed alia
leuiori pena:quia dicitur tali caſu eum
occidiſſe ad ſuam defenſionem. Nam
nedum licet occidere admenantem cõ
tra eum cum enſe ſed etiam ille qui vi=
det aliquem armatum contra eum ve=
nientem poteſt eum occidere.⁊ dicitur
feciſſe ad ſuam defenſionem et excuſa=
tur a pena mortis.Ita dicit Bart.in.l.
ſi ex plagijs.in.§. tabernarius.ff.ad.l.
aquil.quem refert ⁊ ſequitur Ange.de
are.in.§.iniuria.in.j.colũ . in fi.inſtitu.
12 ad.l.aquil.† dixerunt ꝙ ſi percutio te
anteꝗ̃ percutias me dum tu es in actu
percutiendi me quod tunc dicor feciſſe
ad meã defenſionẽ:qꝺ etiã voluit An=
ge.in.l.quemadmodũ.ff.de inoffi.teſta.
quẽ refert ⁊ ſequit̃ do.Ant.corſe.in no=
ta.ſuis.not.primo verbo met⁹.Et idem
dixit Ang.de are.in tracta.ſuo maleſi.
in verbo ⁊ dictus Titi⁹ ſe defendendo.
in.j.char.in vlt.verſi.circa me.vbi alle=
gat Barto.in.d.§.tabernarius.⁊ Bald.
in.l.j.C.vnde vi.et idem in effectu di=
xit do. Alex.in conſi.ſuo.cccxxiij.incip.
caſu ꝑdicto.in.iij.colũ.ver.circa ſcꝺm.
¶ Sed vltra hos patres ego dico ꝙ
de hoc eſt text. apertus.in.l.iij.C.ad.l.
cor.de ſica.quem tex.miror doct. predi=
ctos non allegaſſe.Et hoc etiam firma
uit expreſſe Ange.de are.in.l.j.circa fi.
C.vnde vi.vbi not.loquitur.De quo la=
tius valde locutus ſum in.l.pe.in.iij.et
iiij.colũ.ff.de qõnibus.vbi omnino vi=
deas.¶ Modo redeũdo ad materiam
affectus non ſecuto effectu ſcias vltra
13 ſuperius adducta ꝙ ‡ in atrocioribus

delictis affect⁹ punit etiam nō ſecuto effectu:vt habetur in cle.paſtoralis.in verſi.tractauerit.ɀ ibi Car.de re iud.et facit.l.quiſqs.C.ad.l.iul.maieſt.ɀ text. in.§.verum.vj.q.j. ¶ Et ideo videmus
14 †qd in crimine aſſaſſinat⁹ qd eſt crimen enormiſſimū affect⁹ punit etiam nō ſecuto effectu.text.eſt in.c.j.in.§.ſi. de homi.lib.vj.Et fortius dicit ibi glo.
15 in ver.mandauerit†quod mādās hominem taliter occidi lz poſtea reuocet mādatū re integra nō tñ euitabit penam:qꝛ iam ipſe ex pte ſua pfecit delictū. ¶ Cōtrariū tñ tenuit Ang.ſ.qd affect⁹ in caſu aſſaſſinat⁹ nō puniatur.in l.item apud labeonē.in.§ ſi curauerit. ff.de iniurijs.vbi dicit q ille text.eſt in arg.p dāte pecuniā aſſaſſino vt homicidio nō ſecuto de homicidio nō puniatur qd dicit eſſe verū.ad qd allegat.l. nō ſolū.in.§.ſi mandatore.tit.de iniur. Dicit poſtea ibi Ange.qd talis puniet tñ vt calūniator. ¶ Dubito tamen an opinio Angel.pcedat cū ille text.d.c.j. §.fina.de homicid.in.vj.aperte ſit contra eum.Et circa illud quod dixi quod in atrocioribus delictis punitur affe-
16 ctus nō ſecuto effectu ɀc. ¶ †Dicas illud eſſe verum quando proceſſum eſt ad aliquē actum ordinatum ad ipſum factum:ſecus autem quando non eſt proceſſum ad aliquē actum:nam tunc ſolus tractatus etiam in atrociſſimis non punitur ſm Bald.in.l.non ideo minus.in.vij.colū.in verſi.ſexto queritur.C.de accuſatio.quem refert et ſequitur domi.Felin.in ſuo tractatu de conatu.in.ij.colum.verſicu.fallit tertio.ɀ eodem tractatu.in penul.colum. poſt princi. ¶ Item quod in atrocibus delictis non puniat affectus nō ſecuto effectu eſt text.hic.nam crimen falſe monete eſt crimē enorme qd eſt crimen leſe maieſtatis:vt hꝫ in.l.j.C.de fal. mone.tñ tale crimen nō punit nō ſecuto effectu:vt hic ɀ ſic contra iura ſuperi⁹ allegata.ideo cogita. ¶ Adde etiā
17 predictis†quod quādo ſtatutū punit facientē tractatum tunc nō requiritur conſummatio delicti ſm Abb.in.c.tua ſuper.de his que fiunt a prelato.per text.ɀ glo.ibi:quod etiā voluit Bald.in l.aduerſus.C.de furtis.ɀ refert ɀ ſequitur do.Alex.in.l.vtrū.in fi.ff.de paricidijs. ¶ Itē adde etiā predictis domi. Feli.in tracta.ſuo de conatu.in.ij.col. vbi dicit q quatuor ſunt caſus in quibus ſola voluntas habetur pro facto.
18 ¶ †Prim⁹ eſt in matrimonio:vt ſi quis dicat Berte volo te in vxorem ſm Cardinalem.in clementi.j.in.xx.q.de conſanguinita.et affinitate.vbi quod ex hoc ſolo incurritur pena.de qua ibi p not.in.c.ex litteris.de ſponſa. ¶ Secun-
19 dus caſus †eſt in foro conſcientie in quo ſi voluntas progreditur ad leuem conſenſum habetur pro pctō veniali:ſi autem ad cōſenſum plene deliberatū habetur pro mortali ſicut ſi feciſſet.per text.in.c.ſed penſandum.vj.diſtin.et in c.nunquid.ɀ in.c preterea.ɀ in.c.ſuper criminibus.de peniten.diſt.j.ɀ no.Hermi.in.c.gratia.in j.colū.j.q.j.et Sali.in.l.is qui cum telo C.ad.l.corne.de
20 ſicar. ¶ †Tertius caſus eſt quo ad penam que imponitur in genere ſicut eſt quando canon ſuſpendit clericum pro peccato mortali:vt in.c.fin.de tempo. ordi. ¶ Quartus caſus eſt ſm aliquos
21 †in hereſi:qꝛ ſola voluntas ſeu credulitas facit aliquē hereticū.per.c.excōicam⁹.§.credentes.de hereti.Sed licet ſit hereticus tamen ex quo nō conſtat non habet eū eccleſia militās pro heretico:ɀ dicit do.Felin.vbi.ſ.quod hos tres caſus ita ponit Cardin.in.c.j.de eo q mittit.in poſ.et dicit q de hoc vltimo de hereſi Bal.in.l.ſi qs nō dicam rapere.in.j.col.C.de epiſc.et cleri.idem dicit ɀ addit q inqſitori poſſit liquere de volūtate iſta per confeſſionem heretici:qꝛ aliter non poſſet pbari cogitatio mentis:ɀ ſequitur Jo.de ana.in.c.ſi qs epiſcopus.in.iij.colū.de here.ɀ in.c.
22 conſuluit.in.iij.colū.de vſur.†Itē ſubdit q hereticus q̄uis occult⁹ eſt excōicatus quo ad deū ſm gloſ.in.c.j.xxiij. q.j.quam ſequit Cardi.in.d.c.j.in prin.
23 in.iij.q.de vſur. ¶ †Ulterius alius eſt etiā caſus de iure ciuili in quo punit effectus etiā nō ſecuto effectu.qui caſus eſt in.l.ſi is q cum telo.C.ad.l.cor-

ne.de ſicar.ꝛ in.l.ſi quis nõ dicam ra-
pere.C.de epiſc.ꝛ cleri.quã.l.ſi is q̃ cũ
telo.intelligere eſſe verum ꝛ procedere
arbitrio iudicis et non indiſtincte ſm
Bart. in.l.aut facta.in §.euentus.ff.de
penis.ꝛ Sali.in.d.l.ſi is q̃ cũ telo.quod
etiã ſentit Bart.in.l.j.§.diuus.ff.de ſica.
Et ideo Sali.vbi.ſ.dicit ſe audiuiſſe
a Bald.viua voce.ꝙ quando lex punit
affectũ et animum poteſt iudex ſi vult
mitigare penã:ſed nõ cogitur.¶ Pro
quo facit qꝛ affectus mitius punitur
quã delictũ ſm Bald.in.l.iij.in.j.colũ.
in.ij.opp.C.de ſeruis fug. Item.d.l.ſi
is qui cũ telo procedit niſi de cõſuetu
dine contrariũ eſſet:que cõſuetudo cõ-
muniter eſt quod homicida puniatur
demũ ſecuto effectu ſm Barto.in.d.§.
diuus.ꝛ Spe in titu.de accuſa.§.j.ver.
qđ ſi alias inci.ſed pone.de quo etiam
per Ange.in.l.iij §.hec verba ff qđ quiſq̃
24 iur.† Alius eſt etiã caſus in quo pu-
nitur affectus nõ ſecuto effectu:vꝫ in
ſimonia.nam in ea punitur affect9 nõ
ſecuto effectu:in deteſtationem crimi-
nis ſm gloſ.ij.in.c.nullus epiſcopus.
j.q.j.¶ Modo ſimiliter aliq̃ ſunt caſus
in quib9 affectus nõ punit̃ niſi ſecuto
effectu quos per modum limitationũ
ponit.d.Feli.in.d.ſuo tracta.de conatu.
25 ¶ † Prim9 enĩ caſus eſt quando cona-
tus cũ actu propinquo nõ venit ad cõ-
ſummationem:vt qꝛ agens nõ impedi-
tus impedimento facti deſiſtit agere
penitens incepti.talis enĩ nõ punit̃:vt
in hac.l.ꝛ in.l.q̃ ea mente.ꝛ ibi gloſ.ff.
de furtis.ꝛ no.Dñicus de ſctõ Gemi.
in.c.gratis.in vlti.col.j.q.j.¶ Et idem
dicit ſi eſt impeditus facto extrinſeco
ꝙ poteſt eſſe iuris:vt caſu.l.inter om-
nes.in.§.ſi.ff.de fur.puta quidam vole-
bat tibi furari librum ꝛ tu donaſti ſibi.
nam hoc caſu nõ punit̃ talis affectus
cũ non fuerit ſecutus effectus.ita dicit
Cardi.in.c.j.in vlt.colũ.de eo q̃ mitti.
26 in poſ.rei ſeruan.cau.¶ † Secundus
eſt caſus vbi conatus alicui9 rei ꝓhi-
bite etiã ſi habuiſſet effectum nemini
nocuiſſet:quod probat̃ ex eo ꝙ no.glo.
pe.in.c.quãto.de iureiurã.ex qua col-
ligunt ibi docto.ꝙ quãto falſitas com-
mittitur circa id quod de ſe nõ probat
nõ nocet:qđ dicit ibi Imo.eſſe menti te-
nendũ.Et ideo Joan.de ana.in.c.j.in
ix.colũ.de crimine fal.reprobat glo.ibĩ
ſimpliciter dicentẽ qđ in crimine falſi
punit̃ conat9 ſine effectu.ꝛ allegat gl.
Bald.et Sali.in.l.damus.C.de fal.et
in.l.q̃ velutí.eo.titu.ꝛ in rubꝛ C.de fide
inſtru.in.x.col.verſi.ſed q̃ro ſi q̃s ſcri-
pſit.ꝛ text.ꝛ glo.in.l.fundum.in ſi.ff.de
euict.ꝑ quib9 facit quod no Imo.in.l.
27 j.in.ij col.ff.de publi.iud.¶ † De quo
articulo an et qñ falſitas q̃ nemini no-
ceat puniat̃ vide q̃ ego late dixi in.c.ſi
28 circa me.extra de crimine fal.¶ † Ter-
tius eſt caſus in quo nõ punitur affe-
ctus nõ ſecuto effectu:videlicet quãdo
affectus ſeu conatus non habuit actũ
exteriorem:ſed ſtetit in ſola volunta-
te etiam cum conſenſu rationis.nam
talis cogitatio non punitur.l.cogita-
tionis.ff.de penis.et not.Albe.de ro-
ſa in ſecunda parte ſtatutorum.in.q.
clxviij.incip.Cyn.querit ⁊c.ꝛ Salic.in
d.l.ſi is qui cũ telo.et Cardi.in clemẽ.
j.in princip.in.iij.q.de vſuris.Et ideo
videmus quod ſola volũtas in ſimonia
nõ punit̃.vt in.c.cõſuluerc.cũ glo.ij.de
29 ſimo.¶ Quartus † caſus in quo affe-
ctus nõ punit̃ nõ ſecuto effectu eſt ſm
domi.Feli.in.d.ſuo tractatu de cona-
tu.vbi imponitur pena ipſo iure:quia
ad eã incurrendã non ſufficit conatus
qualiſcunq̃ fuerit:vt ꝓbat̃ in.c.cum in
cunctis.§.pe.de electio.iuncto.c.perpe-
tue.de elec.in ſexto.per q̃ iura ſm eum
ita tenet Jo and.in.d.c.perpetue.et in
regula.in penis.in mercu.et ſequitur
Dñicus in.d.c.perpetue.in.ij.colũ.vbi
dicit hoc eſſe dictum Bal.ſed nõ dicit
vbi.ſed dicit.d.Feli.vbi.ſ.qđ hoc fuit
dictum Bald.in.d.l.ſi q̃s dicam rape-
re.in.ij.col.ꝛ idem not.Jo.de ana.in.c.
j.in tertio not.de adulte.ꝛ Dñicus di-
cens hoc eſſe notabiliſſimum.in.c.ij.§.
j.de iudi.in ſexto.et Abb.in.d.c.cum in
cunctis §.pe.in.j.colũ.et in.c.j.in.v.colũ.
verſi.ex predictis.de eo q̃ mittit̃ in poſ.
ꝛ Car.in clemen j.verſi.ſi q̃s.in.ij.q.de
reb eccle.nõ alie.Et hinc eſt quod dicit
do.Feli.vbi.ſ.quod pena illi9 cle.j.nõ

habet locum in ſtatuto faciente omnem
conatum:vt alienet contra formam de
qua ibi imponat pena ipſo iure.z dicit
quod hoc modo eſt clarum id qđ ponit
Card.in clem.i.in.vi.no.de regula.vez
quod illa clauſula nõ habet locum in
tranſeũte ſine effectu:qz imponit penã
ipſo iure.ad quod etiam vide Card.in
clem.ne in agro.§.qz in penult.q.et ibi
glo.in verbo ipſo facto.de ſtatu mona.
30 ¶ Quint⁹ caſus eſt in quo non punit
affectus nõ ſecuto effectu.vez in deli-
ctis nõ atrocioribus:qz conat⁹ in iſtis
non punitur nõ ſecuto effectu ſm Sal.
in.l.ſi quis nõ dicam rapere.C.de epiſ.z
cler.et Card.in.c.i.de eo q̃ mittitur in
poſ.rei ſeruã.cau.z Gemi.in.d.c.gratia.
i.q.i.in quibus locis dicũt q̈ iura punien-
tia conatũ loquuntur in atrocioribus:
quod etiam ſentit glo.ſm.d.Fel.vbi ſ.
in.l.pſenti.in verbo cogitatiõe.C.de his
31 q̃ ad eccle.ꝯfugi. ¶ † Sextus caſus eſt
in excõicatione z in aliis cẽſuris:qz ad
eas incurrendas reqritur factum cõ-
ſummatũ ſm Car.in.c.pterea rediſſiti.
ad ſi.de app.in illa q̃one qñ excõmuni-
catur quis ſi appellauerit an tũc incur-
rat excõicationẽ qñ ſe preparat ad ap-
pellãdũ an vero qñ appellauerit.alle-
gat etiã hoc voluiſſe Arch.in.§.ſi ergo
xvii.q.iiii.z Barto.in.l.ſi.ſa.§.diui.ſ.de
lega.i. ¶ Dicit etiã ipſe do.Fel.q̈ hinc
32 eſt q̈ ſi quis conatur percutere clericum
z faciat quantum in ſe eſt nõ tamẽ eſt
excõicatus ſi nõ percuſſit.allegat gl.iũ.
in.c.in audiẽtia.de ſentẽ.excõ.z glo.i.in
c.ſi vero.el.ii.eo.titu.z dicit qđ hãc ſal-
lentiã ſeu hunc caſum firmat Card.in
cle.i.§.ſi quis.in.ii.q de rebus eccle.non
33 alie.p illũ tex.in verbo fecerit. ¶ † Se-
ptimus caſus eſt ſm do.Fel.in.d.ſuo
tracta.vez quando agitur ciuiliter qꝛ
in factis ciuilibus conatus non punit
p effectu vt ſentit gloſ.parua.z ibi ex-
preſſe Bal.in.l.ſi cõſtiterit.C.ſini.regũ.z
dicit quod ita etiã poteſt intelligi text.
in.d.l.i.ff.q̈ quiſq3 iuris.teſte Bal.in.d.
l.ſi quis non dicam rapere.in.ii.colũ.pro
quo ſm eum facit.c.ſi.de ſpõſa.z idẽ te-
net Sal.in.d.l.ſi is qui cũ telo.Et alle-
gat etiã in ſiñ do.Anto.in.c.paſtoralis.

in.viij.col.ver.ſed eſt dubium.extra de
cauſa poſ.z ppũe.q̈ p vnicum actum
cõtrarium priuilegio nõ perditur priuile-
gium qñ ille actus nõ habuit effectũ:
ad q̃ etiam adducit aliqua alia de qb⁹
34 ibi per eum. ¶ † Alius eſt etiã caſus z
ſic octauus z vltimus ſm eum in quo
affect⁹ non punit nõ ſecuto effectu vez
in ſtatutis punientibus delicta:qz ſemp
intelligunt de delictis ꝯſummatis ſm
Bart.in.l.i.ſ.ad l.cor.de ſica.z Imo.in
c.i.de pſumpt.qz ſtatuta reqrũt caſum
verum z nõ fictũ.l.iii.§.hec verba.z ibi
Bar.ſ.de neg.ge.z ideo cũ attẽptare ſit
ficte facere non ſatiſfit ſtatuto p cona-
tum.Et ideo dicit Bar.in.d.l.i.§.i.ſ.de
ſica.qđ iſta eſt rõ quare p totã Italiã
nõ punit conat⁹:qz delicta puniuntur
ſm ſtatuta.z ita modificat z ſaluat ver-
ba Spec.nimis generalia.in ti.de ac-
cuſatore.in.i.parte.§.i.verũ.q̃d ſit pmo
zc.in ſi.vbi dicit olt⁹ legib⁹ volẽtib⁹ co-
natũ puniri derogatum eſſe hodie per
contrariã cõſuetudinẽ:que verba mul-
tum notant Ange.z Pau.de caſt.in.d.
l.i ſ.qđ quiſq3 iur.z Ludo.roma.in.l.
damni.§.ſabini.ſ.de dam.infec.Et vo-
luit Alexã.conſi.xv.incip.viſo proceſſu
inquiſitionis.in.iii.colũ.in.i.vol.vbi ad
hoc allegat Barto.in.d.§.diuus.z in.l.
ſi in rixa.eo.titu.z probatur ſm eum in
l.ſi certus ſit percuſſor.§.ſi.cũ.l.ſequẽ.
ff.ad ſilleia.z dicit q̈ illum tex.ibi pon-
derat Bald.et in.l.i.§.hec verba.et ibi
Ang.ſ.quod quiſq3 iur.z Barto.in.d.l.
damni.in §.ſabini.ſ.de dam.infect.et
Bald.in.d.l.ſi quis nõ dicam rapere.z
in.c.i.§.iniuria.de pace iura.fir.z l.i.da-
ta opera.C.q̃ accuſa.nõ poſ.z in.l.ſi fu-
gitiui.C.de ſeruis fugi.et Cyn.in.d.l.ſi
is qui cum telo. ¶ Item hanc partem
ſm do.Fel.in.d.tracta.etiã tenet Abb.
in.c.mulieres.extra de ſenten.excom.z
in.c.inter ſollicitudines.de purg.cano.
et Bald.in.§.item lex cornelia.inſtit.de
pub.iudi.z Imo.in.l.i.ſ.de publi.iudi.
ad quod vide tu etiam Ang.de aret.in
tract.maleficio.in verbo z veſtem cele-
ſtem abſtulit.in.xxvi.colũ.in ver.quero
aliãs acceſſit ad bancham zc.z ibi do.
Aug.ari.in ſuis addi. ¶ Predicta etiã

empliat do. Fel. in dicto ſuo tractatu.
35 in penul. colum. †etiam ſi extet ſtatu-
tum φ occidēs occidatur ⁊ vulnerans
alr̄ puniatur: deinde cōtingat φ vnus
animo occidēdi inferat vulnus ex quo
tamē nō ſeq̄tur mors ꝓut vulnerās in-
tēdebat non punietur de morte quaſi
iſte caſus a ſtatuto omiſſus remanſe-
rit in diſpoſitiōe iuris cōmunis: q̄r ſta-
tutum voluit corrigere leges de cona-
tu loquentes. ita dicit Sal. aſſerens ſe
hunc caſum habuiſſe de facto in. d. l. is
q̄ cum telo. in vlt. q. q̄bus addit Bar. in
36 l. fi. §. de rerum diui. vbi dicit †φ ſi ſta-
tutū dicit quod ſi q̄s voluerit monia-
lē corrumpere puniatur tali pena ex-
ponitur. i. voluntarie corruperit. ꝓ quo
ſm̄ ipſum do. Fel. eſt tex. ſingu. cum gl.
ij. in. d. c. cōſulere. de ſimo. ¶ Item ad-
ducit etiam Bald. in. l. arboribus. §. iu-
37 lianus. §. de vſufru. vbi dicit †φ ſi ſta-
tutum punit magnatem intrantem pa-
latium nō ſufficit φ teſtes dicant ſe vi-
diſſe eum intrare niſi dicant quod vi-
derunt eum intraſſe vt denotēt actum
38 conſummatum. †Et idē dicit de ſtatu-
to puniente extrahētem frumētum de
diſtrictu dummodo vtatur verbo ex-
traxerit: ſecus ſi puniret inuctum por-
tare. Adducit etiam Bal. in. l. ſi fugiti-
ui. in. ij. colum. C. de ſeruis fugiti. vbi di-
cit quod etiam in caſu ſtatuti atten-
tans delictum poterit puniri extraor-
39 dinarie. †Et dicit φ ſtatutum puniens
eum q̄ portauerit extra territorium nō
habet locū in reperto in via ante exitū
diſtrictus niſi confiteatur quod porta-
bat extra vel niſi capiatur in limine di-
ſtrictus. vt latius ꝑ eum ibi. ⁊ in. l. cum
proponas. vbi etiam Sal. C. de nauti. fe-
no. ⁊ per Joā. de ana. in. c. ſignificauit.
extra de iudeis. vbi etiam habetur q̄ꝺ
ſi talis reperitur in via ſuſpecta puni-
tur arbitrio iudicis. de quo etiā ꝑ Bal.
in. l. cū inter. C. de dona. aň nup. ⁊ ꝑ Jo.
de Jmo. in. c. ij. ꝓpe fi. de cōſti. ⁊ ꝑ Bal.
in. l. non dubium. C. de legibus. ⁊ dicā
j. prope. ¶ Adducit etiam do. Fel. in di-
cto ſuo tractatu de conatu notata per
Bar. in. l. cum q̄. §. de iure patro. ⁊ Bal.
in. l. ſi q̄s in ſuo. C. de inofficio. teſta. vbi
40 dixit †quod ſtante ſtatuto quod decli-
nans iuriſdictionē poteſtatis poſſit im-
pune offendi: ⁊ reperiatur φ aliq̄s op-
poſuerit exceptionem declinatoriam
ſuꝑ qua non fuit pronunciatum ⁊ hoc
caſu non poterit impune offendi q̄r co-
natus caruit effectu. Adducit etiam
Dhicum. in. c. auaritie. in vlt. colum. de
41 elec. in. vj. vbi ꝓpter gloſ. ibi dicit †φ ſi
ſtatutum punit portantes veſtes certi
voloris ⁊ aliqua mulier fecerit fieri ta-
lē veſtē tamē eam non portauit nō ca-
dit in penā ſtatuti. Adducit etiā Bal.
in ſua diſputatiōe inci. accuſatus de vi
42 turbatiua. l fi. vbi †dicit quod ſi ſtatu-
tum punit accedentem ad capiendam
poſſeſſionē beneficij ſine certa licentia
nō punitur ille q̄ ſine licētia acceſſit vſ-
q; vel prope eccleſiam ⁊ timore arma-
torum q̄ ibi erant retroceſſit q̄r oī pena
que imponitur pro violētia redrit actū
ꝯſummatum. ¶ Ita dicit do. Fel. in. d.
43 ſuo tracta. de conatu. ¶ †Ego aūt poſt
eum dicebam quod illa doctrina Bal.
in. d. l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fug. in. ij.
colum. inquantum dicit q̄ꝺ ſtatutū pu-
niens eum q̄ portauerit extra territoriū
non habet locum in reperto in via an-
te exitum diſtrictus ⁊c. q̄ꝺ hanc doctri-
nam etiam refert ⁊ ſeq̄tur do. Jaſ. in. l.
j. in. §. hec autem verba. in. j. col. §. quod
quiſq; iur. de qua queſtione vide Joā.
and. iudicio meo latius et melius lo-
quentem in addi. Specu. in titu. de cō-
ſtitu. in. §. j. in addit. inci. ſed incidit hic
⁊c. ⁊ Alberi. de roſa. in ſecunda parte
ſtatutorum. queſtione. clxviij. incip. Cr.
querit. ⁊ Bar. in. l. vulgaris. §. q̄ furti. §.
de furtis. et Ange. de aret. in tractatu
maleficiorum. in verbo ⁊ veſtem cele-
ſtē. in verſicu. quero aliq̄s acceſſit ad
banchum ⁊c. ⁊ ibi in addi. Et ſcias q̄ꝺ
rō predictorum quare non punitur af-
fectus nō ſecuto effectu poteſt eſſe du-
plex: p̄ma illa quam aſſignat text. in. l.
j. in fin. §. quod quiſq; iur. vbi dicit tex.
q̄d eū obfuit conatus cum iniuria nul-
44 lum habuerit effectum ⁊c. ¶ †Secū-
do poteſt eſſe rō vcʒ q̄r verba debēt in-
telligi cum effectu. l. pen. §. pe. ff. ne q̄s
eum. l. quoties. §. q̄ ſatiſ. cogan. c. fin. vbi

gloſ.extra de ſponſa.z.c.quatr.de pac.
c.relatum.cum gloſ.de cle.non reſidē.
l.ſi is qui.§.ſi tu titium.ff.de furtis.l.
aliud eſt capere.ff.de verb.ſign.¶ Pro
qua regula faciunt optime dicta per
do.Jaſ.in.d.l.j.§.hec autē verba.in.ij.
colum.ff.quod quiſq; iur.vbi dicit quod
ſi ſtatutum dat premium capiēti ban=
nitum intelligitur quando eum appre=
hēdit cum effectu z preſentat ſuperio=
ri:allegat Guil.de cu.Albe.z Ang.ibi
pro quo dicit facere.l.ſi barſatoꝛam.et
ibi Cy.z Ang.C.de fideiuſſo.¶ Quin=
immo fortius dixit Bar.in.l.j.in pnc.in
45 vij.colum.ff.de acqui.poſ.quod† ſi ſta=
tutum diſponit quod ſi aliqs fuerit in=
uētus cum armis puniatur tanta pe=
na quod hoc intelligitur ſi captus fue
rit.z eum ſequitur Ang.in.l.qui ſeruū.
ff.de verbo.obl.quod etiam dixit Bar=
to.in.l.j.in verſi.depꝛehēſus.C.de peti.
bonoꝛum ſublatoꝛum.lib.x.tamen di=
cit ipſe Jaſ.vbi.ſ.q in hoc contrarium
tenuit Ange.Jmol.z Woder.in.d.l.j.in
pnc.z in.l.iij.§.neratius.ff.de acq.poſ.z
Sal.in.d.l.ſi barſatoꝛam.de quo vide q
circa hanc materiam dixi in practica
mea cauſarum criminalium.in.cxxv.
char.vbi latiſſime locutus ſum in ma=
teria poꝛtationis armoꝝ.Et facit etiā
ad pdictam regulam.nam non ſufficit
docere ſed quod dꝫ debet probari ſecū=
dum glo.in.l.j.ff.ſi quadru.paup.fe.di=
catur.z voluit gloſ.in.l.ij.ff.de ſeruis.z
in.l.magis puto.§.illud.ff.de rebus co.
z gl.in.c.ſup eo.de appel.z in clemen.
j.de in integ.reſtitu.z in.c.non eſt.de cō
ſuetu.lib.vi.z gl.in.l.ait pretoꝛ.ff.vi bo.
rapto.z in.l.j.ff.de incē.rui.naufra.z ibi
Barto.pro quibus faciunt dicta per
Ange.in.l.quecunq;.§.fi.ff.de publi.et
per Barba.in conſi.ſuo.lvj.inci.propo=
ſita mihi zc.in.ij.colum.in tertio volu.
z in conſil.lxxiij.incip.viſo puncto zc.
in.vj.colum.in eo.volu.et ibi in conſil.
lxxvj.incip.viſo puncto. in.ij.colum.et
ibi in conſi.lxxxviij.incip.in contingen=
tia.in.v.colum.z p do.Fel.in.c.cum di=
lectus.in penult.colum.de accuſa.vbi
allegat alias gloſ.hoc dicentes.de quo
etiam per Abb.in cōſi.ſuo.xxxiij.inci.

ſuper queſtionis materia zc.in.ij.colū.
46 poſt pnc.¶ Pro quibus etiā facit† nam
ſtatutum dans premium accuſanti in=
telligitur ſi accuſans pbauerit cōten=
ta in accuſatiōe eſſe vera.Jta dixit gl.
in verbo oſtēſum.in.c.j.de his que fi.a
maioꝛi parte cap.z probatur in.c.poſt
electionem.z in.c.cum ſuper.de cōceſ.
pbē.z not.gl.in.c.nō eſt.in ver.allegat.
de cōſue.lib.vj.z gl.in.l.ſi cuius appel=
latio.ff.de appel.recip.z in.l.ij.in gloſ.
fina.C.quod metus cauſa.z voluit do.
Alexan.in cōſil.cxcvj.inci.diuini nu=
minis zc.in.ij.colum.z gl.in.l.j.C.ex qui=
bus cauſis ſerui p premio.libe.ac.z gl.
in.c.j.in ver.reum.de iudi.in.vj.z Ale=
xan.in conſi.lxxj.in ij.colum.in.v.volu.
¶ Quinimmo fortius ſi ſtatutum di=
47 cit† quod q nō pbauerit accuſationē
ſuam puniatur in decem aliqs pduxit
accuſationē habentem plura capitula
z quedam pbauit z quedam nō:ita dꝫ
puniri in decem ſicut in nullo pbaſſet.
ita dixit Ange.in.l.vnica.C.de ſuffrag.
ad q etiam vide Bald.in ſiñ in.l.mino=
ribus.in fin.C.de his quibus vt indig.
48 ¶ Jtē ad pdicta etiam facit† nā ſta=
tutum dicēs qd ſi qs petierit executio=
nē puniat certe dꝫ intelligi ſi petierit z
ad finē pduxerit alias non punietur.
ita firmat Dy.z Bart.in.l.amplius nō
peti.ff.rē ratam habe.p.l.q cū maioꝛ.in
§.accuſaſſe.z.l.in ſeruitutē.§.petiſſe.ff.
de bo.libe.z.l.papinianus.in.§.memi=
niſſe.ff.de inoffic.teſta.z.l.alia.C.de his
quibus vt indig.z not.Bart.in.l.ſi liber=
tus.z in.l.eum ff.de iure patro.z in.l.in
criminali.C.de iuriſd.om.iud.z Bar.in
l.ſi qs maioꝛ.C.de tranſact.z Bald.in.l.
ſi qs in ſuo.C.de inoffi.teſta.z do.Ant.
in.c.ſi diligēti.de foꝛo cōpe.¶ Et adeo
pdicta ſunt vera quod ſi etiam deuen=
tum eſſet ad ſententiam z ab illa eſſet
appellatū pendēte appellatiōe adhuc
nō eſſet commiſſa pena legalis vel ſta=
tutaria qꝛ petitio non eſſet ad finē re=
ducta:vt declarat Bald.in.l.alia.C.de
his quibus vt indig.de quo p Alexan.
in conſi.ccccitij.incip.viſo thema.zc.in fi.
verbis.z aliqd per Ange.in.l.ſi barſa=
toꝛam.C.de fideiuſ.Ad predicta etiam

49 facit†nã hec verba ſi talis heres erit
non intelliguntur ſimplr ſi fuerit he-
res inſtitutus ſed poſt aditionem here-
ditatis.tex.eſt quem ibi ad hoc ponde-
rat Joan.de Jmol.in.l.ſeruum.§.ſi qs
ita.ff.de heredi.inſtitu.pro quo faciunt
dicta per Barto.in.l.gerit.in.iii.colum.
verſicu.circa tertium.ff.de acq.her.vbi
vult quod quando in aliqua diſpoſitio-
ne ſit mentio de herede intelligitur de
herede poſt aditionem hereditatis:de
quo per Soci.in conſi.ſuo.xcj.incip.vi-
ſa ꝛc.in.ij.colum.¶Et vltra predicta
dico quod adeo eſt vera dicta regula
50 vez†quod verba debent intelligi cum
effectu quod etiam ille effectus debet
durare alias nõ eſt ſatiſfactum legi eo
qꝛ nõ dr factum quod nõ durat factũ.
l.itẽ ꝯ quod ſi actor.ff.qꝺ cuiuſqꝫ vni-
uer.l.ſi pro parte.§.verſum.ff.de in rem
verſo.l.alia.C.de his qbus vt indig.cũ
51 ſi.†Et ideo carceratus q aufugit ſi re-
uertatur non dr fugiſſe ſm Bald.in.l.j.
iij.colũ.C de edil.actio.ꝛ in.l.j.in.v.co-
lum.de ſeruis fugi.pro quibus faciunt
etiam not.verba Ludo.ro.in conſi.ſuo
cccccx.incip.quo ad pmum.in ix.colũ.
ver.ſcdo q lꝫ ꝛc.ꝛ per Bal.in reper.ſuo
in verbo bannitus.in ver.qd ſi banni-
52 tus capiatur ꝛc.†vbi dixit quod ſtante
ſtatuto qꝺ capiẽs bannitũ habeat cer-
tũ premium qꝺ ſi qs cepit bãnitum q
poſtea ſibi aufugit non debebit habe-
re pmium.Et faciunt dicta p Bar.in.l.
ſicut.§.ſupuacuã.in.ij.colũ.verſi.redeo
ad ordinẽ ꝛc.ff.quibus modis pign.vel
53 hyp.ſol.vbi dixit†quod ſi iudex man-
dat alicui ſub pena quod exeat talẽ do
mum ꝛ illã diſgombret qꝺ ſi talis cui
factum eſt mandatũ exiuit domũ ꝛ eã
diſgombrauit ꝛ poſtea in eadẽ reingreſ
ſus eſt qꝺ cadit in penam dicti pcepti
ſibi facti qꝛ non dꝫ factum quod nõ du
rat factum ꝛ nõ dr exiuiſſe poſtqꝫ eſt re-
uerſus.Et facit no.verbum Bald.in.l.
ſi qs ita.C.de pac.inter emp.ꝛ ven.vbi
54 dixit†qꝺ ſi teſtator relidt eccleſie cen-
tum vt emat fundum eccleſia emit fun
dum poſtea vult illum vendere an poſ
ſit:ꝛ dicit quod nõ qꝛ nõ diceret emptũ
quod nõ duraret emptum.Et pro iſtis

faciunt optime dicta p Soci.in conſil.
ſuo.lxxvi.incip.viſa ꝛc.in.ij.colum.ꝛ in
conſil.cxxxiiij.inci.profecto.in.ij.colum.
poſt me.ꝛ ad pdicta facit etiam ſingu-
lare verbum.d.Nelli.in tractatu ban-
nito.in pma parte ſecũdi temp.q.lviij.
55 vbi dixit†quod ſi ex forma ſtatuti ban-
nitus nõ poteſt ſtare vel habitare in ta
li loco vel in tali ciuitate alis poſſit ibi
capi ꝛ decaptari qꝺ tale ſtatutum nõ
habet locũ in bannito tranſeunte ꝛ co-
medente in hoſpitio:quod eſt nota.di-
gnum.Et pro pdictis faciunt illa que
dicuntur a ſcribẽtibus in pluribus lo-
56 cis vez†quod illa que durant tantum
momento tempore non ſunt in cõſide-
ratione ꝛ aliqd non diſponunt.ita di-
xit Bald.in.c.j.in.§.cum etiam.in titu-
lo epiſcopum vel abbatẽ.in vſi feu.et
in.l.ex facto.§.fi.ff.ad tre.ꝛ in.l.qꝺ de pa
riter.ff de reb.dub.de quo an illt verũ
ꝛ qñ vide Jaſ.in.l.non tantum.C.de le-
gatis.¶Ultimo facit alia rõ pro his q
adducta ſunt.ff.p illa parte vez quod
affectus nõ punitur niſi ſecuto effectu:
57 nã facit illa regula†vez qꝺ vbi opus
eſt facto verba non ſufficiunt:ita pbat
text.in.d.l.j.§.hec verba.ff.quod quiſqꝫ
iuris.ꝛ voluit gl.in.c.j.in ver.volunta-
tẽ.de eo qui mittitur in poſ rei ſeruan.
cau.ꝛ gloſ.in.c.vt circa.in verbo pſtito.
58 de elec.in ſexto.¶Et ideo videmꝰ†qꝺ
vbi reqritur oblatio nõ ſufficit verba-
lis ſed requirit actualis.l.q decẽ.ff.de
ſolu.l ſeruꝰ qui heredi.in fi ff.de ſtatu
libe.voluit Bart.ꝛ aliũ in.l.ptor.§.ſi qs
paratus ff.de ope.noui nũtia.ꝛ hꝫ in.l.
acceptã.C.de vſur.ꝛ per glo.in.c.paſto-
ralis.de offi.ord.ꝛ facit.c.j.de cã poſ.ꝛ
ppꝛieta.ꝛ hꝫ p Bal.in.c.j.§.lꝫ.in ti.q de
feu.ſue.contro.inter dñm ꝛ agna.ꝛ per
Alexã.in cõſi.cccclxxvij.inci.in cã.in.v.
colũ.ꝛ p Lud.ro.in cõſi.clxiij.inci.cõſti-
tutio curie ꝛc.in fi.in cõſi.ccxiij.inci.pro
diſcutiẽda ꝛc.in.iij.colum.ꝛ in ſuo cõſil.
cccliij.inci.queritur pmo ꝛc.in.j.colũ.ꝛ
per Bal.in.l.ſi ex cautione.C.de nõ nu.
pec.in ver.ſeptimo queritur.ꝛ per Pet.
de ancho.in conſil.ſuo.cccxxxij.inci.vi-
ſis diligẽter.in.j.colũ.ꝛ per Alexan.in.l.
ſi more.ff.ſolu.matri.ꝛ per Barto.in.l.

creditor la.ꝗ.ff.de diſtra. pig.tene mẽ-
ti predicta q: materia conatus eſt val-
de quotidiana.¶ Et non omitto vnum
ſingulare verbũ iudicio meo in mate-
59 ria iſta videlicet † quod nedũ nõ dz pu-
niri affect⁹ nõ ſecuto effectu ſed etiã ſe
cuto effectu nõ dz puniri effect⁹ nec af-
fectus: ꝛ hoc in vno caſu vcꝫ qñ delin-
quẽs poſt delictũ perfectũ ꝛ cõſumatũ
eũ penitet ꝛ effectus eſt bon⁹ ꝛ probus
homo.ita not.dixit Spec ꝛ ibi Jo.an.
in titu. de accuſatore.in.§.j.in.ix.colũ.
in ver.quid ſi aliquis interfecit patrẽ
vel tutorẽ meum ꝛc.vbi not.dixit qñ ſi
aliqs interfecit patrẽ vel tutorẽ meum
poſtea eũ penitet ꝛ efficitur bonus ho-
mo qñ nõ poſſum vlteri⁹ eũ accuſare.
allegat.c.accuſaſti.eẽ de acc.ꝛ.c odio.
lxxvi di.¶ Pro quo facit optime text.
in.c.q: diuinitatis.de peniten.di.i.vbi
dicit nolo mortẽ peccatoris ſed vt con
uertatur ꝛ viuat. Et facit illud cor con
tritũ ꝛ humiliatũ de⁹ nõ deſpecies ꝛc.
¶ Modo redeundo ad tex.noſtrum di-
60 co notandũ eſſe ex hac.l. † quod faciẽs
falſam monetã niſi ante pfectionẽ cuꝫ
peniteat punitur pena falſi.ita innuit
iſte text.ꝛ de hac falſa moneta hẽ in.c.
quãto de iureiurã.ꝛ in.l.j.ꝛ.ij.C.de fal.
mone.¶ Sed ego vltra oĩa poſtꝗ̃ hic
principaliter tractaẽ dicta materia fal
ſe monete ſtatui eam diligentius ꝛ co-
pioſius examinare tangendo plures
queſtiones in ipſa materia falſe mone
te: que oĩa aliqs dum legerẽ titulũ de
crimi.falſi predicta examinaui in.c.ad
falſariorum illius tituli.vbi do.Abb.ꝛ
Joã.de ana.aliqua ponũt in ipſa ma-
61 teria.¶ Et primo ſciasꝫ † quod plurib⁹
modis delinquitur circa monetã vide-
licet illã falſificando falſam exponen-
do bonam tondendo vel tingendo ideo
videndũ eſt quibus penis tales hec per
petrãtes puniant.¶ Et ideo ſcias pri-
62 mo † quod faciẽs ſeu fabricãs falſam
monetam punitur vltimo ſupplicio ſi-
ne remedio appellationis: ꝛ domus in
qua fabricaẽ falſa moneta eſt publicã
da ſiue dñs ſciuerit ſiue ignorauerit
niſi dñs ante ignorãs eũ primũ ſciue-
rit ꝛ ſcelus reperuerit illud pdiderit.

Jtẽ talis dom⁹ publicaẽ dũmodo dñs
fuerit primus ipſi domui.¶ Qñ tñ fal
lit in domib⁹ viduarũ ꝛ pupillorũ.Tu
tores tñ coꝝ tenent: iſta oĩa probant in
l.j.C.de fal.mone. Et pdicta habent lo-
cum in falſificante monetã principis.
63 † Sꝫ ſi aliqs falſificauit aliã monetam
quã principis punit capitali pena que
nõ eſt pena mortis.ita dixit Raph.cu-
ma.in cõſi.ſuo.cxxviij.incip. hoc ma-
xime.in pe.col.ꝛ ibi ponit rationem de
qua ibi per eum.ꝛ idem dixit latius lo
quendo do.Alex.in conſi.ſuo.ciiij.incí.
quod ſtatutũ loquens ꝛc.in.ij.col.in.§.
volu. et in.l.eleganter.in.§ qui repro-
bos.ff.de pigno.act.¶ Jllud tñ qñ di-
citur quod faciẽs monetã falſam puni
tur vltimo ſupplicio non habet locũ in
falſificante monetã reprobatam in lo-
64 co.¶ † Et ideo ſtatutũ puniẽs falſifi-
cantẽ monetã nõ habet locũ in falſifi-
cante monetã reprobatã in loco ſtatuẽ
tium quia ſtatutũ loquens de moneta
habet locũ in moneta vſuali ꝛ currẽti
in loco ſtatuti.ita dixit Alexand.in di-
cto conſi.ſuo.ciiij.incip.ꝛ quod ſtatu-
tum. in principio.in.§.volu. et in. d. l.
elegãter.ꝛ in.d.§.qui reprobos. in qb⁹
locis adducit quã plura iura ad hoc.
65 ¶ † Ex quo infertur quod ſi in aliqua
ciuitate vel loco ſit exbannita aliqua
moneta quod tunc falſificans talem
monetam non punietur pena ſtatuti
punientis falſificantem monetam per
predicta.¶ Et teneas etiam menti in
66 hac materia † quod non ſolum faciẽs
falſam monetam punitur vt ſupradi-
ctum eſt: ſed etiam fabricans bonam
ꝛ iuſtam monetam ſi non habet licen-
tiam faciendi illam a ſuperiore puni-
tur de falſo.Jta dixit Jaco.de are.quẽ
ibi refert et ſequitur Alexã.in.v.colũ.
in l.ſingularis.ff.ſi cer peta.ꝛ idem di-
xit glo.in.l.ſacrilegũ.ff.ad.l.iul.pecu.
ꝛ docto.in.c.quãto.de iureiuran.ꝛ idẽ
dixit gloſ.in l.ij.C.de fal.mone.et vide
j.in ſeq.col. Et faciũt dicta per Barto.
in hac.l.vbi dixit.qñ moneta falſa di-
citur illa ꝗ nõ fit ob eo ꝗ habet autori-
tatẽ a principe illã faciendi.allegat.l.
ij.ꝛ.iij.C.de falſa moneta.¶ Credo tñ

q adueniēte caſu talis mitiꝰ puniret
quam ille qui feciſſet falſam monetam
quia talis nō cōmiſit falſitatē:ſed po-
tius inobedientiam ſui ſuperioris ſed
cū nō cōmiſerit falſitatē nō debet pu-
niri tanq̄ falſator monete. Nā cui nō
cōueniunt verba legis nō conuenit eiꝰ
diſpoſitio. l.iiij.§.toties.ff.de dam. infe.
l.hos accuſare.§.omnibꝰ.ff.de accuſa-
tio.c.maiores.ver. ceterum.z.c.debitū.
de bapuſ.clemen.qđ circa.de elect.c.ſi
pater.de teſta.li. vj.c.indemnitatibus.
in fi.de elec.in.vi.de quo latiſſime per
do. Fel.in.c.nonnulli.in.xxxv.z in.xxxvj.
colū.de reſcrip.z p Alexā.in.l.j.ff.de ac
qui. poſ.in.j.colū.in fi.z per Pau.de ca.
in.l.mācipia.in.ij.col.C.de ſer. fug.z p
Ang.in.l.ſi quis id quod.in pn.in ver.
ſequit in text ff de iuriſdi.om iudi.z p
Soꝛi.in cōſi.ſuo.xxx.incip.quamuis.in
vi.colū.z ibi in.x.col.§.preterea.pro hac
parte facit. Nā pena eſt commēſuran-
da delicto.aut.oēs peregrini.C.cōmu-
nia de ſucceſ.c.felices. de penis.in.vj.
cum ſimilibus.ſed ſtatutum ſeu lex lo-
quens de faciente falſam monetā non
debet habere locū in illo qui fecit bo-
nam z iuſtā monetam ſine licentia ſu-
perioris:qꝛ non delinquit in falſitate
cōmittenda ſed ſolum in nō habendo
licentiam quod eſt minꝰ:ergo nō debet
puniri illa pena et cū minꝰ deliquerit
pena eſt commenſuranda delicto per
dicta iura z ſic nō eſt puniendus pena
mortis vt puniendus eſt fabricās mo-
netam falſam. Nec obſtat ſi dicatꝰ qđ
immo ex tali inobediētia debet puni-
ri pena mortis licet fecerit bonā z iu-
ſtā monetā. Nā veniēs ꝯtra preceptum
ſuperioris punitur pena vltimi ſup-
plicij etiā ſi rem bonā et vtilem fecerit
ipſi dn̄o z ſuperiori.vt eſt textus mul-
tum nota in.l.deſertorem.§.in bello.ff.
de re mili.pro quo faciūt dicta p Abb.
in.c.bone memorie. el. ij. de poſtula.
prelatorum.vbi dixit quod ſi ꝓcurator
impetrauit z obtinuit noīe dn̄i aliquid
per ſimoniam tamen hoc caſu dn̄s nō
tenetur ſibi reſarcire expenſas quas
fecit::z faciunt dicta per ſcribētes in.l.
j.§.ſi procurator ff.ſi quis ius dicē.non

obtempe. Quia reſpōdeo q ille text.in
d.l.iij.§ in bello.de re milita.nō habet
obſtare eo qꝛ ibi ille miles punitur pe-
na capitali propter maximū periculū
in quo poſuit res z bona domini licet
res bene ſucceſſit ſed hec ratio nō mi-
litat nec concurrit in caſu noſtro eo qꝛ
faciēs bonam z iuſtam monetam ſine
licētia ſuperioris nō ponit nec res nec
bona dn̄i in periculo:ergo non habet
obſtare.d.l.iij.§.in bello.cui text.etiam
multipliciter reſpondet.d.Feli.in.c.il-
lud.de maio.z obe.vbi inter alia cōtra
eū adducit text.in.l.ad beſtias.ff.de pe-
nis.vbi propter peritiam z factū inſi-
gne effectualiter perpetratū quis eua
dit penā:de quo latiꝰ p do.in.d.c.illud.
z aliqđ etiam dixi ego in practica mea
cau.crimi.in.lxvij.char. ¶ Et ſic p pre-
dicta mihi videtꝰ dicēdū q faciēs mo-
netā bonā z iuſtā etiam ſine licētia ſu-
perioris nō debeat puniri tāq̄ faciens
monetā falſam ſꝫ mitiꝰ vt ſupradictū
67 eſt. ¶ † Et circa pdictā materiam te-
neas etiā mēti q priuate pſone ꝯcedi
nō pōt qđ poſſit facere monetā.text.eſt
z ibi glo.z Sali.in.l fi.C.de falſa mone-
ta.z dicit ibi Sali.hoc eſſe verū etiam
ſi ſuperior concedēdo hoc priuato per
reſcriptū diceret ſe hoc facere ex certa
ſcientia qꝛ videretꝰ eſſe infatuatū:quod
dictum refert z ſequitur Alexā.in.l.ſo-
lidos.C.de ver.numiſmatis.li.xj.z ideo
dicit Bar.in.d.l.fi.C.de fal.mone.quod
illi de fiſco non poſſunt facere cudere
monetā vt faciūt:z eum refert z ſequitꝰ
Joan.de ana. in.c.ad falſariorum. de
crimine fal. ¶ Et illud qđ.ff.dixit vez
q moneta nō pōt cudi ſine licētia pn-
cipis dicas q hoc etiā firmauit Bart.
in.l.ij.C.de vel.numiſmatis. lib. xj. et
in.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.z iu.z Bald.
78 in.c.i.que ſint rega. ¶ Scias etiā † qđ
ille nō dicitur feciſſe falſam monetam
qui eā incepit cudere ſed nō impoſuit
formā z ideo puniri nō debet cum nō
perfecerit delictū. per hanc.l.ita dixit
Bald.in.l.iij.C.de nautico feno.allegat
hanc.l.z dicta per Bar.hic etiā voluit
glo.in.l.quicūq.ff.in hoc tit.z Bald.in
conſi.ſuo.cclvj.inci.reperitur in volu-

mine ſtatutorum.in.j.volu.pro quo fa-
ciunt dicta per Bald.ꝛ alios in aut.ſed
nouo iure.C.de ſeruis fugi.et que dicta
fuerūt latiſſime.ſ.in materia conatus.
¶ Intellige tamē hoc quod dicitur in
iſta.l.videlicet ꝙ ille qui inchoauit de-
linquere ꝛ nō perfecit non punitur eſſe
verū ſi non perfecit quia noluit:ſecus
autem ſi non perfecit quia non potuit
quia tunc ei nō parcit.ita dixit Barto.
hic:ad qđ ipſe allegat dicta per docto.
in.l.ſi quis non dicam rapere.C.de epi-
ſcopis ꝛ cleri.ꝛ dicta per eū in.l.qui ca
mēte.ſ.de fur.pro quo eſt not.glo.in.c.
periculoſe.in gloſſ.ſi.de penit.diſtin.j.
¶ Ulterius etiā ſcias qđ falſificatores
69 monete ſunt adeo odio iuri † qđ etiam
ſine precepto iudicis poteſt falſificator
monete inuitus in iudiciū exhiberi ſm
Spec.in titu.de accuſatore.§.j.ver.hoc
70 tamē.¶ † Item etiam in hoc crimine
falſe monete ſocius criminis pōt accu-
ſare ſociū et contra eum teſtificari ſm
Specu.in dicto titul.de accuſatore.in
verſi.item repellitur ꝛc.ad qđ etiā vide
Specu.in titu.de libelli concep.in.§.
in verſic.cix.ꝛ idem voluit Sali.per il-
lum tex.in.l.j.C.de fal.mone.¶ Uiſo de
fabricante falſam monetam videndum
71 eſt modo in expendente illā.† Ideo q̄ro
qua pena puniat̄ expendēs ſciēter fal-
ſam monetā.In quo dicas ſm Bart.in
l.lege cornelia.ſ.in hoc ti.ꝙ expēdens
nūmos plumbeos vel ſtamneos punit̄
de falſo:ſed ſecus ſi aliter eſt falſa quia
tūc extra ordinē punit̄.Barto.aūt in.l.
ſacularij.ſ.de extraoꝛ.crimi.dicit gña-
liter ꝙ expēdēs falſam nō punit̄.l.coꝛ.
de fal.ſed punit̄ extraordinarie:quod
dicit eſſe verum niſi in caſibus enume
ratis.d.l.lege coꝛ.Sed Sali.in.d.l.ij.C.
de fal.mone.dicit ſe dubitare an opi-
nio Bart.ſit vera qꝛ ipſe credit ꝙ illud
qđ dicit.d.l.lege coꝛ.de nummo plum-
beo vel ſtamneo dicat exēpli cauſa.et
ſic ſit idē dicendū q̄cunq; expenderet̄
alia moneta falſa ratione materie.Et
videt ad.l.ſacularū.de extraoꝛ.cri.per
quā vult Bart.ꝙ puniat̄ extra ordinē.
Nā dicit ꝙ alia lectura illius.l.eſt ve-
rior.ꝛ hanc opi.Sali.refert et ſequitur
Joā.de ana.in.c.ad falſarioꝛum.de cri.
fal.in.v.col.q̄ opi.ſeruat̄ in practica per
totā Italiā ꝛ eā ego ſequoꝛ cū habeat
maioꝛ rationē in ſe quā opi.Barto.de
qua etiā p Ange.de are.in tra.ſuo ma-
leſi.in verbo falſario.in.v.char.in ver.
q̄ro an aurifex ꝛc.Et iſta opi.Sali.fir-
matur cōiter a ſtatutis Italie loquen-
tibus de expendentibꝰ ſcienter falſam
monetā.Et circa hanc materiā de expē
72 dente falſam monetā.† Scias ꝙ predi
cta habent locum in expendente ſcien-
ter talē monetā ſed ſecꝰ eſt in expēdēte
ignorāter eam:qꝛ talis expēdens igno-
ranter falſam monetā nō punit̄ aliqua
pena cū ignorantia eū excuſet.Nā igno
rantia regulariter excuſat ignorantē a
pena:vt ptꝫ ex pluribꝰ iuribꝰ.et primo
ptꝫ ex dicto Bal.in.c.a nobis.de excep.
73 vbi dixit † ꝙ ignorantia excuſat a deli-
cto.ad qđ facit glo.in.l.j.ſ.de recepta.
q̄ dicit ꝙ receptans bannitū ignorāter
excuſat̄ a pena receptantiū bānitos.et
de illa glo.facit feſtū ibi Bar.dicēs pro
ea eſſe caſum in.l.ij.in.§.ſed etſi.ſ.de
incen.rui.ꝛ naufra.ꝛ in.l.methodoꝛuꝫ.
J.de penis.de quo etiā p Ange.de are.
in trac.ſuo maleſi.in verbo ꝛ dicto ma-
leficio ſemp aſtitit.in verſi.q̄ro qꝛ.ſ.ꝛc.
ꝛ per Barto.in.l.ocīs.C.de agri.ꝛ cenſi.
li.xj.ꝛ facit text.et ibi late locutus ſum
in hac materia ignorantie.in.l.q̄ igno-
rans ſ in hoc titu.Et facit tex.in.l.itē
apud labeonē.in.§.ſi qs virgines.ſ.de
74 iniuriis.† vbi appellās vel attentans
virginē vel eius pudicitiā blandis ver
bis non tenet̄ actiōe iniuriarū ſi neſcie
bat eā eſſe virginē qꝛ erat induta veſte
meretricali.Et facit text.in clemen.cos
de conſang.ꝛ affi.ꝛ in.l.ſi adulteriū cū
inceſtu.ſ.de adul.ꝛ in.l.qui cōtra.C.de
75 ince.nup.in quibus iuribus habet̄ † ꝙ
contrahēs ignorāter inceſtas nuptias
nō punit̄ pena qua alʼs puniret̄ ſciens.
Et facit.c.apoſt lice.extra de cle.excō.
76 miniſt.vbi ptꝫ † ꝙ clericus ignorans
ſe ſuſpenſum lꝫ celebret nō tn̄ incurrit
irregularitatē qđ cōtrariū eſſet in ſciē-
te.Et facit etiam tex.in.c.j.in.§.ſi vaſal-
lus.in ti.ſi de feu fue.cōtro.inter dñm ꝛ
77 agna.vbi dicit̄ † ꝙ ſi vaſallus ignorans

ter ſine licẽtia dñi alienat feudum non
priuat̃ ipſo feudo qđ ſecus eſſet in alie
nãte ſciẽter feudũ. Et facit etiam tex. in
d. c. j. §. vaſall' feudum. in. d. ti. ſi de feu.
fuerit contro. inter do. ꝛ agna. vbi dicit̃
78 †ꝙ ſi vaſallus ignorãter negat feudũ
eſſe feudũ qđ non priuat̃ ipſo feudo qđ
79 ſec' eſſet ſi ſciẽter hoc faceret. ¶ †Itẽ
facit etiã nã ſi heres emphiteote non
ſoluit canonẽ per biẽniũ nõ cadit a iu
re ſuo ſi ignorauit talem rẽ eſſe emphi
teoticã. ita dixit Pet. de ancha. in conſi.
ſuo. clxxiij. inci. dns Lazarius ꝛc. et ibi
80 ſubdit †ꝙ talis ſua ignorantia ꝓbabi
tur per iuramẽtũ ipſius heredis quod
eſt nota. Et idem etiã voluit Spe. in ti.
de loca. in. §. nũc aliqua. in verſic. xviij.
ꝛ Bar. in. l. cũ filius. §. in hac. ff. de verb.
obliga. ꝛ Bald. in. l. ſi. C. ſi aduer. vendi.
Dy. in. c. cum q's. de reg. iur. in. vj. ꝛ glo.
in. l. ij. et ibi docto. C. de iure emphi. et
Lu. ro. in conſi. ſuo. clxvj. inci. viſo ꝛ di
ligenter. in fi. verbis. de quo etiã ꝑ Lu.
ro. in repetitione. l. ſi vero. in. §. de viro.
in ſub. ſal. verſi. xiij. probat̃ ff. ſolu. mat.
ꝛ dixi etiã de hoc in repetitione mea ru
bri. C. de probationib'. in. xxviij. colum.
81 ¶ Et idẽ dicas eſſe in vaſallo q̃ nõ pe
tijt ſe renouari in feudo ignorãter qꝛ ꝑ
hoc non poterit priuari feudo ſm Bal.
in cõſi. ccclxj. incip. quidam nobilis. in
iij. volu. Et facit etiaʒ ad pꝛedicta gloſ.
in. l. cũ filius. in. §. in hac. ff. de verb. obl.
que notabilis eſt in materia ignoran
82 tie. † Facit etiam nã cõtra ignorantem
nõ currit pꝛeſcriptio ꝛ caſu quo currat
ille contra quem currit debet in inte
grum reſtitui ex clauſula illa generali
ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbitur
ita dixit Barto. in. l. j. §. ſi quis autem. ff.
de itinere actuqꝫ priua. quam refert et
ſequitur Lud. roma. in conſi. ſuo. clxvj.
incipien. viſo et diligenter. in fin. ver
bis. ꝛ voluit Bald. in conſil. ſuo. ccclxj.
incipien. quidam nobilis in. iij. volu
mi. et Joan. de imol. in. c. fina. de pꝛe
ſcrip. et videtur ſequi Bald. in. l. fina.
C. de pꝛeſcript. longi tempo. et Ludo.
roma. in. l. ſi vero. in. §. de viro. in. ij. fal
lentia. ff. ſolu. matrimo. et eſt de mente
Specu. in titu. de pꝛeſcrip. in. §. j. verſic.

ſed pone colonus. ꝛ Abb. in. c. j. de pꝛe
ſcrip. et Joan. de imol. in. l. pomponius.
ff. de acquiren. heredi. et Ange. in. l. fin.
C. de pꝛeſcrip. longi tempo. et Ludo. ro
ma. in. l. qui vniuerſas. in. §. fina. ff. de
acqui. poſ. et iſta eſt communis opi. ſm
Soꝛ. in conſil. ſuo. lxx. j. incip. in cau
ſa. in fi. verbis. Facit etiam ad pꝛedicta
83 †nam ſtatutum puniens ſindicos non
denuntiantes maleficia commiſſa non
extendit ad ſindicos non denuntian
tes maleficia commiſſa ex ignorantia
ſm Barto. in. l. diuus. ff. de cuſto. reo. et
in. l. ſemper. §. interdum. ff. quod vi aut
clam. et Ludo. roma. in. d. §. de viro. in
ij. fallen. verſicu. xvj. Et facit etiam ad
pꝛedicta qđ voluit Bald. in. l. data opera.
in. x. colum. C. qui accuſa. non poſ. vbi
dixit ꝙ ciues nouelli contrauenientes
ſtatutis ciuitatis excuſantur pꝛopter
eoꝛum pꝛeſumptam ignorantiam. ꝛ mo
uetur per text. in. l. qui commeatus. in. §.
tironi. ff. de re milita. vbi dicitur qđ par
citur nouo militi tanq̃ iuſte ignoranti
leges militares. Et idem ſm domi. Fe
li. in. c. a nobis. in princi. de excep. tenet
Lud. ro. in conſi. ſuo. ccxxviij. in. iij. col. ꝛ
in conſi. cccc xcj. ¶ Et pꝛo pꝛedictis fa
cit etiam ratio vcʒ qꝛ ignorans non cõ
temnit: vt habetur in. l. qui ignorans. ff.
in hoc titu. et in. l. ſi ignorans. ff. locati.
84 ¶ †Item facit etiam ad pꝛedicta nam
heres non vindicans moꝛtem defuncti
vel ſeruus non adiuuans dominũ ɔtra
occiſores dñi ex ignorãtia non cadit in
aliquam penam. tex. eſt in. l. ſi ideo. C. de
his quib. vt indig. et in. l. j. §. occiſoꝛum.
ff. ad ſilleia. ꝛ vtrobiqꝫ per doct. Itẽ fa
cit tex. in. l. j. §. ſi mulier. ff. de libe. agno.
85 †vbi parcit̃ mulierũ que poſt diuoꝛtiũ
per. xxx. dies non dixit ſe pꝛegnantẽ eo
qꝛ ſe fore pꝛegnantẽ ignoꝛabat. Itẽ pꝛo
pꝛedictis facit etiam text. in. l. penul. ff.
ſi quis teſt. liber eſſe iuſſ. fuerit ꝑ quem
86 tex. dicunt docto. †qđ ſi ſtatutum dicit
qđ poteſtas non poſſit cognoſcere de
maleficijs elapſo anno cõmiſſis quod
tale ſtatutũ habet locũ in delictis com
miſſis que ſciẽter ꝛ quoꝝ notitia ꝛ ſcĩe
tia habet̃: ſecus autẽ eſt in delictis com
miſſis que incognita et ignota ſunt qꝛ

etiā poſt annū iudex poterit circa illa
pcedere.ita dixit Lud ro.in.d.l.ſi ſpo.
in.§.de viro.in.ij. fallen.ver.xix.ꝛc. de
quo ſe remittit ad dicta per eū in.l.j.
§.occiſorū.ff.ad ſille.ꝛ idē dixit Ange.
in aut.de ſanctiſ.epiſ.in.§.ſi quis ra-
puerit.per illū tex.ꝛ idē tenet Ang.per
illū text.in.l.genero.ff.de his qui not.
infa.Et pro hac parte facit text.in.l.j.
C.de extracto.li.x.per quē tex.dicūt ibi
87 docto.† ꝙ vbi pena veniret imponēda
iudici nō inquirēti de maleficio infra
certū tēpus vel officiali nō denūtiāti
puta ſindico vel ei cui ſpectat denūtia
re nunꝙ imponeretur talis pena ignorā
ti ꝛ ſic non curret tale tēpus niſi a die
ſciētie.Et hāc partē etiā tenet Alberi.
de roſa.in.ij.parte ſtatutoꝝ.in.qō.lxx.
inci.ſed quero ſi cōſules ꝛc.et Dy.in.l.
ſi qua in graui.§.in ſepulchro.ff.ad ſil-
lēia.et Alberi.in.d.l.ſi ideo.C.de his
qui⁹ vt ind:g.Itē hāc partē etiam te
net Bar in.l.d uus.la.ij.in vlti.colum.
ff.de cuſto.reo et in.l.ſemper.in.§.hoc
interdictum.ff.qō vi aut clam.et in.l.
eune.ff.de calumnia.et in.d.l.j.§.occi-
ſorum ꝛ Bald.in.l.j.C.de priuatis car.
ꝛ in.l.j.C.de fal mone.et Ang.in.l.ſi cū
exceptiōe.§.in hac.ff.qō metus cauſa.
❡ Contrarium tñ videlicet quod tem
pus in hoc caſu intrat poteſtati igno-
ranti delictū adeo qō nō poſſit elapſo
termino ſtatuti inquirere de tali deli-
cto licet fuerit ignorās ipſi⁹ delicti te-
net Bald.in.l.fi.et ibi Sali.C.de dolo.
et ibi etiā do.Ale.q̄ allegat alios tenē-
tes hāc partem.de quo etiam per do-
minum Nellū in tract.bānito.ii.par-
te.j.tēpo.in.ij.q.de quo tamē vide la-
tius per Ang.de are.in trac.maleſi.in
verbo incboata et facta.in princi.ꝛ ibi
meli⁹ et clarius in.l addito.Et faciūt
etiā ad predicta ea que habentur in.c.vt
animarū.de conſtitu.in.vj.et in.l.fina.
de decretis ab or.facien.et que habētur.
in.c.cognoſcentes.de conſtitu in qui-
88 bus dicit † ꝙ cōſtitutiones municipa-
les que ligāt quoſcūꝗ nō extendūt ad
ignorantes illas pbabiliter.qō etiam
habetur p tex ſcrip.in.l.cūctos populos.
C.de ſumma tri.Et facit etiā text.in.c.
quā multos.j.q.iij.et in.c.inter alia.de
89 ſen.excō.vbi habetur † ꝙ iura punictia
participantē cū excōicato nō hūt locū
in illo q̄ ignorāter cōmunicat cū excōi
cato.Et faciūt etiā alia plura et plura
iura ad hoc propoſitū adducta p Lu.
ro.in d.l.ſi ſpo.in.d.§.de viro.in.v.fal-
lentia.vbi notanter et latiſſime loquitur
in hac materia.Itē facit etiā in mate
ria iſta qō voluit Bal.in.l.qui contra.
in vlti.colū.C.de inceſt.nup.vbi dixit
90 † qō quidā in vxorem accepit quādā
monialē de frācia q̄ venit ad ciuitatē
peruſij ꝛ hoc fecit ignorāter:nati ſunt
filij ex eis dicit Bald.ꝙ tales filij erūt
legitimi.Et idem dicit ſi quis ignorā-
ter accepit in vxorē mulierē habētem
alium virū ꝙ filij inde nati erunt legi
timi ꝛ ſuccedent parentibus.Et idem
dicit in muliere accipiente ignorāter
ſacerdotem in virū:p quo facit tex.in
c.cum inhibitio.in.§.ſi quis vero.ex-
tra de clandeſti.deſpō.ꝛ ibi glo.in ver
bo ſi ambo.❡ Item vltra premiſſa qō
ignorātia non noceat ignoranti facit.
91 † Nā tēpus q̄drimeſtre ſeu quadrien-
nij cōceſſum minorib⁹ poſt pfectā eta
tem ad petendū reſtit.in integ.eorum
que facta ſunt tpe minoris etatis de
quo.in.l.fi.C.de tēpo.in integ.reſtitu.
petē.et in.c.j.de reſtitu.in integ.lib.vj.
nō currit ignorāti.Et ideo ſi qs probab-
biliter ignorās ſe leſum ſteterit p cen-
tū annos qō non petierit reſtitutionē
ſemp illā poterit petere.ita dixit Bal.
in.l.falſam.C.ſi ex fal.in ſtr.et.d.Alex.
referens Bal.j.in conſil.cccc.viij.ſm or
dinem meum incipien.ſtantibus his.
in.vj.col.in ver.nec obſtat ꝛc.Et dixit
etiā Bal.no.verbū in materia ignorā-
92 tie.in l.ij.C.de erro.aduocatoꝝ.† qō
ſi ex forma ſtatuti miniſtrales capella
rū debēt denūtiare maleficia et qui ne-
ſciūt ſcribere faciūt ſibi ſcribi ab aliq
notario denuntiāte.et ille notari⁹ ſcri
bēs errat i noīe delinquētis vel in alio
et quo iudex vult punire ipſum mini-
ſtralē dicit Bal.ff.vbi.qō iudex hoc fa
cere nō poterit qi talis error nō debet
nocere ipi miniſtrali ignorāti q̄ neſcit
lrās.allegat.l.diu⁹.ff.de cuſto.reo.et

dicit qđ in dubio magis preſumitur
error q̄ȝ malitia.ar.l.penul.de his q̄
ſibi aſcrib.in teſtā. Et adduci etiam
pōt dictū Bald.in.l.j.C.de erro.aduo-
93 ca.vbi dixit † qđ ſi aduocatus alicuius
corā iudice loquit̄ literaliter ſeu latti
ne et clientulus eſt idiota et ignarus
literarū qđ dictū aduocati faciēs con
tra clientulū in preſentia ipſius clientu
li ſibi non preiudicat ꝓpter eius igno
rantiā cū ille qui nō intelligit nō dica
tur eſſe preſens.l.coram.j.de verbo.ſi
gni.l.dič.§.corā.ff.de arbi.pro qua do-
ctrina faciūt optime que ſatis copio-
ſe dici in ſingulari meo.xviij.incipiē.
quotidie fiunt ⁊c.vbi oīno videas. Et
ad predicta oīa facit tex.valde notabi
lis.in.l.generali.in verbo conſenſum
volumus non ignorātiā.C.de tabula-
rijs.li.xj.quē text.ꝑ not.ad hāc mate-
riā allegauit Ludo.ro.in cōſi.ſuo.vij.
inci.viſis neceſſarijs in facto.ante fin.
¶ Et ſic ex iſtis oībus cōcludo qđ expē
dēs falſam monetā ignorāter nō dȝ pu
niri aliqua pena:qđ intellige verū niſi
iſta ignorantia eſſet craſſa et ſupina
94 q2 tūc puniretur † q̄m ignorātia craſſa
et ſupina nō excuſat ignorantē imo ta
lis ignorantia habet vim ſcientie ſm
Lud.ro.in conſilio ſuo.cccxl.incip.cir-
ca primū.in fi.de quo dicit eſſe caſum
in.c.j.de poſtu.prelato.et in.c.cum in-
tua.qui matri.accuſa.poſ.et in.l.regu-
la.de iur.et fac.igno.et in.c.qđ clericus.
xvi.di.et in.c.qui humanis.xij.q.ij.et in
c.quidam.et in.c.quanto.de preſump.
¶ Itē predictā concluſionē intellige
95 † verā niſi talis ignorantia eſſet affe-
ctata:q2 equiparat̄ ſcientie ſecundum
glo.in clemen.j.in verbo ſcienter.C.de
conſangui.et affi.et in.c.eos.in verbo.
affectata.de tempo.ordi.in.vj.⁊.in.c.ſi.
§.vt autem.de officio delega.in.vj.et
ibi dicit Gemi.qđ diſpoſitio puniens
certū factū ſcienter includit ignorātiā
affectatam.de quo latius per do.Fel.
in.c.a nobis.in.j.colū.de excep.et latius
per me vltra oēs.in.l.j.in.§.cū quis la
trones in.ij.⁊.iij.colum.j.de qōnibus.
¶ Et in iſtis caſibus expēdēs mone-
tam falſam non iuuaret ex tali igno-
rantia:ſecus autē q̄n ipſe expendens
falſam monetam eſſet in vera ignoran
tia q2 tunc nō puniretur aliqua pena
per iura ſuperius allegata. ¶ Et tali
96 caſu credo † qđ probaretur ignorātia
ipſius expendentis per eius iuramen
tum tanq̄ quid dependēs ab animo.
tex.eſt in.c.nulli.de elec.in.vj.in fine
in.c.cū in tua.qui matri.accuſa.poſ.et
in.c.ſi vero.el.ij.de ſenten.excōmunis
ca.⁊ in.c.paſtoralis.C.de except.et vo-
luit gloſ.in.c.in lectū.xxxiiij.q.ij.⁊ in.c.
propoſuiſti.xxviij.diſt.et in.c.innotuit.
de electio.Et hoc voluit Oldr.in cōſil.
ſuo.cclxxxvj.incip.in electionis ⁊c.cir-
ca me.⁊ Pet.de ancha.in ɔſi.ſuo.clviij.
incip.rationes que ſuperius.in fi.⁊ in
conſil.ſuo.clxxiij.incip.d. Lazarinus.et
do.Bartho.cepo.in conſi.ſuo.xxiij.in-
cipiente viſa accuſatione.in antepen.
col.⁊ Lud.roma.in conſi.ſuo.cccclxxi.
incipiente preſentis dubitationis arti
culus.in fi.⁊ Abb.in.d.c.innotuit. cir-
ca fi.⁊ in in.c.ij.in vlti.col.eo.tit.de ele-
ctio.Et ideo dixit ſing.Abb.in conſil.
97 ſuo.xxxv.incip.videtur primo ⁊c.q † ſi
quis forenſis trāſiens per aliquē locū
nō ſoluerit gabellam rerū vel mercium
ſuarum propter qđ inciderit in com-
miſſum qđ iuuat̄ ſi iurat ſe neſciuiſſe
ibi eſſe aliqđ daciū ad ſoluendū:⁊ tale
iuramentū plene ꝓbabit ignorātiam
ſuā ⁊ hoc modo res ſue nō cadēt in cō-
miſſum.qđ eſt notabile ⁊ lucroſum ver
bum.Et facit etiā in ſimili:naȝ tu ſcis
98 † quod ſi dñs recipit ab emphiteota
canonem poſtq̄ ipſe cecidit a iure ſuo
videt̄ ſibi remittere caducitatē et cum
reintegrare ſm docto.in.l.ij.C.de iure
emphi.hoc tamen eſt verū ſi dñs ſciue
rit emphiteotā a quo recepit affictum
ſeu canonem cecidiſſe a iure ſuo:ſecus
autem ſi hoc neſciuiſſet ſed ignoraſſet:
quia tūc recipiendo fictum ignorans
ſuam caducitatem nō ſibi preiudicat.
ita dicit Cy.in.d.l.ij.in.iiij.q.C.de iure
emphiteo.et Jo.de imo.referens eū in
l.meuius.in.§.duobus.ff.de lega.ij. et
iſta ſua ignorantia probabit̄ per iura-
mentū ſuum per ſupradicta q2 vt dixi
ignorantia probatur per iuramentum

aſſerentis

aſſerentis cũ ipſa ignorãtia vel ſcien-
tia cõſiſtat vel dependeat ab animo:et
talis dependẽtia ab animo probantur
iuramẽto per iura ſuperius adducta:
ad qđ eſt etiam gloſ.vulgata.in.§.alie.
99 inſtitu.de actio.cum materia ſua.†Et
ideo in caſu quo fuga facta per aliquẽ
inducat aliquã preſumptionẽ vel indi
cium ꝯtra eum:tunc talis preſumptio
taliter inducta per ipſam fugam tolli
tur per iuramentũ ipſius fugiẽtis:ita
ſingulariter dicit Cy.in.l.fina.C.de re-
qui.reis.quod dictũ pro valde notabi.
refert et ſequit̃ domi. Fran.bru.in ſuo
tracta.de indiciis et tortu.in.iii.char.
in.ii.col.in ſi.verbis. Et vltra eum idẽ
dicit do. Catal.in tracta.ſuo ſindica.
verſic.cccccxliii.incipien.quia ſepe ꝛc.
ante ſi.de quo dixi latius in ſingulari
meo.xv.incipien.fuga ꝛc.et in repeti.
mea.l.ſi.in.lxxx.char.C.de prob.ꝛ in re-
peti.mea rubri.illiꝰ tituli.in.xxvii.col.
in ver.attamẽ caſu quo ꝛc.¶ Predictã
tamẽ cõcluſionẽ ꝙ per iuramentũ aſſe
rentis probetur ignorãtia tanq̃ quid
dependens ſeu conſiſtens in animo.
100 ¶ †Limita niſi preſumptio eſſet con
tra ipſum iurantẽ:vtputa ſi aliquis iu
raret ſe neſcire illud quod eſt publice
notũ:nam tunc ignorãtia non proba-
retur iuramẽto ipſius aſſerẽtis:ita di-
xerunt dñi de rota.in deciſioni.nouis.
deciſio.ccxxxvi.que inci.extra rotã ꝛc.
quod dicũt notarii in.c.iuris ignoran-
tia.ꝛ in.c.preſumit̃.de regu.iur.in.vi.
et ibi ipſi dñi de rot.in dicta ſua deci-
ſione ad hoc allegãt plura iura ꝛ plu-
res notabiles rationes de quibus ibi
per eos que nõ refero breuitatis cau-
101 ſa.Et inter alia dicũt ꝙ oẽs tex.†ꝛ oĩa
iura que dicũt ignorantiã ꝓbari iura
mento loquunt̃ vbi ignorãtia põt eſſe
veriſimilis qđ eſt qñ cauſat̃ ex ꝓbabi-
libus argumẽtis vel cõiecturis:ad qđ
ſm eos facit.c.ad apoſtolice.de cle.ex
cõ.mi.et in.c.vt animarũ.et cõſti.in.vi.
ꝛ alia plura allegãt de quibus ibi per
eos.¶ Pro q̃bus vltra eos optime fa
cit dictũ Barto.in.l.inter oẽs.in.§.re-
cte.ff.de furtis.vbi dixit ꝙ gloſ.in.d.§.
102 alie.inſti.de act.ꝛ alia iura dicẽtia †ꝙ
in his que dependẽt ab animo ſtatur
dicto aſſerẽtis cũ iuramẽto:iſtud eſt ve
rum niſi p̃ſumptio iuris ſit cõtra ipm
iurantẽ:qꝛ tunc nõ ſtatur eius iuramẽ
to qđ eſt multũ no.¶ Et de hac mate-
ria ignorãtie etiã late locutus ſum in
repeti.mea rubri.C.de proba.in.xxvii.
col.ver.et vltra premiſſa ꝛc.ꝛ latius in
c.dura.in.§.adiicientes.de cri.fal.ꝛ in.l.
qui ignorãs.ff.in hoc titulo.vbi quaſi
oĩa ſupradicta in materia ignorantie
adduxi que hic omittere nolui:cum
optime faciãt ad propoſitũ expenden-
tis monetã falſam ignoranter qđ ſepe
cõtingit.¶ Modo ſequẽdo materiam
103 expendentis falſam monetã ſcies †ꝙ
talis expẽdens falſam monetã excuſa
tur ſi docet a quo habuit eam:qꝛ tunc
exoneratur a ſiniſtra opinione ꝛ ab oĩ
pena.ita dixit Cyn.in.l.maiorem.poſt
Jac.but.ibi.C.eo.de fal.ꝛ ibi etiã Ang.
et do.Ant.et Abbas in.d.c.quãto.de
iureiu.et do.Alex.in.d.l.lex cornelia.ff.
in hoc titulo.ꝛ Joã.de ana.in.c.ad fal
104 ſariorũ.in.v.col.de cri.fal.vbi † dicit
qđ ſi aliquis expẽdit vel ſecum habet
monetã falſam et dicat ſe ab aliis ha-
buiſſe excuſat̃ ſi illã exhibet:ꝛ idem di-
cit eſſe in oĩbus qui habẽt cauſam ab
illo allegat Cy.in.d.l.maiorẽ.ꝛ dicit ꝙ
hoc etiã voluit Bal.in repertorio ſuo.
in ṽbo falſa moneta ꝛc.et allegat etiã
105 Ang.in.d.l.maiorem.vbi dixit †ꝙ ille
qui expendit falſam monetam excuſa
tur a pena ſi docet a quo habuit etiã
ſi ad hoc non habet teſtes:qꝛ ei credi-
tur circa hoc qđ dicit ibi Ang.eſſe ve-
rum et procedere in hoĩe bone cõditio
nis vite et fame alĩs teneretur hoc pro
bare ꝑ teſtes ne indebite ex ṽbis ſuis
illaquearet̃ aliõs innocẽs.¶ Sꝫ mihi
videt̃ ꝙ etiã excuſetur quandoq; quiſ-
libet a pena licet non doceat a quo ha
buerit dictam monetam falſam dum-
modo exhibeat ipſam monetã falſam
vt ſupradictũ eſt:quia impoſſibile eſt
aliquãdo ſcire quis dederit alicui mo
netam falſam vtputa artifex vendidit
pluribus pſonis merces ſuas et aliqs
ſibi dedit falſam monetam quam ipſe
non cognouit eſſe falſam:certe hoc ca

in

fa eſſet ſibi impoſſibile oſtendere illū
qui eam ſibi dedit:et ideo crederez ſa
tis eē ſi tali caſu ille talis penes quē
reperitur moneta falſa illā exhibeat.
106 ¶ Et iſtud puto eſſe verū in illo qui
habet paucā monetā falſam penes ſe:
q2 talis nō preſumitur eſſe in dolo ſm
Bal.multum notabiliter in cōſilio ſuo
ccclvj.incip.reperitur in volumine ſta
tutorū.in.j.volu. ¶ Secus autē in illo
penes quē reperiť magna q̄titas pe-
cunie falſe:q2 talis preſumereť in dolo
ꝓpter talē magnā quātitatē nec ei cre
deretur illā habuiſſe ſine dolo cū hoc
ſit remotū a veriſimili qđ diciť quedā
falſitatis imago.vt dixit Bald.in.l.j.
in.iij.col.C.de ſeruis fug. Itē vltra pre
miſſa teneas menti etiam in hac mate-
107 ria † qđ hn̄s falſam monetaz animo
ludendi eam pro quanto valet eſ con
taminatū non punitur ſm Bald.in di-
cto ſuo conſilio .ccclvj.incipiente repe
ritur in volumine ſtatutoruz.in primo
vol. ¶ Iſtis viſis ſequitur modo vide
re de tondēte pecuniaz bonam q̄ vide
108 tur ſpecies falſitatis. † Ideo quero
qua pena puniť tondens bonam mo-
netam: in quo dicas q͂ ſi eſt liber ho-
mo beſtijs ſubijciť.ſi v̄o eſt ſeruus vlti
mo ſupplicio puniť.ita dicit text.in.l.
quecunq3.§.in hoc titu.et ibi Bar.z gl.
in.l.ij.C.de fal.moneta.et ibi Cy.z alij
et glo.z docto.in.d.c.quanto.de iureiu
109 ran.et ibi Jo.an.in nouella. ¶ Et ta-
lis tondens monetam poteſt capi ſine
mandato ſuperioris z duci ad iudicez
ſm Specu.in tit.de accuſa.in.§.j.ver.
hoc tn̄ zc.pro quo faciūt dicta per Sa
li.in.l.j.C.de fal.mone.predicta tamen
intelligo vera eſſe in tondente bonam
monetam iuſti pōderis et menſure:ſe-
cus autem eſſet ſi quis tonderet bonā
monetam que excederet iuſtū pondus
z eam tondendo reduceret ad veruz z
iuſtum pondus:q2 talis in aliquo non
delinqueret:ideo non eſſet puniēdus.
ar.l.gracchus.C.de adul.ad qđ eſt gl.
nota.in.c. qui partē.lv.diſt.quā vide.
110 ¶ † Modo quero vlteri⁹ qua pena pu
niatur tingens monetam auro vel ar-
gento:in quo dicas q͂ punitur eadē pe
na qua puniť tōdēs eā:de quo dixi.§.
Ita dicit gl.et doct.in.l.ij.C.de fal.mo.
z tex.et gloſ.in.d.l.quecūq3.§.in hoc ti.
qđ eſt no.cōtra illos qui tingūt aliquā
monetā argenteā cū auro vt videatur
aureus vt ſepius cōtingit cū mulieri-
bus:nā illi q̄ ſunt capti amore earū vt
conſequātur eoꝝ appetitū z voluntatē
faciunt deaurare monetas argēteas
q̄ poſtea videntur auree z taliter eas
decipiūt. ¶ Scias etiā circa hāc mate
111 riam † q͂ aurifices vel alij faciētes au
rū vel argētū de minori liga q̄ ciuitas
requirat puniuntur de falſo:ita dixit
Bart.per illū text.in.l.lege cornelia.§.
in hoc titu.z Jo.de ana.in.c.ad falſa-
riorū.de cri.fal.et Ang.de are.in trac.
maleficioꝝ.in v̄bo falſario.in.v.char.
ver.q̄ro an aurifex zc.Et teneas etiam
menti vnum in materia fabricationis
112 monete.vcz † q͂ lz fabricās monetam
falſam imperatoris igne comburi de-
beat.vt in.l.ij.C.de fal.mone.qui autē
non imperatoris ſed alicui⁹ ciuitatis
regis vel baronis falſam fabricat pu
nitur pena capitis non materialis ſed
deportationis.ita dixit Sali.in.l.ij.C.
de fal.mo.qđ dicit eſſe tenendū cordi.
allegat iura de quib⁹ ibi per eum.de
quo etiam dixi.§.in materia fabrican-
tis monetam falſam. ¶ Ulterius poſt
premiſſa queri pōt de alia queſtione:
113 vcz † vtrum ars alchimie ſit licita:in
quo remiſſiue loquendo vide late per
Jo.an.in addi.Spe.in titu.de cri.fal.
ſub rub.vbi hanc queſtionē late exa-
minat.de qua etiam vide Joā.de ana.
in.c.ſi.in pe.col.extra de ſortile.z in.c.
fi.in fi.extra de cri.fal.z Alex.in.l.ij.c.
de fal.mone.z Bal.z alios in.c.j.q̄ ſint
regalia.in vſi.feuđ. ¶ Modo expeditis
omnibus ſupradictis:queri pōt de not.q.
114 vcz † acuſatus eſt aliq̄s de crimine
falſe monete q̄ accuſat⁹ reſpōdēs īq̄ſi
tioni negat ſe ꝯmiſiſſe tale delictū.ac-
cuſator autē nō habēs alias ꝓbatiōes
nec alia indicia petit vt in domo accu
ſati diligenter perquirať q̄m dicit qđ
ibi reperienť falſe monete ꝑ eū fabri-
cate quo ſtante iudex mittit notariū z
militē ad perquirendū in dicta domo

ipſius accuſati vel inq̄ſiti:ꝛ in ea domo
nō inueniū: aliq̄s monetas falſas ſed
ſolū in ipſa domo repertunt ſtāpas fa-
ciendi falſas monetas:querit an talis
inuētio ſtāparū falſarū monetarum fa
ciat indiciū contra ipſum accuſatū vel
inquiſitum adeo q̄ð ex hoc poſſit poni
ad torturā.Et vere hanc queſtionē ha-
bui in facto bis ꝛ ſup ea ꝯſului ac etiā
allegaui in voce.¶ Circa quā queſtio-
nē videt dicen.ꝙ iſte reꝰ poſſit torque-
ri et q̄ð talis inuentio dictarū ſtāparū
faciat cōtra eū ſufficiēs indiciū ad tor-
turā.Et hoc q2 in iure habemus plura
115 ſimilia:† q̄ð patet:nam eoipſo ꝙ libri
hereſis reperiuntur penes aliquē ille
preſumitur hereticꝰ et poteſt de hereſi
condemnari.ita dixit Lud.ro.in ſingu-
lari ſuo.cccxxiij.incip.eo ipſo ꝛc.vbi di-
cit hic voluiſſe Archi.in.c.ſane.el.ij.
xxij.q.iiij.ꝛ hoc per text.in.c.ſi forte ea.
cauſa.et.q.vbi de hoc videtur caſus.ꝑ
quo etiā facit.l.maiorem.C.eo.de fal.
116 †vbi habetur ꝙ ille qui habet penes
ſe falſa reſcripta preſumitur falſarius
niſi oſtendat a quo habuit.ꝛ facit text.
in.l.in ciuilē.C.de fur ꝛ in.c.ad falſario-
rū.in princ.de cri.fal.Et poteſt adduci
glo.valde nota.in.l.cū ita.in.§.ſpecies.
117 ff.de leg.ij.que dicit† quod ſi reperitur
carceratus mortuꝰ penes cuſtodē car-
ceris.ꝛ ſic in carcere q̄ð preſumitur cō
tra ipſum cuſtodē adeo ꝙ ipſe cuſtos
debet probare ipſum nō eſſe mortuum
dolo vel culpa ſua:quam gloſ.refert ad
hoc ꝛ eā ſequitur Jo.de ana.in.d.c.ad
falſariorū.in fine prime col.ꝛ do.Alex.
in conſi.ſuo.clvij.incip.in cauſa et lite
in.ij.col.vbi pro illa glo.plura allegat.
Et illā etiā dixit ſing.Ange.de are.in
tractat.maleficio.in verbo fama publi
ca.in.xiij.char.in ver.ſecundo quero.ꝑ
qua glo.eſt text.in.l.fi.ff.de cuſt.re.ꝛ de
ea dixi latius in practica mea cauſarū
criminalium.in.xlix.char.ꝛ ibi in.ccix.
char.poſt prin.Et facit etiam ad p̄dicta
no.verbum Bal.poſt Jac.but.in.l.ma-
118 iorem.C.eo.ad.l.cor.de fal.vbi †dicit ꝙ
vtēs falſo inſtrō preſumitur ꝙ illud fie
ri fecerit niſi oſtendat vel nominet au-
torē:q̄ð dictū refert ꝛ ſequit̄ do.Alex.in
conſi.ſuo.lxxvij.incip.in cā accuſationis
de cri.fal.ꝛc.in prin.iij.colum.in.j.volu.
Et facit etiam in arg.gloſ.no.in.c.corā
119 dilectis.de offic.dele.q̄ † dixit ꝙ ille in
dubio p̄ſumitur ꝓcurator alicuiꝰ cau-
ſe penes quē reperiunt̄ acta ipſiꝰ cau-
ſe:quā glo.ad hoc alleg.Bal.in.l.carbo
nianum.in.§.cauſe ff.de carbo.edict.
¶ Item pōt etiā adduci in ar.glo.not.
in.l.fi.in fi.ſcđe glo.C.de pa ꝯuen.q̄ di-
120 cit† q̄ð ſi inſtrm nominum debitorum
vxoris reperitur penes maritū p̄ſumi-
tur eſſe conſtitutus procurator ab vxo-
re ad exigēda dicta debita:quā glo.re-
ferunt ꝛ ſequūtur moder.in.§.ſed iſte.
inſti.de ac.que glo.an ſit vera indiſtin-
cte docto.in.d.c.corā dilectis.et ibi do.
An.in.iiij.colū.Lud.ro.in ſingulari ſuo
dclv.incip.nunq̄d ꝑ ꝓductionē.ꝛ Ang.
in.l.res hyꝑothe.§.fi.ff.de pig.et docto.
in.l.j.C.de procura ꝛ Bald.in.l.ſi qua ꝑ
calūniam.in fi.C.de epiſ.ꝛ cler.ꝛ Ludo.
ro.in conſil.ſuo.ccccxlvj.incip.primus
propoſite conſultationis ꝛc.in viii.colū.
¶ Itē vltra premiſſa adduci pōt q̄ð vo
luit Bart.in.l.fi.in pe.col.ff.de q̄ſtio.vbi
121 dixit† q̄ð q̄n res furata reperit̄ penes
vnū talis inuentio facit cōtra eū indi-
ciū ad torturā ꝙ ipſe eā furatus fuerit
niſi oſtendat a quo eā habuerit:q̄ð etiā
voluit in.l.ij.et in.l.milites.C.de q̄ð.et
in.l.fi.eo.ti.ꝛ Ang.in.l.ancillē.C.de fur.
et Ang.de are.in tract.malefi.in verſ.
fama publica.in.ij.char.in.ver.q̄ro an
vnū indiciū.pro quo facit.l.in ciuilē.C.
de fur.de quo dixi in practica mea cau
ſarū crimina.in.xlix.char.Et facit etiā
ad p̄dicta in ar.in q̄n voluit Bald.in.l.
122 j.ff.de offic.p̄fec.vigil.vbi dicit† q̄ð q̄n
aliq̄s hꝫ aliquā rē in cuſtodiā q̄ poſtea
eſt furto ſubtracta pōt talis cuſtos tor
queri vt indicet furē:q̄ð dictū refert:et
ſequitur Catal.in tract.ſuo ſindica.in
ver.ccxxxv.inci.adde ꝙ q̄n res ꝛc.ꝛ An-
ge.de are.in trac.malefi.in verbo ꝛ ve-
ſtem celeſtē.in.v.char.in verſ.et etiam
tu iudex ꝛc.et in dicto trac.in v̄b.fama
publica.in.xix.char.in v̄.ſed ſi curie ꝛc.
de quo etiam latius dixi in repeti.mea
l.fi.C.de ꝓba.in.lxxxiij.char. ¶ Ex qbꝰ
123 oībus videtur ꝯcludendū† q̄ð ſi apud

accuſatū vel inquiſitū de crimine falſe
monete reperiantur forme ſeu ſtampe
ad faciēdā ipſam falſam monetā ꝙ hoc
ſit ſufficiēs indiciū contra eū ꝙ fecerit
falſam monetam ex quo poſſit poni ad
torturā ⁊ torqueri ſup hoc. ¶ Sed hāc
124 concluſionem not.† limita ⁊ reſtringe
vt habeat locū in hoīe male conditiōis
vite ⁊ fame: qꝛ ſi penes eū reperiantur
tales forme vel ſtampe poterit ex hoc
torqueri niſi tale indiciū aliter purga-
uerit. ¶ Sed ſecus eſſet in illo qui eſſet
homo bone conditionis vite et fame ⁊
qui nō eſſet ſolitus ſimilia facere quia
talis non poterit torqueri ex hoc quod
forme ſeu ſtāpe fabricādi monetā ſint
reperte penes eū. ¶ Et ad hoc dicēdū
125 moueor.† Nam vt dixi.ſ.qñ res furata
reperit penes vnū eſt indicium ad tor-
turā cōtra eū ꝙ eam furto ſubtraxerit
niſi oſtēdat a quo eā habuit: tamē hoc
fallit in homine bone ꝯditionis vite et
fame qꝛ ſi penes eū reperiat talis res
furata non poterit torqueri ſm Bald.⁊
Joan.de imol.in.l.fi.ſ.de here.inſtit.et
voluit Sali.in.l.fi.in vlt.colū.C.de quō-
nibꝰ.vbi dat exēplū in ſtrazorolis bo-
noniēſibꝰ:⁊ eū refert ⁊ ſequit.do.Aug.
de ari.in addi.ad Ange.de arc.in trac.
male.in verbo fama publ.in.iij.char.in
addi.magna.incipien tu autem.in hac
materia adde ꝙ miror ⁊c.in.ij.colum.⁊
in eo.tract.in verbo ⁊ veſtem celeſtē.in
v.char.in addi.incipiē.tu autē in ꝗſtum
tangit hīc ⁊c.Et hāc partē etiā tenuit
Ange.de arc.in dicto ſuo tracta.in.d.
verſi.⁊ veſtē celeſtē.in.vij.char.in verſi.
quero an eoipſo ⁊c.et ibi do.Augu.in
addi.⁊ Alex.in conſi.ſuo.v.inci.in cau-
ſa inquiſitionis formate.in.ij.colū.in.j.
vol.Pro quibꝰ etiā facit optime qđ vo-
luit Bald.in lectura antiqua in.l.dñs
horreoꝝ.ſ.loca.vbi limitat dicta Bar-
126 to.ibi inꝗſtum dixit† quod ſi commiſ-
ſum eſt furtum in aliqua domo ꝙ vici-
ni poſſunt capi et torqueri ꝓ furto in-
ueniendo: vt etiam dixit ipſe Barto.in
l.j.ſ.fur.aduer.nautas.et in.d.l.j.ſ.de
offi.prefec.vigil.hoc tñ dicit Bald.in.d.
l.dñs horreorum.eſſe verū ⁊ locum ha-
bere in vicinis male conditionis vite ⁊
fame qui ſunt cōſueti ſimilia facere: ſe-
cus aūt dicit eſſe hoībꝰ ſeu vicinis bo-
ne conditionis vite ⁊ fame qꝛ tales non
poſſunt torqueri: quam doctrinā refert
⁊ ſequit Jaſ.in.l.in actionibus in pri.
colū.ſ.de iureiur. ¶ Et vltra eū ibi di-
cas tu qđ idē dixit Bal.in.l.j.circa prī.
C.loca.quē ad hoc refert ⁊ ſequit.d.Au
guſt.de ari.in ſuis addi.ad Angel.de
arc.in ſuo tract.malefi.in verbo fama
publica.in.xiij.chart.in.j.addi.incip.
tu autem adde ꝙ iſte doctor ⁊c. ¶ Te-
neas mēti hanc limitationem ad predi
cta iura ⁊ doctrinas quia ni fallor not.
eſt ⁊ valde lucroſa ⁊ ego eā pluries ha
bui in facto ⁊ obtinui ⁊ maxime nuper-
rime qꝛ liberaui quendā magiſtrū laza
rū a pena falſe monete in cuius domo
reperte fuerūt forme ſeu ſtāpe moneta
rū. ¶ De qua limitatione etiaꝫ dixi in
cōſi.meo inci.miſericordia dñi non me
deſerat.in antepe.⁊ vlt.char.⁊ in practi
ca mea cauſaꝝ criminaliū.in.xj.chart.
¶ Et iſta ſunt que preſentialiter mihi
occurrūt circa materiam falſe monete:
de qua materia vide doctores in locis
ꝑalleg.⁊ Dy.in conſil.ſuo.xxxviij.incip.
ꝙ cōtra dēcinenē ⁊c.vbi not.loquit et
Jo.de ana.in.c.ad falſarioꝝ.in.v.colū.
de cri.fal.vbi ponit etiā vnam queſtio-
127 nem no.vcꝫ† ſi moneta eſt mutata vel
interdicta per dñm terre vel locitita ꝙ
in valore eſt diminuta an iſtud cedat
in periculum debitoris vel creditoris:
⁊ de mutatione monete dicit ꝙ videa-
mus Bal.in.l.ij.C.cōmunia de le.et in.l.
acceptā.C.de vſur.⁊ Cy.in.l.ſi quis ar-
gentum.de dona.Pe.de anc.in cle.ij.de
deci. ¶ Sed tu vltra euꝫ videas etiam
circa pdicta Bal.in.l.fin.C.de non nu.
pec.et in.l.illud.ad ſi.C.de ſacr.ſan.ec.
Barto.in.l.cū certū.ff.de aur.⁊ ar.lega.
Abb.in.c.olim.⁊ in.c.pe.de cenſi.Spe.
Jo.an.⁊ Bald.in addi.ibi in titu.de
ob.⁊ ſolu.in § nūc aliqua.ver.ſi.⁊ Car.
in cle.ij.in.xiij.q.de deci.Oldr.in conſi.
xiij.incip.cū qſtio ⁊c.⁊ in cōſi.xxxj.inci.
thema tale eſt ⁊c.⁊ in conſil.ccl.incipit.
factū tale eſt.et Joan.andr.in additio.
Specul.in titu.de conceſſio.preben.in
rub.in fin.Joan.de ana.in.c.ij.in ante-

pe coll.extra de maledi.ꝛ gl.in.d.c.pe: nul.de ceſſ. ¶ Uenio modo ad glo.vni:
128 cam que in principio dicit † quod for: mare idem eſt quod perficere: poſtea gloſ.iſta allegat plures concordãtias ad hanc.l.ad hoc vcȝ quod penitentia tollit peccatum nondum perfectũ ſed inceptum.allegat l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.in.§.idẽ imperatores.ff.de adul: te.ꝛ text.in.l.eos.C.eodẽ.de falſis.ſed corrupte allegat q2 in illo tit.nõ eſt ali: qua lex. eos allegat poſtea text.in.l.ſi quis libellos.C.de appel.l.manicheos. ante finem. C.de heret.et.l.ꝗuis.ff.de in ius vocand. et in.l.j.in fin.ff.quod quiſq; iur.ꝛ.l.qui aũt.ff.de his qui no: tan.infa. ꝛ.l.alia.C.de his qui. vt in: dig.ꝛ.l.papinianus.§. meminiſſe.ff.de inoffi.teſtamen.ꝛ.l.ſi.§. ſi quis autem. ff. de bonis eorum.ꝛ.l.j.in princip.ff. de ſeruis fugi.que iura optime probãt quod affectus non punitur non ſecu: ſo effectu:ſed ex penitentia quis ab: ſoluitur ab inceptis. ¶ Poſtea glo.iſta contra predicta iura adducit tria iura in contrarium. videlicet.l.hi qui.C.de apoſta.l.quid ſit fugitiuus. in princi. ff.de edili. edict.et.l. qui ea mente.ff. de furtis. In quibus iuribus habe: tur quod ſolus affectus ſine effectu fa cit quem incurrere in penam:nec iu: uatur ex penitentia. ¶ Et ideo dicas: vt.dixi.ff.in princip. quod circa hanc materiam conatus non poteſt dari ve: ra:nec certa regula:quia in pluribus caſibus quis iuuatur ex ſuperueniẽti penitentia.ꝛ in aliquibus caſibus nõ iuuatur. Et corrige hanc gloſ.q2 corru: pte allegat.voluit enim allegare iura que ego.ff.allegaui.licet alia iura al: legauerit. ¶ Et teneas menti vnum alium caſum in quo quis nõ iuuatur
129 ex penitentia qui caſus eſt † quod li: cet heretico ſit indulgendũ cum eum penitet tamen non indulgetur eĩ ac: cuſanti de hereſi ſi eum penitet accu: ſaſſe.ita dixit Ange.in.l.fina.C.de ac: cuſatio.nam punitur propter deſiſten: tiam:vt patet in titu.ad turpil. ¶ Ex quibus redditur expedita hec.l. Se: quitur modo.§.accuſatio.

1 ¶ Accuſatio ſuppoſiti partus an tol: latur curſu temporis.
2 Accuſatio criminis paricidij nõ tollit curſu temporis.
3 Crimen concuſſionis non tollitur cur: ſu temporis.
4 Accuſatio quibus poſſit ſine tempo: ris prefinitione fieri.
5 Tempus accuſandi non currit in de: lictis atrociſſimis.
6 Procedendũ eſt de ſimilib⁹ ad ſimilia in penalibus ꝛ odioſis.
7 Statutũ puniẽs ꝑcutientẽ in palatio de quo loquatur.
8 Procurãs capturã ſeu carcerationem fratris ſui an dicatur paricida.
9 Cauſe ꝓpter quas pater poſſit filium ſuũ exheredare que ſint.
10 Statutũ lȝ non extendat in odioſis et penalibus:fallit tñ vbi extenſio tendit ad fauorẽ reipu.
11 Delicta ꝙto cõtra fauorẽ reipu.tẽdunt tanto ſunt punienda.
12 Accuſatio part⁹ ſuppoſiti an poſſit fie ri non obſtãte ꝙ mortua ſit illa que di: citur partum ſuppoſuiſſe.
13 Accuſatio mortuo reo quibus caſibus poſſit procedere.
14 Accuſatio hereſis an procedat mor: tuo heretico.
15 Mortuus in crimine notorio an poſ: ſit accuſari.
16 Cõmittens ſtuprũ ꝑ vim in maſculum vel feminã an poſſit ſine prefinitione temporis accuſari.
17 Memoria defuncti quibus caſib⁹ poſ: ſit etiã poſt mortẽ ipſius dãnari.
18 Mors non tollit omnia.
19 Tempus quibus caſib⁹ nõ currit ad accuſandum.
20 Inſtitutio heredis part⁹ ſuppoſiti fa: cta ſola credulitate an valeat.

Accuſatio. ¶ Et hoc intẽdit accuſatio part⁹ ſuppoſiti nullo curſu temporis tolli: tur:nec etiam tollitur per mortem mu: lieris quẽ dicitur partum ſuppoſuiſſe. h.d. ¶ Nota.dictum in ſummario † qȝ
1 aliquo curſu temporis non tollitur ac: cuſatio ſuppoſiti partus quod ſecus eſt in alijs criminib⁹ regulariter que

omnia crimina tolluntur ſpacio .xx.
annorum;vt habetur per gloſ.ꝛ doct.
in.l.querela.C.eodem.que dicit quod
tria ſunt crimina ſeu delicta que non
tolluntur aliquo temporis ſpacio.Pri:
mum eſt crimen ſuppoſiti partus: vt
2 hic.†Secundum eſt crimen paricidij
cuius accuſatio nõ tollit aliquo cur:
ſu temporis:vt in.l.ff.de paricid.et.l.in
3 cognitione.ff.ad ſilleia. Tertium †eſt
crimẽ concuſſionis quod nõ tollit cur:
ſu temporis:vt in.l.j.ſm vnam lectu.
ff.de concuſ.ita dicit gloſ.in.d.l.quere:
la.¶ Sed vltra dictos tres caſus ali⁹
eſt caſus in quo nõ currit preſcriptio
ad accuſan.quem ponit gloſ.in.d.l.fin.
ff.de paricidiis. Nam dicit idem eſſe
4 in vno alio crimine†videlicet ſi quis
per vim ſtuprauerit aliquẽ maſculum
vel feminã poterit de tali crimine ac:
cuſari ſine prefinitione alicuius tẽpo:
ris.allegat ad hoc text.in.l.mariti le:
nocinium §.ſi ff.de adulte.vide dictã
glo.¶ Sed vltra.d.gloſ.mihi videt di:
cendũ quod alij ſint caſus in quorũ ac
cuſatione nõ currit aliquod tẽpus:ſed
ſemper poteſt accuſari.¶ Nam vide:
5 tur mihi quod † in atrociſſimis deli:
ctis.vt crimẽ aſſaſſinat⁹ quod eſt atro:
ciſſimũ:vt habetur in.c.j.de homici.in
ſexto.ꝛ in alijs criminibus exceptis ꝗ
ſunt enormia:vt eſt crimen falſe mone:
te:crimen hereſis:ſimonie et ſimilium
non currat aliquod tempus accuſan:
di:ſed ſemper poſſit delinquens accu:
ſari.et hoc a paritate vel maioritate
6 rationis.†Nã in penalibus ꝛ odioſis
proceditur de ſimilib⁹ ad ſimilia.text.
eſt ſing.ſm Bald. ibi in.c.j.§.porro.in
titu. que fuit prima cauſa bñfi.amit.
quem multũ exclamat Bald.ibi in.ij.
colũ.pro quo allegat que habent in.l.ſi
quis ſeruo.C.de fur.ꝛ illũ text.ꝛ dictũ
Bald.ibi etiã allegat Barb.in.c.tranſ:
lato.in pe.col.de conſti.ad hoc etiã eſt
glo.ꝛ ibi doct.in.l.vnica.C.vt ꝗ deſunt
aduo.par.iudi.ſup. ꝛ facit text.in.l.in:
ter ceteras.ver.ꝛ idẽ in ſimilib⁹ obſer:
uandũ.de reſcri.ꝛ ibi glo.ã allegat plu:
ra alia iura ad hoc:ꝛ eſt etiã glo.in.d.c.
trãſlato.ꝛ hãc partẽ vez ꝙ in penalib⁹.

et odioſis fiat extẽſio ex idẽptitate ra:
tionis firmat Alexã.in.cõſil.ſuo.ccxv.
inci.nec arguendi ſum⁹.in x.col.ver.ij.
pro hoc facit ꝛc.vbi ad hoc allegat gl.
in.cle.j.in verbo eligat.de elec.quam
ibi ſequitur Jo.de imo.ꝛ glo.in cle.j.in
verbo collatione.de ꝑmu.ꝛ glo.in cle.
auditor.de reſcri.ꝛ glo.in aut.vt hi qui
ob.res mi.in prin.et ibi Ange.ꝛ gloſ.in
aut. minoris debitor.C. qui dari tuto.
poſ.ꝛ alia etiam ad hoc allegat de qui:
bus ibi ꝑ eũ.Et hãc partẽ etiam tenet
Alex.in conſil ſuo xcvij.incip.viſo the:
mate.in.j.colũ.in.ij.vol.ꝛ in eo .vol.in
conſil.xxiij.incip. animaduerſis ꝛc.in
vlt.col.ꝛ ibi in conſi.l.incip.viſis actis
in antepe.col.ꝛ in conſi.clxxxiij.incip.
viſo tit.qõnis ꝛc.in.xv.colũ.vbi plura
iura ad hoc allegat.Et facit optime
tex.ꝛ que ibi habentur in.l.his ſolis.C.
de reuo.dona.ꝛ que dixit ſing.Lu.ro.
in cõſil. ſuo.ccccxxix.incip.cõſidero in
propoſita ꝛc.in vlt.colũ.¶ Itẽ vltra pre
miſſa ꝙ in penalibus et odioſis proce:
datur de ſimilib⁹ ad ſimilia tenet glo.
in.l.ſi quis id quod.ff.de iuriſdi.om.iu.
et Inno.in.c.qualiter ꝛ qñ el.ij.de ac:
cuſa. et Bald.in.l.j.C.de interdic. vbi
7 dicit†ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ percutiens
aliquẽ in platea puniat capite habet
locũ in eo qui percutit in palatio do:
minorũ:de quo etiã per do.Abb.in.c.
conſtitut⁹.in.ij.no.de ap. vbi dicit per
illũ text.ꝙ procedit ar.a ſimili lꝫ illud
non ſit oĩno ſimile qđ dicit eſſe not.de
quib⁹ etiã habet latius per do.Felin.
in.c.tranſlato.in.v.col.de cõſti.Et facit
optime ad ꝑdicta no.verbũ Bald.in.c.
j.in.§.deniq̃.in.j.colũ. que fuit prima
8 cauſa benefi. amit. vbi querit†an di:
cat paricida ille qui nõ ꝓcurat mortẽ
fratris ſed ꝓcurat captionẽ ſeu captu
ram ſeu carcerationẽ fratris ſui.puta
vaſallus fecit capi fratrẽ ſuum et poni
in carcere tyrannico ex quo dñs vult
eũ priuare feudo:in ꝗ reſpõdet et dicit
ꝙ ſi non ꝓprie iſtud dicat paricidium
tamen qꝛ eſt de ſimilib⁹ ad ſimilia pro
cedẽ.puto eum priuari poſſe feudo
maxime ſi captus ſit cõuaſallus quia
iniuriã atrocem facit dño qui vaſallũ

faum detinet in carcerem.alle.ad hoc
Innocē.in.c.dilectis.de app.ꝛ dictū re-
fert ꝛ approbat Joā.de ana.in rub.de
his qui fili.occide.in fi.Facit etiam vl-
tra predicta not.verbum Ang in.l.lex
9 corne.in ꝑnc.ff.de iniu.vbi dixit†quod
plures ſunt cauſe propter quas pater
poteſt exheredare filium.de quibus in
§.aliud quoq3.c.in aut.vt cum de app.
cogn.ꝛ per glo.in.c.quintauallis.de iu-
reiuran.ſed vltra illas cauſas dicit ꝙ
ſi filius cōmittat aliquam cauſam ma
iorem illis contra patrem poterit ex-
heredari l3 talis cauſa nō numeretur
in dictis locis:de quo dicto feci men-
tionem in.l.vnius. in.§.cognitur cū.an-
te fi.j.de queſtio.et in repet.mea.l.fi.in
lxxiiij.char.ff.de proba.ꝛ in ſingu.meo
lxxviij.inci.plures ſunt cauſe ꝛc.¶ Itē
ꝙ in dictis criminibꝰ exceptis et enor-
mibus non currat tempus accuſan-
di ſicut non currit in crimine ſuppoſi-
ti partus ꝛ in aliis criminibus.ff.alle-
gatis ꝛ quod iura loquētia in illis cri-
minibus extēdi debeant ad dicta cri-
mina excepta ꝛ grauiſſima.¶ Moueor
ex dicto not.Barto.in.l.quēadmodum.
in.j.colum.C.de agrico.et cenſi.lib.xi.
10 vbi dixit†ꝙ l3 lex vel ſtatutum penale
ꝛ odioſum non debeat extendi ſed po-
tius reſtringi vt in regula odia.de re-
gu.iur.in.vj.tamē vbi extēſio tendit ad
fauorem reipublice ita debemus le-
gem vel ſtatutum odioſum extendere
ſicut legem vel ſtatutum fauorabile:
quam doctri.refert ꝛ ſeqtur Alexan.in
cōſi.ſuo.ccccx.incip.viſa.in.j.col.ꝑ qua
doctrina eſt text.not.in.l.hoc modo.ff.
de condi.ꝛ demō.ꝛ in.l.ſi qs in graui.in
§.hi quoq3.ff.ad ſill.ꝛ in.l.ij.C.quādo li-
ceat ſe ſine iudi.vindi.quam doctrinā
etiam refert ꝛ ſeqtur.d.Phi.deci.plu-
ra addēdo.in cōſil.ſuo.xv.in.iij.colum.
¶ Diſpoſitio ergo iuris loquēs in di-
ctis caſibus ꝛ volēs ꝙ in illis caſibus
non currat tēpus accuſandi d3 exten-
di ad alios caſus enormiſſimos ꝛ exce-
11 ptos†cum talis extēſio tendat ad fa-
uorē reipublice.vt tantomagis delicta
puniantur.de quo fauore publico ſeu
vtilitate publica dixi latiſſime forte vl-

tra oēs in practica mea cauſarum cri-
mi.in.cix.char.ꝛ ibi in.iiij.char.q̄ ibi di-
cta non repeto breuitatis cauſa.¶ Et
ſic ex iſtis oībus ſupradictis remaneo
in hac cōcluſiōe.ꝙ nō ſolum in crimine
ſuppoſiti partus ꝛ aliorum ſuperiꝰ al-
legatorum:ſed etiā in aliis criminibus
exceptis ꝛ enormibus nō curret tēpus
ad accuſandū.¶ Sed queri pōt:dī in
12 tex.iſto q†accuſatio iſta partus ſup-
poſiti pōt fieri nō obſtāte ꝙ mortua ſit
illa q̄ dr partum ſuppoſuiſſe:ſed hoc vꝫ
nō poſſe fieri cū mors oīa tollat:vt ha-
betur in.§.deinceps.in aut.de nup.ꝛ in
l.in ſumma.ff.de re iudi.ꝛ in.l.neratiꝰ.
j.de regu.iur.ꝛ in.l.fi.in ſingulos.ff.de
annu.le.imo incepta vel pendente ac-
cuſatiōe contra aliquē ſi accuſans vel
accuſatus moriatur ipſo facto conce-
ditur abolitio ipſius accuſatiōis ꝛ pe-
rit oīs inſtātia ꝛ extinguitur oīs actio.
vt.C.ſi re.vel accuſ.mor.fue.l.fi.§.j.ꝛ ibi
gl.doc.in.l.diui fratres.ff.de accuſ ꝛ in
l.libellorum.§.j.eo.titu.ꝛ voluit Gandi.
in tracta.ſuo malefi.ſub rub.de pe.reo.
in.vj.col.verſicu.pone ꝙ Titius.ꝛ dixi
ego in.l.fi.in.v.col.j.de queſtio.Sed di-
cas ꝙ l3 dicta regula extet ꝙ mors oīa
tollat adeo ꝙ ſuperueniēte morte ac-
cuſantis vel accuſati ipſo facto conce-
dat abolitio ipſius accuſatiōis pereat
oīs inſtantia et extinguatur oīs actio:
vt ff.dixi tamē hec regula fallit in hoc
caſu quo ſpeciale eſt quod poſſit fieri
accuſatio ſuppoſiti partus etiam mor-
tua perſona que dr partum ſuppoſuiſ-
13 ſe.†Et plures etiam alij ſunt ſimiles
caſus in q̄bus ꝓcedat accuſatio mor-
tuo reo vnus eſt caſus in crimine repe
tundarum:alius eſt in crimine leſe ma
ieſtatis.ita dicit text.in.l.ex iudiciorū.
ff.de publ.iudic.ꝛ in.l.fina.ff.ad.l.iuliā
maieſt.qui text.ſolum loquitur de cri-
mine leſe maieſta.contra principem
vel rempublicam commiſſo:ꝛ habetur
etiam inſtit.de publi.iudi.in.§.publica
aūt.Aliꝰ eſt caſus in crimine.l.iul.re-
petūdarū.text.eſt in.l.ij.j.ad.l.iul.repe.
Aliꝰ eſt in crimine peculatꝰ:vt in.l.fi.ff.
ad.l.iul.pecu.¶ Itē eſt caſus.in.l.iulie.
de reſiduis.vt in.d.l.fin.ad.l.iul.pecu.

ꝛ ad ſenatuſconſul.turpil.in.l.in ſena-
14 tu.in.§.ſi propter mortem.†Item ſilis
eſt caſus in crimine hereſis:vt in.l.iiij.
C.de heret.Alius eſt etiã caſus ſilis:
vꝫ in crimine apoſtatus.vt eſt tex.in.l.
ij.ꝛ in.l.apoſtolorum.C.de apoſta.Item
ali⁹ eſt caſus:vꝫ quando vxor de mor-
te viri accuſata eſt:nam eſt mortua nõ
propterea extinguitur accuſatio.text.
eſt no.in.l.lucius.ſ.de iure fi.Alius eſt
caſus vꝫ in crimine deſertie militie:vt
eſt text.in.l.iiij.C.de re mili.li.xij.Ha-
bes etiam alium caſum.in.l.fi.§.fi.ſ.de
bo.eorum qui mortem ſibi conſci.quos
caſus omnes ponit glo.not.ꝛ ordina-
ria.in.l.iudiciorum.ff.de accu.ꝛ gloſ.in
§.per contrarium.inſtit.de heredi.que
ab inteſt.defec.in ver.poſt mortem.ꝛ in
l.teſtamento C.de teſta.manu. ¶ Sed
15 vltra dictos caſus ꝛ dictã gl.adde†qꝺ
mortuus in notorio crimine ad inſtar
heretici etiã poſt mortem põt accuſa-
ri.tex.eſt ꝛ ibi doct.in.c.deniqꝫ.lxxxviij.
di.ꝛ voluit gloſ.xxiiij.q ij.in ſumma.et
16 Card.in cle.fi.in fi.in penis.†Et adde
etiã alium caſum:vꝫ in illo q̃ per vim
commiſit ſtuprum in maſculum vel in
feminam:nam talis põt ſine pfinitio-
ne temporis accuſari.tex.eſt in.l.mari-
ti lenocinium.§.fi.ff de adulte.quẽ al-
legat hic gl.pro cõcordanti:de quo di-
xi.ff.in pn.huius.§.¶ Et circa hãc ma-
17 teriam adde etiam†qꝺ in aliq̃bus ca-
ſibus memoria defuncti põt damnari
poſt mortem ſuam.de quibus habetur
per gl.or.in.d.§.per cõtrariũ.in ver.dã-
nata.quã glo.pro valde not.ꝛ ſingulari
refert ꝛ ſequit̃ Io.de Imo.in.c.qm̃ fre-
quẽter.extra vt lite nõ cõte.ꝛ in.l.defun
cto.ff de publi.iudi.de quo etiã p Bal.
in conſi.ſuo.cccxl.incip.q̃dam ciues ꝛc.
in.ij.col.in.iij.volu.ꝛ Bal.in cõſil.lx.in-
ci.punctus ꝛc.in.ij.volu.ꝛ per Bart.in
l.qui a latronibus §.j.ff.de teſt.ꝛ p glo.
ꝛ docto.in.l.j.C.ſi reus vel accuſa.ꝛ per
Ange.in.l.fin.C.ad.l.iul.maie.ꝛ per gl.
ꝛ doct.in.c.accuſatus.de here.in.vj.ꝛc.
18 ¶ †Poſtremo dico quod iſte text.po-
teſt allegari ad vnum vꝫ quod mors
nõ tollit oĩa:vt dicit tex.in aut.de nupt.
in §.deinceps.nã dicta regula dicti §.
deinceps fallit in caſu hui⁹ §.ꝛ in aliis
caſibus ſuperi⁹ allegatis in q̃bus põt
agi poſt mortẽ.Et ſic hos caſus pote-
ris addere his que dixi.in.l.fi.ſ.de que-
ſtio.vbi poſui aliquos caſus in quib⁹
mors nõ tollit oĩa:vide ibi.¶ Et ex iſtis
remanet expeditus iſte §.quo ad text.
Glo.j.clara eſt.Nam dicit quod hoc qꝺ
dr in iſto.§.eſt ſpeciale ſed regulariter
contrarium eſt verius.ad quod alle-
gat.l.querela.C.eodẽ.Itẽ allegat in ſili
text.in.l.fi.ff.de parici.ꝛ.ff.de adulte.l.
19 mariti.§.fi.vbi habetur†quod nõ cur-
rit ipſe aliquod ad accuſandum in illis
caſibus.allegat etiam tex.in.l.j.C.eodẽ.
qui text.ſolũ loquitur de partu ſuppo-
ſito.poſtea allegat etiam text.in.l.j.in
fi.ff.de carbo.edicto.vbi tex.ſilr loquit̃
de partu ſuppoſito.vltimo glo.allegat
tex.in.l.lege.§.j.ſ.eodẽ.q̃ text⁹ etiã loq̃-
tur de hoc crimine ſuppoſiti partus.ꝛ
ſic gl.iſta clara eſt.¶ Alia gl.etiam eſt
clara nã inq̃ãtũ textus dicit qꝺ nõ eſt
curandũ.an deceſſerit illa q̃ dr partum
ſuppoſuiſſe:gloſſa allegat rõnem hui⁹
vꝫ qꝛ participes delicti qui tenent̃ nõ
obſtãte morte illis poterunt puniri.al-
legat textum.in.l.iij.ff.de carbonia.edi-
cto.¶ Et qꝛ tractat̃ dicta materia ſup-
20 poſiti partus†ſi vis ſcire quando par-
tus ſuppoſitus inſtituitur heres ab il-
lo qui credebat illum filium ſuppoſi-
tum eſſe filium ſuum an valeat talis
inſtitutio.vide Bal.in conſil.ſuo.dcxxl.
incip.ſuper inſtitutione heredis ꝛc.in
ſexto volumine:quod ſextum volumen
non reperitur in orbe niſi penes me
quod habui ſubtili ingenio magna cũ
expenſa.¶ Ex quibus redditur expe-
dita hec lex.¶ Sequitur lex falſi pena
ꝛc.quam omittere ſtatui cum in ea pa-
rum dici poſſit.Ideo venio ad legem
qui duobus inſolidum.

¶ Hippolytus de Marſiliis iur.vtriuſqꝫ doctoris.

1 ☞ Uendẽs vnam rem duobus qua
pena teneatur.
2 Uendita vna re duobus quis emptor
preferatur.
3 Emptores plures vnius rei ab eccle-
ſiaſtico quis eorum ſit preferendus.

4 Lex quoties.C.de rei ven.non ſolū habet locū in traditione naturali ſed etiā in ficta.

5 Re pluribus vendita ſi pmus emptoꝛ ſit perſona priuilegiata: ſecūdo autem emptori tradita ſit ipſa res: an teneat traditio.

6 Lex quoties.C.de rei ven.an habeat locum in pauperibus chriſti.

7 Puella volēs ſi primo pmittatur per verba de preſenti.ſcdo aūt promittatur et tradatur: an teneat ſcda promiſſio.

8 Res vendita pluribus ⁊ ignoretur cui pmo ſit vendita pro quo preſumatur.

9 Lex quoties.C.de rei ven.an habeat locum vbi pma vēditio facta ſit cum iuramēto: ⁊ ſcda cū traditione.

10 Fraus interueniens ſcde venditioni eiuſdem rei reddit vēditionē nullam.

11 Pena falſi vbi bona nō publicanṫ non eſt oꝛdinaria.

12 Relegatus an poſſit finito tempoꝛe relegationis recedere a loco relegationis prima autoꝛitate.

13 Relegatio ad tempus an debeant auferri bona.

14 Bāniti an pdant beneficia iuris cōis ⁊ facultatē ſuccedendi de iure cōi.

15 Bannitus in ere et perſona habetur pro moꝛtuo.

16 Bannitus in ere ⁊ pſona an poſſit interponere autoꝛitatem cōtractui facto per eius affinem.

17 Uendēs rem vni quā alteri obligauit an teneatur pena falſi.

18 Crimen ſtellionatus an concurrat cū crimine falſi.

Qui duob⁹ inſolidū. ¶ Et in hoc intendit vendēs eandē rem duobus inſolidū teneṫ pena falſi: et eadem pena tenetur qui iudicē corrūpit ſʒ mitius puniatur pena relegationis nec bona illius aufferunṫ. hoc dicit.

1 ¶ No. dictum in ſummario † qḋ non lʒ eandē rem vendere duobus ⁊ qui contrarium facit incidit in penam falſi: et hoc eſt quo ad ipſum venditorē. Sʒ poteſt queri eo caſu quo aliqua res eſt vendita duob⁹ inſolidū cui ſpectet ſeu pertineat illa res in quo dicas ꝙ tunc ille emptoꝛ preferṫ q̃ eſt prius in poſſeſſionē ipſius rei empte. tex. eſt vulgatus in. l. quoties. C. de rei vendi. Qui tamen text. limitatur multis modis.

2 ¶ † Et pmo nō hʒ locum in feudis: qꝛ ſi datum eſt pmo vni aliqḋ in feudū et poſtea illud idē detur alteri ⁊ iſte vltimus apprehēdat poſſeſſionem: pmo tn̄ nō obſtante qḋ habeat poſſeſſionē admittitur pmus: ita p plura iura cōcludit Lud. ro. in cōſi. ſuo. lxx. incip. viſis

3 themate ⁊c. in. ij. col. ¶ † Scdo limitatur. d. l. nō hꝫ locū in pſona eccleſiaſtica vendēte qꝛ pmus emptoꝛ dʒ habere rem emptā nō obſtāte qḋ ſcds emptoꝛ pmo habuerit poſſeſſionem illius rei. ita ſingu. dixit Jo. an. ⁊ poſt. in. c. contingebaṫ. extra de his q̃ fiūt a pla. ſine cōſen. capituli. allegat. c. cuʒ olī. de iure pa. ⁊. c. cū inter canonicos. de electio. ꝙ dictū p valde not. refert Lud. ro. in dicto cōſ. ſuo. lxx. ⁊ illud etiā refert ⁊ ſequiṫ idē Ludo. ro. in conſi. ſuo. ccxxviij. incip. circa premiſſam ⁊c. in vlti. colū. ⁊ ibi dicit ꝙ rō huius dicti eſt ſm Joan. and. qꝛ eccleſia que debet eſſe tutrix et auctrix iuſtitie vt in. c. j. §. lʒ diuerſum. de alie. feu. non debet in ſuis cōtractibus fraudem adhibere. Et illud dictū etiam refert ⁊ ſequiṫ Ludo. ro. in repe. auf. ſiṫr in. iij. char. in. j. col. ver. duodecima. C. ad. l. fal. vbi dicit ꝙ iſtud dictū eſt cōmuniter incognitum legiſtis ⁊ cano. ⁊ illud etiā refert ⁊ ſequitur Do. Fel. in. c. cum olim. in. iij. colum. de re iudi-

4 cata. ¶ † Tertio limita. d. l. quoties. qn̄ venditoꝛ in pma venditione conſtitueret ſe precario noīe pmi emptoꝛis talē rem venditam poſſidere. nam iſto caſu lʒ realiter non tradiderit poſſeſſionem pmo emptoꝛi ſi poſtea vni alteri vendidit et tradidit poſſeſſionē ipſius rei: attamen pmus emptoꝛ pper dictam clauſulā erit potioꝛ in ipſa re vendita: ⁊ ſic. d. l. quoties. non ſolum hʒ locū in traditione naturali ſed etiā in ficta: ita ſingu. dixit Jo. an. in addi. Spe. in titu. de empt. ⁊ ven. in. §. ſcien. in. xvj. colū. in addi. inci. hic dubitaṫ ſi iſte vendat ⁊c. ⁊ ita etiam expſſe firmat Bald. in conſi.

ſuo.cccccvi.incip.vēditor.conſtituit ₇c. in.iiij.volu.de quo etiam p Bal.in rub. C.de cōtrahē.emp.in.xvi.q.¶Quarto
5 limitat.d.l.quoties.quando pmo vendita eſſet res perſone puilegiate etiam ſi ſecundo emptori eſſet facta traditio: qr tunc pfertur ipſa pſona puilegiata: vt eſt eccleſia vel eccleſiaſtica perſona. ita dixit glo.not.in.l.ſiue aūt.§.ſi duobus.de publi.₇ idem tenet glo.₇ Bart. in.l.fi.C.de ſac.ſan.ec.₇ Bart.₇ docto.in
6 d.§.ſi duobus.¶†Quinto limita.d.l. quoties.non habere locum in pauperib⁹ xpi qr ſi tales pauperes pmo emerunt ₇ poſtea alius emit lʒ iſte poſterior emptor adeptus fuerit poſſeſſionē ipſius rei:attamen ipſi pauperes ſunt potiores et preferuntur ſcdo emptori. ita no.dixit Bal.in.d.§.ſi duobus.₇ ibi
7 Ange.poſt eum.¶†Sexto limita.d.l. quoties.nō habere locum in matrimonio qr ſi vni promittitur puella cōſentiens per verba de preſenti:₇ alteri ſecundo pmittatur ₇ tradat valet pmus contractus.tex.eſt in.c.ſi de ſpōſa.quē tex.ad hoc allegat.d.Fel.in.c.i.in.ij.co-
8 lū.extra vt lit.nō cōte.¶†Et vltra predicta circa materiam.d.l.quoties.C.de rei vendi.adde φ ſi res ſit vēdita ₇ tradita duobus ₇ non appareat cui pmo tradita fuerit quod preſumitur tradita pmo priori emptori:ita dicit Joan. de are.et Cy.in.d.l.quoties.¶Quod eſt verum quādo vterqʒ probat numerationē precij ſed ſi vnus tm̄ probat numerationē illi pſumitur pmo tradita. ita dixit.d.Alexan.in.d.l ſiue aūt.in.§.ſi duobus.ff.de publ.allegat.§.vēdite.inſtitu.de re.diui.₇ dicit quod Bald.dicit ſen ita cōſuluiſſe in.c.ſi facta.ſi de feu. fue.cōtro.inter do.₇ agn.Itē adde etiā
9 ad ampliationem.d l.quoties.† quod diſpoſitio illius legis habet locū etiā ſi pma venditio ſit facta cum iuramēto ₇ poſtea ſit facta ſecunda cum traditione pā non obſtāte dicto iuramēto prefertur ſecūdus emptor:ita not.dixit Joā.de Imo.in repe c.cū contingat.in clxxxiiij.col.de iureiu.quē refert ₇ ſequitur do.Ant.corſetus in rub.extra de iureiu.in.xli.puilegio iuramenti quod dicit eſſe no.¶Itē ſcias etiam quod.d.l.
10 quoties limitatur vez†niſi in ſcda vēdi.₇ traditiōe fraus interueniſſet adeo φ eſſet nulla ₇ poſſet reuocari qr tunc pmus prefertur ſm.d.Alexan.in.d.§.ſi duobus.vbi allegat ad hoc Bal.in rubri.C.de his que in frau.cre.in pnc.Et adde etiam plura alia ad materiā.d.l. quoties.q̄ ponit.d.Alex.in.d.l.quoties. ₇ in.d.§.ſi duobus.₇ Berth.in reperto. in verbo emptor pmus ₇c.₇ q̄ ego dixi in ſingu.meo lxxxij.inci.volo tibi dare ₇c.¶Modo redeūdo ad text.no.φ corrupens iudicem punitur pena falſi.de qua materia dixi.ʒ.eo.l.i.§.ſed ₇ ſi qs.₇ in.l.i.in.§.preterea.ʒ.de ſica.¶Item no.
11 etiam ex hoc tex.caſum†in quo qs punitur pena falſi ₇ bona ſua non publicant qd eſt ɔ ordinariā penam falſi in qua qs punit pena deportationis ₇ cōfiſcatiōis olm bonoꝝ:vt eſt text.in.l.i.§. fi.ʒ.in hoc ti.ſed in caſu corruptiōis iudicis qs punit pena falſi:ſed remiſſi⁹ vez qr relegat ad tps ſine confiſcatione
12 bonorū.¶†Utrū aūt finito tpe relegatiōis ipſe relegat⁹ poſſit recedere a loco relegatiōis ppria auctoritate vel requirat licētia iudicis vel ſuperioris.text. eſt in.c.felicis.in.§.cum aūt.de penis. lib.vi.₇ facit tex.in.l.i.₇.ij.j.de cada.pu
13 ni.¶Ulteri⁹ ego qro de vno:ſʒ in hac l.quod relegato ad tps eo qr corrupit iudicē nō auferunt bona.Quid in bānito bāno capitali ſimplr ſine expſſiōe cōfiſcatiōis bonoꝝ an tali bānito ſint auferēda bona ₇ ſic an bānū capitale ſecū trahat cōfiſcationē bonoꝝ:in quo dicas φ nō.ita not.dixit Bal.in.l.data opa.in.xvij.col.C.q̄ accu.nō poſ.ver.ſed querit ſi aliqs eſt cōdēnat⁹ ₇c.₇ Bald. in.l.ij.C.q̄ teſt.fa.poſ.₇ in.l.iiij.in vlt.colum.C.ſi pē.ap.mors interueniat.et in l.ex⁹ q̄.§.i.ʒ de teſta.₇ in.c.ij.in pnc.de pace tenē.₇ in.l.i.in anpe.col.de her. inſti.₇.d.Alex.in ɔſi.ſuo.cxvi.inci.aladuerſis ſtatutis ₇c.in.iiij.col.in.ij.volu.
14 ¶Et ſcias etiā φ bāniti nō pdūt bñficia iuris cōis ₇ facultatē ſuccedendi de iure cōi ſed pdūt tm̄ bñficia inducta a ſtatutis illi⁹ ciuitatis a qua ſunt bāniti ſm Jac.de are.Ang.₇ Bart.in.l.ex

facto.in.§.ex facto.ff.ad tre.Cy.ↄ Bar.
in.l.j.C.de her.inſti.ↄ Bart.late in ſua
diſputatiōe inci.lucane ciuitatis.et in
extrauagāti q̄ ſint rebelles.in v̄bo re
bellādo.ↄ Bar.ↄ Bald.in.l.amiſſiōe.in
§.q̄ deficiūt ff de cap.ↄ Bar.ↄ Bal.in.§.
ci⁹ q̄.§.j.ff.de teſt.ↄ Bal.in l gall⁹.in.§.
q̄d ſi tm̄.ff.de li.ↄ poſt.de quo etiā late
p̄ Alex.in cōſi.ſuo.lxxv.inci.viſis et di
ligenter p̄ſpectis ↄc.in.j.col.in.j.vol.et
p̄ Pe.de an.in cōſi.ſuo.cclxxvj.inci.fi
lio ſuo ↄc.ↄ in cōſi.cclxxviij.inci.iſte.b.
15 de garnatio ↄc.†Et iſta intelligo p̄ce
dere ↄ eſſe v̄a in ſimplici bānito:ſecus
aūt puto eſſe in bānito in ere:ↄ in pſo
na:q: taliter bannit⁹ hr̄ p̄ mortuo ſm
Barba.in ↄſi.ſuo.xlij inci.iſta cōſulta
16 tio.in.j.char.in vlt.colū.in.iij. vo.†Et
iō talis bānit⁹ nō pōt interponere au
toritatē cōtractui facto p̄ ei⁹ affinē ſtā
te ſtatuto q̄ in cōtractu debeant inter
uenire duo affines.ita dixit Bal.in cō
ſi.ſuo.xlix.inci.q: verba ſtatuti ↄc.in vj.
vol ¶ Uenio ad glo.q: alia not.hic nō
habem⁹.p̄ma gl.mouet vnā dubitatio
17 nē vez†pone q̄ vn⁹ habebat vnā rem
quā obligauerat vni ↄ poſt talē obliga
tionē eandē rē alteri vēdidit an teneat̄
pena falſi.in q̄ gl.dicit q̄ nō ſȝ tenet̄ pe
na crīs ſtellionatus.allegat.l.iij.ff.de
18 cri.ſtel.¶†Poſtea gl.q̄rit.an crimē ſte
lionat⁹ ↄcurrat cū crīe falſi.ↄ ſe remit
tit ad.l.ſi a debitore.j.eo.vbi tex.innuit
q̄ ſic poſtea glo.allegat.l.quoties.C de
rei vē.vbi lex illa loquit̄ in materia iſta
de vēdēte rē duob⁹ inſolidū.¶ Gl.ſc̄da
allegat cōcordātias.Ultima glo.dicit
tacite q̄ iſte eſt caſus ſpecialis in quo
relegato nō auferunt̄ bona quod ſec⁹
eſt regulariter.allegat.l.ij.in fin.ff.eo.
Sequit̄.l.impuberē.quā omittere ſta
tui:vt trāſferā me ad.l.ſi quis patris.
¶ Hippoly.de marſi.iu.vtriuſq̄ doc.

1 ☞ Regula dicens q̄ pena debet te
nere ſuos autores et non alios quo ca
ſu fallat.
2 Regula q̄ vnus nō puniat̄ pro delicto
alterius an ſemp̄ teneat.
3 Exheredatio legitime facta de filio an
extendatur ad nepotem.
4 Teſtamētū faciēs q̄ poſtea fuit abo
litū vel cācellatum an dicatur inteſta
tus decedere.
5 Puniri pōt vnus pro alio ſpecialiter
propter crimen patris.
6 Nepoti auferri poteſt hereditas aut
propter enormitatē delicti.
7 Filius an debeat propter delictū pa
tris perdere feudum.

Si quis patris.

¶ Et hoc intēdit:delictum
p̄ris nocet filio.h.d.¶ No.
1 ex hoc text.†q̄ lȝ habeam⁹
regulā dicētē q̄ pena dȝ tenere ſuos
autores ↄ nō alios:vt in.l.ſancimus.C.
de pe.ↄ.l.ſi heredis ſeru⁹.§.fi.ff.de le.j.
ↄ vn⁹ nō dȝ puniri p̄ alio.tm̄ hoc fallit
in caſu iſto in quo filius perdit bona
2 aut propter delictū patris ſui.†Et pro
dicta regula quod vn⁹ non puniat̄ pro
delicto alterius ↄ maxime filius p̄pter
patrē.facit optime text.in.l.iij.in.§.ſi
emancipatus.ff de bo.poſ.contra ta.
vbi dicit̄ quod ſi pater exheredat filiū
propter cauſam ingratitudinis ab eo
cōmiſſam q̄ illa exheredatio nō debet
nocere nepoti qui aliquā cauſam in
gratitudinis nō cōmiſit.¶ Sȝ hoc vi
3 det̄ eſſe falſum†q: exheredatio facta le
gitime de filio extēditur ad nepotē:vt
habetur in.l.ſi quis poſthumos.in.§.ſi
quis filium.ff.de lib.et poſthu.et in.l.
gallus.in.§.in omnibus.eo.tit.ↄ in.l.j.
§.ſi in poteſtate.ff.de coniū.cum eman
ci.lib.¶ Attamē dicas quod verum eſt
quod q̄diu filius exheredatus viuit
nepos ex eo natus non poteſt aliquo
iure rumpere teſtamentū.ſecus autē
ſi filius eſſet mortuus quia tūc nepos
poſſet rumpere teſtamentū aui:nec eo
caſu cauſa ingratitudinis cōmiſſa per
filiū noceret nepoti.ita dicūt doc.in.d.
§.ſi q̄s filiū.ↄ Dyn.in regula nō debet.
de reg.iur.in.vj.vbi aliqua ponit cir
ca hāc materiā.¶ Itē not.etiā ex iſto
4 tex.quod†ille q̄ fecit teſtamētū q̄ abo
litū vel cancellatū fuit nō dicit̄ inteſta
tus decedere:ſȝ dicit̄ quaſi inteſtat⁹ de
cedere.ita aperte p̄bat iſte tex.q̄ no
ta p̄ ſtatuto faciētē mētionē de decedē
te ab inteſtato.Alia not.nō colligūtur

ex hoc tex. Sed circa illā regulā qđ pe-
na dꝫ tenere ſuos autores de qua. ꝟ. di
5 xi. † Adde quod ꝓpter enormitatē deli
cti vnꝰ punit̃ ꝓ alio tꝗaliter: pꝫ in cri-
mine leſe maieſtatis: vt hꝫ in. l. qſquis.
C. ad. l. iul. maie. vbi filius punitur pro
patre et in crimine hereſis: vt hꝫ in. c.
vergētis. de here. ꝛ l. c. cū ſꝫ. eo. ti. in. vj.
¶ Similiter in crimine ſodomie vnus
punit̃ ꝓ alio vt patet in aut. vt non lu-
xu. cōtra natu. ꝑ totū. ꝛ pꝫ etiā in ſodo-
ma ꝛ gomorra ꝛ in alijs tribus ciuitati
bus illis ꝓximis in qbus erāt aliq in-
nocentes ꝛ tñ oēs mortui ſunt propter
illud horrendū crimen: vt dixit Joā. de
ana. in. c. dilectꝰ. el. ij. in. vj. col. extra de
ſimo. vbi allegat ad hoc aliqua iura de
quibꝰ ibi ꝑ eū. ¶ Venio ad gl. vnicam
que in ſui ꝑncipio allegat ꝓ cōcordan-
tia text. in. l. ſi qs cū falſo. in prīnc. ꝟ. eo.
6 poſtea no. † tex iſto tex. qđ nepoti aufer-
tur hereditas aui ꝓpter crimē patris
et idem dicit eſſe in feudo. allegat. l. di-
ui. C. de qđ. ſed corrupte allegat qꝛ in
illo tit. nulla eſt lex diui. ſed forte vo-
luit allegare. l. diuo marco. in illo titu.
vel voluit allegare. l. diui. ꝟ. de iure-
pa. allegat etiam. l. querit. ꝟ. de bo. lib.
poſtea glo. arguit de. l. emancipatū. §. ſ.
in fi. ꝟ. de ſenato. ꝛ de. l. adoptiuū. in fi.
ꝟ. de in ius voc. Tu ſol. qđ illa iura nō
obſtant qꝛ loquuntur in diuerſo caſu
vbi tractatur de honore tm̄ ſed hic tra-
ctat̃ de patrimonio ſeu de hereditate ꝛ
7 nō obſtāt. † Et inquātum glo. iſta dicit
ꝙ filiꝰ ꝓpter delictū patris ꝑdit feudū
dicas tu ꝙ hec glo. nō videt vera qꝛ cō
trariū expreſſe tenuit glo. in. l. emācipa
tū. ꝟ. de ſenato. ꝛ in. d. l. adoptiuum. de
quo latius ꝑ ſcribentes in dictis locis.
Sequitur modo not. l. eos qui inter ſc.
Hippolytꝰ de marſil. iur. vtriuſqꝫ doc.

1 ☞ Teſtis dicens diuerſa teſtimonia
nō probat et punitur de falſo.
2 Mercatores fugitiui an poſſint torque-
ri vt oſtendant ea que negant.
3 Vacillatio in cauſa criminali facit in-
dicium ad torturam.
4 Teſtis ſcđo examinatus ſuper eadem
cauſa qño reſpondere habeat. ꝛ nu. 7.
Teſtes ſuſpecti ſcđo producti nō poſ-
ſunt dicere ſatis.
6 Teſtis iterum examinatus an poſſit
arbitrio iudicis ſpecifice deponere vel
ſe ad primum dictum referre.
8 Teſtis iudicialiter examinatus ſi pri-
mo vnū dicat: ſcđo aliud: deinde primo
dicto ſtat an probet.
9 Teſtis primo examinatus ſi ſe neſci-
re dicat: poſtea autem ſuper eodem ne
gotio deponat an dicatur vacillare. et
nume. ſequen.
11 Teſtis dicēs vnū extra iudiciū ꝛ poſtea
aliud in iudicio an pena falſi teneat̃.
12 Nulla et inualida non ſunt in conſi-
deratione.
13 Conteſtatio litis nō recte facta nullū
operatur effectum.
14 Gabella nō ē ſoluēda de ꝯctu inualido.
15 Statutū puniēs opponentem aliquā
exceptionem an comprehendat inepte
opponentem.
16 Judex nō facit litem ſuam ꝓpter ſen-
tentiam nullam.
17 Emphiteota vendēs rem eccleſie irre-
quiſito dño: ſi contractus nō valet an
ꝓuabitur emphitheoſi.
18 Appellatione teſtimonij de quo teſti-
monio intelligatur.
19 Legatus eccleſie factus a teſtatore no
mine nō expreſſo de quo ſit intelligendū.
20 Cauſa ſimpliciter commiſſa iudici de
quo intelligatur.
21 Teſti primo ſolēniter deponēti vnum
in iudicio: poſtea aūt dicenti aliud ex-
tra iudicium an ſit ſtandum.
22 Teſtis dicēs corā parte extra iudiciū
vnum poſtea vocatus ad iudicium di
cit aliud quo dicto ſtandum ſit.
23 Dictū alicuius extra iudiciū aliquan
do eſt magne importantie.
24 Cōfeſſioni facte in tortura q̄ alīs ante
et ſponte facta eſt an ſtetur.
25 Dictū extra iudicium facit quandoqꝫ
indicium ad torturam.
26 Confeſſio extraiudicialis quo pacto ꝛ
qualiter poſſit puniri.
27 Teſtimonia diuerſa que dicantur.
28 Dictū teſtis vbi in ſuo teſtimonio ne-
gat illud ꝛ dicit falſum ſuꝑ eo quod ſi
confeſſus eſſet non repelleretur a teſti
monio: an ſit validum.

29 Affinis in iudicio negans ſe affinē an
ſit a teſtimonio pro affine repellendus
aut puniendus.
30 Uarietate exiſtēte circa factū principa
le quid ſit agendum.
31 Teſtis partim verus et partim falſus
in totū eſt reprobandus.
32 Uarietas in teſte quos affect⁹ habeat.

Eos q̄ inter ſe.

¶ Lex iſta ſm Bar. diuidi-
tur in tres partes. in .j. par-
te loquitur de eo qui dixit va-
ria ⁊ diuerſa teſtimonia eodē tēpore et
corā eodē iudice et in eadē cauſa. in .ij.
parte loquitur de eo cuius teſtimoniū va-
riat ab eo qd̄ alias dixit extra iudiciū.
¶ Tertio loquitur de eo cuius teſtimoniū
ſuū variat ab eo eius teſtimonio quod
alias dixit in alio iudicio: ſcd̄a ibi ⁊ cum
qui: tertia ibi de impudentia. ⁊ hoc in-
tendit. Teſtis dicens diuerſa teſtimo-
nia ſuper eadē re punitur pena falſi. Itē
teſtis dicēs cōtra illud qd̄ dixit eadem
pena punitur: ⁊ ſimiliter teſtis qui per
duo depoſuit incompatibilia. h.d. vſq3
ad .§. qui ſe. Caſus ⁊c. ¶ Nota .j. ex hoc
1 text. † qd̄ teſtis dicens varia ſeu diuer-
ſa teſtimonia nō probat ⁊ punitur de fal-
ſo. ¶ Quinimmo etiā poſſunt tales te-
ſtes vacillantes torqueri pro veritate
habenda: vt habetur in .l. edictū. et in .l.
diuus pius. ⁊ ibi dixi .ff. de queſtio. quod
eſt intelligendum in cauſis criminali-
bus vt habetur in dictis locis: ſecus autē
in aliis cauſis qd̄ eſt verum niſi aliqua
cauſa ciuilis ⁊ pecuniaria haberet cri-
mē annexū ſecū qr tūc teſtes varij poſ-
ſent torqueri. ita habetur per cano. in .c.
j. extra de depoſi. Ex quorum dicto infert
do. Paris de puteo in tracta. ſuo ſindi-
catus. in .cviij. char. in .j. colū. ver. an cau-
2 ſa ⁊c. qd̄ alias ipſe dixit † quod mercato
res falliti ceſſantes ⁊ fugitiui poterunt
torqueri vt indicent pecunias ipſis da-
tas ad mercandū quas nūc denegant
habere ⁊ dicunt illas perdidiſſe qd̄ eſt
not. de quo ego etiam dixi in .d.l. diuus.
in .ij. col. de quo etiā vide per Alexā. in
conſil. lxxvij. incip. in cauſa. in .iiij. colū.
in .j. vol. ¶ Et ſcias q̄ iſta variatio ſeu 5
diuerſitas non ſolū in teſtib⁹ operatur vt
3 ipſi poſſint torqueri ſed etiā † idem ope
ratur in cauſa criminali in perſona rei.
nā ſi ipſe reus vadit variādo in reſpon
ſione ſua: qr vno die dicit vnum alio di-
cit aliud tunc iudex poterit ipſum tor-
quere etiam ſine aliis indiciis. ita dixit
Ange. de are. in tracta. ſuo maleficio-
rū. in verbo fama publica precedente.
in .xvij. char. in ver. nono quero. vbi di-
cit q̄ qñ iudex examinat reū criminis
qui vno ſero dicit vnum alio ſero dicit
aliter qd̄ tunc iudex nō parcat calamo
ſed ſcribat illas varietates qm̄ ex illis
poterit tunc reū repetere in tormentis
ſine aliis indiciis: ad quod alleg. Bart.
in .l. de minore. in .§. pluriū. et dicit An-
ge. hoc eſſe bene notan. qr ſepius fecit
ſibi honorem. ⁊ idē voluit Barto. in .l. ſi.
in .ij. col. ff. de qō. ⁊ Ludo. ro. in conſi. ſuo
viij. incip. viſo facto. circa princ. de quo
dixi in ſingu. meo. ciū. incipiē. varietas
in teſte ⁊c. et in .d. §. plurium. in .v. colū.
4 ¶ † Et circa ipſos teſtes varios dicas
qd̄ qñ vnus teſtis fuit examinat⁹ ⁊ ite-
rū ſuper eodē facto vel capitulo exami
natur ne variet vel vacillet. Cautela eſt
quod ipſe teſtis ſecundo examinatus
reſpondeat et dicat: Dico ⁊ depono per
omnia prout alias dixi in p̄ſenti in cauſa
vel preſenti articulo. Nā talis depoſi-
tio admiſſa per iudicem idē operatur ac
ſi ipſe teſtis expreſſe et ſpecifice depo-
ſuiſſet in vltima examinatione illud qd̄
in prima continetur. l. qui liberis. §. te-
ſtamento. ff. de bo. poſ. ſm tab. l. tribu-
nus. § .j. ⁊ .l. querebatur. ff. de teſt. mili. ⁊
voluit Barto. hic ⁊ voluit Pet. de an. in
cle. de teſtibus ad fi. de teſti. ⁊ .d. Ale. in
cōſil. ſuo. lvj. inci. viſo proceſſu. in .ij. vo-
lu. ⁊ in conſi. cxiij. inci. viſo p̄ceſſu. in .vj.
colū. ⁊ do. Anto. in .c. cū in tua. in fi. de
teſti. ¶ Uel dicas etiā qd̄ ipſe teſtis ite
rū examinatus poterit dicere ſatis per
ſupradicta per me reſpōſum eſt: ita col
ligitur ex text. l. fundi trebatiani. C. de
vſufru. leg. quē text. ad hoc alleg. Bald.
in .l. ſolā. in .ij. col. in fi. C. de teſti. ⁊ Bald.
in addi. Spe. in .ti. depoſi. in .ij. col. in ver.
q̄ ſemel ⁊c. ¶ Predicta tñ limita ⁊ intel
5 lige eſſe vera † niſi iudex haberet teſtes

ſuſpectos q̃ tũc tales teſtes iterũ ꝓdu
cti ꝛ examinati nõ poterunt dicere fal-
ſis per ſupradicta reſponſum eſt: ſed
debebunt iterum ꝛ de nouo deponere.
Ita no. dixit Bald. in. l. j. §. editiones. in
fi. j. colum. ff. de eden. ꝛ in. l. fi. C. de teſta.
in fi. de quo ego dixi in. l. ex libero. in
iij. colum. in fi. j. de queſtioni. Et vide
Barto. hic in vlti. colũ. qui circa hoc di
6 cit. † quod eſt in arbitrio iudicis teſtis
iterũ examinat⁹ teneat̃ ſpecifice depo
nere vel poſſit ſe referre ad primum di
ctũ ꝛ ponit exẽplũ in teſtatore qui põt
ſi vult teſtamentum inualidũ qđ antea
fecerat cõfirmare ſine alia expreſſione
verborũ cõtentorũ in primo teſtamen-
to: vt in. l. j. in §. fi. ſa. ff. de lega. iij. et. l. q̃
ex liberis in. §. teſtamento. ff de bo. poſ.
ſm tab. ꝛ in. l. querebatur. de teſta. mili.
Dicit poſtea ipſe Bart. quod dat iſtud
conſilium teſti: q̃ñ iterum examinat̃ vt
petat primã teſtificationẽ ſibi exhibe-
ri vt de dicenda veritate poſſit ſe infor-
mari. ar. l. ſi cũ exhibuiſſent ff. de pub.
7 ¶ Itẽ dicit etiã Barto. hic † ꝙ cõſuluit
ſemper teſtem ꝙ in ſcđo teſtimonio fa-
ciat ponere iſta verba: vẓ qđ ipſe dicit
prout ſibi videtur modo ſed ſi apparue
rit aliter dixiſſe in alia examinatione
extunc corrigit hoc dictum ſcđm et re-
ducit ad primũ dictum cũ illo tempore
melius recordaret̃. ¶ Sed iuxta predi
cta dubitari poſſet de no. dubio videli-
8 cet † quid ſi teſtis iudicialiter examina
tus ꝑmo dicit vnũ poſtea aliud poſtea
reuertit̃ ad primum dictũ vtputa ſi di-
cat vidi titiũ vulnerantẽ gayũ in domo
imo in ſtrata imo in domo: an iſto ca-
ſu probet: in quo vide per Spe. in ti. de
teſte. §. j. verſi. quid ſi dixit vidi hic ꝛc. ꝛ
ibi Jo. an. ¶ Et in hac materia vacilla
9 tionis teſtium: † ſcias ꝙ ſi teſtis ſemel
productus dixit ſe neſcire vel nõ recor
dari poſtea iterato productus deponit
ſuper ipſomet negotio ſuper quo ꝑmo
dixit ſe neſcire vel nõ recordari: an hoc
caſu valeat eius dictum: in quo dicas
ꝙ ſic ꝛ non reputatur varius vel vacil-
lãs hoc voluit glo. in. c. cum cauſa. q̃ in-
ter iconomum. in glo. ij. extra de teſti et
probat text. ſing. ſm Bald. in. c. j. in. §.

notañ. in titu. de no. feu. et voluit etiam
Ange. in. l. qui tabularum. per illũ text.
ff. de fur. ꝛ Lud. ro. in. l. qui bona. in. §. ſi
quis ſtipulatus. ff. de dam. infec. ꝛ idem
voluit Bald. in. c. dudũ. el. ij. in. xiij. col.
de elec. ꝛ in rub. de cõtro. inue. in. ij. col.
ꝛ Bald. in titu. quid ſit inueſti. in. c. j. §. j.
in. j. colũ. ꝛ Lud. ro. in conſi. ſuo. ccccv.
incip. cum teſtis. ꝛ. d. Alex. in conſi. ſuo
lvi. incip. viſo proceſſu. in. iij. colũ. in. ij.
volu. ¶ Qđ tñ limitat Bald. eſſe verum
niſi ipſe teſtis ſit locutus cum parte q̃
tunc nõ admittit̃ ſi primo dixit ſe nihil
ſcire vel ſe non recordari. ita dixit Bal.
in. d. rubr. de contro. inueſti. ꝛ Lu. ro. in
d. conſilio ſuo. ccccv. ꝛ ſentit Bald. in. l.
preſbyteri. la. j. in. j. colum. C. de epiſco. ꝛ
cleri. quẽ refert ꝛ ſequit̃ hic do. Alexan.
¶ Si aũt nõ ſit locutus cũ parte bene
admitteret̃ ꝗ preſumitur qđ modo me
lius recordet̃ ꝗ tempore quo fuit inter
rogatus. pro quo facit qđ dixit Ang. in
conſi. ſuo. cccviij. incip factum tale eſt
chriſtoforus petri ꝛc. in. iij. col. ꝛ Bald.
in. l. de tutela. circa me. C. de in integ.
reſtitutio. mino. de quo latius dixi in. l.
ex libero. in. iiij. colum. j. de queſtioni.
¶ Ulterius circa materiã iſtam varia-
tionis teſtium Barto. hic dicit genera-
10 liter loquẽdo. ꝙ † pro declaratiõe iſtius
materie põt ſic dici: vẓ. Quandoq̃ te-
ſtis variat in eadẽ cauſa ꝛ inter eaſdẽ
perſonas: ꝛ tũc aut ſecũdũ dictũ eſt cũ
tormentis ꝛ ſtat̃ ſecũdo dicto: aut eſt ſi-
ne tormentis ꝛ tũc aut dicit hoc aio cor
rigẽdi ſe aut nõ aio ſe corrigendi. vt pa
tet ex ei⁹ dicto. Quãq̃ teſtis variat in iu
dicio ab eo ꝙ dixit extra iudiciũ et tũc
aut primo teſtificat⁹ eſt in iudicio: ſecũ
do dicit contrarium extra iudiciũ ꝛ tũc
ſtat̃ primo dicto: vt. l. gñaliter. C. de non
nu. pe. et in. c. ſicut. extra de teſt. ¶ Aut
primo dixit extra iudicium poſtea con-
trariũ dixit in iudicio et tũc dicit Bar.
ꝙ punitur vt falſarius: vt probatur in
hac. l. in. ij. reſponſo. Aut vero teſtis ip-
ſe ꝓfert varia teſtimonia ꝛ diuerſa in-
ter diuerſos. ꝛ etiam hoc caſu punitur
vt falſarius: vt in hac. l. in. iij. reſpon. et
ita eſt intelligenda materia iſta ſcđm
Barto. hic in penul. colum. Poſtea ipſe

Bart.hic in vlti.col.circa fi.dicit q̃ ſi habes teſtẽ qui dicit extra iudiciũ ego de hac re ſcio tm̃ et non plus q̃ hoc caſu debes facere ſcribi dictũ ei' vel hoc facias dici corã teſtibus q2 ſi aliud diceret in iudicio puniret̃ de falſo. ¶ Et ex hoc dixit Bart.q̃ cauti hoĩes q̃ dubitant ne ꝓducant̃ in teſtes:ſi interrogantur ab aliquo q̃d ſciãt de illa cauſa vel de illa re reſpondeãt ꝛ dicãt q̃ ſi ero in iudicio dicam tũc id q̃ð mihi vi debit̃ ꝛ bñ faciunt dicit Bar.ne poſtea incidant in falſum. ¶ Mihi aũt videt̃ circa premiſſa q̃ Bart.nõ bñ loquatur nec ei' opinio procedere poſſit inſtꝰtuʒ
11 ipſe in duobꝰ locis iſtis.†dicit q̃ ſi teſtis dicit vnum extra iudiciũ poſtea dicit aliud in iudicio q̃ð hoc caſu debet puniri de falſo ꝛc. ¶ Nam certe iudicio meo nõ bene loquit̃ eo q2 dictũ alicuius extra iudiciũ etiam ſi ſit falſum vel nõ verũ nõ põt puniri pro falſo eo q2 fuit factum ſine iuraméto ꝛ ſine preſentia iudicis ꝛ ſine aliqua ſolẽnitate: et iõ neſcio videre qua de cauſa poſſit puniri de falſo:imo cum tale dictum nullã habeat ſolẽnitatẽ requiſitã nec iuramẽtũ eſt nullũ in totũ vt ſatis de ſe patet. ¶ Quo ſtãte tale dictũ nõ eſt
12 in cõſiderationẽ† cũ nulla ꝛ inualida nõ ſint in cõſideratione ꝛ nullius ſint momẽti:vt habetur in.l.iiij.§.cõdemnatũ.ff.de re iudi.ꝛ in.l.nõ putauit.in §.nõ queuis.ff.de bono.poſ.contra tabu.et facit.l.quotiẽs.ẽ.q̃ ſatiſ.cog.ꝛ in l.ſcire opʒ.in.§.ſufficit.ẽ.de excu.tu.et gl.in.l.ſi pater.C.ne de ſta.defun.q̃ di
13 xit † q̃ conteſtatio litis non recte facta nullũ operat̃ effectũ.et gl.in.c.cũ pluries.de of.dele.in.vᵹ.et tex.in.c.propoſuiſti.in verbo legitime.de fo.cõpe.Et
14 ideo dixit Bal.in.l.ij.C.de euic.† q̃ de contractu nullo non ſoluit̃ gabella.q̃ð etiã ipſe dixit in.l.nõ dubiũ.C.de legi. et in.l.j.C.de eunuch.ꝛ in.l.ſi duo in.§. ſed q2 noſtra.C.cõi ꝛ dele.ꝛ Guil.de cu. in.l.ab emptione.ẽ. de pact. Et ideo dixit Bald.in.l.j.in.§.hec verba.ẽ. q̃ð
15 quiſqꝫ iur. q̃†ſtatutũ puniẽs opponẽtem aliquam exceptionem nõ comprehendit opponentẽ inepte.Et ibi dicit
16 Ang.multũ not.† q̃ð ꝓpter ſententiã nullã iudex nõ facit litẽ ſuã lʒ teneat̃ ad expẽſas litis:vt eſt gloſ.in.l.ſi.ſ.de var.ꝛ extraor.cogni. Et dicit Bald.in
17 l.ij.in.ij.col.C.de epiſ.au.† q̃ð ſi emphiteota vendit rem eccleſie irrequiſito dño ꝛ ꝯtractus nõ tenuit ex aliquo defectu q̃ð tali caſu non priuabit̃ emphiteoſi.Pro quibꝰ faciũt alia plura que adduxi in.l.ſi.in.iij.col.cũ ſeq.ſ.de queſtioni. ¶ Modo in propoſito poſtq̃ primum dictũ teſtis factũ extra iudiciuʒ et ſine aliqua ſolẽnitate eſt nullũ ꝛ nõ eſt in cõſideratione nõ video quare ſi poſtea ſolẽniter in iudicio preſente iudice cum iuramento ꝛ cũ aliis ſolennitatibꝰ requiſitis dicit cõtrariũ debeat puniri de falſo. ¶ Uidem'en im ſepe ꝛ ſepiꝰ q̃ð hoĩes extra iudiciũ ꝛ ſine iuramento dicũt ſine aliquo reſpectu narratione q̃ð ſibi videt̃ ſcientes q̃ð ex dicto nullo nulla põt de iure ſequi pena ¶ Ideo mihi vᵹ q̃ in tali caſu ſi poſtea ipſe teſtis ſolẽniter premiſſo iuramento deponit quod debeat attendi ſoluʒ illud dictũ ſm iudiciale et ſolẽne ꝛ nõ primũ q̃ð eſt nullũ ꝛ inualidũ:ꝛ per cõſequens non poſſit puniri de falſo per ꝓdicta. Et hãc partẽ ꝛ opi.tenuit Bal. in.c.per tuas.in vlti.col.extra de ꝓba. ¶ Nec obſt.iſte text.in quo ſe fundat Bart.ad hoc dicẽſ.q2 dico q̃ð ſi bene ꝛ recte ponderet̃ iſte text.nõ probat hoc nec in primo nec in.ij.reſponſo.eo q2 illud verbum diuerſa teſtimonia nõ cõprehendit dictũ teſtis extra iudicium factum cũ illud ſit nullum ꝛ inualidũ. Sed iſte tex.in illo verbo diuerſa teſtimonia intelligit de duobꝰ teſtimoniis in iudicio ſolẽniter factis q2 tũc ſi ſint cõtraria bene talis teſtis punit̃ de fal
18 ſo. ¶ Et q̃ð hoc ſit verũ ꝓbat̃.† Nã appellatione teſtimonij intelligit̃ de ſolẽni ꝛ valido teſtimonio ꝛ nõ de inualido cũ clarũ ſit in iure q̃ verba debent accipi in potiori ꝛ digniori ſignificato: vt habet̃ in.l.j.in.§.q̃ in perpetuũ.ff.ſi ager vecti.vel emphi.petã.ꝛ in.l.j.§.biduũ.ff.q̃n ap.ſit ꝛ in.c.pe.de ſen.excõ.ꝛ hᵹ in.c.cũ olim.de teſti.ꝛ facit tex.in.§. ſed quoties.inſti.de iure naturali.ꝶ quẽ

ter.ibi dicit Ange.de arc.poſt Jo.fa.q
19 † ſi teſtator facit legatum eccleſie nec
exprimit nomen qđ intelligit factum
principaliori et digniori eccleſie ciui-
tatis.Et ſubdit etiā ibi Ange.per illū
20 text. † q ſi cauſa cōmittat ſimpliciter
iudici ſeu officiali qđ intelligit eſſe cō
miſſa principaliori ꝛ digniori ipſi⁹ ciui
tatis. Pro qb⁹ etiā faciūt dicta late p
me in.l.de minore.§.pluriū.in.x.col.ſ.
de queſtioni.¶Ex quib⁹ apparet qđ
Bar.ꝛ ſequa.in hoc nō bene loquunt.
¶Credo tamē qđ talis teſtis qui pri-
mo dixit vnū extra iudicium ꝛ poſtea
aliud in iudicio qđ poterit puniri a
iudice ſolū de ſimplici mendacio ali-
quali leui pena put mēdaces puniū-
tur ſed nō pena falſi:vt dixit Bar.tene
mēti q quotidianū eſt.Ad qđ faciunt
que ego dixi in.l.de minore.in princi.
x.col.ver.ꝛ vltra predicta.ſ.de queſtio.
¶Et ſcias circa hāc materiam teſtis
deponētis vnū in iudicio:et aliud ex-
21 tra iudiciū† q ſi teſtis dixit primo ſo-
lēniter vnū in iudicio poſtea aūt dicat
aliud extra iudiciū tūc iudex nō debet
procedere ad ſentētiā ferēdā ſm dictū
iudicialiter factū lʒ ſi iā eſſet lata ſen
tētia ex hoc nō poſſet eā reuocare.ita
dixit do.Anto.in c.cū in tua.extra de
teſti.qđ dictū refert ꝛ ſequit.d.Frā.de
are.in ꝯſil.ſuo.lxxi.inci.diligēter ꝛ ma
ture ꝛc.in.iiij.colū.in ver.his tamē nō
obſtantibus.de quo dixi etiā in ſingu.
meo.ccxij.incip.cōtis olim ſcribētiū ꝛc.
vbi etiā circa predictā materiā teſtis
dicētis vnū in iudicio:ꝛ aliud extra iu
dicium adduxi no.verbū Abb.in.c.in
quiſitionis.§.tertie.circa me.ver.ꝛ ex
hoc poſſet.extra de accuſa.vbi dixit
22 † qđ ſi teſtis forte vilis fortune dixit
in preſentia partis petētis aliquid qđ
veniebat in fauorē illi⁹ partis ſi poſt
ea in iudicio iuramento preſtito dixit
cōtrariū qđ nō debet ſtari primo dicto
q ſatis preſumi pōt teſtē aliud dixiſſe
extra iudicium vt placeret illi parti ti
mens ei⁹ potentiā ſed in iudicio metu
iuramēti dixit veritatē.quod dicit ibi
Abb.eſſe bñ no.ꝛ mēti teneñ.¶Scias
23 etiā vltra predicta † q qñq dictū ali-
cuius extra iudiciū eſt magne impor-
tātie.Nā ſi lata eſt ſententia in fauorē
alicui⁹ ſi poſtea ipſe victor ꝯfitet de in-
iuſtitia ſentētie reuocat tūc ipſa ſentē
tia nō obſtāte qđ trāſiuerit in rē iudi-
catā:ita dixit Inno.in.c.q plerique.cir-
ca prin.de immu.eccle.qđ dictū refert
et ſequit.d.Ant.in.c.is qui fidē.de ſpō
ſa.et in.c.ꝗto.de preſump.ꝛ Abb.in.c.
nouit.de iud.ꝛ do.An.et Imo.in.c.qm
cōtra.de proba.ꝛ.d.Feli.in.c.inter ce-
teras.in.iiij.col.de re iudi.de quo ego
latius dixi in.l.j.in.§.ſi.in.xviij.col.ver.
tu etiā iſtis addere potes ꝛc.ſ.de queſ-
tioni.¶Itē in alio caſu tale dictū ex-
tra iudicium eſt magne importantie.
24 † nā licet alias nō ſtet ꝯfeſſiōi facte in
tormētis indicijs legitimis nō pceden
tib⁹ vt late habet in.l.penul.ſ.de qſtio
ni.vbi dixi tamē talis cōfeſſio valet qñ
primo re⁹ extra iudiciū fecit illam et
cōfeſſionē ſponte.ita dixit gl.in.l.capi-
te quinto.ff.de adul.ꝛ Jo.de imo.in.c.
at ſi clerici.de iud.ꝛ.d.Feli.in.c.olim.
in.v.col.de reſcri.quē vide.de quo etiā
dixi ego in.l.j.in.§.diuus ſeuerus.in.vl
ti.col.circa ſi.ſ.de queſtioni.et in.d.l.j.
in.§.queſtioni.in.j.col.ꝛ in.l.penult.in
ix.col.in ſi.ver.vlterius teneas ſemper
25 mēti ꝛc.co.titu.¶ † Alio etiam caſu di
ctū extra iudicium eſt magne importā
tie. Nam tale dictum facit indicium
ad torturā ſm gloſ.et doct.in.l.capite
quinto.ff.de adult.de qua dixi in.l.de
minore.in princ.in.ix.col.in ver quero
vlterius ꝛc.ſ.de queſtioni. ¶Teneas
26 etiā mēti vnū veʒ † q licet cōfeſſio ex-
traiudicialis nō ſit ſufficiens ad con-
dēnādū ſed tantū ad torturā attamen
talis confitens poterit puniri tanꝗ ſe
gloriās de delicto extra ordinem arbi-
trio iudicis per textum ſingula.in.c.ꝗ
ſit graue.de exceſ.prela.ita nota.dixit
do.Paris de puteo in ſuo tract.ſindi.
in.lxix.char.in.iij.col.poſt princ.in ver.
adde vnū ſingulare de quo etiā ego fe
ci mentionē in.l.de minore.in princ.in
penulti.col.ſ.de queſtio. Tene menti
predicta quia ſunt menti commēdan-
27 da. ¶Ulterius querit hic Bart.† que
dicant teſtimonia diuerſa : in quo di-
cit

et ſciẽdũ eſſe ꝙ falſa teſtimonia dicũ-
tur quãdo cõtra veritatẽ quis dicit fal
ſum doloſe.ſed varia teſtimonia ſunt
quando vnum dicit in vno articulo ⁊
in alio aliud dicit:de qb⁹ duobus ha-
betur in.l.qui falſo.ff.de teſti.Et ſub-
dit ipſe Bar.intelligenda eſſe dicta in
hac lege qñ fit iſta varietas circa nego
tiũ principale vel circa circunſtantias
ipſius negotij principalis. Nam ſi iſta
varietas eſſet circa aliquas demon-
ſtrationes nõ pncipales vt circa pro-
nomẽ vel agnomẽ vnius ex partibus
nõ diceret propter hoc varius teſtis.
ar.l.his verbis.in fin.ff.de he.inſti.⁊.l.
pe.ff.de re.dub.ſed tunc diceretur va-
rius qñ variaret circa locũ cõtractus
vel etiã circa tempus ↄtract⁹ vel de-
licti:ad qđ ſm eũ facit quod not.in.l.
teſtiũ.C.de teſti.⁊ in.l.ob carmẽ.in fi.ff.
de teſti. ¶ Ego aũt ad corroborationẽ
predictorũ dicebam ꝙ attendendum
eſt principale factũ ſeu negotiũ ſuper
quo deponit teſtis ad hoc vt teſtis di-
28 cat falſus vel ei⁹ dictũ vitiet.†Et ideo
ſi teſtis in ſuo teſtimonio negat illud
et dicit falſum ſuper eo ꝙ ſi confeſſus
eſſet nõ repelleret eũ a ferendo teſtimo
nio hoc caſu ei⁹ dictũ valet ⁊ nõ repro
batur ꝑpter hoc.ita ſin.dixit Jac.but.
29 in.l.lucius.ff.de infa.vbi dixit† ꝙ ſi ali-
quis ſit meus affinis aliqua affinitate
qua nota ⁊ manifeſta nõ repelleret eũ
a ferendo teſtimonio pro me ſi tamen
in eius depoſitione dictã affinitatem
negauit mentiendo nõ tñ per hoc ei⁹
dictũ annullatur licet propter menda
ciũ poſſit puniri crimine ſtellionat⁹:qđ
dictum pro valde no.refert ⁊ ſequitur
Ang.in cõſil.ſuo.xxciij.incip.viſis pro-
ceſſibus.in fi.ij.col.de quo etiã dixi in
ſing.meo.lxxvj.inci. cõmunis conclu-
ſio ⁊c.et in repe.mea.l.fi.C.de proba.in
xl9.char.poſt prin.pro quo faciunt di-
cta per.d.Feli.in.c.ſuper literis.in.ij.
col.de reſcrip.in ver.prima concluſio.
et ibi in.vj.col.ante fi. Et faciunt etiã
dicta per eundẽ in.c.in noſtra.in.xvj.
30 colum.circa prin.de reſcript. ¶ †Et cir
ca illud quod dicit hic Bart.de varie-
tate exiſtente circa factum principale
adde eundẽ Bar.in.l.eos.C.de teſti.in
ij.col.et Ang.in ↄſi.ſuo.cclxxiij.inci.ex
themate.in.viij.col.Spe.in ti.de teſte.
§.j.ꝟ.Itẽ ꝙ de ſuo.Bal.in.l.de quibus
in pe.col.ver.dictũ eſt de ſingularita-
te.ff.de legi.Bal. in.l.pen.C.de trãſac.
⁊.d.Philip.deci.in conſil.ſuo.cx.incip.
in cauſa inquiſitionis in.iij.col.in fin.
¶ Scias etiã circa materiam hui⁹ le-
31 gis †quod teſtis in parte verus et in
parte falſus in totuꝫ reputatur falſus
ſecundũ Barto.Bald.et.l.alios. in.l.ſi
ex falſis.C.de trãſa.⁊ Bal.in.l.certi ↄdi
ctio.in.§.qm.in pe.colũ.ff. ſi cert.peta.
Bal.in.c.j.in.ij.col.de conſti.et in.c.cũ
ideo.in.j.col.de reſcri.Abb.in.c.iij.in
fi.de fide inſtru.Car.in cle.j.in fin.de
teſti.gl.in.c.ſi ad ſcripturas.ix.di.et vo
lunt plures alij doctores quos ego re
tuli in ſing.meo.lxxvj.incip.cõmunis
cõcluſio doctorum:vbi latius locutus
32 ſum de hoc. ¶ Scias etiã† ꝙ varietas
ſeu vacillatio l teſte habet plures effe
ctus de quibus dixi in ſingu.meo.ciij.
incip.varietas in teſte ⁊c.vbi videas.
Et an et qñ teſtes diſcordes reducant
ad cõcordiã ⁊ qđ vide Bart.Bald.et
alios.in.l.ij.§.creditũ.ff.ſi cer.pet. doc.
in.l.inſulã.in.§.fruct⁹.ff.ſol.ma Bart.⁊
Bal.in.l.gall⁹.in.§.ille caſus.ff.de li-
be.et poſt.⁊ in.l.j.C.de vſufru.⁊ in.l.ſed
ſi poſſeſſori.in.§.itẽ ſi iurauero.ff.de iu
reiu.Bar.Bal.Ang.et alios in.l.ſi ſint
ta.in.§.lꝫ ſi oẽs.ff.de damno.infe.Bart.
in.l.labeo.ff.de ſup.leg. Ang.in.l.qui
ſn.iam.C.de pe.Bar.Ang.et Imo.in.l.
inter ſtipulantẽ.§.j.ff.de ver.obl.glo.⁊
doct.in.c.in noſtra.extra de teſti.⁊ dixi
late poſt moder.in.d.§.creditũ.vbi me
lius cadit hec materia.Et vltra ſupi⁹
adducta ad materiã hui⁹.l.vide plura
alia hic adducta p.d.Alex.in ſuis apo
ſtillis in qb⁹ plura notãda adduxit.Et
quia glo.huius.l.ſunt clare ⁊ expoſiti-
ue ideo venio ad.l.ſi quis obrepſerit.
¶ Hippolytus de Marſiliis ⁊c.
1 ☞ Obripiens principi carere dꝫ ipe
tratis et tanq̃ falſarius eſt habend⁹.
2 Appellatione actorum an cõtineatur
libellus.
3 Dictio proinde quid importet.

4 Clauſula nō obſtantib⁹ ⁊c. literis im=
peratoris appoſita quid importet.
5 Dictio tanq̄ eſt ſignū improprietatis.
6 Statutū puniēs aliquē tanq̄ falſariū
q̄ðo intelligat.
7 Allegāti in iure an ſufficiat vnius tm̄
legis allegatio ad vnū propoſitum.
8 Regula q̄ obripiēs p̄tori nihil agit ⁊c.
in multis caſibus.
9 Punitio obripientis pretori an inclu=
dat vicarium ſeu locūtenentem.
10 Inimicitiā habēs cum preſide poteſt
recuſare aſſeſſorem ſuum.
11 Subditus rebellās vicario principis
an incurrat crimen leſe maieſtatis.
12 Amicus rogatus cum amico vadēs ⁊
bono animo an ſi maleficium ei⁹ cau=
ſa incurrat excuſatur.
13 Textus de obreptionibus ampliatur
etiam in preſide ſeu iudice obripiente
puniato.
14 Confirmatio falſi nunq̄ prodeſt im=
petranti.
15 Obreptio an poſſit fieri impetrando.

Si quis obrepſe=
rit. ¶ Et hoc modo ſum=
mari pōt licet Bart. eā non
1 ſummet. † Obripiens prin=
cipi caret impetratis ⁊ tanq̄ falſarius
eſt puniendus. h. d. Caſus ⁊c. ¶ No=
2 ta dictū in ſummario. † Itē no. etiam
ex iſto tex. in ver. iā per acta quam per
lebelli interpellationē ⁊c. q̄ð appella=
tiōe actorū nō cōtinet libellus. ita pro
bat hic de quo tm̄ vide lati⁹ per Bald.
in rub. C. de in ius voc. et p̄ cano. in. c.
qm̄ cōtra falſam. de pba. ¶ No. etiam
3 ex hoc text. † q̄ð dictio proinde non im=
portat nec ſignificat improprietatē ſed
varietatē licet alibi iſta dictio denotet
improprietatē: vt habet in. l. proinde.
ff. ad. l. aquil. et in. l. q̄ a patre. ⁊ ibi Bar.
ff. de cōfir. tuto. et in. l. i. iuncta gl. ſ. de
receptato. de quo etiā p̄ Bar. in. l. ſacri
legij. in. §. his antē. ſ. ad. l. iuli. pecu.
vbi plenius per Alex. ⁊ p̄ Bart. in tra=
cta. ad repnmen. in verbo perinde. Et
pro hac parte quod iſta dictio proinde
nō importet veritatem ſed improprie=
tatē: facit optime quod voluit Raph.
fulg. in. l. licet in prediis. ſ. in quibus
4 cau. pig. tacite contrahatur † vbi dixit
q̄ð ſi princeps cōcedit ius legitimāni=
di ſpurios ⁊ in tali cōceſſione dicit nō
obſtantibus legib⁹ contrariis quibus
volumus eſſe derogatū proinde ac ſi
ſpecialiter eſſent nominate: q̄ huius
modi generalis derogatio licet dicas
proinde velle haberi ac ſi ſpecialiter
eſſet derogatū nō tm̄ habebit eandem
vim ⁊ poteſtatē quā haberet ſpecialis
derogatio q̄ð eſt notan. ¶ Et in mate=
5 ria iſta in ſimili adde † q̄ð licet dictio
tanq̄ ſit dictio improprietatis. l. ſi pe=
cunia. ff. ſi certum petat. l. iubem⁹. §. ſa
ne. et p̄mo. C. de ſacroſanctis eccl. ⁊ vo=
luit Bart. in. l. i. in fin. prin. ff. de officio
cius. et Bal. in. l. apud antiquos. C. de
6 fur. † attamē ſi ſtatutū dicit q̄ aliquis
puniat tanq̄ falſarius non tm̄ debebit
puniri pena. l. cor. de fal. ſed alia pena
arbitrio iudicis. ita no. dixit Bal. in. c.
nōnulli. in. § ſunt et alij. de reſcri. q̄ð di
cit eſſe mēti tenendum: q̄ð dictū refert
et ſequit do. Feli. ibi in. ix. col. ⁊ in. c. ſo=
lite. in. ij. col. de maio. et obe. de quo la=
tius dixi in ſingulari meo. cclxxvi. in=
ci. dictio tanq̄ ⁊c. ¶ Nota vlterius ex
iſto text. in verbo ſufficit aūt vnū ⁊c. q̄ð
7 † allegāti in iure ſufficit allegare vnā
legem tantū ad vnū propoſitum et ad
idē eſt text. in. l. ita vulneratus. ſ. ad. l.
aquil. in. §. pe. ⁊ voluit gl. in. l. i. C. de cō=
di. indeb. ¶ Quinimmo ſufficit alle=
gare legē in genere dicēdo in canoni=
bus vel in legib⁹. ita dr̄ vel ita habet
vt dicit text. in. c. i. de ver. ſigni. ⁊ in. c.
veſtra. de coha. cle. et muli. et ibi Abb.
8 ¶ Ulteri⁹ inq̄ātū iſte tex. dicit † q̄ð obri
piens pretori nihil agit ⁊ punit de fal=
ſo ⁊c. dico q̄ iſte tex. pōt ampliari i ali=
q̄b⁹ caſibus. ¶ Et primo pōt ampliari
9 † vt etiā habeat locū in obripiēte vica
rio ſeu locūtenēti ipſius p̄ſidis cū vi=
cari⁹ teneat locū ei⁹ dn̄i ⁊ inter eos nō
ſit dare gradū. ita dixit Abb. in ɔſi. ſuo
xxi. incip. viſo dubio in. ij. vol. et voluit
Bald. in aut. et oino. in. iiij. col. v. iuxta
hoc ⁊c. C. ne vxor pro mari. Et idō dixit
do. Paris de puteo i tract. ſuo ſindica.
in. ccii. char. l. ij. col. i v. an ſi q̄s hʒ ⁊c.

10 †q̄d ſi q̄s h̄z inimicitiā cū preſide pōt
recuſare aſſeſſorē ſuū.et idē dicit econ-
tra ſi aſſeſſor eſt ſuſpectus ꝙ preſes pōt
allegari ſuſpectus et maxime ſi preſes
eſt homo illiteratus.allegat.do.Ant.et
alios in.c.j.de iudi.ꝛ tex.in.c.ex inſinua
tione.de app.ꝛ Lud.ro.in.l.ij.de officio
aſſeſ.Et faciūt dicta p Raph.cu.in cōſi.
11 ſuo.cliij.inci.ad primū vbi dicit †q̄d re-
bellio facta per ſubditū contra vicariū
principis facit eū incidere in crimine
leſe maieſtatis ſicut ſi eā cōmiſiſſet cō-
tra ipſum principē.allegat plura iura
de quib' ibi per eū:et dicit quod paria
ſunt rebellare pncipi vel eius vicario.
allegat.C.de his qui vicē alte.ge.l.j.et
de leg.iij.l.j.§.depoꝛtatis. Et ſubdit q̄d
tales rebelles poterūt impune occidi.
de quibus latius ibi per eū.Pro quib'
etiā faciunt dicta per eundem Rapha.
in cōſi.ſuo.clviij.incipiēte viſis ꝛc.ꝛ per
Bald.in.l.ſed ſi.§.ſi.ff.de in ius vocādo.
¶ Amplia etiam iſtum tex.loquentem
in obꝛipiente preſidi vt habeat locum
12 in priuato obꝛipiēte alteri priuato.† Nā
ſi aliquis priuatus dicat alicui amico
ſuo:rogo te vt venias mecum in vno ne
gotio meo:ꝛ ille amicus capit enſem et
eum inſequitur:cū autem ille obuiam
fuit inimico ſuo ꝛ eum percuſſit ꝛ occi-
dit ille amicus non tenetur aliqua pe-
na quia credidit ꝙ ille vellet ire in ali-
quo ſuo negotio licito et non ad occi-
dendum aliquem.ita dixit Raph.fulg.
in.l.quid ſi fugitiuus.§.j.ff.de edil.edic.
quod eſt ſumme notandū quia eſt quo-
tidianum.¶ Item amplia etiam iſtum
13 text.† in preſide ſeu iudice obꝛipiente
priuato. Et ideo ſi iudex dicit reo con-
fiteatis contenta in inquiſitione forma
ta cōtra te quia promitto ibi parcere ꝛ
tibi indulgere:certe ſi reus propter ta-
lia verba obꝛeptitia ꝛ talem falſam p-
miſſionem confitetur non poterit puni-
ri pro tali delicto:ꝛ ſic ſuperioꝛ ſeu iu-
dex q̄ taliter obꝛipuit tali inquiſito ni-
hil egit.ita not.dixit Jo.de Jmo.in cōſil.
ſuo.cx.incip.viſa inquiſitione.pro quo
etiam faciunt dicta per do.Nico.miliſ
in reperto.ſuo.in verſi.confeſſio in per-
ſuaſione aduerſarij ꝛc.Et idē dixit do.
Paris de puteo in ſuo tractatu ſindi-
ca.in.cviij.char.in ver.ſequitur queſtio
quotidiana.de quo etiam dixi in.l.j.§.
queſtioni.in vlti col.ſ.de queſtionibus.
ꝛ in ſingulari meo ccj.incipiente.in cō
feſſum.ꝛ in practica mea cauſarum cri
minaliū.in.xxiiij.char.Pro qua doctri-
na facit in ar.text.no.in.l.ſi.ff.de conſti.
pecu.¶ Ulterius circa materiā huius
14 legis ſcias † ꝙ nedum obꝛipiens prin-
cipi nihil agit ſed etiam nihil agit ſi ta
lia obꝛepta fuit confirmata per ipſum
principem:quia licet confirmatio ope-
retur plures effectus.vt habetur in.c.
quoties.extra de pac.et in.c.j.de tranſ-
act.et habetur late per Oldr.in conſil.
ſuo.cclvij.incipiente factum tale eſt in
iiij.colū.et dixi in ſingulari meo.lxxix.
incipiente confirmatio.tamen quando
illud quod confirmatur reperitur fal-
ſum tunc confirmatio facta cum quo-
cunq; clauſula vel ex certa ſcientia vel
motu proprio vel alio modo non pro-
deſt impetranti et nihil operatur. Jta
ſingu.dixit Abb.in.c.inter dilectos.de
fide inſtru.et ibi.do.Felin.poſt eum in
v.colum.de quo latius dixi in ſingula-
ri meo.clxiij.incipiente crimen falſi ꝛc.
¶ Item etiam circa materiam huius
l.vide Bald.in.l.quecunq;.in vlt.colū.
C.de ſeruis fugi.et eundem Bald.in.l.j.
C.ſi nuptie.ex reſcrip.pe.ꝛ vide eundē
Bald in.l.et ſi legibus.C.ſi contra ius
vel vti.pub.vbi latius loquitur circa
15 materiā huius legis.† nam circa mate
riam obꝛeptionis dicit ꝙ interdū obꝛi-
pitur impetrando:ꝛ tunc aut eſt caſus
in quo pena eſt determinata ꝛ tunc ſta
tur determinationi legis.allegat.l.fin.
C.de his qui a non domino.Aut nō eſt
pena determinata et tunc videtur eſſe
pena arbitraria:vt hic.ꝛ ar.ff.de effrac.
ꝛ expilato.in.l.j.§.expilatores.Aut obꝛi
pitur litigando ꝛ tunc aut in ciuili cau
ſa aut in criminali primo caſu non eſt
alia pena quā refectio expenſarum:vt
not.in pꝛoemio inſtitutio.ſuper verbo
calumniantium iniquitates:ſcd̄o ca-
ſu aut obꝛipit accuſator accuſando et
punitur pena talionis:vt not.ſ.de ac-
cuſa.l.j.ꝛ fin.Aut obꝛipit eius mendax

citer negando ⁊ tunc nõ punit̃ de mendacio ſed de delicto intẽtato quia parcitur ſe defendenti etiam per fas et nefas:nam licitum eſt famam et ſanguinem ſuum cuilibet defendere:vt in.l.j. de his qui mor.ſibi conſci. Interdũ obripitur probando:⁊ tũc ſiue ſit reus ſiue actor punitur pena falſi.vt.ff.de fal. l.ſi quis obrepſerit.⁊ nihilominus actꝰ eſt nullus.vt ibi patet. Interdum obripit̃ deierando:⁊ tunc aut eſt teſtis aut eſt pars:ſi eſt teſtis aut cauſa eſt capitalis et punit̃ lege cornelia de ſicarijs: vt.ff.ad.l.cor.de ſica.l.j. poſt princ. Aut cauſa non eſt capitalis ⁊ punitur pena l.corne.de fal.vt.ff.ad.l.corne.de fal.l.j. ¶ Secundo caſu quando eſt periuriũ in parte ⁊ non in teſte dic vt.j.de rebus credi.l.ij.ita ad literam dicit Bald.circa hanc materiam obreptionis in.d.l.⁊ ſi legibus.C.ſi contra ius vel vti.publ. ¶ Reſtat modo pro complemento huius legis deuenire ad aliquas queſtiones tactas hic per Bar.ad quẽ Bart.⁊ d.Alex.hic me remitto breuitatis cauſa ne longior preſentialiter ſim. ¶ Glo. huiꝰ legis nihil habẽt difficultatis:nã prima gloſſ.ponit caſum ſeu intellectũ huius legis ⁊ adducit aliquas concordantias. Alie vero glo.ſunt literales et expoſitiue Ideo ſuper eis nõ venit aliter inſtañ. Sequitur.l.lege cornelia. ¶ hippolytꝰ de Marſilijs iuris vtriuſq doctor.⁊c.

¶ Et quoniam ſuperuenit tempus vacationum ⁊ quietis huius anni idcirco finẽ facio huic pñti lecture. In qua ſi aliquid boni dictum eſt omnipotenti deo ſit laus et gloria eiuſq ſanctiſſime genitrici. Sin minus ignorantie mee attribuatur ⁊c.

Marcus antonius flamineus ad lectorẽ.

Inſignes fama ⁊ ſcriptorũ laude perennes.
Secula nõ paucos priſca tulere viros.
Ingenio quorum maieſtas legibus ⁊ vis
Creuit:⁊ in precio iura fuere ſuo.
Sed non inferior ſecliſq prioribus etas.
Eſt ſcõa minus noſtra minuſq viget.
Utq alios taceã q̃tum decus attulit euo.
Et ſibi marſilius quẽ legis hippolytꝰ.
Auxilio cuiꝰ quot ſunt a morte redempti.
Pene quibꝰ tulerant cria falſa necem.
Quotq etiã iuſto damnati crimine ſontes
Uita quibꝰ merito debuit eſſe breuior
Qð ſi nunc pp̃lis ſacratas condere leges
Juraq nũc primum conſtituẽda forẽt.
Sceuola nõ maior nõ maior aquiliꝰ eſſet
Nec tua fama ꝑor cãdide paule foret.
hec eadez dices eademq fatebere mecũ.
Clara viri q̃tics hec monumẽta leges.

FINIS.

¶ Cudebat Lugd. Benedictus Bonnyn Anno domini. Mcccccxxviij.die iij.Junij.

¶ Repertorium ſuper lectura do. hippoly. de Marſiliis in titu. ad. l. corne. de ſica. ad. l. põpe. de pari. ⁊ ad. l. cor. de falſis nouiſſime ex tenſum ⁊ accõmodatū ad nume. materiarum ſuperadditos in hanc nouiſſimam impreſſionem.

¶ De litera A.

Abſentes in quib⁹ caſibus poſſunt condẽnari. l. lege corn. §. conſtitutum. nu. 7. fo. xxx.
Abſolutio a iuramẽto ſeu con⁊ſe cognitione præſtita an ſit tenenda. l. qui cedẽ. nu. 22. fo. lij.
Acceſſus ad publicas meretrices nõ nuſ ptas eſt impunibilis de iure fori. in. l. j. de ſica. nu. 8. fol. v.
Actor ſciẽter faciẽs citari reū inhabilem nõ põt eū impugnare. l. ſi ignorãs. nu. 7. fo. lxxvij.
Actione iniuriarū an teneatur ſolummodo manum eleuans cum pugno vel cū enſe vt aliquẽ percuteret. l. qui falſam. nu. 10. fo. lxxxij.
Accuſatus de adulterio cõmiſſo cū berta vxore titij ſi cõfiteatur ſe carnaliter cognouiſſe bertã an etiā videatur fateri bertã eſſe vxorẽ titij. l. lege. cor. §. conſtitutum. nu. 14. fo. xxx.
Accuſatio quibus caſib⁹ poſſit ſine tẽporis præfinitione fieri. l. qui falſam. §. accuſatio. nu. 4. fo. xcj.
Accuſatio criminis paricidij non tollitur curſu temporis. l. qui falſam. §. accuſatio. nu. 2. fo. xcj.
Accuſatio ſuppoſiti partus an tollatur curſu temporis. l. qui falſam. §. accuſatio. nu. 1. fo. xcj.
Accuſatio mortuo reo quib⁹ caſibus poſſit procedere. l. qui falſam. §. accuſatio. nu. 13. fo. xcij.
Accuſatio partus ſuppoſiti an poſſet fieri nõ obſtante ꝙ mortua ſit illa que dicit partum ſuppoſuiſſe. l. ꝗ falſam. §. accuſatio. nu. 12. fo. xcij.
Accuſatio hereſis an procedat mortuo heretico. l. qui falſam. §. accuſatio. nume. 14. fo. xcij.
Actus remot⁹ a maleficio facit ꝙ præſtãs auxiliū vel opẽ non puniatur. l. ſi in rixa. nu. 57. fo. lx.
Aduocatus vtẽs corã iudice verbis laſiuis an clientulo audiẽti ⁊ non intelligenti præiudicent dicta verba. l. ſi qui ignorans. nu. 5. fo. lxxix.
Aduocatus fouens iniuſtitiam auxilians tenetur ſi iuſtitiã habens ſuccumbat. l. ſi ſciẽte. nu. 9. fo. lxviij.
Aduocati dictãtes inſtrumenta vſuraria an teneantur de vſura. l. ſi ſciẽte. nu. 7. fo. lxviij.
Aduocantes patrocinium potentiorū an abſꝗ iudicis ſententia iacture cauſe affici poſſint. ad. l. cor. nu. 35. fol. lxxij.
Affectus quo caſu etiã ſecuto effectu non puniatur. l. qui falſam. nu. 59. fo. lxxxvi.
Affectus ſine effectu quo caſu nõ puniatur. l. qui falſam. nu. 15. fo. lxxxiij.
Affectus qũo non ſit puniẽdus nõ ſecuto effectu. l. qui falſam. nu. 2. fo. lxxxij.
Affectus non ſecuto effectu punitur vbi commodatur domus ad cõmittendum adulterium. l. qui falſam. nu. 4. fo. lxxxij.
Affectus non ſecuto effectu an poſſit puniri. l. diuus adrianus. numero. 2. folio. xlvi.
Affectus ſine effectu quo caſu puniatur. l. qui falſam. nu. 3. fo. lxxxij.
Affect⁹ ſine effectu quo caſu puniatur. l. eiuſdem. nume. 10. fol. xxvi.
Affectus an poſſit nõ ſecuto effectu puniri. l. j. de ſica. nu. 108. fo. xiij.
Affectus punitur non ſecuto effectu in caſu ſimonie. l. qui falſam. numero. 24. fo. lxxxij.
Affectus non punitur non ſecuto effectu vbi imponitur pena ipſo iure. l. qui falſam. nume. 29. fo. lxxxij.
Affinis in iudicio negans ſe affinem an ſit a teſtimonio pro affine repellendus aut puniendus. l. eos qui. numero. 29. folio. xcvij.
Affinis ſuperueniens rixe et ſi occidat inſultantem affinem an et quomodo teneatur. l. ſi in rixa. numero. 30. folio. lvij.
Affines occidentes veneno affinem qui

pena mortis veniebat punienda qualiter puniantur.in.l.j.in princi.de ſica. nume.6.fo.v.

Agentes et conſentientes:ꝛ auxilium preſtantes pari pena puniuntur. l. nihil intereſt.numero.7.fo.xlviij.

Agentes et conſentientes pari pena puniuntur.l.frater.nume.2.fo.lxiij.

Aggreſſus quādo eſt deangulatus quod aliter non poteſt euadere mortem poteſt impune occidere aggreſſorem. in l.j.in princi.de ſicarijs. numero.21.folio.xj.

Aggreſſus ſemper preſumitur repercutere ad ſui defenſionem non vindictam. l.j.de ſicca.numero.45.fo.viij.

Aggreſſus occidens mediatorem ſe defendendo an de homicidio debeat puniri.l.j.de ſica.§.diuus adri.nume.11.folio.xx.

Aggreſſorem de defendendo occidens an puniri debeat pena mortis.l.j.de ſica. nume.42.fo.vij.

Allegare ignorantiam nō poteſt quis in facto publico.l.qui ignorans.nume.32. folio.lxx.

Allegāti in iure an ſufficiat vnius tantum legis allegatio ad vnum propoſitum.l.ſi quis obrepſerit.numero.7.folio.xcvij.

Amator dans pregnanti poculum pro futura abortione ſi alius inde moriatur quid iuris.l.j.de ſicar.§.diuus adria. nu.34.fo.xxij.

Amore ductus intrans domum nocte:et pro fure occiſus an occidens ſuis allegationibus ſit credendus.l.furem.nume.38.fo xxxvj.

Amicus rogatus cum amico vadēs ꝛ bono animo an ſi maleficium eius cauſa incurrat excuſetur.l.ſi quis obrepſerit. nume.12.fo xcvij.

Amita et matertera que dicantur.l.lege pompeia.nume.6.fo.lxij.

Animus corrumpentis ſeruum alienum vt furetur licet non ſequatur effectus eſt tamen puniendus.l.qui falſam.nu. 6.fo.lxxxij.

Animus et intentio attendi debet in delictis:niſi contrarium probetur.et numero.37.l.j.de ſica.§.diuus adria.nume. 32.fo.xxij.

Animus et intentio attenditur in ſimilibus.l.j.de ſica.§.diuus adria.numero 16.folio.xx.

Animus eſt in delictis attendendus non exitus.l.lege pompeia.numero.3.folio.lxij.

Animus percutientium colligitur ex vulneribus.l.ſi in rixa.numero.1.fol. liiij.

Anim⁹ hominis cognoſci poteſt per act⁹ ꝛ verba.l.j.de ſica.§.diuus adri.nume. 3.folio.xix.

Animus occidēdi preſumitur ex loco vbi quis percutitur.l.j.de ſica.diu⁹ adria. nume.15.fo.xx.

Animus credēdi ꝑcepitur ex genere quo quis percutit.ꝛ numero.14.l.j.de ſicarijs.§.diuus adrianus. numero.13.folio.xx.

Animus dat vel tollit penam delictorum. l.diuus adrianus.nume.3.fo.xlvj.

Animus punitur in crimine aſſaſinatus etiam non ſecuto effectu.l.qui falſam. nume.14.fo.lxxxiij.

Animum habens occidendi ſi vulnerauit et non occidit quomodo puniatur. l. qui falſam.nu.35.fo.lxxxiij.

Aperiens teſtamentum hominis viui an pena falſi teneatur.l.pena.§.is qui peruertit.nu.4.fo.lxxvij.

Appellatio attenta mēte appellantis non ſemper vitiatur.l.ſed ſciendum.nume. 14.fo.lxiiij.

Appellatione armorum an veniat paru⁹ gladius.l.furem.nume.21.fo.xxxv.

Appellatione febris non venit febricula. l.furem.nume.13.fo.xxxv.

Appellatione teſtimonij de quo teſtimonio intelligatur.l.eos qui.numero.18. folio.xcvj.

Appellatione actorum an contineatur libellus.l.ſi quis obrepſerit.numero.2. folio.xcvij.

Appoſitio ſigilli eſt ſignum ratificationis et confirmationis.l.pena.§.qui in rationibus.nu.6.fo.lxxvij.

Appoſitio loci vel temporis an requiratur in accuſatione falſi.ad.l.corne.nume.16.fo.lxx.

Approbari dicitur id cui non reſiſtitur.l. eiuſdem.§.item ts.nu.3.fo.xxvij.
Approbans perſonam legatarij in fauorem teſtamenti in quo eſt heres inſtitutus an poſſit poſtea eum repellere ſi voluerit deponere pro ſuo legato.l. ſi ignorans.nume.11.fo.lxxviij.
Arbitrator ex arrupto laudans arbitramentum an ſit validum.l.qui cedem. nu.21.fo.lij.
Aromatarius vendens vel temere dans res nocituras qua lege puniatur.⁊ temere vēdere quid ſit.l.eiuſdem §.alio. nume.1.fo.xxvij.
Ars alchimie an ſit licita.l.qui falſam.nume.113.fo.lxxxix.
Aſſumere procurationem contra rempu. quo caſu liceat.l.diuus adrianus.nu. 4.fo.lxv.
Attentans pudicitiam virginis blandis ſermonibus ignorās talē eā eſſe virginem an teneatur actione iniuriarum. §.qui falſam.nume.74.fo.lxxxvij.
In actionibus delictis affectus ſine effectu punitur.l.qui falſam.numero.13. fo.lxxxij.
Aurifices facientes aurum vel argentum de minori liga ꝙ ciuitas requirat puniuntur de falſo.l.qui falſam.num̄.111. fo.lxxxix.
Auxilium dans homicidio errore ductus qualiter puniatur.l.nihil intereſt.nume.21.folio.l.
Auxilium delicto dediſſe non dicitur qui poſt delictum commiſſum tantum viſus eſt aſſiſtere.l. ſi in rixa.numero.38. folio.lviij.
Auxiliatores vel ſocij malefactorum qui et quomodo dicendi ſunt.l.nihil intereſt.nume.19.fo.xlix.

¶ De litera B.

Bannitus in ere et perſona an poſſit interponere autoritatem contractus facto p eius affinem.l.qui duobus. numero.16.fo.xcliij.
Bannitus propter contumaciam an impune poſſit occidi.l.infans.numero.21. folio.xli.
Bannitus in ere et perſona habetur pro mortuo.l qui duobus.nu.15.fo.xxiij.
Bannitum occidens non eſt morte puniēdus.nume.52.
Bannitū occidens eſt infamis.l.j.de ſica. nu.57.fo.ix.
Banniti an perdant beneficia iuris communis et facultatem ſuccedēdi de iure communi.l. qui duobus.nume.14. folio.xciij.
Barataria etiam.l.prohibitione eſt iudicibus prohibita.l.cornelia . numero.2. folio.xxviij.
Beſtia vendita que poſt venditionē moritur infra triduum an preſumatur fuiſſe morbida tempore venditionis ⁊ per cōſequēs an poſſit agi ad pretium.l.ſi in rixa.nu.66.fo.lxi.
Blaſphemans vno impetu deum:beatam mariam et ſanctos ⁊c.ſtatuto dicente ꝙ quilibet blaſphemans puniatur in decem:an in pluribus puniatur.l.ſi in rixa.nu.24.fo.lvij.

¶ De litera C.

Ancellans nomen alicui et aliud inſeribēs quomodo ſit puniendus.l.pena.§. qui in rationibus.num̄.13. folio.lxxvij.
Captus pro repreſalijs et ſoluens an et cui poterit repetere.l.nihil intereſt.numero.4.fo.xlviij.
Capiens bannitum ſi poſtea aufugiat an gaudeat priuilegio ſtatuti premiantis capientem bannitum.l.qui falſam.numero.52.fo.lxxxv.
Captura iudicis decreto facta qualitatē perſone capiende non cognoſcentis an ſit valida.l.qui cedem.numero.24.folio.lij.
Carceratus ſi aufugit ſi reuertatur an dicatur fugiſſe.l.qui falſam.numero.51. folio.lxxxv.
Carceratus etiam indebite non eſt ſine iudicis autoritate relaxandus.et numero.24 l.circūcidere.§. ſeruo.numero.22.fo.xxxviij.

Carceratus iniuſte nõ tenetur ad iuramẽtum de redeũdo ad carcerẽ.l.j.de ſica. nume.94.fo.xij.

Carcerat⁹ iniuſte pro cauſa capitali ſi aliter euadere non põt an impune poſſit cuſtodẽ carceris interficere.l.j.de ſica. nume.93.fo.xij.

Carcerato penes cuſtodẽ mortuo pſumiť cõtra cuſtodẽ.l.q̃ falſam.nu.117.fo.xc.

Cardinalis obuians condẽnato ad mortẽ ꝛ ſup caput ipſius cõdẽnati imponẽs pileũ ſuum liberat ipſum a morte ad.l. corn.nu.14.fo.lxx.

Caſtrãs ꝛ faciens inſtrumentũ ad caſtrandum pari pena teneń.l.hi quoq̧.nu.1. fo.xxxi.

Caſus quatuor in quibus voluntas reputať p facto.l.q̃ falſam.nu.18.fo.lxxxiij.

Caſus quo in penalib⁹ ꝛ odioſis non debeat ex idẽptitate rõnis fieri extẽſio.l. lege.corn.§.conſtitutum.nu.20.fo.xxxi.

Cauſa ſimpliciter cõmiſſa iudici de quo intelligatur.l.eos qui.nu.20.fo.xcvi.

Cauſam damni dans damnũ dediſſe vř.l. nihil intereſt.nu.1.fo.xlvij.

Cauſe ꝑpter quas pater poſſit filiũ ſuum exheredare que ſint.l.qui falſam.§.accuſatio.nu.9.fo.xcij.

Cauſe cognitio ante autoritatis impoſitionẽ eſt adhibenda al's actus eſt nullus.l.qui cedem.nu.18.fo.lij.

Certa pena lʒ ex delicto veniat imponenda: iudex tamẽ poteſt ex cauſa augere vel minuere.l.j.de ſica.§.diuus adria. nume.4.fo.xix.

Circũciſio iudeorũ ſi per chriſtianos fiat que pena incũbat.l.circuncidere.nu.1. fo.xxxvij.

Citatio an poſſit fieri per ſigillũ ſolitũ.l. pena.§.qui in rõnibus.nu.9.fo.lxxvij.

Ciues nouelli cõtrauenĩẽtes ſtatutis ciuitatis an ſint excuſandi.nu.23.

Clauſula puniẽs pſumentẽ an liget ſimplicem contrauenientẽ ſine dolo ad.l. corn.nu.7.fo.lxx.

Clauſula iſta habeatur pro cõuicto ſeu cõfeſſo qualiter ſit intelligenda.ad.l.cor. nu.24.fo.lxxi.

Clauſula appellatiõe remota in impetratione cõmiſſionis alicuius cauſe appoſita quid importet.l.circũcidere.§.ſeruo.nu.18.fo.xxxviij.

Clauſula puniens aliquẽ pſumẽtẽ facere ſibi illicita an liget hominẽ ſimplicem contrauenientem.d.clauſule ſine dolo vel preſumptione.l.lege corn.§.cum q̃dam.nume.2.fo.xxix.

Clauſula nõ obſtantibus ꝛc.literis imperatoris appoſita quid importet.l.ſi q̃s obrepſerit.nu.4.fo.xcvij.

Clauſula ꝙ ſtatutũ intelligať groſſo modo an impediat interpretationẽ ſtatuti iuridicã.l.ſed ſciendum.nu.19.fo.lxv.

Clauſula iſta: vt tali inſtrumẽto contineť: ſi nõ eſt ita an eam exp̃mens in cõfeſſione poſitionis dicatur poſitionem confiteri.l.qui ignorãs.nu.5.fo.lxxviij.

Clãdeſtinitas eſt maxima cõiectura ꝯtractus ſimulati.l rub.de ſica.nu.9.fo.iij.

Clericus relaxans comam an ipſo facto ſit excõicãdus ad.l.corn.nu.38.fo.lxxij.

Clericus de falſo cõuictus degradandus eſt ꝛ ſeculari curie tradendus ad.l.cor. nume.22.fo.lxxi.

Clericus publice diſputãs de fide catholica an ſit excõmunicandus.ad.l.corne. nume.41.fo.lxxij.

Clericus ad altare celebrans ſi aggreditur põt dimittere miſſam ꝛ ſe defendere: ꝛ ſi ſe defendendo aliquem occidat põt redire ad altare ꝛ miſſam ꝑficere. in.l.j.in prin.de ſica.nu.32.fo.vj.

Clericus aſſiſtens amico ꝛ ſuadẽs ne male faciat an irregularitatem incurrat ſi committatur homicidium.l.ſi in rixa.nume.47.fo.lix.

Clericus videns duellum aliquorum an incurrat irregularitatẽ.l.ſi in rixa.nu. 46.fo.lix.

Clericus ignorans ſe ſuſpenſum an irregularitatem incurrat ſi celebret.l.q̃ falſam.nu.76.fo.lxxxvij.

Clerici videntes aliquem iniuſte condemnari ad mortem poſſunt etiam de facto eripere de manibus familie.l.j.de ſica. nu.66.fo.x.

Circa monetam multipliciter delinquiť.l. qui falſam.nu.61.fo.lxxxvi.

Cogitatio que ſtetit in ſola volũtate cum cõſenſu rationis non punitur.l.qui fal

ſam.nu.28.fo.lxxiij.

Committens ſtuprum per vim in maſculum vel feminam an poſſit ſine prefinitione temporis accuſari.l.qui falſam.§.accuſatio.nu.16.fo.xcij.

Commiſſio iudicis ſup executione facta an ſine cauſe cognitione trãſeat in effectum.l.qui cedem.nu.35.fo.liij.

Cõmodãs alicui ea p que cõmittit homicidium quo pacto nõ teneatur.l.nihil intereſt.nu.22.fo.l.

Conatus in delictis nõ atrocibus nõ ſecuto effectu an ſit puniẽdus.l.qui falſa.z.nume.30.fo.lxxxiiij.

Conat⁹ nõ punit pro effectu in factis ciuilibus.l.qui falſam.nu.33.fo.lxxxiiij.

Conat⁹ alicuius rei phibite qui etiã effectus nemini nouit nõ eſt puniendus.l.qui falſam.nu.26.fo.lxxxiij.

Cõcedi nõ põt priuate pſone q poſſit facere monetã.l.q falſam.nu.67.fo.lxxxvi.

Cõcluſio q teſtes inhabiles ſemp admittãtur quando veritas aliter haberi nõ põt.l.infans.nu.38.fo.xliij.

Condemnari an poſſit quis ad mortem pro lata culpa.l.lege corne.§.cum quidam.nu.6.fo.xxix.

Condemnatus pro maleficio etiam notorio abſq ſententia an poſſit impune offendi.ad.l.cor.nu.52.fo.lxxiij.

Condemnatus ex preſumptionibus non punitur vera pena delicti ſed alia mitiori.l.j.de ſica.§.diuus adria.nume.25.fo.xxi.

Conductor domus in modico domum deteriorans an poſſit compelli.l.furẽ.nume.19.fo.xxxv.

Confeſſio extraiudicialis pro pacto z qualiter poſſit puniri.l.eos qui.nume.26.fo.xcvi.

Confeſſio rei inquiſiti de vi veneno alicui dato an preiudicet ipſi inquiſito vt ipſe ex tali confeſ.poſſit cõdemnari ad mortem.l.j.de ſica.§.preterea.nuñ.37.fo.xviij.

Confeſſio impoſſibilis aut nature contraria an noceat confitenti.l.j.de ſicar.§.preterea.nu.38.fo.xviij.

Confeſſio ſe habens ad delictum et non delictum qua parte ſit interpretanda.l.j.de ſicar.§.diuus adria.nu.23.fo.xxi.

Confeſſioni facte in tortura que alias ante z ſpõte facta eſt an ſtetur.l.eos qui.nu.24.fo.xcvi.

Conficiens inſtrumentum tanq̃ tabellio qui tamen nunq̃ fuit tabellio qua pena puniatur.l.eiuſdem.nu.6.fo.xxvi.

Confirmatio falſi nunq̃ prodeſt impetrãti.l.ſi quis obrepſerit.nu.14.fol.xcvij.

Coniectura vna tollit aliam.l.j.de ſica.§.diuus adria.nu.19.fo.xx.

Cõſcius delictorum quibus caſibus puniatur vt principalis.l.vtrum.nume.2.fo.lxvi.

Conſcius criminis an dicatur auxiliator l.vtrum.nu.1.fo.lxvi.

Conſtitutus ab aliquo procurator bonorum an illa bona poſſit dare.l.ſed ſciẽdum.nu.3.fo.lxiiij.

Conſtitutio epiſcopi non clara z de cuius intellectu dubitatur an liget ad.l.cor.nume.69.fo.lxxiiij.

Conſtitutio primi procuratoris an reuocetur per ſecundam.l.j.de ſicar.§.preterea.nume.27.fo.xvij.

Conſtitutio que alias ex idemptitate rationis extenditur nunq̃ extenditur reſpectu pene.l.lege corne.§.cõſtitutum.nume.21.fo.xxxi.

Conſtitutiones municipales quoſcũq liigantes an extendantur ad ignorantes illas.l.qui falſam.nuñ.88.fo.lxxxviij.

Conſuetudo an inducat bino actu.l.ſi in rixa.nu.28.fo.lvij.

Conſuetudo mala q̃ntuncunq lõgeua nõ eſt obſeruãda licet ab omnibus obſeruata.l.j.de ſicarijs.nu.98.fo.xij.

Conſuetudo contradicẽs iuri diuino naturali vel gentium non dicitur conſuetudo ſed vſurpatio.l.j.de ſica.nuñ.88.folio.xij.

Conſuetudo permittens pueros colluctari an ſeinuicem vulnerantes excuſantur a pena.l.j.de ſicarijs.nu.86.fo.xi.

Conſuetudo de ſcribendo et ſigillando cõtractus prelatorum nomine eorum per ſuos notorios ad hoc deputatos an poſſit exponi etiam ipſis ignorantibus.l.j.de ſicarijs.nu.85.fo.xi.

Conſuetudo excuſat notarios a pena fal-

ſi.l.j.de ſica.nume.84.fo.xj.
Conſuetudo etiam mala excuſat a pena.l.j.de ſica.nu.83.fo.xj.
Conſulens vel mandans alicui maleficium committere qui alias id erat facturus an preſumendum ſit contra conſulentem.l.j de ſica.§.diuus adria.nume.22.fo.xxj.
Conteſtatio litis non recte facta nullum operatur effectũ.l.eos qui.nu.13.fo.xcvj.
Contraueniens legi vel ſtatuto prohibẽti aliquid ſub certa pena an poſſit grauari in exigendo ſententia iudicis declaratoria non ſequente.ad.l.cor.num.28.fo.lxxj.
Contrahens vel compromittens cum aliquo videtur talem approbare.l.ſi ignorans.nuꝫ.9.fo.lxxviij.
Contrahens ignoranter inceſtas nuptias an teneatur ac ſi ſcienter feciſſet.l.qui falſam.nu.75.fo.lxxvij.
In contractibus magis attenditur mens contrahentium ꝙ̃ verba contractus.l.ſed ſciendum.nume.10.fo.lxiiij.
Contumax ad hoc vt habeatur pro confeſſo neceſſe eſt hoc a iudice pronuntiari.ad.l.cor.nu.26.fo.lxxj.
Cõtumacia an ex actis tantum ⁊ abſq; iudicis declaratiõe cognoſcatur ⁊ num.ſeq.ad l.cor.nu.56.fo.lxxiij.
Correctio in vno correlatiuorum extenditur ad reliquum.l.circuncidere.§.ſeruo.nu.14.fo.xxxviij.
Corrũpẽs iudicẽ vel tentans corrumpere qua lege puniatur.l.pena.§.ſed ſi quis.nume.2.fo.lxxv.
Creditor nõ debet pro paruo debito vendere magnũ pignus.l.furẽ.nume.36.fo.xxxvj.
Creditor an impune poſſit occidere debitorẽ fugientẽ ⁊ telo vel alias ſe defendentẽ.⁊ nu.92.l.j.de ſicar.nu.91.fo.xij.
Crimẽ falſi ſi incidenter deducat̃ in litem tunc pnuntiatur ſup eo.ad.l.corñ.nu.20.fo.lxxj.
Crimẽ falſi maxime famã vituperat ⁊ pene mortis ſimilis eſt.ad.l.corñ.nu.17.fo.eodem.
Crimẽ falſi nõ comprehenditur in generali ſermone remiſſionis delictorũ.ad.l.corne.nume.13.fo.lxx.
Crimẽ ſtellionat⁹ an cõcurrat cũ crimine falſi.l.qui duob⁹.nu.18.fo.xciiij.
Crimẽ falſi eſt ceteris grauius licet nõ ſic puniatur.ad.l.cor.nu.12.fo.lxx.
Crimẽ cõcuſſionis nõ tollitur curſu tpis.l.qui falſam.§.accuſatio.nu.3.fo.xcj.
Criminoſus ſpecialiter vocatus ad iudicium ad inſtantiã electi an nõ obſtãte crimine ſit admittendus.l.ſi ignorans.nu.8.fo.lxxviij.
In criminalibus nõ eſt pcedendũ p poſſibilia ſed per probabiles pbationes.l.ſi in rixa.nume.4.fo.lv.
Crudelitas patris quandoq; filio pdeſt.l.diuus adria.nume.13.fo.lxvj.

Ⓒ De litera D.

Damni alterius cauſa exiſtens tenetur ad intereſſe.l.nihil intereſt.numero.3.fo.xlvij.
Deanguſtatus quando nõ poteſt aliter euadere ſi occidat aggreſſorem nõ tenetur de homicidio.nu.37.folio.vij.
Debitor minoris in modico põt eſſe eiuſdem tutor.l.furẽ.nu.18.fol.xxxv.
Debitor modice qñtitatis nõ põt iurari ſuſpectus.l furẽ.nu.32.fo.eo.
Declaratio certorum debitorũ indiſcuſſe et precipitanter facta an valeat.l.qui cedem.nu.20.fo.lij.
Declaratoria iudicis quibus rationibus eſt inſequenda.ad.l.corñ.numero.67.folio.lxxiij.
Defenſio eſt de iure naturali ⁊ tanꝙ̃ iuris naturalis non poteſt tolli a principe.in.l.j.in princip.de ſica.nu.35.fo.vj.
Defenſio licet debeat fieri cum moderamine inculpate tutele:tamen ille qui defendendo ſe exceſſit modum nõ debet puniri pena mortis ſed alia mitiori arbitrio iudicis.in.l.j.in princ.de ſica.nu.40.fo.vij.
Delegatio an per ſolum ſigillum probetur.l.pena.§.qui in rationibus.nuꝫ.8.folio.lxxvij.
Delens inſtrumentum alicuius quo caſa

deneatur vel non.l.ſi in rixa.nume.61. folio.lx.

Delinquens magis ꝙ cogitauit qua pe-na puniatur.l.j.de ſica.§.diuus adria. nu.12.fo.xx.

Si alius ꝙ verus delinquens ſit puni-tus non obſtante tamen ſi reperiatur verus delinquens puniri debet.in.l.j. de ſica.nu.16.fo.vj.

Delinquens vltra propoſitum non eſt di-recta pena delicti puniendus.l.j.de ſi-ca.§.diuus adria.nu.9.fo.xix.

Delinquentes plures ſi habet officiũ pu-blicum qualiter puniantur.l.ſi in rixa. nu.8.fo.lv.

Delinquens in plus ꝙ cogitauit in perſo-nam offenſam qualiter ſit conſideran-dus.l.diuus adria.nu.5.fo.xlvj.

Delinquens pluſꝙ cogitauit poteſt tripli-citer conſiderari.l.diuus adria.nu.4. folio.xlvj.

Delictũ ſine dolo culpa interueniente an ordinaria pena delicti ſit puniẽdus.l. eiuſdẽ.§.adiectio.nu.2.fo.xxvij.

Delictũ priuatũ an mitiꝰ puniatur ꝙ pu-blicum.l.eiuſdẽ.nu.11.fo.xxvj.

Delictũ ſine dolo culpa tamen cõmiſſum qua pena puniatur.l.lege corñ.§.cum quidã.nu.4.fo.xxix.

Delictũ factũ de nocte acrius punitur ꝙ illud quod eſt factum de die.in rub.de ſica.nu.10.fo.iij.

Delictum in actu iudiciario a quocunqꝫ cõmiſſum puniri poteſt per iudicem.l. j.de ſica.§.ꝑterea.nu.35.fo.xvij.

Delictum ſine dolo nõ punit.l.j.de ſica. §.preterea.nu.11.fo.xv.

Delictum homicidij caſu commiſſum nõ animo aut voluntate non eſt morte pu-niendum.l.j.de ſica.§.diuus adria.nu. 8.fo.xix.

Delicta ꝙto contra fauorem reipub.ten-dunt tanto ſunt punienda.l.qui fal-ſam.§.accuſatio.nu.11.fo.xcij.

Depingens vel ſculpens viliter venera-bile ſignum crucis quomodo puniat. l.ex ſenatuſconſulto.nu.6.fo.xlv.

Dicens alicui vno impetu plures iniu-rias an pro vna pluribus iniurijs pu-niatur.l.ſi in rixa.nu.23.fo.lvij.

Dictio ex importat cauſam immediatam l.nihil intereſt.nu.16.fo.xlix.

Dictio quaſi proprietatem importat ⁊ ali-quando improprietatem.l.ſi quis do-lo.nu.1.fo.xxxvj.

Dictio tanꝙ eſt ſignum improprietatis. l.ſi quis obreperit.nu.5.fo.xcvij.

Dictio proinde quid importet.l.ſi qs ob-repſerit.nu.3.fo.eod.

Dictio teſtis inualido exiſtente nihilomi-nus poteſt pars probare et alios te-ſtes producere:⁊ nu.22.l.j.de ſica.§.ꝑ-terea.nu.21.fo.xvj.

Dictio perinde quid importat.l.vtrũ.nu. 5.fo.lxvij.

Dictio infantis an ſit ſtandum.l.infans. nu.35.fo.xliij.

Dictum vnius ſolius teſtis an faciat ple-nam probationem.l.pena.§.ſed ⁊ ſi qs. nu.3.fo.lxxv.

Dictum teſtis vbi in ſuo teſtimonio ne-gat illud ⁊ dicit falſum ſuper eo quod ſi confeſſus eſſet non repelleretur a te-ſtimonio:an ſit validum.l.eos qui.nu. 28.fo.xcvij.

Dictum extra iudicium facit quãdoqꝫ in-dicium ad torturam.l.eos qui.nume. 25.fo.xcvj.

Dictum alicuius extra iudicium aliquã-do eſt magne importãtie.l.eos qui.nu. 23.fo.eod.

Dicto vnius an ſit ſtandum vbi plures haberi nõ poſſunt.l.ſi in rixa.num̃.67. folio.lx.

Differentia eſt habenda reſpectu iuue-nis aut pupilli inter delictum cõmiſ-ſionis ⁊ omiſſionis.l.infans.nume.7. folio.xxxix.

Differentia etatũ que ſit.l.infans.num̃.6. folio eodem.

Differẽtia pene eiuſdẽ delicti an poſſit ad-mitti inter nobiles ⁊ ignobiles.l.eiuſ-dem.§.legis cor.nu.2.fo.xxviij.

Pena depoꝛtationis cui ꝑſone cõpetat.l. eiuſdẽ.§.legis cor.nu.3.fo.eo.

Differẽtia eſt eſſe ex lege ⁊ ex verbis legis l.ſed ſciendũ.nu.21.fõ.lxv.

Differẽtia an ſit inter cõditiões incurren-tium penã pro maleficio homicidij.l.j. de ſica.§.preterea.nu.36.fo.xvij.

Dignitas ſeu conditio delinquentiū debet in penis imponendis attendi.l.j.de ſicar.§.item diuus.nu.7.fo.xxiij.

Diruenti propriā domū vt alie ſaluentur ab igne an illi quorum domus ſaluate ſunt debeant damnum ſoluere.l.j.de ſicar.nu.104.fo.xiij.

Diſpenſatio inferioris a papa ſine cauſe cognitione an valeat.l.qui eadem.numero.29.fo.liij.

Diſpoſitio ſtatuti qua quis pro furto poſſit furca ſuſpendi pōt per iudicē moderari.l.pena.§.ſꝫ ꝛ ſi quis.nu.6.fo.lxxvj.

Diſpoſitio puniens actū ſcilicet factū includit ignorantiā affectatā.l.qui ignorans.nu.26.fo.lxxix.

Diſpoſitio ſtatuti de ſuſpendendo fure et ꝑ ſuo furto an poſſit a iudice mitigari l.j.de ſica.§.diuus adria.nu.5.fo.xix.

Diſpoſitū in vno in correlatiuis reſpectu pene cenſetur diſpoſitum in alio.l.circumcidere.§.ſeruo.nu.12.fo.xxxviij.

Dolo malo dicens falſum teſtimonium quo quis publico iudicio dānetur q̄ lege puniat.l.j.de ſica.§.pterea.nu.10.fo.xv.

Doloſe dicēs falſum teſtimonium eſt puniēdus: ſecus ſi non doloſe.l.pena.numero.3.fo.lxxxiiij.

Doloſe ferens falſum teſtimoniū ꝑ quod qui capite punit.l.cor.de ſica.tenet.et nu.5.l.j.de ſica.§.pterea.nu.3 fo.xv.

Dñs non pōt in ſeruū nimium ſeuire nec eum occidere ſine iuſta cauſa.l.circūcidere.§.ſeruo.nu.1.fo.xxxvij.

Dñs membrorum ſuorū nemo dicitur: et nemo poteſt ſibi ipſi penā infligi facere.l.lege cornelia.§.conſtitutum.numero.8.fo.xxx.

Dñs recipiens ab emphiteota canonem poſtq̄ cecidit a iure ſuo an remittat caducitatem.l.qui falſam.numero.98.fo.lxxxviij.

Dormiens nō dicit peccare ergo iure nō eſt puniēdus de homicidio.l.j.de ſica.nu.49.fo.viij.

Domo vicini cōburēte an liceat vicinam diruere ne alie vicine cōburantur.l.j.de ſica.nu.103.fo.xiij.

Dualibus queſtionibus formatis ſi vna reſponſio vel cōcluſio ſequatur nihilominus dicuntur ambe deciſe.l.lege cor.§.conſtitutū.nu.15.fo.xxx.

In dubio aſſiſtens maleficio q̄ſo pſumat affuiſſe.l.ſi in rixa.nu.32.fo.lvij.

Duo vulnerantes vnus mortaliter aliter non an eque ſint puniendi.l.nihil intereſt.nu.18.fo.xlix.

Duobus notarijs ad acta deputatis an vnus ſine alio poſſit actum conficere.l.ſi in rixa.nu.14.fo.lxij.

De duobus malis minus eſt eligendum l.qui eadem.nu.38.fo.liij.

Durantia tantū momento temporis non ſunt in conſideratione.l.qui falſam.nu.56.fo.lxxxv.

¶ De litera.E.

Ebrius delinquens vel occidens hoīem an puniri debeat.l.j.de ſica.numero.48.folio.viij.

Electio in diſcordia eligentium promittēdo ad papā quibus expēſis fieri debeat ad.l.cor.nu.37.fo.lxxij.

Emēs venenum vt alicui det puniendus eſt ac ſi dediſſet lꝫ nō dedit.l.eiuſdem.nu.9.fo.xxvj.

Emens venenū vt alicui daret lꝫ nō dedit tenet ac ſi dediſſet.l.lege pō.n.8.fo.lxij.

Emptor rei cōpromittens litē ſibi motam ſup re empta et ſuccūbit an regreſſum habere poſſit de euictione contra venditorē.l.j.de ſica.nu.79.fo.xi.

Emptores plures vnius rei ab eccleſiaſtico quis eorū ſit preferēdus.l.qui duobus.nu.3.fo.xciij.

Emphiteota vendēs rem eccleſie irrequiſito dño: ſi contractus non valet an priuabit ēphiteoſi.l.eos q̄.nu.17.fo.xcvj.

Emphiteota nō ſoluēs canonē debet ipſo iure cadere a iure ſuo ad.l.cor.nu.66.folio.lxxiij.

Emphiteota alienans rē irrequiſito dño quo caſu non cadat a iure ſuo.l.j.de ſica.§.preterea.nu.23.fo.xvj.

Epūs an poſſit aliquo caſu factū pape mutare.l.pena.§.ſꝫ ꝛ ſi q̄s.nu.7.fo.lxxvj.

Epiſcopus poteſt ex cauſa penitentiam quā papa iniunxit mutare vel minuere.l.j.de ſica.§.diuus adria.nu.6.fo.xix.

Epiſcopus an poſſit ſtatuere q̄ liceat ſine

cauſe cognitione pronuntiare.l.qui ce-dem nu.28.fo.liii.
Epiſcopus quo caſu poſſit ſubditum pro-priis manibus verberare.l.ſi in rixa. nu.75.fo.lxii.
Eps an ex cauſa poſſit contra decretũ cõ-ciliũ diſpenſare.l.pena.§.ſed et ſi quis. nume.8.fo.lxxvi.
Equaliter delinquẽtes ſunt equaliter pu-niendi.l.ſi in rixa.nu.9.fo.lvi.
Equipollentiam idem eſt iudicium.l.nihil intereſt.nu.6.fo.xlviii.
Error potius preſumitur in dubio ꝙ ma-litia.l.qui falſam.nu.92.fo.lxxxviii.
Error neſcientis literas non debet noce-re niſi conſtet de falſo.l.qui ignorans. nu.12.fo.lxxix.
Euentus delicti quo caſu ſit inſpiciẽdus l.diuus adrianus.nu.7.fo.xlvii.
Exactio penarũ accelerãda propter ſedã-dum tumultum populi.l. qui cedem. nu.2.fo.li.
Excludentia preſumptionem fragilis eta-tis que ſint.l.infans.nu.2.fo.xxxix.
Exceptiones que non poſſunt in effectum ſortiri an in conceſſionibus aut vendi-tionibus aliquid operentur.2 nu.ſeq.l. qui ignorans.nu.3.fo.lxxviii.
Executio quilibet eſt contra excõmunica-tum ſuſpẽſa anteꝙ ſit declaratum per ſententiã iudicis ipſum eſſe excommu nicatum ad.l.cor.nu.29.fo.lxxi.
Executio ipſo iure poſt ſententiam prola-tam eſt fienda ad.l.corñ.numero.55.fo-lio.lxxiii.
Exheredatio legitime facta de filio an ex-tendatur ad nepotem.l.ſi quis patris. nu.3.fo.xciiii.
Eximens condẽnatum ad mortem de ma-nibus familie quo caſu non teneatur l.i.de ſica.nu.67.fo.x.
Expendens ſcienter falſam monetam qua pena puniatur.et nu.93.l.qui falſam. 2 nu.71.fo.lxxxvii.
Expendens ſcienter falſam monetam qua pena puniat̃ 2 nu.93.l.q̇ falſam.nume. 71.fo.lxxxvii.
Expendens ignoranter falſam monetam nulla pena eſt puniẽdus.l.qui falſam. nu.72.fo.eo.
Expendens falſam monetam quo caſu ex-cuſetur.et nu.105.l.qui falſam.nu.103. folio.lxxxix.
Expreſſio verborum requiritur in licentia concedenda.l.qui cedẽ.nu.17.fo.lii.
Extrahendus de collegio ex cauſa debet gaudere priuilegio collegii donec per ſententiam iudicis fuerit declaratum ad.l.cor.nu.42.fo.lxxii.

¶ De litera. F.

Fabricans monetã etiã bo-nam 2 iuſtam ſine licentia qualiter puniatur.l.q̇ fal-ſam.nu.66.fo.lxxxvi.
Fabricans falſam monetã punitur vltimo ſupplicio.l.qui falſum. nume.62.fo.eo.
Fabricans falſum inſtrumentum tenetur directa pena.l.cor.de fal.l.eiuſdem.nu-mero.2.fo.xxv.
Fabricans falſam monetam imperatori igne comburatur.l.qui falſam.nume-ro.112.fo.lxxxix.
Fabricans falſum inſtrumentum et illo vtens an eque puniantur.l.ſi in rixa. nu.54.fo.lx.
Fabricans rem indebitam aut ea indebi-te vtens qua pena teneatur.l.i.de ſica. §.preterea.nu.2.fo.xv.
Facere venenũ etiam factũ vendere equi parantur.l.eiuſdem.nu.1.fo.xxv.
Faciens falſam monetam an ſemper pu-niatur pena falſi etiam ſi añ perfectio-nẽ peniteat.l.q̇ falſam.n.60.fo.lxxxvi.
Facienda ſunt aliqua ad euitationem tu-multus que alias non fierent.l.qui ce-dem.nu.39.fo.liii.
Factum vel dictum per laſciuiam an ve-ra pena delicti puniri debeat.l.lege cor nelia.§.cum quidam.nu.1.fo.xxix.
Facta contra voluntatem facientis non imputantur ipſi facienti.l.i.de ſica.nu-mero.75.fo.xi.
Falſans lr̃as ſeu rõnes punitur vt falſa-rius.l.pena.§.q̇ in rõnibus.nu.1.fo.lxxvi.
Falſarius põt etiam ſine accuſatore cõdẽ nari ad.l.cor.nu.21.fo.lxxi.
Falſificans aliã monetã ꝙ principis qua pena puniatur.l.qui falſam.nume.63. folio.lxxxvi.

Falſificans priuatam ſcripturam an puniendus ſit de falſo.l.pena.§.qui in rationibus.nu.3.fo.lxxvj.

Falſificans ſcripturā q̄ nullā fidem facit aut indicium an puniri debeat de falſo l.j.de ſica.§.pterea.nu.15.fo.xvj.

Falſificator monete pōt ſociū accuſare et contra eum teſtificari.l.qui falſum.nume.70.fo.lxxxvij.

Falſificator monete pōt etiā ſine precepto iudicis inuitus in iudiciū exhiberi.l.qui falſam.nu.69.fo.eo.

Falſitas expreſſa in ſupplicatione que tñ nō inducit ſuperiorem ad citius concedendū an vitiet conceſſionē.l.j.de ſica.§.preterea.nu.33.fo.xvij.

Falſitas ſeu falſum quot modis committatur.ad.l.cor.nu.10.fo.lxx.

Falſitas vna an poſſit cum alia compenſari.ad.l.cor.nu.15.fo.lxx.

Falſitas q̄ nemini nocet an ꝛ qñ ſit puniēda.l.qui falſam.nu.27.fo.lxxiij.

Falſum dicens nemini tamē nocens an ſit puniendus.l.pena.nu.5.fo.lxxiiij.

Falſum teſtimoniū ſine dolo factū an puniri debeat.et nu.29.l.j.de ſicar.§.preterea.nu.13.fo.xvj.

Falſum teſtimoniū doloſe dictū ſi non valet aut nemini nocet an puniatur.l.cor.de ſica.l.j.de ſica.§.preterea.nume.14.folio.xvj.

Falſa reſcripta penes ſe habens an puniendus ſit falſarius.l.qui falſam.nume.116.fo.xc.

Falſam monetā nō dicitur feciſſe qui eā incepit cudere ſed non impoſuit formā l.qui falſam.nu.68.fo.lxxxvj.

Falſam monetam habens animo ludendi an puniatur.l. qui falſam.nume.107.folio.lxxxx.

Familia poteſtatis quo pacto non teneatur de homicidio cōmiſſo in perſona reſiſtentis.l.j.de ſica.nu.64.fo.ix.

Familia poteſtatis volens aliquē ex cauſa capere ſi ille reſiſtens occidatur an ſequi debeat punitio.l.j.de ſica.numero.62.folio.ix.

Fauor proprie ſumptus et ſimpliciter differunt.l.ſi in rixa.nu.35.fo.lviij.

Ferramenta dans ad delictum committendum qua pena teneatur.l.ſi in rixa nume.43.fo.lviij.

Feudum ſimpliciter receptum a patre an intelligatur receptum pro ſe et ſuis filijs.l.in auditum.nu.9.fo.xxiiij.

Filia quo caſu poſſit dotem exigere ſine patre.l.furē.nu.26.fo.xxxv.

Filius quo caſu ſit primo executiendus ꝙ pater.l.infans.nu.25.fo.xliij.

Filius an debeat ꝓpter delictum patris perdere feudum.l.ſi qui patris.nu.7.folio.xciij.

Filius committens cauſam ingratitudinis contra patrem an impune poſſit a patre occidi.l.circūcidere.§.ſeruos.nume.9.fo.xxxvij.

Filius adulterans nouercam perdit filiationis priuilegium.l.diuus adrianus.nu.15.fo.lxvj.

Filio intrante religionem an poſſit cogi pater ſibi aſſignare legitimā.l.infans.nu.32.fo.xliij.

Filio an liceat adulterantem matrem occidere.l.j.de ſica.§.item diuus.num.3.folio.xxiij.

Filio an liceat accuſare patrem de crimine corā iudice.l.mandatum nume.13.folio.xv.

Filij nati ex vna que ſacerdotem deſponſauit illa tamen laicum eſſe credens an ſint legitimi.l.qui ignorans.nu.20.folio.lxxix.

Forenſis tranſiens per aliquem locum ſi non ſoluit gabellam mercium ſuarum an incurrat iuramento de ignorantia.l.qui ignorans.nu.28.fo.lxxx.

Formare an ſit idem qđ perficere.l.q̄ falſam.nu.27.fo.xc.

Frater non reuelans fratri vbi ſcit ipſius mortis tractatum qua pena puniend' ſit.l.frater.nu.1.fo.lxiij.

Fratres patruales qui dicantur.l.lege pōpeia.nu.4.fo.lxij.

Fraus interueniens ſecunde venditionē eiuſdem rei reddit venditionem nullā.l.qui duobus nume.10.fo.xciij.

Fugiens ad eccleſiam poſtꝙ mala ſacrificia fecerit an gaudeat immunitate eccleſie vt nō poſſit capi.l.ex ſenatuſcōſulto.nu.9.fo.xlvj.

Fur nocturnus ſi cognoſcatur an poſſit occidi.l.furem.nume.3.fo.xxxiiij.
Fur diurnus an impune poſſit occidi.et nume.ſequen.l.furem.nu 2.fo.xxxiiij.
Fur diurnus vel nocturnus pro exportatiōe parue vel vilis rei an poſſit a domino occidi.l.furem.nu.8.fo.xxxv.
Furem nocturnū quo caſu liceat occidere.l.furem.nume.1.fo.xxxiiij.
Furans plures res:an plura furta dicat cōmittere.l.ſi in rixa.nu.22.fo.lvij.
Furtum non punitur niſi interueniat lucrum vel animus lucrandi.l.ſi in rixa.nume.59.fo.lx.
Furto cōmiſſo in aliqua domo an vicini poſſint torqueri ꝑ furto inueniendo.l.qui falſam.nu.126.fo.xc.
Furca ſuſpenſus nō eſt ſine iudicis autoritate deponendus.l.circūcidere.§.ſerno.nume.23.fo.xxxviij.
Furioſus committens delictum ante furorem non poteſt puniri tempore furoris.l.j.de ſica.nu.47.fo.viij.
Furioſi:ebrij:dormiētes ꝛ ſimiles an puniātur pena l.corne.de ſica.l.j.de ſica.nume.46 fo.eodem.

¶ De litera G.

GAbella nō eſt ſoluēda de cōtractu inualido.l.eos qui.nume.14.fo.xcvj.
Genus veneni eſt triplex.l.eiuſdē §.adiectio.nume.1 folio.xxvj.

¶ De litera H.

HAbens aliquam rem in cuſtodia ſi furto amittat an poſſit torqueri vt eam reddat.l.q̄ falſam.nu.122.f.xc.
Heres non vendicās mortē defuncti ex ignorantia an cadat in aliquam penam.l.qui falſam.nume.84.folio.lxxxvij.
Heres emphiteote non ſoluens canonem per biennium an cadat a iure ſuo vbi ignorauit talem rem eſſe emphiteoticam.l.qui falſam.nu.79.fo.eodem.
Heres conficiens inuentarium ſi aliquid omittat dd iuris.l.furē.nu.25.fo.xxxv.
Hereticus etiā occultus eſt errōicatus.l.qui falſam.nume.22.fo.lxxxiij.
Homo reipu.vtilis q̄n debeat in iudicio agitari.l.qui cedē.nume.42.fo.liij.
Homo ex pluralitate vulnerū interēptus a quo ſit inſpiciēdus.l.ſi in rixa.numero.3.folio.lv.
Homo dolore vel timore immenſo premotus nō dicitur in plenitudine poteſtatis.l.j.de ſica.nu.41.fo.vij.
Homicidiū quodlibet a iure diuino prohibetur:nec poteſt conſuetudo ius diuinum tolere.l.j.de ſica.nu.87.fo.xj.
Homicidiū nō ex dolo cōmiſſum ꝙ debeat abſolui q̄n intelligatur.l.j de ſicar.§.diuus adrianus.nu.42.fo.xxiij.
Homicidiū cōmittētes ſi nō ſint in dignitate cōſtituti qua pena puniātur.l.qui cedem.nume.41.fo.liij.
Homicidium grauius eſt ꝙ̄ adulterium:et plus eſt hominem veneno extinguere ꝙ̄ gladio occidere.in rubri.de ſica.numero.3.fol.ij.
Homicidium committens non animo ſ u propoſito nec dolo.an.l.cor.de ſica.puniatur.l.j.de ſica.nume.51.fo.viij.
Homicidium nō poteſt puniri pena pecuniaria etiam ex forma ſtatuti.in.l.j.in prin.de ſica.nu.19.fo.vj.
Homicidij pena regulariter que ſit.l.qui cedem.nu.1.fo.lj.
Homicida cōtumex in loco delicti pōt puniri in loco tractatus habiti de homicidio committendo.in.l.j.in princip.de ſica.nume.18.fo.vj.
Homicidam quem impulit iracundia poteſt iudex deportare.l.j.de ſicarijs.numero.59.fo.ix.
Ignorās non dicitur cōſentire.l.qui ignorans.nume.36.fo.lxx.

¶ De litera I.

IGnorās debet reſtitui.l.qui ignorans.numero.18.folio lxix.
Ignoranti non currit tempus.et nume.ſequen.l.qui ignorans.nume.16.fo.lxix.
Ignoranter aliquid approbans non prohibetur poſtea improbare.l.qui ignorans.nume.1.fo.lxxviij.

Ignoranter ducēs monialē in vxorē an ex ea ſint filij legitimi.l.qui falſam.nume.90.fo.lxxxvij.

Ignorātia craſſa ⁊ ſupina habet vim ſciē tie.l.qui ignorans.nu.24.fo.lxxix.

Ignorantia excuſat a delicto.l.qui ignorans.nu.21.fo.lxxix.

Ignorantia affectata equiparatur ſciētie.l.qui ignorās.nu.25.fo.lxxix.

Ignorantia probatur iuramēto.l.q̄ ignorans.no.27.fo.lxxix.

Ignorantia excuſat receptantē bānitum niſi ſit notorius.l.qui ignorans.nume.22.fo.lxxix.

Ignorantia quo caſu nō probeť iuramēto aſſerentis.l.q̄ falſam.nu.100.fo.lxxxix.

Ignorantia affectata equiparať ſcientie.l.qui falſam.nume.95.fo.lxxxviij.

Ignorantia craſſa ⁊ ſupina non excuſat.l.q̄ falſam.nume.94.fo.lxxxviij.

Ignorantia expendentis falſam monetā an probetur iuramēto.l.qui falſam.nu mero.96.fo.lxxxviij.

Ignorātia excuſat a delicto.l.qui falſam.nume.73.fo.lxxxvij.

Ignorātia quādoq̄ probatur per iuramē tum.l.qui falſam.nume.80.fo.lxxxvij.

Ignorantiā iuramēto probari quomodo intelligať.l.q̄ ignorās.nu.34.fo.lxxx.

Immiſcens ſe hereditati et res hereditarias vendens an ſemper cēſeať adire hereditatem.l.qui cedem.nu.6.fo.lj.

Impetrans ius iniquū an eodē vti poſſit vel debeat.l.qui falſam.nu.8.fo.lxxxij.

Imponēs ignē in ſtipulas ſuas ſi ventus inflet ignem in ſtipulas vicini an dāni teneať.l.j.de ſica.nu.102.folio.xiij.

Imponēs ignem tenetur ad damnum ex illo ſequutū.l.j.de ſica.nu.101.fo.xiij.

Incendiū ⁊ furtum non preſumūtur ſine culpa inhabitantium.l.j.de ſica.nume ro.99.fo.xij.

Incendium faciens vel dolo fieri iubens qua pena puniatur.l.j.de ſica.nume ro.98.folio eodem.

Incipiens fabricare falſam monetam et penitentia ductus non perficiens an puniatur.l.qui falſam.nu.1.fo.lxxxij.

Ineptitudo verborū an impediat conſtitutionē.l.ſed ſciendū.nu.12.fo.lxiiij.

Infans non pōt eſſe monachus.l.infans.nume.13.fo.xxxix.

Infans an inueſtiri poſſit de feudo.l.infans.nume.11.fo.xxxix.

Infans expoſit᷒ hoſpitali cuius pater vel mater ignoratur cuius loci erit ciuis.l.infans.nume.10.fo.xxxix.

Infans homicidiū cōmittens an mitius ſit puniendus q̄ maior.l.infans.numero.4.folio.xxxix.

Infans qn̄ dicatur vel quomodo cognoſcať doli capax.l.infans.nu.5.fo.xxxix.

Infans ſi homicidiū cōmiſerit qua.l.puniet ur.l.infans.nu.1.fo.xxxix.

Infans an poſſit creari miles aut coronari.l.infans.nume.9.fo.eodem.

Infans factus maior an poſſit pacē quā tēpore infantie fecit vel facta eſt eius noīe rūpere.l.infans.nu.14.fo.eodem.

Ingredienti aliquā poſſeſſionē ſi reſiſtať et ex vna vel altera parte quis occidatur an ingrediēs teneatur tanq̄ cauſa occiſorum.l.j.de ſica.§.diuus adrian᷒.nume.36.fo.xvj.

Indicium vnum tollitur per aliud.l.j.de ſica.§.diuus adrianus.nu.18.fo.xx.

Iniuria pſonalis maior eſt quacūq̄ reali: ideo non potens effugere aggreſſorē niſi ipſum interficiat licet ipſum occidere.l.furem.nume.5.fo.xxxiiij.

Inquiſitio vt teneat propter opē vel auxilium preſtitum quid requiratur.l.ſi in rixa.nume.36.fo.lviij.

Inſtitutio heredis part᷒ ſuppoſiti facta ſola credulitate an valeat.l.q̄ falſam.§.accuſatio.nume.20.fo.xcij.

Inimicitiā habens cum preſide pōt recuſare aſſeſſorem ſuum l.ſi quis obrepſerit.nume.10.fo.xcvij.

Inſtruens ſeruum alienum ad delinquēdum. quomodo puniatur.l.ſi in rixa.nume 58.folio.lx.

Inſtrumentum nominū debitorū vxoris apud maritum repertum facit pſumptionem q̄ fuerit procurator conſtitutus ab vxore ad illa debita exigēda.l.qui falſam.nume.120.fo.xc.

Inſtrumentū quo mādatarius ꝓberauit aliquē poſtea mortuū qūo debet attendi.l.j.de ſica.§.diu᷒ adri.nu.38.fo.xvj.

Intendēs incēdere vnam domū tm̄ an teneatur de alijs cum illa combuſtis.l.ſ. de ſica.§.diuus adrian᷒.nu.33.fo.xxij.

Interiora cōprehendunt per exteriora.l.ſi in rixa.nume.2.fo.liiij.

Interpellatio triplex vno ꝯtextu verboꝝ facta nō habet vim niſi vni᷒ tm̄.l.ſi in rixa.nume.26.fo.lvij.

Intrās violentā poſſeſſionē rei apud aliquem exiſtētis quomodo teneatur ad reſtitutionē.ad.l.coꝛ.nu.31.fo.lxxij.

Inſultās cōſanguineū cum armis an impune a conſanguineo inſultati occidi poſſit.l.ſ.de ſica.nu.96.fo.xij.

Inſultat᷒ vbi pōt ſine ꝑiculo vite ⁊ ꝑſone aufugere dꝫ:fallit vbi inſultatus eſt nobilis et inſultans ruſticus.l.ſ.de ſic.nume.44.fo.viij.

Inſultat᷒ quo caſu debeat ſe defendere ⁊ ſalutē ſe tueri.l.ſ.de ſic.nu.43.fo.vij.

Inuaſoꝛ pōt ꝓ reꝝ defenſione capi ⁊ ligari ne fugiat:ad iudicē duci.l.furē.nume.6.fo.xxxiiij.

Inuētio ſtamparū falſe monete apud aliquem an faciat indiciū falſe monete.l.q̄ falſam.nu.123.⁊ 114.fo.lxxxix.

Iude᷒ eccleſiā dei ſꝑnēs ſi ad eā ꝯfugiat an gaudere debeat illius imunitate et ꝑuilegio.l.ex ſenatuſcōſul.nu.10.f.xlvj.

Iudei quare ab eccleſia tolerantur ⁊ non heretici.l.eiuſdē.nu.7.fo.xxvj.

Iudex precipiēs alicui ſub pena exire locum ſi exeat et demū reintret an teneatur.l.qui falſam.nu.53.fo.lxxxv.

Iudex nō debet negligere ſtatuta principum:ſed ſm̄ illa iudicare limitatur.l.pena.§.ſed ⁊ ſi quis.nu.4.fo.lxxvj.

Iudex pōt ex cā augere vel minuere penā lꝫ regula dicat iudicē nō debere eſſe lege mitiorem.l.pena.§.ſed et ſi quis.numero.5.fo.lxxvj.

Iudex ꝙ debeat ſeruare cōſtitutiones ſuperioris quo caſu ſit verū.l.pena.§.ſed et ſi quis.nume.11.fo.lxxvj.

Iudex quo caſu debeat erroneā cōfeſſionē nō admittere.l.q̄ igno.nu.11.f.lxxix.

Iudex nō pōt etiā in ſibi notoꝛijs ꝓcedere ſine citatiōe.ad.l.coꝛ.nu.53.fo.lxxiij.

Iudex dubitās ne reo ſuccurrat̄ ꝑ tumultū amicoꝝ in termino defenſiōis dato dꝫ executionē facere.l.q̄ cedē.nu.3.f.lj.

Iudex recipiens pecuniā ꝓ ſnīa ante vel poſt ſnīe ꝓlationē an dicat̄ baratari᷒:⁊ an ſnīa valeat.l.coꝛne.nu.4.fo.xxviij.

Iudex non tenet̄ ſequi cōſiliū malū ſapiētis etiam eo caſu quo ex foꝛma ſtatuti debeat ſententiare cū cōſilio ſapiētis.l.ſ.de ſica.nu.113.fo.xiiij.

Iudex iniuſte iudicās nō excuſat᷒ allegatione mandati ſuperioris iniuſti: nec tꝑm talia releuāt.l.ſ.de ſic.n.112.f.eo.

Iudex nō habēs miniſtrū iuſtitie nō tenetur de homicidio q̄n aliquē condemnatum occidit.l.ſ.in prin.nu.28.fo.vj.

Iudex an poſſit facere gratiā reo moritu ro:dūmodo ꝑpetuo vel ad tꝑs ſit magiſter iuſtitie.l.ſ.in prin.nu.30.fo.vj.

Iudex recipiēs pecuniā publice a litigatoꝛe vt ꝓ eo ferat ſnīam nō tenet̄ de barataria:ſecus ſi eā clam recipit.in rubri.de ſica.nume.8.fo.iij.

Iudex nō facit litē ſuā ꝓpter ſentētiā nullam.l.eos qui.nume.16.fo.xcvj.

Iudex pōt copiam ſui facere de nocte vbi periculū eſt in moꝛa.l.q̄ cedē.n.14.f.lj.

Iudex appellationis an poſſit non viſis actis primi iudicis ſententiā ferre.l.q̄ cedem.nu.26.fo.lij.

Iudex an poſſit iudiciū accelerare ad populi tumultū.l.q̄ cedē.nu.40.fo.liij.

Iudex an teneat̄ vbi reo īfert erroꝛē ꝓpter quē moꝛit̄.l.ſ.de ſic.§.ꝓterea.nu.9.f.xv.

Iudex ponens aliquē ad torturā propter aliud ꝙ̄ ꝓpter pecuniā an aliqua pena puniat̄.l.ſ.de ſic.§.ꝓterea. n.8.f.xv.

Iudex an poſſit homicidā alia pena ꝙ̄ pena moꝛtis condēnare.l.ſ.de ſica.§.diuus adrianus.nu.7.fo.xix.

Iudex inferēs alicui grauamē irrecuperabile iniuſte agere dr̄.l.ſ.de ſic.nu.68.f.x.

Iudici ꝓcedēti cōtra ꝯtumacē liquere dꝫ de cōtumacia.ad.l.coꝛ.nu.25.fo.lxxj.

Iudici ſeculari dās interſignia furis an ſi poſtea interficiat̄ fur ſit irregularis.l.nihil intereſt.nu.12.fo.xlviij.

Iudici volenti cōtra apellationē exequi ſententiā capitalē an de facto poſſit reſiſti.l.ſ.de ſic.nu.65.fo.x.

Iudici ſine cauſe cognitiōe procedēti nō eſt inſiſtēdū q꞉ cēſetur priuatus.l.qui cedem.nume.32.fo.liij.

Iudice negligēte iuſtitiā facere ad qđ te-

neatur.l.nihil intereſt.nu.5.fo.xlviij.
Iurās ꝛ dicēs aliquid putās ſic eſſe an ſit falſarius aut periurus ſi nō eſt ita vt iurat vel dicit.ad.l.cor.nu.2.fo.xix.
Iurās p chriſti capillos vel ſimile qua pena teneat.l.ex ſenatuſcōſul.nu.7.f.xlv.
Iurās credēs ſe verū dicere licet ſit oppoſitū an ſit falſariꝰ.l.pena.n.4.f.lxxiiij.
Iuramentū nō defert a iudice in defectū probationis contra quē eſt vehemens preſcriptio ex facti qualitate.l.q ignorans.nu.33.fo.lxxx.
Iuramentū an firmet actū ſcōm vbi vnū ſimulat ꝛ aliud agitur.l.qui ignorans. nume.40.fo.lxxx.
Iuramentū ruſtici minoris vel mulieris an eos obliget captioſum.l.qui ignorans.nu.39.fo.lxxx.
Iuramentū credulitatis an valeat in teſte obligato deponere veritatem.ad.l. cor.nume.3.fo.lxix.
Iuramētū vaſalli de defendēdo dominū ſuum contra oēs an extēdatur etiā cōtra filium.l.inauditū.nu.7.fo.xxiiij.
Iuramēto illiꝰ nō ſtatur cōtra quē eſt iuris pſumptio.l.q falſa3.n.102.f.lxxxix.
Iura puniētia participantē cū excōmunicato an locū habeāt in ignorātibus.l. qui falſam.nu.89.fo.lxxxviij.
Iura dicētia ignorātiā pbari iuramento qua ignorantia loquant.l.qui falſam. nume.101.fo.lxxxix.
Iure priuatus beneficio non dicitur ante ſententiam iudicis declaratoriā priuatus.ad.l.corne.nu.46.fo.lxxij.
Iuſſus iudicis excuſat a pena.l.qui cedē. nume.34.fo.liij.
Iuſtum dolorem tolerare difficile eſt.l.j. de ſica.§.item diuus.nu.2.fo.xxiij.

¶ De litera L.

Laicus pōt laico pctā ſua cōfiteri propter neceſſitatem.l. qui eodem.nu.10.fo.lj.
Laicus quo caſu admittatur contra clericū in cauſa criminali.l.infans.nume.36.fo.xliiij.
Lata culpa quo caſu dolo nō equiparet. l.lege corne.§.cū quidā.nu.5.fo.xxix.
Lata culpa non equiparat dolo.in.l.corne.nume.1.fo.xxxi.
L[illegible] culpa quo caſu in criminalibꝰ equiparatur dolo.l.ſin.l.cor. nu. 9.fo.xxxij.
Legatarius an per leuem iniuriā factam teſtatori perdat legatum.l.furem.nume.24.fo.xxxv.
Legatus eccleſie factus a teſtatore nomine nō expreſſo de quo ſit intelligēdū.l. eos qui.nume.19.fo.xcvj.
Letaliter vulnerās nō punitur pena mortis vbi poſt eū alius totaliter occidit. l.j.de ſica.nume.70.fo.x.
Lex ſi is qui cum telo intelligēda eſt procedere arbitrio iudicis.l.qui falſam. nume.23.fo.lxxxiij.
Lex puniens receptantē bānitum an habeat locum in receptāte affinē vel coniunctam perſonam bānitam.l.diuus adrianus.nume.3.fo.lxv.
Lex pōpeia de pari.quomodo diuidatur l.lege pompeia.nu.1.fo.lxij.
Lex quoties.C.de rei vend.an habeat locum in pauperibus chriſti.l.qui duobus.nume.6.fo.xciij.
Lex quoties.C.de rei ven.non ſolū h3 locum in traditione naturali:ſed etiam in ficta.l.qui duobus.nu.4.fo.eodem.
Lex quoties.C.de rei vend.an habeat locum vbi prima venditio facta ſit cum iuramento:et ſecunda cū traditiōe.l.q duobus.nume.9.fo.eodē.
Lex imponens penā recipienti aliquid p baratariā habet locum etiam in dante.l.circuncidere. §. ſeruo. numero. 6. folio.xxxvij.
Lex imperialis prohibens emere an comprehendat eccleſiā.l.circūcidere.§.ſeruo.nume.7.fo.xxxvij.
Lex de puniēdo occiſorē intelligenda eſt de habente animū occidēdi.l.nihil intereſt.nume.15.fo.xlix.
Liberū arbitriū poteſtati in criminalibꝰ datum non intelligit in expreſſis.l.pena.§.ſed ꝛ ſi quis.nu.12.fo.lxxvj.
Libertus licet non poſſit habere dignitatem poteſt tñ eſſe aſſeſſor vbi dignitas eſt parua.l.furem.nu.27.fo.xxxv.
Libri hereſis apud aliquem reperti an faciant indiciū hereſis.l.qui falſam.nume.115.fo.xc.
Illa que licite fieri poſſunt ſi fiūt clam nō carent preſumptione fraudis.in rub. de ſica.nu.4.fo.ij.

Limitari debēt leges dicētes q̃ ſeruus vel ruſticitas excuſat niſi actus fiat clã: q2 tunc non excuſat in rubr. de ſica. nume. 5. fo. ij.

Litere ſculpte in marmore vel alio lapide an plene probēt. l. pena. §. qui in rationibus. nu. 2. fo. lxxvj.

Litere quō dicunt̃ approbate. l. pena. §. qui in rationibus. nu. 7. fo. lxxvij.

Litem deſerens debet a iure ſuo cadere. ad. l. cor. nu. 63. fo. lxxiij.

Locata pte inferiori domꝰ vni ꝛ pte ſuperiori alteri ſi in parte ſupiori reperiat̃ incendiū quomodo preſumetur. l. j. de ſica. nu. 110. fo. xiij.

Ludēs ad azardū vno ſero cū pluribꝰ an dicatur pluries luſiſſe. l. ſi in rixa. nume. 19. fo. lvij.

¶ De litera M.

Magiſtratꝰ tēporales an durāte eorum officio poſſint cōueniri. l. q̇ cedē. nu. 8. fo. lj.

Magiſtratus ꝛ iudices maleficiorū aliquod illicitum facientes in necem hominis qua lege teneant̃. l. cor. nu. 1. fo. xxviij.

Magiſtratus dās operā vt ſententia falſa proferatur ſeu innocens condēnet̃ qua pena teneat̃. l. j. de ſica. nu. 109. fo. xiij.

Malefactū ſemꝑ pſumit̃ prauo aīo factū l. j. de ſica. §. diuus adria. nu. 20. fo. xxj.

Maleficia diſtinguūtur ꝑ volūtatē ꝛ ppoſitū. l. de ſica. §. diuus adria. nu. 1. fo. xix.

Mandans aliquē occidi an et quo caſu ſit puniēdus. l. q̇ falſam. nu. 15. fo. lxxxiij.

Mādans ꝛ iubēs aliquē verberari ſi verberatus moriat̃ an mādatariꝰ de morte teneat̃. l. j. de ſica. §. diuus adrianus. nume. 35. fo. xxij.

Mādās fieri homicidiū punitur etiam ſi homicidiū non ſequatur. in. l. j. in pn. de ſica. nu. 17. fo. vj.

Mandās pluribꝰ cōmittere vnū delictum an ꝓ pluribus delictis teneatur. l. ſi in rixa. nu. 7. fo. lv.

Mādatariꝰ q̇ caſu poſſit ere q̇ illud qđ nō eſt ſibi mādatū. l. ſ3 ſciēdū. nu. 5. fo. lxiiij.

Mandatū inualidū qđ nulli parat ꝑiudiciū an ſit punibile. l. j. de ſic. §. preterea. nu. 16. fo. xvi.

Mādatū poteſtati factū de recipiēdo accuſatiōes ſub certa pēa quō debeat intelligi. l. j. de ſic. §. pterea. nu. 26. f. xvij.

Maritꝰ pt impune occidere illū quē habebat ſuſpectū de adulterio vxoris ſue ſi ei ter ꝓteſtatꝰ eſt coram teſtibꝰ q̃ ſe nō intromittat cū vxore ſua. in. l. j. in pn. de ſica. nu. 23. fo. vj.

Maritꝰ occidēs adulterū vxoris ſue deprehenſum in adulterio qñ eſt vilis pſona nō punit̃. in. l. j. in pn. de ſic. nu. 21. fo. eo.

Maritꝰ occidens vxorē ꝑdit lucrum dotis nec ei ſuccedere debet. l. nihil intereſt. nu. 2. fo. xlviij.

Marito tenēte concubinas ſi vxor cōmittat adulteriu3 an ꝑdat dotē. l. j. de ſica. §. item diuus. nu. 5. fo. xxiij.

Maior an poſſit puniri de delicto qđ commiſit cū erat minor. l. infās. n. 15. f. xxxix.

Mater an ſtatuto teneat̃ aſſignare legitimā filio delinquēti. l. ifans. n. 31. fo. xliiij.

Matrimonio pmo exiſtente inualido an puniri debeat ſecundo cōtrahēs. l. j. de ſica. §. pterea. nu. 24. fo. xvj.

Medicꝰ faciēs ſpadones d3 puniri. l. lege cor. §. cōſtitutū. nu. 10. fo. xxx.

Medicꝰ ꝛ is qui fecit ſe fieri ſpadonē qua pena ſint puniendi. l. lege cor. §. conſtitutum. nu. 13. fo. eo.

Medicus de publico ſalariatus an poſſit ab infirmis premiū expetere. l. lege cor. §. conſtitutum. nu. 4. fo. xxix.

Medicorū appellatione qui ꝯtineant̃. l. lege cor. §. cōſtitutū. nu. 12. fo. xxx.

Memoria defuncti quibus caſibus poſſit etiā poſt mortē ipſius dānari. l. qui falſam. §. accuſatio. nu. 17. fo. xcij.

Mens ſtatuti ſufficit licet verba deficiant. l. ſed ſciendū. nu. 15. fo. lxiiij.

Mens eſt verbis preferenda. l. ſed ſciendū. nu. 1. fo. lxiij.

Mens debet attēdi etiā vbi verba diſponentiū vel cōtrahentiū eſſet menti contraria. l. ſed ſciendum. nu. 9. fo. lxiiij.

Mandatores fugitiui an poſſint torqueri vt oſtendant ea que negant. l. eos qui. nume. 2. fo. xcv.

Meretrix cōiūcta an poſſit heres inſtitui excluſo fratre. l. diuus adrianus. numero. 5. fo. lxv.

Metus perditionis olim bonorum equiparatur metui mortis. l. furē. n. 7. f. xxxv.

Minima nõ ſunt in cõſideratione.l.furem. nu.9.fo.xxxv.

Minor.xij.an.non põt accuſari de adulterio.in aliis autez põt eſſe doli capax.l. infans.nu.3.fo.xxxix.

Minor ſeu impubes doli non capax ſi homicidiuz committat quõ puniatur.l.j. de ſica.nu.73 fo.x.

Miniſtrãs pecuniam vt paricidiũ cõmittatur tenetur de paricidio.l.ſi ſciente. nu.1.fo.lxvij.

Miniſter iuſtitie nõ tenetur de homicidio qñ aliquẽ condemnatũ occidit.in.l.j.in prin.nu.27.fo.vj.

Miniſtrales capellarũ obligati ad denuntiationẽ maleficij ſi ignorãtes nola vel loca errẽt in faciẽdo ſcribi an tanq̃ falſi puniant͂ ad.l.cor.nu.8.fo.lxx.

Miſſio in poſ.ex ſecũdo decreto ſine cauſe cognitione an ſit valida.l.qui cedem. nu.27.fo.lij.

Mitius punitur is qui in cuius domũ fit aliquod maleficiũ eo patiẽte q̃ principalis delinquẽs.l.ſi in rixa.nu.53.fo.lx.

Modicus defect⁹ vni⁹ l̃re nõ eſt in cõſideratiõe in reſcriptis.l.furẽ.n.29.f.xxxv.

Modica tortura non dicit͂ tortura.l.furẽ. nu.17.fo.xxxv.

Modicũ nõ põt magnũ impedire.l.furem. nu.16.fo.xxxv.

Molẽdinarius amouẽs ſignũ de ſacco vt nõ poſſit ſciri de pondere qua pena teneat͂.l.pena.§.q̇ in rõnib⁹.nu.12.f.lxxvij.

Monetã falſam habẽs apud ſe excuſatur ſi dicẽs ſe ab aliis habuiſſe illam exhibeat.l.qui falſam.nu.104.fo.lxxxix.

Mors nõ tollit oĩa.l.qui falſam.§.accuſatio.nu.18.fo.xcij.

Mortuus in crimine notorio an poſſit accuſari.l.q̇ fal.§.accuſatio.nu.15.fo xciij.

Mulier vi ſtuprata ſi illo coitu violẽto cõcipiat an fili⁹ ſit baſtardus.l.j.de ſica. §.item diuus.nu.9.fo.xxiij.

Mulier expreſſe habẽs bona mariti hypotecata an poſſit impedire creditores mariti petentes ſe mitti in tenutã bonorum ipſius mariti ad.l.cor.nume. 39.fo.lxij.

Mulier dans cauſam morti an pena mortis puniatur.et nu.ſeq.l.nihil intereſt. nu.24.fo.l.

Mulier aliquas medicinas accipiens nẽ pregnãs efficeretur vel cõciperet an ſit puniẽda.l.ſi mulierem.nu.3.fo.xxxij.

Mulier data opera faciẽs abortiuum qua pena puniat͂.l.ſi mulierẽ.nu.1 fo.xxxij.

Mulier fingẽs ſe pregnantem et clãdeſtine filiũ alienũ accipiat dicens ſuũ eſſe quõ puniatur.l.ſi mulierẽ.nu.2.fo.eo.

Mulier adultera an ĩpune occidat͂ a marito etiã adultero.l.j.de ſica.§.itẽ diu⁹. nu.6.fo.xxiij.

Mulieri ignorãti ſe pregnantẽ parcit͂ vbi poſt diuortiũ p.xxx.dies nõ dixit ſe pregnantem.l.qui falſam.nu.83.fo.lxxxvij.

Mutans vel corrũpẽs teſtamẽtũ hois viui an pena falſi puniatur.l.pena.§.is qui permittit.nu.1.fo.lxxvij.

Mutatio et interdictũ alicuius monete a principe an cedere debeat in periculũ debitoris vel creditoris.l.q̇ fal.nume. 127.folio.xc.

Mutuãs:corrũpẽs vel cõtra faciẽs ſigillũ alicuius qua lege puniat͂.l.pena.§.qui in rõnibus.nu.4.fo.lxxvij.

¶ De litera N.

Natura correlatiuorum eſt cõis vtriq; extremo.l.circũcidere.§ ſuo.n.17.f.xxxviij.

Nauis veniens ad portum impulſu tempeſtatis an teneatur ad gabellã l.eiuſdez.§.item is. nu.7.fo.xxvij.

Nepoti auferri põt hereditas aui propter crimẽ patris.l ſi q̇s p̃ris.nu.6.fo.xciij.

Notarius conficiẽs inſtrumẽtũ nullũ aut inualidũ qua lege ſit puniendus.l.j.de ſica.§.preterea nu.30.fo.xvij.

Notarius cõficiẽs inſtrumẽtũ vſurarium an teneatur ad reſtitutionẽ.l.ſi ſciente. nu.6.fo.lxviij.

Notarius ſcribens inſtr̃m ſimulatũ an ſit ꝑpetuo infamis.l.ſi ſciẽte.n.8.fo.lxviij.

Notarius quo caſu nõ poſſit eſſe rogatus de cõmiſſione ſibi facta.l.ſi in rixa nu. 72.fo.lxij.

Notarius vnius tribunalis an poſſit conficere acta alterius etiã ex partiũ prorogatione.l.ſi in rixa.nu.73.folio eodem.

Notari⁹ corã quo depoſita ſunt iura partis copiã faciẽs eorꝫ parti aduerſe ſine volũtate ipſius partis an pena falſi te-

neat.l.pena.§.is q̇ ꝑuertit.n.2.f.lxxvij.

Notari⁹ antianoꝝ de publico ſalariatus an poſſit ab offerētib⁹ etiā ſpōte aliq̇d accipere.l.lege cor.§.cōſtitu.nu.5.f.xxx.

Notari⁹ rogat⁹ de examinatione teſtiū ſi añ eoꝝ publicationē reuelat partib⁹ illud qḋ dixerūt ipi teſtes:ad q̇d tenet l.pena.§.is q̇ ꝑuertit.nu.3.fo lxxvij.

Notario rogato de interpoſitione autori- tatis vel decreti ⁊ ſcribēte cauſe cogni tionē interueniſſe an ſit credēdū.l.qui cedē.nu.19.fo.lij.

Notoriū nō habet ꝓ ſententia ad.l.coꝛñ. nu.50.fo.lxxiij.

In notoꝛijs pars eſt citāda ⁊ ſnia ferenda ⁊ nu.51.ad.l.coꝛ.nu.49.fo.lxxiij.

Null⁹ ex actu quē facit preſumitur delin quere niſi qñ delictū eſt ei fauoꝛabile. l.ſi in rixa.nu.60.fo.lx.

Nulla ⁊ inualida nō ſunt in cōſideratiōe. l.eos qui.nu.21.fo.xcvi.

Nūtij poteſtātes ambaſſatas ꝓ maleficijs paricidij cōmittendis q̄ pena teneant ⁊ nu.ſeq.l.ſi ſciēte.nume.3.fo.lxviij.

De litera.O.

Obrepiēs principi carere de- bet impetratis:⁊ tāq̄ falſa rius eſt habend⁹.l.ſi q̇s ob- repſerit nu.1.fol.xcvij.

Obreptio an poſſit fieri im petrādo.l.ſi q̇s obrepſerit.n.15.fo.xcvij.

Ubi requiritur oblatio nō ſufficit verba- lis ſed actualis.l.q̇ fal.nu.58.fo.lxxxv.

Occidere nō licet in carceribus poſitis.l. eiuſdem.§.tranſfugas.nu.2.fo.xxviij.

Occidere inimicū in bello licito poſtq̄ eſt captus nō eſt permiſſum.in.l.j.de ſica. numero.7.fo.v.

Ille qui nō occidit ſed vulnerauit vt occi- deret pro homicida dānādus eſt in.l.j. de ſica.in prin.nu.2.fo.v.

Occidēs aliquē duplici medio an duplici pena teneatur.l.ſi in rixa.n.25.fo.lvij.

Occidēs bannitū ꝑ pecuniā an gaudebit beneficio ſtatuti de impune bannitum occidendo.l.pena.nu.7.fo.lxxiiij.

Occidēs ſeruū in fragrāti crimine reper- tum qua pena teneatur.l.j.de ſica.nu- mero.57.folio.xij.

Occidens patrem ſpūalem an ita puniat acſi occidiſſet patrem naturalem.l. diuus adrianus.nume.18.fo.lxvi.

Occidens illū qui poterat impune occidi ex forma ſtatuti ſi tamē erat carcerat⁹ debebit puniri de homicidio.in.l.j.in princip.de ſica.nu.5.⁊ in.l.iij.§.tranſ- fugas.eodē titu.fo.v.

Occidens preſumitur doloſus vbi conſtat ipſum alias ſimile feciſſe.l.j.de ſica.§. diuus adrianus.nu.39.fo.xij.

Occidēs nō punitur ſi cōſuetudo permit- tit homicidas in tali loco.l.j.de ſica. numero.82.folio.xi.

Occidēs reū condēnatū dū ducit ad iuſti tiam debet puniri de homicidio.in.l.j. de ſica.nu.15.fo.vi.

Occidens hominem etiā volentem tenet de homicidio.in.l.j.in prin.de ſica.nu. 1.2.3.fo.iiij.

Occidens aggreſſoꝛem ſe denfendēdo nō dicitur cōmittere maleficium.in.l.j.in prin.num.36.fo.viij.

Occidēs bannitū quando bannū eſt nul- lum punitur ac ſi occidiſſet non bāni- tum.in.l.j.de ſica.nu.9.fo.v.

Occidens aliquem motus magno doloꝛe an ſit pena.l.coꝛ.puniēdus.l.j.de ſica. nume 58.fo.ix.

Occidens bannitū cancellatum indebi- te de banno an puniat.l.j.de ſica.nu- me.55.folio.ix.

Occidens bānitū licet nō puniatur de iu re ciuili ſecus tñ de iure diuino.l.j.de ſica.nu.56.fo.eodem.

Occidens filiam ſtupꝛantem vel vxoꝛē in adulterio depꝛehenſam qua pena pu- niat.l.j.de ſica.§.itē diuus.nu.1.fo.xxiij.

Officialis qũo conuincatur de barataria. l.coꝛne.nu.3.fo.xxviij.

Occidens furē nocturnū quomodo ſe ha- bere debeat.l.furē.nu.37.fo.xxxvi.

Occidens exiſtentē in vtero an vt homi- cida puniat.l.ſi mulierē.nu.5.fo.cxxiij.

Occidēs furē die aut nocte an teneat cla mare.l.furē.nu.39.fo.xxxvi.

Occidens aliquē ex impꝛouiſo puta po- tās machinā male ligatā ſupꝛa tectu⁊ que cecidit et occidit exiſtētes.⁊.l.in.l. coꝛ.nu.8.fo.xxxij.

Occidēs ſolūmō admenſātē ictus cōtra ſe an excuſet.l.qui falſam.nu.11.fo.lxxxij.

Occidens furē vel latronem qñ aliter ſe ⁊

ſua euadere non pōt nō punitur.in.l.j. in prin.de ſica.nu.20.fo.vj.
Occidēs trāſfugā vel hoſtē ciuitatis non punitur de homicidio.in.l.j.in prin. nume.24.fo.eodem.
Occidēs nocturnū depopulatorē agrorū vel aggreſſorē publicarum viarum vel deſertorem militie nō punitur.in.l.j.in prin.nu.25.fo.eodem.
Occidēs inimicū ſuū in duello licito non punitur.in.l.j.in prin.nu.26.fo.eodē.
Occidēs bānitū qui ſtatim eſt rebāniendus dz puniri nō obſtāte ſtatuto ꝙ bānit⁹ poſſit occidi.i.l.j.de ſic.nu.10.fo.v.
Occidēs bānitū qui tolerabatur per ciuitatē a ſuperiore debet puniri nō obſtāte ſtatuto ꝙ bāniti poſſint impune occidi.in.l.j.de ſica.numero.13.fo.eodem.
Occidēs aliquē ignorāter ſcriptū in libro bannitorū qui nō poterat banniri non excuſatur.in.l.j.de ſica.nu.12.fo.eodē.
Occidēs bānitū qui cōi exiſtimatione reputabatur pro nō bānito debet puniri licet ſit ſtatutū ꝙ bānitus poſſit impune occidi.in.l.j.de ſica.nu.14.fo.eodē.
Offendens maieſtatē diuinā per lacerationē ſue imaginis vel ſimile corā quo iudice debeat agitari.l.ex ſenatuſcōſulto.nu.4.fo.xlv.
Offendens ſimpliciter maieſtatē diuinā qua lege puniatur.l.ex ſenatuſcōſulto. nume.2.fo.eodem.
Omiſſio qualiſqualis ordinis in iudicijs extraordinarijs equiparatur omiſſioni ordinis iudiciarij in cauſis ordinarijs.l.qui cedē.nu.36.fo.iiij.
Opem preſtās homicidio an aliter ꝙ homicida poſſit puniri.l.ſi in rixa.nume.40.fo.lviij.

¶De litera P.

Papa non pōt tollere defenſionē introductā a iure naturali:ſed bñ a iure ciuili.in.l.j.in princi.nu.35.fo.vij.
Par in parē nō habet imperium.l.qui cedē.nu.12.fo.lj.
Pater committens enorme crimen contra filium an poſſit ius paternū amittere idem in collateralibus.num.ſeq. l.diuus adria.nu.16.fo.lxvj.
Pater vel maritus reperiētes clericū in fragranti crimine cum filia an poſſint impune illum occidere.l.diuus adrianus.nu.11.fo.lxvj.
Pater an impune poſſit filiū adulterātē nouercā occidere.l.di.adr.n.14.f.lxvj.
Pr̄ an poſſit iniuriā remittere filio factā ꝑ cōiunctā ꝑſonā.l.diu⁹ adri.n.2.fo.lxv.
Pater an teneatur ad cōdemnationē vbi filius propter cōtumaciā fuit cōdēnatus.l.infans.nu.20.fo.xlj.
Pater non pōt in filiū ſeuire vt eū occidat l.inauditum.nu.11.fo.xxv.
Pater preſentās imperatori filiū qui cōmiſit crimē leſe maieſtatis an ſit credendus aut filius decapitādus.l.inauditum.nu.12.fo.xxv.
Pater pōt occidere filiā in adulterio deprehenſam.l.inauditum.nu.14.fo.xxv.
Pr̄ nō pōt filiū etiā enormiter delinquētē occidere.l.inauditum.nume.1.fo.xxiiij.
Pater ꝛ filius cenſetur vna ꝛ eadē perſona.l.inauditū.nu.6.fo.eodem.
Pater ꝛ filius ſunt correlatiua.l.circūcidere.§.ſeruo.nu.8.fo.xxxvij.
Pater habēs peculiū filij ſi pro ipſo debitum ſoluit nihil exprimendo an tale ſolutum imputetur poſtea in legitimam filij.l.infans.nu.27.fo.xliij.
Pater an teneatur ꝑ delicto filij ſpurij.et nu.ſeq.l.infans.nu.17.fo.xl.
Pater an ſtatuto teneatur filio delinquēti nomine fiſci aſſignare legitimam.l. infans.nu.30.fo.xliij.
Pater pōt occidere filiā in ptāte:ſi eā deprehendit in adulterio.in.l.j.in prin. nu.22.fo.vj.
Pater profeſſus in religione an teneatur aſſignare filio legitimam.l.infans.numero.33.fo.xliij.
Pater ſoluēs debitū pro filio an poſſit illud qđ ſoluit poſtea repetere a filio.l. infans.nu.26.fo.xliij.
Pater occidēs filiū cauſam ingratitudinis cōmittentē an incurrat penā.l.pōpe.de parici.l.j.de ſica.num.90.fo.xij.
Pater coacte vel volūtarie ſoluēs cōdemnationē pro filio an debeat computari in legitimā filij.l.infans.n.34.fo.xliij.
Pater vt poſſit filio donare an ſufficiat preceſſiſſe paruū vel leue meritū.l.furem.nu.28.fo.xxxv.
Patri quo caſu liceat occidere filiū.l.diu⁹

adrianus.nume.1.fo.lxv.
Patre et filio ſimul de delicto accuſatis quis eorum debeat prius torqueri.l.inaudi=tum.nume.10.fo.xxv.
Patria poteſtas debet in pietate cōſiſtere nō in atrocitate.l.di.adria.nu.12.f.lxvi.
Patruus et auunculus qui dicātur.l.lege pompeia.nume.5.fo.lxij.
Patientes naufragium ablata non reſti= tuentes ipſo facto excommunicantur. ad.l.cor.nume.60.fo.lxxij.
Paucā monetā fal.habēs an preſumēdus ſit in dolo.l.q falſam.nu.106.fo.lxxxix.
Pauper infans et pupillus equiparātur. l.infans.nume.12.fo.xxxix.
Pax inter duos facta an rupta dicatur ſi alter ſtupretur cum affinibus alterius. l.in.l.cor.nume.10.fo.xxxiij.
Pena excōmunicationis requirit factum conſummatū.l.qui fal.nu.31.fo.lxxxiiij.
Pena impoſita per cōſuetudinem an per iudicem poſſit augeri vel minui.l.pe= na.§.ſed et ſi quis.nume.9.fo.lxxvi.
Pena q imponitur pro violentia requirit actū cōſummatum.l.q fal.nu.42.fo.lxxxiiij.
Pena falſi et quaſi falſi que ſit.in.l.corne. nume.11.fo.lxx.
Pena falſi que ſit.ad.l.cor.nu.4.fo.lxix.
Pena appoſita nō vindicāti mortē defun= cti ipſo facto dicitur inflicta heredi quā= do habuit facultatem vindicandi et nō vindicauit.ad.l.corn.nume.59 fo.lxxij.
Pena nullo ſtatuto vel lege limitata arbi= trio iudicis eſt imponenda.l.in.l.corne. nume.6.fo.xxxij.
Pena corporalis quo caſu pro culpa ſit im ponenda.l.in.l.corne.nu.3.fo.xxxij.
Pena appoſita locatori videtur appoſita conductori.l.circuncidere.§. ſeruo.nu. 4.fo.xxxvij.
Pena.l.cor.de ſica.q olim fuit et q nūc ſit. l.eiuſdem.§.legis cor.nume.1.fo.xxviij.
Pena illius qui iuſto dolore accenſus de= liquit aliquantulum debet temperari. l.j.de ſica.nume.6.fo.ix.
Pena falſi vbi bona nō publicātur nō eſt ordinaria.l.qui duobus.nu.11.fol.xcij.
Pena capitis an imponi poſſit ſcienti tra= ctatum mortis alicuius et non reuelan ti.l.frater.nume.4.fo.lxiij.
Pena an omnibus indiſtincte ſit imponē= da.l.lege pompeia.nume.9.fo.lxij.
Pena eſt commenſuranda delicto.l.ſi in ri= xa.nume.51.fo.lx.
Pena minorata vbi de iure venit mors infligēda an intelligatur corporalis vel pecu.l.j.de ſica.§.di.adri.nu.30.fo.xxij.
Pena mitior q pena mortis q intelligatur. l.j.de ſica.§.diuus adria.nu.29.fo.xxi.
Penam falſi incurrit qui falſum teſtimo= nium dicit.l.pena.nu.1.fo.lxxiij.
In penalibus et odioſis fit extenſio ex pa= ritate ratiōis.l.ſed ſciendum.numero. 20.fo.lxv.
In penalibus et odioſis fit extenſio ex idē= ptitate rationis.et nume.ſeq.l.lege cor. §.conſtitutum.nume.18.fo.xxx.
Penitentia quo caſu non iuuet aut peni= tentem releuet.l.qui fal.nu.128.fo.xci.
Percutit nemo poteſt impune etiam vo= lens.l.lege cor.§.cōſtitutū.nu.9.fo.xxx.
Percutiens clericum degradatum an in currat canonem ſi quis ſuadente.xvij. q.iiij.l.eiuſdem.nu.8.fo.xxvi.
Percutiēs aliquem anteq ab eo percutia= tur dumtamen ipſe eſt in actu percu= tiendi ille dicitur feciſſe ad ſuam de= fenſionē.et in.l.j.in prin.nume.39.fo.vij.
Percutiens aliquem qui poſtea ex inter= uallo decedit an preſumatur culpabi= lis.l.ſi in rixa.nume.63.fo.lxi.
Percutientes/vnus mortaliter alius non an equaliter teneantur de morte ſecu= ta.l.ſi in rixa.29.fo.lvij.
Percutiēs aliquem in capite quo animo preſumatur percutere et an puniri poſ= ſit ſm preſumptionē.l.j.de ſica.§.diuus adria.nume.24.fo.xxi.
Percutiens affinem: vel amicum cū quo nullam habebat controuerſiā an pre= ſumatur facere animo occidendi.l.j.de ſica.§.diuus adria.nu.31.fo.xxij.
Percutiens aliquem cū baculo in capite preſumitur habere animū occidēdi et ſi moriatur percuſſus que pena ſequatur. l.j.de ſica.§ diuus adria.nu.28.fo.xxi.
Percutiens vel deſcindens imaginem dei vel ſanctorum quomodo puniatur.l.ex ſenatuſconſulto.nume.3.fo.xlv.
Percutiēs anteq percutiatur quomodo poſſit dici feciſſe hec ad ſui defenſionē. l.qui falſam.nume.12.fo.lxxij.

Peritis ſup vulnere diſcordantibus iudicandum eſt cõtra pcuſſorē.l.j.de ſica.§.diuus adrianus.nu.27.fo.xxj.
Permittēs extrahi arma de domo ad aliquē offendēdū vel pſtās domū ad colloquium de maleficio fiendo ad quid teneatur.l.nihil intereſt.nu.26.fo.l.
Permittens illicitum in domo ſua an mitius puniatur ꝙ ipſe delinquens principalis.l.eiuſdem.nu.3.fo.xxv.
Permittēs familiā arma ſumere adipiſcēde vel recuperāde poſſeſſionis cā qua lege teneat.l.eiuſdē.§.itē is.n.1.f.xxvij.
Permittuntur multa contra repertum in fraganti crimine q̄ al's nõ permitterētur.l.diuus adrianus.nume.9.fo.lxvj.
Perſone que nõ ſunt inuite compellende ad teſtificandum quo caſu tamen poſſint cõpelli.l.infans.nume.37.fo.xliiij.
Petitio ſola an ſufficiat vbi requirit conſenſus ⁊ licētia.l.qui cedē.nu.16.fo.lij.
Peruſinus cū vno famulo occiderūt quēdam ⁊c.q̄s illorū dicat principalis vel auxiliator.l.nihil intereſt.nu.20.f.xlix.
Plura faciens vno actu an pluribus modis puniatur.l.ſi in rixa.nu.18.fo.lvij.
Pluribus ſimul congregatis an quilibet teneatur de commiſſis in illo loco.l.ſi in rixa.nume.31.fo.eo.
Pluribꝰ in aliquo loco cõgregatis an quilibet teneatur de eo quod alij faciunt.l.nihil intereſt.nume.14.fo.xlix.
Poculum dās amatorium an vltimo ſupplicio ſit puniendus.l. eiuſdem.§.adiectio.nume.3.fo.xxvij.
Poculi amatorij nomine q̇d intelligatur.l.eiuſdem.§.adiectio.nume.4.fol.eod.
Poculis immiſcentes aliqua que vel dormire vel fatuizare faciant ad tempus ratione ioci ſi mors inde ſequatur an teneatur.l.in.l.corne.nume.4.fol.xxxij.
Portans ſcienter literas homicidij ſi homicidium ſequatur ipſe nuntius tenetur pena homicidij licet actu nõ occiderit.l.j.de ſica.§.preterea.nu.4.fo.xv.
Poſſidēs res hereditarias q̄ caſu pſumat adiuiſſe hēditatē.l.furē.nūm.22.f.xxxv.
Poſſeſſor minime rei nõ releuatur a ſatiſdando.l.furem.nu.23.fo.xxxv.
Preceptū p iudicē eccliaſticū iudici ſeculari factū ſine cauſe cognitione eſt nullum.l.qui cedē.nu.25.fo.lij.
Preceptū ſine cauſe cognitiõe an tranſeat in rem iudicatā.l.q̄ cedē.nu.30.fo.liiij.
Preſcriptio an currat cõtra ignorantem.l.qui falſam.nu.82.fo.lxxxvij.
Preſens nõ intelligēs an p pñtiā dicatur conſentire.l.q̄ ignorans.nu.37.fo.lxxx.
Pñtia iudicis an ſufficiat ad validitatem alicuꝰ actus.l.q̄ ignorās.nu.38.fo.eo.
Preſumptio inducta p fugam tollit iuſto ipſius fugiētis.l.q̄ fal.nu.99.fo.lxxxix.
Preſumptio vna tollitur p aliam.l.j.de ſica.§.diuus adria.nume.17.fo.xx.
Preſtare opem maleficio quando quis dicatur.l.ſi in rixa.nume.45.fo.lix.
Preſtās auxiliū adultero an pena adulterij puniatur.l.nihil intereſt.nu.27.fo.l.
Preſtans auxilium homicidio an tāꝙ homicida puniat.l.eiuſdez.nu.5.fo.xxvj.
Preſtans maleficio auxilium vel fauorem aut conſilium an eadem pena puniri debeat qua principalis malefaciens.l.eiuſdem.numero.4.fo.xxvj.
Preſtans malefactori auxilium etiam remotū a maleficio an ſit vt principalis puniēdus.l.ſi ſciente.nume.2.fo.lxvij.
Preſtās auxiliū duobꝰ homicidꝫs an pro duobꝰ teneatur.l.ſi in rixa.nu.6.fo.lv.
Preſtans auxilium homicidio tenetur vt homicida:⁊ quo caſu limitatur.hec regula.⁊ nu.ſeq.l.ſi in rixa.nu.33.fo.lviij.
Preſtans opem poſt maleficium commiſſum an puniatur vt maleficio preſtās opem.l.ſi in rixa.nume.49.fo.lix.
Preſtās opē ſi eſt cā delicti puniēdꝰ eſt vt principalis.l.ſi in rixa.nu.42.fo.lviij.
Preſtans opem homicidio non dicatur homicida licet teneatur vt homicida.l.ſi in rixa.nume.39.fo.eo.
Principalis in maleficio plus punitur ꝙ auxiliantes ſi illi fuerint plures.l.ſi in rixa.nume.44.fo.lix.
Priuatꝰ nõ põt ſine iudicis autoritate penam alicui etiam merenti imponere.l.circūcidere.§.ſeruo.nume.21.fo.xxxviij.
Priuilegium alicui datum in conferendo videtur etiam datum in adimendo.l.circūcidere.§.ſeruo.nume.10.fo.xxxvij.
Priuilegio exiſtente falſo:non valet eius confirmatio quocunqꝫ modo facta ad l.corne.nume.18.fo.lxxj.

Pobatio ſola criminis an reddat aliquē infamē.ad.l.coꝛ.nume.30.fo.lxxij.
Eo ipſo ꝙ pbo ꝙ aliquis veniebat contra me cum gladio euaginato et ego tunc occidi eum probata eſt defenſio mea.in l.j.in princip.de ſica.nume.38.fo.vij.
Procedendum eſt de ſimilibus ad ſimilia in penalibus ⁊ odioſis.l.qui falſam.§.accuſatio.nume.6.fo.xcj.
Procurans capturā ſeu carcerationē fratris ſui.l.q̄ fal.§.accuſatio.nu.8.fo.xcj.
Procurator tenēs ſniam iuſtā eſſe ⁊ iō bona fide non appellās an dn̄s poſſit regreſſum habere cōtra procuratorem.l.lege coꝛ.§.cum quidam.num̄.3.fo.xxix.
Procurator preſumitur in dubio alicuius cauſe penes quē acta ipſius reperiuntur.l.qui falſam.nume.119.fo.xc.
Producens inſtrumentum manu cuiuſdā notarij alias inhabilis dicitur eū approbare.l.ſi ignorans.nu.10.fo.lxxviij.
Producens inſtrm̄ an poſtea poterit illud falſū dicere.l.q̄ ignorās.nu.41.fo.lxxx.
Producens plures falſos teſtes ad vnum effectum an dicatur plures productiones facere.l.ſi in rixa.nume.17.fo.vij.
Profeſſus qui relicto clauſtro cōtraxit clā matrimonium ſuſpectus eſt de hereſi.in rub.de ſica.nume.7.fo.ij.
Prohibitione facta ob publicam vtilitatem an is cuius in vtilitatem fit prohibitio poſſit conſentire.⁊ nume.3.l.lege coꝛ.§.conſtitutum.nume.2.fo.xxix.
Prohibitus intrare locū ſub pena q̄d ſi ſit impulſus.l.eiuſdē.§.itē is.nu.8.f.xxvij.
Prohibitus alienare in potētiorem an poſſit in filium potentiorem alienare.l.in auditum.nu.5.fo.xxiiij.
Prohibitio vno prohibentur ⁊ omnia p q̄ ꝑuenit ad illud.l.hi quoq̃.nu.1.fo.xxxj.
Prohibitum dari prohibetur etiam accipi.l.lege coꝛ.§.cōſtitutum.nu.6.fo.xxx.
Promittens vt heres ſi nō reperiatur heres an etꝰ promiſſa ſint valida ⁊ obſeruanda.l.qui ignorās.nume.2.fo.lxxviij.
Propoſitum an attendatur ſicut factum.l.ſi in rixa.nume.10.fo.lvj.
Proſoneta contractus vſurarū an teneatur ad reſtitutionem vſurarum.l.ſi ſciē te.nume.5.fo.lxviij.
Proſoneta Zcꝰ vſurarū tenet ad reſtitutionē vſure.l.j.de ſica.§.ꝑterea.n.5.f.xv.
Prouocatus verbis iniurioſis ſi prouocātem offendat cum gladio q̄s illorū debeat ſubueniri.l.j.de ſica.nu.61.fol.ix.
Prouocatus ad homicidium non eſt excuſandus a toto ſed a tāto.l.diuus adrianus.nu.7.fo.lxvj.
Publicare bona an poſſit inferior a principe.l.furē.nu.30.fo.xxxv.
Puella volens ſi primo promittatur per verba de preſenti ſecundo autem promittatur ⁊ tradatur:an teneat ſecunda promiſſio.l.qui duobus.nu.7.fol.xciij.
Puniri poteſt vnus pro alio ſpecialis ꝓpter en ormitatem delicti.l.ſi quis patris.nu.5.fo.xciiij.
Puniri an poſſit quis propter ſolam criminum ſciētiam.l.vtrum.nu.7.fo.lxvij.
Punitur affectus ſine effectu in caſu.l.ſi a ſeruo.l.qui falſam.nume.7.fo.lxxxij.
Punitur affectus ſine effectu in eo q̄ locauit operas ſuas ad pugnandū cū animalibus feris.l.qui falſam.nu.5.fo.eo.
Punitur affectus lȝ nō ſequatur effectus.l.j.de ſica.§.diuus adria.num̄.2.fo.xix.
Punitio portantiū veſtes tanti valoris an extendat ad faciētem fieri et non portantē.l.qui falſam.nume.41.fo.lxxxiiij.
Punitio obrepiētis pretori an includat vicarium ſeu locumtenentem.l.ſi quis obrepſerit.nu.9.fo.xcvij.
Punitio illius apud quem ſtampe falſe monete fuerunt reperte quomodo limitetur.l.qui falſam.nume.124.fo.xc.

¶ De litera R.

Ratio quid ſit.l.pena.§.qui in rōnibus.nu.11.fo.lxxvij
Receptās bānitū ſi ꝓhibere nō poteſt an pena teneatur.l.j.de ſicar.nu.80.fo.xj.
Receptans bannitum non eſt puniendus ſi aliter euitare non poteſt.l.j.de ſica.§.item diuus.nume.12.fo.xxiiij.
Receptās furē vel res furtiuas ſciēter an dicatur auxiliū ꝑſtare furto vt teneat pena furtis.l.ſi in rixa.nume.50.fo.lix.
Receptans furem etiam ſcienter an dicatur fur.l.ſi in rixa.nu.56.fo.lx.
Recipiens afflictum ignorans ſuam caducitatem quo caſu ſibi non preiudicet.l.qui ignorans.nume.29.fo.lxxx.

Rector parochialis eccleſie non reſidens nec ponens vicarium an ſit ipſa eccleſia priuandus.ad.l.cor.nu.58.fo.lxxiij.
Rectores ꝛ ꝓtates terrarũ cogẽtes teſtes per tormẽta ad falſum teſtimoniũ quã lege puniant.l.j.de ſica.nu.110.fo.xiiij.
Recuſans alicui patrocinium ſine iuſta cauſa debet carere foro.ad.l.cor.numero.65.fo.lxxiij.
Reductio ad arbitriũ boni viri quo caſu nõ vitiet.l.ſed ſciendum.nu.13.fo.lxiiij.
Reſcriptum vetans cauſe cognitionẽ eſt ſuſpectum.l.qui cedem.nũ.33.fo.liij.
Regula ꝙ ignorantia et ſcientia probantur iuramento quo caſu ſit vera.l.qui ignorans .nume.31.fo.lxxx.
Regula iſta cãm dãni dãs ꝛc.an ſit ſemper vera.l.nihil intereſt.nu.8.fo.xlviij.
Regula ꝙ ſnia dꝫ ferri de die ꝛ nõ de nocte quo caſu limitet.l.ꝗ cedẽ.nu.13.f.lj.
Regula ꝙ obrípiens pretori nihil agit ꝛc. in multis caſibus.l.ſi quis obrepſerit nume.8.fo.xcvij.
Regula dicens ꝙ pena debet tenere ſuos autores ꝛ nõ alios quo caſu fallat.l.ſi quis patris.nume.1.fo.xciij.
Regula ꝙ vnus non puniatur pro delicto alterius an ſemper teneat.l.ſi quis patris.nume.2.fo.eo.
Regula ꝙ mens.l.vel ſtatu.vel alicuius diſpoſitionis quo caſu locum non habeat.l.ſed ſciendum.nume.18.fo.lxiiij.
Regula iſta ꝙ preſtãs opem maleficio tenetur de ipſo maleficio qualiter ſit intelligẽda.l.ſi in rixa.nume.37.fo.lviij.
Relaxatus de carcerib9 non dicit liber ſi filiũ ſuũ cogit in carcerib9 pro obſide relinquere.l.inauditũ. nume.3.fo.xxiiij.
Relegatus an poſſit finito tẽpore relegatiõis recedere a loco relegatiõis propria autoritate.l.ꝗ duob9.nu.12.f.xciij.
Relegato ad tempus an debeat auferri bona.l.qui duobus.nume.13.fo.eo.
Repreſalie an poſſint cõtra ꝑſonas eccleſiaſticas ꝯcedi.ad.l.cor.nu.61.fo.lxxiij.
Reus criminis cõſciens ſibi mortẽ puniri dꝫ confiſcatione bonorum:fallit in reo parui delicti.l.furem.nume.33.fo.xxxvj.
Reus captus poſt carcerationem vel capturam habet ſecuritatem a lege:et ſi quis eũ offendat puniendus eſt.l.eiuſdem.ꝗ.transfugas.nũ.2.fo.xxviij.
Quando ſunt plures rei condemnati ad mortẽ an poſſit vnũ liberare ꝛ alios occidere.in.l.j.in prin.de ſica.nu.29.fo.vj.
Rex litigioſa vel ſequeſtrata quo caſu poſſit alienari.l.qui cedem.nume.7.fo.lj.
Res vendita pluribus et ignoret cui primo ſit vendita pro quo preſumatur.l.qui duobus.nume.8.fo.xciij.
Res furtiua penes aliquem reperta an faciat contra talem indicium ad torturã.ꝛ nu.125.l.qui falſam.nu.121.fo.xc.
Re pluribus vẽdita ſit primus emptor ſimul perſona priuilegiata:ſecundo aũt emptori tradita ſit ipſa res an teneat traditio.l.qui duobus.nume.5.fo.xciij.
Rerum ſuarum quilibet eſt moderator et arbiter quomodo intelligatur.l.circũcidere.§.ſeruo.nume.2.fo.xxxvij.
Rigor verborũ an vitiet voluntatẽ diſponentis.l.ſed ſciendũ.nume.17.fo.lxiiij.

¶De litera.S.

Sacerdos ſciens aliquẽ aſſiſtentiũ eſſe excõicatum an debeat a celebratione deſiſtere.l.vtrum.nu.3.fo.lxvij.
Sacerdos an debeat ꝓ leuibus criminibus abſtinere a celebratiõe miſſarum.l.furem.nu.35.fo.xxxvj.
Sacerdotibus vel diuino cultui faciens iniuriam quomodo ſit puniendus.l.ex ſenatuſconſulto.nume.8.fo.xlv.
Sacrificãs more paganico ꝗ̃ pena ſit puniẽdus.l. ex ſenatuſcõſulto.nu.1.fo.eo.
Sacrificia mala facere ſapit hereſim ꝛ iõ talia faciens nõ gaudebit immunitate eccľie.l.ex ſenatuſcõſulto.nu.11.fo.xlvj.
Scriptura vel cedula etiam nullius fidei vel vtilitatis ſi ab eo qui eam ſcripſit fuerit falſificata ſequi debet punitio.l.j.de ſicar.§.preterea.nume.28.fo.xvij.
Scire dicitur qui ſcit ꝛ poteſt prohibere.l.eiuſdem.§.item is.nume.4.fo.xxvij.
Scienter faciens aliquem actum non poteſt illum actum poſtea improbare.l.qui ignorãs.nume.6.fo.lxxviij.
Scientia probatur iuramento.l.qui ignorans.nume.30.fo.lxxx.
Secundũ decretũ põt interponi vbi periculũ eſt in mora.l.qui cedẽ.nu.11.fol.lj.
Semel mal9 ſemꝑ ꝓ̃ſumit mal9.l.j.de ſica.

§.diuus adria.nu.41.fo.xxij.

Senſus ſcripturarũ a mente ſumit exordium.l.ſʒ ſciẽdũ.nu.16.fo.lxiiij.

Snia lata ſcdm ↄſiliũ ſapiẽtis a iudice nõ lectũ an ſit valida.l.q̇ cedẽ.nu.23.fo.lij.

Sentẽtia lata cõſilio ſeu dicto peritorũ in arte an tranſeat in rem iudicatã.l.ſi in rixa.nu.76.fo.lxij.

Sententia iudicis an poſſit reddi nulla vbi ipſe iudex recepit pecuniã pro ſententia.l.pena.nume.9.fo.lxxiiij.

Sentẽtia ad hoc vt valeat quid requirat.l.qui cedem.nu.4.fo.lj.

Sententia abſq partis inſtantia lata an teneat.l.qui cedẽ.nu.5.fo.eo.

Snia iudicis quib⁹ caſibus nõ requirat ad.l.cor.54.fo.lxxij.

Sententia iudicis q̇d operetur in canone ſoluendo.ad.l.cor.numero.43.fo.lxxij.

Sententia iudicis eſt ad actus annullationẽ neceſſarius.ad.l.cor.nu.40.fo.eo.

Sententia iudicis requiritur in penis exequẽtis.ad.l.cor.nu.36.fo.eo.

Snia iudicis declaratoria an requiratur in notorijs.ad.l.cor.nume.48.fo.lxxij.

Sepeliẽs manifeſtũ vſurariũ abſq licẽtia ſuperioris incurrit ipſo iure excõmunicationẽ ad.l.cor.nu.64.fo.lxxiij.

Seruus an teneat de morte dñi clam veneno occiſi.l.j.de ſica.nu.107.fo.xiij.

Seruũ vel alienũ dãs ad caſtrandũ qua lege puniat.l.is q̇ ſeruũ.nu.1.fo.xxxi.

Serui accuſantes dñi interfectores an ſꝑ cõſequantur libertatẽ.l.nihil intereſt.nu.11.fo.xlviij.

Sigillũ alicuius producẽs eſt tanq̃ ꝓcuratori admittendus cũ cautione de rato ⁊c.l.pena.§.q̇ i rõnib⁹.n.10.fo.lxxvij.

Sigillũ an faciat probationẽ.l.pena.§.qui in rationibus.nu.5.fo.lxxvij.

Simplicẽ fauorem preſtans maleficio an puniatur ſicut principalis.l.ſi in rixa.nu.41.fo.lviij.

Sindicus ville negligẽs denũtiare maleficia q̃uo teneat.l.ſi i rixa.n.16.fo.lvij.

Sindici obligati ad denũtiãdũ percuſſiones ſanguinolentas an teneantur de percuſſiõibus vbi eſt leuis ſciſſura cutis.l.furẽ.nu.12.fo.xxxv.

Societatis occulte ſcrupulo nõ caret qui manifeſto facinori deſinit obuiare.l.eiuſdem.§.itẽ is.nu.2.fo.xxvij.

Solus tractatus maleficii an ſit puniendus.l.qui falſam.nu.16.fo.lxxxiij.

Spadonẽ faciens pro homicida habetur.l.lege.cor.§.cõſtitutum.nume.1.fo.xxix.

Spoliatus ipſo iure eſt reſtituendus.l.j.de ſica.numero.69.fo.x.

Spoliatus etiã a iudice ſine cauſe cognitione ante omnia eſt reſtituendus.l.q̇ cedẽ.numero.31.fo.liij.

Sponſa violẽter cognita a ſpõſo an poſſit monaſteriũ ingredi vt antea poterat.l.j.de ſica.nu.77.fo.xj.

Stãs cũ alio armat⁹ nihil faciẽs an dicatur auxilium preſtare.l.ſi in rixa.numero.48.fo.lix.

Statuẽtes ſi aliquẽ caſum omittant non eſt tamen minus iudicãdum q̃ſi nihil omiſiſſent.l.ſʒ ſciendum.nu.2.fo.lxiij.

Statur dicto aſſerẽtis cũ iurõ in his q̃ dependẽt ex aio.l.q̇ ignorãs.nu.35.fo.lxxx.

Stante ſtatuto ꝙ quicũq ꝓbuerit auxiliũ bãnito certa pena puniatur an intelligat de teſtificãte pro bannito.l.j.de ſica.nu.76.fo.xj.

Stãte ſtatuto ꝙ vulnerãs aliquẽ puniat in decẽ an ꝑcutiẽs cũ tridẽte puniẽd⁹ ſit in tot decẽ.l.ſi in rixa.nu.15.fo.lvj.

Stãte ſtatuto ꝙ bannitus poſſit impune occidi: nõ poterit tñ impune veneno occidi.in rub.de ſica.nu.11.fo.iij.

Fallit niſi eſſet bannitus pro crimine leſe maieſtatis.

Stãte ſtatuto ꝙ villa teneatur emendare dãnũ alicui de villa datũ an intelligit in caſu fortuito.l.j.de ſica.nume.105.folio.xiij.

Statutũ ꝙ filius teneatur ꝓ patre an ſit validũ.l.infans.nu.28.fo.xliij.

Statutũ quo bannitus de vna ciuitate ſi ad illã reuertatur decapitari debeat: an extendat ad bannitũ alibi captum et vi ad illã ciuitatẽ ductus ſit de qua bannitus erat.l.j.de ſica.nu.78.fo.xj.

Statutũ puniẽs rapientẽ ꝑ vim mulierẽ pena mortis quo caſu limitatur.l.j.de ſica.§.diuus adria.nu.40.fo.xxv.

Statutum puniens leuantes rumorem an extẽdatur ad eleuatum ex percuſſione inimici.l.j.de ſica.§.diu⁹ adria.nume.10.fo.xx.

Statutum puniēs excipiētē an extendat ad excipiētē inepte.l.j.de ſica.§.pterea. nume.17.fo.x.j.

Statutū de īpune occidēdo bānitū an intelligit de mte bānito.l.j.de ſica.§.preterea.nu.18.fo eodem.

Statutū dicēs q̄ infirm guarētigiatū habeat executionē paratā an extēdat ad infirm inualidū, l.j.de ſica.§.preterea. nume.19.fo.eo.

Statutū volēs oia lauda executioni mandari q̄uo ſit intelligēdū.l.j.de ſica.§.preterea nu.25.fo.xvij.

Statutum in pene impoſitione plura prohibita enumerans ſi vltimo aliquam qualitatem reſtricti eam adiungat an illa referri debeat ad omnia pcedētia. l.lege cor.§.conſtitutum . nu.16.fo xxx.

Statutum puniens intrantem palatium certo tempore an extēdatur ad impulſum.l.j.de ſica.numero.81.fo.xj.

Statutum de puniendo facientem ſanguinem in palatio non extenditur ad barbitonſorez flobotomiantem infirmum. l.lege cor.§.conſtitutum . nu.11.fo.xxx.

Statutum imponēs penam perſonalem pro homicidio intelligendum eſt in doloſo.l.j.de ſica.§.preterea.nu.12.fo.xvj.

Statutum dicēs ſi q̄s fecerit ſic:ꝛ poſtea ſubiūgat de nocte ad q̄d refert illō de nocte.l.lege cor.§.ꝯſtitutū.n.17.fo . xxx.

Statutū de puniendo pſtātes auxiliū vel fauorē maleficio an teneat.l.ſi in rixa. nu.52.fo.lx.

Statutū dicens q̄ nemo poſſit habere ad cōuiuiū vltra.x.an plures hñs plures offendat.l.ſi in rixa.nume.21.fo.lvij.

Statutū municipale de puniēdo tantum homicidium ſecutum quod ſi ambiguum.l.ſi in rixa.nume.5.fo.lv.

Statutum de nō portando arma:ꝛ aliud de non inſultando:ꝛ aliud de non vulnerando aliquem ꝛ quodlibet ſub certa pena:ſi q̄s occidat cū armis an tripliciter puniat.l.ſi i rixa.nu.14.fo.lvj.

Statutum legis vel canonis quo caſu poſſit contemni.l.q̄ cedem.nu.15.fo.lj.

Statutū q̄ mulier vel minor nō poſſint ſe obligare ſine licētia pncipis q̄uo intelligatur.l.qui cedem.numero.37.fo.liij.

Statu.q̄ accuſās aliquē ꝛnō pbās puniat q̄uo ſit itelligēdū.l.ſi in rixa.n,12.fo.lvj.

Statutū de illicito tractatu puniendo an exigat cōſummationem ipſius tractatus.l.vtrum.numero 8.fo.lxvij.

Statutum de impune occidendo bannitum an extendatur ad fratrem banniti.l.diuus adria.nume.6.fo.lxv.

Statutū q̄ laic⁹ nō poſſit capere clericū quo caſu fallat.l.diu⁹ adri.n.10.fo.lxvj.

Statutum q̄ minor nō faciat ꝯtrū niſi ſint de eo rogati duo notarij ſi nō poſſint reperiri an vnus ſufficiat.l.ſi in rixa.numero.69.fo.lxj.

Statu.puniens opponentem aliquam exceptionem an comprehēdat inepte opponentem.l.eos qui . nume.15.fo.xcvj.

Statu.lz nō extēdatur in odioſis ꝛ penalibus fallit tñ vbi extēſio tēdit ad fauorē reipu.l.q̄ fal.§.accuſatio.nu.10.fo.xcij.

Statutum puniens percutientem in palatio de quo loquatur.l.qui fal.§.accuſatio.numero.7.folio.xci.

Statutū puniēs aliquē tanq̄ falſariū q̄uo intelligat.l.ſi q̄s obreplerit.n.6.f.xcvij.

Statu.pmittēs bānitū impune poſſe occidi.an ſit tenēdū.l.j.de ſica.nu.53.fo.viij.

Statutū pmittēs bānitū impune poſſe occidi an intelligat de occidēte ignoranter.i.neſciens eſſe bannitum.l.j.de ſica.numero.54.fo.ix.

Statutum tollens defenſionem intelligitur de ciuili non autem de naturali.in l.j.in prin de ſica.numero.34.fo.vij.

Statutum q̄ villa teneat denūtiare dānū ſub pena vel illud emendare quo caſu locum habeat.l.j.de ſica . nu.106.xiij.

Statutū laicorū volens inter affines fieri cōpromiſſuz an cōprehēdat clericos.l. circūcidere.§.ſeruo nume.11.fo.xxxviij.

Statutū de puniēdo bānitū reuertētē ad locū vetitū an extēdat alibi.reductū.l. j.de ſica.§.item diuus . nu.10.fo.xxiij.

Statu.puniēs intrātē palatiū ex tpe ordinatū.l.eiuſdē.§.itē is.nume.6.fo xxvij.

Statutū de puniēdo pbentes auxiliū bānito an extēdat ad reſtificātes p illo.l. j.de ſica.§ itē diuus.nume.11.fo.xxiij.

Statutū de deſcriptione bonoꝝ vel debiti ꝛc.alr̄s pdunt an includat bona pupilli vel infantis.l.infans.n.8.fo xxxix.

Statutū de nō emendo ſine licētia officia

lis an includat venditoré.l.circũcidere.§.ſeruo.nu.15.fo.xxxviij.
Statutũ ꝓmittés aliq̃d emere ſine ſolutione gabelle eodé mõ ꝓmittit ⁊ védere.l.circũcidere.§.ſeruo.nu.16.fo.eo.
Statu.de puniédo receptanté bānitũ quo caſu limitet̃.l.eiuſd.§.ité 10.n.5.fo.xxvij.
Statutũ q re⁹ nõ poſſit opponere aliquã exceptioné vel defenſioné cõtra inſtrm vel ei⁹ executioné q̃uo exponit̃.l.circũcidere.§.ſeruo.nu.20.fo.xxxviij.
Statutũ penale loqués in vxore an extendatur ad maritũ.l.circũcidere.§.ſeruo.nume.5.fo.xxxvij.
Statutũ puniés offendété clericũ an ꝯprehẽdat leué offenſam.l.furé.n.14.f.xxx.
Statu.dicés aliqué puniédũ tanq̃ falſarium an ſit pena.l.cor.puniendus.l.ſi mulieré.nu.4.fo.xxxiij.
Statutũ de puniédo ludétes ad azardos an comprehẽdat faciétes taxillos.l.hi quoq̃.nu.2.fo.xxxj.
Statu.dicés q occidés occidat̃ in quo caſu limitet̃.l.in.l.cor.nu.2.fo.xxxij.
Statutũ de puniédo intrātes vel turbantes poſſeſſioné alienã q̃ caſu limitet̃.l.in.l.cor.nu.5.fo.eo.
Statutũ de puniédo.tenenté vxoré alteri⁹ in q̃ limitat̃.l.nihil intereſt.nu.23.fo.l.
Statutũ de puniendo p̃rem ꝓ delicto filij an ſit validũ.l.infans.nu.16.fo.xl.
Statutũ puniés p̃rem ꝓ delicto filij an extendat̃ ad nepoté ex filio.l.infans.nu.19.folio.xlj.
Statutũ q emphyteota qui ꝓmiſit ſoluere fiſcũ ſingulo anno al's cadat a iure ſuo qualiter intelligat̃.ad.l.cor.nume.44.fo.lxxi.
Statu.dicés q vaſall⁹ cõmittés feloniam in dñm priuet̃ feudo q̃uo ſit intelligendũ.ad.l.cor.nu.33.fo.eo.
Statutũ priuās notariũ officio ſuo ꝓpter crimé falſi non teneat ante ſnīam iudicis.ad.l.cor.nu.27.fo.lxxj.
Statutũ imponés penã corꝑalé ꝓ homicidio q̃uo ſit intelligendũ.ad.l.cor.nu.5.folio.lxix.
Statutũ puniés ſindicos nõ denũtiantes maleficia ad q̃s ſindicos non extédat̃.l.qui ignorās.nu.19.fo.lxxix.
Statutũ dicés q ꝑtās non põt cognoſcere de maleficijs elapſo anno cõmiſſis in quib⁹ delictis locũ habeat ⁊ nu.ſeque.l.qui falſam nu.85.fo.lxxxvij.
Statutũ puniés ſindicos non denũtiãtes maleficia ꝯmiſſa ad quos ſindices extendatur.l.qui falſam.nu.83.fo.eodem.
Statutũ puniés falſificãtem monetã de q̃ moneta intelligat̃ ⁊ nu.ſeq.l.q̃ falſam.nume.64.fo.lxxxvj.
Statutũ dicés q qui nõ ꝓbauerit accuſationé ſuã puniat̃ in decẽ an intelligat̃ de ſemiplene ꝓbāte.l.q̃ falſam nume.47.folio.lxxx.
Statu.dicés q ſi q̃s petierit executionem puniat̃ ſic q̃uo ſit intelligendũ.l.q̃ fal.nu.48.fo.eodem.
Statutũ q montalẽ volés corrumpere ſic puniatur q̃uo ſit intelligendũ.l.qui falſam.nu.36 fo.lxxxiij.
Statutũ puniés extrahété frumẽtũ de diſtrictu q̃uo ſit intelligédum.l.q̃ falſam.nu 38.fo.eodem.
Statutũ puniens magnaté intrātẽ palatiũ q̃uo intelligat̃.l.q̃ falſam.n.37.f.eo.
Statutũ puniés portāté extra territoriũ an habeat locũ in texto.⁊ nu.43.l.qui falſam.nu.39.fo.eo.
Statutũ de impune offendédo declinãté iuriſdictioné ꝑtãis q̃uo ſit intelligédũ.l.qui falſam.nu.40.fo eo.
Statutũ diſponés q ſi aliq̃s inuét⁹ fuerit cũ armis puniat̃ tāta pena q̃uo intelligat̃.l.qui falſam.nu.45.fo.lxxx.
Statutũ dās ꝓmiũ accuſanti q̃uo ſit intelligédũ.l.q̃ falſam.nu.46.fo.eo.
Statutũ puniens delicta ſemꝑ intelligit̃ de delictis conſummatis.l.qui falſam.nume.34.fo lxxxiij.
Statutũ volés q muliere decedéte in matrimonio ſine liberis vir lucret̃ certam parté dotis nõ h̃z locũ in ſpõſa ꝑ verba de preſenti matrimonio nõdũ ꝯſummato ꝑ carnalé copulã.in.l.j.de ſicar.nu.11.folio.v.
Statutũ de premiãdo iudicantes malefactores vel de parcédo reuelanti ſocios malefactores an ⁊ q̃uo includat forẽſes reuelantes ꝑ nuntiũ vel epiſtolã.l.infans.nu.24.fo.xlij.
Statutũ ꝓhibens alienare domũ an hẽat locũ in ſua domo.l.furé.nu.10.fo.xxxv.

Statutū de puniēdo p̄rem pro delicto filij an extēdat ad filiū foꝛēſem q̇ nō eſt ſup poſit⁹ iuriſditioni ſtatuentiū.l.infans. nume.22.fo.xliij.

Statutū de puniēdo vulnerātē an cōpre‑hēdat vulnuſculū.l.furē.nu.11.fo.xxxv.

Statuto dicēte ꝙ res tm̄ famuli ducantur an plures ducēs de plurib⁹ teneat̄.l.ſi in rixa.nu.20.fo.lvij.

Statu.dicēte ꝙ laboꝛātes in extremis nō poſſint ꝯtrahere ſine cōſenſu ꝓpinquoꝝ quō exponatur laboꝛ in extremis.l.ſi in rixa.nu.65.fo.lxi.

Statuto imponente vēdēti etiā rē:quo re‑ſpectu intelligenda ſit pena repetita.l. circuncidere.§.ſeruo nu.13.fo.xxxviij.

Statuto aliquē ipſo facto cōdēnāte an re‑q̇rat̄ iudicis ſnia ad.l.coꝛ.n.34.fo.lxxij.

Statuto punicte tractatū maleficij an req̇rat̄ ipſi⁹ cōſummatio.l.qui falſam.nu. 17.fo.lxxxiij.

Stipulatio vbi ꝓmittit̄ bos demōſtrando equū an teneat.l.ſꝫ ſciēdū.n.11.fo.lxiiij.

Stuprans p̱ vim pōt impune occidi.l.j.de ſica.§.itē diuus.fo.xxiiij.

Stuprum plus eſt ꝙ̄ moꝛs:et timoꝛ ſtupri maioꝛ eſt ꝙ̄ moꝛtis.l.j.de ſicar.§.item diuus.nu.13.fo.eo.

Subditus rebellans vicario principis an incurrat crimen leſe maieſtatis.l.ſi q̇s obꝛepſerit.nu.11.fo.xcvij.

Submittere ſe nemo poteſt toꝛture.in.l.j. in princ.de ſica.nu.4.fo.v.

Submittens aliquē q̄ſtioni p̱ pecuniā ad q̇d teneat̄.l.j.de ſica.§.p̄terea.n.7.f.xv.

Subꝛipiēs aliq̇d de littoꝛe maris de nau‑fragio vel etiā de incēdio qua pena te‑neat̄.l.eiuſdem.§.itē is.nu.10.fo.xxvij.

Succūbēs i cauſa ſi vno ꝯtextu dicat plu‑ries hoc ꝟbū appello:an pluries dicā‑tur apppellare.l.ſi in rixa.nu.27.f.lvij.

Sup̱ioꝛes mādata magiſtratib⁹ faciētes ad aliquē moꝛi faciendū non obſtātib⁹ oppoſitiōib⁹ q̄ lege teneant̄.l.j.de ſica. nu.111.folio.xiiij.

Sup̱uacuo ꝓnuntiat̄ petita reſtitutio vbi re vera nō p̄ceſſit cōdēnatio.l.qui igno‑rans.nu.14.fo.lxxix.

Suſpitio ſola nō ſufficit ad cōdēnationem pene.l.j.de ſica.§.diu⁹ adri.n.26.f.xxi.

Suſpitio falſi pro veritate habet̄ ad.l.coꝛ. nu.19.fo.lxxj.

Suſpitio ſola an poſſit habere vim falſita‑tis.ad.l.coꝛ.nu.23.fo.eo.

¶ De litera T.

Tabellio creat⁹ nōdū tm̄ ma‑triculat⁹ an tp̱e peſtis poſ‑ſit inſtrumentū cōficere.l.ſi in rixa.nu.71.fo.lxij.

Tacere veritatē ſapit falſi‑tatē ad.l.coꝛ.nu.9.fo.lxx.

Tacēs delictū an ſit magis puniēdus q̄ꝺ cōmittēs.l.vtrū nu.4.fo.lxvij.

Tacēs verū p̱ pecuniā punit̄ ac ſi falſum dixiſſet.l.pena.§.ſed ⁊ ſi q̇s.nu.1.fo.lxxv.

Taciturnitas qualitatū in materia bn̄fi‑ciali quo caſu noceat vel nō.l.j.de ſica. §.preterea.nu.32.fo.xvij.

Talis nō dicit̄ q̇s niſi pꝛobet̄ ꝓ tali.ad.l. coꝛ.nu.47.fo.lxxij.

Tēplū dei manufactū frangens vel dona eccl'ie tollēs iāꝙ̄ ſacrileg⁹ dꝫ exuri vel furca ſuſpendi.l.ex ſenatuſconſulto.nu. 5.folio.xlv.

Tp̄s quib⁹caſib⁹ nō currit ad accuſandū l.qui falſam.§.accuſatio.nu.19.fo.xcij.

Tēpus quadrimeſtre cōceſſum minoꝛib⁹ poſt p̱fectā etatē ad petendū reſtitu.in integrū eoꝝ q̄ facta ſunt tp̱e minoꝛis etatis an currat ignoꝛāti.l.qui falſam. nu.91.fo.lxxxviij.

Tempus vel res indeterminata in cuius ſtet arbitrio.l.in.l.coꝛ.nu.7.fo.xxxij.

Tēpus quo caſu currat poteſtati delictuꝫ puniendū ignoꝛanti.l.q̇ falſam.nu.88. folio.lxxxviij.

Tempus accuſandi non currit in delictis atrociſſimis.l.q̇ falſam.§.accuſatio.nu me.5.fo.xcj.

Tētans coꝛrūpere iudicē puniēdus eſt ſo‑lo affectu.l.q̇ fal.nu.9.fo.lxxxij.

Teſtatoꝛ relinquēs eccl'ie cētū vt emat fū‑dū an talis eccl'ia poſt empt.factā illū vendere poſſit.l.q̇ falſā.nu.54.fo.lxxxv.

Teſtamētū factū tp̱e peſtis quot teſtibus ꝯfirmari poſſit.l.ſi in rixa.n.70.fo.lxj.

Teſtamētū p̱egrini factū in p̄ſentia duoꝝ vel triū tm̄ an valeat.l.ſi in rixa.nume. 68.fo.eodem.

Teſtm̄ faciēs q̄ꝺ poſtea fuit abolitum vel cācellatū an dicat̄ inteſtat⁹ decedere.l. ſi quis patris.nu.4.fo.xciiij.

Teſtō exiſtēte falſo nō pōt ex eo hereditas adiri.l.q̄ ignotāe.nu.42.fo.lxxx.
Teſtis dicens falſū in cā criminali q̄ lege puniat.l.pena.nu.2.fo.lxxiiij.
Teſtis accipiēs pecuniā vt verū dicat teſtimoniū an incurrat penā falſi.et nu. 8.l.pena.nu.6.fo.lxxiiij.
Teſtis accipiēs pecuniā aā depoſitionē quā penā incurrat.l.pena.n.10.f.lxxv.
Teſtis nō accipiēs pecuniā ſʒ ſolū ꝓmittēs certū qd deponere eſt tāq̄ ſuſpect⁹ repellēdus.l.pena.nu.11.fo.eo.
Teſtis iterū examinat⁹ an poſſit arbitrio iudicis ſpecifice deponere vel ſe ad pri mū dcm̄ referre.l.eos q̄.nu.6.fo.xcv.
Teſtis iudicialiter examinat⁹ ſi ꝑmo vnū dicat:ſcdo aliud deinde primo dcō ſtat an ꝓbet.l.eos q̄.nu.8.fo.eo.
Teſtis dicens vnū extra iudiciū ⁊ poſtea aliud in iudicio an pena falſi teneat.l. eos qui.nu.11.fo.xcvij.
Teſtis dicēs diuerſa teſtimonia nō ꝓbat et punit de falſo.l.eos q̄.nuṁ.1.fo.xcv.
Teſtis ſcdo examinat⁹ ſup eadē cā qūo reſpōdere hēat.et nu.7.l.eos q̄.n.4.f.e.
Teſtis ptim ver⁹ ⁊ ptiʒ falſus i totū eſt reprobādus.l.eos q̄.nu.31.fo.xcvij.
Teſtis dicēs corā pte ex̄ iudiciū vnū poſt ea vocat⁹ ad iudiciū dicit aliū q̄ dictō ſtādū ſit.l.eos q̄.nu.22.fo.xcvj.
Teſtis falſum dicēs teſtimoniū an poſſit puniri de falſitate ab eo iudice coram quo depoſuit.l.j.de ſica.ꝑterea.nuṁ. 34.folio.xvij.
Teſtis dicēs falſuʒ ſup acceſſorīs.⁊ nō ſuꝑ ſcō ꝑncipali punit tm̄ crimine ſtellionat⁹.l.j.de ſic.§.preterea. nu.31.fo.xvij.
Teſtis ꝑ notariū in mortis articulo examinat⁹ an faciat ꝑſumptionē.l.q̄ cedē. nume.9.fo.lj.
Teſtis dicēs falſum malitioſe:punit ſec⁹ ſi errore duct⁹.ad.l.cor.nu.6.fo.lxx.
Teſtis deponēs ahq̄ articulus legat ꝑſumit dicere falſū.l.pena.nu.12.fo.lxxv.
Teſti ꝑmo ſolēniter deponēti vnū in iudicio:poſtea aūt dicēti aliū extra iudiciū an ſit ſtādū.l.eos q̄.nu.21.fo.xcvj.
Teſtes ſuſpecti ſcdo producti nō pñt dicere ſatis.l.eos qui.nu.5.fo.xcv.
Teſtes in modico deficiētes nō ſunt repellendi.l.furē.nu.34.fo.xxxvj.
Teſtimoniū illi⁹ qui recepit pecuniā depoſitionis cā quo caſu ſit validū.⁊ nu. ſeq.l.pena.nu.13.fo.lxxv.
Tondēs monetā pōt capi ſine mādato ſuperioris ⁊ ad iudicē duci.l.qui falſam. nume.106.fo.lxxxix.
Tondēs bonā monetā qua pena teneat. l.qui falſam.nu.108.fo.eo.
Tráſfuga an īpune ꝑ flagitio ꝯmiſſo poſſit occidi.l.eiuſd.§.tráſfugas.n.1.f.xxviij.
Tráſiēs ꝑ aliquē locū ⁊ nō ſoluēs gabellā debitā an liberet iuramēto de ignorātia.l.qui falſam.nu.97.fo.lxxxviij.
Tutor emēs occulte rē pupilli ꝑſumit mala fide ꝟſari.in rub.de ſica.nu.6.fo.ij.
Text⁹ puniēs cōſcios criminū nō reuelātes qb⁹ caſib⁹ limitat criminū.l.vtrū. nume.6.folio.lxvij.
Text⁹ de obreptionib⁹ampliat etiā in ꝑſide ſeu iudice obripiēte ꝑuato.l.ſi quis obrepſerit.nu.13.fo.xcvij.
Tex.loquēs de familia ſumente arma ad poſſeſſionē adipiſcēdā qūo intelligat l.eiuſdē.§.itē is.nu.9.fo.xxvij.
Tex.volēs q̄ cleric⁹relinquēs forū eccliaſticū ⁊ vadēs ad iudiciū ſeculare amittat illū qd euincerit qūo ſit itelligēdū. ad.l.cor.nu.31.fo.lxxij.
Tex.de puniēdo teſtes dicētes falſum teſtimoniū pena falſi qūo ſit itelligēdū. l.pena.nu.15.fo.lxxv.

De litera.V.

Vacillatio i cā criminali facit idiciū ad torturā.l.eos qui.nu.3.fo.xcv.
Varietas in teſte quos eſſe ct⁹ hēat.l.eos q̄.n.32.f.xcvij.
Varietate exiſtēte circa factū ꝑncipale qd ſit agendū.l.eos qui. nu.30.fo.eo.
Vaſall⁹ ꝑ reſcriptū ꝑncipis obtinēs non poſſe a feudo cadere ꝑpter federa dño nō ſeruata an ecōuerſo itelligi poſſit ꝺ dño ⁊c.l.circūci.§.ſuo.n.16.f.xxxviij.
Vaſal.an feu.ꝑuari dēat ꝑpter modicā dimiſſionē dñi i bello.l.furē.n.31.f.xxxv.
Vaſal.ignorāter ſine licētia dñi alienans feudū an iſto priuetur.l.qui falſaʒ.nu. 77.fo.lxxxvij.
Vaſallus ignorāter negās feudū eſſe feudū an priuet ipſo feudo.l.qui falſam. nume.78.fo.lxxxvij.

Vaſallus non petēs ſe renouari in feudo ignoranter an ipſo feudo poterit priuari.l.qui falſam.nu.81.fo.lxxxvij.
Vaſallus non debet propter leuē cauſam feudo priuari.l.furē.nu.20.fo.xxxv.
Vendens vnā rē duobus qua pena teneatur.l.qui duobus.nu.1.fo.xciij.
Vendēs rē vni quā alteri obligauit an teneatur pena falſi.l.qui duobus. numero.17.fo.xciij.
Vendēs equū et exprimēs vitia patētia ⁊ latentia tenet̄ tm̄ de vitijs latētib⁹.in rub.de ſica.nu.11.fo.iij.
Vendita vna re duob⁹ quis emptor preferatur.l.qui duob⁹.nu.2.fo.xciij.
Venditio non reſcinditur ſi in ſolutione vnus nummus omittitur.l.furem.numero.15.fo.xxxv.
Venditione cuiuſdam rei prohibita an prohibita cenſeatur et emptio.l.circuncidere.§.ſeruo.nu.3.fo.xxxvij.
Venenū vel aliud dans necādi cā:aut doloſe falſum dicēs teſtimoniū in cā capitali.l.cor.de ſica.tenētur.l.j.de ſica.§.pterea.nu.1.fo.xv.
Verbum ſuis in textu poſitum quos comprehendat.l.j.de ſica.§.item diuus.numero.8.fo.xxiij.
Verba impropriari lȝ vt mēti deſeruiāt.l.ſed ſciendum.nu.8.fo.lxiiij.
Verba futuri temporis non intelligūtur ipſo iure ſed per ſententiam.ad.l.cor.numero.45.fo.lxxij.
Verba iſta ſi talis heres erit quomodo ſint intelligenda.l.qui falſam. numero.49.fo.lxxxv.
Verba nō ſufficiūt vbi opus eſt facto.l.q falſam nu.57.fo.eo.
Verba debēt intelligi cū effectu.⁊ nu.50.l.qui falſam.nu.44.fo.lxxxiiij.
Veritas ignoratur eius qd̄ multipliciter declaratur.ad.l.cor.nu.68.fo.lxxiiij.
Verus pr̄ magis diligit filiū proprium ꝙ ſcriptū.l.inauditū.nu.2.fo.xxiiij.
Villa obligata capere malefactores ⁊ eos denuntiare quo caſu ⁊ ad quid teneat̄.l.ſi in rixa.nu.11.fo.lvj.
Violētas man⁹ ponēs in clericū ipſo iure eſt excōicatus.ad.l.cor.n.62.fo.lxxiij.
Violētia ſi fiat patri ⁊ fili⁹ aliquid faciat vt eum liberet quid iuris.l.inauditū.nu.4.fo.xxiiij.
Violentiam faciens clerico ꝙ ſit excōmunicatus quomodo intelligatur.l.j.de ſica.nu.50.fo.viij.
Viro an liceat aliquo caſu vxorē occidere l.lege pōpeia.nu.2.fo.lxij.
Vis vi pōt cum moderamine repelli.l.furem.nu.4.fo.xxxiiij.
Voluntas ſemꝑ pro facto reputat̄ in foro cōſcie.l.qui falſam.nu.19.fo.lxxxiij.
Voluntas habetur ꝑ facto vbi pena imponitur in genere.l.qui falſam.numero.20.fo.eo.
Voluntas et propoſitū diſtinguūt maleficia.l.diuus adria.nu.1.fo.xlvj.
Vſurarius ſciēter recipiens pignori res furatas qua lege teneatur.l.ſi in rixa.nu.62.fo.lx.
Vtens falſa mitius eſt puniendus ꝙ̄ falſum fabricās.l.ſi in rixa.nu.55.fo.eo.
Vtēs falſo inſtrumento preſumitur illud feciſſe fieri.l.qui falſam.nu.118.fo.xc.
Vulnerās aliquē qui nolēs medicari moritur an teneatur de morte.l.j.de ſica.nume.95.fo.xij.
Vulneratus vnico vulnere in rixa ⁊ neſcitur a quo an ſequi debeat punitio.nume.71.l.j.de ſica.nu.72.fo.x.
Vulneratus moriens an ſemꝑ preſumendus ſit mortu⁹ ex vulnere.l.j.de ſica.§.diuus adria.nu.21.fo.xx.
Vulneratus moriēs poſt octo dies preſumitur mortuus ex vulnere.l.ſi in rixa.nu.64.fo.lxj.
Vulneratus medicari ſe faciens ꝑ incantationes dicitur in culpa nec tenetur vulnerās de morte ſequuta.l.nihil intereſt.nu.10.fo.xlviij.
Vulnerat⁹ ab aliquo etiā mortaliter qui ab alio examinetur an primus teneat̄ de morte.l.nihil intereſt.nu.17.fo.xlix.
Vulnerato medicū recuſante ſi inde moritur an vulnerās teneatur de occiſo.l.nihil intereſt.nu.9.fo.xlviij.
Vxor cōmittens adulterium perdit dotē et eius actionem.l.j.de ſica.§.itē diu⁹.nu.4.fo.xxiij.

¶FINIS.